

LIBER TERTIVS

VIA

PERFECTORVM.

Societatis JESU Augustæ.

VIGESIMÆ QVINTÆ IMAGINIS

ANNOTATIO.

Baruch 3. Diſce, vbi ſit prudentia, vbi ſit virtus, vbi ſit intellectus; vt ſcias ſimul, vbi ſit longiturnitas vitæ & victus, vbi ſit lumen oculorum, & pax. Quis inuenit locum eius? & quis intrauit in theſauros eius?

MVlti dicunt: Quis oſtendit nobis bona? ecce indicabo tibi, quid ſit bonum, & quid Dominus requirat à te: vtique facere iudicium (ſi enim noſmetipſos frequenti examine vt A *hic, iudicauerimus, non iudicabimur à Domino) & diligere miſericordiam, aliorum defectus tolerando, &* B *ſolicitum ambulare cum Deo tuo Hoc pacto enim, &* C *crebrâ paſſionis Chriſti meditatione, ac* D *contemplatione, &* E *Pœnitentiæ ac ſanctiſſimi Sacramenti frequentatione, & maximè* F *amore Dei & proximi, peruenies ad veram animi tranquillitatem, & locum, vbi eſt lumen oculorum, & pax quæ exſuperat omnem ſenſum; præſertim ſi, ſaltem in ſolitudine cordis, pijs iſtis exercitationibus animam tuam excolueris.*

PRÆ-

SIMILIS FACTVS SVM PEL-
LICANO SOLITVDINIS. *Pſal.* 101.

PRÆFATIO.

DVOBVS libris prioribus actum de via Incipientium, ac Proficientium, & auxilijs in ea. Hoc libro de Perfectorum via, & eorum exercitijs agendum eſt. quæ, vti dictum, non ita eorum ſunt, quin & aliorum. Ferè enim, parte ſaltem aliquâ, quæuis exercitia omnibus ſunt communia, vti virtutes omnes: ſed perfecti perfectiùs ea poſſident, & exercent. Perfectos appello, non ex omni parte: quis enim ille eſt? Imò verò, inquit Bernardus, nemo perfectus eſt, qui perfectior eſſe non appetit: ſed eos, qui in virtute, maximè humilitatis & caritatis, magnos progreſſus fecerunt. *Bern. epiſt. 34. ad Drog.*

Cùm autem perfectio conſiſtat in Dei amore, de illo, atque de ijs quæ maximè ad eum animam Chriſtianam diſponunt, hîc agitur. Sunt verò illa, animi puritas, quæ frequenti renouatione, & ſui diſcuſſione atque confeſſione, cum diuina gratia paratur. Dixi, cùm diuina gratia: quis enim poteſt facere mundum de immundo conceptum ſemine? nónne ille ſolus, qui ſcrutatur corda & renes? Verùm id non ſufficit: ſed ſpeculo animæ purgato oportet illud irradiari à ſole iuſtitiæ. Quomodo autem id commodiùs futurum eſt, quàm frequenti communione, & Chriſti crucifixi amantiſſimi Domini

noſtri

noſtri attentâ conſideratione? & purâ intentione in omnibus actionibus noſtris; quâ actiones noſtras in Deum dirigamus, gratiſſimumque diuinæ bonitati offeramus ſacrificium; eumque in omnibus creaturis, & omnes in eo amemus? Dehinc ad præſentiam diuinam crebrò habendam aſcendit anima: atque in illo meridie, & ſui creatoris aſpectu vulnerata, amore illo æterno accenditur, amore quo non tantùm illum ſtringit amantiſſimis amplexibus, ſed omnia ad eum trahit, omnia in eo videt, & illum vnum in omnibus intuetur; nihil nouit niſi IESVM, & hunc crucifixum; illum in pueris puerum, ſpecioſum præ filijs hominum; in iuuenibus iuuenem creſcentem gratiâ apud Deum & homines; in viro virum perfectum, & ſponſum ſuum. Hunc vbi inuenerit diu quæſitum, diu deſideratum, & mille ſuſpirijs vocatum, complectitur vbicumque ſit, quidquid agat, ſiue comedat, ſiue bibat, ſiue quid aliud agat, omnia propter eum agit qui ſe dilexit: in eoque viuit, moritur, & quieſcit; quieſcit inquam, contemplationis quiete; ſedetque in pulchritudine pacis, & requie opulenta, & notas ſalutis conſequitur, teſtimonium perhibente Spiritu ſancto, quòd filius ſit Patris cæleſtis, Patris miſericordiarum & Dei totius conſolationis.

CA-

CAPVT I.

De perfectione, in quo ea conſiſtat.

QVONIAM de perfectione hîc agendum erit; forſitan optes ſcire, ac meritò, in qua virtute maximè perfectio ſita ſit. Itaque paucis hæc accipe. Primò, non conſiſtere in gratijs gratis datis, vt miraculorum gratia, ſublimis contemplationis, & orationis: non in magna, etiamſi ſit infuſa, ſcientia, vt in Salomone fuit: neque in ſtatus perfectione, etſi foret Angelicus: neque in ſeuerioris diſciplinæ obſeruantia, cùm nec in caſtitatis præſtantia, ad quam illa ordinatur. ſed ſunt ea magna ad ſanctitatem præſidia, id eſt, caritatem; ſicut miracula illius magna indicia: de quibus Dominus ait, Verumtamen in hoc nolite gaudere, quia ſpiritus ſubijciuntur vobis. tamen illa, vt dixi, ferè ſanctitatem, teſte D. Gregor. oſtendunt, non faciunt. Conſiſtit verò perfectio in caritate Dei, & proximi: plenitudo enim legis eſt dilectio; atque adeò, etſi linguis, ait Apoſtolus, hominum loquar & Angelorum, caritatem autem non habeam, factus ſum velut æs ſonans, & cymbalum tinniens. Et ſi habuero prophetiam, & nouerim myſteria omnia, & omnem ſcientiam: & ſi habuero omnem fidem, ita vt montes transferam; caritatem autem non habuero, nihil ſum. Et ſi diſtribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, & ſi tradidero corpus meum, ita vt ardeam; caritatem non habuero, nihil mihi prodeſt.

Lucæ 10. *D. Gregor. hom. 29. in Euang.* *Rom. 13.* *1. Cor. 13.*

Duplex verò eſt caritas; alia concupiſcentiæ, quâ amamus Deum propter nos, & bonum noſtrum: alia amicitiæ, quâ amamus illum non propter nos, ſed propter ſeipſum, & bonitatem ſuam; & in hac perfectio eſt. Non ſine

Bern. de dilig. Deo. præmio quidem diligitur Deus, etſi abſque præmij intuitu diligendus ſit. vacua namque vera caritas eſſe non poteſt, nec tamen mercenaria eſt. Id verò intellige non de caritate afficiente ſolùm, ſed de efficiente. neque enim gaudere ſolùm de bonis Dei, præſentia, & alloquio eius, veram caritatem arguit: ſed impulſus ad ſeruandum mādata & conſilia eius. Nā, vt Gregorius, probatio dilectionis, exhibitio eſt operis. Et D. Ioannes, Filioli, ait, non diligamus verbo, neque linguâ, ſed opere & veritate. Quod egregiè Richardus explicat, dicens: Affectuoſa dilectio, qua ſuperiùs dilectionem animæ ſignificari diximus, interdum plus afficit minùs diligentem, minùs perfectiorem. Non enim tantum diligit quiſque, quantum ſentit, & quantum in illo ſtatu diligere ſibi videtur; ſed quātum in virtute & caritate fundatus fuit, & in ſeruandis mandatis fidelis habetur. Dulcis in Deum affectus quodammodo carnalis eſt, & fallax, & humanitatis interdum potiùs, quàm gratiæ; cordis, quàm ſpiritus; ſenſualitatis, quā rationis. Quid verò aliud Veritas ipſa declarat, dicēs: Qui habet mandata mea, & ſeruat, hic eſt qui diligit me? Diligere autem eum debemus ex toto corde, ex tota anima, ex tota mente, & ex omnibus viribus noſtris. Ex toto corde, ait Chryſoſtomus, id eſt, cor tuum non ſit inclinatum ad vllius rei dilectionem ampliùs, quàm ad Dei: nec delecteris in aliqua ſpecie mundi ampliùs, quàm in Deo, non in honoribus, non in auro, &c. ſed hæc omnia exiſtimes tibi eſſe in Deo, vt præ omnibus Deum ames. Totum, vt vides, cor ſibi præberi vult, totamque animam: igitur ſi aliquid ames non propter eum, minùs eum amas, & imperfectè. Sed oportet pro perfectione omnem creaturæ affectum in auctorem ipſum transferre. Fiet verò id primò, ſi eum exuas. quo pacto? inquies, dic mihi: quid odiſti? nónne noxium, peſtiferum, maioris boni impedimentum? Hoc tibi eſt amor creaturæ, quo de Creatoris amore aliquid detrahis, cùm eum, etiāſi toto corde, animâ

Gregor.

1. Ioan. 3.

Richard. in Cant. c. 6.

Chryſoſt. in Imperf. ſup. Matt. hom.

ac

ac viribus ames, dignè tamen nequeas amare, qui omne bonum tuum eſt, & ſumma bonorum. Si verò inſuper infinities perfectiùs, hoc ipſum quodcumque eſt creatum bonum, in Deo eſſe ſcias, eoque te poſſe frui, quæ poterit creatura te decipere, & diuidere cor tuum? Hoc eſt quod eleganter Thomas à Kempis: Cui omnia vnum ſunt, & omnia ad vnum trahit, & omnia in vno videt, poteſt ſtabilis corde, & in Deo pacificus permanere. In cæleſti beatitudine erit Deus vnus omnia in omnibus; in ea autem quæ in hac lacrymarum valle obtinetur, idem aliquâ ratione perfecti conſequuntur. omnia enim ad Deum trahunt, & omnibus trahuntur ad eum: omnia in eo vidēt, quia tamquam æternæ lucis radiolos minimos quidquid creatum eſt, intuentur, illiſque velut ſcalis ad eum tendunt: omnia in eo habent, vt verè cum B. Franciſco dicant, Deus meus, Deus cordis mei, & omnia; ideoque & opes, & honores, famam, fauorem, parentes, liberos, amicos, & quidquid haberi poteſt, potiùs quàm ei diſpliceant, perdunt libenter, imò & vltrò proijciunt & deſpiciunt; imprimis ſeipſos, animamque ſuam oderunt & perdūt, vt inueniant eam: ita libenter, ſicut puer crepundia & conchilia daret, vt regnum conſequeretur. Et verò omnes Chriſtiani parati eſſe debent opes, famam, vitam, & omnia potiùs amittere, quàm Dei gratiam, quod eſt diligere Deum ſuper omnia: adeò vt potiùs quàm Deum offendant, libenter vxore, liberis, opibus, honoribus, ac vita ipſa, vt omnes Martyres, ſpoliētur. Vnde collige affectum omnem ab omnibus erga creata temperandum eſſe, à perfectis etiam abnegandum. Perfectus enim ſeruus Chriſti, vt Hieron. ait, nihil præter Chriſtum habet, aut ſi quid præter Chriſtum habet, perfectus non eſt. Ad quod libri de vanitate mundi inducunt. Vanitate enim rerum humanarum perſpectâ, earum æſtimatio minuitur & amor, quo infelix homo in certam perniciem trahitur ſui amore illuſus. Etenim amor ſui, ſeu cupiditas, iuxta

De imit. Chriſti l. 1. c. 3.

1. Cor. 15.

Epiſt. 1. ad Heliodor.

Aug. ſerm. 39. de temp. iuxta Auguſt. radix omnium malorum eſt, & radix omnium bonorum eſt caritas. Quæcumque enim appetimus creata, ea propter amorem noſtri, eoque impulſi appetimus. De quo pluribus iam actum eſt ſecundo libro, & declaratum, quemadmodum odio ſui ſuperandus ſit, vt caritas Dei diffundatur in cordibus noſtris per Spiritum ſanctum. Ac bonorum quidem cupiditas, paupertate vincenda; commodorum corporis & voluptatum & propinquorum, abnegatione eorum; voluntatis propriæ, libertatis & honoris, renuntiatione atque obedientiâ. Quæ autem hoc conſecuta fuerit anima, per ſe in Deum tendit, vt apertâ fornace, ignis; vt ſuber quod ſub aqua depreſſum fuit, ſublato pondere ſupernatat: ita enim anima creaturarum amore liberata, euolat, & velut acus nautica in ſuo ſeptemtrione, id eſt Deo, conquieſcit, eique adhæret, & vnus ſpiritus fit cum eo: denique idem vult & non vult. quod eſt perfecta cum Deo amicitia, & ipſa perfectio. Hoc Dominus IESVS apertè teſtatus eſt dicens: *Ioan. 17.* Non rogo pro eis tantùm, ſed pro eis qui credituri ſunt per verbum eorum in me, vt omnes vnum ſint, ſicut tu Pater in me, & ego in te, vt & ipſi in nobis vnum ſint. *Matt. 12.* & aliàs ait, Quæ eſt mater mea, & qui ſunt fratres mei? quicumque fecerit voluntatem Patris mei qui in cælis eſt, ipſe meus frater, & ſoror, & mater eſt. Ecce quàm arcta coniunctio inter animam, & Deum? quanta, & quàm ſincera amicitia? Quomodo verò, dices, differunt iuſti inter ſe, perfecti ab imperfectis, cùm hi etiam potiùs omnia, quàm Deum deſerere debeant? Reſpondeo, vt reges *1. Cor. 15.* à ruſticis, ab infirmo robuſtus: eo modo quo ſtella differt à ſtella in claritate; quo ſemina, quorum vnum trigeſimũ, aliud ſexageſimum, aliud cẽteſimum fructũ profert; quo inſtitores, quorũ alius duo talenta, alius tria, alius quinq; ſuperlucratur. Perfectus, inquam, facit omnes voluntates Dei, vt de Dauide dicitur. ad quod Apoſt. Iacobus hortatur dicens: *Iacob. 1.* Vt ſitis perfecti & integri, in nullo deficientes: im-

imperfectus ea ferè tantùm facit, quæ ſub æternæ gehẽnę ſupplicio mandantur. Perfectus omnibus potentijs adhærere Deo nititur: intellectum enim captiuat in obſequium fidei, & in omnibus operibus Deum laudat; memoriâ eum præſentem vbique habet; voluntate eum in omnibus creaturis amando, ei adhæret: non loquitur, niſi ſermones Dei, & ex eius amore: non adminiſtrat, niſi ex virtute quam adminiſtrat Deus, qui omnia ei tribuit: ex omnibus quæ videt, audit, guſtat, ſentit, in Deum aſſurgit: omnes ad eum adducere nititur, vbiq; aliquid Dei videt quod amet: & quia nouit ſeparare pretioſum à vili, ita amat creata, vt per ea in potentias Domini introëat, & feruentiſſimam fornacem amoris, quam beneficia omni creaturæ præſtita propter nos, & nobis in ijs, quaſi cinnamomum & balſamum accendunt in odorem ſuauitatis. Præcepta omnia ſeruat, illa enim ordinãtur ad remouenda ea, quæ ſunt caritati contraria, cum quibus caritas eſſe non poteſt. Conſilia autem ordinantur ad remouenda impedimenta actus caritatis, quę tamen caritati non contrariantur: ſicut eſt matrimonium, occupatio negotiationum ſæcularium, & alia huiuſmodi. Ex quo liquet perfectum eum virum appellari, qui nõ ſolùm nullius mortalis culpæ reus eſt, ſed lõgè etiam abeſt ab ijs, quę nos ad eã pertrahunt, & à virtute impediunt: ſiue, perfectio conſiſtit in optimo vſu virtutum, ac tollendis impedimentis oppoſitis caritati, & eamdem remorantibus; deinde in ipſo diuini amoris affectu, qui finis eſt legis. Hinc Dominus: Ego ſum Α & Ω, principium & finis: & aptè Gregor. Virtutis principiũ & finis, eſt dilectio. Apoſtolus verò, Finis præcepti eſt caritas, de corde puró, & conſcientia bona, & fide non ficta. hæc omnium fundamentum eſt bonorum. Imò credere eſſe Deum, omnia mala arcet, omnia bona inſerit. Dic mihi qui credit Deum eſſe omnipotentem, omniſcium & optimum, ſimulabitne, & fallere ſperabit impunè, ac ſuperbiet? Nónne ſcire eum nouit, &

D. Thom. 2. 2 q 184. a 3.

hom. 23. ad Rom.

1. Tim. 1.

deſpicere ſuperbos, ac omnem extollentem ſe humiliare, & exaltare in æternum humiliantem ſe ? Auarus erit, qui Deum habere ſe poſſe nouit, & omnia in eo ? nimis certè auarus, cui ille non ſufficit. Luxurioſus, cui ille fons gaudij, & Deus totius conſolationis ad manum eſt? Inuidebit, qui ſcit Deo fieri, quod proximo: Dei eſſe voluntatem, vt ille his bonis ornetur? an verò malum, aut minùs prouidum eius conſilium iudicabit? Guloſus, qui momentaneam voluptatem poteſt in Deo æternam facere, ſi illam velit aſpernari? Cui verò iracundus iraſcetur? Deo? qui dixit, Qui vos tangit, tangit pupillam oculi mei? quomodo erit acedioſus, ignauus, qui quantis ſeſe bonis exuat, quantis ærumnis induat, agnoſcit? Quòd ſi fides hæc præſtat, longè magis caritas. Ex hac caritate erga Deum, fluit amor proximi: fluuius inquam pacis, cordis dulcedo, & verbum dulce, & opera miſericordiæ, maximè ſpiritualia: qui enim amat proximum, in bonis omnibus illi conſentit, mala potiſſimùm animæ ab eo, quoad poteſt, arcet; bona procurat, neminem temere iudicat, nemini obloquitur, iuuat omnes opere & exemplo.

Sed quæres, an quiuis ad perfectionem peruenire poſſit? Reſpondeo omnino, quocumque in ſtatu poſitus ſit, *Coll. 10. c. vlt.* etſi alius alio magis ſit accommodatus ad eam. Caſſianus ait, Conſtat neminem prorſus ob imperitiam litterarum ab perfectione cordis excludi, nec ruſticitatem obeſſe ad capeſſendam animæ puritatem: imò cùm ſit cum ſimplicibus Dei ſermocinatio, hos ferè ad altiorem gradum ſanctitatis euehit, vt non glorietur omnis caro in conſpectu eius. Non potes orare, contemplari, crebrò confiteri & communicare, ſanctam auſteritatem æmulari; patiens eſto, & humilis, dilige opere & veritate proximum & Deum, voluntatem eius in omnibus lauda; & acquires pretioſam margaritam, theſaurum, ſapientiam, veram perfectionem.

Praxis

Praxis perfectionis aſſequendæ.

QVòd ſi gradus ad perfectionem habere velis, ecce tibi. Primus eſt, poſtquam à peccatis grauioribus purgatus es, minima etiam diligenter deuitare; ac modeſtiam colere. Secundus, temporalia contemnere, & ſaltem affectu abnegare. Tertius, paſſiones, maximè appetitum honoris, refrenare. Quartus, linguam cohibere, maximeque à detractione & vanitate coërcere. Quintus, puritatem cordis, & cogitationum frequenti renouatione quærere: ac zelo profectus quotidie ad anteriora ſe extendere, & actiones ſuas, ac cogitationes ſuas perficere. Iuſtorum enim ſemita, quaſi lux ſplendens, creſcit vſque ad perfectam diem. Sextus, patientiam ſeruare in aduerſis, & gaudium exiſtimare cùm in varias tentationes inciderimus: patientia enim opus perfectum habet. Multi enim in oratione, regularum obſeruatione ſeduli, modeſti, quieti; ſed ſi tangas montes, fumigabunt. Septimus, virtutes internas frequenter exercere, maxime ſolidas; intentionis puræ, caritatis, zeli, & præſentiæ Dei. Octauus, vnum atque idem velle cum Deo, de nullo queri, ſed æquabilitatem animi atque tranquillitatem, inter tot rerum viciſſitudines conſeruare.

Gradus ad perfectionem.

Regula breuis, ſeu via ad perfectionem: reſpondens petitionibus orationis Dominicæ.

PRima. *Pater noſter qui es in cælis*, & contemplaris in omni loco bonos & malos: da mihi, obſecro, vt ambulem coram te, & ſim perfectus, ſicut tu Pater meus cæleſtis perfectus es.

Dei præſentia. Gen. . Matth. 5

Secunda. *Sanctificetur nomen tuum.* Vtinam in illo flectatur omne genu; & omnia purâ intentione fiant, in nomine tuo, vt in omnibus honorificetur: atque exemplo & verbo omnes traham ad te omne bonum.

Intentio pura, fides & zelus animarum.

Tertia. *Adueniat regnum tuum.* Ad hoc enim nati ſumus, vt terrena hæc deſpiciamus, & conuerſatio noſtra in cælis ſit: & quid me ſeparare poterit à charitate tua?

Contemptus rerum humanarũ & ſpes.

Quarta. *Fiat voluntas tua ſicut in cælo, & in terra.* Si enim omnes Angeli, omnes creaturæ obediunt voci tuæ, quãto magis ego vermis, & non homo, faciam omnes voluntates tuas, quas aut inſpira-

Reſignatio perfecta & caritas.

ſpiraris mihi, aut per Superiores indicaris? Quid enim mihi eſt in cælo, & à te quid volui ſuper terram?

Meditatio rerum diuinarum.

Quinta. *Panem noſtrum quotidianum da nobis hodie*: non tantùm ſuperſubſtantialem, corpus tuum; ſed meditari dolores tuos, atque eloquia tua, dulciora ſuper mel & fauum. Non enim in ſolo pane viuit homo, ſed in omni verbo quod procedit de ore tuo. Da omnem ſollicitudinem in te proijcere, qui dixiſti, Hæc omnia adijcientur vobis.

Dilectio proximi, etiam inimici. Gregor.

Sexta. *Et dimitte nobis debita noſtra* plurima: *ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris.* Oportet enim alterum alterius onera portare, & ſic adimplere legem tuam. Ille enim verè perfectus eſt, qui ad imperfectionem proximi impatiens non eſt. O quàm ſuauis eſt, Domine, ſpiritus tuus! Ecce, ſi ego dimiſero denarium proximo meo, talenta plurima dimittes mihi ex infinita miſericordia tua.

Fortitudo in tentationibus ac ſui mortificatio.

Septima. *Et ne nos inducas in tentationem.* Tentatio enim eſt vita hominis ſuper terram: ſed concede vt reſiſtã; ſicut poſſum per gratiam tuam. Fidelis enim es, nec ſines me tẽtari ſupra id quod poſſum. concede vt mortificatione eam præueniam, & iudicia hominum contemnam; momentanea æternis, coram te iudice meo, & patre amantiſſimo, non præferam.

Diffidentia ſui & confidentia in Deo.

Octaua. *Sed libera nos à malo,* culpæ, & pœnæ. Nihil enim abſque tua prouidentia accidit nobis, & nihil poſſumus ex nobis, ſed omnis ſufficientia noſtra ex te eſt. Libera, ſicut, & quando tibi placuerit; & cor mundum crea in me, Deus, atque illud examine frequenti purga, vt velut ſpeculum mundum radios bonitatis tuæ excipiam, & ardeam amore tuo. Amen.

Dialogus breuis ſanctæ Catharinæ Senenſis, conſummatam continens perfectionem.

CVm anima quædam ab auctore lucis illuminata, propriã fragilitatem & miſeriam, ignorantiam ſcilicet & pronam ad malum naturam recognoſceret, aliquantulumq; Dei magnitudinem, ſapientiam, (inquam) potẽtiam, bonitatem, cæteraſq; ipſius præſtantiæ partes ſuſpiceret; vidit quàm dignum & neceſſarium eſſet, vt idem perfectè coleretur & ſanctè. Dignum, quia cùm Pater vniuerſorum & Dominus ſit, omniaque vt ſuum ipſius nomen collaudent, & ad ſuam referantur gloriam, fecerit; congruũ & æquum eſt, vt ſeruus Dominum ſuum obſeruans, ei ſeruiat, & obſe-

obſequio pareat. Neceſſarium, quia cùm ipſe Deus, rationale animal ſpiritu & corpore compoſitum, hac conditione condiderit, vt, ſi voluntariè vſque ad mortem fidelẽ ſibi præſtiterit ſeruitutẽ, ad vitam perueniat ſempiternam; aliter felicitatem illã omni bonorum aggregatione cumulatam conſequi nequit: perpaucos autem hoc adimplere, ſicque perpaucos ſaluari, quòd ferè omnes quærant quæ ſua ſunt, non quæ Dei. Vidit præterea breues dies hominis eſſe, incertam horam, punctumq; quo id momentaneũ promerendi tempus finiatur; in inferno verò nullam eſſe redemptionem, ſed vnumquemque in futura vita, immutabili & ineuitabili ſententia, præmia pœnáſve, prout in hoc ſuo viuendi genere ſit emeritus, iuſtâ conſequi retributione. Vidit etiam multos multa dicere, & diuerſimodè multifariamq; prædicare ac loqui de virtutibus quibus Deus fideli ſeruiture colatur, rationalis autem creaturæ capacitatem modicam, intellectum hebetem, memoriam debilem, vt nequeat vel multa percipere, vel percepta fidéliter continere, ac idcirco, licet multi ſtudeant ſemper addiſcere, quàm pauciſſimos tamen integritatis perfectionem attingere, Deo vt dignum & neceſſarium eſſet, deſeruire, ſed ferè omnes curis anxios, mentis agitationibus fluctuantes, extremo ſemper in periculo degere. Videns igitur hæc omnia anima illa, ſpiritu coram Domino exurgens, ardenti deſiderio, ac vehementi affectu, ab ipſius maieſtate efflagitauit, vt ſuccinctè & breuibus præcepta aliqua tradere vellet, quibus vita noſtra ſanctè inſtrui ac perfici poſſet, quæque vi ſentẽtiarum, prædicationũ veritatem & vniuerſas complecterẽtur ſcripturas, quorũ obſeruatione, & ipſe debitâ ſeruitute coleretur, & ex hac breui, mortali ac miſera vita, ad eam ad quam creauerat, felicitatem perueniremus. Deus itaque, qui & ſancta deſideria inſpirat, & eadem ſuſcepta irrita non eſſe permittit, ſtatim huic animæ in mentis exceſſu conſtitutæ affuit, hæc dicens: Dilecta mea placent mirum in modum huiuſcemodi deſideria tua, & adeò placent vt eis longè magis cupiam ipſe ſatisfacere, quàm ipſa ſibi cupiant ſatisfieri. Ingens namque meum optatum eſt, ea in vobis (volentibus vobis) beneficia conferre, quæ ſaluti veſtræ vtilia, commoda & neceſſaria ſint, atque ideo tuum adimplere deſiderium, & te voti compotem efficere paratiſſimus ſum. Quare attende & diligenter obſerua quæ tibi ipſe ineffabilis & numquam fallens veritas dicturus ſum, quoniam tuæ annuens petitioni breuiter proponam, quid ſit, quod ſummam perfectionem omneſque contineat virtutes, ac ſimul Scripturarum volumina, & multiplices complectatur prędicationes, vt ſi tuam ibi faciem ſpeculatura fueris, & te ad illud compo-

ſueris,ac ſeruandum formaueris, quidquid patet & latet in diuinis ſermonibus,adimpletura ſis,& ſempiterna lętitiâ,& perpetuâ pace fruitura. Scias igitur ſeruorum meorum ſalutem perfectionemque hoc vno conſtare, vt meam ſolius faciant voluntatem, atque eam ſummo ſemper ſtudio adimplere nitantur, vt mihi vni obſequi,me vnum obſeruare,me vnum attendere,omnibus vitæ ſuæ contendant momentis; quantoque diligentiùs in id incumbant,tanto perfectioni propius accedere,quoniam mihi qui ſum ſumma perfectio, magis pleniuſque adhærent, copulantur, iunguntur. Vt autem planiùs hanc (licet ineffabilem) breuibus tamē traditam veritatem intelligas: reſpice in faciem Chriſti mei, in quo mihi bene complacui.Ipſe namque exinanitus ſeruili formâ aſſumptâ,factuſque in ſimilitudinem carnis peccati eſt,vt vos cęcâ caligine obrutos, & a via veritatis auerſos,ſuæ lucis ſplendore illuminans,ad rectum iter & verbo conuerteret & exemplo.Obediens fuit vſque ad mortem, ſic ſuâ perſeueranti obedientiâ vos edocens,ſalutem veſtram ex faciendæ ſolius voluntatis meæ ſtabili inſtituto pendere: nam ſi quis diligenti ſtudio & conſideratione,ipſius tum vitam,tum doctrinam meditari velit,perſpiciet proculdubio,mortalium integritatem perfectionemq; in nulla re alia conſtare, quam in iugi, perpetua ac fideli meæ voluntatis obſeruatione: quod idem dux veſter toties atteſtando repetit. Ait enim, Non omnis qui dicit mihi, Domine Domine,intrabit in regnum cælorum,ſed omnis qui fecerit volūtatem Patris mei. Et attende quòd non fruſtra repetit bis, Domine Domine, quoniam, cùm omnis tranſitoria conditio ad duo vniuerſalia genera reducatur, religioſum ſcilicet & ſæculare;ſignificare vult neminem,cuiuſcumque conditionis ſit,æternę vitæ gloriam conſecuturum, licet omnem mihi extrinſecus honorem exhibeat, niſi meam fecerit voluntatem. Item alio loco: Non veni facere volūtatem meam,ſed eius qui miſit me Patris. Et iterum: Meus cibus eſt vt faciam voluntatem eius qui miſit me. Itē, Non mea voluntas ſed tua fiat. Et, Sicut mandatum dedit mihi Pater, ſic facio. Si vis ergo Saluatoris tui exemplum imitatura, meam facere volūtatem, quâ conſtat eſſe bonum tuum, neceſſe eſt vt tuam omnibus in rebus prorſus contemnas facere voluntatem, illamq; abneges & extinguas: quoniam quantò magis morieris in te,tantò magis viues in me, & quò purgatius eijcies quod tuum eſt, eò abundantius ipſe reponam quod meum eſt. Poſtquam illa anima hæc veritatis ſaluberrima documenta percepit,tota lætabunda dixit: Pater & Deus meus,placent ſummopere, & pluſquam explicare queam,quæ ſeruulæ tuæ narrare dignatus es, & quàm magnas

magnas poſſum benignæ maieſtati tuæ gratias ago: quoniam quantum meâ rudi intelligentiâ conſequi poſſum, non aliter eſt, quàm mihi per Saluatoris exemplum præclarè ac lucidè demonſtraſti. Cùm enim tu ſummum & omne bonum ſis, non volens iniquitatem, ſed iuſtitiam tantùm & honeſtatem, quidquid faciendum eſt, perago, ſi tuam voluntatem adimpleo; & eam impleo, ſi meam propter te abnego, quam tu minimè violare vis; quoniã mihi idcirco liberã tradidiſti, vt ego ſponte eã tibi ſubigendo, & tuam ſolius facere ſemper intendendo gratior tibi fiam, & maiora apud te mea ſint merita. Volo igitur, ac vehementer deſidero id adimplere quod præcipis: ſed non planè ſcio, quibus rebus tua contineatur voluntas, quóue tibi fideli obſequio emancipari queam: ſi arrogans non ſum, & mea temeritas tuâ non abutitur lenitate, ſupplex obſecro, vt iuxta petitionem meã, id quoque me paucis doceas. At Dominus, Si paucis & collectim ſcire deſideras voluntatem meã, vt eam integrè valeas adimplere, hæc mea voluntas eſt, vt ſummè & ſemper ames me, ſicut præcepto mandaui vobis, vt toto corde, totâ animâ, & omnibus viribus veſtris diligatis me, huiuſque præcepti obſeruatione tua perfectio cõtinetur: quoniam finis præcepti charitas eſt, & plenitudo legis eſt dilectio. Anima ad hæc: Teneo voluntatem tuam, & perfectionem meam, in ſummo tui amore collocatam eſſe, ipſaque te (vt par eſt) ſummo amore ac vehementiſſimâ dilectione proſequi vellẽ; ſed quonam pacto id efficere poſſim aut debeam, ſatis mihi compertùm non eſt. Quocirca orans expeto vt me hac quoque in parte breuibus inſtruas. Tunc Deus. Audi igitur, & ad ea quæ dicam, totâ mẽtis attẽtione inuigila. Si me perfectè amare vis, te tria hęc facere neceſſe eſt. Primò, vt voluntatem tuam ab omni amore affectuque terreno & carnali prorſus amoueas, ſegreges, mundifices, ita vt in iſta vita nihil tranſitorium, nihil caducũ, nihil temporale ames, niſi propter me, nec (quod magis & maximum eſt) ames me propter te, aut te propter te, aut proximum propter te, ſed ames me propter me, te propter me, & proximũ propter me. Quoniam diuinus amor terreni affectus, aut alterius cuiuſuis amoris conſortium pati non poteſt. Vnde quantum eũ terrenarũ rerum contagione infeceris, tantum & in mei amore peccabis, & de tua perfectione deperdes. Mentem quippe, vt munda & ſancta ſit, omnia quæ corpus ſentit, faſtidire neceſſe eſt. Effice igitur ne quidquam ex his quæ a bonitate mea veſtros in vſus profectã ſunt, te à me amando impediat, ſed omnia adiuuent, accendant, inflamment. Quoniam vobis illa creando cõceſſi, vt bonitatis meæ largitatem latiùs ex ipſis dignoſcentes, me abundantiore

tiore quoque amore proſequeremini. Perſtes igitur appetitu lũbiſque ſuccincta, ac vigilanti cuſtodiâ te ſemper obſeruans, terrenis concupiſcentijs, quas vndecumque tibi mortalis vitæ miſeria, & corrupta ſuggerit natura, alacriter reſiſte, vt cum Propheta meo dicere poſſis: Qui perfecit pedes meos, id eſt, affectus, qui animæ pedes ſunt; tamquam ceruorum, ad fugiendum canes, id eſt, laqueos concupiſcentiæ terrenarum rerum, ſuper excelſa ſtatuens me, id eſt, in contemplatione. Cùm hoc primum impleueris, ad ſecundum, quod etiam altioris perfectionis eſt, peruenire poteris, vt omnes cogitationes, actus & opera tua dirigas ad meum ſolummodo honorem & gloriam, ſemperque ſolius meæ laudis ſtudioſiſſima, des operam, precibus, verbis & exemplis, & quomodo poſſis, vt non tu tantùm ſic, ſed alii omnes tecum pariter, & eodem modo affecti ſint, vtque vniuerſi me vnum norint, ament, colant. hocque mihi magis placet, quam primũ, quoniam magis implet voluntatem meam. Tertium, quod reliquum eſt, ſi aſſecuta fueris, tibi nil deeſſe, teque conſummatã integritatem conſecutam, ſcito. Illud autem hoc eſt, vt ſummo deſiderio quæras, nitaris & ſtudeas ad hanc peruenire mentis diſpoſitionem, vt mihi ita coniuncta ſis, tuaq; meæ (quæ perfectiſſima eſt) ita ſimilis ſit conformiſque voluntas, vt nolis, non ſolùm malum, ſed & bonũ quod ipſe nolim; vtque, eueniat quidquid velit, & vndecumque velit, in iſtius vitæ miſeria, ſiue ſpiritualibus, ſiue temporalibus in rebus, minimè frangatur pax tua, turbetúrve quies mentis tuæ; ſed inconcuſſa fide ſemper teneas me Deum tuũ omnipotentem magis amare te, quam tu te ipſam, meque tui diligentiſſimam habere curam, & multò diligentiorem quàm tu. Quantò magis ſic te mihi commiſeris dederiſque, tantò magis te adiuuans, tibi ſemper adero, & tu ipſa clariùs cognoſces, ac vberiùs ſenties circa te dulciſſimam caritatem meam. Ad hanc autem perfectionem perueniri non poteſt, niſi per ſtabilem, cõſtantem ac abſolutam propriæ voluntatis abnegationem: quam qui præſtare negligit, ſimul hanc excellentiſſimam perfectionẽ negligit; qui verò libens præſtat ſimul integerrimam voluntatem meam, integerrimè exequitur, mihique ſummè placet, & me ſecum habet: quoniam mihi gratius ac iucundius nihil eſt, quam per gratiam vobiſcum agere, & in vobis habitare, meæque ſunt deliciæ cum filiis hominum eſſe, & vt volentes ipſi (nolo enim liberi ius arbitrii violare) à me in me, per gratiam, transformentur; vt ſint vnum mecum participatione perfectionis meæ, præcipueque pacis ac tranquillitatis meæ. Vt autẽ planiùs intelligas, quàm ardenti deſiderio cupiam vobiſcum eſſe, vtque magis accendaris

ad

ad ſubigendam mihi copulandamque meæ voluntatem tuã, vide & altâ mente conſidera, voluiſſe me, vt Vnigenitus meus incarnaretur, vtq; mea diuinitas maieſtatis dignitate ſepoſitâ, veſtræ copularetur humanitati, vt tanto amoris ac caritatis exemplo, tantâ ineffabilis dilectionis demonſtratione vos ad pariter coniungendam meæ voluntatem veſtram, vnique mihi iugiter adhærẽdum prouocarem, allicerem, traherem. Voluiſſe prӕterea vt ille ipſe dilectus filius meus tam horrendam, immanem crudelemq; crucis mortem ſubiret, vt ſuis tormentis veſtrum peccatũ tolleret. Peccatum (inquam) quod inter me & vos diuiſionem fecerat, & meam a vobis ita faciem auerterat, vt nullo vos pacto poſſem reſpicere. Paraſſe inſuper menſam maximi & parum agniti Sacramenti corporis ipſius & ſanguinis, vt in cibum ſumentes transformemini, mutеminique in me, ac ſicut panis & vinum quibus veſcimini in ſubſtantiam tranſeunt corporalem, ita & vos manducantes ipſum qui mecum vnum eſt, ſub panis & vini ſpecie, in ſubſtantiã ſpiritualẽ & in meipſum cõuertamini. & hoc illud eſt quod Auguſtino ſeruo meo his verbis dixi: Cibus ſum grandiũ, creſce & manducabis, nec tu me mutabis in te, ſed tu mutaberis in me. Cùm audiſſet anima illa quænam eſſet Dei voluntas, & quemadmodum ad eam implendam neceſſaria etiam erat perfecta caritas, perfectamq; caritatem propriæ voluntatis abnegatione conſtare, dixit: Significaſti mihi Domine Deus meus voluntatem tuã, ſignificaſti Domine quòd ſi perfectè amauero te, nihil terrenum aut mortale, nec etiam meipſam amabo propter me; ſed quidquid amabo, ſecundùm te & propter te amabo. Dixiſti vt ſummo ſemper ſtudio tuam ſolius laudem, honorem & gloriam velim perquirere, ſimulq; operam dare, vt alii quoque idem nitantur facere: & vt quæcumq; aduerſa mihi in hac miſera adueniant vita, ea cõpoſitá mente & æquo animo ac lætanti tolerare contendam. Nunc quoniã hæc per propriæ voluntatis abnegationẽ efficienda ſunt; doce, quæſo, quonam pacto ad hãc perуenire abnegationẽ, ac tantam virtutem comparare & aſſequi queam: vt enim per tuæ doctrinæ lumen video, tantum in te viuo, quantum in me morior. Deus autem qui ſancta numquam fruſtratur deſideria, ſic intulit, Perfectâ tui abnegatione tuũ omne bonum conſtare certum eſt, quoniam te tantum meâ gratiâ repleo, quantum te tuâ voluntate euacuas: & perfectionem tuã efficit participatio diuinæ bonitatis meæ per gratiam, ſine qua humana creatura (quantum ad virtutem & dignitatẽ ſuam) nihil eſt. Ad hanc igitur ſi peruenire vis, tibi eſt in ſumma humilitate præſtandum, & ex vera atque intima miſeriæ & inopiæ tuæ cogni-

tione id vnum iugiter vehementerq; affectandum, vt mihi ſoli pareas, meamq; ſolius voluntatem obſerues. Quo autem id præſtare queas, neceſſe eſt vt per mentis conceptum & animi exiſtimationem tibi habitaculum circum vndique concameratū ex ſolius meæ voluntatis materia conſtruas, teq; eo concludas & ſemper inhabites, vt quocumque eas, numquam progrediaris; quocumq; proſpicias, numquam extrà aſpicias; ſed tuos mentis & corporis ſenſus mea ſemper circumſtet voluntas, nec quidquā aliud loquaris, cogites aut efficias, niſi quod mihi placet, & meæ eſſe voluntatis credas, ſicq; te quidquid agendum erit ſanctus Spiritus edocebit. Aliâ etiam viâ ad propriæ voluntatis abnegationē perueniri poteſt, ſi adſunt qui te ſecundū me inſtruant regātque, his propriam ſubiiciendo voluntatem, te totam ac tua omnia his cōmittendo, his parendo, & eorum ſemper ſequendo conſilia. quoniam qui fideles & prudentes ſeruos meos audit, me audit. Sed ad hæc volo vt certâ fide, altâ mente, ac frequenti cōſideratione mediteris me Deum tuum glorioſiſſimum, qui te ad beatitudinem perfruendam creaui, ęternum eſſe, ſummum, omnipotentem, vobiſque omnia quæ mihi placita ſunt facere, nec eſſe qui vel tantillum meæ poſſit reſiſtere voluntati, nec quidquam ſine eadem voluntate mea vobis accidere, nihil prorſus niſi me permittente prouenire, vt per Prophetam vobis enuntiaui, non eſſe malum in ciuitate quod non ipſe fecerim, id eſt, permiſerim. Mediteris pariter me Deum tuum ſummæ eſſe ſapientię, perfectiſſimæ cognitionis & intelligentiæ omnia certâ ratione videntis & acutiſſimè penetrantis, vt ad cælum, terram, mūdum totum & vniuerſa gubernanda, nullâ poſſim ratione falli, nullo errore turbari. quòd ſi non ita eſſet, nec Deus eſſem, nec ſapientiſſimus. Et vt tantillùm percipias vim huius ſummæ ſapientiæ meæ, ſcias de malo culpæ & pœnæ me longè maius bonum, quàm ſit malū, elicere. Tertiò, velim conſideres me eundem Deum tuum non minùs ſummè bonum eſſe, & vi amoris beneuolentiæque conſtare hac de cauſa non poſſe, niſi quæ bona ſunt, vtilia & ſalubria tibi & aliis velle, non poſſe à me aliquid malum prouenire, nihil odiſſe, & hominē vt meâ bonitate creaui, ita per me ſemper inæſtimabili dilectione proſequi. His verò per firmam fidem mente ac meditatione collectis cognoſces tribulationes, tentationes, difficultates, honores, infirmitates, & aduerſa omnia ob nullam aliam cauſam, me gubernāte prouenire, niſi vtilitatis & ſalutis veſtræ gratiâ; vt per ea quę videntur vobis mala à prauitate corrigamini, & ad virtutē, quâ itur ad verū & ſummum bonū vobis incognitum perducamini. Cognoſces præterea hoc fidei lumine perluſtrata, me

Deum

Deum tuum magis poſſe, ſcire, velle bonum tuum quàm tu, teq; id nec poſſe, nec ſcire, nec velle abſque gratia mea. Id igitur cùm ita ſit, danda tibi ſummo ſtudio opera eſt, vt voluntatem tuam diuinæ voluntati meæ prorſus ſubiicias, quoniã ſic placidâ ſemper mẽte quieſces, & me ſemper tecum habebis (factus eſt enim in pace locus meus) nec erit tibi ſcandalum peccati, hoc eſt offendiculum aliquod ad peccatum, nec per impatientiam, nec aliquo quouis modo: nam pax multa diligentibus nomen meum, & nõ eſt illis ſcandalum: tantùm etenim amant legem meam, id eſt, meam voluntatem, meaque lex eſt quâ cuncta reguntur, tantumque mihi per ipſam copulati ſunt, & in ipſius delectantur obſeruatione, vt eueniat quidquid velit & vndecumque velit, cuiuſcumque generis & æſtimationis ſit, nullâ re præter quam culpâ hęc mihi fiat iniuria, perturbari queant. Proſpiciunt namque claro & purgatiſſimo mentis oculo a me ſummo vniuerſi gubernatore, mirificâ ſapientiâ, caritate & ordine cuncta adminiſtrante non niſi bona poſſe prouenire, meque ſibi ac rebus ſuis meliùs vtiliuſque proſpicere quam ipſimet per ſe ſciant, poſſint ac velint, ſicque omnibus in rebus, quæ eueniant, quaſque ſuſtineant (vt vt ſint) me auctorem & non proximum firmo conſiderantes propoſito, quadam inuictâ & inexpugnabili patientiâ ita roborantur, vt non ſolùm æquo animo, ſed libenti ac gaudenti ſuſtineant, deguſtantes in omnibus, ſiue intrinſecus ſiue extrinſecus accidant, meæ ineffabilis dulcedinem caritatis: quod eſt ſentire de me in bonitate; in omnibus (inquam) tribulationibus difficultatibuſq; attendere, credere & læto animo gratoque meditari me diſponere omnia ſuauiter, & ex profundo meæ dilectionis fonte cuncta prouenire. Atque huius vltimæ conſiderationis compoſitioniſque ſanctiſſimæ maximum bonum nil aliud corrumpit, impedit & perdit, quàm propria voluntas veſtra & amor veſtri, quę ſi tollerentur a vobis, tolleretur & infernus vobis; tum ille qui maledictis æterno mentis & corporis tormento paratus eſt, tum ille quem in mortali vita multiplici agitatione animi ac vario curarum æſtu, imò ſuſtinetis errore. Igitur ſi viuere cupis, & in illo labenti fac ſæculo per gratiam, & in hoc ſtabili ſempiternoq; per gloriam moriaris, temetipſam abnegans & propriam voluntatem deponens. Beati enim mortui qui in Domino moriuntur, & beati pauperes ſpiritu, quoniam tales me vident in peregrinatione per mutuum amorem, viſuri deinde in patria per gloriam & honorem. Amen.

Docu-

Documenta, ſeu conſilia ſaluberrima, in quibus ſe exercere debet qui vult euadere laqueos diaboli; è tractatu S. Vincentij de Vita ſpirituali deprompta.

QVi vult fugere atque euadere laqueos atque tentationes Antichriſti, ſeu diaboli finales, debet habere in proprio ſentimento ſui, duo. Primò, quòd ſentiat de ſeipſo, ſicut de vno corpore mortuo, pleno vermibus, & malè olenti, & ſicut de vno cadauere, quod dedignatur videre & intueri, imò ſuper quod claudit nares, propter eius peſſimum odorem & fœtorem, & à quo auertit faciem, vt non videat talem & tantam abominationem. Sic oportet, chariſſime, facere ſemper mihi, & tibi, ſed plus mihi, quia tota vita mea fœtida eſt, totus fœtidus ſum, & corpus meũ, & anima mea, & omnia quæ intra me ſunt, fæce & putredine peccatorum & iniquitatum fœtidiſſima & abominabiliſſima ſunt. & quod deterius eſt, quotidie hunc fœtorem in me ſentio recentiùs & anguſtiùs reuocari. Et debet talem fœtorem de ſeipſa ſentire fidelis anima cum maxima verecundia coram Deo, ſicut coram illo, qui omnia videt & ſcit, ſicut ſi eſſet coram diſtricto iudicio, & dolere maximè de offenſa Dei, & perditione gratiæ animæ, in qua erat, quando redempta fuit pretioſiſſimo Chriſti ſanguine, & abluta per baptiſmum. Et ſicut ſibi & Deo fœtere ſe credit & ſentit, ſic etiam credat & ſentiat, quòd non ſolùm coram Angelis, & ſanctis animabus, ſed etiam corã omnibus hominibus viuẽtibus, ſit abominabilis & fœtidus, & quia facta & dicta ſua non ſolùm homines videre & audire dedignãtur, ſed quòd nares ſuas claudãt, & auertant facies ſuas, ne ipſum videant, & tamquã fœtidũ cadauer de medio eorum expellant, & ſit ab eis alienatus & ſeparatus & proiectus, ſicut pluſquam leproſus, vſquequo veniat, & reueniat ad ſeipſum Et ſi quis de eo iuſtitiam faceret, & de corpore ſuo ſentiat quod iuſtum eſt, & ita credat, etiamſi ſibi oculi eruerentur, naſus truncaretur, manus abſciderentur, & aures & os, & ſic de aliis ſenſibus corporalibus & membris, quia cum his omnibus Deum offendit & creatorem. Item quòd deſpici deſideret, & contemni, & quòd omnia vituperia, verecundias, diffamationes, iniurias, blaſphemias, & cætera aduerſa, ſummo cum gaudio & lætitia recipiat, & patien-

ter ferat. Et oportet quòd diffidas de teipſo totaliter, & de omnibus bonis tuis, & de tota vita tua, & conuertas te totum, & reclines ſuper brachia IESV Chriſti pauperrimi & viliſſimi, & improperati, deſpecti, & mortui propter te, vſquequo tu ſis mortuus in omnibus ſentimentis tuis humanis, & IESVS Chriſtus crucifixus viuat in corde tuo, & in tua anima, & totus transformatus & transfiguratus, cordialiter ſit in te: vt numquam videas, nec ſentias, nec audias, niſi ipſum ſolum ſtantem in cruce propter te, mortuum & ſuſpenſum, ad exemplum Virginis Mariæ, mortuus in mundo, & viuens in fide: & quòd in illa fide viuat tota anima tua vſque ad reſurrectionem, in qua Dominus immittet gaudium ſpirituale, & donum ſancti Spiritus in anima tua, & in illis perſonis, in quibus debet renouari ſtatus Apoſtolorum, & Eccleſiæ ſanctæ Dei, exercens te in ſanctis orationibus ſiue ſacris meditationibus & affectionibus ad obtinenda dona virtutum, & gratiam Dei. Sed debes præcipuè ſeptiformi affectu exerceri ad Dominum, ſcilicet amore ardentiſſimo, timore ſummo, honore debito, zelo conſtantiſſimo, & illis debet adiungi gratiarum actio, & vox laudis, omnimodæ obedientiæ promptitudo, & ſuauitatis diuinæ pro poſſe deguſtatio. Et ideo continuè debes iſta ſeptem deuotè petere a Deo, vtpote dicendo, Bone IESV, fac vt totis medullis amem te, ſummè timeã, reuerear, & pro omni honore tuo fortiſſimè zelari, ita quòd omne tuum opprobrium, tamquam tuæ gloriæ zelotypus vehementiſſimè exhorreſcam, & potiſſimè, ſi in me, aut a me, vel pro me facta tibi ſint opprobria vlla. Deinde da etiam vt Dominum, tamquam tua creatura humiliter adorem & recognoſcã, & de omnibus beneficiis à te mihi impẽſis gratias ſemper agam, & hoc cum ſumma gratitudine cordis. Da etiam vt in omnibus ſemper te benedicam, laudem & magnificem, & hoc cum ſummo iubilo, & tripudio cordis, & tibi in omnibus obtemperans, & obediens, ſemper reficiar dulciſſimâ tuâ & ineffabili ſuauitate, cum ſanctis tuis Angelis & Apoſtolis tuæ menſæ aſſiſtens, licet omnino indignus & ingratus. Qui cum Patre, &c. Debet etiam circa ſeipſum exerceri alio ſeptiformi affectu. Primò, ſcilicet quòd totus de ſuis vitiis & defectibus confundatur. Secundò, vt peccata ſua tamquam offenſiua, & ſuiipſius maculatiua acutiſſimo & acerbiſſimo dolore plangat & deploret. Tertiò, humiliatione ſui, & cõculcatione, cum contemptu, vt ſcilicet totis viribus ſe ſicut rem viliſſimam & fœtidiſſimam ſpernat, & contemni appetat, vt dictum eſt. Quartò, rigore ſeueriſſimo, vt ſcilicet corpus ſuum aſperrimè maceret, & macerari appetat, tamquam

quam peccato fœtidum, imò tamquam latrina & ſentina, & tumulus omnium fœditatum. Quintò, irâ implacabili contra omnia vitia ſua, & contra radices, & inclinationes vitiorum ſuorum. Sextò, vigore peruigili & ſtrenuo, vt ſcilicet omnes ſenſus, actus, potentias ſuas, ſemper cum quadam viriliſſima ſtrenuitate, in omne bonum teneat peruigiles & attentos. Septimò, diſcretione perfectæ modeſtiæ, ſeu moderantiæ, vt ſcilicet in omnibus diſtrictiſſimè ſeruet menſuram, & modum, videlicet, inter nimium, & non ſatis, vt ſcilicet nihil ſit in eo ſuperfluum, nihil diminutum, aut defectiuum, nec pluſquam debet, aut minus quàm deceat. Debet etiam circa proximum ſe exercere alio ſeptiformi affectu. Primò, ſcilicet per piam compaſſionem, vt ſcilicet ita ſentiat aliorum mala & incommoda, ſicut ſua Secundò, per dulcem congratulationem, vt ſcilicet de aliorum bonis lætetur, ſicut de ſuis. Tertiò, per tranquillam ſupportationem, & condonationem, vt ſcilicet moleſtias & iniurias ab aliis illatas patienter toleret, & ex corde indulgeat & condonet. Quartò, per benignã affabilitatem, vt ſcilicet ſit ad omnes benignus, & omnibus bonũ affectet & optet, & talẽ ſe exhibeat in geſtibus ſuis & verbis. Quintò, per reuerentiam humilẽ, ſcil. vt omnes ſibi præferat, & omnes reuereatur, & omnibus ex corde ſe ſubdat, tamquâ dominis ſuis. Sextò, per concordiam vnanimẽ, vt ſcilicet quantũ in ſe eſt, & quantum ſecundùm Deum poteſt eſſe, vnum ſentiat cum omnibus: & ita ſentiat ſe eſſe omnes, & illos ſe, & omnium rectũ velle, pro ſuo reputet: & ecõtrà. Septimò, per Chriſtiformem ſui pro omnibus oblationem, ſcilicet vt ad inſtar Chriſti pro omniũ ſalute ſit paratus & ſolicitus ponere vitam ſuam, & die noctuq; orare, & laborare, quòd omnes in Chriſto inuiſcerentur, & Chriſtus in eis. Sed tamen, ne ex hoc credatur, quin vitia hominum ſint pro toto poſſe cauenda & fugienda, ſciendum, quòd quandocumque ex ſocietate malorum hominum, vel imperfectorum, periculum imminet, vel occaſio retrahens, vel impediens à perfectione, vel feruore prædictarum virtutum, debes a talibus, ſicut à ſerpentibus, vel draconibus elongari. Non enim eſt carbo ita ignitus, quin in aqua frigeſcat aut tepeſcat: ſic econtrà, vix eſt carbo ita frigidus, quin aceruo carbonum ardentium accendatur. Alias vbi periculum huiuſmodi non imminet, ex mera ſimplicitate debes aliorum non videre defectus; aut ſi videas, per compaſſionem ſupportare vt tua. Vt autem vtiliter ad temporalia, & æterna te habeas perfectè, ſcito, quòd temporalia debes aſpicere ſub quadruplici ſenſu. Primò, ſcilicet vt tamquam peregrinus & aduena ſentias omnia vt extranea & aliena, in tantum, vt tua ve

ſtis,

ſtis tuo ſit ſenſui ita extranea, ac ſi eſſet in India. Secundò, vt in tuo vſu abuudantiam timeas, vt venenum, & vt mare ſubmergens. Tertiò, vt in tuo vſu omnem inopiam & egeſtatem ſentias, quia ipſa eſt ſcala per quam aſcenditur ad cæleſtes diuitias & æternas. Quartò, vt ſocietatem, contubernium & apparatum diuitum & magnatum fugiens, non ex contemptu tantùm de ſocietate pauperum glorieris, & in memoria, & adſpectu, atque conuerſatione pauperum & deſpectorum totus læteris, quaſi expreſsâ imagine Chriſti, & eis quaſi Regibus cum ſumma alacritate & iucunditate & reuerentia aſſocieris.

Documenta ad perfectionem ex D. Bernardi Formula honeſtæ vitæ.

SI plenè vis aſſequi quod intendis, duo ſunt tibi neceſſaria; Primũ eſt, vt ſubtrahas te ab omnibus tranſitorijs rebus & terrenis, vt nihil de eis cures, ac ſi non eſſent. Secundum, vt ita te des Deo, vt nihil dicas, vel facias niſi quod credideris firmiter placere Deo. Primum autem aſſequeris hoc modo. Omnibus modis, quibus potes, te vilifica, te nihil reputãdo eſſe, ſed credas omnes homines eſſe bonos & meliores te, magiſque placere Deo: quæcumque audis vel vides in religioſis perſonis, puta bonâ intentione dici vel fieri, etiamſi contraria videantur: nam humana ſuſpicio facilè fallitur. Nulli diſpliceas, nihil vnquam de te loquaris quod laudem importet, quantumcumque ſit familiaris ille cum quo loqueris: imò plus labora celare virtutes, quàm vitia. De nullo prorſus ſiniſtrè loquaris (quantumcumque ſit verum vel manifeſtum) niſi in confeſſione, & hoc, vbi non potes aliter manifeſtare peccatum tuum. Libentiùs accommoda aurem tuam cùm aliquis laudatur, quàm cùm vituperatur. Cùm loqueris, verba tua ſint rara, vera, ponderoſa, & de Deo: ſi ſæcularis loquitur tecum, & vana proponit, quàm citiùs potes ſuccide ſermonem, & transferas te ad ea quæ Dei ſunt. Quidquid contingat tibi, vel alij, quantumcumque coniuncto, non cures, & ſi eſt aduerſum, non triſteris; ſi eſt proſperum, non læteris, ſed totum nihil puta, & lauda Deum. Sollicitudinem adhibe, quantum maximè potes, vt vilitati tuę ſedulus intendas. Fuge locutoria quantum potes: melius eſt enim ſilere quàm loqui. Poſt Completoriũ non loquaris, quouſque finita ſit Miſſa ſequentis diei, niſi cauſa maxi-

maxima interuenerit. Cùm vides aliquid quod tibi diſplicet, vide ſi hoc eſt in te,& abſcinde; ſi verò vides aliquid quod tibi placet, vide ſi hoc eſt in te,& tene; ſi non eſt adſume: & ſic erunt tibi omnia in ſpeculo. De nulla re murmures cum aliquo, niſi credideris prodeſſe, quantumcumque ſit graue quod habes. Nũquam pertinaciter aliquid affirmes, vel neges, ſed ſint tuæ affirmationes & negationes, dubitationis ſale conditæ. A cachinnis ſemper abſtineas; rideas verò rarò, & cum paucis præſtes os tuũ. Breuiter in omnibus dictis tuis ſic te habeas, vt ſint ita; quæ dubia, dimittantur. Secundum aſſequeris hoc modo: orationibus cum magna deuotione intendas, & eas dicere labora horis debitis, & quod offers in oratione reminiſcaris in corde, & vt ea quæ legis, confirmes, diligenter recogita, & eorum imagineris ſtatum, in quorum memoria hæc dixeris. Iſta tria ſemper in mente habeas: Quid fuiſti, quid es, & quid eris. Quid fuiſti, quia ſperma fœtidum; quid es, quia vas ſtercorum; quid eris, quia eſca vermium. Similiter imagineris eorum pœnas qui ſunt in inferno, & quòd numquam finientur, & pro quàm modica delectatione tãta mala patiuntur. Similiter imagineris gloriam paradiſi, & quòd numquam finietur, & quàm breuiter & citò acquiritur: & quantus luctus & dolor poterit eſſe illis, qui pro parua re tantam gloriam amiſerint. Cùm habes aliquid quod tibi diſplicet, vel times habere, cogita quòd ſi tu eſſes in inferno, & illud, & quidquid nolles haberes: & cùm habes aliquid quod tibi placet, vel optas habere, cogita quòd ſi tu eſſes in Paradiſo, haberes illud & quidquid velles; ſi autem in inferno eſſes, nec illud, nec aliud quod velles haberes. Quandocumque eſt feſtum alicuius Sancti, cogita de illo quanta ſuſtinuit propter Deum, quia breuia; & qualia adeptus eſt, quia æterna. Similiter cogita quia tranſeunt bonorum tormenta, malorum gaudia. Hi cum iſtis tormentis adepti ſunt gloriam æternam, & iſti ex indebitis gaudiis æternam pœnam. Quandocumque te vincit acedia, accipias hoc ſcriptum, & imagineris hæc omnia diligenter: & cogita de tempore quod ſic perdis, quòd illi qui in inferno ſunt, darent totum mundum (ſi haberent) pro eo. Cùm habes aliquas tribulationes, cogita quòd illi qui ſunt in paradiſo, carent eis: ſimiliter cùm habes aliquas conſolationes, cogita illos de inferno carere eis. Omni die cùm vadis cubitum examina diligenter quid cogitaſti, & quid dixiſti in die, & quomodo vtile tempus, & ſpatium quod datum eſt ad acquirendam vitam æternam, diſpenſaſti: & ſi benè tranſiuiſti, lauda Deum; ſi malè, vel negligenter, lugeas, & ſequenti die non differas confiteri. Si aliquid cogitaſti, dixiſti vel feciſti, quod

tuam conſcientiam multùm remordeat, non comedas antequam confitearis. Iſtud in fine pono, vt imagineris duas ciuitates, vnam plenam omnibus tormentis, quæ eſt infernus: alteram plenam omni conſolatione, quæ eſt paradiſus; & ad vnam illarum oportet te currere. Vide quid te poſſit trahere ad malum, vel impedire à bono; credo, quòd nihil inuenies. Certus ſum, quòd, ſi benè ſeruaueris ea quæ ſunt hic, Spiritus ſanctus habitabit in te, & perfectè docebit te facere omnia. Ergo bene ſerues iſta, & nihil negligas, & lege ea in ſeptimana bis, ſcilicet in die Mercurij, & in die Sabbati, & vt inueneris te feciſſe quod ſcriptum eſt, lauda Deum; qui eſt pius & miſericors in ſæcula ſæculorum. Amen.

Epiſtola cohortatoria S. Thomæ ad quemdam, in qua proponit idoneum modum ſalubriter acquirendi ſcientiam, ſiue humanam, ſiue diuinam.

QVia quæſiſti à me, in Chriſto mihi chariſſime, qualiter te ſtudere oporteat in theſauro ſcientiæ acquirendo; tale à me tibi ſuper hoc traditur conſilium, vt per riuulos non ſtatim in mare eligas introire, quia per faciliora ad difficiliora oportet deuenire. Hæc eſt ergo monitio mea, & inſtructio tua. Tardiloquum te eſſe iubeo, & tardè ad locutorium adſcendentem: conſcientiæ puritatem amplectere, orationi vacare non deſinas, cellam frequenter diligas, ſi vis in cellam vinariam introduci. Omnibus te amabilẽ exhibe, nihil quære penitus de factis aliorum, nemini te multùm familiarem oſtendas: quia nimia familiaritas parit contemptum, & ſubtractionis a ſtudio materiam ſubminiſtrat. De verbis & factis ſæcularium nullatenus te intromittas. Diſcurſus ſuper omnia fugias. Sanctorum, & bonorum imitari veſtigia non omittas: nõ reſpicias à quo audias, ſed quidquid boni dicatur, memoriæ recommenda Ea quæ agis & audis, fac vt intelligas, de dubiis te certifices, & quidquid poteris in armariolo mentis reponere ſatage, ſicut cupiens vas implere. Altiora te ne quæſieris Illa ſequens veſtigia, frondes & fructus in vineam Domini Sabaoth vtiles, quamdiu vitam vixeris, proferes ac produces. Hæc ſi ſectatus fueris, ad id attingere poteris quod affectas.

Breuis regula B. P. Ignatij pro perſectione conſequenda.

PRima. Numquam contradicere debes cuiquam, ſiue cum ratione, ſiue contrà; neque ſuperiori, neque inferiori, neque æquali: ſemper verò complecti quod alijs probatur, non te excuſando, non contradicendo, licet rationes habeas.

Hæc documenta ſuis Ignatius edit alumnis:
Vt methodo paruâ, commoda magna ferant.
Nulli, vel minimo, quamuis ratione, repugnes:
Cedere te potiùs, quàm ſuperare iuuet.

Secunda. Præſtare debes obedientiam cæcam in rebus minimis & paruis; inferioribus, ſuperioribus & æqualibus; cogitando, id te vouiſſe Deo.

Obſequium ſtudeas præſtare per omnia cæcum;
Iudiciumq́ue lubens ſubijce cuique tuum.

Tertia. Numquam aſpicias defectus aliorum; ſed ſemper paratus eſto, ad excuſandum eos, contrà verò ad accuſandum teipſum. Imò ab omnibus opta cognoſci, tam intus, quàm foris.

Non vitia inſpicias aliena, & viſa recondas:
Sed propria inuiſas, atque patêre velis.

Quarta. Numquam loquaris, vel reſpondeas, vel mediteris, vel ambules, vel quid demum facias; niſi prius cogites, an Deo placeat; an exemplo, vel ædificationi ſit proximo.

Quidquid agas, dicas, mediteris, proſpice finem:
Proximo an expediat, complaceatq́ue Deo.

Quinta. Serua libertatem ſpiritus vbique, etiam cum quacumque perſona: neminem reſpicias, ſed ſemper tene libertatem ad oppoſita: & ne eam propter quoduis impedimentum, perdas; numquam de hac deficias.

Sit tua ſpiritus libertas ſemper; & illam,
Nec perſona potens, cauſa vel vlla grauet.

Sexta. Ne ſis communis omnibus, neque familiaris; ſed conſule ſpiritum, ad quem ipſe magis te moueat ac impellat. Inſpicias tamen accuratiùs, quales, & qui ſint motus, qui ad hoc te moueant.

Ne facili iungas tibi conſuetudine cunctos:
Spiritus, ac ratio quemlibet antè probent.

Septima. Exerce te cõtinuò actualiter & mentaliter in exercitijs

tijs pijs; & deſidera haberi ſtultus ab hominibus, vt ſapiens habearis à Deo, vt ipſum lucrifacias.

Exerce aſſiduè pia, mente & corpore, facta:
Sis populo demens; ſic ſapis ipſe Deo.

Octaua. Hoc, inquit, erit tuum ſtudium. Manè, & veſperi cùm ibis cubitum, iſta percurre.

Fac matutino veſpertinoq; reuoluas
Hæc ſtudia: & lectum dum petis, adde preces.

Deſcriptio viri ſpiritualis.

Vir ſpiritualis hominem interiùs ordinat:
Exteriùs ornat:
A rebus turpibus cohibet:
Sermones rectos & vtiles amat:
Non puteriliter in riſum effunditur:
Non altè loquendo, clamat:
Modeſtè incedit:
Aliorum facta non curioſè inquirit:
Admonitiones hilari vultu recipit:
Errori aliorum facilè condonat:
Laudibus non extollitur:
Detractione non deijcitur:
Interroganti facilè leniterque reſpondet:
Contendenti facilè cedit:
Patienter alios audit:
In omnibus ædificare fratrem ſtudet:
Rari eſt & grauis ſermonis:
In cibo & potu parcus & ſobrius:
Compoſitus in vultu & verbis:
Filius veritatis:
Oculos habet dimiſſos & ſimplices:
Puritate candidus:
Humilitate inſignis:
Obedientiâ promptus:
Patientiâ præmunitus:
In oratione aſſiduus:
In fide ſtabilis:
In opere diligens:
In abſtinentia rigidus:
In moribus exemplaris:

In conuerſatione gratus:
In verbis affabilis:
In dando liberalis:
Amicis fidus:
Inimicis benignus:
Deo reſignatus:
Sibi mortuus:
Mundo crucifixus:
Omnibus omnia, vt omnes lucrifaciat.

CAPVT II.

Exercitium de Magno perfectionis deſiderio excitando.

PRÆLVDIVM I. Conſidera te coram Domino cum Moyſe in excelſo monte, vnde videas hominum ſtudia, & magna molimina, vt in hac vita beati ſint honore, opibus, &c.

ORATIO, vt tanto deſiderio etiam accendi poſſis ad perfectionem.

PVNCTVM I. Conſidera quanto, quàm longo & aſſiduo labore ac ſudore mortales ſcientijs operam dent, & cognitioni creaturarum, cùm tamen qui addit ſcientiam, addat dolorem. Nónne autem perfectio, vera eſt ſapientia, quâ homo Deum, & ſe cognoſcit; & humana atque diuina iura non tantùm nouit, ſed etiam exequitur? & tamen piget te modicum pro ea laborare. Secundò, quantum laborent atque impendant vt ſanitatem diſcant conſeruare, & conſeruent homines: ſępè, vt illa in Euangelio, omnem fruſtra perdunt ſubſtantiam ſuam. At verò ſapientia & perfectionis ſtudium non tantùm medicinam animæ edocet, ſed per illam homo perfectam ſanitatem con-

conſequitur. Tertiò, cogita, ſi libet, quid quæque ſcientia & ars, cui inſudant homines, ijs præſtet; & omnia inuenies ſapientiæ conuenire. vnde gloriabatur de ea Propheta dicens, Ecce enim veritatem dilexiſti, incerta & occulta ſapientiæ tuæ manifeſtaſti mihi. Illius inquam ſapientiæ, cuius comparatione ſapientia mundi ſtultitia eſt. Inuenies autem eam, ſi prioris vitæ peccata defleas, ſi huius ſæculi deſiderabilia parui pendas, ſi æternam beatitudinem toto deſiderio concupiſcas. neque pigeat laboris. Clara eſt enim, & quæ numquam marceſcit ſapientia; & facilè videtur ab his qui diligunt eam, & inuenitur ab his qui quærunt eam. Cogitare de illa ſenſus eſt conſummatus; & qui vigilauerit propter illam, citò ſecurus erit.

Pſal. 50. *1. Cor. 3.* *Bernard.* *Sap. 6.*

PVNCTVM II. Conſidera verba illa Saluatoris: Quæ mulier habens drachmas decem, & ſi perdiderit drachmam vnam; nónne accendit lucernam, & euerrit domum, & quærit diligenter donec inueniat? Drachma hæc, perfectio eſt, ſignata Dei imagine: quia perfectio eſt quędam Dei ſimilitudo. Dicit Sapiens: Pecuniæ obediunt omnia. Perfecto viro terra, mare, aër, ignis, ſol, mors ipſa paret, cùm his omnibus aliquando perfecti imperarint. vide ergo quanti facere eam oporteat. O quanto prudentiores ſunt filij huius ſæculi, filijs lucis in generatione ſua! Conſidera Secundò verba illa: Simile eſt regnum cælorum homini quærenti bonas margaritas, & inuentâ vnâ pretioſâ, vendit omnia quæ habet, & emit eam. vna enim talis continet immenſas opes: non grauat tamen, ſed ornat, ac beatum facit. Illa verò eſt perfectio, de qua dici poteſt, Pretioſior eſt cunctis opibus, & omnia quæ deſiderantur, huic non valent comparari. Vel, vt ait Auguſt. Hæc margarita pretioſa, eſt caritas, ſine qua nihil tibi prodeſt quodcumque habueris, quam ſi ſolam habeas, ſufficit tibi. Margarita rore cæleſti gigni dicitur; ita perfectio, ſolâ magnâ Dei miſericordiâ obtinetur. Conſidera Tertiò,

Luca 15. *Eccleſ. 10.* *Hebr. 11.* *Luc. 15.* *Matt. 13.* *Prou. 3.* *Aug. in 13. Ioan.*

perfectionem ſimilem eſſe theſauro abſcondito in agro, quem qui inuenit homo, abſcondit, & præ gaudio illius vadit, & vendit vniuerſa quæ habet, & emit agrum illum. hic eſt perfectio. Infinitus enim theſaurus eſt hominibus; quo qui vſi ſunt, participes facti ſunt amicitiæ Dei. Nónne ſapientia (quo nomine perfectio etiam appellatur) meritò exclamat: Mecum ſunt diuitiæ & gl ria, opes ſuperbæ & iuſtitia. Et verè, melior eſt perfectionis fructus auro, & lapide pretioſo, & genimina eius argento electo. Fideli enim totus mundus p ſſeſſio eſt. Theſaurizemus nobis hunc theſaurum in cælo, vbi neque ærugo, neque tinea demolitur, & vbi fures non effodiunt, neque furantur. ſed meminerimus, hanc abſcondi à ſapientibus & prudentibus, & reuelari paruulis.

Matt.13. *Sap.7.* *Prou.8.* *Philip. 4.* *Matt.6.* *Matt.11.*

PVNCTVM III. Conſidera Primò, perfectionem verè eſſe regnum Dei, quod quotidie in oratione Dominica poſtulamus. Non eſt enim regnum Dei eſca & potus; ſed iuſtitia, & pax in Spiritú ſancto. Regnum Dei illud dicitur, per quod Deus in nobis regnat, vt D. Ioannes exponit. Reges autẽ verè ſumus, ſi perfecti ſumus, vt D. Chryſoſtomus multis declarat; quia verè perfectione virtutis regnum Dei intra nos eſt: & ſicut in cælo Deus videtur, perpetuum eſt gaudium, corpora impaſſibilia claraque ſunt, agilia, ſubtilia, ac velut ibi Sancti, filij Dei & amici liberi ſatiantur ab vbertate domus Dei; ita etiam aliquâ ratione perfecti, hæc in anima ſua experiuntur. Magno ergo ardore ad illud regnum tendamus: regnum enim cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Conſidera Secundò, perfectionem nos conſtituere Dei amicos. quod declaratur ipſis æternæ Sapiẽtiæ verbis: Vos autem dixi amicos, quia omnia quæ audiui à Patre meo, nota feci vobis. Quid non agunt homines vt amici Regis ſint? quid verò tu agis, vt Dei fias? quid omit is, vt ei placeas? Nec amicos tantùm perfectio conſtituit, ſed filios Dei: ideoque imitari Patrem cæleſtem ſic monemur, Eſtote per-

Rom.14. *Matt.11.* *Ioan.15.*

perfecti,ſicut Pater veſter cæleſtis perfectus eſt. Imò etiam animas ſponſas filij Dei efficit, vt toto libro Canticorum manifeſtè oſtenditur. Conſidera Tertiò, quantam pacem, delicias, familiaritatem cum Deo, quantam hîc & in cælis gloriam perfectus habeat. Quæ omnia quantum, Deus bone, deſiderium in nobis excitare deberent! Concupiſcentia enim ſapientiæ deducit ad regnum perpetuum. Optaui, ait Salomon, & datus eſt mihi ſenſus: *Sap.6.* inuocaui, & venit in me ſpiritus ſapientiæ. Poſtremò vide, quæſo, quid ſit, quod, ne potiaris regno, theſauro illo, & bonis omnibus, impediat, & ferè deprehendes eſſe rem paruam, affectum erga aliquid creatum. Compara, & expende hæc cum perfectione, & ſtatue firmiter magnâ voluntate ad eam incumbere.

Oratio pro perfectionis deſiderio augendo.

O Pater æterne, dixiſti mihi: Ambula coram me, & eſto perfectus. Sed, eheu! quamdiu lacerabo carnes meas, & animam meam portabo in manibus meis? quamdiu laborabo, vt fodiam mihi puteum, quem appellare poſſum, Abundantiam gratiæ tuæ, vt ſitim meam expleam, & dulciſsimi Domini mei ſitientis in ara crucis ſalutem meam? quando veniam, & accedam ad te fontem aquæ viuæ, & non ſitiam ampliùs in æternum? Ecce ſicut oculi ſeruorum in manibus dominorum ſuorum; ſicut oculi ancillæ in manibus dominæ ſuæ; ita oculi noſtri ad te Dominum Deum noſtrum, donec miſerearis noſtri. Sed ecce, audio: Exſpecta Dominum, & viriliter age. O amator hominum, quando venies? quando venies? ô veni, veni, & noli tardare. Etenim iam concupiuit anima mea deſiderare iuſtificationes tuas in tempore. Et ecce, apparebo tibi in terra deſerta, inuia & inaquoſa, vt videam virtutẽ tuam, & gloriam tuam. Si tu eſurientes reples bonis? ecce eſurio: ſatia, Domine, animam inanem, & animam eſurientem ſatia bonis tuis. Si mœſtos ſolaris, Deus totius conſolationis? ecce fuerunt mihi lacrymæ meæ panes die ac nocte, dum dicitur mihi: Vbi eſt Iob 13. Pſal.122. Pſal.118.

Deus tuus? Et hæc recordatus ſum, & effudi in me animam meam. O quæ cæcitas mentis meæ! quæ ignauia voluntatis meæ! quid enim me impedit quo minùs ſim felix, & verè beatus? Ecce, Domine, amor mei, & creaturæ N. me retinent, & miſerum ac infelicem cōſtituunt. Adiuua me, ô virtus mea. Quare obliuiſceris inopiæ meæ, & tribulationis meæ? Deduc me, Domine, in viam, & doce me, vbi

Baruch 3. *ſit ſapientia. Quis enim aſcendit in cælum, & accepit eam de nubibus? quis transfretauit mare, & inuenit illam? non eſt qui poßit ſcire vias eius. Doce me vbi ſit theſaurus abſconditus, & margarita pretioſa, ob quam meritò omnia bona vendam, & quaſi nihilū*

Prou. 3. *deſpiciam. Beatus enim verè homo eſt, qui inuenit ſapientiam, & perfectionem conſequitur: & melior eſt acquiſitio eius, negotiatione auri & argenti primi & puriſsimi. Fructus eius pretioſior eſt cunctis opibus: & omnia quæ deſiderantur, huic non valent comparari. Super ſalutem & ſpeciem dilexi illam, & propoſui pro luce habere illam: quoniam inexſtinguibile eſt lumen eius; & venient mihi omnia pariter cum illa, & innumerabilis honeſtas per manus illius. Tu, inquam, venies ad me, & manſionem apud me facies, & habitabis in tabernaculo cordis mei: & exultabo & lætabor in te, & diligam te in toto corde meo: quod eſt vnicum deſiderium meum; regnum, quod peto; theſaurus, quem quæro; margarita, quam emere concupiſco; beatitudo, ad quam toto corde ſuſpiro.*

Praxis pro deſiderio perfectionis augendo.

PRima. Statue firmiter perfectionē ſequi, & vim inferre regno cælorum, atque voluntatem iſtam perpetuò adauge. Caue autem ſedulò, vt Bernard. monet, minora vitia, vt maiora: quia à minimis incipiunt, qui in maxima proruunt; & minima etiam lucra conſectari, maximus quæſtus eſt: omni enim habenti dabitur.

Bernard. de ordine vitæ.

Secunda. Vide, vt ſæpè dixi, omnia creata, & conſidera vt illa te ad perfectionem inuitent, illius deſiderium in te augeant, & velut dona ferant, quibus, ex parte Dei, ad illum te pelliciant.

Tertia. Frequenter age cum viris ſpiritualibus, & colloquia

pia

pia ſere. Nam vti in meditatione, ſic in colloquio exardeſcit ignis, vt egregiè Bern. Cùm enim perfectionẽ quæreret, & in quo recaleſceret ſpiritus, dormitabat, ait, anima mea, muſſitans ſecum illud, A facie frigoris eius quis ſuſtinebit? cùm ſubitò fortè ad affatum, vel etiam aſpectum cuiuſdam ſpiritualis perfectique viri interdum, & ad ſolam defuncti, ſeu abſentis memoriam flabat ſpiritus, & fluebant aquæ. Nimias tamen familiaritates vita. *Bernard. ſerm. 14. in Cant.*

Quarta. Deſideria a Domino immiſſa, annota: & quæ olim habuiſti, feruida, cùm remiſſior eſt animus, recole.

Quinta. Conſtitue tibi aliquem, aut plures, quos in variis virtutibus imiteris; vt de S. Antonio commemoratur. Hoc monet Eccleſiaſticus dicens: In partes vade ſæculi ſancti, cum viuis & dantibus confeſſionem, id eſt, mortuorum ac viuorum exemplis, te ad perfectionem ſtimula. *Eccli 17.*

Sexta. Diligenter obſerua inſpirationes diuinas, & audi quid loquatur in te Dominus: atque ad hoc vide, vt totum te rebus nõ tradas, ſed commodes, neque iis nimiùm occupari te ſinas.

IACVLATORIÆ.

Sapientiam amaui, & exquiſiui à iuuentute mea: & quæſiui ſponſam mihi eam aſſumere, & amator factus ſum formæ illius. Sap. 8.

Lex Domini immaculata, conuertens animas: teſtimonium Domini fidele, ſapientiam præſtans paruulis. Pſalm. 18.

Iuſtitiæ Domini rectæ, lætificantes corda: præceptum Domini lucidum, illuminans oculos. Ibidem.

Deſiderabilia iudicia tua ſuper aurum, & lapidem pretioſum multum, & dulciora ſuper mel & fauum. Ibidem.

Quis aſcendet in montem Domini, aut quis ſtabit in loco ſancto eius? innocens manibus, & mundo corde. Pſalm. 23.

CAPVT III.

Exercitium pro Sui renouatione quothebdomadis faciendum.

COMPOSITIO LOCI ſit, quaſi videas ex orbe terrarum vndique euocari ſubitò ad iudicium, alium ex agro, alium ex mola, lecto, cubiculo, conuiuio, variaque morte, ſeu via ad illud properare.

ORATIO. Pete animi renouationem.

PVNCTVM I. Conſidera Primò, ſi iam moriendum tibi foret, & reddenda vitæ ratio, quàm vana omnia mundi ſtudia apparerent; inania omnino quæ iam præterita, cùm nihil ſuperſit; vilia verò præſentia; plena autem timoris futura: & quid tunc optares te feciſſe, expende. Secundò, cogita quàm ſit irrecuperabile tempus amiſſum, & occaſiones quas habuiſti bonorum, ac quomodo deinceps ijs meliùs vteris, diſpice. Tertiò, vide tuum progreſſum in via virtutis, qualis quantuſque ſit. Colliges autem eum, ſi finem attenderis cur vitam ſpiritualem agere cœperis; quem initio perfectionis gradum, & quãto affectu ac voluntate tibi propoſueris, aut certè proponere debueris, quidque ſtatus tuus exigat. Quis autem ille fuit? nempe Primò, Deo toto corde, & totâ animâ adhærere: qui enim adhæret Deo, vnus ſpiritus fit cum eo. *1. Cor. 6.* Secundò, cum proximis omnibus pacem habere, caritate ac voluntate coniungi; ſi Superiores, inſuper nulli legi eorum, vel præcepto, iudicio aut voluntate repugnare. Tertiò, res humanas, laudes hominum, opes & mundi gaudia odio tui abnegare, ac diuinis oblectari. Vide igitur quomodo adhæreas Deo tribus potentijs. Memoriâ, ſcilicet, vbique eum præſentem haben-

do,& colloquendo ſæpiſſimè: oportet enim ſemper orare, & non deficere. Secundò, intellectu, omnia opera eius, & iudicia iuſta, ſeu bona tibi alijſque tribuat, ſeu mala immittat, laudando. Tertiò, voluntate, numquam de Deo, aut homine querendo, aut euentu aliquo, idque quia neque malum, neque bonum eſt in ciuitate, quod non fecit Dominus: nullum mandatum quantumuis paruum, ſcienter ac prudenter negligendo. Attende etiam, an puram in omnibus intentionem habeas, id eſt oculum mentis purum. Conſidera Secundò, quomodo erga proximum profeceris: ac Primò, memoriâ, an neminem negligas & omittas, ſed vltrò commodis proximi, maximè parum tibi affecti, ſtudeas, eiq; gratificeris. Secundò, intellectu, an contentioſè cum nemine agas, ſed libens iudicium tuum ſubmittas, maximè Superiori. Tertiò, voluntate, an idem cum ijs, maximè Superioribus, ſapias, dicas; & planè reſignatus ſis, nihilque deſignes in re, loco, officio, & occupatione tua. An proximi bonis, laude, honore vri tuis recreeris, ei gratuleris, eumque promoueas; malis eius condoleas & compatiaris, ac re, quâ potes in corpore & ſpiritu cum zelo adiuues, idque propter Deũ, non ſympathiam, aut gratiam aliquam naturalem: an verò auerſeris, iudices in animo tuo, te ei præferas, de eius defectibus loquaris. Conſidera Tertiò, quomodo in contemptu rerum humanarum, laudis, vituperij, & iudiciorum humanorum ſenſu, commoditatum & recreationum, quæ ſenſibus percipiuntur, deſpectu, mortificatione, & odio tui progreſſum feceris. & Primò, an tui memoriam ac commodorum negligas, & æternorum amore ea deſpicias. Secundò, an intellectu præ omnibus omnino te vilem æſtimes, & æſtimari ac haberi velis. Tertiò, an voluntate amplectaris eos qui de te malè ſentiunt & loquuntur, eoſque laudes atque ames: qui te verò laudant, æſtimant, & te decipiunt, minimè eo nomine diligas ac foueas. Omnino ſibi imponit, qui profectum ſuum me-

Lucæ 18.

metitur ex ſola meditatione & contemplatione, eiuſque affectu. Etenim ſi meditatio, vel oratio tua feruet, & bona eſt, cùm ſit ipſa eleuatio mentis in Deum, certum eſt, te ſuſtolli per eam ſuper altitudinem terræ, & terrena, atque effici vt nihil petas aut deſideres præter Deum, eiuſque ſanctiſſimam voluntatem. Si id non efficiat, fruſtra de ea gloriaris, & deluſio potiùs eſt, quàm profectus indicium. Quartò, ſtatue, quomodo deinceps vitam agere, ac in via mandatorum Domini, & conſiliorum ambulare velis.

PVNCTVM II. Conſidera Primò, quæ te remora tardet in via ſalutis, quæ paſſio, quæ creatura, vel eius amor. Secundò, an poſſis eam remouere, & quanta ſit dementia id omittere, quantoque potiùs conatu tollere oporteat, ac de examine particulari ſeriò ſtatue, eaque media adhibere, quæ iuuare efficaciter poſſint. Quid enim? Certè ſeriò ſanitatem non vult, qui media inefficacia, ac talia reipsâ & annis, atque experientiâ multâ probata, ſolùm vult adhibere. Secundò, coram Deo expende, quàm triſte, quàm pudendum, videre meliora & ſanctiora, tantam perfectionis, veræque virtutis ac libertatis guſtare poſſe dulcedinem, ac eminentis ſuper omnia animi excellentiam; & tamen ob honoris appetitum, vel affectum erga creatum aliquod, & breuiſſimum ſolatium, illa tanta bona non conſequi. Pone ergo cor tuum ſuper vias
Aggæi 1. tuas; & vide, cur in te vaticinio illi locus ſit, Seminaſtis multum, & intuliſtis parum; comediſtis, & non eſtis ſaturati; bibiſtis, & non eſtis inebriati; operuiſtis vos, & non eſtis calefacti; & qui mercedes congregauit, miſit eas in ſacculum pertuſum? certè quia ſeriò animus non applicatur.

PVNCTVM III. Conſidera ſemitas domus tuæ, actiones, inquam, tuas à manè vſque in veſperam; & duo in ijs attende. Primũ, quomodo eas facere propoſueris; Secundũ, an propoſita exequaris. Præterea conſidera, quo pacto

ɛ̃to in aduerſis te geras, quàm patienter atque humiliter. Poſtremò ea, quæ propoſuiſti, ſcripto annota, & Sanɛ̃tiſſimæ Trinitati offer, per manus B. Virginis, & Angeli Cuſtodis; teque totum Deo conſecra, etiam repetitis votis, ſi Religioſus es.

Oratio pro profectu.

HEu mihi, quia incolatus meus prolongatus eſt! habitaui cum habitantibus Cedar, multùm incola fuit anima mea. Exſpectauimus iudicium, & non eſt; ſalutem, & elongata eſt à nobis. Multiplicatæ ſunt iniquitates noſtræ coram te; & peccata noſtra reſponderunt nobis. Aufer, quæſo, de medio mei catenam N. & fac vt oriatur in tenebris meis lux tua; & tenebræ meæ fiãt ſicut meridies. Vſquequo piger dormiam? quando conſurgam de ſomno meo? Ecce enim venit mihi quaſi viator egeſtas, & pauperies quaſi vir armatus. Si verò impiger fuero, veniet vt fons meßis mea; & egeſtas longè fugiet à me, quam operata eſt manus mea remiſſa. Ecce enim tot annos laboro in vanum; & totâ die concupiſco, & deſidero; & deſideria mea occidunt me: quia ſtrenuè & conſtanter non operor ſalutem meam, & cibum, qui non perit. Et verò quid me retinet, ne diues ſim, ne ſapiens, ne beatus, ne regnum tuum intra me ſit? Ecce N. ô Deus meus! erubeſco coram te. quæ inſania mea, vt propter hoc, N. aut iſtud, N. tot tantiſq; bonis, tot inquam frui non libeat, immò non liceat? Si vis, potes me ſanare. Sana, obſecro, & requiem da mihi: imple ſplendoribus animam meam, & libera oſſa mea, & indue me fortitudine tuâ. Fac vt ſim quaſi hortus irriguus, ſicut fons aquarum, cuius non deficient aquæ: vt vocari poßim Sabbatum delicatum, ſanctum Domini, glorioſum; & non inueniatur ampliùs in me voluntas mea. Tunc delectabor ſuper te, Domine, & ſuſtolles me ſuper altitudines terræ; & cibabis me hereditate tuâ, & replebor ab vbertate domus tuæ.

Pſal.119. Iſaiæ 59. Iſaiæ 58. Prou.6. Prou.10. Iſaiæ 58.

Oratio Diui Thomæ Aquinatis.

Concede mihi, miſericors Deus, quæ tibi placita ſunt diligenter & ardenter concupiſcere, prudenter inueſtigare, veraciter agnoſcere, perfectè adimplere, ad laudem & gloriam nominis tui. Ordina ſtatum meum, & quod à me requiris vt faciam, tribue vt ſciam, & da exequi ſicut oportet, & expedit ſaluti animæ meæ. Da mihi, Domine Deus, inter proſpera & aduerſa non deficere, vt in illis non extollar, in iſtis non deprimar, de nullo gaudeam vel doleam niſi quod ducat ad te, vel abducat à te. Nulli placere appetam, vel diſplicere timeam, niſi tibi. Vileſcant mihi, Domine, omnia tranſitoria, & cara mihi ſint omnia tua propter te, & tu Deus meus, præter omnia. Tædeat me gaudij quod eſt ſine te, nec cupiam aliquid quod eſt extra te. Delectet me, Domine, omnis labor qui eſt pro te, & tædioſa ſit mihi omnis quies quæ eſt ſine te. Frequenter da mihi, Domine, cor ad te dirigere, & in defectione mea cum emendationis propoſito dolendo penſare. Fac me, Domine Deus, obedientem, ſine contradictione; pauperem, ſine defectione; caſtum, ſine corruptione; patientem, ſine murmuratione; humilem ſine fictione; hilarem, ſine diſſolutione; triſtem, ſine deiectione; maturum, ſine grauitate; agilem, ſine leuitate; timentem, ſine deſperatione; veracem, ſine duplicitate; operantem bona, ſine præſumptione; proximum corrigere, ſine elatione; ipſum ædificare verbo & exemplo, ſine ſimulatione. Da mihi, Domine Deus, cor peruigil, quod nulla abducat à te curioſa cogitatio; da nobile, quod nulla deorſum trahat indigna affectio; da rectũ, quod nulla deorſum obliquet ſiniſtra intentio; da inuictum, quod nulla frangat tribulatio; da liberum, quod nulla ſibi vindicet peruerſa & violenta affectio. Largire mihi, Domine Deus, intellectum te cognoſcentem; diligentiam, te quærentem; ſapientiam, te inuenientem; conuerſationem, tibi placentem; perſeuerantiam, te fideliter exſpectantem; & fiduciam, te finaliter amplectentem; tuis pœnis configi, per pœnitentiam; tuis beneficijs in vita vti, per gratiam;

tiam; & tandem tuis gaudijs in patria perfrui, per gloriam. Qui cum Patre, &c.

Praxis ad mentis renouationem inſtituendam.

PRima. Conſidera, modo ſuprà declarato, profectum & defectum aliquo tempore ſuccisiuo: vel hoc perbreui: An meliùs te habeas erga Deum, proximum, & teipſum. Maximè verò attende ad examen particulare, an ſint in eo pauciores lapſus, quàm ſuperiore hebdomadâ, an plures; & quaſi ſubduc rationes tuas, atque annota, ſi videtur. Sic enim multi quotidie conſignant geſta ſua. Sic B. P. Ignatius omnes etiam Spiritus ſancti motus, ac vitam ſuam in libellum digerebat.

Secunda. Si minùs te proficere ſenſeris, ac ſtimulari tali v. g. exercitatione, meditatione, aut lectione, ſpontaneâ pœnitentiâ, aliam propone, imò & voto contra inconſtantiam, ſed pœnali, aliquando confirma te, ex iudicio Superioris vel confeſſarij.

Tertiò. Percurre diarium, ſiue ſcriptum, quo actiones tuas ordinaſti, atque ad illius perfectam obſeruationem collima.

Quarta. Propoſita variis Sanctis dica, atque offer ex intentione ſancta; & coram Venerabili Sacramento, vel poſt communionem, confirma.

Quinta. Inter alia autem vide, vt ſemper proficere ſtudeas in vera humilitate; Secundò, in vera caritate, potiùs opere, quàm ſermone eam declarando; Tertiò, in communicatione cum Deo, ſeu Dei præſentia; Quartò, in pura intentione; Quintò, in cultu Beatæ Virginis.

Alia methodus colligendi ſeſe, & praxis.

SVprà dixi, exercitium quod poſt meditationem poſitum fuerat quadrimembre, varium vſum habere: tum ad manè ſurgendum: tum veſperi incumbendum: tum ad animum recolligendum. Si igitur ſuperiùs poſita meditatio prolixior videatur, vtere hac methodo.

Conſtitue te in præſentia Dei, & Primò conſidera beneficia à diuina liberalitate tibi, hebdomadâ ſuperiore collata: & gratias age.

Secundò, conſidera defectus, & maximè conſuetudine aliquâ

in-

inueteratos; an proficias, an ſecùs: & quid maximè in via te impediat, & ei examen particulare adhibe.

Tertiò, conſidera actiones tuas à manè vſque in veſperam, & forma eas ad regulas, & inſtitutum tuum, ſi Religioſus es, & ad exempla Domini IESV & Sanctorum.

Quartò, conſidera quomodo in aduerſis te geſſeris, quàm moderatè, tranquillè; & prouide ea quæ euenire poſſent, animumque robora.

Poſtremò, ſcribe propoſita breuiter, aut decreta; & Deo ac Domino noſtro offer.

Hæc puncta quatuor, magnam vtilitatem habere & compendium vitæ ſpiritualis, vſus docere poterit. Obſerua autem, ſingula per ſe etiam exercitium facere; ideoque in capita plura totum illud diſtribue. Cùm verò hac praxi te colliges, & renouabis deſideria; imagines infrà poſitas, quæ hiſce capitibus quatuor reſpondent, ſi libet, inſpice; ſpero, Dei gratiâ, auxilio ſpirituali fore.

Signa profectus.

HVc pertinet ſigna profectus aliquando peruеſtigare; ad quẽ cognoſcendum, conducet legiſſe, quos quælibet virtus gradus habeat. Addo etiam compendio ea quæ apud Senecam de profectu morum legi, & in tenebris gentilitatis lucem tantam vehementer ſum admiratus.

Seneca lib. de profectu morũ. Signum primum profectus eſt amor ingens & quaſi eſuries virtutis. Matth. 5.

Primum, ait, indicium profectus, eſt eius amor vehemens; nõ contenta eſt Philoſophia, vt præſens dumtaxat nos amore ſui capiat, velut vnguenta; quorum abſentia nemo diſcruciatur: ſed inediam quamdam ſitimque oportebit concipere, ſicubi auellimur: talique argumento intelligere vtique licebit, nos verè profeciſſe. O Sapientia æterna tu etiam hîc in tenebris luces; quæ dixiſti, Beati qui eſuriunt & ſitiunt iuſtitiam, quoniàm ipſi ſaturabuntur.

2. Aſpera non horrere.

Secundum. Aſperam non horrere viam, neque laboribus à virtute deterreri. Nónne eſt quod dixiſti Domine IESV, Qui vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me?

3. Aliorum iudiciis dictiſq; non moueri. 2. Tim. 3.

Tertium ſignum eſt, ait, ſi placido tranquilloque ſit animo, ita vt nihil commoueatur quibuſcumque imperfectorum dicteriis, nihilque reluctetur. Omnes enim qui piè volunt viuere in Chriſto IESV, perſecutionem patientur, etiam à fratribus & amicis.

Quar-

Quartum. Ea quæ quiſque audit aut legit, ad morum correctionem, affectúmque, in vitiorum alleuiationem trahere; ſicut apis mel è flore colligit, cùm alij nihil præter colorem & odorem in illis admirentur. Hoc eſt, quod Sancti vocant coniunctionem cum Deo habere. *4. Omnia ad virtutem trahere quæ quis legit.*

Quintum. Non ſolùm ex doctrina, & libris, verùm etiam ſpectaculis ac quibuſuis aliis negotiis philoſophari; & ad bonam frugem, ſuis incrementis proficere. Nónne ita fecit dulciſſimus Iesvs, dum Apoſtoli illi lapides templi oſtenderent: & dum Sapientia æterna parabolis ex rebus obuiis, nos erudiret? *5. Imò etiam ſpectacula & quæuis alia.*

Sextum. Oſtentationem fugere, & contumeliam ferre; euidẽs planè documentum eſt, hominem in Philoſophiæ ſtudio promouiſſe Videas, ait, nonnullos etiamnũ diſcentes, qui mox ad oſtẽtationẽ omnia cõferunt & diſputant: de virtute magnificè diſſerere, id eſſe philoſophari putãt; perinde ac ſi quis credat, pharmaca populo vendere, id eſſe mederi. Hinc viros ſanctos & modeſtos nũquam audies de viſionibus, de reuelationibus multa loqui, vel iactare: ſed parcè & modeſtè, cùm neceſſe eſt, agere. D. Vincentius, certè vir ſanctiſſimus, & miraculis quidem clariſſimus, ſed longè clarior virtute, tractatu aureo de Vita ſpirituali, dicit: Qui volunt ſe ſubdere Deo, non deſiderent per orationem, vel contemplationem, vel per alia opera perfectionis, viſiones, vel reuelationes, vel ſentimenta, quæ ſunt ſupra naturam; quia prædictum deſiderium non poteſt eſſe ſine radice ſuperbiæ Imò, non ſuſtineas aliquam conſolationem, ex qua tibi videtur quòd fundates te in præſumptione, & æſtimatione tuiipſius: & propter hoc, caue, ne in tua oratione vel cõtemplatione ſuſtineas aliquã conſolationem, niſi illam, quæ venit poſt perfectam ſui notitiam, & completum ſentimentũ tuæ humilitatis & imperfectionis, & quæ facit perſeuerare dictam notitiam, & antedictum ſentimentum & exclamat: Heu! heu! Deus, quot perſonæ ſunt deceptæ per iſtum modum! Monet inſuper, vitandas tales perſonas, & qui eos laudant: additque, Credo quòd plus placet Deo, quòd viſiones, ſentimenta & raptus, qui, ſecundùm quod dictũ eſt. habent ſimilitudinem veritatis & bonitatis, dimittas ire, pro tanto, quãtum valent: niſi contingant aliquibus perſonis, ratione ſanctitatis & diſcretionis, ac ex eorum humili probitate (hic enim Lydius lapis eſt, ad aurum deuotionis probandum:) & tunc, quamuis ſit pium viſionibus & ſentimentis talium perſonarum conſentire; tamen ſecurum eſt, non totaliter credere eis, ratione ſui, & per rationem prædictam; ſed quantum concors cũ fide Catholica eſt, *6. Oſtentationem fugere.* *D Vincent. de vita ſpirituali c. 11.*

ſacra Scriptura, & bonis moribus, & verbis ſanctis, ac doctrina Sanctorum.

7. Applauſum non captare. Septimum. Applauſum populi non captare. Perſpicuum igitur eſt, ait, eis qui fructum ex Philoſophiæ ſtudio percipere moliuntur, deponendum eſſe protinus, quidquid vanum eſt & arrogans. Modeſtia enim ſapientiæ comes eſt. Et quemadmodum è vaſis liquorem aliquem recipientibus aër inanis expellitur; ſic, qui in Philoſophiæ ſtudio veris implentur bonis, faſtum exuunt. Adde, quòd ſibi ſeueriores tum fiunt, magiſque rigidi; aliis contrà, benigni & placidi. Huc pertinet, quod à Menandro, non minùs verè, quàm eleganter dictũ eſt: Complures videlicet eſſe, qui Athenas nauigent Philoſophiæ gratiâ, primùm ſapientes, deinde ſapientiæ amantes, ac mox Rhetores; neque ita multò pòſt idiotas, rerumque omnium ignaros ſeſe appellare. Quo enim magis cuique ex Philoſophia accedit rationis, eo plus decedit faſtus & arrogantiæ. Hinc videmus viros ſanctos in quolibet Ordine, nõ ſe, nõn ſuos, non inſtitutum cæteris præferre, non efferre; ſed alios omnes præ ſe æſtimare ac laudare. Ordinem enim ſuum multum inhonorat apud prudentes, vt docet D. Vincentius de vita ſpirituali, qui tacitè ſe propter eum extollit, quem ad ſui demiſſionem aſſumpſerat.

8. Reprehenſionem ferre æquo animo. Octauum. Reprehenſionem ferre æquo animo; imò ingenuè ſe offerre corripientibus. Quicumque enim peccant, & monitoribus vitia corrigentibus ſunt aſperiores; hi profectò malo, & quaſi phreneſi laborant, non admittente curationem. quid dicet ad hæc, cui monitio, exacerbatio; curatio, inquam, vulnus fit; & medicina, languor; & quiſquis vult mederi, inimicus?

9. In ſomniis raro quid turpe videre. Nonum. Ex ſomniis, ait, deprehendere licet, num quis profecerit in ſtudio virtutis. Si enim in ſomnis nullâ capitur voluptate erga turpitudinem; neque graui inhiat crimini, quo ſe contaminet; prorſuſque nihil videt cum vitio & fœditate coniunctum: conſentaneũ eſt, omnia in tuto eſſe poſita. Siquidem, vt equi iugales, rectà currere inſtructi, non deſerunt viam, etiã dormiente aurigâ: ita bruti affectus domiti, nec in ſomnis, facilè recalcitrant. Quis non miretur in Veneris cultoribus tales inueniri pudicitiæ ac caſtitatis amatores? Quid ſi cognouiſſent filium Virginis, IESVM ſponſum animæ noſtræ? Tolerauit ille in Iuda, auaritiam; in aliis, arrogantiam; ambitionem in omnibus, & contentionem: numquam turpitudinem. Ita etiam, quiſquis ſeruum Dei cognoſcere velit, hac notâ vtatur, caſtitatis: an, quidquid vllo modo ei, vel eminus aduerſatur, deteſtetur, vt ſummum flagitiũ; quidquid inſidiatur, vt dæmonem horreſcat; vbicumque eius periculum aliquod,

aliquod, vt mortem reformidet, numquam ſibi cum ſola quocũque prætextu inſtructionis, meditationis, aut quouis alio confidens; imò etiam ſibi ſoli ſuſpectus, vt de viris ſanctis accepimus.

Decimum. Affectus noxios experiri ſedatiores. Illud autẽ colligi poteſt, intelligendo malorum deſideria in nobis iam eſſe remiſſiora, quàm fuerunt olim. Aduertendum etiam, num in victus ratione rigidiores nobis ipſis, an licentiâ nimiâ ſimus laxiores; in rebus gerendis, maturitate vtamur, au inconſultâ temeritate. In anima enim, quam inhabitat princeps pacis, Dominus IESVS, non tumultuantur carnis paſſiones; ſed ſi exurgant, dicit ille, Tace, & obmuteſce; fitque tranquillitas: diſpellit, vt ſol, caliginem, & nubes diſſipat animæ noſtræ. *10. Affectus experiri ſedatiores.*

Vndecimum argumentum eſt, ſi mox imitari conemur, quod nobis eſt admirationi, ſeduloque probatur. Sic Themiſtoclem Miltiadis trophæa excitabant. O quot ſunt, qui Sanctorum hæc & illa dicunt; & quæ in iis laudant patientiæ, humilitatis & abiectionis opera, in ſe factis vituperant! Quid ſi Seneca Vnigenitũ, qui eſt in ſinu Patris, audiſſet, legiſſet quæ geſſit ille pro nobis, quæ paſſus, inquam, pro nobis? ſi attendiſſet verbum illud: Exemplum dedi vobis, vt quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis: verbum penetrabilius omni gladio ancipiti? *11. Imitari quod in alijs admiramur.*

Duodecimum. Iam ſi libeat, ait, præter ea, quæ recenſuimus indicia profectus, & hoc, non parui momenti, adiungas velim: Ne quis peccatum aliquod reputet exiguum, ſed ſolicitè quoduis caueat atque deuitet. Vt enim qui ſe diuites fore deſperant, impendia exigua flocci pendunt, nihil magni efficere illa credentes, ſi tenui aceruo acceſſerint (at ſpes diteſcendi nihil negligit, quantumcumque exigui lucelli; eoque magis auget æris appetentiam, quo propiùs admotæ fuerunt opes.) Sic haud dubiè vſu venit, in negotiis per virtutem gerendis: non enim illic locum habet indulgentia, vt dicas: Hoc perpuſilli momenti eſt, ad illud. Nónne idem Spiritus ſanctus clarè nobis explicauit, dicens: Qui ſpernit modica paulatim decidet? *12. Peccata & defectus paruos vitare.* *Eccli. 19.*

IACVLATORIÆ.

IN *toto corde meo exquiſiui te; ne repellas me à mandatis tuis.* Pſalm. 118.

Viam veritatis elegi, iudicia tua non ſum oblitus. Ibidem.

Ecce concupiui mandata tua, in æquitate tua viuifica me. Ibidem.

VIGESIMÆSEXTÆ IMAGINIS

ANNOTATIO.

1. Theſſ. 5. In omnibus gratias agite: hæc eſt enim voluntas Dei.

Poſt meditationem Deo A *gratias age pro innumeris eius in te beneficijs*, B *creatione*, C *redemptione*, D *Sacramentis*, E *dono orationis*, F *virtutibus*, G *ſanctis inſpirationibus. Attende, & gratias Deo age, quòd præſidio* H *boni Angeli aduerſus* I *dæmonis inſidias te tueatur*: K *à tot periculis, morbis, lanienis, latrocinijs, ruinis, aquæ igniſq́ iniurijs cuſtodiat. Quid verò pro tot bonis Deo rependes? gratias Deo age, maximè quòd adeò longâ patientiâ te tolerarit, qui aliàs fueras cum dæmonibus & impijs* L *periturus. Igitur* M *cor tuum laudabundum penitus, in Deo ſolùm, eiuſq́ voluntate quietem quærat & conquieſcat.*

יהוה
M
G
B
C
D
D
E
F
L
K
K
K
K
K
A
In omnibus gratias agite
H
I
20

CAPVT IV.

Exercitium de Gratiarum actione.

SVperiori capite quadrimembre exercitium breuiter explicaui, nunc ſingulas eius partes pluribus proſequamur.

PRÆLVDIVM I Conſtitue te in conſpectu Dei, & curiæ illius: magnoque deſiderio, verecundè tamen, accede ad choros Sanctorum Deum laudantium.

PRÆLVDIVM II. Pete à Domino, vt det tibi gratiam, vt gratias agere poſſis; à curia verò illius, vt tuas laudes ſuis coniungi non dedignentur.

PARS I. Gratias age Deo pro beneficijs

Primò, Chriſti Domini noſtri humanitati conceſſis. Primò, quòd coniuncta Verbo diuino; Secundò, caput ſit Angelorum & hominum; ſitque Tertiò, in eo omnis plenitudo gratiæ, ſapientiæ, ſcientiæ & ſanctitatis.

Secundò, pro ijs quæ conceſſa B. Virgini, quòd mater ſit Dei; Secundò, abſque macula vllius peccati; Tertiò, donata gratiâ maximâ; Quartò, maximâ gloriâ ſuper omnes Sanctos, & Angelos Dei exaltata.

Tertiò, pro ijs quæ conceſſa Angelis, pro eorum creatione, electione, & perſeuerantia, gloria, & officij dignitate.

Quartò, gratias age ob beneficia Sanctis collata, quòd ad perfectionem eos vocarit; Secundò, tot virtutibus ornarit; Tertiò, miraculis honorarit; Quartò, gloriâ cumularit; Quintò denique, quòd eorum interceſſione plurima conceſſerit.

Quintò, gratias pro iis age, quæ iuſtis largitur. ſiquidem ſuſtinet eorum imperfectiones, purgat, illuminat

ſcientiâ, accendit caritate,à malo retrahit, & tribulationibus eripit,& felicem mortem concedit.

Sextò, gratias age pro peccatoribus; Primò, quia eos ſuſtinet; Secundò, vocat eos benignè ad gratiam; Tertiò, largitur temporalia; Quartò,in morte ſalutem donat.

Septimò,pro beneficijs collatis in Eccleſiam,quòd ea Chriſtum habeat pro capite & ſponſo; Secundò, à Spiritu ſanɔ gubernetur; Tertiò, ſola certam & veram habeat doctrinam; Quartò, Sacramẽta; Quintò,iucundam Ordinum varietatem.

Octauò,pro beneficijs tibi ſimiliter, quaſi ſoli conceſſis gratias age;pro beneficio creationis, naturæ, fortunæ, & maximè incarnationis, redemptionis,& dono gratiæ, fidei,ſpei & caritatis, orationis, &c. quòd Angelum cuſtodiæ tuæ Deus deputarit: Angelis enim ſuis mandauit de te, ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum. neque tantùm dedit tibi, & hominibus ſingulis; ſed & Prouincijs, Religionibus, Collegijs, Prælatis, vt illi nos gubernent ſecundùm ſuam ſanctiſſimam voluntatem. Expende valdè, Primò, gratiam Baptiſmi, pœnitentiæ,& vocationis; Secundò, quàm multi perierint, te ſaluo, priuſquàm ad Baptiſmum venirent, quàm multi poſt illum à pœnitentia ſubitâ morte excluſi. Attende etiam quàm multa aduerſa ſint in hoc mundo, & quot occaſiones operum miſericordiæ, & tot videbis, quot miſerijs beniguiſſimus Deus te liberarit. Tertiò, inuita omnes Angelos ſanctos, & omnes denique creaturas, vt tecum laudent Deum pro immenſis beneficijs,quę immerenti præſtat. Quartò,offer illi cor tuum, & omnes actiones, verba & opera gratiſſimo animo.

Pſal. 90.

PARS II. Conſidera quantas gratias Deo pro dono orationis agere debeas. Siquidem per orationem omnia ad nos bona deriuari voluit: neque tamen oratione noſtrâ indiget Deus; ſed eam ad multiplicem vtilitatem conuertit. Oratio enim, vt ait D Bonauentura, non eſt

Bonau.

cauſa

cauſa beneficentiæ eius, ſed via, vt etiamſi non propter illam, tamen ſine illa noſtri non miſereatur. Secundò, quòd per eam liceat cum Deo colloqui, &, quoties libet, ad thronum tantæ maieſtatis admitti. Tertiò, propter effectus orationis. Primò, iram enim Dei placat. Orauit Moyſes, ait Scriptura, Dominum, & placatus eſt. Secundò, impetrat peccatorum veniam. Omne debitum dimiſi tibi, quia rogaſti me. Tertiò, à periculis liberat, & malis. ſic Ezechias fugat Sennacherib. Quartò denique, omnia impetrat corporalia & ſpiritualia.

Exod. 32. *Matth. 18.* *4. Reg. 19.*

PARS III. Conſidera, quanta ſit liberalitas Dei erga nos, qui tam facilè, qui vnico ſæpè verbo rogantibus nobis tanta concedit, vt patet in plurimis Sanctis; & quàm ingratum illi, quòd ſæpè non libeat, nec Religioſis orationem debitè facere, vt ad perfectionem venire queant; cùm ipſe tam amanter inuitet, dicẽs: Omnis qui petit accipit, qui quærit inuenit, & pulſanti aperietur. Secundò, quanta benignitas, quòd tales, tam diſtractas orationes etiam non refugiat ipſe Deus optimus maximus. Tertiò, quòd pro ſua paterna cura nobis deneget quæ noxia iudicauerit, & in tempore oportuno exaudiat. Omnis, ait, qui petit accipit; & qui quærit, inuenit; & pulſanti aperietur. Aut quis eſt ex vobis homo, quem ſi petierit filius ſuus panem, numquid lapidem porriget ei? aut ſi piſcem petierit, numquid ſerpentem porriget ei? ſi ergo vos, cùm ſitis mali, noſtis bona data dare filijs veſtris; quanto magis Pater veſter, qui in cælis eſt, dabit bona petentibus ſe?

Matth. 7.

Canticum Ieſu filij Sirach.

Confitebor tibi Domine rex, & collaudabo te Deum ſaluatorem meũ. Confitebor nomini tuo: quoniã adiutor & protector factus es mihi, & liberaſti corpus meũ à perditione, à laqueo linguæ iniquæ, & à labiis operantium mendacium, & in conſpectu aſtantiũ factus es mihi adiutor. Et liberaſti me ſecundũ multitudinem Eccli 51.

dinem miſericordiæ nominis tui à rugientibus,præparatis ad eſcã, de manibus quærentiũ animam meam, & de portis tribulationũ quæ circumdederunt me: à preſſura flammæ quæ circũdedit me, & in medio ignis non ſum æſtuatus: de altitudine ventris inferi, & à lingua coinquinata, & à verbo mẽdacij, & à rege iniquo, & à lingua iniuſta: laudabit vſque ad mortem anima mea Dominum, & vita mea appropinquans erat in inferno deorſum. Circumdederunt me vndique, & non erat qui adiuuaret. Reſpiciens eram ad adiutoriũ hominũ, & non erat. Memoratus ſum miſericordiæ tuæ Domine, & operationis tuæ, quæ à ſæculo ſunt: quoniam eruis ſuſtinentes te Domine, & liberas eos de manibus gentium. Exaltaſti ſuper terram habitationem meã, & pro morte defluente deprecatus ſum. Inuocaui Dominum patrem Domini mei, vt non derelinquat me in die tribulationis meæ, & in tempore ſuperborũ ſine adiutorio. Laudabo nomen tuum aſsiduè, & collaudabo illud in confeſsione, & exaudita eſt oratio mea. Et liberaſti me de perditione, & eripuiſti me de tempore iniquo. Propterea confitebor, & laudem dicam tibi, & benedicam nomini Domini.

Praxis ad gratias Deo datori agendas.

PRima. Præter eas, quas ſuperiori libro habes, ea eſſe poterit, ſcripto colligere Dei in te beneficia particularia, eaq; verbis affectu plenis deſcribere, atque ita Dauidem & Prophetas imitari, quibus ſolẽne erat, poſt acceptum aliquod beneficiũ ſingulare, de eo carmẽ ac canticũ componere. Diſce, ait Bernard in referendo gratiã non eſſe tardus aut ſegnis, diſce ad ſingula dona gratias agere: diligenter cõſidera quæ tibi apponuntur, vt nulla Dei dona debitâ gratiarũ actione fruſtrentur. Etſi autem gratitudo magis operibus, quàm verbis ſit oſtendenda; tamẽ gratiſſimũ Deo, ſi ob beneficia eum ſæpè laudemus, eaque meditemur. In ſingulis verò cõſideranda ſunt quinque; Primò, infinita dignitas largitoris; Secundò, infinita caritas; Tertiò, beneficij excellentia; Quartò, vilitas abiectioq; noſtra; Quintò, infinita Dei liberalitas. Vtq; gratiæ ritè agantur, rogandi beati illi ſpiritus ſancti; vt, quia ſatis dignas agere gratias non poſſumus, nos iuuare dignẽtur. Deinde omnes creaturæ inuitandæ, muneráq; viciſſim offerẽda: Primum eſt, Dominum pro tuo Deo ac Domino agnoſcere, vt Iacob: Si, inquit, fuerit

Bernard.

Gen. 28.

fuerit Deus mecum, & cuſtodierit me in via, per quam ego ambulo; erit mihi Dominus in Deum. Quò pertinet, facere decretũ, numquã ſibi aliquid tribuendi, cùm illi omnia oporteat, qui in omnibus omnia operatur. Secundum, ſtatuere Deo gratis, & non tui commodi causâ, ſeruire. Tertium, offerre ei omnia opera tua, labores, & te totum, ad omnia, quæ ſapientiæ illius æternæ, & paternæ prouidentiæ viſa fuerint, proſpera & aduerſa. Sic præcinit regius Propheta dicens: Quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi? Calicem, ait, ſalutaris accipiam, (etſi amarũ) & nomen Domini inuocabo. Vota mea Domino reddam, (etiam cum ipſa vita) quia pretioſa in conſpectu Domini, mors Sanctorum eius; quia ſcilicet ſibi, & mundo moriuntur. *Pſal. 115.*

Secũda. Quemadmodum verò recogitamus annos preteritos in amaritudine animæ noſtræ, ita pro grauiorũ peccatorũ remiſſione, quorũ ſeruitute durâ liberati ſumus, gratias agere oportet, & pro infinita bonitate Dei erga nos, ſimul conteri de malitia noſtra: ac exultare in Domino, quia iuſtitia eius & pax oſculatæ ſunt, veritas & miſericordia obuiauerunt ſibi. Immò aliquod opus pium, quaſi in compenſationem, & gratiarum actionem Domino retribuere conuenit.

Tertia. Quoties aliquod à Deo beneficium accepimus, quia retribuere ei nihil poſſumus, proximo in eodem genere, ſiquidẽ id fieri poteſt, conferamus. Ideò decimas omnium, quæ poſſidebant Iſraëlitæ, ſibi Dominus tribui volebat, & primogenita conſecrari. Imitare, & anima tua, quæ benedicit, impinguabitur. Ad locum enim, vnde exeunt flumina gratiarum, reuertuntur vt iterum fluant. *Prou. 11.*

IACVLATORIÆ.

CVm Deo tam ſit accepta gratitudo, viri ſancti ac Prophetæ nulla in re magis, quam gratiarum actione ſe exercuiſſe videntur; hinc totis pænè pſalmis hoc vnum Dauid agit: accipe tamen aliquot verſiculos tam ſancto gratitudinis exercitio accommodatos.

Sit nomen Domini benedictum in ſæcula: ante ſolem permanet nomen eius. Pſalm. 71.

Magnificate Dominum mecum, & exaltemus nomen eius in idipſum. Pſalm. 33.

Repleatur os meum laude, vt cantem gloriam tuam, totâ die magnitudinem tuam. Pſalm. 70.

Benedic anima mea Domino: & omnia quæ intra me ſunt, nomini ſancto eius. Pſalm. 102.

VIGESIMÆ SEPTIMÆ IMAGINIS

ANNOTATIO.

Examina defectus tuos; & vitio exſcindendo, ac virtuti plantandæ incumbe.

TVam A *excute conſcientiam, ab eaq́ue* B *rationem exige coram* C *Chriſto iudice. pone tibi ob oculos* D *Dei præcepta,* E *regulaſq́ue tuas. vide vt te* F *dæmon accuſet, quamq́ue parum* G *boni egeris; proculca* H *peccatum, & quemadmodum id fugias vide: mox deinde infelicem peccati* I *arborem, cuius fructus mors eſt, exſcinde, & nouam* K *virtutem inſere. Tum* L *oppugna* M *vitium illud, peculiari curâ & examine, illud inquam vitium quod te præcipuè à* N *decalogi,* O *regularumq́ue tuarum obſeruatione, id eſt in via Dei, retardat. Inuigila in omnem victoriæ* P *occaſionem; & aduerte primum virtutis gradum eſſe moleſtiſſimum, ſecundum faciliorem, tertium facillimum.*

Conuerti pedes meos in teſti monia tua.
Jbunt de virtute in virtutem
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
27

CAPVT V.

De Examine generali.

Continet hoc caput modum faciendi examen generale; quod perinde, vti dixi, faciendum, tamquam ſi coram Deo, & Angelo, atque hoſte noſtro ratio præteriti temporis reddenda foret. Quinque verò partibus diſtinguitur.

Prima, eſt gratiarum actio pro omnibus beneficijs acceptis.

Secunda, eſt imploratio gratiæ pro cognoſcendis & deteſtandis peccatis.

Tertia, diſcuſſio ſui: incipiendo à poſtremo examine, & quoad fieri poteſt, cogitationes, verba & opera examinando ad Decalogi, & Regularum ſuarum, ſi quis ſit Religioſus, normam.

Quarta, deteſtatio defectuum & peccatorum, varijs conſiderationibus excitata.

Quinta, propoſitum, quo quis decernit in futurum vitam in melius inſtituere; ad quod conducet primò, agenda & patienda proſpicere, atque ad vtrumque animum comparare.

Exercitium de examine generali.

PVNCTVM I. Conſidera Primò, quot titulis Creatori & benefactori noſtro par ſit gratias agere. Secundò, vide ſurſum, & nihil aliud aduertes agi à Beatis. Tertiò, attende deorſum, & audies nihil ſonare inferos præter ingratitudinem, perpetuaque in bonitatem infinitam maledicta. Iamque vide quibus aſſimilari exoptes. Quartò,

tò, vide quàm paruo pro tantis eius beneficijs ſatisfacere queas; & cum ſingulis Sanctorum ordinibus atque Angelorum choris, exalta vocem cordis tui, & de omni corde tuo Deum ac Dominum noſtrum laudare contende, vt pluribus capite primo dictum.

PVNCTVM II. Conſidera, quantis tenebris inuoluti ſimus; quot errores mundum inuoluant, ſapientiſſimoſque mortalium abducant in turpiſſima flagitia & inſanias. Secundò, quàm multi Sancti grauiter ob occulta peccata periclitati fuerint. Tertiò, quodque ideò incerti
Eccleſ. 9. ſimus ſemper, amore an odio digni ſimus. Hinc collige quantâ humilitate & inſtantiâ oporteat ſupplicare Deo Patri, vt memoriam firmet; Deo Filio, vt intellectum illuſtret; Spiritui verò ſancto imprimis, vt voluntatem peccata cognita deteſtandi largiatur.

PVNCTVM III. Conſidera ſemitas domus tuæ, & ingredere in cubiculum cordis tui, & vide quàm ſit neceſſe emundare illam: Primò, à letalibus vulneribus, & eijcere inde capitales hoſtes, occupantes thronum, in quo dignaretur ſedere benigniſſimus Saluator noſter IESVS, & ad nos venire cum Patre & Spiritu ſancto, & manſionem apud nos facere. Et ſi attendas quantâ ſedulitate ea, quæ circa corpus ſunt, munda eſſe velis, facilè colliges quid in anima, quæ pretio ſuperat cælum & terram, fieri oporteat. Secundò, aſpice quàm vtile iam rationem reddere, & ęterni lucri damna reparare; & in futurum proſpicere. Tertiò, quanta prudentia ſit ſeipſum perficere; aduertere vbi errore, vbi malitiâ, vbi facilitate à recto de-
Seneca l. 2. epiſt. 84. uiauerimus. Hoc nos, ait Seneca, peſſimos facit, quòd nemo vitam ſuam reſpicit. quid facturi ſimus, cogitamus, & id raro: quid fecerimus, non cogitamus: atqui conſilium futuri, ex præterito venit.

PVNCTVM IV. Conſidera, quantum doleat, qui parentum, liberorum, bonorum, honoris, fauoris, lucri iacturam fecit: & vide quanto magis dolendum illi, qui lucri

cri æterni, gratiæ Dei, fauoris illius detrimentum ſubijt. Secundò, quantum dolere oporteat, quòd tam bonum & benignum Patrem & benefactorem homo offenderit, retribuendo mala pro bonis. Tertiò, vide vnde cõtingat relapſus, & aduertes fieri ex defectu veri doloris; ideoq́ue in hoc maximè te exerce.

PVNCTVM V. Propone firmiter coram Deo & Angelis eius, vitare defectus, maximè eum, quem examine particulari ſtudes corrigere: & vide quanti ſit, in re qualibet firmum decretum. Collige verò ex eo, quòd videamus eos, qui inimici ſocietatem æterno decreto vitare, & periculum corporis fugere ſtatuunt, vix adduci vllo pacto poſſe, vt à ſententia diſcedant. Triplici autem modo firmantur decreta & promiſſa. Primò, ſi coram alijs fiant: fac igitur coram Angelis, & Sanctis Dei, & Patronos inuoca. Secundò, ſi pœna adijciatur: ſtatuere igitur conuenit ſibi, ſi relabatur, ſpontaneam aliquam afflictionem. Tertiò verò, iuuat indicare eadem alijs, maximè confeſſario, vt humano etiam reſpectu confirmeris. Quartò, in particulari deſignare, qualiter vitam inſtituere velis. Quintò, quomodo etiam in aduerſis te gerere.

COLLOQVIVM.

Oratio pro examine complectens præcepta Decalogi.

ILlumina, Domine, oculos meos, ne vmquam obdormiam in morte, neque in peccato conquieſcam; ne quando dicat inimicus meus, Præualui aduerſus eum: veni, lux vera, quæ illuminas omnem hominem, pelle tenebras cordis mei, vt videam te ad quem ſuſpiro. deſiderauit anima mea te in nocte, tu ſcis, donec adſpiraret dies, & inclinarentur vmbræ: & tu, cui nomen oriens, ſplendeſce- Pſal. 12.

deſceres in corde meo. præcede me ad oſtendendam viam per diem in columna nubis, & per noctem hanc in columna ignis: ſine te enim mediâ vitâ in morte ſumus; ſine te ſumus ſicut oues errantes, ſine te cæci, & neſcimus viam, in qua ambulemus. O veritas æterna, diſsipa cordis mei caliginem, vt inter tot viæ & vitæ huius varietates, ad te veniam, propter quem ſum, viuo & ſuſpiro.

1. Eſdr. 9. 1. *Ecce ſto coram te hodie, Deus meus, & confundor, & erubeſco leuare faciem meam ad te, quoniam iniquitates meæ multiplicatæ ſunt ſuper caput meum, & delicta mea creuerunt vſque ad cælum; ſed ſto coram patre filius, coram aduocato meo reus, coram redemptore meo ſeruus; ideoq; attollo oculos & mentem, & ſpem meam, vt propitius fias peccatis meis, & deleas omnes iniquitates*
Ierem. 31. *meas. Conuerte me, & conuertar, quia tu Dominus Deus meus.*
Apoc. 2. *Fac, vt memor ſim vnde exciderim, & pœnitētiam & prima opera faciam. Debui te creatorem meum amare ex toto corde meo: idem tecum velle & nolle, & in te ſolo confidere, tibi credere. Sed,*
Ierem. 17. *eheu! diuiſum fuit cor meum, & poſui carnem brachium meum; & ad nihilum redactus ſum; & neſciui quòd in te ſolo ſtare, viuere & moueri poſſim & debeam, neque vmquam te erubeſcere, aut quæ ſupra me ſunt, ſcrutari: ſed humiliari ſub potenti manu tua. Secundò, quemadmodum autem cor meum abijt in vanitates; ita etiam lingua mea inflammauit rotam natiuitatis meæ: quæq; de-*
Iacob. 3. *beret eſſe lignum vitæ, te laudare, de te loqui, ô omne bonum, mihi alijſq; mortis occaſionem dedit.*

2. *O beatum & perfectum, qui non eſt lapſus in lingua! qui*
Ibidem. *enim putat ſe religioſum eſſe, non refrænans linguam ſuam; huius vana eſt religio. O ter felicem, qui reddidit tibi vota ſua perfectè, quæ diſtinxerunt labia ſua!*

3. *Atque vtinam ſaltem delectatus fuiſſem in te, & Sabbatum delicatum ſeruaſſem, in officiis tuis feruens: & exultaſſent labia, cùm cantàrem tibi: pſalliſſem voce, pſalliſſem ſpi-*
Pſal. 64. *ritu, vt delectarer in voce laudis tuæ! viſitaſſes enim terram, & inebriaſſes eam, & multiplicaſſes locupletare eam: flumen Dei repletum eſſet aquis, & lacrymæ meæ vinum fuiſſent Angelorum: benedixiſſes coronæ anni benignitatis tuæ, & campi tui, potentiæ*

animæ

animæ meæ, impletæ fuiſſent vbertate, & pinguia fuiſſent facta ſpecioſa deſerti: valles abundaſſent frumento, frumento electorum: & me vino ſtabiliuiſſes, in ſacro Miſſæ ſacrificio, vino electorum, vino quod germinat virgines.

4. *Tum fuiſſet mihi cibus, facere voluntatem tuam, id eſt, Superiorum meorum: propter te alacriter & perſeueranter obediuiſſem illis, neque durâ ceruice, & incircumciſo corde, etiam in paruis Spiritui ſancto aliquando reſtitiſſem: ipſi enim non mãdant mihi, ſed Spiritus tuus, qui loquitur in illis; quia dixiſti, Qui vos audit, me audit. Quàm libens, ſi hæc cogitarem, ijs honorẽ, & amorem, & quæcumque alia tribuiſſem, vt vicarijs tuis; cùm peruigilent quaſi rationem pro anima mea redditurι! Sed & ego ſubditis meis, vt tibi, me exhibuiſſem, neceſſaria curaſſem, infirmitates patienter & onera portaſſem; ſciens quia quod vni ex minimis facio, tibi facio, ô Deus meus, & omnia.* Lucæ 10. Hebr. 13. Matth. 25.

5. *O quantus hic eſſe ſtimulus debet, ne vllum cogitatione inuidiæ, verbo iniuriæ, aut facto lædam: ſed pacem ſeruem, quoad fieri poteſt, cum omnibus; pacem Chriſti, quæ exſuperat omne gaudium! ſumus enim filij tui, qui ſinis ſolem tuum oriri ſuper bonos, & malos. Et ſi amicos tantùm & beneuolos diligam & ſalutem; ecce etiam Ethnici hoc faciunt, & feræ: vincere autem in bono malum, hoc gratiâ tuâ filiorum tuorum eſt, & vnicum votum meum, vt in eorum numero cenſeri valeam.* Matth. 16.

6. *Talis enim agnoſci in extremo iudicio ſpero; ideoq́; ſanè longè facere à me volo deſideria turpia & illecebroſa, vt mundo corde te aliquando videam, & non peccem in corpus meum, aut proximi mei: ſed diligentiſsimâ oculorum & ſenſuum cuſtodiâ, repellam iacula ignita, igne illo candentia, qui ad internecionem deuorat, & ſancta omnia profanat. Cor hoc mundum crea in me, Deus meus, & ſpiritum rectum innoua in viſceribus meis: auerte à me ſuperbiam; quam iuſto tuo iudicio luxuriæ ſupplicio caſtigas, vt ſaltem vel ſic homo humilietur, & ſe agnoſcat, quia ſimilis erat ei, qui conſiderauit ſe in ſpeculo, & abijt, & oblitus eſt qualis fuerit.* Pſalm. 50. Iacob. 1.

7. *Concupiſcentiam hanc reſtingue, quæſo, in ſeruo tuo,*

&

& ſimul etiam oculorum, ne cupiditate, radice omnium malorũ, accenſus, aliena capiam, abſcondam, damna inferam: qui iuxta mandatum tuum, tribuere debeo mea; & inter beatos annumerari cupio, & pauper eſſe ſpiritu, ac potiùs derelinquere omnia, quàm perdere te, & omnia.

8. *Et hæc quidẽ concupiſcentia, ſcio, diſplicet maieſtati tuæ, ſed*
Ioan. 8. *longè magis os bilingue & mendax (quia veritas es Deus meus) vti & proximum linguâ percutere, famam illius denigrare, ſeruũ alienum iudicare. Ab his, precor, protege me, Saluator meus. nam, ſcio, vulnerat te dirè, qui ſic pungit fratrem ſuum: te cruciat, qui affligit, & contemnit illum, quem tanto pretio dignatus es.*

Contritio. 9. *Ah vtinam per hæc numquam maieſtatem tuam offendiſſem! neſcio, ô Deus meus, Creator meus, Redemptor meus, quomodo ſic oblitus fuerim tui, qui numquam non recordaris mei; mei, qui non ſum: omnes enim gentes ſunt coram te, quaſi nõ ſint,*
Iſaiæ 40. *& quaſi nihilum & inane reputantur. O ſi quis mihi daret fontem lacrymarum, vt plorarem die ac nocte; quia te dereliqui fon-*
Luc. 15. *tem aquæ viuæ, & peccaui in cælum, & coram te; te, qui tribus di-*
Iſaiæ 40. *gitis appendis orbem, & omnia opera noſtra in nobis operatus es!*
Iſaiæ 26.
Cant. 8. *Aquæ certè multæ peccatorum meorum non potuerunt exſtinguere caritatem tuam, quam tot tantiſq; beneficijs, & maximè in paßione tua declarare dignatus es. Benedictus ſis, Domine Deus meus, in æternum; quia benignus & miſericors es ſuper malitia mea; & non feciſti mihi ſecundùm peccata mea, ſed ſecundùm multitudinem miſericordiæ tuæ.*

Nunc verò laui pedes meos; nõ vltrà, tuâ gratiâ, inquinabo illos: lotus enim ſanguine tuo, non iterum pollutum eum ducam, & rurſum mihi te crucifigam, Chriſte IESV, ſpes mea: ſed diligenter cauebo, ne quid in me diſpliceat purißimis oculis tuis; ambulabo coram te, omnes diligam propter te; & quidquid ſanctißimæ tuæ voluntati collibitum fuerit, gratißimum mihi erit, & accipiam de paterna manu tua: tibi enim viuere, tibi mori cupio, ô vita, ô ſalus, ô gaudium meum. Id profiteor hodie coram te, & curia tua cæleſti vniuerſa, teſtem illam inuoco deſiderij mei, & auxilium infirmitatis meæ, ad gloriam tuam. Amen.

Praxis

Praxis peragendi examinis generalis.

PRima. Poſt examen ſolicitè rurſum incipe ambulare coram Domino Deo tuo, ac propoſita per ſingulas horas, vt minimùm, renoua.

Secunda. Imò poteris ad ſingulas breuiter tuam excutere animam, eâdem ferè normâ.

Tertia. Si paterfamilias ſis, effice vt familia, vel communiter hoc examen inſtituat ſimul, vel ſinguli. Sic enim ad cor redibunt, & placabunt Dominum ſibi & familiæ tuæ; quam ſæpè flagellat iuſto iudicio ob vnius improbitatem Deus, quemadmodum ob famuli pietatem eidem benedixit, vt Scriptura de Iacob commemorat, ob quem domum Laban locupletauit. *Gen 30.*

Quarta. Nota hoc examen poſſe vſurpari per modum meditandi, de quo Gerſon ſcribit hoc pacto: Noui perſonam, quæ nō modicùm profecit per hoc, quòd diligentiùs ſeipſum intuebatur quaſi pauperē & miſerū, & in cælum mente conſcendens à ſingulis Sanctis mendicabat ea. Itaque pauperem eiuſmodi imitare, & inopiam à virtutibus, & morbos ac vulnera animæ oſtende Domino ac Sanctis eius, atque opem implora. *lib. de monte contemplatione.*

Quinta. Quia examen particulare pluribus eſt tractandum, hoc ſolùm hic obſerua, expedire perſæpe, maximè occupatis, vt ſimul cum generali id faciant.

Praxis examinis particularis.

CVm ad perfectionem non niſi gradatim aſcendatur, explicādum hîc erit examen particulare, tantopere a B.P. Ignatio commendatum. Eſt verò illud, quo quis ſtudio ſingulari, ac, vt ita dicam, certamine, ſingulos defectus aggreditur ſuperare, & virtutes gradatim acquirere. ad quod, Dei gratiâ, ſequēs directio iuuabit. Vt autem eá quis in ſingulis fructuosè vtatur, antequā contra aliquod vitium particulare examē inſtituat, vt Bern. monet, agnoſcere ſe debet homo, ad quæ ſit bona naturaliter propenſior, vel ad quæ mala procliuior: quibus exercitiis valeat meliùs promoueri, quibus vitiis faciliùs corrumpi: quid pro his pœnæ vel præmij expectare: quantum quotidie proficiat, vel deficiat, & cum quanta induſtria ſatagat præterita mala deflere, *Bernard de inter. domo.*

præſentia declinare, futura præuenire, cum quanta animi conſtantia ſtudeat reparare bona amiſſa, cuſtodire & multiplicare poſſeſſa. Per hoc ad ſui cognitionem quam tum Philoſophi, tum Sancti omnes adeò commendarunt, peruenietːquæ ſanè in eo potiſſimùm conſiſtit, vt animæ defectus intelligamus. Ad quod poterit iuuare etiam lectio D. Bernardi de Conſideratione, & Interiore domo, S. Bonauenturæ ad Nouitios, Seraphini Firmani, de Animæ imperfectione, Thomæ à Kempis lib. 4. cap. 7.

Item conſulere Superiorem, Confeſſarium, & vitam ſuam præteritam conſiderare, attendendo radices malorum, quibuſque de rebus fuerit aliquando ab æmulis redargutus, aut à Superioribus ſæpius commonitus. Hac ratione cognoſcet quis vitia animæ ſuæ præcipua, & quo ordine aggredi quæque debeat.

Quis ordo inſtituendus. Ordo verò hic eſt, vt externa vitia, & quæ alios offendũt, vel quæ noſtrum maximè retardant progreſſum, primò impugnet, quod in vitijs locũ habetːin virtutibus verò eſt, vt in eis quis ſeſe primò exerceat, quæ magis neceſſariæ, vtiles, vniuerſales & ſolidiores; vt ſunt, Pura intentio, Communicatio cum Deo, Zelus animarum, Amor Dei, Humilitas, Obedientia: in primis verò Contemptus rerum humanarum, atque Odium ſui.

Notandum hic eſt, quòd ſi in virtute nos exerceamus, nõ totã ſimul amplectendam eſſe, ſed gradatim a facilioribus ordinariè inchoandum. v. g. pro acquirẽda humilitate, Primò, videat vt ſe non laudet; Secundò, ſtudeat nolle laudari; Tertiò, quoad poteſt vitet agere corã hominibus, vnde laudetur; Quartò, excuſationẽ omnem excludat; Quintò, etiam cogitationes ſuperbiæ, iiſque inuigilet; Sextò, exerceat ſe in eo vt omnes habeat velut ſuperiores ac meliores Hoc autem ſic accipe, niſi aliquis tantùm vnum vitij caput in ſe deprehenderet, ſeu ramumːtum enim, vt patet, illum exſcindere ſolùm neceſſe eſt.

Quanto tempore. Tempus verò ſeriò in vitio extirpando ponendũ eſt, quouſque ſuperemus, aut ſaltem in tantum proficiamus, vt facilè tentationibus reſiſtere, & heroicos actus elicere poſſimusːaut ſi de virtute agitur, quouſq; eam facilè exercere in occaſionibus poſſimus.

Cùm autem iuxta Caſſianum & B Ignatium, tempore quo examen hoc particulare contra vnum omnino vitium debellandum exercetur, omnia exercitia, orationes & cogitationes eò referendæ ſint, additiones quæ ſequuntur iuuare ad id poteruntːad quas ritè faciendas dies vnus aut alter eſt impendendus earum conſiderationi & praxi, priuſquam cum vitio certamen, vt ita dicam, ineatur ſingulare.

A D-

Additio I. inter has eſt, collectio eorum quæ ad hoc vitium ſpectant, vel virtutem: conuenit enim vt colligat Aſceta ex auctoribus ſibi, quod ſæpè concionatores aliis faciunt; Primò, quæ vitij vel virtutis natura, ſigna, gradus & effectus. ſcire enim quemque oportet in quo gradu ſit, quaſque habeat occaſiones lapſus, attendere. Ad hæc Peraldus, P. Leſſius l. de luſt. & iure in fine, Viridarium & Panarium Buſæi, D. Bonauétura de Profectu, Arias de Mortificatione, & alij materiam dabunt. Secundò, remedia colligat ex iiſdem. Inter hæc ſunt praxes, vt dare eleëmoſynam, facere hoc vel illud opus pium, quoties lapſus fuerit; Tertiò, motiua, quæ ſunt exempla & ſimilitudines, vitium viuè repræſentantes, ipſiuſque vitii fœditatem & moleſtiam; item ſententiæ S. Scripturæ, rationes aliquæ ab vtili, honeſto, iucundo, ex ſacris & Philoſophis; præmia denique virtutis, & pœnæ à Deo hominibus inflictæ huic vitio obnoxiis.

Hæc ordine deſcribere poteſt, ac Primò quidem vitij natura, fœditas atque occaſiones, quæ ſunt, & eſſe poſſunt, ponantur; Secundò, rationes aliquæ; Tertiò, ſententiæ graues; Quartò, exépla Chriſti & Sanctorum, &c. Quintò, ſimilia; Sextò, præmia, & pœnæ; Septimò, praxes. Harum vna eſt deligere motiua efficaciſſima quæque, & iis ſe excitare propoſitâ ſibi aliquantiſper in genere vitij & virtutis occaſione quam habuit, aut habere poteſt, hanc amplectendo, illud refutando: quia ſic minor eſt repugnãtia. dum enim hanc ſibi repræſentabit occaſionem, ſimul voluntatem exercebit circa virtutem, vt illam appetat; circa vitiũ, vt illud deteſtetur. Poſtea in particulari ad faciliores actu exequendos ſe accingat, vt victoriis ſe animet; Tertiò, difficiliores & propinquos exerceat; Quartò, remotiores, quos primò exercere, vt v. g. martyrium optare, ſuadere ſolet magno aſtu diabolus vt nos inflet, atque inanes relinquat, perturbet verò minutioribus. Tamen in ipſa occaſione oblata pugnare, & eam ad hoc quærere ſi non detur, vtilius eſt (excepto turpitudinis vitio, cuius omnis occaſio & memoria eſt fugienda.) Quòd ſi illa non inuenitur, eam nobis repræſentare, vt dixi, debemus certis locis & temporibus. Quod diligenter notandum: ex eo enim magnus fructus eſt, dum prælndimus ante pugnam, & prouidè futuris tempeſtatibus occurrimus.

Additio II Videndum vt frequenter cõſideret Aſceta (prætterquam quòd quotidie circa prandiũ in examine, & veſperi) profectum ſuũ atque defectum. v. g. ſingulis hebdomadis & menſibus aliquo certo tempore conſideret animi morbum, an curetur, an remedia non ſufficiant, &c. Si enim ita ſit, alia adhibenda ſunt: aut

certè profitemur nos non curari velle,ſed fruſtra fatigari. Videat autem conferendo diem cum die, hebdomadam cum hebdomada, menſem cum menſe; an plures errores commiſerit,an plures victorias reportauerit:etenim hę vel illi numerãdi ſunt. Victorias numerare iuuat in principio,cùm plurimi ſunt defectus;errores, cùm pauciores ſunt.Imò aliquot victorias ſibi neceſſariò ſub aliqua pœna,vel ad honorem huius,vel illius Sancti prę̨ſtituere acquirendas:quas cum magno deſiderio quærere Aſceta deberet,& cum actu reflexo, vt dici ſolet, exercere;vel ſi de virtute agatur, ſtatuere exercẽdos numero aliquot actus illius, magno affectu,& cum reflexione. Hoc enim modo valdè ſe quiſque promouebit; ſed magis adhuc, ſi plures inter ſe conſpirent,exemplo mercatorum,& militum; quorũ illi bonorũ,hi victoriæ ac periculorũ ſocietatem ineunt. In Actis narratur conſpiraſſe ac iuraſſe quinquaginta viros,dicentes principi Sacerdotum, Deuotione deuouimus nos nihil guſtaturos, donec occidamus Paulum: æmulemur & nos glorioſè. Pulchrum certè certamen eſt in conſpectu Dei,in quo mundus triumphatur,diabolus ſuperatur, de regno cælorum vim faciendo conſpiratur,ac denique æterna gloria cõparatur. Quòd ſi hac praxi vterentur Superiores, ſuauiter ac fortiter pia exercitia,atque Regularum obſeruationem introducerent,maximè ſi etiam priuilegia quæ poſſent,pietati tribuerent. v. g. cuperet quis ſeruari ſilentium? efficiat vt conſpirent in hoc aliqui,ac pœnitentias ſibi ſponte ſtatuant,& ſi illa non ſufficiat, velut medicina,aliam addant,donec euincant. Sic ſolet humana prudentia ac induſtria alia omni in re factitare:ſi enim vna columna non ſufficit domui,vnus equus currui, vna cohors hoſti ſuperando, alia aduocatur.

Act.23.

ADDITIO III. eſt, vt meditatio fiat de virtute propoſita, motiuaque illi propria,pro materia meditationis accipiantur, quẽadmodum & iaculatoriæ, quas per ſecundum orandi modum B.P. Ignatij liceret conſiderare; vel ſaltem meditationem conueniret materiæ examinis applicare,etiamſi meditatio ex profeſſo de virtute illa non inſtitueretur.

ADDITIO IV. Orationes & exercitia pietatis huc omnino ſunt dirigenda, adeò vt omnibus hoc petatur cum ingenti fiducia,ſæpè eiaculando pios affectus,& importunitatem viduę Euãgelicæ imitando. nec difficile id erit, ſi attendamus triſti omnia triſtia, læto læta,& homini vt affectus eſt, ita & alia ferè apparere. Ad hoc operæ pretium erit ſemel ſemihorâ vnâ & alterâ conſiderare,vt omnia ferè huic rei expeditè poſſint applicari. Poteſt etiam fieri oratio ex motiuis præcipuis, contra hoc vitium, vel pro vir-

virtute conflata, quæ omni, clypei inſtar, tentationi opponi poſſit. ſic & Patroni deligi, & inuocari, qui hac virtute claruerunt, quotidie, manè potiſſimùm: quin & illam orationem tum expediret recitare.

Additio V. Mortificatio inſuper eſt adhibenda, quâ pœnitẽtiam aliquam ſpontaneam Aſceta quoties errat aſſumit (quæ ſi in ipſo vbi admiſit errorem loco fiat, vtile) ſicut eſt tundere pectus, vt B.P. monet, &c. Poſſet etiam aliqua aſſumi, donec quis obtineat quod poſtulat, v.g. ieiunare: vino, vt Nazaræorum olim mos erat, vel ſale alióve obſonio ad tempus abſtinere. Verùm actio virtutis contrariæ, ſi vitium extirpare coneris, pœnitentia eſt omnium ſaluberrima. Aliæ autẽ mortificationes in cibo, potu, curioſitate, ſilentio, &c. eò dirigi poſſunt. Valdè etiã vtile ſi quis ex zelo eandem tecum faciat pœnitentiam, donec defectũ emendaris tuum, tum vt faciliùs à Deo impetres, tum vt amici hominis ſpontaneum pro te ſuſceptum ſupplicium, ad officium tuum præſtandum tibi calcar addat. Aliena hæc mala cordatus faciliùs ſentit, quàm ſua. Sic nouimus Sanctos pœnitentiâ peccatorum in ſe partem à nocente transferre ſolitos: B. Ignatium luxuriæ mancipium in gelida ſtando, à ſeruitute liberaſſe, & B. Xauerium ſimili induſtriâ obduratum hominem emolliuiſſe.

Additio VI. Renouationem propoſiti frequenter exercendã, ad quã affectus vehemens facilè viã oſtendit. Quia verò frequens illa propoſiti renouatio omittitur aliquãdo defectu memoriæ, iuuare hãc poterit, vel ſignis certo loco poſitis, v.g. ſententiâ ante ſe in menſa, vel funiculo ad brachiũ circumligato, certiſq; temporibus deſignatis, quibus id renouandum. Inter tempora Primum ſit matutinũ, quo cõſideratâ aliquâ vitij occaſione, vel pluribus, iiſq; habitis vel habendis, Aſceta motiuũ aliquod cõſiderat, & vel pulchritudine virtutis, vel vitij fœditate ſe excitat, ac proponit occaſiones ſolitas diligẽter vitare, vitiumq; execratur; vel ſi de virtute agatur, illam, illiuſq; occaſiones amplectitur. Secundum tẽpus eſt meridianum, quo hoc examen breuiter inſtituendũ eſt, aut ſeorſim, aut initio examinis generalis; & deſideriũ renouandum ſicut manè, ac conferendũ examen hoc cum priore. Tertiũ eſt veſpertinum, quo idem faciendum. Quartum eſſe poteſt & diligẽter notandum, veſperi in lecto: altè enim imprimitur, quod ante ſomnũ animo ſuo quiſque voluit. Quintum, dũ auditur hora, quo ſimiliter ex aliquo motiuo, occaſione virtutis ſibi repreſentatâ, renouandũ propoſitum cum aliqua iaculatoria: quæ ſi fieri poſſit, vim motiui contineat. Imò expediret ſingulis motiuis ſuam iaculatoriam adiicere, atque ita ipſam quoque variare, vt ſemper ali-

 quid

quid noui poſſit mens noſtra, & cum recreatione ruminare. Sextum tempus eſt occaſionale, cùm occaſio eſt, vel inſtat labendi, aut virtutem exercendi: quo tempore eo diligentiùs, quo magis neceſſarium, renouandum illud eſt, repræſentatâ ſibi occaſione, propoſitum. Huic renouationi propoſiti circa examen particulare exemplo SS. Guilielmi, Bonauenturæ, B.P.N. Ignatij, & aliorum, vtiliter adiicietur breuis conſideratio horæ præteritæ; videndo an tranſacta ſit vti oportuit, vti quis ſibi conſtituerat, an quid peccatum in materia examinis particularis: deinde quid proximâ horâ faciendum præuidendo, atque omnia Deo B. Virginis manibus offerendo. Poterit autem ita vt hîc præcepi, vel prout cuique magis placuerit, fieri. Verbi gratiâ, ſi in humilitate quis ſe exerceat: O IESV, qui pro me flagellatus es, & humillimus fuiſti (ſic myſterium aliquod doloroſum, gaudioſum vel glorioſum, memorari poſſet) quid retribui tibi? (hîc examinari hora poteſt lapſa.) Quid retribuam hoc vitæ meæ momento irrecuperabili? (hîc fieri conſideratio & propoſitum de futura.) Offero me, vota mea, (ſi Religioſus es) & actiones meas, ſenſus & propoſita mea, in vnione meritorum tuorum, & gratias ago pro bonis & malis quæ per creata mihi cæco & ægro, ô Sapientia æterna, facies. deſidero te, diligo te, ô omne ſolum bonum, ô ſatietas vera; quando per te (ſine te enim nihil ſumus, aut poſſumus) humillimus ero? Hîc conſideratio, ſeu motiuum quod quis aſſumpſit, memorari atque adiici debet. verbi gratiâ, Quandoquidem tam vilis ſum, &c. ſecundùm materiam examinis particularis. Poteſt autem quis illâ oratiunculâ, vel iaculatoriâ aliquâ vti, ſi cui illa longior eſt, vna cum examine horæ præteritæ, & ordinatione futuræ. Iaculatoriam autem immutare ſubinde, vti dixi, oportet, animumque eâ recreare, os ſuum aperire, vt Pſalmiſta ait, & attrahere ſpiritum.

Præſentia Dei.

Examen horæ præteritæ.

Reſignatio & vnio.

Amor Dei.

ADDITIO VII. eſt diligenter legere, tum ea quæ collecta ſunt ad excitandam voluntatem, tum auctores qui de hoc vitio vel virtute ſcripſerunt; quotidie verò ex iis aliqua percurrere vtiliſſimum, ſimiliter & Regulam, ad vitium quod oppugnas, vel virtutem cui operam das, ſi fortè Religioſus es, accommodatam.

ADDITIO VIII. Iuuat habere admonitorem, vel deſignatum, vel vltro delectum; aut ſi id non placeat, certè confeſſario vel Superiori aperire profectum & defectũ, & petere, ſi res ferat, ab amico, & familiari, vel Superiore aliquãdo exerceri ex improuiſo, aliquando verò poſt præparationem, vti vires erunt. Si plures

ſint,

ſint, qui conſpirarunt ſe mutuo monere, poſſent offerre ſimul aliquos actus ac propoſita, & velut vota corã Ven. Sacramento renouare; communicare defectum ac profectum, de eodem conſultare, vt ſic loquar; victorias aut certos actus faciendos indicere, pœnâ ac præmio propoſito. verbi gratiâ, is qui plures victorias numerat, aut defectus pauciores, meritorum vnius menſis, vel diei partem habere poterit, &c. Poſſit etiam vna familia Religioſa aliam æmulari, prout alicubi fieri memini, imò etiam prouocare

Additio IX. erit, colloquium ea de re frequens inſtituere, & ad alios ſermonem, ac conniti vt ad ſimilem virtutem acquirendam etiam ipſi elaborent: virtutis enim amor, verbi gratiâ, caſtitatis, in ſe, atque aliis eam nos amare compellit, ac vitium contrarium odiſſe Ideò rectè B. Xauerius curabat, vt qui ſuperbiæ tumorem vellet deprimere, de humilitate ad alios dicendo, ſe adhortaretur. Notandum autem, hæc quidem ferè dici pro vitio extirpando, ſed propè eadem in virtute acquirenda eſſe obſeruanda. Certè amore virtutum potiùs, quam vitij inſectatione pleriq; iuuãtur: quia fortiùs ac ſuauiùs amore trahimur; etiamſi ordinariè præſtaret inchoare a vitio, vti lolio extirpando & perſequendo; deinde ad virtutem inſerendam pertranſire. eôdem tamen pænè res redire videtur. quidquid id eſt, conſtantia vtrobique adhibenda eſt, violentia omnis vitanda, cùm hoc opus totum Dei ſit, & ab illius gratia pendeant vniuerſa; cui proinde vni confidendum, vni tribuendus profectus, non induſtriæ noſtræ: alias certè non proficiemus. quod altè in animum tuum proinde dimitte. *Nota diligenter.*

IACVLATORIA

Quæ cuiuis virtuti applicari poteſt.

PRima; O Iesv, *vnica virtus mea*; Secunda, *doleo de inobedientia illa mea, v. g. propter te*; Tertia, *Et ſtatuo ad gloriam tuam coram te*; Quarta, *cùm pulſabitur*; Quinta, *quia, v. g. ita vis, ſincerè obedire.*

Pars prima huius iaculatoriæ diffidentiæ ſui actum habet; Secunda, contritionem; Tertia, intẽtionem cum propoſito & actu præſentiæ Dei; Quarta, occaſionem; Quinta, motiuum.

Meditatio pro vitio generatim hæc eſſe poteſt.

Compositio loci. Conſidera, hominem huic vitio obnoxium, inde Chriſtum vel D. Virginem, aut Sanctorum aliquem coram Deo iſtâ contraria virtute ornatum.

Pvnctvm I. Vitij naturam & cauſas, quod eius obiectũ, quæ origo, quis finis (breuiſſima ſcilicet voluptas) conſidera. Secundò, eius gradus veluti ad infernum tẽdentes, & in quo tu ſis. Tertiò, fœditatẽ illius ex natura ipſa, quia pugnat cum ratione naturali, hominemque dedecet. Quartò, occaſiones eius, quàm frequentes; quamq; ſtolidum, cùm quis ex ijs ſummum & æternum præmium colligere poſſit, damnum facere; vel bonum omittere, quod numquam recuperari poſſit. Quintò, conſidera quòd vno heroico actu ſæpè abundantia gratiæ acquiratur; & contrà ſi quis occaſiones reſpuat, etiam gratiâ quâ iam vti poteſt, fortè omnino priuandus ſit, immò ſalute. Sextò conſidera, omittere occaſiones, eſſe præbere & augere hoſti vires, quem ſine ijs experti ſumus eſſe fortiorem. & certè ſi aliquando ſuperare te velles, cur non modo? Septimò, vide ſigna vitij, an in te ſint, vt tibi non blandiaris.

Pvnctvm II. Conſidera incommoda grauia ex vitio manantia; Primò, temporalia; Secundò, ſpiritualia, & impedimenta ſalutis ac perfectionis, id eſt ſummi boni; Tertiò, quanta ex eo ſequatur animi perturbatio. Secundò, conſidera ſententias graues ſacræ Scripturę, Sanctorũ, Sapientum, commune iudicium bonorum omnium, & quid regulæ tuę ac viuendi inſtitutum à te flagitet. Tertiò, conſidera exẽpla quibus deteſtatio vitij appareat, ex ſacra Scriptura, hiſtoria ſacra & Sanctorum, ciuili vita, itẽ familia-

liaribus, & vita cómuni hominum, quâ vitio illo N. infectos pœnâ, quo contrariá virtute præditos, præmio dignos æſtiment. Quartò conſidera, quàm placeat hoc vitium diabolo, & quo pacto per vitium veneno voluptatis, mortem propinet; quòd ſi habeas, ſit faſtidio; ſi deſideres, inexplebili deſiderio & inquieto te cruciet. Quintò conſidera, ſi in hoc te mortificaueris, Deum ab altera parte quaſi coronam, & ineffabile gaudium pollicētem; quia gaudium virtutis opus ſequitur, tam in hac vita, quā in futura: & quàm ſtolidum hoſti credere potiùs, quàm Saluatori amantiſſimo. Sextò conſidera, quid amico hac in re conſuleres, & in morte feciſſe optares, &c.

Meditatio pro virtute acquirenda.

PVNCTVM I. Conſidera, virtutem nihil aliud eſſe quàm habitum, quo animus hominis ſanetur, ac velut cæcus illuminetur, claudus ambulet: & quandoquidem hæc in corpore ita optemus, quantopere ea in anima optare oportet. Secundò, quòd ſicut ſe homo à vitijs corporis, v.g. cæcitate, curare non poteſt, ita nec ab vllo vitio animæ ſine Dei ſingulari gratia, quidquid adhibeat remediorum, &c. cùm omnia tantum operentur quantum illis tribuit Deus: idque totum illi tribue. Tertiò, cogita triplicem eſſe virtutem, Politicam, Hypocriticam, & Veram, quæ ſincerè Deum amat, eique verè placere ſtudet; quâ anima ſe ornat, vt velut ſponſa ſponſo placeat. Hunc finem habe ob oculos poſitum, huc toto pectore aſpira.

PVNCTVM II. Conſidera virtutis naturam, effectus, cauſas, finem, gradus; hi autem ſunt. Primò, propoſitum acquirendæ virtutis; Secundò, fortitudo aduerſus tentationes & difficultates; Tertiò, delectatio in vſu virtutis. Attende etiam, quid in intellectu, quid in volūtate, quid in externis, & operatione efficere ſoleat, & quomodo

potentiæ tuæ erga illam verſentur? ſigna denique & occaſiones. Secundò, conſidera pulchritudinem & honeſtatem, quàm rationi conformis ſit, quàm decens Chriſtianum & Religioſum. Tertiò, quàm procul ab hac fueris, & ſis. Quartò, quanta eius neceſſitas.

PVNCTVM III. Conſidera commoda. Primò, animæ illius quietem & tranquillitatem, & ordinationem, in qua ipſa imperat; Secundò, etiam corporis, quia virtutes ſedando paſſiones, corpus vegetum reddunt. Tertiò, incommoda ex virtutis defectu; ſæpè enim fit vt parua res in ſpeciem, non ſublata per virtutem impediat bona plurima, ſitque velut obex oſtium claudens delicijs ſpiritualibus.

PVNCTVM IV. Conſidera ſentẽtias graues ſacræ Scripturæ; Secundò, Sanctorum; Tertiò, ſapientum; Quartò, bonorum commune iudicium; Quintò, regularum ſi Religioſus es, obligationem; Sextò, media, quibus Sancti vſi ſunt.

PVNCTVM V. Conſidera exempla, v.g. in Deo opt. max. (vt docet D. Thomas in opuſculo de Diuinis moribus, quos imitandos proponit) Chriſto Domino, B. Virgine, velut tibi in particulari data ac relicta, item in Sanctis, Philoſophis & alijs; poſtremò in familiaribus.

PVNCTVM VI. Conſidera Primò, quàm grata ſit Deo. Secundò, gloriam & laudem eorum qui hac claruerunt in hoc mũdo, tam Sanctorum, quàm Philoſophorum. Tertiò, præmium cæleſte quod virtuti debetur, & certanti bonum certamen à Domino tribuetur.

Alia meditatio eſſe poteſt de Iaculatorijs aliquibus iuxta ſecundum orandi modum, de quo c. 9. l. 1.

IACVLATORIÆ.

DOmine, deduc me in iuſtitia tua propter inimicos meos, dirige in conſpectu tuo viam meam. Pſalm. 5.

Qui regis Iſraël, intende, qui deducis velut ouem Ioſeph. Pſalm. 79.

Deus virtutum, conuertere, reſpice de cœlo, & vide, & viſita vineam iſtam, & perfice eam quam plantauit dextera tua. Pſalm. 39.

Domine, ante te omne deſiderium meum, & gemitus meus à te non eſt abſconditus. Pſalm. 37.

Exitus aquarum deduxerunt oculi mei, quia non cuſtodierunt legem tuam. Pſalm. 118.

Iniquitatem odio habui, & abominatus ſum: legem autem tuam dilexi. Ibid.

Ab omnibus iniquitatibus meis erue me: opprobrium inſipienti dediſti me. Pſalm. 38.

Ampliùs laua me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me. Pſalm. 50.

VIGE-

VIGESIMÆ OCTAVÆ IMAGINIS
ANNOTATIO.

Prouide actiones tuas, ac de ijs coram Deo diſpone, ad gloriam magni nominis eius.

COnſidera, quæ agenda hodie, hac A *horâ, atque perinde quaſi in ſtadio curreres,* B *opera ac paſſus dirige ad metam, id eſt, ad Dei gloriam,* C *corde ardenti: certoq́ue ſcias, te ſine* D *gratia Dei nihil poſſe. eâ itaque poſtulatâ, opera tua fac, velut in* E *pondere, numero & menſura, & non aliter, quàm ſi* F *mors ſequatur,* G *Angeluſq́ue &* H *dæmon te tuaq́ue omnia vigilanter obſeruent. Imò* I *bona opera ita fac, ac ſi tibi* K *ſepulcrum iam foderetur. Neque hoc tantùm, ſed opera tua perfice* L *Chriſti Sanctorumq́ue exemplo; quæ* M *Angeli Deo offerunt. Ante omnia autem ſemper aduerte, ac memineris* N *Deum te, cum cæleſti curia ſemper intueri.*

N
M
M
H
G
D
B
C
F
L
I
K
E
A
28

CAPVT VI.

Exercitium de Conſideratione rerum agendarum.

COMPOSITIO LOCI erit, conſtituere ſe coram Deo, eiuſque curia.

ORATIO.

PVNCTVM I. Conſidera, perfectionem rectè colligi poſſe, imò debere, ex perfectione actionum noſtrarum; adeò vt verè is perfectus dici poſſit, qui illas accuratè atque perfectè exequitur. Vide igitur vt actiones tuas in dies perficere coneris, &, quod in Deuteronomio monemur, iuſtè quod iuſtum eſt perſequaris. ab operibus enim tuis profectum tuum noſcere debes, & ex illis velut fructibus incrementa virtutis interioris. Neque enim ſat eſt bene operari, id eſt fructum aliquem reddere; ſed elaborandum vt ſemen gratiæ Dei, trigeſimum, ſexageſimum & centeſimum fructum proferat, & talenta eius maximas vſuras ad diuinę maieſtatis maximam gloriam, & noſtram vtilitatem. Attende quàm indignum, cùm poſſis ex agro cordis tui centeſimum colligere fructum, cùm Dominus illum toties imbre gratiæ & ſanguinis ſui irrigauerit, exiguũ reddere, id eſt orationes atq; actiones tuas imperfectè facere. Fertur D. Bernardus in matutinis Horis vidiſſe Angelos, qui Fratrum orationes ſcriberent, aliorum quidem auro, aliorum argento, aliorum aquâ, aliorum etiam prætermitterent. Conſidera itaq; opera tua, & quomodo ab Angelis ſcribi digna ſint, ac totius diei opera percurre. *Deuter. 6.*

PVNCTVM II. Conſidera, in omni actione tria tibi eſſe conſiderãda; Primò, Deum; Secundò, teipſum; Tertiò, rem agendam. Primò, inquam Deum, tamquam finem,

& à cuius tibi voluntate recedere nefas ſit. Videndum igitur ante omnia, quem ille finem rebus, & omnium actionibus ſtatuerit, & eò tamquam ad ſcopum oculus, pes atque omnis actio dirigenda. Secundò, præſentem & paratum eum eſſe, vt voluntatem timētium ſe faciat. Vt verò id fiat, & ab illo vt cauſa prima tu mouearis, neceſſe eſt vt illi coniunctus ſis, nihilque aggrediare, niſi ex voluntate eius: aliàs ſiquidem vtiliter operari non potes, neque ille tibi cooperabitur, etſi concurſum non ſit negaturus.
Pſal. 126. Hoc eſt quod monet Pſalmiſta dicens, Niſi Dominus ædificauerit domum, in vanum laborauerunt qui ædificant eam: niſi Dominus cuſtodierit ciuitatem, fruſtra vi-
Luca 14. gilat qui cuſtodit eam. fruſtra nititur ædificare turrim qui ſumptus non habet ad perficiendum. Implora igitur humillimè auxilium eius, vt ſcias finem eius, & ad eum tua conſilia dirigere poſſis. deinde fiduciam omnem in eo colloca, & anxietatem depone conſilio Apoſtoli dicen-
Philip. 4. tis: Nihil ſolliciti ſitis, ſed in omni oratione petitiones ve-
1.*Pet.* 5. ſtræ innoteſcant apud Deum. & alterius: Omnem ſollicitudinem veſtram projcientes in eum. Inquietudo enim Dei gratiam, & noſtram eneruat induſtriam, atque in ea, vt in tempeſtate, rectum iter tenere perdifficile eſt: ſi qua igitur occurrat, perſeuera in oratione cum Chriſto Domino in horto, donec tranquillitas reuertatur. Attendere præterea, vt ſuprà dixi, debes teipſum, quodque ex te ipſo poſſis nihil, atque à Deo pendeas, velut à ſole radius, ab artifice malleus, à ſcriptore calamus. vt meritò Scri-
1.*Cor*.12. ptura dicat: Deus operatur omnia in omnibus. & quidem ad ſalutem vtiliter neminem abſque gratia operari poſſe, fide certum eſt.

PVNCTVM III. Conſidera, quomodo rem agendam, ſeu actiones tuas perfectè agere poſſis, & quàm certò id futurum, ſi Deum vt præſentem agonothetam ſemper intuearis. Secundò, hoſtem, qui te obſeruat vt arguat, & Angelum vt rectè facta annotet, quæ deinde Dominus

coro-

coronet. Tertiò, ſi in pondere, numero & menſura tua feceris, & Deum imitatus fueris. Quartò, ſi exemplum Chriſti & Sanctorum tibi propoſueris. Quintò, ſi animi libertatem & quietem diligenter cuſtodieris: mox enim vt illam quis perdit, quaſi extra orbitam poſitus eſt, & palmes extra vitem; qui tamen fructum ferre non poteſt Ioan. 15.
niſi manſerit in vite. Sextò, conſidera, facienda omnia ac ſi nouiſſima foret hora, & hoc vnum agendum tibi ſuperſit in hac vita, quod præ manibus habes: ſufficit enim Matt. 6.
diei malitia ſua. Neque conſideres velim, ſeu valdè attendas moleſtiã in hac accurata agendi ratione: etenim perſuaſiſſimum tibi eſſe debet, optimam eſſe vitæ rationem Nota diligenter.
deligendam; & certo certiùs, breui conſuetudine fore iucundam. Denique conſidera, quid poſt actionem faciendum ſit: multi enim, quod vitandum eſſe monet Spiritus ſanctus, in fine corrumpunt, dum poſt rem bene actam, ſibi quodammodo eam tribuunt, & non auctori Deo. Quod diligentiſſimè caue, & te conſidera, velut inſtrumentum, velut lucernam, cui lucem Deus impoſuerit, quæ per te luxerit quidem, ſed ſubobſcurè vitio tuo. Defectus etiam ſedulò obſerua, vt prudenter aliàs eoſdem deuites.

Oratio, quâ quis actiones ſuas Deo offert.

LOquar ad Dominum meum, cùm ſim puluis & cinis, & tamquam nihilum ante te. quis plantauit vineam, & non comedit ex ea? quis ſeminat, & non colligit fructum eius? Ecce ego vinea tua, Domine Deus meus, optans fructum reddere in tempore ſuo: ego ager ille, & terra ſæpè ſuperuenientem bibens imbrem, ſæpè gratiæ tuæ ſole illuſtrata, ſæpè ſanguine irrigata, ſæpè ſarculo interioris monitionis correpta & purgata; vt videres ex me fructum, vitulos labiorum meorum, fructum manuũ mearum. Accipe igitur à ſeruo tuo, à filio ancillæ tuæ: accipe quos tibi, Pater benigniſſime, à Domina & matre mea, Beatiſſima Virgine MARIA, *cui* Gēneſ. 18. Oſeæ 14.

nos

Geneſ.27. *nos omnes in cruce commendaſti vt matri, edoctus offero cibos, quibus ipſa te veſci libenter nouit. induit illa me gratiá tuá, veſtimentis valdè bonis, vt eſſet anima mea accepta, eiuſq; odor, ſicut odor agri pleni, cui benedixiſti de rore cæli, & de pinguedine terræ. nihil enim hic ex amoris mei putidiſſima cloaca exhalare permittam, ſed puro & ſincero amore tam benefici creatoris, liberaliſſimi redemptoris, dulciſſimi ſponſi animæ meæ, omnia facere decerno, vt tibi placeam: mihi enim pro minimo eſt, vt ab hominibus iudicer, aut humano die. Diem enim hominis non deſidero, tu ſcis; ſed ad te ſunt oculi mei, qui habitas in excelſis: tu omnes, ſcio, greſſus meos conſideras: obſeruat etiam hoſtis, vt me accuſet; Angelus, vt tuâ gloriá me ornes. abſque te nihil poſſum, ſcio, aut vt oportet, velle poſſum: ſine te enim velle meum teneret inimicus, & inde faceret catenam mihi. ambulabo igitur coram te, velut ſi nouiſſima dies foret: curram, vt accipiam brauium, quod es tu Deus meus, Deus cordis mei, & omnia. O quàm concupiuit anima mea deſiderare & facere iuſtificationes tuas in omni tempore! Sed potiſſimùm deſiderauit te in deſolationis nocte, & de manè vigilare ad te, vt amplectar te, & quotidie quaſi incipiam, quæ quidem retrò ſunt relinquens, & ad ea quæ anteriora ſunt extendens meipſum. Vt verò id facere poſſim, in matutino interficiam omnes peccatores terræ; & manè ad te orabo, Domine, manè exaudies vocem meam. & illuminabis faciem tuam ſuper me. orieris, & feræ omnes vitiorum congregabuntur, & in cubilibus ſuis collocabuntur. O quàm dilecta tabernacula tua, Domine! altaria tua, Domine virtutum! veniam, & offeram tibi cum omni reuerentia in conſpectu tuo ſacrificium, corde contrito & humiliato; & ſcio, non deſpicies: ſed reſpicies in faciem Chriſti tui, & miſereberis mei in terra deſerta, inuia & inaquoſa: ideò enim iam in conſpectu tuo apparui tibi, vt videam faciem, & infinitam caritatem tuam. Deinceps verò, Domine, dirigam in conſpectu tuo viam meam, & opera manuum mearum reſpicies, vt faciam omnia in pondere, numero & menſura: nam quod factum ſemel, infectum, ſcio, numquam erit. Docebis me vias tuas, vias caritatis & amoris, vt mitis & humilis corde, neminem lædam;*

Margin references: 1.Cor.4. Pſal.118. Philip.3. Pſal.100. Pſal.5. Pſal.103. Pſal.83.

lædam; ſed te ſequar benefaciendo, & , quoad poſſum, amando omnes, maximè inimicos meos; quæ enim ſeminauerit homo, hæc & metet. Si neceſſitati parendum erit, & oportuerit nutriri & recreari corpus hoc quod corrumpitur, & aggrauat animam; vt iumentum erit illud apud te, & propter te nutrietur, & de neceſſitatibus meis erues me vnicum refugium meum. Denique tuus ſemper ero, vt tu meus es, & in te ſperabo, ac dum tempus pœnitentiæ eſt, expiabo gratiâ tuâ delicta mea, & ſic ibo infelix ego homo ad veſperam: ſicut enim mercenarij dies mei; donec adſpiret dies, & inclinentur vmbræ, & venias, & aſſumas me ad te ipſum. Ne verò venias mihi ſicut fur in nocte; exſpectabo te omni horâ, vt fidelis ſeruus, donec venias, & recorderis mei, donec clamor fiat, donec ianua aperiatur, donec introducas me, donec intrem in ſanctuarium tuũ, donec abſtergas omnem lacrymam ab oculis meis, donec dicas vt requieſcam à laboribus meis, donec audiam, Euge ſerue bone & fidelis, intra in gaudium Domini tui; donec oſculeris me oſculo oris tui, & videam te deſiderium oculorum meorum, & amplectar & ſtringam in ſæculum, & in ſæculum ſæculi. Amen.

1. Cor. 3. Sap. 9. Iob 7. Cant. 4. 1. Theſſ. 2. Matth. 25. Cant. 1.

Praxis ad rerum agendarum conſiderationem.

Optima eſt, actiones ſuas Primò, diſtinguere in quotidianas, hebdomadarias, menſtruas, annuas. Secundò, eas expolire ad exemplar Chriſti Domini & Sanctorum; exercendo Dei præſentiam, puram intentionem, vt in meditatione dictum eſt, Tertiò, eas ſic deſcribere, & quaſi diarium, aut vitæ normam circumferre, ad quam in examine ſe examinet velut ad lineam.

Fructus qui ex vſu exercitiorum huiuſmodi ſpiritualium prouenit; Primus eſt, tranquillitas animi: ordo ſiquidem eſt cauſa pacis. quocirca vbi actiones ordinatæ ſunt, & exercitia definita, pacifica eſt anima, nouit quid & quando agendum, cogitationum volubilitatem corrigit: & piis ac ſanctis prauas, aut minùs decẽtes facilè depellit. Accedit, quòd exercitia ſic velut lege preſcripta, ſollicitè ſeruare quiſque conetur; atque ita non facilè deficit,

imò verò profectum curat, & facilè diſcernit conſiderando, an feruentius, an remiſſiùs, ſolitis exercitijs incumbat.

Obſeruatio neceſſaria

Prou. 4.

Pſalm. 63.

Obſerua tamen, neminem ſe obruere debere aut multitudine, aut frequentatione: ſed exemplum Sanctorum ſequi, quorum ſemita vt lux ſplendens paulatim creſcebat vſque ad perfectã diem. Ibant illi de virtute in virtutem, donec viderent Deum deorum in Sion. Ordinanda ergo exercitia ſunt, iuxta cuiuſque ſtatũ, ætatem & profectum; ita vt facilè perpetuari poſſint; cùm inconſtantia & dedeceat, & plurimùm noceat: idcirco lectioni oratio, orationi labor & corporalis exercitatio, gratâ viciſſitudine ſuccedere debent.

Laur. Iuſt. de conuer. Monach. c. 10.

Diſce igitur quantopere iuuet ad vitæ ſpiritualis profectum, certa exercitia, & ordinatas actiones habere; vt pulchrè Laurentius Iuſtinianus: Maximi, ait, periculi res eſt, prout ſuggerit animus velle degere; quare omnia tempora ordinanda certis virtutum exercitiis, ſicut & actiones; idque pro cuiuſque guſtu & ſpiritu. Neque enim ſanctus Spiritus, qui multiplex eſt in donis, vnâ omnes viâ ducit: & ſæpè nocet eum inſpirantem non ſequi. quare hæc exercitia pro exemplo eſſe poſſunt, vt quiſque hæc vel ſimilia ſibi propria, quod omnino commendatur, aſſumat; & in eo perfectionem ſuam poſitam eſſe ſciat, ſi ſua perfectè faciat, etiam minima quæque. Hinc in Religionibus, maximè in Societate noſtra, à ſpiritu Sancto minima queque, imò etiam motus directi ſunt: & regulæ temperandi victum, exempli gratiâ, poſitæ videntur à B. Ignatio fundatore noſtro: qui ſecutus etiã in eo S. Bonauenturam, qui eodem modo ſuos inſtituit. Eccleſia verò mater quàm accurata in omni diuino officio! vt minuta videri poſſit ei, qui neſcit eam à Spiritu ſancto gubernari. Sicut enim ille in veteri teſtamento Noë omnia quæ circa arcam; & rurſum quæ circa tabernaculũ Moſi; ac quæ circa eiuſdem fabricã deinde Beſeleeli etiam minutiſſima reuelauit: ita in templo cordis noſtri omnia accurata eſſe deſiderat, & in iis ſibi complacet. Ex hoc ſenſu S. Ephrem iubet Superiores, ſingulorum obſeruare inceſſum, motum, geſtum, habitum, vt ad optimum ea ſtatum firmumque reducantur. Magiſtri enim non ſolùm elementorum diſcipulis, ait, figuras oſtendunt, ſed etiam minima quæque puncta diſtinctioneſque proponunt; perfectio enim in paruis conſiſtit. vti enim domus perfecta non eſt, quæ muros, tectum, oſtium habet: neque imago, quæ caput, ventrem & pedes habet, ſed in qua ſingula affabrè ſunt picta: ita eſt in anima noſtra.

Ephrem. ſerm. de vita ſpirituali.

Obſerua illuſionẽ dæmonis hanc eſſe maximam, vt iſta minimi fiant, ſolidaq; alia appellentur, aut æſtimentur ſine iſtis. nulli

enim

enim faciliùs quàm hi diſſluunt: quia qui contemnit minima, paulatim decidit. *Eccli 19.*

Modus quo actiones ordinandæ ſunt, meditatione ſuprapoſitâ continetur: vt perſpicuum tamen magis ſit, exemplum dabo.

Eſt quiſpiam ſolitus audire Sacrum, ſed abſque reflexione; perficere ſe cupit. Pridie tempus deſignabit, ſtatas preces, imò cogitationes de myſterio tanto inter eundum, in ipſo, & cùm redeundum: egreſſurus domum, intentionem renouabit, redituus Deo gratias aget, &c.

Quæret aliquis an melius non foret, pro re nata eleuare cor, & exercitia aſſumere.

Reſpondet ad hoc D. Bonauentura, & alij: ſic enim vitæ ſeries numquam ordinata eſſet. ſed quemadmodum de Meditatione dici ſolet, parandam meditationem; ſi tamen Spiritus aliò ducat, ſequendum: ita hìc facere conuenit, cùm alligare ſeſe ita non oporteat; ſed inconſtantiam tamen vitare. Quemadmodum enim, dum ventus ſecundus adſpirat, remis non eſt laborandum; ita dum Spiritus ſanctus ſpirat, ſtatis non eſt inhærendum, ſed ſequendus Dominus quocumque ierit.

Cauendum verò, ne, vt in ſacratiſſimis rebus fieri ſolet, ex vſu abuſus naſcatur, ex frequentatione remiſſio: ſed in meditatione aperire os, & attrahere ſpiritum oportet, vt ſpiritu incipientes, ſpiritu perficiamus.

Neque etiam, quod aliquorum vitium eſt, mox vt in aliis aliqua probantur, ſua deſerere debet, atque illa amplecti. Curioſitatis & vanitatis id ſæpè eſt, ſi inconſideratè fiat. Vnuſquiſque enim donum habet a Deo. non tamen ideò vetatur, quo minùs Sanctorum veſtigiis inſiſtat, & ea legat: ideò enim Dominus eorum exercitia voluit edi: ideoque hìc ſubiiciam primò S. Bonauenturæ Diarium, deinde alterum breue, longius verò & copioſius pòſt Deo bene iuuãte dabitur, velut exemplar è variis collectum: quo occaſiò detur ſapienti, ac paruulo via monſtretur.

IACVLATORIÆ
pro oblatione actionum ſuarum.

Portio mea, Domine, dixi, cuſtodire legem tuam; in omni ſcilicet actione. Pſalm. 118.

Nónne Deo ſubiecta erit anima mea? ab ipſo enim ſalutare meum. Pſalm. 61.

Pſalm.39. *In capite libri ſcriptum eſt de me, vt facerem voluntatem tuam; Deus meus volui, & legem tuam in medio cordis mei.*

Pſalm.118. *Tuus ſum ego, ſaluum me fac, quoniam iuſtificationes tuas exquiſiui.*

Ibid. *Suſcipe me ſecundùm eloquium tuum, & viuam, & non confundas me ab expectatione mea.*

In fine opuſc. tom.1.

S. Bonauenturæ exercitia quædam ſpiritualia.

VT in virtutibus conſerueris, oportet te habere exercitia ſpiritualia, quibus animum tuum occupes; quia niſi ſic, non poteris in virtutibus perſeuerare.

Primò igitur exercebis te in oratione, tali modo, & temporibus iſtis feruenter. Ante cuiuſlibet operis, vel acti inceptionem, Dominum inuocabis, & modicum orabis, cum tali oratiuncula: *Deus in adiutorium meum intende: Miſerere mei Deus*; vel eiuſmodi. Item, quandocumque audis campanam ſonare, orabis; vel quando audis pulſare horas. Has orationes feruenter ab intra facias: quòd ſi iuxta alios fueris, illi non conſiderent quòd ores.

Secundum tuum exercitium erit iſtud: videlicet, vt feruenter proponas quandocumque audis ſonare campanam, generaliter te emendare, breuiter, cum oratione per morulam vnius Pater noſter. Antequam notabile opus facias, breuiter cogitabis, qualiter propoſuiſti te habere in priori propoſito. Item, de manè ſemper proponas, qualiter te per totam diem velis habere; & hoc, antequam facis facta tua extrinſeca, & quando facis factum aliquod, cogitabis breuiter, qualiter propoſuiſti. Item, ter, vel quater in die propones feruenter contra ſuperbiam.

Tertium exercitium erit, de aliquo bono cogitatio, quando tempus vacauerit. Habebis enim qualibet die vnam memoriam ſpecialem, de qua cogitabis ſæpè, & ad quam curſum habeas. Habebis enim Dominicâ die, de regno cælorum; feria ſecunda, de extremo iudicio; feria tertia, de beneficijs Dei; feria quarta, de morte; feria quinta, de pœnis inferni; feria ſexta, de paſſione Domini; Sabbato, de Domina noſtra, & peccatis proprijs. Paſſionem tamen Domini in qualibet die, cum materia diei, & cum beneficijs Dei habebis. Et in qualibet hora matutina, Primæ, Tertiæ, &c. de paſſione illius horæ, cum pauco de materia illius diei cogitabis. Sic igitur cogitando, & tua facta faciendo, ſpero, quòd tempus competenter expendes.

Quar-

Quartum exercitium erit, vt quotidie te exerceas in operibus humilibus & deſpectis: ſemper eligere locum viliſſimum, & te ipſum ex toto corde deſpicere, nulliuſq; laudis dignum te reputare, ſed totum adſcribere Deo: ſiue lauderis, ſiue vitupereris, non curabis. Eſto conſiderans teipſum, & inuenies, quòd non es aliquá laude dignus, ſed omni opprobrio digniſſimus. Cùm enim es iuxta alios, habebis te taciturnè, verecundè & manſuetè, tamen ſicut decet.

Quintum exercitium erit, vt omnia ſigna ſuperbiæ deuites: ſcilicet, clamorem in loquendo, & ſic de aliis.

Sextum exercitium erit, vt ſæpè conſideres in quibus te malè habeas, vbicunque fueris; & non permittas aliquod paruum vitium tranſire, non iudicatum; quia, qui parua non reputat, in maiora ſæpè cadit.

Septimum exercitium erit, vt præcipuè, vbicumq; fueris, oculos tuos cuſtodias: quia ex incuſtodia oculorum, infinita mala eueniunt. Ergo præcipuè cuſtodi oculos.

Octauum exercitium eſt, conſiderare aliorum bona, & non mala. Cùm enim videris aliquem peccantem; cogitabis, quòd ſi ipſe haberet tantam gratiam à Deo, ſicut tu ipſe; multò feruentiùs emendaret ſe, quam tu. Si autem videris aliquem aliquid boni facere, cogitabis, qualiter illud poſſes imitari.

Nonum exercitium erit, vt omnia quæ videris, & audieris ab hominibus, ad bonum trahas: & ſic, non ſuſpicaberis.

Decimum exercitium erit, vt ſemper, vbicumq; fueris, habeas te morigeratè & compoſitè ab extrà, ne aliis adhibeas malum exemplum: quia interior incompoſitio, eſt ſignum indeuotæ mentis.

Vndecimum exercitium erit, vt ſemper, vbicumque fueris, videas, vt illud non facias, cum quo alicui poſſis præbere malum exemplum, vel vnde alius poſſet ſuſpicari: quia valdè periculoſum eſt aliis præbere malum exemplum.

Duodecimum erit, viriliter tentationibus reſiſtere; & à carnalibus te abſtinere, & abſtrahere.

Vltimum erit, vt ſemper ſtes in timore, & habeas te verecundè: & ita cuſtodi te ſolus, ſicut quando es cum aliis. Nam Deus omnia videt quæ facis.

Hæc exercitia in communi, in quantum potes, facere ſtudebis: & Dominum diligenter rogabis, vt velit tibi dare gratiam, ad faciendum ea, quia ſine ipſo nihil potes facere, &c.

Redeam ab exterioribus, ad interiora; ab interioribus, ad ſuperiora conſcendam, vt poſſim cognoſcere, vnde venio, aut quò

 vado:

vado : quid ſum ; & vnde ſum. Vt ita ex cognitione mei, valeam peruenire ad cognitionem Dei. Quanto namque in propria cognitione proficio, tanto ad cognitionem Dei accedo. Vnde venio? ſecundùm exteriorem hominem, de parentibus illis qui me fecerunt antè damnatum, quàm natum; peccatores peccatorem in peccato ſuo genuerunt, & de peccato nutrierunt. Quid ſum ego? homo, de humore liquido. Sum enim in momento conceptionis de humano ſemine conceptus, deinde ſpuma illa cata modicum creſcendo caro facta eſt: poſtea plorans & eiulans traditus ſum huius mundi exilio: & ecce, iam maior, plenus iniquitatibus, iam iam præſentabor ante diſtrictum iudicem: tunc dicetur de me; Ecce homo, & opera eius. Cogita hæc profundiùs.

Diarium breue conflatum ex ſacris Litteris.

PRæſentia certè Dei vna ſufficit in actionibus noſtris, maximè ſi iaculatoria illa; *Ex te, & in te,* &c. quæ ſubiicietur, cum ſigno crucis, & pietatis ſenſu repetatur : tamen varietatis cauſâ hæc habe:

Manê dum ſurgis, dic, facto ſigno crucis:

Anima mea deſiderauit te in nocte : ex te enim, & in te, & pro te ſunt omnia, Deus meus, & omnia. Credo Domine, & in te ſpero, ac toto corde te diligo.

Nota, Iaculatoriam illam: *Ex te, & in te, & pro te ſunt omnia, Deus meus, & omnia,* continere Primò, ſui humiliationem; quia ex Deo omnia eſſe fatemur; Secundò, per *In te*, memoriam præſentiæ eius; Tertiò, per *Pro te*, puram intentionem, & amoris Dei actum.

Oratio item alia eſſe poterit:

Pſalm. 62. *Deus, Deus meus, ad te de luce vigilo. Sitiuit in te anima mea; quàm multipliciter tibi caro mea. In terra deſerta, inuia & inaquoſa, ſic in ſancto apparui tibi, vt viderem virtutem tuam, & gloriam tuam.*

Poſt hæc Primò, gratias age; Secundò, peccata deteſtare, & vitare propone; Tertiò, actiones offer ad gloriam Dei: & dic, *Pater noſter, Aue, Credo.*

Dum meditationis tempus eſt, vel piæ lectionis, ſigno crucis te ſigna, & dic:

Ioan. 11. Iſai. 50. *Magiſter adeſt, vocat te. Dominus aperuit mihi aurem; ego autem non*

non contradico ſermonibus Sancti. & hoc ipſo offer te ad facienda quæ leges.

Dum vadis ad Sacrum:

Cogita te ire ad montem Caluariæ, & dic, *Vadam, & videbo viſionem hanc magnam: ex te enim, & in te, & pro te ſunt omnia, Deus meus, & omnia.* Exod.3.

Hic primò in Sacro peccata recogita, contritionem excita, & propoſitum renoua bonæ vitæ.

Secundò, quæ tibi facienda illo die; ſingula Deo offer.

Tertiò, in communione ſacerdotis ſpiritualiter communica.

Cùm à Superiore vocaris:

Sed vt cognoſcat mundus quia diligo te Patrem meum. Surgite, eamus hinc. Ioan.14. Matth.26.

Dum cubiculum ingrederis:

Quis mihi tribuat vt inueniam te ſolum? Ex te enim, & in te, & pro te ſunt omnia, Deus meus, & omnia. Cant.8.

Dum pulſatur ad oſtium:

Intra Domine in animam ſerui tui.

Dum ad exhortationem audiendam te paras:

Loquere, Domine, quia audit ſeruus tuus. Sicut oculi ancillæ in manibus dominæ ſuæ; ita oculi noſtri ad te, Domine Deus meus. 1 Reg.3. Pſalm.122.

Dum faciendum aliquid:

Eructauit cor meum verbum bonum: dico opera mea regi. Lingua mea calamus ſcribæ velociter ſcribentis. Pſalm.44.

Nota, calamũ nec per ſe, nec ſine atramẽto ſcribere; ita nec nos ſine Deo quidquã facere poſſe, ſed in Domino qui nos confortat.

Dum cum proximo conuerſandum:

Nemo poteſt venire ad te, niſi tu traxeris eum. Trahe nos poſt te, curremus in odorem vnguentorum tuorum. Ioan.6. Cant.1.

Dum Superiorem adis:

Qui vos audit, me audit. Loquere, Domine, quia audit ſeruus tuus. Luc 10. 1.Reg 3.

Dum comedis:

Deus, qui paſcis me à iuuentute mea, vſque in ſenectam & ſenium ne derelinquas me. Aperis tu manum tuam, & imples omne animal benedictione: ex te enim, & in te, & pro te ſunt omnia. Pſalm.70. Pſalm 144.

Dum bibis:

Sitiuit anima mea ad Deum fontem viuum. Venite, & bibite vinum, quod miſcui vobis. Qui biberit ex hac aqua, non ſitiet in æternum. Pſal.41. Prou.9. Ioan.4.

Dum ſtudes:

Doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu. Pſalm.142.

Dum ludis:

Pſalm.136. *Adhæreat lingua mea faucibus meis, ſi non meminero tui, Deus meus, in principio lætitiæ meæ.*

Dum ambulas:

Pſalm.138. *Si aſcendero in cælum, tu illic es; ſi deſcendero in infernum, ades.*
Pſalm.15. *Prouidebam Dominum in conſpectu meo ſemper.*

Dum pulchra vides:

Cant.2. *Ecce tu pulcher es, dilecte mi.*

Dum bona fieri conſpicis:

Ex te, Domine, & in te, & pro te ſunt omnia, Deus meus, & omnia.

Dum eleēmoſynam facis:

Matth.25. *Quod vni ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis.*

Dum mala audis, aut vides:

Amos 3. *Non eſt malum in ciuitate quod non fecit Dominus. Hæc eſt vo-*
1. Theſſ.4. *luntas Dei ſanctificatio noſtra.*

Dum aliquid pateris:

1.Reg.2. *Dominus mortificat, & viuificat. Si bona de manu Domini acce-*
Iob 2. *pimus, mala quare non accipiamus? Nónne oportuit Chriſtum pati,*
Luc.24. *& ſic intrare in gloriam ſuam?*

Dum quid boni feciſti:

1.Petri 4. *Si quis loquitur, quaſi ſermones Dei; ſi quis miniſtrat, tamquam*
Phil.2. *ex virtute quam adminiſtrat Deus. Omnia in nobis operatus es, Domine.*

Dum optas aliquid:

Pſalm 72. *Velut ſomnium ſurgentium, Domine, in ciuitate tua imaginem ipſorum ad nihilum rediges.*

Dum times:

Pſalm.38. *Verumtamen in imagine pertranſit homo, ſed & fruſtra conturbatur.* Aut enim futurum eſt quod metuis, & ſufficit diei malitia ſua; aut non, & fruſtra perturbaris.

Contra deſiderium placendi hominibus:

Gal 1. *Si hominibus placerem, Chriſti ſeruus non eſſem. Tu ſolus Domi-*
Iacob.1. *nus, tu ſolus altiſſimus. An neſcitis, quia amicitia huius mundi inimica eſt Deo.*

Contra Superbiam:

Luc.14. *Omnis qui ſe exaltat, humiliabitur.*

Contra Auaritiam:

Act.20. *Beatius eſt dare, quàm accipere. Nolite ſoliciti eſſe quid mandu-*
Matth. 6. *cetis: ſcit enim Pater veſter quia his omnibus indigetis.*

Contra Luxuriam:

Momentaneum, quod delectat: æternum, quod cruciat.

Con-

Contra inuidiam:

Qui non diligit proximum, manet in morte. 1. Ioan. 3.

Contra Gulam:

Regnum Dei non eſt eſca, nec potus. Rom. 14.

Contra Iram:

Diſcite à me quia mitis ſum, & humilis corde. Matth. 11.

Contra Acediam:

Maledictus homo, qui facit opus Dei negligenter. Ierem. 48.

In tentatione:

Tentas me, Domine, an amem te; nec ſines vltra id quod poſſum. En video ſine gratia tua, ſpernerem te ſummum bonum, pro ſummo malo, vt hoſti teterrimo placerem; æternùm luiturus momentaneam voluptatem. At iuraui, & ſtatui cuſtodire iudicia iuſtitiæ tuæ. Ecce appoſita eſt mihi aqua & ignis: aut tibi, Deus, aut diabolo adhærere neceſſe; aut æternùm pœnitere, aut gaudere; aut viuere, aut mori. Cui viuam niſi tibi, qui amore mei dignatus es mori? Deut. 13. v. 3. 1. Cor. 10. Pſalm. 118. Eccli 15.

Dum laudaris:

Non nobis, Domine, non nobis, ſed nomini tuo da gloriam. Pſalm. 113.

Si animus aliqua in re acquieſcere velit:

Quid mihi eſt in cælo, & à te quid volui ſuper terram? Omnis qui ſitit, veniat ad me, & bibat. Pſalm. 72. Ioan. 7.

Dum ſucceſſus bonus eſt:

Soli Deo honor & gloria. Ex te enim, & in te, & pro te ſunt omnia, Deus meus, & omnia. Benedic anima mea Domino, & omnia quæ intra me ſunt, nomini ſancto eius. 1. Timoth. 1. Pſalm 102.

Veſperi conſcientiam examina, & lectum ingreſſurus dic:

In manus tuas, Domine, commendo ſpiritum meum: cogitando fore forſitan vltimam noctem, & percunctando ex te an ad mortem paratus ſis. Pſalm. 30.

VIGESIMÆNONÆ IMAGINIS

ANNOTATIO.

Conſidera quæ tibi aduerſa hodie accidere poſſint, & animum ad ea præpara.

PRæuide mala & incommoda quæ tibi hodie euenire poſſent, ac memento te hac communi lege natum, & vocatum, vt crucem tuam portes cum A *Chriſto, & poſt ipſum intres in gloriam. Amplectere itaque crucem cum* B *ſancto Andrea, & te* C *Tobiæ ſenioris, ac* D *Iobi, aliorumq́ Sanctorum exemplis corrobora. à Dei enim magna* E *caritate, ſecundùm vires tuas, crux tua ab omni retrò æternitate appenſa eſt, & quaſi per* F *Angelum ad te miſſa. hanc ſi detrectes, grauiorem* G *diabolus imponet. Deo itaque te permitte, vt te ducat dirigátque: ſolus enim nouit* H *exitus viarum, & caue ne proprio ſenſu viam eligas, omnium ignarus, atque hac te conſideratione ſolare;* I *crucem vnius horulæ* K *æterno præmio compenſari.*

A
B
C
D
E
F
H
I
K
29

CAPVT VII.

Exercitium de Conſideratione malorum, quæ nobis accidere poſſunt, ac primò de tolerantia alienorum defectuum.

TEla, vt vulgò dicitur, præuiſa minùs feriūt; & nos, ait Gregor. tolerabiliùs mundi mala ſuſcipimus, ſi contra hæc per præſcientiæ clypeū munimur. Ideò quotidie manè, vt iam aliquoties dictum eſt, illa prouidentiâ noſtrâ quaſi præcipere oportet, atque aduerſus fortuitos hoſtium incurſus animæ noſtræ portas habere diligenter cuſtoditas, & perpetuos excubitores. Poſtquam igitur ea, quæ agenda nobis ſunt diſpoſuerimus, oculum ad patienda conuertamus; & ſimul ad Deum qui ſummâ bonitate ac æquitate omnia moderatur & appendit; ad Chriſti Domini noſtri, Sanctorumque exempla; ad æterna præmia, quæ tribulationi vnius horæ reponuntur. Nec parum iuuerit attēdere viam crucis vnicam eſſe, quæ ducit ad vitam; cæteras ambagioſas & exitum habere infelicem, etſi initia blāda & amœna. Illud verò maximè quietum animum reddit, neminem ſcire mortalium quæ via ſibi ſalutaris ſit; ac proinde vnum illud eſſe in re incerta certiſſimum conſilium, diuinæ ſeſe committere prouidentiæ.

Greg. hom. 35. in Euangel.

Exercitium primum de eodem.

COMPOSITIO LOCI erit coram Crucifixo.

ORATIO, vt ſuprà.

PVNCTVM I. Conſidera Primò, in hoc vniuerſo, à Domino

mino

mino ita omnia creata eſſe, vt licèt perpetua ſit elementorum pugna, ſit tamen etiam pulcherrima, & maximè concors diſcordia ac harmonia. Quod verò in qualitatibus corporum eſt, idem valet in animis, quibus eę ſubſeruiunt & quaſi inſunt. Itaque cùm ſint homines omnes diuerſi temperamenti & conſperſionis, vt Gregorius loquitur, diuerſaque item facie & voce, ſunt etiam eorum diuerſi planè ſenſus & iudicia; vt apparet in pueris & viris. Horum quàm ſint diſcrepantes ſentẽtiæ de re eadem, nemo ignorat: idemque de omnibus ſentiendum; cùm non minùs, imò magis, differat vir à viro, quàm vir à ſeipſo puero. Trahit omnes diuerſa; & vnumquemque ſua voluptas. Nihil ergo mirare, qui in omni omnino creatura tãtam vides varietatem iudiciorum ſimiliter eſſe & affectionum, patienterque tolera; neq; ſenex, pueros ſenes; nec iuuenis, ſenes pueros eſſe opta: ſed te ætatibus & perſonis accommoda. nõ vis omnes oculis tuis videre idem, & eodem modo tecum, neq; audire auribus; cur idem tecum iudicare, cùm diuerſum habeant, vti aures & oculos, ita & intellectum.

Pvnctvm II. Conſidera, nullum eſſe inter homines, qui non habeat plurima bona & conditiones, vt vocantur vulgò, laudabiles; nullum item eſſe, qui non habeat ſuum vitium, ob quod alteri cedere debeat. Quocirca valdè imprudentem eſſe eum, qui ab alio auerſionem habet, ob corporis aut animi defectus. Nam ſimul etiam à ſe habere deberet. Oportet verò conſiderare potiùs bona alterius complura, vnumque defectum aliquem, qui tibi diſplicet, cum illis bonis conferre, eaque præferre; quàm propter vnum aliquod vitium, virtutes proximi tui cæteras merito præmio laudeque ſua defraudare, atque optimum agrum, ob vrticam negligere; ſeu doctiſſimum virum, quòd rem aliquam ignoret, contemnere; aut cibum, quòd vnus omnia non contineat. Inſuper ſuum eximium defectum cum illo proximi conuenit cõpo-

ponere: quem ſi fortè amore proprio excæcatus non inueniat, ſuperbiam omnium malorum maximum, certò ſibi eſſe eum perſuadeat.

Pvnctvm III. Conſidera, ſi defectum aliquem alter habeat quo careas, cuius gratiâ id fiat, nónne Dei? ergo ſi te altiùs alterius manus leuet, vel ſcala, vel mons, vel turris; ridiculè te effers, quòd altior ſis eo, qui in terra relinquitur. Simile etiam eſt, ſi aliquis equo vectus, alium peditem & claudum pręcurrat; ac rideat. Cùm ergo illa bona quæ habes ſint tribuenda Dei gratiæ, planè dignus es qui illis priueris, ſi alteri inſultes. & hoc eſt quod Apoſtolus ait: In quo tu alium iudicas, in eo teipſum cōdemnas. Et rurſus: Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, inſtruite eiuſmodi in ſpiritu lenitatis, conſiderans te ipſum, ne & tu tenteris.

Iudiciū temerarium cauendum.

Rom. 2.

Galat. 6.

Exercitium ſecundum.

Pvnctvm I. Conſidera, quare offendaris alieno defectu. Primò, quia tibi fortè diſplicet, & ferri non poſſe dicis; quid ita? quia contra Dei legem: atqui Deus legem eam tulit, & tolerat tamen; præterea ſimul ſtatuit ne iraſcaris, ne impatiens ſis, mandauit alterum alterius onera portare, mandauit remittere vniquēque proximo ſuo, & conſeruo de corde denarium; talentaque millia plurima ſe demiſſurum ſpopondit; & tu abnuis, ſed cum improbo ſeruo tenens proximum, ferè ſuffocas, & clamas, Redde quod debes. Quid dicis? mauis hæc debere, quàm denarium tibi deberi? & non vides Deum pati, & longanimiter exſpectare eum? & tu vlciſci cupis? Vel eſt quia cōtempſit mandatum tuum. Quorſum illud dediſti, ſeruus & mancipium Domini Dei tui? nónne pro tuo commodo? ſi ſic feciſti, præuaricatus es: omnia enim ad obſequiū Domini curanda ſunt, corpus tuum & anima, omneſque actiones tuæ. Omnia propter ſemetipſum creauit, conſeruat, gubernat, ipſe finis omnium, & tu te finem vis ſtatuere,

Ibid.

Matt. 18.

tuere, & idolum erigere in templo Dei tui? dominium vſurpare in domo Domini tui?

PVNCTVM II. Sed vis eum ſic emendare? dicito, Quis eſt, qui curare poteſt morbos, nónne ſolus ille de quo
Iob 14. ſcriptum, quòd ſolus poteſt facere mundum de immundo conceptum ſemine? per ſapientiam ſanati ſunt om-
Sap. 9. & 16. nes, ait Sapiens, quicumque placuerunt tibi ab initio; nec herba, nec malagma ſanauit eos, ſed ſermo tuus, Domi-
Eccleſ. 7. ne, qui ſanat omnia. Conſidera opera Dei, quòd nemo poſſit corrigere quem ille deſpexerit. Sed cùm Dei auxilio id vis? At quando illud tibi aderit? vtique cùm iuxta præſcriptum illius, proximum curabis: nihil enim exterior correptio operatur, niſi interior loquatur excitator.
Gregor. in 1. Vnde Gregor. Tantæ, ait, caritatis eſſe debet qui alium ad
Reg. l. 5. *c*. 3. Deum compellere ſtudet, vt inſtanti deſiderio non petitor, ſed petitio eſſe ſentiatur. Salutem quippe fidelium tum inſtantiùs debet appetere, vt ex vſu interni guſtus omnem motum cordis in affectum ducat ſupplicationis. ſicut ergo nauta dum omnia ad nauigationem comparat, etiamſi inſaniat, omnia fruſtra ſunt, niſi Dei beneficio adſpiret ventus: ita hîc omnino ſe res habet. Deinde ſi vt medicus curare eum vis, blandire, non iraſcere; Deoque vltionem relinque. Quæ maior miſeria, mederi non poſſe, niſi deteriore morbo, & vulnere grauiori laborare incipias, ſuperbiâ & indignatione? omnes enim alij defectus, præ hoc parui ſunt, & tu, Deo repugnante, paruum tanto malo tuo ſanare vis? & quaſi in Satana Satanam eij-
Deuter. 19. cere? ſæpè etiam nouum vulnus infligere & mortem? Etenim ſæpè dum ligna peccatorum cædere quis cupit, fugit ſecuris manum, ferrumque lapſum de manubrio proximum occidit; & panis quem præbebat, vertitur in fel aſpidum, dum turbatum monet, & ſanare cupit, qui ipſe animi ſui perturbationem componere non valuit. Et ille quidem ſanari poteſt correptus, tu verò quomodo poteris, qui auxilium fortè aut non habes, aut non ad-

mittis? quomodo illos potiùs non toleras, qui te toleras? Et quidem ſi ſic curari poſſet, bene quidem; ſed cùm Deus curare debeat, & ſuperbis reſiſtat, nihil proficis, ſed te vulneras alterius vulnere; omniumque morborum contagio inficeris, dum curare optas: cadis cùm ſtare deberes, & alium erigere. Nequaquam autem iacentem erigit (vt Gregorius) niſi qui ſtatus ſui rectitudinem per compaſſionem flectit. Ecce pro zelo tuo optas vt quis Deo ſatiſfaciat de duobus minutis; & tu plurima debita contrahis. ſi iraſcaris, liberiſque & ſubditis, vt ſic loquar, maledicas ſi illi ollam frangant; tibi ſuccenſe, qui fœdus ac pacem animæ cum Deo & proximo conuellis. fœdant rem aliquam aut perdunt, aut obliuiſcuntur; tu verò animam vitio maculas, tuique obliuiſceris. Non eijcitur, aiebat Dominus, dæmonium, niſi in ieiunio & oratione. ita etiam de alijs crede, vitiumque, quod velut dęmonium eſt, pellendum eſſe, non irâ, ſed patientiâ; non arrogantiâ, ſed humilitate? num ignem potes igni extinguere? Ergo primùm vitium quod in proximo curatum optas, illud in te ſupera: nam, vt olim ſanctorum Patrum ſenſus fuit, nemo ex anima alterius dæmonem eijcit, niſi priùs in ſe ſuperarit. Poſtremò, etiamſi totus mundus periret, animi omne bonum, id eſt pacem, perdere non debes: quia ſic eſt voluntas Dei, qui poteſt cùm vult, verbo vno omnia emendare, & tamen tranquillus videt, ac permittit.

Gregor.

Matth. 17.

PVNCTVM IV. Conſidera, Chriſtum crucifixum à te per peccata tua, & tamen pro te orare, ac ſuis perſecutoribus: & è ſuis vulneribus ſanguinem tibi & medicinam propinare. Secundò, hæc tolerare vt ſanet te, & filios, alioſque tibi commiſſos, & tu tolerare quidquam omnino recuſas? & ſi quidem Superior ſis, ad hoc vnum te poſitum, vt aliorum portes onera, noueris. Tertiò, attende vt te ſuſtinuerit, & ſuſtineat Deus. non ſis ergo exactor vindictæ, qui petitor es veniæ. nullo autem eum meliùs imitari, aut proximum reddere meliorem potes, quàm vincendo

cendo in bono malum. ſi æger eſt & malus, tum ſcias ei opus medico & peritiâ non bene habenti: non gaudet mater à filio læſa, eum vulnerari; quia iterum in filio læditur. ita & te proximo oportet eſſe affectum, atque alterius delictum, tuum ſcias debere eſſe luctum. neque gaude, ſi alijs melior fortè ſis: ſed quo illi minus habent, plus exiſtima tibi defuiſſe, & deeſſe. ſin autem, iraſcaris, quòd hoc ipſo excæces te, atque ineptum facias vt alium cures. Quartò, conſidera, quomodo in homine duo ſint; opus hominis, & opus Dei. aut, vt Auguſtinus: duo ſint nomina; homo, & peccator: quia peccator eſt corripe; quia homo, miſerere. Quis gemmam pretioſiſſimam odit, eò quòd luto, vel conchylio inuoluta? ſi diligitur bonus, diligendus etiam is ex quo bonus fieri debet. non contemnitur monile quod ab hoſte capitur, ſed eripitur: ita ſi dæmon tenet fratrem, non ei iraſcaris, ſed hoſti, eumque eripe. Denique qualem erga te Deum & homines cupis, & cuperes, ſi ipſi tibi præeſſent, talem erga proximum te præbe. At non proficit. videt Deus, & ſuſtinet, cuius illa cura eſt: ipſe Dominus & Pater eſt, tu quaſi pædagogus videre debes quomodo eos regi velit, & ſcire te ad vtilitatem eorum datum eſſe, non tuam; præeſſe iuſſum, vt ijs proſis, non tibi. Imitare medicum, nec vindictam aliam opta, quàm vt æger conualeſcat, morboque veriſſimè puta imputandum, non ægro ſi quid perperam dicat aut faciat; eoque maiorem iudica, quo minùs æger eum fatetur. ſic ignis zelus ardebit miſericordiæ oleo, & plus ſic proficiet amica correptio, quàm accuſatio turbulenta; illa pudorem incutit, hæc indignationem mouet. denique beatus eris: Beati enim miſericordes, quoniam miſericordiam conſequentur.

Auguſt. *Matt. 5.*

ORA-

ORATIO.

ABſit, Domine, vt linum fumigans extinguam, & calamum conquaſſatum conteram; abſit vt alterius peccatis iraſcar, qui meis vrgeor: quomodo enim apparebo in conſpectu tuo, qui miſericordiam vis, & non ſacrificium, qui mauis me reconciliari fratri meo, quàm tibi ſacrificare; & quâ menſurâ menſus fuero, meritò remetieris mihi? idcirco ego condono inprimis omnibus aduerſarijs meis, etiamſi verè nemo iniquè, ſi me conſidero, aduerſum me egit, quia præuaricatorem legis tuæ meritò auerſari debebant, & affligere omnes creaturæ tuæ; ſed miſericordia tua ſuper omnia opera tua. Da mihi, quæſo, gratiam tuam, quâ longanimitatem tuam illam valeam imitari, & te in proximo, & in omnibus, ſuper omnia ardentiſsimè amare. Amen. Iſaiæ 42. Oſeæ 6. Matt. 5.

Praxis ad tolerantiam exercendam.

HVius exercitii praxis eſt omnibus neceſſaria: nullo enim vnquam tempore, nullo loco deeſt materia tolerantiæ alienorum defectuum. Cui enim ex voto ſeruit famulus? cui pro arbitrio dominus ſatisfacit? quis eſt qui careat vitiis? quis in omnibus cum alio ſentit & conſentit? nemo certè. hinc vt pacem & tranquillitatem ſummum animi tui bonum ſerues; exerce te hoc exercitio ſedulò ac frequenter, fructumque illius vberrimum comperies, & ad vniuerſam pietatem non exiguum præſidium.

Stude verò Primò ante omnia animum pacatum habere, priuſquam corripias: ira enim per zelum aciem mentis excæcat.

Secundò, dolorem de ſimili tuo, vel eiuſmodi peccatis excitare, & te humiliare Deoque ſoli confidere.

Tertiò, compaſſionem exerce erga proximum, & ſtudeas dolorem correptionis amore lenire.

Quartò, Dei implora auxilium, & poſtquam adhibita eſt à te opera, Deo curationem committe: Deus enim ſanat & viuificat. 1. *Reg.* 2.

Notandum etiam Primò, correptione publicâ id quod publicum, priuatâ verò & ſecretò quod ſecretum & priuatum, arguendum eſſe.

Secundò, medicamenta primò lenia adhibenda eſſe, deinde amariora,

Auguſt. mariora, quia, vt Auguſtinus: Sicut meliores ſunt quos dirigit amor: ita plures ſunt, quos corrigit timor.

Tertiò, maxima habenda complexionis, & perſonæ, & temporis ratio. vnde ſeniorem ne increpaueris, ſed obſecra vt patrem, *1. Tim. 5.* ſæpè enim deflectendum à recta via in publico, vt tranſire quis poſſit, niſi velit incurrere in multos, & prægnantes deſideriis offendere.

CAPVT VIII.

Exercitium de Patientia in malis propriis, & Meditatio.

COMPOSITIO LOCI.

PVNCTVM I. Conſidera Primò, velut è ſpecula mala plurima, quibus mortales paſſim affliguntur; & quãta illa, qualeſque ij ſint: plurimi quidem mali; ſed tamen nec pauci, boni, innocentes, Deoque chariſſimi, cùm ferè imperia, opes, fauores penes improbos ſint. teipſum verò inſpice qualis ſis, quid ob præterita promeritus ſis, & quotidiana: & puto quòd magnam habebis materiã gratias agendi Deo, pro infinita ſua in te miſericordia. Quid enim illa quę pateris, ſunt, ſi ad peccata tua attendas, ſi cõparentur ad ea quæ Iacob, Ioſeph, Iob, alijque Deo cariſſimi paſſi ſunt, Apoſtoli & Martyres? Conſidera Secundò, ſi recuſes pati, & obmurmures, quid conſecuturus ſis; id videlicet, vt longè grauiora ſint quæ toleras, ob voluntatis repugnantiam, vtque ad illa adiicias omnium malorum grauiſſimum, videlicet peccatum, & animi perturbationem, quâ velut in belluam, per iram muteris. Equidem impatiens, cùm obolum perdidit, totam ſubſtantiã proiicit; cùm quis ei leuem rem ſurripit, omnia bona ſua abii-

abiicit;exuſtâ parte domus cæteram ſuccendit; famæ aliquâ maculâ acceptâ,per impatientiam grauiorem facit. Bonus verò ſi in corpore aut re externa patitur,magnum in anima, at maius in Deo præſidium & refugium habet. Conſidera Tertiò, ſi toleres quantam apud omnes laudem habiturus ſis. Primò, apud Deum, quia eius voluntati acquieſcis, & patiendo tuum erga maieſtatem illius amorem oſtẽdis. Ille enim patiendo potiùs,quàm agẽdo declaratur: vnde mille inuenies,qui multa largiẽtur, orabunt,& leuem pro Dei amore iniuriam impatientiſſimè ferent. Quis hic, quæſo,amor,quantus eſt? nónne ſi verus eſt, talis eſt qualis in fortitudine ac patientia Martyrum apparuit? verè fortis & adamantinus eſt amor, imò fortis eſt vt mors dilectio, & dura ſicut infernus æmulatio. Secundò, conſidera quantus, ſi fueris patiens, apud Sanctos fortiſſimos amatores futurus ſis, idque quia illis ſimilis factus eris,de quibus canitur, Omnes Sancti quãta paſſi ſunt! Tertiò,apud homines: nemo enim eſt qui non obſtupeſcat patientem, & præferat expugnatori vrbium eũ,qui moderatur animo ſuo. Ille enim eſt aheneus murus, & ſcutum inexpugnabile, tectum patientiâ & æquitate. Neque intereſt an de re, an fama agatur. Etſi enim linguâ maledicâ quis tibi detraxerit, nihil eſt quod mouearis, nihil quod iraſcaris. Siue enim bona,ſiue mala; benè,vel malè dicat tibi aliquis, vel etiam faciat; perinde eſt: talia enim tibi erunt, qualia eſſe volueris, qualiter eis vti volueris, vſus fueris. Sicut enim mentitur iniquitas ſibi, non tibi,ſi non conſentias;ita omnia mala facit ſibi ac dicit, id eſt,ad perniciem ſuam,ſi nocenti compatiaris,eumque propter Deum ames,& gratis.quod fiet, ſi nec beneficiis ad amorem exciteris, nec maledictis ab eo auoceris, & commiſerearis ei potiùs, quàm in malis gemas,quibus te appetit. Dignus eſt enim commiſeratione: mala enim eius, illi mala, & valdè mala ſunt; ſed tibi dicta ac facta;ſi velis, in tantum bonum,& tantũ malum

Cant.8.

conuertere potes, quantum voles. Nam etſi re verâ mala ſint, nō tibi tamen erunt, neque mala eſſe vllo modo poterunt, niſi malè vtaris; nec bona, bona, niſi eis benè vſus fueris. Hoc ſemper ergo intuendum, quid fiat in animo tuo, non verò quid boni, vel mali alij faciant; ſed quid tu de ipſis eorum factis facias: quomodo ſcilicet vtaris bonis & malis eorum; quantumque ex iis proficias, ſiue fauendo, & adiuuando; ſiue compatiendo, & emendando. Ac mala à voluntate tua habent, quòd tibi mala, vel bona ſint; ſic aurum viſum fit rapinæ occaſio furi, & mali, ex malitia eius; abſtinēti & miſericordi virtutis, quia tribuit egenti. Vt ſol indurat lutum, liquefacit ceram eodem radio; ita hic homo aduerſis fortior fit, ille liqueſcit; ille iis honoratur, hic vileſcit. Quid ſi enim tu patiēter iniurias, calumnias, bonorum direptionem feras; ridenti vultu, fortiore animo, rependas bona pro malis; nónne gaudebis? ab omnibus laudem, etiam improbis feres? quòd ſi iraſcaris? malo vni tuo in animo, & aliud adiicies & grauius. At de honore agitur. ita eſt; ſed non de vero: quo tunc ſolùm excides, ſi impatiens fueris. Sed & de bonis periclitaris; vis etiam potiora abiicere, quia ſequiora perdidiſti?

PVNCTVM II. Conſidera, precor, Primò, an ſcias quâ viâ ad cælum pertingere poſſis; vtique certum eſt te ignorare: ergo ſic cogita: Ecce hanc tribulationem mihi Deus immittit, hæc via eſt quâ ad cælum me perducere vult, & non alia; præſertim cùm, etiamſi omnia adhibeam, eam euitare nequeam. Deinde cùm certiſſimum ſit per multas tribulationes oportere nos ſaluos fieri, & quòd omnes, qui piè volunt viuere in Chriſto, perſecutionem patientur; ac veriſſimum illud, Mundus gaudebit, vos verò contriſtabimini, ſed triſtitia veſtra vertetur in gaudium. hæc, inquam, cùm ita ſint, age, diſcerne, an ſaluus fieri, an piè viuere, an triſtari hîc cum filijs Dei, & triſtitiam velis verti in gaudium? Quòd ſi annuis: iterum te rogo, & per-

1. Tim. 3. *Ioan. 16.*

cunctor ex te: Cur ergo quereris? & an tuum potiùs ſit eligere genus afflictionis & aduerſitatum, id eſt, an infirmus ſibi genus pharmaci præſcribere debeat, an medicus; an dux militem, an miles ducē ſequi debeat; Sapientia æterna inſipiētiam noſtrā? Secundò, ſi hanc recuſes crucem & afflictionem, cogita certo certiùs grauiorem à dæmone ſuſtinendam. ideò enim dixit Dominus: Venite ad me omnes qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos: iugum enim meum ſuaue eſt, & onus meum leue. Ideò in inferno lugent improbi ſe ambulaſſe vias difficiles, mundique huius grauiſſimam tyrannidem ſuſtinuiſſe. Tertiò conſidera, eâ lege omnes natos, vt aduerſa feramus; & fruſtra te repugnare; ipſe enim Dominus ait, Durum eſt tibi contra ſtimulum calcitrare. Numquid dicet lutum figulo: Quid facis? Si ergo non poſſis effugere, quid turbaris, & auges dolorem ac malum tuum: neque enim Deo nocere potes; quòd ſi velis proximo, vltor ipſe erit, qui dicit, Mihi vindictam, & ego retribuam: adeò vt ſolùm dicentem proximo Racha, igne puniat ſempiterno. non ſufficit tibi? Quartò, cùm videas in te ſuperbiam & impatientiam, víſne ſanari? ita, inquis: ergo admitte manum medicam, gratias age illi, qui te ad belluas iſtas extinguēdas & incendium iuuat: neque enim patientia ſine illis exercitationibus poteſt acquiri, neque humilitas ſine humiliatione. At res tua tibi erepta eſt, officium, æſtimatio, honor; à quo? à Deo, cuius erat, quod tu occultè vt idolū colebas magno amore, vt patet ex dolore, quòd diu fornicari, vt Scriptura loquitur, & tuum illud idolum colere non potueris? Quid, cùm Deus, & cæleſtia tibi adſint, vt ſcarabæus ſtercoribus adhæres? Petere veniam deberes, quòd nimio amore creaturæ inhæſeris, quod eſt ſpiritualiter fornicari; & ecce doles quòd vltrà non liceat tibi, & quereris de Deo tuo, ſponſo animæ tuæ. O impudentiam! Audes petere, quo eum offendas, ab eo recedas; &, ſi miſericorditer negat, fers impatienter, quòd iniuriam

Matt. 11. *Sap. 5.* *Actor. 9.* *Iſaiæ 45.* *Deuter. 32.*

ſibi à te amore creaturæ fieri non permittat? diſſimulare ſaltem deberes dolorem de mali occaſione, id eſt adulterij, ſublata: gratias agere ob laqueum remotum, & foueam clauſam. O miſera ſors, non poſſe nolle quod obeſt! non poſſe velle, quod prodeſt!

PVNCTVM III. Percurre paſſionis myſteria. Primò, anguſtias cordis dulciſſimi IESV; & tuas illis coniunge, & ſic vnitas diuinæ maieſtati offer. Deinde quid patiatur, à quibus, & quomodo, in corpore, membris, fama, & exiſtimatione, & dic ſaltem ad ſingula: Quid retribuam tibi, Rex meus, & Deus meus, viliſſimum mancipium tuum pro omnibus quæ retribuiſti mihi? nónne æquum eſt me confidere tibi qui tanta feciſti pro me? & aliquid ferre pro ſalute mea, cùm tanta pro illa tolerare dignatus ſis. Secundò, attende ſapientiſſimum & optimum Dominum, ſibi ſuiſque crucem elegiſſe; & tu ergo dic: Nos autem gloriari oportet in cruce Domini noſtri IESV Chriſti, per quem mihi mundus crucifixus eſt. Tertiò, optimi Patris erga te prouidentiam, quodque ab æterno prouiderit & decreuerit hanc tibi crucem, ſecundùm omnes circumſtantias loci, temporis, perſonarum, eamque ſumma cum bonitate & ſapientia admenſus fuerit viribus complexionique tuæ, ita vt, ſi velis, tibi etiam ſicut diligentibus Dominum, omnia in bonum cooperatura ſint. elegit verò hunc, vel illum, per quem te exerceat, puniat; cur non placet? non reſpicias ad baiulum, ſed eum qui mittit. non eſt enim malum in ciuitate, quod non fecit Dominus. Quartò, conſidera æternum gloriæ pondus quod pro momentanea tribulatione retribuetur, & ſecundũ Apoſtolum, patientiam ad omnia neceſſariam eſſe, vt reportemus promiſſionem, & poſſideamus animam noſtram. Ergo generoſo animo te diuinæ prouidentiæ committe in tempore & in æternitate; & fac velis id quod Deus vult. aliàs enim nihil velle potes quod tibi vtile eſt: vtilitas enim noſtra ſola Deus eſt, & voluntas eius. mane ergo in eo,

Pſal. 115. *Galat. 6.* *Rom. 8.* *Amos 3.* *2. Cor. 4.* *Hebr. 10.*

eo, & fruere illo qui vbique eſt, & omne bonum; & queri numquam poteris. Queritur enim qui caret aliquo bono: &, ecce, ſi vis, habes omnia in Deo tuo, ſi ei voluntate & caritate coniunctus ſis: in hoc enim omnis lex & Prophetæ; in hoc perfecta caritas, & caritatis perfectio conſiſtit.

ORATIO.

O Sapientia æterna, quæ attingis à fine vſque ad finem fortiter, & diſponis omnia ſuauiter. nónne dixiſti per Prophetã Sap. 8.
tuum: Non eſt malum in ciuitate quod non fecit Dominus? & Amos 3.
nónne dixiſti capillos noſtros omnes numeratos eſſe? nónne oculi Matt. 10.
tui ſemper nos contemplantur? nónne Pater noſter, noſtrique amãtiſſimus es, & creator, & conſeruator? nónne in te viuimus nos, Actor. 17.
mouemur & ſumus, & omnia, quæcumque ſunt? neque folium in Matt. 10.
arbore mouetur ſine prouidentia tua, neque cadit paſſer ſuper terram ſine illa. Quid ergo ſi hoc vel illud mihi aduerſi accidat? anne velut canis lapidem petam, & non attollam oculos ad te, qui id facis, & ex immenſo amore id mihi immittis? Oro te ſæpè, Domine, pro patientia, & viâ ordinariâ eam acquirere nolo; ſed velut homo tentans Deum, patiens eſſe volo, & pati nolo. Tu, Domine, didiciſti ex ijs quæ paſſus es, patientiam & obedientiam; & ego omnia dura reſpuam? ignauus certè miles. Tu propter me in cruce dura coronatus, & flagellatus fuiſti; & ego mollia omnia quæram? Tu famem paſſus es; ego ventrem diſtendere cupiam? Tu ignominiam & improperium elegiſti; ego inſanus gloriam ſpectabo? Tu in omnibus dura elegiſti & vilia & aſpera, ſicut & omnes Sancti tui; ego verò non tuo ſpiritu, ſed carnis & mundi impulſus, commodis meis ſtudebo? nónne tu noſti, dulciſſime IESV, *reprobare* Iſaiæ 7.
malum, & eligere bonum? ſi in cruce & tribulatione malum; anne eam elegiſſes? nónne calicem paſſionis matri, & amantiſſimis Sanctis propinaſſes, qui circuierũt in melotis, & pellibus caprinis, Hebr. 11.
egẽtes, anguſtiati, afflicti, per deſertum vitæ huius, vt in verã promiſſionis terram peruenirent? ego verò quomodo aliam viã inuenire volo, quàm tu, Sapientia æterna, elegeris? Diſplicetne mihi,

ô Deus meus, conſilium tuũ? oportuit te pati, & ita intrare in gloriam tuam? quo pacto igitur intrabo in illã, niſi viâ regiâ ſanctæ crucis? Quocumque eam aut fugiam, effugere crucem nullo modo valeo; vndique malis cinctus: ſed hoc ago, vt ea, quæ, ſi libenter de
Pſal.90. *manu tua acciperem, ſuauia eſſent (tu enim dixiſti, Cum ipſo ſum in tribulatione) iam ob propriam voluntatem & repugnantiam aſpera fiant & intoleranda. Quid me facies, bone* IESV? *nónne certum, quòd niſi compatiar, corregnare nequeam? cur ergo eos, qui coronam mihi fabricant, odi & auerſor, qui vel imprudentes, vel ingenti ſuo malo, etiam in hoſte commiſerando eam mihi faciunt? Ecce medicinam præbent peccatis meis, & hoſtibus abigendis arma; ſed nolo, bone* IESV, *& inſtar furioſi, qui hoſtes meos fouent, diligo: qui eos debellant, auerſor. neque pudet, eheu! me Chriſtianum verbis dicere, & quaſi factis negare.* O IESV *amantiſsime, talémne tolerare potes in ſeruitio tuo, qui horret velut dæmonem crucem tuam? qui non diligit perſequentes ſe, ne-*
Matt.5. *que orat pro illis, neque bene facit ijs; ſed velut* Ethnicus *& publicanus, diligẽtes ſe diligit, & odientes odit: quod etiam feræ faciũt? & licet iubeas inimicos diligi, ac tanta præmia proponas, eheu! ecce plus apud multos valet verbum proximi placabile, aut obſequium vile, quàm omnis voluntas tua: ob illud enim illi ignoſcitur, ob hanc ne verbulum condonatur. Ecce confiteor tibi delicta mea, & poſtulo humillimè gratiam tuã, per dolores, fatigationes, mœrores, vulnera innumera, & opprobria tua, vt diſcam inimicos diligere, aduerſa vt à te immiſſa amplecti, per multas tribulationes à prouidentia tua immiſſas, aliquando ſaluus fieri, & inter amicos tuos, quos & imploro, fortiſsimos Martyres, tot paſsionibus nobiles, inter Confeſſores & virgines etiam cruce ſuâ inſignitas, ſtare, & te frui in æternum. Reſigno me tuæ prouidentiæ, diſpone de creatura tua. De nihilo hoc fac quod tibi placet, Domine mi Deus, cordis mei: quid enim noui quid expediat mihi? tu medicus es animæ meæ, noſti quid expediat; tu dux noſti, quà ducas; tu, Pater, ſcio, non proijcies, neque deſpicies, neque deſeres me; neque ego te per gratiam tuam, ô bone* IESV. *mori tecum, & vincere, & in æternum tibi adhærere volo. Amen.*

Praxis

Praxis ad malorum propriorum exercendam tolerantiam.

PRæuidere manè, & in examine; immò etiam ſingulis horis, vt iam dictum, ea quæ nobis aduerſa poſſent accidere, & ad ea animum comparare.

Secundò, oblatâ occaſione patientiæ oculos in cælum ad Deũ conuertere, ac gratias agere, & cogitando eſſe te coram crucifixo, eum complecti. Reprime ergo vocem, & commoriatur ira in te, neque vnquam vlli poſteà enarra, vel auge ab altero iniuriam illatam: id enim eſt aggrauare, & ſeſe ad vltionem dæmonis aſtu prouocare. ſed vt verè humilis extenuare debes, quia iniuria non fit illi, qui Deo perduellis, & toties iniurius fuit.

Tertiò, ſi quid amaritudinis ſentias, præueni proximum, ſaltem ſi aliter nequis, per alium; Primò, humiliatione, etſi illius culpa ſit; Secundò, beneficio; Tertiò, ſaltem diligenter pro illo ora. Sunt qui ex auerſione & odio declinant conſpectum & alloquiũ. ex ore illorum & facto iudicet illos Dominus, vti facturus eſt, nec videbunt faciem eius Sunt qui humiliatione præuenire nolunt, quaſi dedeceat; cùm humiliauerit ſemetipſum Dominus, & *Phil.2.* qui peccatum non fecit, cum latronibus ſeſe deputandum obtulerit. Quid? vis videri non poſſe errare, & hominem non eſſe te? Vide ne vt Angelus apoſtata, & ſicut vnus de principibus corruas.

Quartò, quotidie in Sacro offer te ad omnes tribulationes, à quocumque de manu eius accipiendas, vndecumque proueniant. deinde quotidie illi refer acceptas, & ora pro perſequentibus te.

IACVLATORIÆ.

NOn eſt malum in ciuitate, quod non fecit Dominus. Amos 3.

Frumentum Chriſti ſum, dentibus beſtiarum molar, vt mundus panis inueniar. S. Ign. Mart.

Bonum mihi, quia humiliaſti me, vt diſcam iuſtificationes tuas. Pſal. 118.

Cognoui, Domine, quia æquitas iudicia tua, & in veritate tua humiliaſti me. Ibid.

Adiutor meus eſto; ne derelinquas me, ne deſpicias me, Deus ſalutaris meus. Pſal 26.

CAPVT IX.

Exercitium, ſeu deliberatio de Contemnendis hominum iudiciis.

NVllum in vita ſpirituali, & perfectionis ſtudio, maius impedimentum, quàm iudicia hominum vereri, iiſque ſeſe conformare. Aries pietatis mihi eſſe videtur, quo extinguũtur ſancta deſideria concepta, & adulta ſubuertuntur. Quot enim pia exercitia, aliorum dicteriis deterriti, frequentare negligunt; aut frequentare ſoliti, illa interrumpunt! Quot in iniuriis eſſent placabiles & mites; niſi iudicijs mundi, velut flabello, ad vindictam excitarentur! Non habet pietas hoſtem maiorem, impiorum dictis: & quod mirum; quos exempla non trahunt in perniciem, verba à recto, & perfectiori vita deducunt.

Prælvdivm I. erit, ſtatuere ſe coram Deo, eiuſque curia ampliſſima, cum propoſito omnia dirigendi ad gloriam illius.

Prælvdivm II. Poſtulare humillimè gratiam, vt fontem propè omnis mali cognoſcere poſſimus; qui eſt, iudiciis hominum ſubſeruire; & ex iis, (quod plerique faciunt mortalium) vitam ſuam ordinare.

Homo. O Sapiẽtia æterna, ecce, quoties in animo meo pium decretum facio, non id tantùm me conſiderare ſentio, quid res in ſe ſint; ſed etiam, quæ vulgò de rebus ſint opiniones. Si enim rectè viuendi, vitandi conſortia praua & colloquia, ſobrietatis, fugæ ſæculi, modeſtiæ in victu & veſtitu, ſi confitendi crebrò, ac communicandi legem mihi ſtatuo; põdus graue addit mihi in pleriſque iudicium hominum, ſæpè improborum, aut eorum, qui neque probi, neque improbi ſunt; ſed in confinio vtrorumque

que commorantur, & claudicant in vtramque partem.

Christvs. Graue præiudicium eſt, quod iudicium non habet.

Homo. Tædet me valdè, ſic ventis auræ popularis ferri & abripi, non pondere rerum, ſed opinione. Sed quis me liberabit de iſtâ communi malignitate & morbo, niſi tu Deus meus? namque, vt video, Religioſos etiam iſte adurit; quos non rarò iudiciis hominum tranſuerſos agit, plauſuque ac vituperio, à norma humilitatis & obedientiæ, ſimplicitatiſque lege, longiùs facit aberrare.

Christvs. Ita eſt; & rara auis quemquam inuenire, qui, vbi laxior diſciplina, vnus ipſe ſtrictiùs eam amplectatur.

Homo. Verentur ſingulares videri, aliiſque non placere, & non tibi diſplicere. Quod etiam ſeruus tuus Auguſtinus de ſe olim querebatur: pudet non eſſe impudentem. *Aug. l. 2. Confeſ. c. 9.*

Christvs. O quanta calamitas & malitia ſæculi! quæ etiam in clauſtra, & ſui contemptores, ſibi tantum iuris vindicat! qui vni mihi viuere debent, ac mori mũdo.

Homo. Vehementer id equidem deſidero. Audio enim dicentem Apoſtolum tuum: Si hominibus placerẽ, Chriſti ſeruus non eſſem. O ſententiam veriſſimam! quis hanc ęquâ lance penſat? vtinam id mihi cõcedere digneris, qui ſolus potes facere mundum de immundo conceptum ſemine; & ſolus Samaritanus, vulnera noſtra ſanare! Abrenuntiauit quiſque mundo in ſacro fonte, pompis & iudicijs eius; tibique ſeruire ſtatuit, & ſic ad vitam ingredi: & ecce, nihil inuenio, quod nos retrahat magis, quàm iudicia vana mundi huius. Veremur dici mali, nec tolerare id poſſumus, & toleramus vt propter verba gratis mali ſimus. *Gal 1.* *Iob 14.*

Christvs. Et verò, quid ſunt iſta iudicia, niſi aliquot homuncionum, & ferè malorum, quique malè affecti ſunt, cogitationes inanes, ſermones & deliria? vti enim

enim quiſque affectus eſt, ſic ſentit, & loquitur. Cùm verò totus mundus in maligno poſitus ſit; & quidquid in eo reperitur, ſit concupiſcentia carnis, oculorum, & ſuperbia vitæ: quod eſſe iudicium illius poteſt?

1.Ioan.2.

HOMO. Hoc ſanè eſt eorum qui prudentiores haberi volunt; iſta, cum virtute & pietate eſſe coniungenda; quæ plurimum diſſident: & ſi quidem id fieri nequeat, tum de pietate potiùs detrahendum; ne aliorum videamur iudicijs non ſubſcribere.

CHRISTVS. Quid autē iſta proſunt, vel obſunt? Quid Lunæ, Soli & aſtris, quòd vt Deus ab idololatris habita fuerint? Quid auro, ſi lutum æſtimetur?

HOMO. Nihil vtique nec nobis, quòd variè iudicemur, quòd laudemur, cogniti ſimus, vanè celebremur, aut vituperemur?

CHRISTVS. Amari certè velle ſingulariter (cùm proximus quilibet, ſicut quiſque ſe diligit, diligendus ſit) omnium iniuria eſt: & laudari velle, omnino illaudabilem facit. Qui enim id vult, iam laudabilis non eſt. nam verè non laudatur, niſi qui bonus; & laudabilis verè, & non falsò æſtimatur. Vt quis laudari poſſit, laudem refugere maximè debet; cùm verè laudari nequeat, qui vult laudari: ſed vituperio propter arrogantiam, apprimè dignus ſit. Similiter, qui acceptâ iniuriâ aut conuicio iraſcitur, aut dolet; dignum ſe eâ eſſe, manifeſtè teſtatur: & laudari ſe in tantum velle, quantum refugerit vituperari. Si contemptus ergo aut neglectus fuiſti, ſi quis de te malè ſuſpicatus fuit, atque in eo gloriatus es; iniuriâ factum illud fuiſſe declaras: meritoque fueras dignus contemptu, ſi de contemptu doluiſſes. Et verò, quid eſt, quod à te habeas, quodque tuum ſit? prorſus nihil. Mea enim ſunt omnia. Cur ergo illa tibi arrogare vis, aut ab aliis tribui tibi, & ob ea honorari? Vt dæmones ſibi honores tribui volunt diuinos; ſic vanus homo laudari, & admirationi eſſe, & auferre mihi hono-

honorem. Si ſaperet, diceret ijs qui ſe amant & admirantur, cum Apoſtolis meis: Viri Iſraëlitæ, quid miramini in hoc; aut nos quid intuemini, quaſi noſtrâ virtute aut poteſtate fecerimus hoc? vel vt alij, cùm immolare illis vellent: Viri, quid hæc facitis? & nos mortales ſumus, ſimiles vobis homines. Vis ergo vt me omiſſo, te reſpiciant? ſingulariter laudent & honorent? inimici fiant mihi, vt tibi ſint amici? vis tu, me præterito & neglecto, honorem quem præſtare potes, amorem, admirationem tuam tribuere vaniſſimo idolo, id eſt, hominum opinioni? Qui enim illam amas, eidem per amorem ſubiiceris: mundumque amas, & inimicus meus conſtitueris. vis vt amore tui, homines impediantur, ne toto amore ferantur in me? vt ponas te murum inter eos, & me, ne plenè mihi adhæreant? Gaudes fortè, ſi te ſuſpiciant multi, id eſt, fallantur, & fallas: ſi ad te veniant, ſi iis per te aliquid tribuam. Nónne vides muſcas ad ollam, & pulices conuolare ad carnem tuam, & exſugere? ſibi comedunt, & tibi detrahunt: ita, qui ad te veniunt, aut opis, aut ſolatij gratiâ, quod per te illis præſto, quod ſuum eſt, petunt: propter illos enim dedi; quod meum eſt accipiunt. Reddant itaque mihi laudem; neque tibi de laude aut vituperio cura ſit, aut iudicio hominum. *Actor. 3.* *Actor. 14.*

Homo. Si ergo neque laudem appetere, aut ſperare debeo, ſi bonus eſſe voluero, neque vituperium auerſari: quanta, Deus bone! inſipientia, propter illam malum eſſe velle, aut ſaltem me perturbando, & dolendo, minùs bonum?

Christvs. Quis eſt, qui, ſi eius ſanitas, ſcientia, robur, opes non laudentur, imò vituperentur, ea corrumpat? Nemo fame ſe cruciat, quòd à furioſis & parum fauentibus, cibus & potus venenum eſſe clametur.

Homo. Et tamen, ne quis vituperet nos, ſæpè exercitijs pietatis, & obſeruantiâ abſtinemus, id eſt cibo animæ, eiuſ-

eiuſque robur & opes perdimus, & gratis venundamur ſub peccato.

CHRISTVS. Quid ſi te quiſpiã conſuleret? quid ſibi eligendũ foret, quidq́; expediret; verè diuitem eſſe honoratũ, beatum; an talem falsò haberi? omnibus abũdantem, an indigentem? verâ, an adumbratâ virtute præditum? Nónne vera falſis & vanis anteponenda eſſe iudicares? Attamen hic error abripit omnes; ac, ne vituperentur, iniuſti eſſe malunt, aut minùs iuſti, quàm ob virtutem verè laudabiles, beati eſſe, & honore digni. Quàm diuerſus erit in morte ſenſus! imò, aliud tum vniuerſi propè erit iudicium mundi. Laudabitur ab eo, qui illum contempſerit; & vituperabitur, qui illius vocibus incantatus, inertem & turpem duxerit vitam. Tum paupertatis amor, honorum ac ſæculi contemptus ac opinionum, & liberalitas in pauperes, & virtus omnis extolletur, etiam ab improbis; & à Sanctis meis, & me, in ęternum laudabitur. vt meritò diem mortis Sanctorum, natalem eorum eſſe & dici voluerim. Oriuntur enim tum, & velut ſidera, deficiente die hac, in nocte lucere incipiunt.

HOMO. Improbi verò, etiam tunc, cùm de ſalute agitur, ne inconſtantes, ne timidi appareant, conuerti ad te, publicè confiteri, communicare, inungi verentur; & dira conſcientiæ tormenta patiuntur.

CHRISTVS. Si cauſam quæras. in promptu eſt: Quis, inquiunt, eſſet ſermo?

HOMO. Et, bone IESV, pluris eſt ſermo, & verbum volans, re ipsâ, ſalute verâ? Pluris eſt, quàm ſit te ſuſcipere, à te viſitari, paſci, roborari? Pluris verbum, quàm omnia dona tua? Pluris timor, & volitare per ora hominũ, quàm æternæ vitæ diſcrimen adire? O quanta vis & potentia iudiciorum humanorum! Eheu! quid in iudicio ille reſpondebit tibi, quando coram vniuerſo orbe terrarum, patebit inſipientia illius? Exprobrabis eam illi tunc, ô Sapientia æterna, quòd te ſpreto, viliſſimorum hominum

vocem pluris æſtimarit, quàm mandatum tuum. Tunc inſultabit illi orbis terrarum, Sancti ſubſannabunt, & dæmones illudent, quorum laudes, id eſt iacula, tam auidè quæſierat; quibus vulneratus, æternâ ignominiâ plectetur.

Christvs. Qui autem me confeſſus & pietatem fuerit coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo: & qui me erubuerit & ſermones meos, hunc Filius hominis erubeſcet, cùm venerit in maieſtate ſua, & Patris, & ſanctorum Angelorum. *Matth. 10.*

Homo. Quàm dolebunt filij huius ſæculi, eheu! in longa æternitate; quòd ob verbum, cogitationem, nutum hominis alicuius, omiſerint occaſiones mille ſalutis, gloriæque ſempiternæ!

Christvs. Tunc, vt etiam in iudicio, eiulabunt reprobi, dicentes: Ecce hi ſunt quos aliquando habuimus in deriſum, & in ſimilitudinem improperij: nos inſenſati vitam illorum æſtimabamus inſaniam, & finem illorum ſine honore: ecce, quomodo computati ſunt inter filios Dei, & inter Sanctos ſors illorum eſt! *Sap. 5.*

Homo. Amari volumus, & ecce, ſi idcirco omittimus amorem tuum, erimus in æternum odio tibi Deo noſtro, & Angelis tuis: honorari cupimus, & omnia ſcelera & receſſus cordis noſtri omnibus aperta erunt: celebrari, &, eheu! æterno carcere, & æternâ erimus obliuione ſepulti, neque vnquam recordaberis noſtri, Deus noſter: quos audiuimus, quorum iudicia timuimus, perpetuis nos maledictis inceſſent; ſi honorem quærimus, nónne, eheu! æternum ſperare ac eligere pro momentaneo oportuit? O felices animæ, & ter felices! quibus Spiritus ſanctus eam indidit mentem, vt honores mundi ſimul & fauores deſpiceretis, excelſioreſque rebus omnibus humanis effecit! O beate Alexi! qui cùm eſſes clariſſimus genere, illud celaſti, vt filium Dei te eſſe toti orbi comprobares: viciſti, viciſti generoſe athleta, & latitando ſub gradi-

gradibus toto terrarum orbe ſanctitatis ſparſiſti radios. O Apoſtoli, & Martyres Chriſti, quæ exempla nobis contemptus opinionum mundi præbuiſtis! Ibatis à cõſpectu concilij gaudentes, quoniã digni eratis pro nomine IESV contumeliam pati? O beata agmina Anachoretarum, quàm feliciter mundo illuſiſtis, ne ille vobis illuderet! quæ laudabat ille, calcaſtis; quæ vituperabat, elegiſtis. quis eſt, precor, qui vobis hunc ſpiritum addiderat?

Act. 5.

CHRISTVS. Caro certè & ſanguis non reuelauerant, ſed Spiritus Patris mei qui in cælis eſt: magnamque ex eo pacem conſecuti fuerunt, numquam anxij, nulli obnoxij; ſed liberi, ſecuri per gloriam, & ignobilitatem; per infamiam, & bonam famam: vt ſeductores, & veraces: ſicut qui ignoti, & cogniti: quaſi morientes, & ecce viuentes: vt caſtigati, & non mortificati. Mundanus verò, quem humani reſpectus exagitant, omnium oculos, ora & rumores obſeruare iubetur, omniũq; eſſe ſeruus. qui enim diligit aliquid, neceſſe ei per amorem ſubdatur: &, quod miſerrimum eſt, amorem, fauorem, bonam ſui exiſtimationem (quæ vera eſſe ob vanitatem nequeunt) venatur perpetuò: quam numquam ſcire poteſt an conſecutus ſit. prauum enim eſt cor hominis & inſcrutabile; quis cognoſcet illud? & qui te ore commendat, ſæpè tacitus vituperat: ſi vnus te laudet, centum deſpicient. quomodocumque te vt Proteus verſes, numquam vnus vni per omnia, numquam vnus omnibus placebis; ſed pluribus diſplicebis.

2. Cor. 6.

Ierem. 17.

HOMO. O quàm caro emuntur opiniones hominum! quas verè an quis habeat quales optat, numquam nouit; & ſi noſſet, nec ad momentum de eis certus eſſe poſſet: ita video, inſtabile eſt cor hominis, & amor illius, & quod hodie hac horâ probat, eâdem improbat. Miramur, aliquem in Venerem, vel gutturis voluptatem ſua profundere; ſed longè magis fatuus, qui ob imaginationes hominum, & opiniones veri honoris, pacis, virtutis,

ritis, ac gratiæ tuæ iacturam facit, id eſt, omnium bonorum.

Christvs. Multis quidem miſeriis obnoxius eſt homo; ſed immenſum auget eas, qui immiſcet ſe, vt ita loquar, aliis corporibus, opinioni hominum, admirationi, honori & amori: ſicut enim ex corporis proprij, ſic ex horum læſione afficitur; & ligna quibus vratur ipſe adhibet, vinculaque quibus trahatur.

Homo. Idcirco firmiter ſtatuo numquam aduertere ad hominum & mundi opiniones; ſed hoc vnum ſpectare quid à me exigat ratio, quid tua diuina voluntas, tua præcepta & conſilia. Quod ſit enim iudicium mundi, quàm inſipiens & inſanum, manifeſtè declaratum eſt in vita & morte tua: tu enim nocte in ſtabulo natus, triginta annos inter homines verſatus ignotus & deſpectus fuiſti; & poſtquam, dulciſſime Iesv, dignatus fuiſti reuelare te mundo, quoties nobis hunc contemptum commēdaſti? nullum honorem aut dignitatem aut laudem quæſiſti; dicens, Ego non quæro gloriam meam: eſt qui quærat, & iudicet. *Ioan. 8.* At numquam magis quàm falſum ſit mundi huius iudicium apparuit, quàm in ſacratiſſima morte tua: tu enim ſanctus, innocens, agnus ſine macula, cum iniquis ab illo deputatus es & deſpectus, exiſtimatus nouiſſimus virorum: & ego illius laudem aut vituperium æſtimabo? Neque aliam viam Sanctis tuis oſtendiſti, qui te ſeriò, nō fictè; ſincerè, non errore, aut proprio amore decepti, amarunt, & ardenter exoptarunt contemni, ſtulti haberi ac reputari, vt imitari te poſſent. Magna certè iniuria tibi eſt (vt Chryſoſtomus ſeruus tuus loquitur) ſi, tamquam non ſufficias ad nos laudandum, te omiſſo ad conſeruos feſtinemus; hoc omnia peruertit, hoc vniuerſum orbem terrarum perturbauit; quoniam hominum reſpectu omnia facimus, & de bonis operibus nulla nobis cura eſt; ſed laudem nobis à conſeruis noſtris inquirimus. *Chryſoſt. de contemnenda laude hominum.*

Pp Chri-

CHRISTVS. Idcirco verè per me dixit Hieronymus: Prima Monachi virtus eſt, cõtemnere hominum iudicia, ſemperque Apoſtoli mei recordari, dicentis: Si adhuc hominibus placerem, Chriſti ſeruus non eſſem.

Galat.1.

HOMO. Neque ſolùm exemplis me inuitas, amantiſſime IESV; ſed inſuper beneficiis plurimis, quæ in ſingula confers momenta. Quid enim iſta mihi prædicant, niſi à te laudem veram quærendam eſſe, à quo nobis omnia bona proueniunt? ſi enim nihil boni niſi à te Oceano bonorum omnium, cur æſtimari ab alio cupio, qui nihil mihi niſi à te præſtare poteſt; nihil verè æſtimare, quia cognoſcere plenè rem nullam poteſt. Tuum vnius iudicium ſolum verum eſt. Cùm ergo iudicium hominum nõ vereamur, niſi ſimul aliquid ab ijs nobis polliceamur; qui videt te boni omnis fontem, nihilq́; eſſe extra te, deſpicit omnia propter te: quid enim extra te quærat? videt lõgas & difficiles eſſe vias, quibus ſcrutatur humana cęcitas quietem, vbi inueniri nequit, quodq́ue eo ipſo infelix homo inducat ſe in omnem inquietudinem, dolorem & afflictionem ſpiritus: ſe enim credit dubiis ventis voluntatis, fauoris & timoris hominum; cùm numquam in eodem ſtatu permaneant. O quàm ſtultè vanitatem talis amat, eiq́ue innititur vt vndis fluentibus, aëri & ventis; meritoq́ue timet, & timendo manifeſtè inſipientem ſe atque improuidum demonſtrat! Et tamen tot ambagibus, timoribus, ſimulationibus bullæ iſtæ quæruntur.

ORATIO.

MIſerere, Domine, miſerere, conditor omnium, vanitatis noſtræ & ſeruitutis, quâ mundo, & cogitationibus hominum ſeruimus. Si ſeruire libet, nónne potiùs tibi Deo meo viuo & vero? nónne tibi, Rex regum, & Domine dominantium? ſi laudari volo, à te verè coram curia tua, & orbe terrarum & in æternum deſidero: ſi gloriam cupio, æternam à manu tua expectare volo: ſi vituperium

rium timeo, à te deſpici & contemni formidare vehementer debeo. quis enim laudabit, quem tu deſpexeris? quis eum dicet bonum, quem tu reprobaris, verax Deus, qui ſcrutaris corda & renes? Ecce, Domine, iam viam veritatis elegi, & iudicia tua vera Pſal. 118.
iuſtificata in ſemetipſa. Illumina igitur tenebras meas, vt non vl- Pſal. 17.
trà diē hominis deſiderem; ſed vni tibi placere optē, & diſplicere timeam. tu enim laus mea, tu gloria mea: ſi gloriari oportet, in te gloriabor; quia in te inimicos ventilabimus cornu, & ſpernemus Pſal. 43.
inſurgentes in nobis, vt ſine timore de manu inimicorum noſtrorum liberati, ſeruiamus tibi omnibus diebus vitæ noſtræ. Amen.

Praxis ad iudicia hominum contemnenda.

PRimò, conſiderare oportet actiones ſuas, eaſque non ex vulgi judicio, ſed Dei lege ordinare; ac tunc generoſo animo in via virtutis progreſſum facere. Dici nequit quantum hunc impediat iudicia hominum vereri: hoc enim multos à frequenti confeſſione & communione publica, aliiſque pietatis exercitiis auertit; & audent plurimi in ſchola vanitatis & nequitiæ eſſe principes, in pietate verò paucos reperies qui præire audeant. Timetur vanum hominum iudicium, ſeuerumque æterni Iudicis non for- *Luc. 9.*
midatur. adeoque id Domino diſplicet, vt eos qui ſe erubuerint coram hominibus, non agniturum ſe coram Patre ſuo in die iudicij profiteatur.

Secundò, ſæpè iuuat conſiderare, ſe coram Deo ac curia eius in magno theatro exiſtere atque operari, ac iudicia hominum ſpernere.

Tertiò, cùm hoc malum ex amore ſui ducat originem, nec ferè quiſquam alterius iudicium vereatur ſiniſtrum, aut vituperium, niſi ſimul laudem venetur, vel aliud quidpiā, magnanimitate opus eſt: illa enim hominem ſeruire vanis iudiciis ac ſuſpicionibus, aliiſque eſſe obnoxium, & ab iis emendicare pretio ſummo Chriſtianæ libertatis, non permittit.

Quartò, Sanctis in more fuit poſitum, nonnulla facere quæ irritare linguas, & eos deſpectos reddere poſſent, nullâ tamen iuſtâ occaſione datâ; atque in eo imitari illos oportet, ſi ad perfectionis brauium contendere velimus, & ad pacem atque animi tranquillitatem peruenire.

IACVLATORIÆ

1. Cor. 4. *Mihi pro minimo eſt vt à vobis iudicer, aut ab humano die.*
Pſalm. 118. *Feci iudicium & iuſtitiam, non tradas me calumniantibus me.*

Pſalm. 42. *Iudica me, Deus, & diſcerne cauſam meam de gente non ſancta, & ab homine iniquo & doloſo erue me.*

Ierem. 12. *Diem hominis non deſideraui, tu ſcis.*

CAPVT X.

Exercitium ſeu deliberatio de Sincera ac frequenti confeſſione.

Eccli 40. HOMO. Graue iugum poſitum eſt ſuper omnes filios Adæ, à die exitus de ventre matris eorum, vſque in diem ſepulturæ in matrem omnium. neſcio enim quî fiat, vt fugiant à facie tua, Domine, & abſcondant ſe, & peccatum ſuum à te, qui contemplaris in omni loco bonos & malos. ſed quid agimus miſeri, abſcondere nitimur peccatũ, id eſt vulnus, vt inueteraſcat, vt fiat peccatum peccans ſupra modum? quid enim differre eſt cõfeſſionem, niſi medicinam? quid eſt celare peccatũ, niſi vulnera tegere? vt computreſcant vulnera, & cicatrices noſtræ à facie inſipientiæ noſtræ? Sana, precor, Domine, noxium pudorem, quo impudentia tegitur; honoris vanam cupiditatem, quo æterna ignominia accerſitur. Adiuua nos, Deus ſalutaris noſter, vt verè & ſincerè confiteamur peccata noſtra, & miſerearis iniquitatibus noſtris.

Eccli 4. CHRISTVS. Fili, pro anima tua ne confundaris dicere verum: eſt enim confuſio adducens peccatum, & eſt confuſio

fuſio adducens gloriam, & gratiam. Expende quid ex ſincera & crebra confeſſione tibi vtilitatis proueniet; quid ex falſa; quid ex mora longa. nónne, ſi vulnus accepiſſes graue, maximè ſi letale, continuò medicum quæreres & aperires? hoc eſt peccatum. Si venenum hauſiſſes, differres, donec peruaſiſſet fibras omnes? ſi ab hoſte captus eſſes, differres, cũ in manu tua eſſet redimi, donec vinculis, id eſt peccatis, pluribus eſſes adſtrictus? donec diu duram ſeruiſſes ſeruitutem? quis in exilio permanere vult, donec plurimorum bonorum iacturam fecerit, hereditate amplâ excluſus & honoribus? Quòd ſi verò humiliter ſtatim homo confiteretur, mox veneno liberaretur & ſeruitute, & in filiorum meorum rurſum numerum reſtitueretur, rurſum ei meritis quotidie coronam augere concederetur; & particeps eſſet bonorum omnium. Qui hæc omnia ſpernit, & differt confiteri, vel erubeſcit; quanti facit ille eſſe ſe filiũ meum, & ſeruum; quanti animæ ſanitatem, filiorum meorum hereditatem; & quod maximum, meam iram vel beneuolentiam? Dic mihi, ſi reus eſſet capitalis delicti, qui ſi ſciret multos eâdem horâ è lecto ad ſupplicium rapi, à dextris & ſiniſtris; ſeque delatum: tortores inſtare, vt licentiã habeant comprehendẽdi; & ſi ille verbo vno à morte, à diro ſupplicio, à iactura bonorum, à Regis ira ſe liberare, verbo vno inquam, confitendo peccatum viro amiciſſimo, poſſet, quem & ſecretiſſimum ſciret; & tamen contemneret; nónne furioſum & amentem appellares? Aſpice repentinas mortes, glomeratos hoſtium cuneos vt te perimant; plurimi enim ſunt dæmones qui circumuallant, circumeunt quærentes quem deuorent. cur igitur ſalutem deſeris? cur ceſſas, qui mederi tibi, tantoque potes malo verbo vno? currit ceruus ad dictamnum: hirundo vt pullis reſtituat lumen, ad chelidoniam: & mauult homo iam peccato ſuo reus, æternùm damnandus ad momentum latere, quàm pœnis abſolui, & beatus eſſe. O miſerum, pudoris magis memo- *1. Pet. 5.*

rem, quàm ſalutis! qui perire elegit potiùs, quàm vulnus aperire! quid tu hîc amico ſuaderes tuo? quid tibi?

HOMO. Video, Domine, difficilius eſſe peccata commiſſa prodere, quàm non admiſſa vitare; & obſtupeſcere
Pſal. 38. debeo inſaniam noſtram. Obmutui, & quia ſilui à bonis, dolor meus renouatus eſt. Ego certè confitebor iniuſti-
Pſal. 31. tiam meam tibi, Deus meus, & tu remittes impietatem peccati mei, pro infinita benignitate tua: quia ſi tacuero, reus magis ero; & quo diutiùs exſpectauero, difficiliùs, vt de echino dicitur, pariam, quod concepi, peccatum.

CHRISTVS. O quot anguſtiis premuntur in mortis hora, qui ſuperbiâ ſuâ, & vano pudore à crebra & ſincera confeſſione deterriti fuere! quot enim ſunt, qui plurimos annos ſacrilegè confeſſi fuerunt, & conculcarunt ſanguinem meum! ac tum quidem confiteri vellent, ſed vix in mortis hora ſincerè euomere virus peccatorũ poſſunt. O quàm triſte mihi eſt, id Sacramentum, quod pro ſolatio ſtatui, exitium fieri ex hominum malitia & vaniſſima vanitate longè præſentiſſimum. quid potui dicere dulcius, Fatere peccatum, & dimittetur tibi; fatere vni ſoli, verbo vno, & abſolutus eris, etiam ab omnibus mundi, ſi patraſſes, delictis?

HOMO. Ita eſt, benigniſſime IESV, facilius nihil eſſe poteſt. ſed eheu! difficilius nihil corruptæ naturæ videtur.

CHRISTVS. Quid ita? an homo aliquando peccatum confiteri ſtatuit? ſi aliquando? cur, vt dixi, differt, dum morâ inualuerit malum, dum hoſtis potentior? non decreſcit morâ pudor, ſed augeſcit. Et verò quæ tanta pudoris cauſa?

HOMO. Non video aliam, quàm arrogantiam inſanam hominum, qui vel vnius iudicio abſolui veremur, potiuſque optamus inſipientiſſimè coram orbe toto accuſari & damnari, quàm apud vnum nos accuſare & abſolui. malumus coram orbe toto ignominiâ notari, quàm coram vno mortali, miſero peccatore res noſtras fateri, & gloriam

riam de victoria ſui reportare. malumus à te ſæpè in perpetuum reprobari , quàm ab vno terræ vermiculo facta noſtra non probari. Eia, Domine, imperfectum noſtrum viderunt oculi tui; adiuua nos, & diſrumpe vincula peccatorum noſtrorum. *Pſal. 138.*

CHRISTVS. Quid facies, miſer, in die illa horrenda, quando reuelabo abſcondita tenebrarum , & illuminabo conſilia cordium , & nihil occultum erit, quod non reueletur; & quod in tenebris ſummis dictum & geſtũ, in lumine coram toto terrarum orbe patebit? quantopere tum eluceſcet veritas illa, decretum, lex & ſententia mea, Omnis qui ſe exaltat, humiliabitur; & qui ſe humiliat, exaltabitur? *Luca 14.*

HOMO. Timor & tremor venerunt ſuper me , & texerunt me tenebræ. horrendum eſt incidere in manus tuas, potentiſſime Deus. horrendum cogitare lamentationes & Væ miſerorum, quos inutilis pudor æternis damnabit tormentis. ibi reuelabitur iniquitas ad opprobrium ſempiternum: quam ſi confeſſione aperuiſſent tot pueri , tot puellæ, tot viri, fuiſſet illis peccatum ad gloriam ſempiternam. Quid dicemus ad hæc , ô anima noſtra? *Pſal. 54.* *Hebr. 10.*

CHRISTVS. Olim Sancti amici mei ſic inſtituebant ſuos, vt, ſi fieri poſſet, quot paſſus ambularet Monachus, declararet. illi non declinabant cor ſuum in verba malitiæ, ad excuſationes excuſandas in peccatis, ſed crebrâ atque humili confeſſione eluebant peccata ſua. Hinc tantâ certè pace & gaudio fruebantur; cùm peccati reos flagellet tortor aſſiduus conſcientia, & torqueat tanto violentiùs, quanto ſecretiùs. Serpentem illi fouent in ſinu ſuo, ignem ad internecionem deuorantem. An iam videtur in longum differenda confeſſio, vt diuturnior ſit pœna, difficilior venia, ſæuiora intus, etiam medijs in delicijs, tormenta? Colligata enim, ait Propheta meus, eſt iniquitas Ephraim, abſconditum peccatum eius; dolores partu- *Pſal. 140.* *Oſea 13.*

rientis veniēt ei. Ecce, dic vni vno verbo, & redibit pax & tranquillitas ſperata, & omnia bōna pariter cum illa. Neque tantùm in Sacramento Pœnitentiæ candidè & ſincerè aperiebant vias ſuas: ſed generale & euidens indicium diabolicæ cogitationis pronuntiabant, ſi eam ſeniori confunderentur aperire; tum demum ſecuri, ſi perſpecti illis eſſent. Tunc enim ſciebant ſeniorem non permiſſurum, vt onus grauius imponeretur, quàm ferre poſſent; quippe qui vires declaraſſent: nihil verebantur deſpici, ſed optabant. Et certiſſimum illud nota decretum meum: Omnem, qui ſe humiliat, exaltandum. Ideoque numquam tales famæ faciunt iacturam, ſed nomen potiùs augent: non poteſt enim fallere verbum meum, & iudicia mea manent in æternum. æternâ lege fixum eſt, vt iterum dixi tibi, Omnis qui ſe humiliat, exaltabitur; & omnis qui celando peccatum ſuum exaltare ſe nititur, ſerâ pœnitentiâ ignem fumo, vulnus fœtore prodere inglorius cogetur.

Caſſ. lib. 4. Inſtit c. 4.

Matth. 23.

Ibid.

HOMO. Quæ, IESV bone, commoda video! quot bonis, quot nos promiſſis inuitas, vt teterrimam hypocriſim vincamus, vt crebrò in ſanguine tuo abluantur animæ noſtræ; vt curentur vulnera noſtra; vt reuertamur ad te; vt mundi ſimus corde; vt tandem veniamus ad te, & videamus regnantem cum Patre & Spiritu ſancto in ſæcula ſæculorum! Amen.

Oratio pro confeſſione ritè inſtituenda.

O Veritas æterna, Deus meus, qui ſcrutaris corda & renes, confitebor tibi, & non abſcondam peccatum meum: ſi enim aſcendero in cælum, tu illic es; &, ſi deſcendero in infernum, ades. Tu noſti omnia priuſquam fierent, & reſpicere ad iniquitatem non potes. Confitebor ergo aduerſum me iniuſtitiam meam, & tu remittes iniquitatem peccati mei. Confitebor homini, vt tibi Deo meo:

Pſal. 31.

meo: & tu, ſcio, pro benignitate tua, diriges linguam eius, & vias meas. Scuto me circumdabit veritas tua, & non timebo à timore Pſal. 90.
nocturno; ſed tuum iudicium, ô æterna Veritas, in quo manifeſtabuntur conſilia cordium, & reuelabuntur abſcondita tenebrarum. Gratia & veritas per te, Chriſte IESV, *facta eſt. Abſque te,* Ioan. 1.
vani filij hominum, & mendaces in ſtateris, vt decipiant de vanitate in idipſum, & decipiantur miſeri, dum celare volunt omnia Pſal. 61.
videntem, & teſtem velocem iniquitatis ſuæ. O, quot in iudicio tuo, laruâ & perſonâ depoſitâ erubeſcent coram orbe terrarum; & apparebunt ſepulchra dealbata; nequiterq́; ſe humiliaſſe, quorum interiora plena erant idolo! O inſenſati, quis vos faſcinauit Eccli 19. Galat 3.
non obedire veritati? puduit coram vno erubeſcere, & ecce coram vniuerſo orbe terrarum reuelabitur iniquitas terræ. O quàm breuis laus impiorum, & gaudium hypocritæ inſtar puncti! Si aſcenderit in cælum ſuperbia eius, & caput eius nubes tetigerit, quaſi ſterquilinium in fine perdetur: & qui viderunt eum dicent, Vbi Iob 20.
eſt? Reuelabunt cæli iniquitatem eius, & terra conſurget aduerſus eum. Væ, qui profundi eſtis corde, & à Domino abſconditis cõſilium! quorum ſunt in tenebris opera, & dicunt, Quis videt nos, & quis nouit nos? Tu noſti, Domine, & contemplaris in omni loco bonos & malos: ideoq́; non declinabo cor meum in verba malitiæ, ad excuſandas excuſationes in peccatis: ſed voluntariè ſacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo, quia bonum eſt. Tu oſtendes mihi viam rectam, per eum quem ducem mihi dare dignatus fueris; eum ipſum vt te audiam: non enim eſt prudentia, non eſt conſilium, à te, Domine. Incertæ ſunt omnes prouidentiæ noſtræ, da illi, quæſo, Domine, ſpiritum rectum, vt cognoſcat mirabilia de lege tua, vt aperiat mihi voluntatem tuam; quam ſcire vehementer deſidero, & vni tibi placere, & ſeruire in vera ſanctitate & iuſtitia, in humilitate & patientia, caſtitate perfecta, & ſincera caritate omnibus vitæ meæ. Ibid. Iſaiæ 29. Pſal. 141.

Praxis ad peccatorum confeſſionem peragendam.

PRima. Obſerua diabolum nihil magis, hoc maximè tempore moliri, quàm vt efficiat homines incredibili inſaniâ, etiam aliquando Religioſos & pios, præſertim mulieres, abſcondere peccata ſua, excuſare, palliare, nullá admittere monitionem. atque ita aſtu magno, vt S. Bonauentura ait, omnia peccati & defectuum excludere remedia. Quanto acceptiores Deo ſunt grauiſſimi peccatores, quàm eiuſmodi ſimulatores! quia faciliùs certè illi, quàm hi, vtpote tepidi, curantur & ſanantur. Aſſueſcere ergo quiſque primo debet confeſſario, &, ſi Religioſus eſt, etiam Superiori ſe ſincerè aperire, neque defectus tantùm, ſed & inſuper tentationes, aliaq́ue pietatis exercitia.

Secunda. Etſi verò laudabile certo Confeſſario confiteri; tamen ſi, vt fit, libertati officere videatur, non tantùm mutare conuenit, ſed oportet, & potiùs ignotus, & in tenebris adeundus, quàm in pœnas & tenebras exteriores anima per reticentiam à dæmonio muto detrahatur. Idem eſto iudicium, ſi periculum animæ ex confeſſione timeatur, ſi ſecreti reuelatio. Eapropter Eccleſia mater decreuit, vt in mulierum monaſteriis quotannis ter vt minimùm alij ab ordinario dentur Confeſſarij. Ideo ferè in Iubilæis facultas omnibus tribuitur, etiam Religioſis, cuiuis approbato confitendi. Sed diſcreti Superiores, & animarum veri zelatores, huic incommodo vltrò occurrunt, &, vt meritò debēt, offerunt facultatem confitendi alteri, ſi angi ſuorum videant conſcientias; tantum abſit vt negent. Certè negare illam, præſertim in monaſterijs mulierum, durum eſt, & ob Chriſtum vinctas, vt ſic loquar, laqueis irretire, ac in ſalutis portu, portam illius, eheu! occludere. Hac de cauſſa prudenter ſanè B. Thereſa in ſuo Ordine Confeſſarij optionem dedit. Vides quantâ libertate hîc vtendum. Vnde probare non poſſum allici pœnitentes: ſed conſilium R. P. Aluarez vtile ſemper viſum ac ſalutare, vt eos demum audiat & iuuet Confeſſarius, quos ad eum Dominus miſerit; pro his enim illi gratiam, &, vt ſic loquar, annonam largitur, quâ animam paſcat. Idq́ue humilitas ſuadet. Si enim quiſque alium ſe meliorem æſtimare debet, vtique etiam aptiorem animabus iuuandis: nemoq́ue verè humilis ideo ſe aptiorem, quòd doctior fortè ſit aut exercitátior, putet, cùm ſciat Dei ſolius

Concil. Trident.

ſolius eſſe trahere, ſanare, dirigere animas ad finem & perfectionem, quam illis deſtinauit: incertas verò eſſe hominum prouidentias. Illud etiam laudabile aliquorum iudicatur inſtitutũ, vt eo Confeſſario, quem Dominus in loco, ſeu confeſſionali ſtatuerit, vtantur; in hoc illius paternam, cum humilitate, prouidentiam ſequantur. Ille nouit cui quem mittat: ſic Philippum miſit Eunucho, ſic Ananiam Paulo, ſic Cornelio Petrum. nec miſit tantùm, ſed inſtruxit, priuſquam mitteret, quid opus facto eſſet; & ad Cornelium miſſionem miraculo teſtatus fuit.

Tertia. Deligendus Confeſſarius vir doctus, prudens, maturus ac pius, non verboſus, nec blandus: quod de mulieribus dico. His cum Confeſſario, vti vitanda familiaritas, ita etiam viſitatio, & frequens colloquium, niſi neceſſitas compellat; ac tum quidem breue, & numquam ſine teſte admittatur, etiamſi Angelus de cælo eſſet. Sic Sanctæ omnes fecerunt, ſic Sancti. Qui aliâ cùm poteſt viâ graditur, non inſiſtit Sanctorum veſtigiis, & temeritatis ſuæ pœnas metuat.

Quarta. In confeſſione inſtituenda humilem & perſpicuum eſſe oportet, ordinatum ac breuem, omiſſis generalibus, & iis, quæ ſub conditione vulgò ab omnibus ferè narrari ſolent, ac longâ narratione, maximè in eo quod ad caſtitatem pertinet: cùm narratio & accuſatio verboſior periculoſa ſæpè ſit vtrique, & pœnitenti, & confeſſario. Speciem facti & peccati explicare ſufficit, id eſt, circumſtantiam illam, quæ efficit illud peccatum longè grauius, vt ſunt circumſtantiæ perſonæ, ſi illa coniugata, Religioſa, voto obſtricta. Vis autem commodè te præparare ad confeſſionem? vtere formulâ examinis generalis. Primò, gratias age, quòd ſpatium pœnitentiæ dederit Deus; Secundò, lumen pete, vt agnoſcas peccata tua ac deteſteris; Tertiò, examina te; Quartò, contritionem excita; Quintò, firmiter propone emendationem. Examinare autem te poteris, quomodo cõtra Deum, proximum, & teipſum peccaris cogitatione, verbo, opere, atque omiſſione: vel certè actiones diei percurre, & breuiter tria vel quatuor (quando grauius nihil eſt) collige, de quibus in confeſſione te accuſes; ac potiſſimùm contritioni & propoſito intendas. Iuuat in examine quotidiano ad expeditam confeſſionem, confitenda annotare: pro contritione actum illius l.1.c.5. explicatum recitare.

Quinta. Etſi crebra confeſſio laudanda ſit, & hîc tamen moderatio adhibenda. Sacerdotibus equidem etiam quotidianam Sanctorum exemplo ſuaſerim: ſæcularibus piis ſemel atque iterum in hebdomade ſufficiet confiteri, & quidem breuiter, niſi neceſ-

ſitas

ſitas aliud imperaret. Cauendum autem ne ex conſuetudine fiat confeſſio, ſed ita ſemper inſtituenda eſt ac ſi ſtatim poſt illam moriendum foret, non tamen ſcrupuloſè. collationem inſtituere confeſſionum, & de profectu ſuo iudicium ex illis facere apprime ſalutare.

Sexta. Quâ reuerentiâ, humilitate, quoque ritu confitendũ ſit paſſim traditur. Vnum moneo, vt in formula quæ confeſſioni præmittitur, dum pœnitens dicit *Confiteor Deo*, reflectat, & ſeriò cogitet nõ homini ſe, ſed Deo cui omnia patent, loqui: neque humanæ prudentiæ vllius, ſed ſoli Deo eiuſque gratiæ confidat, vt velut in ſanguine Chriſti lauandus accedat. Deinde ad *mea maxima culpa* contritionem iterum excitet, mente ſaltem adiiciendo, *& doleo quòd tot beneficiis, tanto amori Dei mei nil niſi peccata repoſuerim* Idem fieri expedit ad eadem verba poſt confeſſionem repeti ſolita. Formulâ longiore ſi temporis anguſtia vti non permittat, ſaltem breuiore vtendum, hac vel ſimili, *Confiteor Deo omnipotenti, B. Mariæ, omnibus Sanctis, & tibi, Pater, quia peccaui nimis, mea maxima culpa.*

Poſt confeſſionem peractam Primò, gratias age; Secundò, pete gratiam vt te emendare queas, ac tibi diffide, Deoq; confide; Tertiò, propoſitum renoua, & quoad potes occaſiones proſpice, & vitare decerne; Quartò, pœnitentiam exple, orationes iniunctas recitando. Addere poteris afflictionem aliquã corporis, aut incommodè flectendo, aut quid ſimile, & eleëmoſynam largiri ſaltem ſpiritualem, pro proximis orando, & potiſſimùm iis qui malè affecti ſunt. ſic etenim tria bonorum operum genera explcueris.

IACVLATORIÆ.

Ioan. 5. *ECce ſanus factus es, iam ampliùs noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat.*

Pſalm. 31. *Delictum meum cognitum tibi feci, & iniuſtitiam meam non abſcondi: dele Domine iniquitatem meam.*

Luc. 15. *Peccaui in cælum, & coram te, & iam non ſum dignus vocari filius tuus, ſed fac me ſicut vnum è mercenariis tuis.*

Pſalm. 18. *Delicta quis intelligit? ab occultis meis munda me, & ab alienis parce ſeruo tuo.*

CA-

CAPVT XI.

Exercitium ſeu deliberatio de Pia ac frequenti communione.

HOMO. O Sapientia æterna, ô lumen mentis, quàm varijs ſententijs & exemplis diſtrahor! neque ſatis poſſum conſtituere cum animo meo, quid expediat; vtrùm crebrò hæc Sacramenta vſurpare, an reuerenter rariùs ad illa accedere. Inuitat me certè benignitas & humanitas tua, Domine IESV, qui ad magnum hoc conuiuium vocare dignatus es etiam claudos, cæcos & debiles & peccatores, quorum primus ego ſum. Obſecro te igitur, vt, ſi diuinæ voluntati tuæ id magis placeat, concedas mihi gratiam, quâ ſæpiùs ad ſacram hanc cœnám, cæleſte epulum accedam, & tibi, qui es ſalus mea vnica, coniungar. *Lucæ 14.*

CHRISTVS. Ego deſcendi de cælo, vt panem iſtum cæleſtem vobis proponerem; vt qui manducaret hunc, viueret in æternum. Ego quotidie in Miſſæ ſacrificio memoriale completum eſſe volui paſſionis, & amoris mei: ego in ara crucis amoris igne vri, vt eſſem tibi dulcis panis & acceptus, & omne in me delectamentum haberes. quid ergo formidas accedere, quãdo ego clamo: Venite, comedite panem meum, & bibite vinum, quod miſcui vobis; bibite, & inebriamini, cariſſimi? niſi manducaueritis carnem filij hominis, non habebitis vitam in vobis. *Ioan. 6.* *Prou. 9.*

HOMO. Sanè, benigniſſime IESV, memoriam hîc facis mirabilium tuorum, miſericors & miſerator Dominus, vt eſcam des timentibus te. Quid enim eſt homo, vt digneris eum vocare, & cum eo epulari, & ingredi ad eum, & manſionem apud eum facere? Quæ non bona illi obuenire *Pſal. 110.*

nire debent ad quem diuertere dignaris, tu fons omnis bonitatis! Exiſtimo certè, eos qui toties pane cæleſti paſcuntur, cæleſtes euadere debere, & vnum tecum fieri.

Ioan.6. CHRISTVS. Viuunt & manent illi me, & ego in illis; ſi quoad humanitus poſſunt, ſeſe præparent ad hoc conuiuium, in quo ego ſumor, & recolitur memoria paſſionis meæ. Sed cibus ſum grandium; creſce etiam, tu, & manduca me: nec tu me mutabis in te, ſicut cibum carnis tuæ; ſed tu mutaberis in me, & particeps eris omnium timentium me. *Aug. l. 10. Cõfeſ. c. 19.*

HOMO. Credo, Domine, quia, cùm ſis potentiſſimus & liberaliſſimus, non potes introire ad nos, & non effundere munera gratiæ tuæ: non poteſt quis accedere ad te, fontem vitæ, & ſitire fluenta fœtida mundi huius: animæ, cui licet bibere ex calice tuo verè præclaro, non libet bibere de calice dæmoniorum.

CHRISTVS. Ita gratiâ meâ efficere ſoleo. ſed ſunt qui panem meum, qui præbet delicias regibus, hodie comedunt, & mox ad ſiliquas porcorum cum filio prodigo redeunt. iſtis certè ſæpè fiunt nouiſſima peiora prioribus. Iubeor enim cedere dæmonibus locum meum, id eſt, animam, quam mihi emi pretio magno, vt glorificarer, & portarer in ea. deliciæ enim meæ ſunt eſſe cum filijs hominum. *Gen. 49.* *Prou. 8.*

Rom. 2. HOMO. Ideo vereor, Domine, accedere, ne theſaurizẽ mihi iram in die iræ: quia fragilis & miſer homo ego ſum, neque poſſum reſiſtere aduerſarijs meis.

CHRISTVS. Ad hoc paraui in conſpectu tuo hanc mẽſam, aduerſus eos qui tribulant te. Nam qui me deuotè ſuſcipiunt, tanquam leones ignem ſpirantes ab hac menſa recedunt, diabolo terribiles. neque difficile proinde eſt volenti, reſiſtere. Si quis enim aduertat me ſecum eſſe, nónne cum Dauide dicere poterit, *Si conſiſtant aduerſum me caſtra, non timebit cor meum?* Pone me iuxta te, & cuiuſuis manus pugnet contra me. Nullum certè efficacius *Chryſ hom. 61. ad pop. Ant.* *Pſal. 26.* *Iob 17.*

cacius

cacius remedium aduerſus omnes tentationes; maximè carnis,cuius ſunt iacula ignita,& cum qua anceps ſemper pugna. cupiditas verò radix omnium malorum minuitur:quia ego ſolus ſatio animam me eſurientem bonis, & diuites dimitto inanes. voluptatis omnis ardor, etiam ſenſus reſtinguitur,quia prębeo ijs verè panem,omne delectamentum in ſe habentem. Verè enim dixit Propheta meus:Quid enim eſt bonum eius,&quid pulchrum eius, nisi frumentum electorum, & vinum germinans virgines? *Zach. 9.*

Homo. Verùm tot humanarum rerum occupationes nos diſtrahunt,neque volentes,accedere ſinunt ad te:ſed turbamur erga plurima. cùm verò in pace ſit factus locus tuus, gratum tibi obſequium eſſe non poteſt corde animoq; vago,& vix cum veſte nuptiali,venire ad te Regem regum,& Dominum dominantium. *Pſal. 75.*

Christvs.Probare ſeipſum omnino debet homo, & ſic de pane meo comedere, & de calice bibere:qui enim manducat & bibit indignè, iudicium ſibi manducat & bibit. Verùm hæc probatio hoc exigit, vt immunis ſis à grauioribus peccatis, & quoad humana poteſt fragilitas, pares te ad tantum hoſpitem, tantumque conuiuium. Neq; poteſt mihi quidquam eſſe magis ingratum, quàm has audire excuſationes, quas adeò manifeſtè damnaui: Villam emi & iuga boũ,& vxorem duxi,& ideò non poſſum venire.triſte mihi eſt, omnibus me poſtponi; & indignitas ſumma, nihil eſſe apud aliquos quod minore curâ ac ſollicitudine peragatur, quàm accedere ad menſam meam,& panem comedere Angelorum. Negotijs omnibus tempus tribuitur & largitur; omnium negotiorum maximo tempus deficit. properatur & feſtinatur ad forum,ad commercia,ad fabulas, ad iocos,ad ludos: imò, etiamſi ad proximum iuuandum eatur, niſi neceſſitas aut obedientia vrgeat,irreuerentia magna eſt,mox hoſpitem me deſerere; me, qui de ſummo cælorum veni, vt cibem, *1. Cor. 11.* *Luc. 14.*

vt reficiam, vt ſanem, vt me totum tribuam. ſiccine ſeſe hoſpites haberi vellent? eâ beneuolentiâ accipi? eâ inurbanitate derelinqui? Túne ſuaderes amico tuo, vt cùm tot bona veniant mecum; tot mala diſſipem præſentiâ meâ; tam dulce mihi ſit vobiſcum eſſe vſque ad conſummationem ſæculi; tam triſte videre menſam meã vacuã & deſpectam; vt rarò accederet ad me Dominum ac Deum ſuum? At negotia habet: quod maius quàm me ſuſcipere? prudentiâ indiget: quid vtilius, quàm vt me, qui ſum Sapientia æterna, ſecum habeat, magni conſilij Angelum? robore indiget: nónne ego ſum fortitudo veſtra? nónne ego operor omnia in omnibus? imò hic eſt panis de celo; vt ſi quis ex eo manducauerit, non moriatur. nec enim ſolùm hîc peccata præterita condono; ſed præſeruo à futuris, & applico homini merita mea. Hæc ſanè cauſſa eſt, cur ſapientia mundi, quæ ſtultitia eſt, ſeipſam decipiat: ſine me itur ad prælia, ſine me conſilium initur. verùm ego Dominus exercituum: ego ſolus diſſipo ſapiẽtiam ſapiẽtum iſtorum, & conſilium impiorum non adiuuo. Non ſic faciebat Moſes ſeruus meus; qui ducere populum, etſi iuſſus à me, noluit niſi præcederem caſtra, & dux itineris eſſem, in conſpectu eius. Si ergo abſque me non eſt conſilium, non eſt potentia, non prudentia: nónne qui me derelinquunt, derelinquentur à me, & non proſperabitur via eorum?

Ioan.6.

Iſaia 29.

HOMO. Quando ad vitæ terminum venerimus, meritò timere debemus, ne nos viſere recuſes, Redemptor noſter, qui ſanè ad te venire noluimus. Forſitan & iuſtâ hac animaduerſione punitur peccator, vt qui te ſuſcipere noluit ſanus; deploratus, & ab omnibus deſertus, à te etiam derelinquatur.

CHRISTVS. Nónne id meritò facio toties repulſam paſſus? quot enim concionatores, ſerui & præcones mei, inuitant eiuſmodi ad me? & tamen, quàm multi durâ ceruice, & incircumciſis cordibus Spiritui ſancto & bonis inſpi-

inſpirationibus reſiſtunt. Sto,& pulſo,& deſiderio deſidero paſcha manducare cum eis: ſed quia ſimul inuitat caro, inuitat mundus, ſæpè contemnor,& vix tandem admittor, admiſſus mox rurſum expellor. Quid, cùm ad iudicium veneris, reſpondebis, ô miſer homo? quando improperabo & exprobrabo tibi ingratitudinem tuam? quæram ex te, Quare dereliquiſti me fontem aquæ viuæ? quid nocui, aut in quo moleſtus fui? Inuitaui,& dixi, Venite,& bibite,& emite abſque argento, abſque vlla commutatione. & verò quoties cœnam meam non es aſpernatus? paui te ſanguine & carne meâ; amplexus te fui, & oſculum pacis dedi; imò tradidi me tibi: ſed vilis ob bonitatem meã,& malitiam tuam factus ſum, & abiiſti vagus in viam deſideriorum tuorum. An forſan aliud, quod ageres, erat, quàm vt mihi placeres? me quæreres in toto corde tuo? quæreres dum inueniri poſſem? iam venis vt recipiam te in æterna tabernacula; qui ſæpiùs hoſtes capitales tuos, quàm me hoſpitio non tantùm accepiſti, ſed maximo diſcrimine aduocaſti. quoties vt peccatum perpetrares, multa toleraſti; ego verò ſolio meo, templo meo, quod eſtis vos, excluſus ſum à te? & iam vis habere partem mecum, mecum epulari? *Luc. 22.*

Homo. O quoties in æternum dolebo, ſi te Deum ac Dominum meum non recepero! quomodo poſtulare potero vt intrem regnum tuum, ſi tibi clauſero meum, vt aperirem hoſti? erubeſco totus, dum cogito, Domine Deus meus, immenſam caritatem tuam, quâ exultas, vt gigas ad currendam viam, vt è ſummo cælorum deſcẽdas ad manus & nutũ ſacerdotũ, vt venias ad me. Erubeſco, quòd ſæpiſſimè audierim in auribus cordis mei vocem tuam: Aperi mihi ſoror mea, ſponſa; caput meũ plenum eſt rore,& cincinni mei guttis nocturnis. Quid faciã, aut quid reſpondebo tibi dicẽti mihi, Ecce ſto ad oſtiũ,& pulſo: ſi quis audierit vocẽ meam,& aperuerit mihi ianuam, intrabo ad illum, & cænabo cum illo, & ipſe mecum? *Pſal. 16.* *Cantic. 5.* *Apoc. 3.*

CHRISTVS. Attende inſuper Sanctos meos, quot vigiliis, quot precibus, quot ſuſpirijs parabant viam ante me; ſi comedebant, ſi bibebant, fluebant illis lachrymæ, & potum ſuum cum fletu miſcebant, quòd qui panem Angelorum manducarent, ſiliquis cogerentur veſci porcorum. erat illis omnis mora longa, quâ à menſa mea abeſſe cogebantur: erat omnis mora breuis, & labor leuis, quando edebant & bibebant ſuper menſam meam.

Pſal. 101.

HOMO. Heu mihi, Domine, heu miſero mihi! quem nō amor tuus ſtimulat, non vrget fames: ſed qui venio ad te, quia compellit fortè fama, prouocat conſuetudo; etſi nauſeat anima ſuper manna iſto ſuauiſſimo. Hinc paſtus carne tuâ, ſuſpiro ad ollas carnium; potatus ſanguine tuo, cogito de Babylonis poculo; recreata amplexu tuo, properat fornicari anima cum amatoribus multis, inquieta, vaga. Quare imus, precor, à facie Domini? quare deſeruimus te, ſalus noſtra? obliuiſcimur tui, IESV, & infinitæ caritatis tuæ? nónne nobis tibi adhærere bonum, & in pace alta guſtare, quàm ſuauis ſis? intrare ad altare tuum, ad te, qui renouas iuuentutem noſtram? in te manere, & te in nobis? Dixiſti enim, Qui manducat meam carnem, & bibit meum ſanguinem, in me manet, & ego in eo. O dulciſſimum verbum! tu in me, & ego in te! O quanta dignatio! tu in me, & ego in te! O quantus amor! tu in me vili ſterquilinio, & ego in te ſummo bono! O qualis commutatio! tu in me, & ego in te! quid vltrà petere, aut ſperare poſſum? viſitas nos certè in ſalutari tuo, ad videndum in bonitate electorum tuorum.

Ioan. 6.

Pſal. 105.

Pone te, Domine mi, ſicut ſignaculum ſuper cor meum, ſicut ſignaculum ſuper brachium meum. Memoriâ memor ero tui, & in æternum non declinabo à mandatis tuis. Traxiſti me in funiculis Adæ, in vinculis caritatis. Quis me ſeparabit à caritate tua? quis me vltrà morabitur, ne vocatus ad nuptias veniam; aut ſitiens, ad fontem; aut prodigus, ad patrem; infirmus, ad medicum;

Cant. 8.

Oſeæ 11.

cum; aut ſponſa, ad ſponſum, & deſiderium animæ meæ? Ne, precor, reſpue me iuſto iudicio tuo; ſed ſi moram feci, ſi rariùs veni ad te, ſi tardiùs aperui tibi, ſi oblitus fui comedere panem meum; nequaquam vltrà iam faciam: ſed frequenter & reuerenter apparebo in conſpectu tuo, nec vacuus gratiâ redibo; ſed manus meæ diſtillabunt myrrham primam, mortificationes, & cor meum loquetur tibi, & adhæreſcet anima mea poſt te, & me ſuſcipiet dextera tua. *Cant.5.*

Oratio pro communione.

O Quàm ſuauis eſt, Domine, ſpiritus tuus, qui, vt dulcedinem tuam in filios demonſtrares, pane ſuauiſſimo de cælo præſtito, eſurientes reples bonis, & faſtidioſos diuites dimittis inanes! Ecce ego mendicus ſum & pauper, Domine, tu, quæſo, ſollicitus ſis mei: vt guſtare poſſim & videre, quàm ſuauis ſis; & numquam nauſeare ſuper Angelorum pane, in quo eſt omne oblectamentum, & omne miſerorum ſolatium. Tu enim es veritas, Deus meus, nec fallere, nec falli potes. Vileſcant mihi omnia, & amara ſint, propter dulcedinem tuam, quam hic abſcondiſti timentibus te. Accedam ad te, & illuminabis me, ô lux vera, quæ illuminas omnem hominem. Accedam ad te, & accendes me, & ignem mittes in oſſibus meis, vt luceat lux mea coram hominibus, & videant opera mea, & glorificent te Patrem meum, qui in cælis es: turpe enim eſt, dulciſſime IESV, *toties paſci te panẽ Angelorum, & cum ſæcularibus, & iis qui te ignorant, tam auidè veſci ſiliquis porcorum. Nónne mutari deberemus in te, & Angelorum vitam viuere, qui Angelorum paſcimur cibo, & frumento electorum? O quando inebriabor ab vbertate domus tuæ! O quando lætificabitur cor meũ in vino, quod tu, amantiſſime Domine, expreſſiſti, & torcular calcaſti ſolus! Ecce das te mihi totum; & ego non reddam me tibi? vis eſſe cibus meus, & delectatio mea: cur ergo vltrà quæram bibere de calice Babylonis, & delectari in vanitate mundi huius? Tu mihi panem præbes, carnem tuã, vt viuam de te. nihil ergo cupio extra*

Sap.12. Pſal.39. Matt.5.

Ioan.6. *te: ſed credo, Domine, & ſpero, quòd qui mãducat hunc panẽ, viuet in æternum, ſpero quòd manebo in te, & tu in me, & quòd reſuſcitabis me in nouiſsimo die. Tu mihi calicem præbes, calicem ſalutarem, da, quæſo, per gratiam tuam, vt dignè bibam illum, & ſatier*

Cyprian. epiſt.54. *cùm apparuerit gloria tua. O quàm præclarus calix iſte! quàm religioſa eſt huius potus ebrietas, per quam excedimus Deò, & quæ retrò ſunt obliti, ad anteriora extendimur, non habentes ſenſum mundi huius, ſed diuitis purpurati delicias contemnentes cruci hæremus, ſanguinem ſugimus, & intra ipſa tua, ô Saluator, vulnera figimus linguam, quo interiùs exteriuſq; rubricati, à ſapientibus huius ſæculi iudicamur amentes, qui religionis huius abhorrentes mandatum vſque hodie retrò abeunt, & à ſecretis diuinis, omnium intra ſe myſteriorum continentibus ſummam, diffugiũt & recedunt. qui manducat ex hoc pane, vltrà non eſurit; qui bibit, vltrà non ſitit, quoniam myſterij huius ſic ſufficit gratia, ſic reficit intelligentia, vt cuicumque tantæ rei innotuerit plenitudo, omnis conſummationis fine inuento, te, ô Domine, ferat in pectore, teipſum ferat in mente, & omni tempore habitatori ſuo dicta & facta iubilatione conſonâ laudes reſonent, & gratiarum actiones decantent.*

Praxis ad piè communicandum.

PRima. Conſideratè ſtatuere, frequenter, vt minimùm ſingulis menſibus, communicare, iudiciumque Confeſſarij ſuper eo exquirere, eique humiliter acquieſcere. Ille ſtatus profectuſque rationem habebit, de quo difficile iudicare eſt. Semel in hebdomade feruenter Deo ſeruientibus ſufficit; quod S. Pachomij diſcipulis Angelus præſcripſit, & in variis Ordinibus Spiritus ſanctus inſtituit: ſæpius tamen etiam licet, atque vtile eſt, quia Deo gratum ſæpiùs ſe inuitari, vel ſe inuitantem a filiis viſitari. Certè viaticum optimum eſt in via communio, antidotum, præſidium, lucrum.

Secunda. Quotidie ſpiritualiter in Sacro communicare, & hoc pacto ad ſacramentalem communionem ſeſe præparare. Neque hoc ſolùm; ſed magis quotidianis mortificationis exercitiis, & diligenti curâ ſpiritualis profectus. Humilitas optima diſpo-

ſitio,

ſitio, quâ quis ſeſe indignum æſtimat; & vera ac ſincera caritas: nihil enim æquè repugnat, ac vel minima a proximo auerſio, propter quem etiam debemus animas ponere.

Tertia. Quotieſcumque negotium arduum eſt, ſubſidium & ſolatium hinc petere, idque publicè potius, quàm priuatim, vt omnes agnoſcant nos (non vt Ethnici) fidere viribus, aut induſtriæ, ſed leuare oculos in montes, & ad cælum, vnde veniet auxilium nobis. *Pſalm.* 120.

Quarta. Famulos, & fidei noſtræ commiſſos exemplo & exhortatione ad piam hanc conſuetudinem inducere; imò illos etiam hac conditione conducere.

Quinta. Diligenter ſe ad communionem præparare, & poſt eam ſeſe conſeruare in deuotione, ac bibere de fontibus Saluatoris, inſtaurare vires vt cibo optimo.

Obſerua Primò, extrema hìc vitanda: ſunt qui peccatis irretiti & immerſi, hæc ſacroſancta myſteria crebrò etiam adire optant; neque tamen vitam corrigunt: ſed eam hoc velamine tegunt, ac ſibi blandiuntur. De quibus illud Apoſtoli dicere licet; idcirco eos dormire, & indormire peccatis, quia non ſatis ſe probant, nec diiudicant corpus Domini. Alij non ſunt quidem grauioribus implicati peccatis, ſed inueteratis inhærent imperfectionibus, neque conantur ſe vincere; & tamen, ne aliis inferiores videantur, ſæpè ad ſacram Synaxim accedere contendunt: dicique illis poteſt; Comediſtis, & non eſtis ſatiati; bibiſtis, & non eſtis inebriati. Si quis diſſuadeat, queruli, importuni. Vtinam eiuſmodi, & qui quotidie celebrant ſacerdotes (aut certè deberent, crebrò) aduerterent fructum, quem colligunt, & metirentur profectum ab annis aliquot; quanto humiliores, magis patientes, reſignati, quieti, facilè deprehenderent ambitionis hæc deſideria eſſe potius, quàm deuotionis. Cùm inuitatus fueris ad nuptias, aiebat Dominus, vade & recumbe in nouiſſimo loco: hi verò cum primis volunt, & murmurant impudenter, ſi per famulos ſuos Dominus eos iubeat nouiſſimum locum tenere. Magna certè potentia Dei ſolius, & ab humilibus ſolis honoratur!

1.Cor. 11. *Aggæi* 1. *Luc.* 14.

Obſerua Secundò. Aliud eſſe genus qui neſcio quâ reuerentiâ Domino moleſtâ, ſibi inutili venire recuſant inuitati & moniti, quòd defectibus pleni ſint & negotiis. Verumtamen certũ eſt non ſatisfieri debitis tempore, ſed re: & optandum, vt hi videant an tempore magis præparentur; an verò mundi magis ſint, quo diutiùs differunt, & peccata coaceruant; an magis deuoti poſtquam pluribus & peccatis & negotiis immerſi fuerint:

rint: planè certè, vt magis propinquus ſcilicet eſſet ſaluti, qui medicum diu fugit cùm æger eſſet, exſpectauitq; donec malũ inueteratum foret: vel vt debitor qui ſinit vſuras vſurarum excreſcere, vt minimè ſoluendo ſit. Planè, vt ſupra dictum, præſtat in negotiis humiliter auxilium flagitare per ſacram communionem, quam abſque ea ſibi præſidere: humiliter ad Deum dulciſſimis his verbis, Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati eſtis: Venite, comedite panem meum; & bibite vinum, quod miſcui vobis, etiam debiles & claudos inuitantem accedere; quàm ruſticâ verecundiâ retrocedere. ita tamen, vt quantum res patitur, præparatio fiat tanto hoſpiti: quo ſuſcepto, nihil opus ab aliis negotiis feriari, ſed à malo; ſufficitque ambulare in conſpectu eius, & currere in viam mandatorum. Audiamus ergo Damaſcenum, Et purâ conſcientiâ, fideque haudquaquã dubiâ accedamus; ac profectò, ait, ſic nobis fiet, quemadmodũ firmè ac conſtanter credimus. Ipſum porro omni puritate colamus, hoc eſt, ſpirituali, & corporeâ; ſiquidem duplex ipſe eſt. Ardenti cupiditate ad eum adeamus, manibuſq; in crucis formam compoſitis, crucifixi corpus ſuſcipiamus, atque oculis & labiis, & frontibus impoſitis, diuini carbonis participes efficiamur, vt ignis deſiderij in nobis inſiti, aſſumptâ eâ, quæ ex carbone oritur, inflammatione, peccata noſtra exurat, ac pectora noſtra colluſtret: demuſque operam vt per diuini ignis perceptionem inardeſcamus, diique efficiamur, &c.

Matth. 11. *Prou. 9.* *Damaſc. de orthodoxa fide. l. 4. c. 14.*

IACVLATORIÆ.

Pſal. 110. *MEmoriam fecit mirabilium ſuorum miſericors & miſerator Dominus, eſcam dedit timentibus ſe.*

Pſal. 112. *Quis ſicut Dominus Deus noſter, qui in altis habitat, & humilia reſpicit in cælo & in terra?*

Pſal. 72. *Quàm bonus Iſraël Deus, his qui recto ſunt corde!*

Pſal. 62. *Sicut adipe & pinguedine repleatur anima mea, & labiis exultationis laudabit os meum.*

Matth. 26. *Accipite & comedite: hoc eſt corpus meum.*

Pſal. 98. *Exaltate Dominum Deum noſtrum, & adorate ſcabellum pedum eius, quoniam ſanctum eſt.*

CA-

CAPVT XII.

Exercitium pro Sacra communione Religioſis & deuotis minùs occupatis accommodatum.

TRia ſunt, inquit Hugo, ſacrificiorum genera, vnum Dominici corporis, alterum contriti cordis, tertium mortificatæ carnis. oportet igitur præcedere ſacrificium humilitatis in mente, afflictionis in carne, vt habeatur deuotio in Dominici corporis conſecratione. Ideò pridie animam purgare contritione vel confeſſione, & abſtinentiam ſaltem aliquam facere conuenit. Secundò, actū aliquem caritatis erga proximum (quod ſaltem orando pro eo fieri poteſt) vt induatur anima veſte nuptiali. Tertiò, affectum erga creatum aliquod exuere, proponendo, aut ſi licet faciendo aliquem mortificationis actum, vt induere poſſit IESVM Chriſtum; quòd reſpondeat valedictioni, quâ IESVS matri valedixit ante paſſionem; erat enim ipſa illi vnicum propè ſolatium. Quartò, aliquem ſaltem actum humilitatis exercere, qui reſpondeat lotioni pedum. quod D. Bernardus ſuis commendauit. *Hugo de clauſtro animæ lib. 2. c. 23.*

Primò, manè inuita Dominum, dum expergiſceris: conuerte te, vel, ſi potes, vt in Religione, adi Ven. Sacramentum, atque inuita, & audi; *Aperi mihi, ſoror mea ſponſa*; vel, *Zachæe feſtinans deſcende, quia hodie in domo tua oportet me manere.* Reſponde, *Deſidero te millies*, cum affectu omnium Sanctorum, *mi* IESV *quando venies?* *Lucæ 19.*

Poſtea, ſi Horas legis, eò applica, ad ſingula *Gloria*, &c. fidem, ſpem & caritatem exercendo; quia in hoc Sacramento potentia, & ſapientia, & bonitas relucent. Tum cum B. Simone Valentino à cubiculo vade ad Sacrum, quaſi comitando Chriſtum ad montem Caluariæ, &

compaſſionem excitando, atque intentionem renouando.

Quartò, in Sacro; Primò, in confeſſione deteſtare omnes imperfectiones tuas vſque ad Euangelium, & gratiam pete emendandi, & lege *Miſerere*, vel alias preces pro Indulgentia maximè plenaria; Secundò, paſſionem reuolue vſque ad *Sanctus*; Tertiò, beneficia alia tum generalia, tum particularia vſque ad communionem. Tum cōmunica ſpiritualiter, inuitando Dominum, vt dignè valeas poſteà ſacramentaliter. Attēde verò defectus & peccata, atque humilia te, pòſt inuoca ſanctos Patronos, & maximè B. Virginem, vt ſicut ipſa in incarnatione, communione, & morte adſpirauit ad Dominum, & ſe parauit; ita te iuuare, & ad tanti hoſpitis aduentum te comparare dignetur, vt pientiſſima mater, vſque ad poſtcommunionem. Tum fidem excita ad imitationem hæmorrhoïſſæ & S. Thomæ. Secundò, amorem cum Magdalena, & B. Virgine, & opta vt omnes Deum infinitè ament, Sancti, purgandi, iuſti, &c. Tum ad benedictionem vltimam cogita quaſi cælum aperiri; & Sanctiſſimam Trinitatem inuoca, vt ad te veniat, & manſionem apud te faciat: Patrem vt tibi iterum det Filium, & vt Filius, & Spiritus ſanctus ſeipſum; eiſque tres potentias dica, omniaque facienda offer, contritionem rurſus excita, & renoua vota, ſi Religioſus es, vel propoſita tua præcipua. Tum ſpiritualiter Dominum cælitibus comitatum venientem vide, modò vt medicum, modò vt Patrem, &c. ſemper vt omne bonum amantiſſimè exſpecta, & complectere: & mox, vt ſe tradidit, te totum ei viciſſim trade, & millenos mundos ſi haberes, cum omni affectu poſſibili. Secundò, humiliandò, & cognoſcendo indignitatem tuam, opta cum omnibus Sanctis & omnibus creaturis eum ardentiſſimè diligere, & vni potentias potentijs eius, ei actus & membra omnia offerēdo. Tertiò, gratulare ei omnia bona ſua, & gratias age pro beneficijs. Deinde poſt Sacrū pete cum

Marc. 5.

magna

magna fiducia quod optas, cùm virtus hîc de illo exire ſolita ſit, vtque imperfectiones tuas ſanet omnes: ſimulque cæleſtem curiam ſaluta, & vt tuos ſuppleat defectus roga; poſteà ad ſingulas horas inuita, vt maneat tecum Dominus, ac rurſum illi te offer.

In prandio ſtatue cultrum in gutture tuo, ne pecces in hoſpitem, ſed ei de ſingulis præbe ferculum, mortificando te, & applicando paſſioni: quod tamẽ faciliter & abſq; ſolicitudine fieri debet, ita vt non impediatur lectio, ſi Religioſus es. De Venerabili quoque Sacramento, eiuſque laude, ſi potes, aliquid proximo diſſeras; quantum potes tantum aude, quia maior omni laude, nec laudare ſufficis. Poſt hæc totâ hebdomadà Dominum quotidie potes inuitare, iuxta exercitium infrà poſitum. Si verò ſis ſacerdos, à meridie velut officium incipe, ac totum ordina ad hoc ſacrificium: & cùm colligis te ad horas, poteris forſan exercere te & præparare, primâ, ſecundâ, tertiâ per contritionem & confuſionem, ſeu humiliationem, faciendo, ſi fieri potes, aliquod opus humile. Quartâ, quintâ, ſextâ, per fidem, ſpẽ, & opus caritatis aliquod erga proximum, aut ſi potes corporis mortificationem. Septimâ, octauâ, nonâ, excitare te ad amorem, & Primò, in Litaniis (ſi, vt ſolent, veſperi à te etiam recitentur) inuitando omnes Sanctos, ſiue per te, ſiue per Angelum. Secundò, ad cœnam, cœnæ Euchariſticæ memoriam renouando, vt ad manuum lotionem lotionis pedum, quam Chriſtus exercuit, atque hîc etiam mortifica te in aliquo, aut cibo aut condimento. Tertiò, ſuſpira ad cæleſtem cœnam, & poſt hæc linguam diligenter cuſtodi; deinde ſaluta Vener. Sacramentum conuertendo te ſaltem verſus templum, & inuita ſaltem in fine examinis IESVM cum Sanctorum omnium deſiderio; atque iterum, incumbendo, à Ven. Sacramento pete benedictionem, vti & manè. *Prou. 23.*

Oratio manè recitanda.

O IESV, IESV, IESV, *veni deſiderium collium æternorum, & ſuſcipe cor contritum & humiliatum, & ſi quæ vnquam per me feciſti bona, & quæ facturum te ſpero ad gloriam tuam, B. Virginis, & omnium Sanctorum, ac Patronorum meorum, pro Eccleſia tua, Principibus, &c. & potentibus, & Religioſis omnibus, pro animabus defunctis, & pro parentibus, ac benefactoribus noſtris, viuis & defunctis, denique iuſtis & iniuſtis, & ſuſceptis à me mihiq; commiſſis, vel propter te particulariter coniunctis N. En venio cùm puluis & cinis ſim, & peccator, fateor, verè maximus, ad te, ô Rex regum, & Pater miſericordiarum, ac gratiá tuá filium tuum & heredem me eſſe ſpero, & laudare te cupio pro omnibus donis tuis, & beneficijs, & vita ac morte tua. O vnica ſpes, gaudium, & gloria mea, vtinam te fruar, tibi inhæream, & vnus tecum ſim, voluntate & amore, habitemq; in cauernis dulciſſimis vulnerum tuorum, & ſanentur hæc vulnera mea N! ô virtus mea, ſi vis, potes me mundare, & cùm diligas me plus quàm ego me, quomodo de venia non ſperabo, & victoria paſſionum mearum, vt cantem tibi, gloria mea, & non confundar? Concede mihi ſpiritum tuum, bonum & ſuauem, humilem & benignum, vt vnus tecum ſim, nihilq; velim extra te, cùm nihil boni ſit ſine te. Credo tibi, Veritas æterna, & ſpero in te ſolo; gratulor tibi, ô omne bonum, & ſuſpiro cum Sanctis & Angelis, & B. Virgine ad immenſum, infinitum, gratuitum & ſpontaneum amorem tuum; in te omnem affectum quem poſſum, & voluntatem omnem transfundo, & confido tibi, ac diligo te ex toto corde meo, anima mea, mente mea, & ex totis viribus meis, omneſq; in te, & nihil niſi in te, & propter te, ô Deus meus, Deus cordis mei, & omnia.*

Aliud

Aliud exercitium ante ſacroſanctam communionem.

PRimò, conſidera Dominum IESVM quaſi cum curia ſua ad te venientem. Pete verò, quis ſit, ab omnibus creatis, nempe Deus potentiſſimus, ſapientiſſimus, optimus, iuſtiſſimus, qui homo factus, tanta pro te fecit, ſicut omnia pro te creauit, &c.

Secundò, quantâ præparatione opus. vide quid Deo ob beneficia debeas, doctus figuris, Sanctorum exemplis, & ratione, cùm omnes tituli Regis, Imperatoris, &c. ei conueniant.

Tertiò, quomodo, & quare veniat, nempè vt plenè ſe communicet, vt omnia miracula ſpiritualiter renouet: vnde accipere potes perſonas diuerſas, modò cæci, modò hydropici, modò paralytici, vt Spiritus vnctio te docebit, eoque affectu accedere, vt ſanet te, & velut paruum mũdum recreet, ac S. Spiritum innouet in viſceribus tuis. Vide etiam quanti ſteterit Chriſto hic cibus animæ tuæ.

Quartò, ad quem ſecundùm animam & corpus veniat, attende, & deteſtare imperfectiones tuas præcipuas etiam ſigillatim, maximè illam contra quam inſtituis examen particulare.

Quintò, conſidera quis ſit effectus Ven. Sacramenti, nempe ſumma vtilitas, ſumma dignitas, ſumma iucunditas. fit enim anima templum, mater, ſepulcrum, cælum Dei. & fidei, ſpei ac caritatis actus exerce, percurrendo præcipua beneficia & perfectiones, v.g. Credo, Domine te eſſe eum qui creaſti me & omnia propter me, & iam ecce venis ad me: quomodo ergo non ſperabo in te, & diligam te ex toto corde meo, &c.

In communione

Conſidera in ictu oculi Maieſtatem Dei, ac vilitatis tuæ abyſſum, & amplectere Dominum cum Angelorum, Archangelorum, & Sanctorum affectu, eundo per ſingulos choros, teq́ue totum reſigna; & offer ei omnia, ac gratulare illi de omnibus bonis eius.

Poſt communionem

Primò, fides viua excitanda eſt; Secundò, admiratio, humiliatio, gratiarum actio & amplexus, oblatio cum vnione, petitio ac commendatio. Ad humiliationis affectum peccata & indignitas tua te excitet. Ad admirationem, perfectiones Dei: ad gratiarum actionem, omnia beneficia: ad amplexus amoris Dei, immenſitas & bonitas infinita. Deinde offer te & omnia in vnione meritorum Chriſti I sv. Poſtremò pro te & commendatis poſtula quod vis in fide nihil hæſitans; qui enim hæſitat, ait

Iacob. 1. S. Iacobus, ſimilis eſt fluctui maris qui à vento mouetur & circumfertur. Non ergo æſtimet homo ille quòd accipiat aliquod à Domino.

Oratio ante & poſt communionem.

ADorande, potentiſſime, immenſe, incomprehenſibilis Deus, tu habitas lucem inacceſſibilem; quomodo igitur erit conuentio lucis tuæ ad tenebras meas? tu es qui es, & in tuo conſpectu omnia ſunt quaſi non ſint, ac tamquam gutta roris antelucani: quomodo ergo accedet ad te qui exiſtimat ſe aliquid eſſe, cùm nihil ſit? coram te columnæ cæli contremiſcunt, & velant facies ſuas; tibi decies centena millia aſſiſtunt, & ego vermis & non homo, cuius conuerſatio eſt in terris, audebo ad te accedere? Tu Deus fortis, zelotes, Rex regum, quem nemo hominum videre poteſt, & viuere; quid ergo faciã peccatis innumeris reus maieſtatis tuæ: etiam facturus plura hodie, niſi gratia tua retineret præcipitem, & cur-

currentem animam meam poſt greges ſodalium ſuorum, quærentem ciſternas quæ continere non valent aquas, & derelinquentem te fontem aquæ viuæ. Ecce hæc eſt illa infidelis, quæ poſt ſanctas in Baptiſmo nuptias, fornicata eſt cum amatoribus multis, Ierem. 3.
id eſt creaturis, & te repudiauit, atque earum amore filios tuos, ſanctas inſpirationes, odio habuit, & occidit in conſpectu tuo: imò ſanguinem tuum contemptui habuit. Denique ortus mihi eſt, culpa; vita, peccatum & miſeria; mori, pœna. Domine Deus meus, quomodo audebo cælum aſpicere, quomodo potero? qui cæcus vbique exiſtentem, & propter me operantem non agnoui? Tu toties ab inferno eripuiſti me, & tamen, eheu! adhuc vt debui te non dilexi, ſed adhæſi creaturæ fallaci, hoſti capitali, vt vitam, ſolatium & ſalutem animæ perderem (quæ in te ſolo erat) vt libertatem & te pro viliſſima re venderem, & à te, Pater æterne, longè recederem qui vbique es, & dominaris. Nónne metuere debeo, ne cum Oza & Bethſamitis peream ad conſpectum arcæ ſanctiſſimi corporis tui? ne veſte nuptiali carens, eijciar à cæleſti cœna, vt paſcam porcos, nec ſatiari poſſim, ô paſtor animæ meæ? Cooperuit confuſio faciem meam. Pſal. 43.
Quid faciam, ô cuſtos hominum, cæcus in via, vulneratus in ſilua, paralyticus in grabato? fugiámne cum Cain à facie tua? non, Domine, ſed veniens veniam ad Patrem meum, ad fontem aquæ viuæ ſitientem ſalutem meam, ad paſtorem quærentem perditam ouem, cæcus ad lucem, oneratus & laborans ad eum, qui reficiat me, ruam in paternos amplexus, Pater mi; medice, magiſter, ſacerdos, cibus meus. En velut mare magna contritio mea: non eſt qui conſoletur me ex omnibus caris meis. quid mihi eſt in cælo, & à te quid volui ſuper terram? Vanitas vanitatum, & omnia vanitas; at tu vnicum deſiderium meum. O anima, vide IESVM *ſtantem à dextris virtutis Dei, ecce venit, & merces eius magna cum illo. Veniſne, bone* IESV? *veni, Domine, noli tardare: venis enim vt excipias prodigum, laſſum recrees, te contriſtantem exhilares, fugientem trahas, quondam te flagellantem oſculeris, ſpinis pungentem corones, crucifigentem amplectaris, occidentem viuifices, odientem infinito amore proſequaris. Eia reſpice, Deus meus, de excelſo ſolio gloriæ tuæ, & ne deſpicias me*

Thren. 2.
Pſal. 72.
Eccleſ. 1.

opus

opus manuum tuarum, factum & refectum à te, emptum pretio magno, vt glorificem & portem te in corpore meo, immò ſanguine tuo pretioſo lotum, & tibi, dulciſsime IESV, *pro tot lacrymis, opprobrijs & ſputis, & mortis ſententia adiudicatum. O quid pro his retribuam tibi, niſi me totum? omnia nūc vt ſtercora arbitror, vt te lucrifaciam; tecum in nouiſsimo ſedere volo, vt placeam tibi, obediens eſſe vſque ad mortem Superioribus, omnia accipere de manu tua. fac de me ſecundùm beneplacitum tuum; nihil me delectet præter te, non laus peccatoris, non creaturæ quod ſatiare me non poteſt ſolatium. tu ſola ſatietas, tu omne bonum meum. Da mihi, precor, vt impendam me in gloriam tuam & ſuperimpendam, vt proximum omni caritate reducam ad te, vt totus tuus ſim, & tu meus, in te viuam lignum vitæ, & per te dulciſsimum manna, & tecum, Agne benigniſsime, & propter te. Ecce venio, & venire ad me dignaris, vt glorificem te, vt amem te, vt ſaner à te, vt pro præteritis ſatisfaciam, pro futuris gratiam impetrem, & gratiam merear in conſpectu tuo, pro Eccleſia & Ordinibus, parentibus, benefactoribus commēdatis, & inimicis. Accedo, vt amplectar te, firmiſsimè credens, quia tu verè es hîc qui facis mirabilia ſolus. Auge fidem, ſpem excita, accende caritatem. Veni, veni, veni* IESV, *deliciæ tuæ ſint eſſe mecum, & meæ tecum. Veni, dulciſsime, potentiſsime, ſapientiſsime, miſericordiſsime, amabiliſsime Deus meus, cum B. Matre tua, cum ſanctis Patriarchis, Apoſtolis N. Martyribus N. Confeſſoribus N. Virginibus N. omnibus, potiſsimùm Patronis, & quorum hodie memoriam facimus. præparent illi cor meum in habitaculum tuum; arcam, tabernaculum, thronum, templum, cubiculum & lectulum tuum, vt quieſcas & maneas in me, vt videam te breui, & veniam ad te, amem te, ardeam, liqueſcam, conſumar & conſummer in te. Amen.*

Alia oratio poſt communionem.

VNde hoc mihi, vt venias ad me, Rex regum, & Domine dominantium, coram quo Angeli non ſunt puri? Venis ad me à

templo

templo gloriæ tuæ, ſpeluncam latronum, ſerpentum habitaculum, vas contumeliæ, toties fœdatum, poſtquam toties ſanguine tuo lotum per infinitam miſericordiam tuam fuit: & tu, ô Deus, ô bonitas infinita, toties à me repulſam paſſus fuiſti, & contemptus. Ergóne credibile eſt, quòd Deus habitet ſuper terram, & velit facere nobiſcum, & epulari, & iucundari cum ſeruulo ſuo? Ita, Domine, & venire ad cloacam fœdam, leproſam, fornicariam ſponſam: quæ quod feciſti, defecit; pro dilectione odium, pro beneficijs reddidit maleficia. nec dedignaris præ amore ſedere cum ea in ſanie & ſterquilinio? neſcit, neſcit tamen homo, eheu! an amore, an odio dignus ſit poſt tot peccata commiſſa, bona omiſſa, tot imperfectè facta. Ecce, nihil inuenio, niſi peccati fomitem & ſentinam in me, & bonum facere non inuenio, abuſus ſum animæ meæ potentijs, & facta eſt memoria vaga ac inſtabilis, imbecilla ratio & cæca, voluntas ſacrilega & furioſa: te enim creatorem calcauit & crucifixit, vt placeret hoſti homicidæ; te conſeruatorem, vt inſidiatori; Redemptorem, vt perditori; ſe vocantem ad ſalutem Regem ſuum, vt tyranno; & neſcio, bone IESV, *quare offenderim te, niſi quia bonus es, & præſtabilis ſuper malitia hominum. Miſerere mihi, & exaudi me, & manſionem tuam apud me fac, & ſeruiam tibi omnibus diebus vitæ meæ. Heu mihi, Domine, quid inueniſti, quod trahat te à ſummo cælorum, & deſcendere faciat in abyſſum miſeriarum, niſi abyſſum caritatis & miſericordiæ tuæ? nihil hîc niſi quod in Magdalena, quod in paralytico, leproſo. ſed tu ſolus* Iob 14. *potens es mundum facere de immundo conceptum ſemine; ſine fluant aromata gratiæ, & flumina ſanguinis tui ex paradiſo corporis tui, de quinque limpidiſſimis fontibus vulneribus tuis, & mundabor, & lauabis me, & ſuper niuem dealbabor. Riga me, ô* IESV, *lacrymis, quas fudiſti pro me, myrrhâ doloris tui vnge me, aſtringe vinculis, ſputis ablue, flagellis tuis emolli, ſanguine munda, irriſionibus fortifica, cruce erige, morte viuifica. eia ſuſcipe me in holocauſtum, & tyrannis peccatorum meorum fugatis, regna ſuper me, vt in quiete ſeruiam tibi, amem & fruar te, beatitudo mea, & nihil velim extra te. velle poſthac non habeo, niſi tuum. fac quod placet infinitæ potentiæ, ſapientiæ ac bonitati tuæ: ego*

omnia

omnia accipiã à paterna prouidẽtia tua, quæ nouit quid expediat prodigo filio ſuo. Diſpone, Domine, in tempore & æternitate de me. neſcio quid pro gloria tua, quam vnam ſpectare volo, conueniat & ſalute mea: ideo iterum reſigno omnia in manus tuas, Domine, nolens in vllam rem affectu propendere, vel poſtulare, vt nudus nudũ ſequar, velut iam iam eſſem moriturus. Accipe me, Domine, & reſpice in me dolentem quòd vnquam receſſerim à te ; amplectere redeuntem, ô caritas immenſa, Deus meus, & ſerua in te ſolo ſperantem, & ne proijcias me à facie tua, & Spiritum ſanctum tuum
Pſal. 50. *ne vnquam auferas à me.*

O amor dulcis, ô dulcedo amoris IESV, *totus deſiderabilis. Accende in me ignem amoris tui, & vulnera me, vt totus transformer in te. Amo te omne bonum, pulchrum & honeſtum, omnis amœnitas, omnis ſuauitas, fons ſplendoris, fons melodiæ, fons odoris, fons dulcoris, fons amoris: aſtringe me, vt non fugiam illectus ſtercoribus & vanitate à te, & ſpernam inenarrabile bonum; ne plus me trahat creatura quàm Creator, vanitas quàm æternitas, deteſtabiliſſima miſeria quàm ſumma felicitas, plus me inclinent ſordes, quàm eleuet pulchritudo, ſeruitus quàm magnitudo, amaritudo quàm dulcedo. Dilectus meus mihi, & ego illi, qui paſcitur inter lilia, donec aſpiret dies æternitatis, & inclinentur vmbræ vanitatis. Ego dilecto meo, & ad me iam conuerſio eius. Quis mihi det te fratrem meum, vt inueniam te foris, & deoſculer te, & iam nemo deſpiciat, & nunquam ſeparer à te?*

Cant. 2.

Cant. 8.

Tu ſcis, ſponſe animæ meæ, deſiderium & gemitum meum: tolle quod diſplicet tibi in me. Da mihi cor humile, vt diabolicâ ſuperbiâ non ruam, nulli diſplicere timeam, vel placere optem niſi tibi, ſed vt lutum æſtimari velim pro te, qui veniſti miniſtrare, & Samaritanus, & dæmonium habens æſtimatus es; da obediens omnibus vt tibi; da forte, ad tolerãda quæ prouida manus tua imponit; da dulce, ad compaſſionem & proximum vt te diligendum; da liberum, vt ex omnibus euolet ad te; da carneum, vt perfectè amem te. Tu potes, Domine, vtinam velis, meminiſſe afflictionis meæ in excelſo ſolio gloriæ tuæ. Vtinam ſanctiſſima mater tua, Patriarchæ N. Apoſtoli N. Martyres N. Confeſſores N. Virgines N. intercedant

cedant pro me, & gratias agant pro omnibus beneficijs tuis, vt veniam & ſaluer, & inebrier breui amore & gloria tuâ. Amen.

Praxis pro pia deuotaque communione.

PRima. Cùm communio ſit memoriale Dominicæ paſſionis, de illa meditationē inſtituere optima eſt præparatio: quemadmodū etiam de natiuitate Chriſti, aut annuntiatione B. Virginis, ſeu incarnatione Verbi Dei; eò quòd per communionem myſterium illud quaſi innouetur. O quanta dignitas peccatoris! quanta dignatio Creatoris! Idem etiam dici poteſt de Zachæo, &c.

Secunda. Videmus tot peregrinationes inſtitui ad reliquias Sanctorum, & rectè: ſed quid illæ ſi ad hoc SS. Sacramentum cōparentur? ergo peregrinemur nos ad illud, ad veram, vt ſic loquar, humilitatem, & caritatem ac deuotionem; ad admirationem, quòd veniat Rex ad pauperem, idemque Deus ad reum mortis & proditionis, vt reconciliet illum ſibi. Gaudeamus ob tāta dona, tantam apparitionem non Angeli ſed Dei; non dubiam, ſed certiſſimam.

Tertia. Cogita epulum eſſe, ac veſtitu, appetitu, ſpirituali lotione, reuerentiâ te para; commenda hoſpitem & fercula; aufer & conſerua ex iis quod tuis communices. Appetitum iuuabit ſi ab aliis abſtineas cibis, ideò deuoti abſtinentiâ aliquâ ſe parant. S. Margareta Hungarica, teſte Surio, ieiunabat pridie in pane & aqua; B. Staniſlaus Koſtka cænâ abſtinebat; S. Hedvvigis Duciſſa Poloniæ præ amore ac reuerentia vberrime flere ſolebat, & crebrò flexis genibus Euchariſtiam venerari antequam ſumeret; B. Xauerius eam flexis genibus diſtribuebat, & in ſacro quotidiano quaſi nouus ſacerdos, deuotiſſimè S. Hoſtiam offerebat & lacrymabatur; B. Aloyſius tribus diebus gratias agebat pro præterita communione, tribus gratiam petebat pro futura.

IACVLATORIÆ.

COnfitebor tibi, quia terribiliter magnificatus es: mirabilia opera tua, & anima mea cognoſcet nimis. Pſalm. 138.

Repleti ſumus manè miſericordiâ tuâ, & exultauimus, & delectati ſumus. Pſalm. 89.

CAPVT XIII.

Aliud exercitium pro Communione, quo anima à Chriſto, & viciſſim Chriſtus ab anima inuitatur, cum commemoratione variorum beneficiorum, titulorum, & miraculorum in Ven. Euchariſtia, & contritione, & gratiarum actione, reſignatione, Fidei, Spei & Caritatis actu.

NOta, poſt ſingulas periodos, ad ſpatium aliquod, quaſi reſpirando; coram Deo expendenda eſſe, quæ lecta ſunt.

Secundò, ſi affectus dictet ibi etiam aliquantiſper hærere, id omnino faciendum.

Tertiò, hoc exercitium poſſe in fine Sacri pridie communionis fieri, vel certè eundo eo conſilio ad Ven. Euchariſtiam, aut domi veſperi vel manè, vt infrà dicetur; & maximè in Sacro.

DOMINICA.

Matth. 11. CHRISTVS INVITAT ANIMAM. Venite ad me omnes,
Joan. 6. qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos. Omne, quod dedit mihi Pater, venit ad me; & eum qui venit ad me, non eiiciam foras.

Pſal. 8. ANIMA CHRISTVM VT CREATOREM. Quid eſt homo, quòd memor es eius; aut filius hominis, quia viſi-
Iſaia 40. tas eum? Omnia enim quaſi ſtillæ ſitulæ, & tamquā momentum ſtateræ, & omnia, quaſi non ſint, ſic ſunt coram te, & tamquam nihilum & inane, reputata ſunt tibi. O amator hominum, ô potentiſſime, Deus meus, qui me

creaſti,

creaſti, & omnia pro me; & mirabiliter hoc in Sacramento ſub ſpeciebus his eſſe voluiſti; verè mitis, & humilis corde! Tibi dixit cor meum, exquiſiuit te facies mea; faciem tuam, Domine, requiram. Dic animæ meæ, Salus tua ego ſum; & miſerere mei. Exaudi me ſpes omnium finium terræ, & in mari longè.

Pſal. 28.
Pſal. 33.

Laboraui in gemitu meo, lauabo per ſingulas noctes lectum meum, lachrymis meis ſtratum meum rigabo. Peccaui in cælum, & coram te. Vtinam numquam declinaſſem à mandatis tuis! Nonne enim mihi adhærere Deo meo bonum eſt? te vnum quærere? ad te vnum ſuſpirare, à quo omnia mihi bona manarunt? Quid retribuam tibi? qui, cùm mei immemor eſſem, recordatus es mei tu; cui millia millium miniſtrant, & decies centena millia aſſiſtunt, & non eſt numerus militum tuorum. Tu reſpicis terram, & facis eam tremere, & tribus digitis appendis molem eius. Infinitas tibi, immenſe Deus, gratias ago, pro omnibus donis tuis, & in vnione gratiarum actionis, quam agit, & egit ab initio creationis ſuæ ſanctiſſima anima tua, dulciſſime IESV, & mater tua, & omnes beati ſpiritus, ac Sancti tui. Et credo in hoc Sacramēto eſſe verum corpus & ſanguinem tuū. Tu enim dixiſti, ô æterna Veritas, hoc eſſe corpus tuū, & illud mihi dediſti: ideoque & ſpero in te, omniaque tibi committo. Diligo te ex toto corde meo, tota anima mea, & mente mea, & ex totis viribus meis. Ex te enim, & in te, & pro te, ſunt omnia. Deſidero te millies, in quem deſiderant Angeli proſpicere, cuius pulchritudinem Sol & Luna mirantur. mi IESV, quando venies? me lætum quando facies? me de te quando ſaties? O Deus meus, Deus cordis mei, & omnia! abſorbeat me immenſa & melliflua vis amoris tui: vt amore amoris tui moriar, quia amore mei dignatus es mori.

Contritio.
Pſal. 6.
Iſaiæ 40.
Pſal. 103.
Actus Fidei, Spei, & Caritatis.
Oblatio ſui.
Præſentia Dei actus.
Aſpiratio.
Vnio.

Manè euigilans, iterum ea repete, poſt ſolitas preces. Initio Sacri, cogita, quo affectu æquum ſit recipi Domi-

num tuũ à te, vt eſt v.g. Creator tuus, vel Paſtor, Redemptor, &c. Secundò, expende verba inuitantis Chriſti; Tertiò, animæ; & exerce affectus in hoc exercitio poſitos; Quartò, per diem ſubinde eoſdem renoua.

DIE LVNÆ.

Apoc.3. CHRISTVS ANIMAM INVITAT. Ecce ſto ad oſtium, & pulſo: ſi quis audierit vocem meam, & aperuerit ianuam, introibo ad illum, & cænabo cum illo, & ipſe mecum. *Ioan.10.* Ego ſum Paſtor bonus, & cognoſco oues meas: & venio à ſummo cælorum, vt vitam habeant, & abundantiùs habeant.

ANIMA CHRISTVM VT PASTOREM. O Paſtor, & conſeruator mi, & Sapientia æterna, & Veritas certiſſima, qui me paſcis & conſeruas, & omnia pro me: atque inſuper hîc panem in corpus & ſanguinem conuertis, vt ego viuam, & conuertar in te. *Iſaiæ 40.* Scriptum eſt de te: Sicut paſtor paſcet gregem ſuum, & in brachio ſuo congregabit agnos, & in ſinu ſuo leuabit, fœtas ipſe portabit. Require ergo oues tuas, & viſita eas, ſicut viſitat paſtor gregem ſuum, quando fuerit in medio ouium diſſipatarum. In paſcuis vberrimis paſce eas; & in montibus excelſis Iſraël. *Pſal.56.* Paratum cor meum, Deus, paratum cor meum. *Cant.2.* Sonet vox tua in auribus meis. Vox enim tua dulcis, & facies tua decora, ô ſpecioſe formâ præ filiis hominum. Quæ eſt enim exſpectatio mea? nónne tu, Domine? Attamen, ô Deus meus, confundor, & erubeſco leuare faciem meam ad te, quia fornicata ſum cum amatoribus multis. Laboraui in gemitu meo, &c. vt ſuprà.

DIE MARTIS.

Zachar.9. CHRISTVS ANIMAM INVITAT. Ecce Rex tuus venit tibi iuſtus, & ſaluator. Ipſe pauper, aſcendens ſuper aſinam, & ſuper pullum filium aſinæ. vbi eſt refectio mea, *Marci 14.* vbi paſcha cum diſcipulis meis manducem?

ANIMA CHRISTVM VT REGEM SVVM. Rex regum, & Do-

Domine dominantium, qui me ad fidem, tot millibus relictis, vocare dignatus es, & hîc pro me, mirè accidentia abſque ſubſtantia conſeruare. Exſpectans exſpectaui te, Domine, & intendiſti mihi, ô deſiderium collium æternorum. Benedictus, qui venit in nomine Domini. Eſto brachium noſtrum in manè, & ſalus noſtra in tempore tribulationis. Te enim exſpectauimus, veni, Domine, & noli tardare; & relaxa facinora plebi tuæ. Ne memineris iniquitatum noſtrarum antiquarum, ſed miſerere mei. Tu es enim Rex meus, qui mandas ſalutes Iacob. Exurge, exurge, quare obdormis, Domine? Exurge, & ne repellas in finem. quare faciem tuam auertis? obliuiſceris inopiæ noſtræ, & tribulationis noſtrę? Laboraui in gemitu meo, &c. vt ſuprà. *Pſal. 39.* *Matth. 21.* *Iſaia 33.* *Pſal. 78.* *Pſal. 43.* *Ibid.*

DIE MERCVRII.

CHRISTVS ANIMAM INVITAT. Venite, & comedite panem meum, & bibite vinum, quod miſcui vobis. Omnes ſitientes venite ad aquas: & qui non habetis argentū, properate, emite, & comedite: venite, emite abſque argēto, & abſque vlla commutatione vinum & lac. Comedite amici, & inebriamini, cariſſimi: deſiderio enim deſideraui hoc paſcha manducare vobiſcum. *Prou. 9.* *Iſaia 55.* *Cant. 5.* *Luc. 22.*

ANIMA CHRISTVM VT AMICVM LIBERALISSIMVM. O liberaliſſime Domine, qui non dedignatus es vocari & eſſe amicus ac frater noſter: & verè amicus, qui te totum mihi dare, & ad pœnitentiam ac amicitiam vocare dignatus es, & hîc per accidentia ita atque per ſubſtantiam operari: qui omnia, quæ audiſti à Patre tuo, nota feciſti nobis. Quid eſt homo, quia magnificas eum, aut quid apponis erga eum cor tuum? Quemadmodum deſiderat ceruus ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea ad te, Deus. Sitiuit anima mea ad te, Deus, fontem viuum; quando veniam, & apparebo ante faciem tuam? Fuerunt mihi lachrymæ meæ panes die ac nocte, quia dereliqui te fontem aquæ viuæ, & fodi mihi ciſternas, *Ioan. 15.* *Iob 7.* *Pſal. 41.* *Ierem. 2.*

quæ continere non valent aquas. Laboraui in gemitu meo,&c. vt ſuprà.

DIE IOVIS.

CHRISTVS ANIMAM VT SPONSAM INVITAT.
Cant.5. Aperi mihi, ſoror mea, ſponſa, amica mea, columba mea; quia caput meum plenum eſt rore, & cincinni mei
Cant.2. guttis noctium. Surge, propera amica mea, ſpecioſa mea, & veni, oſtende mihi faciem tuam. Sponſabo te mihi in
Oſee 2. fide, & in iuſtitia, & in iudicio, & in miſericordia, & in miſerationibus, & ſcies quia ego Dominus.

Cant.5. ANIMA CHRISTVM VT SPONSAM. Surrexi vt aperirem tibi dilecto meo. Manus meæ diſtillauerunt myrrham, & digiti mei pleni myrrhâ probatiſſimâ. veni, ô ſponſe mi dulciſſime, qui ad hunc ſtatum filiorum tuorum me vocare dignatus es: & hîc mirabiliter eſſe, totus in toto, & in qualibet parte, ſpirituali ac mirabili adinuẽtione tuâ: vt non ſecundùm carnem viuamus; ſed in te,
Prou.8. cuius deliciæ ſunt eſſe cum filiis hominum. O quàm ſua-
Sap.12. uis eſt, Domine, ſpiritus tuus, qui, vt dulcedinem tuam, quam habes, in filios demonſtrares, pane ſuauiſſimo de cælo præſtito reples eos, habente in ſe omnem dulcedinem, & omnis ſaporis ſuauitatem. Veni, Domine, in domum tuam, templum tuum, animam meam, quam tibi
Cant.3. millies dedicaui. Egredimini, & videte filiæ Ieruſalem Regem Salomonem in diademate, quo coronauit eum mater ſua, in die deſpõſationis illius, & in die lætitiæ cor-
Ierem.14. dis illius. Sed, eheu! bone IESV, cur ſicut colonus futurus es mihi in terra, & vt viator, declinans ad manendum? ve-
Cant.1. ni, dilecte mi, & mãſionem apud me fac, & trahe me poſt te; curremus in odorem vnguentorum tuorum. Nemo
Pſal.118. enim poteſt venire ad te, niſi traxeris eum. Erraui ſicut ouis, quæ periit, ſed ecce nunc reuertor ad te in vniuerſo corde meo. Conuertere, quæſo, & proiice poſt tergum tuum omnia peccata mea. Laboraui in gemitu meo, &c. vt ſuprà.

DIE

DIE VENERIS.

CHRISTVS ANIMAM INVITAT. Conſurge, conſurge, ſede Ieruſalem, ſolue vincula colli tui captiua, filia Sion: quia hæc dico ego Dominus: Gratis venundati eſtis; & ſine argento, redimemini. Emi enim te pretio magno, vt glorifices me, & portes me in corpore tuo. Emi, non corruptibilibus, auro, vel argento, ſed pretioſo ſanguine meo. Imò etiam tauri mei, & altilia occiſa ſunt, & omnia parata; venite ad nuptias. Quid potui tibi facere, & non feci? Quod eſt enim bonum meum, & quod pulchrum meum, niſi frumentum electorum, & vinum germinans virgines? *Iſaiæ 52.* *1. Pet. 1.* *Matt. 22.* *Zachar. 9.*

ANIMA CHRISTVM VT REDEMPTOREM. O ineffabilis dilectio! vt ſeruum redimeres, tu te, ô Domine, tradiſti! O IESV, redemptor liberaliſſime, qui ſeruulũ tuum ſanguine tuo liberare dignatus es; & ita hîc eſſe, vt, quamuis hoſtia diuidatur, diuidi corpus tuum nequeat, vt ſcilicet cor meum non diuidam abs te. Reſpice in me, & miſerere mei; neque deſpicias me, Deus ſalutaris meus. Anima enim mea deſiderauit te in nocte, & ad te de luce vigilo. Sitiuit in te anima mea, quàm multipliciter tibi caro mea, in terra deſerta, inuia & inaquoſa. Expãdi ad te manus meas; quia anima mea ſicut terra ſine aqua tibi. Miſerere mei, Deus, ſecundùm magnam miſericordiam tuã. Miſerere mei, quia vnicus & pauper ſum ego. Et quò ibo à facie tua, Pater mi, & liberator meus de inimicis meis iracundis? Tuus ſum ego, ſaluum me fac; quoniam mandata tua exquiſiui. Laboraui in gemitu meo; & cetera vt ſuprà. *Pſal. 62.* *Pſal. 50.* *Pſal. 24.* *Pſal. 118.*

DIE SABBATI.

CHRISTVS ANIMAM INVITAT. Veni in hortum meũ, ſoror mea, ſponſa: meſſui myrrham cum aromatibus meis: & comedi panem meum cum melle meo, & bibi vinum cum lacte meo. Surge, propera, amica, ſpecioſa mea, & veni. Iam enim hiems tranſijt, imber abijt, flo- *Cant. 5.* *Cant. 4.*

res apparuerunt in terra noſtra. veni de Libano ſponſa mea, veni de Libano: veni, coronaberis.

Anima Christvm inuvit tui patrem et glorificatorem. O pater futuri ſæculi, ô glorificator meus! O quàm præclara eſt hereditas tua! Quanta præparaſti timentibus & diligentibus te, Deus meus, qui præparaſti in conſpectu meo talem menſam aduerſus omnes qui tribulant me; qui hîc eſſe, & ad vocem etiã peſſimi ſacerdotis aſſiduè præſtò eſſe pro me, ſub vtraque ſpecie totus & integer, non dedignaris! Fac, obſecro, vt cibus etiam meus ſit, voluntas tua. Et ſi inueni tantam gratiam in cõſpectu tuo, vt te mihi dares; oſtende mihi faciem tuam, vt ſciam te, & inueniam te, quem magno deſiderio deſiderat anima mea: & quomodo coarctor, vſque dum perficiatur! Oſtende mihi gloriam tuam, & ſaluus ero. Recordare ouis perditæ, Paſtor bone; Pater amantiſſime, prodigi filij tui. Scio, non ſum tibi neceſſarius, neque vtilis ſeruus. Sed noſti, ſpero, Domine, quia amo te, & ad te omne ſuſpirium meum. O quàm dilecta tabernacula tua, Domine! concupiſcit, & deficit anima mea in atria Domini. Laboraui in gemitu meo, &c. vt ſuprà.

Pſal. 22. *Exod 33.* *Pſal. 83.*

Oratio coram Ven. Sacramento pro ſui renouatione, & vitæ emendatione: quæ etiam ante & poſt communionem vſurpari poteſt.

PRimò, obſerua & memẽto, dum ingrederis templum ad aquam luſtralem, lotum te ſanguine Chriſti Iesv, & te ablue actu contritionis, ac ſiſte te quaſi coram tota curia cæleſti, cuius ibi pars bona eſt, hancque orationem recita:

Aue, dulciſſime Iesv, *Domine meus, & Deus meus; benedic, quæſo,*

quæſo, inopi & calamitoſo exuli tuo, recipe me in amoris tui ſuauiſſimos amplexus. Fac ſignũ crucis.

Auete venerabiles manus pro me cruci affixæ.

Auete pedes ſpecioſi pro me clauis confixi.

Aue latus ſpecioſum pro me vulneratum.

Aue cor mitiſſimum IESV, *meo & mei indigniſſimi peccatoris æterno amore ſaucium.*

Aue mater & refugium peccatorum MARIA, *ſtella maris & portus ſalutis.*

Auete Angeli & Sancti Dei, fauſtiſſima ſidera, ſuccurrite naufrago & erranti in medio vaſti maris.

Audi, Domine, ſuſpirantem ad te, laqueis in mediis, vbi, eheu! tot ceciderunt fortes Iſraël. Ecce quã in anguſto & lubrico ſtamus! ſubtus dracones & mille cuſpides, infernus ipſe; circa nos hoſtes, intra nos fragilitas. Tu Deus ſupra nos, cuius abyſſalia iudicia me conturbant, cui infidelis fui peccatis innumeris, longè plura commiſſurus, ni ebrium tenuiſſet in præcipiti manus tua & miſericordia tua. quod enim eſt peccatum, quod facit homo, quod non faceret alter homo, ſine te? & eheu! quid ſcio, quid ſerus veſper vehet, quando columnæ cæli obſtupeſcunt, & ſtellæ de cælo ceciderunt? Habeo enim fontes peccatorum & omnis infelicitatis intra me, imperfectiones meas, quibus omnia ita inficiuntur, vt reſpondere tibi de vllo opere non poſſim. O quoties periclitatus ſum, & euaſi gratiâ tuâ de medio hoſtiũ, ſerpentium, ignis, naufragij in arcem tuam, id eſt adiutorium tuum, & ſublatus ſuper altitudinem terræ ex amore tuo, qui amore mei ſolius nõ habuiſti vbi caput reclinares! Obtuli tibi in holocauſtum voluntatem meam arborẽ tuã; vt nec bona velle liceat mihi, niſi tu, Deus, cui cura ab æterno de me eſt, id per Superiores ſignifices. Abſit verò vt iam detrahã de holocauſto? Quid enim, Pater benigniſſime, ſcit puer tuus, quid expediat ſibi, quam viam teneat cæcus in tot periculis, & ignarus viæ? cur medico phreneticus præſcribet? ſi me voles eſſe omnium minimum, vt ſim maximus in æternum apud te ſeſſurus in throno tuo, nónne infinita eſt miſericordia tua? ſi obedire vis me omnibus, vt regnem & iudicem, & gloriâ tuâ circumder, qui veniſti miniſtra- Aug. hom. 23. lib. 50. homil.

re,& non miniſtrari, qui factus es obediens Patri æterno, etiamſi æqualis, vſque ad mortem crucis; parentibus tuis, imò & tortoribus in tormentis; nónne mihi magna gloria ſequi te, Domine, qui pro me cum ſceleratis reputatus es? Si ergo iam commoda quæram, corporis, ſenſuum, ventris mei mancipium, ſciens impoßibile eſſe hîc ventrem, & ibi implere mentem; ſi obliuiſcar præuaricationis meæ, & Adæ, & tot damnatorum, & tui, IESV, felle potati; ſi immenſo ſupplicio redimam ſicut Eſau in conſpectu tuo vilem è creatura voluptatem; ſi honorifica, qui me verè omnium minimum, & peccatorem maximũ agnoſcere debeo, affecto; ſi pauperes ſperno, iudicia hominum formido; ſi vilem me cognoſco, & vilis haberi nolo; ô quanta erit confuſio mihi in conſpectu tuo! Quomodo enim exempla tua ſequi graue mihi eſſe poteſt, qui ſum creatura, ſeruus, miles & filius tuus, toties æternæ mortis reus, qui toties ſpõte in ſeruum me obtuli, & optaui fieri vnicam voluntatem tuam; probè ſciens te per Superiores loqui vtilißima animæ meæ, & incertas eſſe prouidentias noſtras? Vbi iam eſt ergo fiducia mea? Tu, Domine, ſpes mea, & amor meus à iuuentute mea, ne memineris iniquitatum mearum, ne ſis mihi formidini. Tu ſpes mea; ſed illumina me, & coniunge me tibi, & laudent te cælum & terra mecũ pro tot & tantis beneficiis tuis. Gratias ago ex affectu & amore quo poſſum ſummo: noſti enim, ſpero, Domine, quia amo te, quòd tu Deus, me amaueris ab æterno, etiamſi ſcires te aliquando oſurum, conſeruaueris te crucifixurum, redemeris te toties pro vili creatura venditurum, expectaueris prodigum, iuſtificaueris impiũ, præſeruaueris fragillimum, & vocaueris fugientem proditorem tuũ, vt collocares eum cum Principibus populi tui, & ſeruiret tibi omnibus diebus vitæ ſuæ. Et non ſufficiunt tanta vt amore liqueſcat anima mea? Gratias item ago pro tribulationibus, tentationibus, reprehenſionibus & confuſionibus, & me offero ad hæc, & poſtulo veſte tuâ indui, obteſtans per viſcera miſericordiæ tuæ, vt retribuas illis, qui ſuo fortè crudeli damno, & pœnâ tibi luendâ, tantũ bonum mihi attulerunt. Cupio tecum baiulare crucem, nudus nudum ſequi. Hæc eſt voluntas mea, Deus meus, ſuprema, velut hodie morituri coram te Iudice & Patre amantißimo, & curia Sanctorum,

Iſaiæ 53. Marci 15. Hieronym. in epiſtola ad Iulian.

rum,

rum, quos teſtes habebo infidelitatis & tepiditatis, ſi deterior, ſuperbior, diſtractior, impatientior euaſero. Auerte, Domine, hoc à ſeruo tuo, & fac vt temporalium omnium habeat faſtidium, cùm hæc ſatiare numquam poßint. Tu, Domine, ſolus bonus, & omne bonum, ſola ſatietas animæ meæ; quis mihi tribuat, vt te ſolum diligam, & proximum propter te, etiam hoſtem, vt membra; vt filios tuos, & ſponſas, & paratus ſim etiam animas ponere pro ijs? tibi enim præſtare me ſcio, quæ ijs facio, ſeu bona ſeu mala. Quis mihi tribuat, vt quæram te, vt amem te in omnibus, cùm tu in omnibus mei amore exiſtas, & mihi opereris? Deſidero te millies, mi IESV *dulcißime, ſuauißime, amantißime, pretioſißime, pulcherrime, potentißime, nobilißime, ſapientißime, liberalißime, optime, vita mea, protector, gloria mea, creator meus, finis, Redemptor meus, Domine, Pater, ſponſe, frater, & omne bonum. Hæc omnia es, & quomodo mihi non ſufficis & tepidus ſum in amore? Veni, mi* IESV, *quando venies? veni, & vre cor meum, inebria me caritate tuá fac me vnum tecum, ſicut tu & Pater vnum eſtis. Accipe cor meum, ſuſpiria mea corpus & animam, ſanguinem cogitationes N. verba N. & omnes actiones meas N. in vnione omnium meritorum tuorum & Sanctorum tuorum, puriſſimis manibus B. Virginis & Angeli Cuſtodis mei, ſanctorum Patronorum meorũ. Diſpone, ordina de me creatura tua: noſti enim quid expediat, & vis & potes, & tua infinitis titulis ſunt omnia, Deus meus, Deus cordis mei, & omnia. Amen.*

Colloquium animæ cum Chriſto pro Sacro audiendo, & communione, maximè pro ijs, qui non intelligunt quæ leguntur, & diſtractis.

CONſiderare hîc oportet IESVM velut præſentem, atque eum magno affectu comitari.

ANIMA. Quis eſt iſte, qui venit de Edom, tinctis veſti- *Iſaiæ 63.*
bus

bus de Boſra, iſte formoſus in ſtola ſua, gradiens in multitudine fortitudinis ſuæ? quare rubrum eſt indumentum tuum, Domine IESV, & veſtimenta tua ſicut calcantium in torculari?

Ibidem. CHRISTVS. Torcular calcaui ſolus, & de gentibus non eſt vir mecum. circumſpexi, & non eſt auxiliator; quęſiui, & non fuit qui adiuuaret; quæſiui qui ſimul contriſtaretur, & non fuit; conſolantem me quæſiui, & non inueni. *Pſal. 68.*

Iſaiæ 63. ANIMA. Miſerationum Domini recordabor; laudem Domini ſuper omnibus quę reddidit nobis Dominus, & ſuper multitudinem bonorum domui Iſrael, quæ largitus eſt ſecundùm indulgentiam ſuam, & ſecundùm multitudinem miſericordiarum ſuarum. Ludebam ego in plateis, & in ſecreto regalis cubiculi ſuper me ferebatur iudicium mortis. Audiuit hoc Vnigenitus eius, exijt poſito diademate, ſacco veſtitus, aſperſus cinere caput, nudus pedes, flens & eiulans, quòd morte damnatus eſſet ſeruulus eius. Intueor illum ſubitò procedentem, ſtupeo nouitatem, cauſam percunctor, & audio. Quid facturus ſum? adhuc ne ludam & illudam lachrymas eius? planè, ſi inſanus ſum, & mentis inops, non ſequar eum, nec ſimul cum lugente lugebo. Ecce, vnde pudor, dolor, & timor vnde? vtique quia ex conſideratione remedij, periculi mei æſtimo quantitatem. *Bern. ſerm. 3. de Nat. Chriſti.*

Iſaiæ 41. CHRISTVS. Ne timeas, quia ego tecum ſum; ne declines, quia ego Deus tuus. Elegi te, & non abieci te; confortaui te, & auxiliatus ſum tibi: ſuper montem excelſum adſcēde tu, exalta in fortitudine vocem tuā. Ecce enim memoriam feci mirabilium meorū, & dixi diſcipulis meis, Hoc quotieſcumque feceritis, in memoriam mei facietis. Audi Euangeliſtam meum, & recordare paupertatis meę, abſynthij & fellis. *Iſaiæ 40.* Ad ingreſſum ſacerdotis. *Luc. 22.* *Thren. 3.*

ANIMA. Quid retribui tibi? eheu! quid retribuam? credo, Domine, & doleo vehementer peccaſſe me in cælum, &

& coram te, qui dediſti animam tuã pro me: ſed ſpero in te ſpes mea, & diligo te ex toto corde meo. Gloria Patri, &c.

EVANGELISTA. Tum ait illis IESVS, Triſtis eſt anima mea vſque ad mortem; ſuſtinete hîc, & vigilate mecum: & progreſſus puſillùm procidit in faciem ſuam orans, & dicens, Pater mi, ſi poſſibile eſt, tranſeat à me calix iſte: verumtamen non ſicut ego volo, ſed ſicut tu: & factus in agonia prolixè orabat, & factus eſt ſudor eius ſicut guttæ ſanguinis decurrentis in terram. *Ad Confiteor.* *Matth. 26.* *Luc. 22.*

ANIMA. Et ego te vltrà offendere potero, Deus meus? quid retribui tibi, &c.

EVANGELISTA. Tunc ait illis, Venit hora, ecce filius hominis tradetur in manus peccatoris: & confeſtim accedens ad IESVM dixit Iudas, Aue Rabbi; & oſculatus eſt eum: dixitque illi IESVS, Amice, ad quid veniſti? oſculo filium hominis tradis? Ad oſculũ altaris. *Marc. 14.* *Matth. 26.* *Luc. 22.*

ANIMA. Et ego pro vana creatura te deſeram? quid retribui, &c.

EVANGELISTA. Et adduxerunt eum ad Annam primò, & interrogauit IESVM de doctrina, & diſcipulis eius, atque vnus aſſiſtens miniſtrorum dedit alapam IESV, dicens, Sic reſpondes Pontifici? Ad introitum. *Ioan. 18.*

ANIMA. Et ego ne verbum quidem pro verbere tolerare potero? quid retribui, &c.

EVANGELISTA. Sequebatur autem IESVM à longè Simon Petrus: & qui adſtabant, dicebant ei, Verè ex illis es: ille autem cœpit anathematizare, & iurare, Quia neſcio hominem iſtum. & ſtatim gallus cantauit; & egreſſus foras, fleuit amarè. Ad *Kyrie eleiſon.* *Marc. 14.* *Matth. 26.*

ANIMA. O quoties negaui te, & egreſſus riſi dolores tuos! quid retribui, &c.

EVANGELISTA. Et adduxerunt IESVM ad Caipham principem ſacerdotum & quærebant falſum teſtimoniũ contra IESVM, vt eum morti traderent: & adiurauit illum Caiphas; & conclamarunt vniuerſi, Reus eſt mortis, tunc ex- Ad orationes, epiſtolam, graduale. *Matth. 26.*

exſpuerunt in faciem eius, & colaphis eum ceciderunt: alij autem palmas in faciem eius dederunt, & illudebant
*Matth.*27. ei. Manè autem facto concilium inierunt, vt eum morti traderent.

ANIMA. Et quomodo non viuam tibi, ô vita mea, & ſalus mea? quid retribui, &c.

Ad Euangelium. *Ioan.*18. EVANGELISTA. Adducunt ergo IESVM à Caipha in prætorium, & cœperunt illum accuſare dicentes, Hunc inuenimus ſubuertentem gentem noſtram.

ANIMA. Te, Domine, qui pertranſiſti benefaciendo, & ſanando omnes! tu autem nihil reſpondebas, bone IESV. quid retribui, &c.

Ad Credo. *Luc.*23. EVANGELISTA. At illi inualeſcebant, dicentes: Commouit populum docens per vniuerſam Iudæam.

ANIMA. O quoties reddidimus tibi, ô bone IESV, pro bono malum! quid retribui, &c. Eheu! quid retribuam? credo, Domine, & doleo vehementer peccaſſe me in cælum, & coram te; ſed ſpero in te, ſpes mea, & diligo te ex toto corde meo. Gloria Patri.

Ad oblationem, & calicis preparationē. *Hic offer te & omnia opera tua, ſicut Dominus à Iudæis reprobatus ſeſe Patri pro nobis obtulit.*

*Luc.*23. EVANGELISTA. Pilatus autem audiens Galilæam, remiſit eum ad Herodem, qui interrogabat eum multis ſermonibus: & cùm IESVS illi nihil responderet, ſpreuit illũ Herodes cum exercitu ſuo, & illuſit indutum veſte albâ, & remiſit ad Pilatum.

*Ierem.*3. ANIMA. O Sapientia æterna, túne factus es in deriſum propter me! quid retribui tibi, &c.

*Marc.*15. Ad lotionē manuũ & ſecretas. EVANGELISTA. Per diem autem feſtum ſolebat dimittere illis vnum ex vinctis, quemcumque petiiſſent, & dixit, Quem vultis vobis dimittam, Barabbam an IESVM?

*Matth.*27. ANIMA. Cui compararunt te, Deus meus! & quoties vilior mihi fuiſti? quid retribui, &c.

Ad præfationem. *Matth.*27. EVANGELISTA. Dicit autem illis Pilatus, Quid igitur faciam de IESV qui dicitur Chriſtus? dicũt omnes, Crucifigatur,

figatur. ait illis Præſes: Quid enim mali fecit?

ANIMA. Ego ſum, Domine, qui peccaui. filij hominum vſquequo graui corde? nónne iſte eſt, cui venienti cecinistis feſtum oſanna? nónne, de quo ſcriptum, Omnia bene fecit? & canunt Angeli, Sanctus, & perenne Alleluia? quid enim mali feciſti, ô bonitas infinita? at illi magis clamabant, Crucifigatur. Sanguis eius ſuper nos & ſuper filios noſtros. quid retribui tibi, &c.

EVANGELISTA. Tum milites Præſidis ſuſcipientes IESVM in prætorio, congregauerunt vniuerſam cohortem, & flagellabant eum, & plectentes coronam de ſpinis, poſuerunt ſuper caput eius, & arūdinem in dextera eius, & genu flexo ante eum, illudebant ei, dicentes, Aue Rex Iudæorum; & exſpuentes in eum, ceperunt arundinem, & percutiebant caput eius, & ponentes genua adorabant eum, & dabant ei alapas. Ad Canonem. *Matth. 27.*

ANIMA. O quàm pudet me, ſub ſpinoſo capite membrum eſſe delicatum! quid retribui, &c.

Memento hic cum ſacerdote eorum, pro quibus orare debes, & ſupplica per dolores Christi Domini, in nomine ipſius.

EVANGELISTA. Exiuit ergo iterum Pilatus foras, exiuit & IESVS, portans ſpineam coronam, & purpureum veſtimētum, & dicit eis, Ecce homo. Cùm ergo vidiſſent eum Pontifices & miniſtri, clamabant, Crucifige, crucifige eum; & dicit Iudæis, Ecce Rex veſter. illi autem clamabant, Tolle, tolle, crucifige eum. Ad eleuationem. *Ioan. 19.*

ANIMA. O Pater æterne, reſpice in faciem Chriſti tui. quid retribui, &c.

EVANGELISTA. Exuerunt ergo eum chlamyde, & duxerunt, vt crucifigerent eum, & angariauerunt Simonem Cyrenæum, & ad flentes mulieres conuerſus IESVS dixit: Filiæ Ieruſalem, nolite flere ſuper me, ſed ſuper vos ipſas flete, quia ſi in viridi ligno hęc faciunt, in arido quid fiet? & venerunt in locum, qui dicitur Golgotha, & dederunt ei vinum bibere cum felle miſtum. Ad reliquū canonis poſt eleuationem. *Matth. 27* *Luc 23.* *Matth. 27.*

ANI-

ANIMA. Volo, Domine, venire poſt te, & abnegare me, tollere crucem tuam, & ſequi te. quid retribui? &c.

Ad *Omnis honor*, & *Pater noſter*. *Luc.* 23. *Matth.* 27. *Ioan.* 19.

EVANGELISTA. Et ibi crucifixerunt eum, & latronem vnum à dextris, & alterum à ſiniſtris, & diuiſerunt veſtimenta eius, ſortem mittentes, & blaſphemabant eum dicentes, Salua temetipſum. Stabat autem iuxta crucem IESV mater eius. IESVS autem dicebat, Pater dimitte illis, non enim ſciunt, quid faciunt: latroni verò, Hodie mecum eris in paradiſo: matri, Ecce filius tuus: Ioanni & mihi, Ecce mater tua: Deo Patri, Deus meus, vt quid dereliquiſti me?

Ioan. 19.

ANIMA. Mihi verò, Sitio; æſtuans amore ſalutis meæ. denique, Cõſummatum eſt. &, Pater, in manus tuas commendo ſpiritum meum. Dignus eſt, Domine IESV, morte, qui tibi recuſat viuere. quid retribui, &c.

Ad *Agnus Dei*. *Luc.* 23. *Ioan.* 19.

EVANGELISTA. Centurio autem, & qui cum eo erãt, videns tenebras factas ſuper vniuerſam terram, ait: Verè filius Dei erat iſte. Stabant autem omnes noti eius à longè: & vnus militum latus eius aperuit, & continuò exiuit ſanguis & aqua.

ANIMA. Quis mihi det, vt viuam tibi, & moriar pro te, bone IESV? quid retribui tibi, &c.

Ad communionẽ. *Marc* 15. *Matth.* 27. *Ioan.* 19.

EVANGELISTA. Et cùm ſerò eſſet factum, Ioſeph ab Arimathia petiit corpus IESV, & donauit ei Pilatus, & accepto corpore inuoluit illud in ſindone munda, & cum aromatibus, ſicut mos eſt Iudæis ſepelire: & poſuit illud in monumento nouo, quod exciderat in petra.

ANIMA. O vtinam complantati facti ſimus ſimilitudini mortis tuæ, vt ſimus ſimul etiam reſurrectionis, & in nouitate vitę ambulemus! Mihi autem adhærere tibi, bonum eſt, & ponere in te omnem ſpem meam. quid retribui, &c.

Pſal. 72.

Ad poſt-communionem.

EVANGELISTA. Et cùm tranſiſſet ſabbathum, Maria Magdalene, & Maria Iacobi, & Salome emerunt aromata, vt venientes vngerent IESVM, qui tertiâ

die

die reſurrexit à mortuis propter noſtram iuſtificationem.

ANIMA. Quid retribui tibi,&c.

EVANGELISTA. Maria autem ſtabat ad monumentum, & conuerſa eſt retrorſum, & vidit IESVM ſtantem. tunc dicit ei IESVS, Vade ad fratres meos,& dic eis, Aſcendo ad Patrem meum & Patrem veſtrum,ad Deum meum & Deum veſtrum. Poſthæc apparuit diſcipulis ſuis, & dixit eis,Pax vobis, ego ſum,nolite timere. *Ad Dominus vobiſcũ & orationes. Ioan. 20.*

ANIMA. Quando veniam,& apparebo ante faciem tuam? quid retribui,&c.

EVANGELISTA. Et accedens IESVS locutus eſt eis dicens,Euntes in mundum vniuerſum, prædicate Euangelium omni creaturę;& aſcendit in cęlum:& cùm complerentur dies Pentecoſtes,miſit promiſſum Paracletum:illi autem prædicauerunt vbique, Domino cooperante, & ſermonem confirmante ſequentibus ſignis. *Ad benedictionem. Marci 16. Ibidem.*

ANIMA. Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi? calicem ſalutaris accipiam,& nomen Domini inuocabo. Credo, Domine,& doleo vehementer peccaſſe me in cælum & coram te; ſed ſpero in te, ô ſpes mea, & diligo te ex toto corde meo. Abſorbeat me immenſa & melliflua vis amoris tui, vt amore amoris tui moriar, qui amore mei dignatus es mori. *Pſal 115.*

Alia oratio, Chriſtiani hominis officia ac omnium propè virtutum actus complectens.

DOmine Deus meus, in cuius conſpectu ſto, coram quo tremunt vniuerſæ poteſtates, omniaq; ſunt, quaſi non ſint; gratias tibi ago, quia me de nihilo creaſti & vniuerſa pro me, quia redemiſti me ſanguine tuo, & Eccleſiæ tuæ aggregaſti; & pro omnibus beneficijs, quæ ſanctiſſimæ humanitati Chriſti Domini, B. Virgini & omnibus Sanctis, atque hominibus & mihi conceſſiſti: à te enim, & tua ſunt omnia, vt non ſit vnde glorietur omnis 4. Reg. 3. Iſaiæ 40. *Gratiarum actio.* 1. Cor. 1.

August. *caro. Creaſti verò me, & hæc omnia dediſti, vt ſeruiam tibi, & ni-*
Adoratio. *ſi fecero, æterna mihi ſupplicia comminatus es. Adoro te ergo, Deus meus, & ſeruire tibi volo: atque abrenuncio mundo, carni & diabolo, & omni creaturæ, quæ me rebellem faciat tibi creatori meo.*
1. Theſſ. 5. *Quid enim? fortè hodie ſicut fur in nocte veniet improuiſa mors; & quid tum coram tribunali tuo reſponderem tibi, ſi ob leuem*
Pſal 118. *voluptatem, vile lucrum, vel vanitatem declinaſſem à mandatis*
1. Ioan. 5. *tuis, quæ, vt dixiſti, verè grauia non ſunt? Ah, vtinam te, Pater*
Actus Contritionis. *piiſſime, numquam offendiſſem! tu enim verè omne bonum es, & à te & immenſa ac ſpontanea caritate mihi omnia bona venerūt:*
Sap. 7. *pro quibus, eheu! retribui mala. verùm ecce redeo ſeruus ad Domi-*
Pſal. 34. *num, filius prodigus ad Patrem miſericordiarum, & Deum to-*
2. Cor. 1. *tius cōſolationis, & adhærere tibi volo fide viuâ, ſpe firmâ, carita-*
Fidei. *te perfectâ. Credo tibi, ô Veritas æterna, ac* Catholicæ Romanæ Ec-*cleſiæ tuæ, tot* Martyribus, *miraculis, antiquitate & vnitate roboratæ; imò per gratiam tuam paratus potiùs millies mori, quàm*
Spei. *eam non audire.* O Deus *meus, tu es ſpes mea, in te confido,*
Iob 5. *non erubeſcam, etiamſi occideris me, in te ſperabo. Iacto ſuper te,*
Pſal. 54. *Domine, curam meam, & omnem ſolicitudinem meam proiicio in te. Scio enim præſentem vbiq; eſſe te, & mei, velut vniuerſi curā*
Aug. Soliloq. c. 14. *gerere. Fac ergo, Pater cariſſime, de me ſecundùm bonam voluntatem tuam, non meam: tu enim ſolus* Dominus, *tu medicus &*
Reſignationis, Patientiæ & Fortitudinis. *dux meus in via hac; tu noſti, quid mihi ægro expediat, quaq; ſit peregrino eundum. accepto proinde omnia bona & mala de manu tua, ſiue paupertas, infamia, dolores erunt: omnia enim prouiden-*
Sap 14. *tiâ tuâ gubernantur, & in ditione ac voluntate tua cuncta ſunt*
Eſther 13. *poſita. & quis eſt qui dicere poſſit:* Cur *ita facis? & quid, quæſo, ha-*
Iob 9. *bet conqueri, qui infernum eſt promeritus, de momentanea tribu-*
2. Cor. 4. *latione, quæ æternum gloriæ pondus operatur in nobis? Scio inſuper*
Confidentiæ. *quòd benignus & miſericors* Pater *es, neque patieris me tentari*
Ioël 2. *ſupra id quod poſſum.* O *bonitas infinita, diligo te verè ex toto*
1. Cor. 10. *corde meo: à te enim, & in te ſolo omne bonum meum eſt, vbique mihi præſens es, & omnia largiris, ô fons bonorum omnium. Cur*
Amoris Dei. *igitur te neglecto, creaturæ vanum anxiè & fruſtra quæram ſola-*
Matth. 22. *tium? Téne,* IESV *bone, derelinquere poſſum, fontem aquæ viuæ,*

&

& bibere Aegypti, huius mundi, aquam turbidam? Sitio & ſuſpiro ad te vnum, & amplector te vlnis animæ meæ, proximos verò omnes & inimicos propter te. Ecce condono illis iam coram te ex toto corde, quidquid peccauerunt in me. Si enim diligentes me tantùm diligo, nónne & Ethnici hoc faciunt? Ego verò Chriſtianus & filius tuus ſum, qui pluis ſuper iuſtos & iniuſtos, & ſolem tuum oriri facis ſuper bonos & malos. Verùm, ô Domine Deus, da mihi vt non verbo tantùm, ſed & opere & veritate diligam te & proximos meos, ac lato corde curram in via mandatorum tuorũ. Et certè cùm recogito labores & dolores, IESV *dulciſſime, quos pro ſalute mea ſponte ſubiiſti, quid mihi pro illa graue eſſe poteſt? an Miſſam audire? terræ viliſſimum aliquod fruſtum alteri reſtituere? hoc N. abnegare? Sacramenta feruenter frequentare? conſciẽtiam ſedulò examinare? ſobrium eſſe? proximum diligere? aliis honoratiora deferre? te ſuper omnia amare? Pudet me torporis mei, dum filios huius ſæculi aſpicio, & quantos illi labores pro momentanea hac vita tuenda ſubeant. quomodo enim mihi mandata grauia videri poſſunt, cùm tu, Veritas æterna, dixeris, Mandata mea grauia non ſunt? Verè leue eſt onus tuũ, & iugum tuum ſuaue, maximè ſi annos æternos in mente habeã. O æternitas, æternitas quàm rara es in mẽtibus hominum! quarum alterutra feliciſſima, vel miſerrima fortè hodie mihi obtinget: neſcio enim quâ horâ venturus ſis, & amore an odio dignus ſim neſcio. O quid non, cùm in morte iudex adueneris, pro æternitate feciſſe vellem? Quid tum proderunt deliciæ, ſuperbia, diuitiarum iactantia, & hominum fauores à te ſummo iudice ſtrictè iudicando? Et cui vnquam profuerunt, aut quem ſatiarunt? Suſcipe, quæſo, Domine, propoſitum hoc meum, quo tibi hodie ſeruire firmiter ſtatuo, præcepta tua & Eccleſiæ ſeruare, cuiq; ſuum tribuere, vti temperanter donis tuis, omnia aduerſa & proſpera ſuſcipere de manu tua, omnia ad tuam vnius gloriam facere. Offero tibi cor, corpus & animam meam, oculos & manus, quæ numquam ad illicita conuertam; aures, quas numquam detrahentibus aut ſtultiloquio præbebo. Linguam, quâ nihil, niſi tibi placitum loquar; ſed ſemper laus tua erit in ore meo. Denique me totum offero maieſtati tuæ; fac de me*

Ierem. 2.
Caritatis proximi & inimicorũ
Matth. 5.
1. Ioan 3.
Propoſitum bene viuendi.
Pſal. 118.
Luc. 16.
Matth. 24.
Sap. 5.
Contemptus rerum terrenarum.
Exercitium virtutum cardinaliũ.
Iob 2.
1 Cor. 10.
Oblatio ſui.
Pſal. 33.

ſecundùm beneplacitum tuum: ſeruus enim tuus ſum ego, & opus manuum tuarum, ac deſidero vni tibi placere, idq; proteſtor hodie coram te, Deus meus, B. Virgine MARIA, & cæleſti curia tua, quam ſuppliciter inuoco in auxilium meum. Da mihi, Domine IESV Chriſte, per vulnera tua, & per mortem tuam, & merita Sanctorum tuorum, gratiam, ſine qua nil poſſum, vt hæc propoſita mea fortiter exequar: tu enim ſola ſpes mea, tu gaudium, & gloria mea, tu quies & finis meus, in quo ſolo conquieſcere valeo & volo. O Deus meus, ô omne & vnicum bonum meum!

Gen. I. Iſaiæ 64. *Sanctorum patrociniū. Obteſtatio cum diffidentia ſui.* Pſal. 141. Pſal. 3. Auguſt.

Praxis audiendi Sacrum.

EVndo, cogita te velut ad montem Caluariæ ire; & quid ibi viſurus ſis, quantâque deuotione debeas adeſſe. Et intrando locum, aſperge te aquá luſtrali, & cõtritionem excita. Tum, Primò adora Deum, Fidei, Spei & Caritatis actu, & intentionem renoua, dicendo Credo, Domine, & in te ſpero, ac toto corde te diligo. Secundò, conſidera dignitatem ſacrificij. Tertiò, propone reuerenter aſſiſtere: quæ omnia, iam ſequenti oratiunculâ continentur.

Credo tibi, Rex Regum, qui ex amore ſummo verè carnem & ſanguinem nobis tuum dediſti, & ſub his ſpeciebus, vt perpetuò nobiſcum eſſes, mirabiliter eſſe voluiſti; & infinitis figuris ac miraculis hoc declaraſti. Cupio igitur intereſſe huic memoriali paſſionis, & ſapientiæ, & potentiæ, & bonitatis tuæ, attentè, & omni, quâ poſſum, deuotione, cum Angelis tuis, & tota curia tua, ad gloriam tuam, & ad ſalutem & auxilium meum, ad Eccleſiæ vtilitatem, & omnium, qui ſe mihi commendarunt N. & defunctorum N. ſolatium. Da mihi ad hæc gratiam, ô vnica virtus mea. Amen.

Dum ſacerdos parat neceſſaria ſacrificio, antequam incipiat, cogita Angelos aduentantes, vt honorent ſacrificium, & confundere de tepore tuo.

Ad *Confiteor*: percurre breuiter peccata, contritionem excita, & innoua propoſitum emendandi. In ceteris, attende ad verba, ſi ea intelligas: aut roſarium, aut aliud lege.

In offertorio: cogita quæ agenda habeas illo die, & ea offer, ac ſancta deſideria tua recole, priſtinaque propoſita; omniaque vni cum meritis Chriſti IESV.

Ad *ſurſum corda:* attende ad paſſionem Chriſti. Eſt enim memoriale illius. Et in vtroque *memento*, ora pro iis omnibus, quibus oportet, collocando eos in partibus crucis.

Ad eleuationem: conſidera Chriſtum in cruce, & adora. deinde cogita, quæ aduerſa accidere poſſent: & ad ea te reſigna. Conſidera poſt hæc beneficia Dei, & ad ſpiritualem communionem te præpara, rogando Dominum, vt ad te veniat, animam purget ab his N. & illis N. defectibus, eamque virtutibus exornet: denique, quaſi cum ſacerdote deſiderio ardenti communica.

Poſt communionem: gratias age, & gratulare Deo de perfectionibus diuinis. Iterum renoua vota, & propoſita; ac iterum agenda Deo offer, & in particulari ad mortificationem illius, circa quod examine particulari verſaris.

Oratio pro communione ſpirituali.

ECce adſto pauper & inops ad menſam magni Regis, & amantiſſimi Patris mei, tuam Chriſte IESV: *& credo tibi, ô æterna Veritas, quòd verè è ſummo cælorum ad verbum ſacerdotis, vt me viſites, venire dignatus es: verumtamē, conſcius infirmitatis meæ, & peccatorum meorum, non audeo ſacramentaliter ſuſcipere te; ſed dico cum Centurione, cuius ſeruum abſens vti alios plurimos ſanaſti: Domine, non ſum dignus, vt intres ſub tectum meum; ſed per os ſacerdotis, veni in animam meam. Munda, quæſo, illam à malis eius & imperfectionibus* N. *& orna bonis & virtutibus* N. *paſce corpore & ſanguine tuo, vt ſicut catellus, comedat de menſa Domini ſui, & repleatur benedictione, quod potes, & ſæpè ſoles, etiam tantâ, quantâ, ſi ſacramentaliter te ſuſciperem. Omnino ita ſpero, & quòd non deſeres me, & nihil me ſeparabit à te hodie, nec vllo momento vitæ meæ. Vidi enim te, & cognoui caritatem tuam inæſtimabilem, immenſam pietatem: & niſi glacies ac lapis ſim, fera, & non homo; non potero, per gratiam tuā, obliuiſci illius: ſed in te viuam, & tu in me. Tu mihi eris ſemper ſpes mea, gaudium meum, iucunditas mea, fiducia mea, diuitiæ meæ, dilectio mea, quies mea, tranquillitas mea, dulcedo mea, ſuauitas mea, cibus meus, refectio mea, tutela mea, ſuſtentatio mea,*

[Margin: Matth. 8.]

[Margin: Bonau. l. 1. Stimuli.]

expectatio mea, refugium meum, auxilium meum, refrigerium meum, patientia mea, protectio mea, reſponſio mea, locutio mea, meditatio mea, operatio mea, theſaurus meus, in quo ſolo fixa & firma, & immobiliter radicata ſit ſemper mens mea, & cor meum. Amen.

ALia praxis erit, conſiderare ſacerdotem vt Chriſti perſonam repræſentantem; Primò, tonſurâ, ſcilicet illius coronam, Secundò, amictu, velamen oculorũ Chriſti; Tertiò, albâ, illuſoriam veſtem Herodis; Quartò, cingulo, vincula eius; Quintò, manipulo, vincula manuũ; Sextò, ſtolâ, funes quibus tractus fuit; Septimò, caſulâ, veſtem purpuream; Octauò, cruce in pectore ac humeris, Chriſti crucem; Nonò, calice, dolores paſſionis; Decimò, corporali, ſindonem quâ inuolutus fuit Dominus.

Alia, cõſiderare Miſſæ ceremonias, eiſq; vitæ & paſſionis Chriſti memoriam renouare. Tu itaque, ſi libet, Primò, cum ſacerdote, priuſquam ab altari deſcendat, fidem ac puram intentionem exerce; deinde ipſo ſtante ad pedẽ altaris repræſenta tibi Chriſtũ orantem in monte Oliueti, ſanguinemq; ſudantem pro peccatis tuis, ac de iis conterere. Deinde ad oſculũ altaris, memora oſculum Iudæ: ad introitum, quod in domo Annæ paſſus eſt IESVS: dũ itur ad medium altaris, deductionẽ ad Caipham: ad *Kyrie eleiſon*, negationes Petri: ad collectam, accuſationes: ad Epiſtolam, concilium in domo Caiphæ, & Chriſti condemnationem: ad Euangelium, quod in Septemtrione legitur, deductionẽ ad Pilatum gentilem, eiuſque interrogationes: ad *Credo*, populi clamores: ad *Dominus vobiſcum*, Pilatum ad populum loquentem: dum aqua & vinum petitur & offertur, te tuaque omnia Deo offer, ac cogita miſſionem ad Herodem & reditum ab eo: ad lotionem manuum, coram Pilato accuſationem: ad *Orate fratres*, & ſecretas orationes, Barabbæ poſtulationem: ad præfationem & Canonẽ, recordare Iudaicarum vocum, *Tolle, tolle, crucifige eum*, & flagellationis & coronationis Domini tui: ad eleuationem, quomodo Pilatus oſtenderit eum populo: ad cruces aliquot, & cùm ſilentio orat ſacerdos, baiulationem crucis & crucifixionem intuere: ad *Omnis honor*, crucis eleuationem: ad *Pater noſter*, eiuſque ſeptem petitiones ſeptem verba Chriſti commemora: ad *Pax Domini*, &c. mortem IESV: ad *Agnus Dei*, militum confeſſionem: ad *Domine non ſum dignus*, apertiones lateris, & depoſitionem de cruce: ad communionem, ſepulturam: per primum *Dominus vobiſcum*, poſt eam, ſignificatur reſurrectio & apparitiones ac docu-

documenta: per *Ite, Miſſa eſt*, aſcenſio Chriſti: per benedictionem, miſſio S. Spiritus, per Euangeliũ S. Ioãnis, prædicatio Apoſtolorũ.

Finitâ Miſsâ ſi communicare velis, rurſum contritionem excita ad *confiteor*, ante communionis diſtributionem; fidem item, ſpem & caritatem, quarum actus toto decurſu paſſionis exercere diligenter ac diſcretè potes. In communione, affectibus amoris & reſignationis inſta, Chriſtumque animæ vlnis complectere, ac propone ſeriam vitæ emendationem, coram ipſo & curia illius vniuerſa.

Alij diuidunt vitam Domini in tres partes, & gratioſam memorant vſque ad Canonem, pœnoſam eiuſque paſſionem vſque ad communionem, glorioſam ab ea vſque ad finem. Quiſque id ſequi poterit, quod ſpiritus eum vnctio docebit.

Hoc autem modo; ad confeſſionem memento lapſus Adami, tuaq; peccata deteſtare: ad altaris oſculum, Incarnationis Chriſti: ad introitum & *Kyrie eleiſon*, deſiderij SS. Patrum: ad *Gloria* conſidera Chriſtum natum: ad *Dominus vobiſcum*, Magorum adorationem: ad Euãgelium & Symbolum, Chriſti prędicationẽ: ad *Dominus vobiſcum*, miracula Chriſti: ad offertorium, Chriſti oblationem, & tu te pariter offer: ad *Orate fratres*, quomodo mortem ſuam aperuerit diſcipulis: ad præfationem, ingreſſum in Ieruſalem: ad Canonem, orationem in horto, tormenta, & baiulationem crucis: ad eleuationem Hoſtiæ, Chriſti crucis exaltationem: ad calicem, effuſionem ſanguinis: depoſitio Hoſtiæ & calicis, depoſitionem de cruce notat: *memento*, deſcenſum in limbum. hic pro mortuis ora, & velut moriturus propoſita renoua: ad *Pater noſter* conſidera dolores & orationem B. Virginis ſtantis iuxta crucem: ad *Agnus Dei* & communionem, Chriſti ſepulturam: ad cætera, reſurrectionem, apparitiones: atque ad extremam benedictionem, aſcenſionem.

IACVLATORIÆ.

NOn eſt alia natio tam grandis, quæ habeat deos appropinquantes ſibi, ſicut Deus noſter adeſt cunctis obſecrationibus noſtris. Deut. 4.

Memoriam fecit mirabilium ſuorum, miſericors & miſerator Dominus; eſcam dedit timentibus ſe. Pſal. 100.

Quis audiuit vmquam tale, & quis vidit huic ſimile? Iſaiæ 66.

O ſacrum conuiuium, in quo Chriſtus ſumitur, recolitur memoria paſſionis eius, mens impletur gratiâ, & futuræ gloriæ nobis pignus datur! Eccleſia.

Quid eſt bonum eius, & quid pulchrum eius, niſi frumentum electorum, & vinum germinans virgines? Zach. 9.

CAPVT XIV.

Peregrinatio cum Chriſto patiente, ſiue exercitium de Paſſione Domini: quo ad amoris affectum homo diſponitur.

ANIMA. O benigniſſime IESV, Saluator mi, & deſi-
Pſal.110. derium animæ meæ! O qualem mihi memoriam fe-
ciſti mirabilium tuorum, miſericors & miſerator Domi-
ne, amoris inquam & caritatis tuæ immenſæ & ineffabilis
Pſal.138. erga me! O quàm mirabilis facta eſt ſcientia tua ex me!
Abacuc 3. confortata eſt, & non potero ad eam. Audiui, ecce, Do-
mine, auditum tuum, & timui; & conſideraui opera tua
hæc, & expaui; mirabilia, inquam, opera tua, & anima
Pſal.45. mea cognoſcet nimis; mirabilia prodigia quæ poſuiſti ſu-
per terram, mirabilia teſtimonia tua, teſtimonia magni-
tudinis amoris tui. ideò deſiderat hæc ſcrutari anima
mea. Scrutetur alius mirabilia maieſtatis tuæ, & videat ne
opprimatur à gloria, ego opprobria & dolores tuos; nec
cupio quidquam ſcire niſi IESVM meum, & hunc crucifi-
xum.

CHRISTVS. Pone me vt ſignaculum ſuper cor tuum,
Thren.3. vt ſignaculum ſuper brachium tuum, & recordare pau-
pertatis meæ, abſynthij & fellis.

ANIMA. Adhæreat lingua mea faucibus meis, ſi non
meminero tui, & caritatis tuæ quam commendaſti no-
bis. O quàm fortis eſt vt mors dilectio tua, quàm dura
Cant.8. ſicut infernus æmulatio! Lampades eius lampades ignis
atque flammarum. aquæ multæ tribulationum non po-
tuerunt tuam, ô IESV, extinguere caritatem, nec flumi-
na peccatorum meorum obruent illam. & poteritne fie-

ri

ti vt aliquando tui me capiat obliuio, qui in gloria tua æterna recordatus es nominis mei, cùm mei immemor eſſem, & vocaſti me nomine meo, tu qui es ſpes mea, ſalus mea, & vita mea? Videte, & audite omnes, & narrabo vobis qui timetis Deum, quanta fecerit animæ meæ: venite & audite opera Domini, quæ poſui prodigia ſuper terram. Surgam, & circuibo ciuitaté, per vicos & plateas, & legam veſtigia pedum tuorũ; & deoſculabor, & complectar te deſiderium collium æternorũ. Ecce à ſummo cælo eſt egreſſio tua, vt me ouem perditam quęreres, & occurſus meus erit vſq; ad ſummum eius; ſequar te quocunque ieris, cùm mihi dignatus fueris dicerę infinitâ miſericordia tuâ, Veni & ſequere me. *Pſal. 65.* *Pſal. 46.* *Cant. 3.*

CHRISTVS. Surge, propera, amica mea, ſpecioſa mea, & veni, columba mea in foraminibus petræ, in cauerna maceriæ. vide vt dereliquerim pro te domum Patris mei, & factus ſim pro te ſicut colonus in terra, & viator declinans ad manendum. *Cant. 2.* *Ierem. 14.*

De inſtitutione Ven. Euchariſtiæ.

ANIMA. O vtinam, ô vtinam magnificaſſes, Domine, facere nobiſcum Paſtor animarum noſtrarum.

CHRISTVS. Non vos reliqui orphanos: dixi meis, Vado & venio ad vos; & ecce ego vobiſcum eſſe volui in Euchariſtia vſque ad conſummationem ſæculi. cumque triennio toto ego Vnigenitus in ſinu Patris eructaſſem abſcondita à conſtitutione mundi, cùm pertranſiſſem benefaciendo, & ſanando omnes, potens opere & ſermone, & viderem tempus eſſe vt reuerterer ad Patrem; tibi dedi corpus & ſanguinem in cibum & potum, vt epulareris in conſpectu meo ſemper, & memoriale eſſet tibi mortis & paſſionis meæ, immò vt tecum eſſem omnibus diebus. *Ioan. 14.* *Matt. 28.* *Matt. 13.*

Pſal.25. ANIMA. O qualem poſuiſti in conſpectu meo menſam aduerſus eos qui tribulant me!

Pſal.77. CHRISTVS. Et hanc paraui, & feci conuiuium pinguium, conuiuium vindemię omnibus populis, & panem *Iſaiæ 25.* cæli dedi, & panem Angelorum, cùm dixerunt inimici mei, & qui cuſtodiebant animam meam, conſilium fecę- *Pſal.70.* runt in vnum, dicentes, Deus dereliquit eum, perſequimini & comprehendite eum: cùm mortem mihi pararēt, ego arborem vitæ illis dedi: & cùm veniſſem, ô filia Sion, *Zachar.9.* Rex tuus tibi iuſtus & ſaluator, ipſe pauper, & aſcendens ſuper aſinā & pullum filium aſinæ, dixiſti, Venite (vt fratres Ioſeph) venite, occidamus eum. Ecce vt filios enutriui carne & ſanguine meo, ipſi ſpreuerunt me : ego verò *Cant.5.* ijs dixi, Venite iam, & comedite panem meum, & bibite vinum quod miſcui vobis: & viuite, & quare moriemini domus Iſraël?

Admiratio. ANIMA. *Obſtupeſcite cæli ſuper hoc, & portæ eius deſolamini* Ierem.2. *vehementer. Confitemini Domino, quoniam bonus, quoniam in* Pſal.117. *ſæculum miſericordia eius. Dicat nunc Iſraël, quoniam bonus,* *Laus, & gratiarum actio.* *quoniam in ſæculum miſericordia eius. Dicite Deo quàm terribilia ſunt opera tua, Domine, in multitudine virtutis tuæ mentien-* Pſal.114. *tur tibi inimici tui. O verè miſericors & miſerator Dominus, patiens, & multùm miſericors. Suauis Dominus vniuerſis, & miſe-* Pſal.111. *rationes tuæ ſupra omnia opera tua. Quis ſicut Dominus Deus noſter, qui in altis habitat, & humilia reſpicit in cælo & in terra? Confitebor tibi, Domine, quia terribiliter magnificatus es, & mi-* Pſal.138. *noratus propter me. Mirabilia opera tua, & anima mea cognoſcit* *Actus Fidei.* *nimis. Credo, Domine, adiuua incredulitatem meam: teſtimonia tua credibilia facta ſunt nimis propter immenſam caritatem tuā, ex qua feciſti hæc omnia pro me, velut ſi ſolus eſſem, & indigniſſi-* Deut.4. *ma pati dignatus es. Non eſt alia natio tam grandis quæ habeat deos appropinquantes ſibi, ſicut tu Deus ades cunctis obſecrationibus noſtris. Multa enim feciſti tu, Domine, mirabilia tua, &* Pſal.39. *cogitationibus tuis non eſt qui ſimilis ſit tibi.*

Actus Spei. *Propter hoc lætatum eſt cor meum, & exultauit lingua mea,* Pſal.25.

&

& caro mea requieſcet in ſpe, quoniam in te eripiar à tentatione, Pſal. 17.
& in Deo meo tranſgrediar murum. Perſequar inimicos meos, & Ibid.
comprehendam illos, & non conuertar donec deficiant, quia tu es
miſericordia mea, & refugium meum, ſuſceptor meus & liberator Pſal. 143.
meus. Tuus, tuus ſum ego, opus manuum tuarum, pretio ſanguinis *Actus Caritatis.*
tui magno emptus. cuius ergo eſſe potero, amantiſſime IESV, *niſi*
tuus? tu es enim fortitudo mea, & firmamentum meum, & refugium meum: te diligo ex toto corde meo, & ex tota anima mea, atque ex totis viribus meis. O quàm bonus Iſraël Deus his qui re- Pſal. 72.
cto ſunt corde! Quàm magna multitudo dulcedinis tuæ, quam Pſal 30.
abſcondiſti timentibus & diligentibus te!

CHRISTVS. *Nunc ergo habitatores Ieruſalem, & viri Iuda* Iſaiæ 5.
iudicate inter me & vineam meam, quid eſt quod vltrà debui facere vineæ meæ, & non feci?

ANIMA. *Nihil, Domine. ſed ſecundùm nomen tuum, Deus, ſic* Pſal. 4.
& laus tua in fines terræ, iuſtitiâ plena eſt dextera tua. quam
magnificata ſunt opera tua, Domine! nimis profundæ factæ ſunt Pſal. 91.
cogitationes tuæ. Verè melior eſt miſericordia tua ſuper vitas, labia mea laudabunt te, ſic benedicam te in vita mea, & in nomine tuo leuabo manus meas: ecce iuraui, & ſtatui cuſtodire iudicia iuſtitiæ tuæ. Tuus enim ſum ego, tuus ſum ego; ſaluum me fac, quoniam mandata tua exquiſiui. Fac de me ſecundùm diuinum be- *Actus Reſignationis.*
neplacitum tuum in tempore & in æternitate, paratum cor meum, Deus, paratum cor meum, etiam animam meam ponere
pro te per gratiam tuam & pro fratribus meis, & tecum oppro- *Actus Zeli.*
brium & miſeriam exſpectare & amplecti: vt cognoſcant omnes & diligant te, & audiant vocem tuam, ô Paſtor bone, qui animam tuam poſuiſti pro ouibus tuis, & peccatoribus, quorum pri-
mus ego ſum. Erraui enim ſicut ouis quæ periјt: ſed quæſiſti ſeruum Pſalm. 116.
tuum, & portaſti in humeris tuis, & quomodo vnquam obliuiſci poterò tanti amoris & dignationis tuæ?

De

De oratione Chriſti in horto.

ANIMA. Egredere nunc, anima mea, ſilentio comitare IESVM in hortum oliuarum, quia miſericordia Domini plena eſt terra. quid dico hortum oliuarum? in montem myrrhæ & collem thuris.

Cant.5. CHRISTVS. Sic fuit mihi, ſed meſſui myrrham meam cum aromatibus meis, & torcular calcaui ſolus, & expreſſi miſericordiam tibi in iuſtitia mea; cor meum conturbatum fuit in me, & formido mortis cecidit ſuper me; repleta eſt malis anima mea, & vita mea inferno appropinquauit. Oraui itaque ad Patrem pronus in terra, & humiliaui animam meam pro eo quòd ſe homo exaltarat, & dixi tactus dolore intrinſecus, Pater, ſi fieri poteſt, trãſeat à me calix iſte; verumtamen non ſicut ego volo, ſed ſicut tu. Suſtinui verò tunc qui ſimul contriſtaretur, & non fuit; qui conſolaretur, & non inueni: nec poterant Diſcipuli vel vnâ horâ vigilare mecum. lacrymæ meæ erant in maxillis meis, & ſuper vnoquoque, vt in Ioſeph figuratum fuerat, ſolus ploraui ſuper interfectos populi mei, & ſuper te N. nominatim, quia fera peſſima deuorauerat te, fili mi.

Pſal 34. *Pſal.87.* *Matth.26.* *Pſal.68.* *Gen.37.*

ANIMA. Verè languores noſtros tuliſti, bone IESV, & dolores noſtros portaſti, ô Redemptor animarum noſtrarum. Accedamus igitur cum fiducia ad thronum gratiæ, vt miſericordiam conſequamur. O quàm amarum calicem, cuius fæx non eſt exinanita, tibi propinarunt peccata noſtra!

CHRISTVS. Et ego tamen vtrâque manu accepi de manu Patris mei, & deſiderio deſideraui bibere illum: atque cùm haberem ego verus Salomon, & pacificus Rex ſapientiam multam nimis, & latitudinem cordis, quaſi arenam quæ eſt in littore maris; omnẽ arenam, id eſt peccata mundi, in corde meo & dolore meo expiaui, & ideò

3.Reg.4.

ſicut

ſicut aqua effuſus ſum, & diſperſa ſunt omnia oſſa mea, & facto est cor meum tamquam cera liqueſcens in medio ventris mei, aruit tamquam teſta virtus mea. *Pſalm. 21.*

ANIMA. O gaudium Angelorum! ô abyſſus dolorum! & poteſt fieri, vt dicas adhuc, delicias tibi eſſe cum filiis hominum, qui tales contra te ſcripſerunt amaritudines? Video madere terram, quæ maledicta fuerat cùm eſſet primus Adam in horto voluptatis, & rubere video ſanguine vnigeniti filij Dei in horto oliuarum & doloris.

CHRISTVS. Terra, ne operias ſanguinem meum, ſed vox ſanguinis mei clamet ad te, Pater miſericordiarum, de terra pro ouibus meis, & pro hoc N. qui hæc legit, pro quo cum lacrymis oraui, & exauditus ſum pro reuerentia mea, ac conſolatus me es per Angelum tuum; cuius ſolatium minoratus non reſpui, vt docerem te, fili, vias meas, vias humilitatis. Poſt hæc verò, vt cognoſceret mundus, quia diligo Patrem, & ſicut mandatum dederat mihi Pater, ſic facerem, dixi, Surgite, eamus hinc; & exultaui vt gigas ad currendam viam, ac Iudæ oſculum alteri Achitophel non negaui: & poſtquam Malcho perſecutori aurē ac cæteris quaſi exanimatis verbo vitam reddidiſſem, ſpectantibus infinitis propè Angelorum legionibus tradidi ex infinita caritate in mortem animam meam; & homo pacis meę, qui edebat panes meos, magnificauit ſuper me ſupplantationem. *Pſalm. 18.* *Pſal. 40.*

ANIMA. Et ego non me tradam totum tibi, cuius totus ſum? an reſiſtam tibi, & oſculo tradam te concupiſcentijs, tantâ benignitate & beneficiis præuentus! O ardentiſſima caritas! ô quàm ſuauiter vris, quàm fortiter trahis nos in funiculis Adæ & caritatis! *Obſtupeſcite*, &c. vt ſuprà. *Oſeæ 11.*

De Chriſti ad Annam deductione.

ANIMA. Iam verò quò te, Domine, dùxerunt & reduxerunt peccata mea Meſſiam ſuum, expectationem, & Regem ſæculorum, deſiderium collium æternorum, te Principem pacis, Pontificem innocentem, ſanctum & impollutum Agnum abſque macula?

CHRISTVS. Ad Annam primùm, atque ibi ſteti velut reus, Deus tuus, & Dominus & Pater tuus, vt tu ab æternis ſupplicijs liberareris: ſteti, vt ſedere poſſis cùm principibus populi mei: & dedi percutienti me maxillam, &
Thren.5. ſaturatus ſum opprobrijs, vt ſatiareris cùm apparebit tibi gloria mea; & inebriareris ab vbertate domus meæ.

ANIMA. O Agne mitiſſime, iam ſcimus cuius ſpiritus eſſe debeamus. Elias Propheta tuus ignem de cælo de-
4.Reg.1. ſcendere fecit, vt perderet aduerſarios ſuos: quod etiam Diſcipuli tui antea fieri iuſtum putarunt: ſed necdum
Matth.11. perfectè à te didicerant, mites eſſe, & humiles corde. O quàm ſuauis eſt, Domine, ſpiritus tuus! non reddit pro bono malum; ſed vincit in bono malum; ſapientiam non vincit malitiâ.

CHRISTVS. Diſce igitur, fili, cùm ſis puluis & cinis, non verbo moueri, non maledicere cùm malediceris, cùm pateris non comminari, quando opprobrium optauit & exſpectauit cor meum & miſeriam. Quid retribues mihi pro his qui vix moneri potes, qui me, id eſt præcepta maiorum ac mea, trahis ad iudices, & examinas ad mundi leges, & tribunalia propriæ exiſtimationis? Poteram verbo vlciſci, & delere ob hoc facinus vniuerſum
Num.16. orbem; vel, ſicut Moyſes, efficere vt terra dehiſceret; vel,
4.Reg.2. ſicut Elizæus, vt omnes diſcerperentur; ſed ego cum gaudio ſuſtinui amore tui, meque Deo Patri meo inſuper ad omnia tormenta obtuli; ac deſiderio deſideraui indui

confuſione ſicut diploide, & túnc, fili mi, velles honorificè tractari.

Anima. Omnes nos quaſi oues errauimus, & vnuſquiſque in viam ſuam declinauit, & poſuit in te Dominus iniquitatem omnium noſtrûm, ſeruorum infidelium in filium, in quo ſibi benè complacuit. *Obſtupeſcite,&c.* *Iſaiæ 53.*

De Christi apud Caipham accuſatione & illuſione.

Anima. Ductus es, ô Iesv, ab Anna ad Caipham Principem ſacerdotum; an forſitan, quia habebat legem, quia prophetauit? vt Pontifex anni illius benigniùs exciperet te Saluatorem meum?

Christvs. Imò ipſi cum maioribus circumdederunt me ſicut apes, exarſerunt ſicut ignis in ſpinis, & velut Naboth circumuenerunt. Os peccatoris, & os doloſi ſuper me apertum eſt; locuti ſunt aduerſum me linguâ dolosâ. Ego verò factus ſum tamquam homo non audiens, & non habens in ore ſuo redargutiones. *3.Reg.21.* *Pſal.108.* *Pſal.37.*

Anima. Vbi ſumus nos filij Adæ, tam prompti ad declinandum os noſtrum in verba malitiæ, ad excuſandas excuſationes in peccatis, vt decipiamus ipſi de vanitate in idipſum? Nihílne, Domine, excuſaſti? nihil vtique; quia te accuſabant peccata mea. Eheu! quàm verè prædixit Propheta tuus, Ego redemi eos, & ipſi locuti ſunt contra me mendacia! *Oſeæ 7.*

Christvs. Imò viri qui tenebant me exſpuerunt in faciem meam, & velauerunt eam; alij autem palmas dederunt, &, vt Samſoni Philiſtijm, mihi illuſere. Ego verò corpus meum dedi percutientibus, neque faciem meam auerti ab increpantibus & conſpuentibus in me. Et poſt accuſationes multas, & cùm defeciſſent ſcrutantes ſcrutinio, clamauerunt, Reus eſt mortis. & *Iſaiæ 50.*

hæc

hæc fuit mihi merces laborum meorum, qui veneram vt vitam haberent, & abundantiùs haberent oues quæ perierant domus Iſraël.

ANIMA. Meritò exclamauit Propheta tuus, Domine

Iſaiæ 53. IESV: Quis credidit auditui noſtro? & brachium Domini cui reuelatum eſt? non eſt ſpecies tibi, neque decor: vidimus eum, & non erat adſpectus, & deſiderauimus eum deſpectũ & nouiſſimum virorum, virum dolorum, & ſciẽtem infirmitatem; & nos putauimus eum quaſi leproſum, & percuſſum à Deo, & humiliatum. Tu autem vulneratus es propter iniquitates noſtras, & attritus propter ſcelera noſtra: diſciplina pacis noſtræ ſuper te, & liuore tuo ſanati ſumus. Sed num fortè ſolatio hîc fuerunt Diſcipuli, qui parati tecum fuerant in mortem ire?

CHRISTVS. Imò abominati ſunt me quondam conſi-

Iob 19. liarij mei, & quem maximè diligebam, auerſatus eſt me; inquilini domus meæ ſicut alienum habuerunt me, & quaſi peregrinus fui in oculis eorum. Et tu poſt hæc eru-

Luc. 9. beſces etiam profiteri te Chriſtianum ; & pudebit non eſſe cum impudente impudentem?

Thren. 5. ANIMA. Verè repletus es amaritudinibus, & inebriatus es abſynthio. *Obſtupeſcite*, &c.

De Chriſti apud Pilatum & Herodem accuſatione.

CHRISTVS. His omnibus ſatiari non poterat improbitas, ſed adducunt me à Caipha in prætorium, &

Pſal. 63. mox apud Pilatum exacuerunt vt gladium linguas ſuas,

Pſal. 108. locuti ſunt aduerſum me linguâ doloſâ , & ſermonibus odij circumdederunt me, & expugnauerunt me gratis.

Pſal. 37. Ego autem tamquam ſurdus non audiebam, & ſicut mutus non aperiens os ſuum, atque inde ad Herodem miſ-

Thren. 3. ſus ſum, & factus ſum in deriſum omni populo, canticum eorum totâ die.

ANI-

ANIMA. O Sapientia æterna, ô Saluator mundi, in quo thesauri ſapientiæ & ſcientiæ reconditi erant; túne ſiles in hac cauſa coram Rege & aula eius, & pateris ſtultum te haberi? & homo de ſcientia inflatur? Idcirco ego plorans, & oculus meus deducens aquas. Vide, Domine, & conſidera, quoniam factus ſum vilis, quia non refræno linguam meam. Vide, Domine, afflictionem meam, quoniam erectus eſt inimicus meus. *Coloſ. 2.*

CHRISTVS. Obmutui, & ſilui etiam à bonis; quando adſtiterunt Reges aduerſum me, & principes conuenerunt in vnum: quæſiui qui ſimul contriſtaretur, & non fuit; conſolantem me quæſiui, & non inueni. *Pſal. 2.* *Pſal. 68.*

Obſtupeſcite, &c.

De reditu Christi ad Pilatum, & flagellatione & coronatione.

ANIMA. Remiſſus es, Domine, ab Herode ad Pilatum, & conuenerunt rurſum omnes ſitientes velut rabidi canes ſanguinem tuum: eheu! quas accuſationes, quæ attulerunt improperia! auctorem vitę poſtpoſuerunt homicidæ, & Barabbam poſtularũt, & factus es nouiſſimus virorum. Nunc ſcio verè, quia maximi ſceleris reus ero, ſi vbi tu te, Deus, humilias, ego homo me exaltauero, ſi me vmquam contemptum, neglectum, præteritum doluero: non eſt enim maior ſeruus Domino ſuo.

CHRISTVS. Ego pro te factus ſum ſicut vermis, & non homo, opprobrium hominum, & abiectio plebis. nam neque hîc ſtetit benignitas & caritas mea; ſed mox nudatum flagellarunt coram integra cohorte: & à planta pedis vſque ad verticem capitis non fuit in me ſanitas, & coronarunt me ſpineâ coronâ, & purpurâ illuſerunt mihi: ac ſpectaculum factus ſum omnibus inimicis meis. *Pſal. 21.* *Iſaia 1.*

ANIMA. Tu nudus fuiſti propter me, bone IESV, velut

alter Noë ebrius amore; tu qui tegis omnia, qui veſtis fœnum agri (id eſt omnem carnem) quod hodie eſt, & cras in clibanum mittitur, qui ſtolâ gloriæ induis electos tuos, cuius omnes domeſtici veſtiti ſunt duplicibus. & quorſum, Domine? nempe vt induar te, Domine, IESV Chriſte, & tuis veſtimentis, loricâ fidei, galeâ ſalutis, veſte nuptiali, id eſt caritate tuâ, & non erubeſcam te, neque legem tuam in omni vita mea.

CHRISTVS. Cùm verò ſic rabiem ſuam in me exercuiſſent, indutum & illuſum purpurâ, ligatum, ac coronatum, ſanguine vndique coopertum, adductus ſum à Pilato foras, qui exclamauit: Ecce homo. illi verò mox vt me aſpexerunt, auerterunt faciem ſuam, & crucifixerunt me labiis ſuis.

Cant. 3. ANIMA. Egredimini filiæ Sion, & videte Regem veſtrum Salomonem in diademate, quo corónauit eum mater ſua. Aſpicite ſponſum, ſponſum verè ſanguinum; aſpicite eum in quem deſiderant Angeli proſpicere. *1. Pet. 1.*

CHRISTVS. Totâ die verecundia mea contra me eſt, & confuſio faciei meæ cooperuit me, à voce exprobrantis & obloquentis, à facie inimici & perſequentis. Subſannauerunt me ſubſannatione, & frenduerunt ſuper me dentibus ſuis. O vos omnes, qui tranſitis per viam, attendite & videte ſi eſt dolor ſimilis ſicut dolor meus. Facta eſt mihi hereditas mea quaſi leo in ſilua, dedit contra me vocem, & condemnauit me populus meus; dereliquerunt me fontem aquæ viuæ, me vitam ſuam, & fecerunt fœdus cum morte, & pepigerunt pactum cum inferno. *Pſal. 43.* *Ierem. 1.* *Ierem. 12.*

Obſtupeſcite, &c.

De baiulatione crucis & crucifixione.

ANIMA. Iam exhauſtus es doloribus, & vndique fluunt riui ſanguinis tui, quomodo poteris, amantiſſime IESV, portare crucem longá ac difficili via?

CHRISTVS. Exulto iam vt gigas ad currendam viam; & baptiſmo habeo baptizari. & quomodo coarctor donec perficiatur! paratus ſum, & non ſum turbatus, paratus vt copioſa tibi ſit redemptio. *Luca 12.* *Pſal 118.* *Pſal. 129.*

ANIMA. Confiteantur tibi, Domine, miſericordiæ tuæ, & mirabilia tua filiis hominum. Quid retribuemus pro omnibus quæ retribuiſti nobis? ſicut ouis ad occiſionem ductus es, & quaſi agnus coram tondente ſe obmutuiſti, & non aperuiſti os tuum. *Pſal. 106.* *Iſaia 53.*

CHRISTVS. Vide ne aliquando obliuiſcaris Domini Dei tui.

ANIMA. Adhæreat lingua mea faucibus meis, ſi non meminero tui, ſi introiero in tabernaculum domus meæ, ſi dedero ſomnum oculis meis donec inueniam te, Domine Deus meus. *Pſal. 136.* *Pſal. 131.*

CHRISTVS. Quære me dum inueniri poſſum, inuoca me dum propè ſum: abnega temetipſum, & tolle crucem tuam, & ſequere me: qui enim non baiulat crucem ſuam poſt me, non poteſt meus eſſe diſcipulus. Conſidera me hîc rurſum nudatum in monte Caluariæ, proſtratum, crucifixum; vide vt foderunt manus meas, & pedes meos, & dinumerauerunt oſſa mea. Adſpice in me, quanta ex caritate offeram me in ſacrificium pro te. *Luca 14.* *Pſal. 21.*

ANIMA. Heu, Domine IESV, quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum? Quæ ſunt plagæ iſtæ in medio manuum tuarum? *Ierem. 7.* *Zachar 13.*

Iſaia 53. CHRISTVS. His plagatus ſum in domo eorum qui diligebant me, & in anima tua: & cum ſceleratis reputatus ſum.

ANIMA. O quàm indebita miſeratio! quàm gratuita dilectio! quàm inopinata dignatio! quàm ſtupenda dulcedo! quàm inuicta manſuetudo! Regem gloriæ pro deſpicatiſſimo vermiculo crucifigi! Quis audiuit vmquam tale? aut quis vidit huic ſimile? Vix enim pro iuſto quis moritur: tu pro inimicis & iniuſtis mortuus es, eligens exulare à cælis, vt nos reportares ad cælos. Proinde memor ero, quamdiu fuero, laborum & dolorum quos pertuliſti in prædicando; fatigationum, in diſcurrendo; tentationum, in ieiunando; vigiliarum, in orando; lachrymarum, in compatiendo. Recordabor dolorum tuorum, cõuitiorum, ſputorum, colaphorum, flagrorum, ſubſannationum, exprobrationum, clauorum, horumque ſimilium, quæ per te, & ſuper te abundantiùs tranſierunt. Hæc meditari dixi ſapientiam, in his iuſtitiæ mihi perfectionem conſtitui, plenitudinem ſcientiæ, diuitias ſalutis, & copiam meritorum. Hæc me erigunt in aduerſis, in proſperis reprimunt, & inter læta triſtiaque vitæ huius præſentis viâ regiâ incedenti, tutum præbent vtrobique ducatum: propterea hæc mihi in ore frequenter, in corde ſemper. Hæc mea ſublimior Philoſophia, ſcire IESVM, & hunc crucifixum. Vulneraſti cor meum, Redemptor mi, vulneraſti cor meum. vtinam amore tui mori poſſim, & viuere tibi! Reliquum enim eſt vt qui viuunt, non ſibi iam viuant, ſed tibi, qui pro nobis mortuus es.

S. Bernard. ſerm. de quadruplici debito.

Bernard. ſerm. 43. ſuper Cantica.

O pedes ſpecioſi euangelizantis pacem! decurriſtis ſtadium, & hoc tibi brauium retulerunt peccata mea, Domine Deus meus.

O manus beatiſſimæ, quas aperuiſti ſemper, bone IESV, vt impleres omne animal benedictione! hæccine retribuimus tibi?

O latus pretioſum, aſylum peccatorum, perfugium afflictorum, delicium Sanctorum! apertum es, vt cælum mihi exuli pateret; per quod columba, quæ non inuenit vbi requieſcat pes eius, reuertatur in arcam ſalutis, & ſuauiſſimam quietem. Nam reuera vbi tuta firmaque infirmis requies, niſi in vulneribus Saluatoris? Tanto illic ſecurior habito, quanto ille potentior eſt ad ſaluandum: fremit mundus, tremit corpus, diabolus inſidiatur; non cado, fundatus ſupra firmam petram. Peccaui peccatum grande, turbabitur conſcientia, ſed non perturbabitur; quoniam vulnerum Domini recordabor. Quid enim tam efficax ad curanda conſcientiæ vulnera, necnon ad purgandam mentis aciem, quàm Chriſti vulnerum ſedula meditatio? quid tam ad mortem, quod non Chriſti morte ſoluatur? Si ergo in mentem venerit tam potens, tamque efficax medicamentum, nullâ iam poſſum morbi malignitate terreri. Fidenter quod ex me mihi deeſt, vſurpo mihi ex viſceribus Domini, quoniam miſericordiæ affluunt; nec deſunt foramina, per quæ effluant. patet arcanum cordis per foramina corporis; patet illud magnum pietatis ſacramentum; patent viſcera miſericordiæ Dei noſtri, in quibus viſitauit nos oriens ex alto.

Bernard. in Cant. ſerm. 62.

Bernard. ſerm. 61.

Ecce os beatiſſimum, quod poſitum erat tamquam gladius acutus, iam mihi præbet oſculum pacis, & adhuc peccata mea diuident inter te & me, & recuſabo viuere poſthac tibi?

O oculi multò plus lucidiores ſuper Solem, circumſpicientes omnes vias hominum! quis vos obtenebrauit? reſpicite me, quæſo, quia facti & fracti eſtis propter me; ſemel aſpicite, & ſaluus ero. Oculi verè ſicut columbæ, quæ lacte ſunt lotæ, & reſident iuxta fluenta pleniſſima. O mundi oculi, qui reſpicere ad iniquitatem non poteſtis. Oculi ſicut piſcinæ in Heſebon, in quorum lachrymis lauantur crimina, quorum benigni-

Eccli 23.

tate ſanatur anima, quorum ſuauitate omnis aboletur triſtitia.

O lingua IESV mei, lignum vitæ, quæ nobis peccatoribus vitam reddidit, & Patrem placauit, dicens: Pater ignoſce illis, & latroni paradiſum promiſit. O verbum dulce, ſpes deſolatæ animæ! ô verbum quod mitigauit *Eccli 6.* inimicos tuos, multiplicauit amicos tuos. Sitis ſalutem meam, & ego non ſitiam amorem tuum, non ſitiam ad Deum fontem viuum? Commendaſti me & dediſti matri Domini mei, & ego vllam aliam agnoſcam? Conſummata omnia dixiſti, felle & aceto potatus fuiſti, ô IESV vita mea, ſalus mea; mortuus es propter peccata mea, vt viuam tibi, & moriar tibi. & cui viuam? Mortuus es, & tenebræ factæ ſunt ſuper vniuerſam terram, occidit ſol in meridie, & planxerunt vniuerſæ creaturæ, & petræ ſciſſæ, & monumenta aperta, velum templi diuiſum: & de petra cordis tanto percuſſa caritatis telo, non fluent aquæ largiſſimæ: Ecce mare gratiarum etiam conuerſum eſt in mare lacrymarum; & ego potero ſiccis oculis hæc intueri? *Thren. 2.* Cui comparabo te? vel cui aſſimilabo te, Domina mea, cui exæquabo te? magna enim velut mare contritio tua.

Bernard. CHRISTVS. O homo, vide quæ pro te patior; non eſt dolor ſicut quo crucior: vide pœnas quibus afficior, vide claues quibus confodior: cùm ſit dolor tantus exterior, interior eſt planctus grauior, cùm te tam ingratum experior.

Obſtupeſcite, vt ſuprà.

Praxis in Paſſione Dominica ſeſe exercendi.

MEmoria Paſſionis Domini quàm ſit ſalutaris, paſſim omnes ſancti Patres declarant. D. Auguſtinus ait: Fratres, vt à peccato ſanemur, Chriſtum crucifixum intueamur: quomodo qui intuebantur ſerpentem æneum in deſerto non peribant morſibus ſerpentum; ſic qui intuentur fide Chriſti mortem, ſanantur à morſibus peccatorum. Gregorius autem: Nihil, inquit, adeò graue, quod non æquanimiter toleretur, ſi Chriſti Paſſio ad memoriam reducatur. D Bonauent. Huius, ait, Paſſionis Chriſti meditatio continua mentem eleuabit, quid agendum, quid meditandum, quídue ſciendum & ſentiendum ſit, indicabit: te demum ad ardua inflammabit; te vilificari, contemni & affligi faciet: affectus tuos, tam in cogitatione, quam in locutione ac etiam operatione regulabit. Propterea Sancti mirificè in hac meditatione ſe exercuerunt, adeò vt, quoad fieri poterat, conformari Chriſto crucifixo etiam corporaliter optarent. Hinc Seraphico Franciſco & S. Catharinæ Senenſi ſingulari priuilegio vulnera Chriſti Domini communicata ſunt, vt oſtenderet ſibi gratiſſimas illas animas, quæ in Paſſione ſua, & vulneribus habitarent.

Auguſt ſuper Ioan.

Stimulo diuini amoris cap. 1.

Modus meditandi Paſſionẽ iam ſuprà explicatus eſt: obſerua tamen, hîc ſingulariter iuuare loci compoſitionẽ; Secundò, intueri vultum dulciſſimi IESV reſpiciẽtis nos, & ſenſuum facere applicationem, id eſt fingere ſe audire, videre omnia: Primò, Chriſtum, & cor eius afflictum; Secundò, homines; Tertiò, ſpiritus malos & bonos. Angeli enim pacis amarè flebant, dæmones exultabãt. Ex ſingulis Primò, confuſionẽ tui; Secundò, ſpem; Tertiò, caritatem; Quartò, imitationis Chriſti deſiderium excita. In colloquio gratias age, pete & obſecra, & poſtremò te totum Deo offer. Albertus Magnus memoriam Chriſti paſſi plus prodeſſe ait, etiam ſimplicem, ſed deuotam, Deoque gratiorem quàm diſciplinare ſe quotidie vſque ad ſanguinem; quàm ieiunare anno integro in pane & aqua; quàm quotidie recitare integrum Pſalterium. Huius argumentum manifeſtiſſimum, quòd ſacrificium auguſtiſſimum Miſſæ in paſſionis memoriam inſtituiſſe ſe Dominus profiteatur, ideoque id fieri mandet. Imò paſſim Spiritus ſancti inſtinctu in templis, in turribus, in pontibus, in compitis cruces viſuntur, velut trophæum Saluatoris, memoriale paſſio-

nis, & perfugium omnium miſerorum. Hæ igitur te admoneant tanti beneficij; admoneat etiam horæ pulſus, piamque illam conſuetudinem imitare, quá ad horas ſingulas ſingula Paſſionis capita quidam piè ſolent commemorare. verbi cauſâ, cogita horâ ſextâ veſpertinâ pedum lotionem; ſeptimâ, inſtitutionem Ven. Sacramenti; octauâ, ſermonem poſt cœnam; nonâ, Chriſtum euntem ad hortum; decimâ, orantem in horto; vndecimâ, comprehenſionem eius; duodecimâ, deductionem ad Annam, &c. primâ, deductionem ad Caipham, & corã eo accuſationem; ſecundâ, illuſionem in domo Caiphæ; tertiâ, quomodo manſerit ligatus, & negatus ſit a Petro illâ nocte; quarta, condemnationem Chriſti factam à Sacerdotibus; quintâ, accuſationem coram Pilato; ſextâ matutinâ, illuſionem coram Herode; ſeptimâ, accuſationem apud Pilatum & Barabbæ præ Chriſto liberationem; octauâ, flagellationem & coronationem; nonâ, condemnationem eius; decimâ, baiulationem crucis; vndecimâ, crucifixionem; duodecimâ, erectionem crucis; hora primâ, verba eius in cruce; ſecundâ, ſitim eius; tertiâ, mortem Chriſti IESV vitæ noſtræ; quartâ, apertionem lateris; quintâ, depoſitionem de cruce ac ſepulturam.

Alia praxis eſt vnire omnes corporis afflictiones atque animi cum Chriſti paſſionibus & doloribus, eoſque in ſe aliquo modo exprimere, aut orando extenſis in modum crucis brachiis, aut funiculis corpus ſtringendo ad memoriam vinculorum Chriſti, aut aliâ ratione, ſicut vnctio & exempla Sanctorum te docere poterunt. Quàm fuerit gratum Chriſto Domino certa loca, ac templa diuerſis myſteriis commemorandis deſtinata obire ac viſitare, non vnum eſt exemplum quo id declarauit; recentius illud, quod de beato illo viro Simone Valentino refertur, cui etiam Dominus ſeſe in eiuſmodi pietatis exercitio videndum obiecit.

Tertiò, obſerua autem in omni meditatione Paſſionis, quis, qualis, & quantus ſit qui patitur, quá forma, quantâ, quis ex iis fructus; vt latiùs proſequitur Diuus Bonauentura in Incendio amoris.

Quartò, quotidie Sacrum Dominicæ Paſſionis memoriale reuerenter audire, in primis Domino gratum eſt, atque homini vtiliſſimum tum aduerſus tentationes remedium, contra omnia aduerſa præſidium, optimaque gratitudinis pro redemptionis beneficio ſignificatio. O quam indigna res ſi hoc aut negligatur, aut, quod longè deterius eſt, negligentiùs peragatur! Quid turpius, quam dolorum Chriſti, & acerbiſſimæ Paſſionis reno-

uari

uari memoriam, auguſto ſacrificio, & Angelis tremendo; & hominem fabulis & riſu nonnumquam illud dehoneſtare? lachrymarum fieri memoriam, & effuſionis ſanguinis Agni immaculati; hominem verò ne de peccatis quidem, aut vix ingemiſcere, & in vanitatem verbis, oculorumque coniectu effundi? omnia in ſacrificio repræſentari tormenta & afflictiones Domini noſtri; & ſeruos eius vix Paſſionis illius recordari? humiliationis Regis regum proponi exemplum, & pigere hominem flectere genua coram illo, coram quo tremunt vniuerſæ poteſtates, & in cuius nomine flectitur omne genu, cæleſtium, terreſtrium & infernorum?

IACVLATORIÆ.

F*Aſciculus myrrha dilectus meus mihi, inter vbera mea commorabitur.* Cant.1.

Verè languores noſtros ipſe tulit, & dolores noſtros ipſe portauit. Iſaiæ 53.

Qui etiam proprio filio ſuo non pepercit, ſed pro nobis omnibus tradidit illum, quomodo non etiam cum illo omnia nobis donauit? Rom.8.

TRIGESIMÆ IMAGINIS
ANNOTATIO.

Attende in omni cogitatione, verbo & opere; cuius gratiâ opereris: Dei opt. max. an hoſtium tuorum.

Conſidera te inter Deum & diabolum, hoſteſq; tuos conſiſtere, & diligenter aduerte, quiſquis es, cui in omni cogitatione, verbo ac opere ſeruias, ac placere deſideres: nónne Deo? eiuſq; implere exoptas ſanctam, beneplacentem ac perfectam voluntatem? Igitur offer ei A *cor, atque opera omnia tua, offeretq; ea* B *Angelus in conſpectu Domini, & coram* C *throno diuinæ Maieſtatis, qui ſingula in miſericordia coronabit. Quòd ſi ex tua, non Dei voluntate, eiq; placendi deſiderio opereris, aut impulſus* D *auaritiâ, aut* E *concupiſcentiâ carnis, aut* F *ſuperbiâ vitæ, ſeu* G *gloriæ ac famæ cupiditate; teipſum vehementer fallis: nihil enim mercedis præter pugillum fumi recipies; & quaſi* H *diabolo tua offeres atque dicabis opera, quibus vt* I *ſarmentis (ſi pereas) æternùm vraris atque crucieris.*

CA-

C
B
B
G
H
D
E
F
A
I
I
I
30

CAPVT XV.

Exercitium de Pura intentione.

NOta Primò, intentionem puram eſſe, quâ homo facit aliquid, quia Deo ſic placet, arridet, & vult, & dignus eſt ob immenſam bonitatem, vt omnia in illius honorem fiant. *Quid pura intentio.*

Eſt autem duplex: Actualis, quâ actu opus aliquod ad Deum refertur; & Virtualis, cùm vel in principio negotij, aut manè omnes actiones actuali intentione diriguntur ad Deum; adeò, vt illa influat in omnes.

Actualis autem ſæpè vſurpanda eſt, quòd non rarò cõtingat mutari intẽtionem, etſi manè quis ſtatuerit ad honorem Dei omnia peragere, ſicut & aliæ bonæ intentiones, v.g. quia rationi conſonum, vt virtutes acquiramus, Sanctos imitemur, vitia exſtirpemus, gratiam Dei augeamus, proximo præluceamus, obediamus Superioribus, & ſalui ſimus. Sed hæ omnes ad finem ſuum referendæ ſunt id eſt, Dei (propter quem omnes) gloriam, ad quam omnia creata ſunt: omnia enim fecit propter ſemetipſum. atque ita, etſi nobis bona & virtutes & gloriam petere poſſimus, tamen ſi fideles ſerui ſimus, ſi caſtæ ſponſæ Chriſti ſint animæ noſtræ, nullum monile ſibi petere debent, niſi quia ſic placet, & ſic vult ſponſus: nullum ornamenti, nullum armorum genus miles Chriſti, niſi per quod ille nos vult tutari. Vnde Dauid: Tu gloria mea, ait Domino, tu laus mea: fortitudinem verò ſuam cuſtodiebat ad illum, virtuteſque poſtulabat, vt omnes in ſe vnũ Deum laudarent, & famulorum ſplendor Dominum honoraret: eò inuitabat omnes, & narrare optabat quanta feciſſet Deus animæ ſuæ. *Prouerb.6.* *Pſal.3.* *Pſal.58.*

Obſerua tamen vtile etiam eſſe, plures fines & intentiones,

tiones, ſeu motiua obedientiæ, mortificationis, zeli, impetrationis beneficiorum, gratitudinis, initio operis proponere; quia ſic variæ virtutes exercentur, aſcenditque in
Cant. 3. altum opus noſtrum, ſicut virgula fumi ex aromatibus myrrhę, & thuris, & vniuerſi pulueris pigmentarij: tamen & caritas Dei per ſe ſufficit, & principatum tenet, cùm
1. Cor. 13. illa omnes complectatur: caritas enim patiens & benigna, &c.

Nota Secundò, intentionem rectam adeò eſſe neceſſariam, vt nulla opera indifferentia bona ſint abſque illa; neque vlla bona abſque illa bona eſſe poſſint, ſicut nec mala bona eſſe poſſunt (niſi materialiter, id eſt, cùm ignorantur talia) etiãſi fiant cum illa. neque enim ſunt facienda vnquam mala vt eueniant bona. Opera itaque indifferentia intentio recta bona facit, vt ſunt mercari, laborare, ſtudere, recreare ſeſe; vtique non futura meritoria, ſi abſque bona intentione fierent: vt qui dat eleëmoſynam ex ſola compaſſione naturali: non enim eſt Deus remunerator operarum, quæ neque pro ſe in vinea, neque alia ratione ſibi ſeruiunt. Vnde apparet quanti ſit pura & ſancta intentio: indifferentia enim etiam quæcumq; bona facit, omniaq; velut virgula Mydæ aurea caritate inaurat, & omnibus cogitationibus, verbis & operibus vitam dat & formã. ac proinde omnino longè pluris eſt, quàm ipſa opera, fodinaque auri veri, id eſt caritatis, condimentum optimum, & omnium bonorum fundamentum: quod ſi
Daniel 2. terrenum eſt, vt in illa ſtatua Nabuchodonoſoris; opus totum facilè corruet. Vnde nõ eſt tam laborandum, maximè in Religione, vbi à Superiore & voluntate Dei omnino pendetur, quid fiat; ſed ex quanto affectu. ideo dicit
Gen. 4. Scriptura, Reſpexit Deus ad Abel, & affectum, deinde ad munera eius. neque nos æſtimamus munera, niſi ab affectu, & perſona dantis; adeò vt ab hoſte ea accipere nollemus: ita nec Deo holocauſta placent & incenſa impiorũ,
Num. 16. vt patuit in Core, Dathan & Abiron. Contrà intentio recta

ĉta efficit, vt minima noſtra à Deo maximi fiant, vt patet in vidua, quæ duo minuta offerebat. Facere quippiam ſolùm, vt euadas infernum & patibulum, etſi bonum ſit, ſeruile prorſus eſt: vt præmium obtineas, mercenarium: ex amore, vt illi placeas, filiale eſt. Et vide quomodo tibi ſeruiri, & an ab vxore, vt ait D. Auguſtinus, te diligi vis, quia bona ei præſtas & largiris: ſic enim verendum eſſet ne te pauperem deſereret. *Marci 12.* *Auguſt.*

Nota Tertiò, requiri, vt opus ſit meritorium, Primò, vt ſit bonum ex omni circumſtantia; Secundò, vt perſona ſit Deo grata; Tertiò, vt fiat bonâ intentione, quod communi ſententiâ Theologorum intelligitur ſaltem de virtuali, quæ naſcitur ex voluntate illa, quâ iuſtus decernit Deum ſibi finem eſſe vltimum, omnibus cogitationibus, verbis & operibus quærendum: ac proponit conſtanter illi ſeruire, & in omnibus placere. Atque ita quando prauus finis abeſt, iuſti opera etiam abſque actuali intentione in Deum diriguntur; ſi tamen opus nullâ circũſtantiâ vitietur: indifferentia verò, bonâ intentione & fine adornanda ſunt; nempe quia Deus ea fieri voluit, quia neceſſaria, vel ad bonum aliquem finem adminiculo ſunt, aut certè quia humana ratio ſic facienda eſſe præſcribit.

Nota Quartò, quemadmodum initio vitiatur intentio, ita etiam poſſe in medio, aliquando in fine; ideoque ſemper vigilandum, ne zizania vanitatis ſuccreſcant, ne vinum miſceatur aquâ, ne à via deuiemus.

Nota Quintò, nihil ita vitiare intentionem, quàm amorem proprium, ſeu proprium commodum, & recreationes: quibus homo in omnibus commodo ſuo attendit, & quærit quæ ſua ſunt, & exiſtimationem. Sed affectus etiam alij quicumque, niſi moderati ſint, vitiant ſæpè intentionem, & pręcurrunt rationem, maximè tamen vanæ gloriæ, & aliis placendi amor, aut timor diſplicendi.

Nota Sextò, licet commendetur, vt frequenter iteretur

tur intentio recta, tamen citra violentiam faciendũ; ſufficeretque in principio renouare manè, veſperi, ante meditationem, examen, Miſſam, exercitium ſeu opus corporale, refectionem, & recreationem; ſed inprimis ſingulis horis, vel locis certis & temporibus deſignatis, vt cuique commodum eſt.

Nota Septimò, gradus puræ intentionis. Primus eſt, nihil agere ob reſpectum humanum aut omittere; Secũdus eſt, quo homo virtute matutinæ, vel alterius actionis omnia peragit; Tertius eſt, quo eam frequenter ac actualiter renouat, etiamſi ſine guſtu deuotionis; Quartus, quo cum feruore amoris; Quintus, quando ſi aliquid alio fine agit, mox quaſi neceſſariò compellitur ad Deo offerendum, & redeundum in viam generoſo amore, quo nulli niſi illi placere vult.

Nota Octauò, ſigna vndecim. Primò, non aggredi impetuosè, non perturbari; Secundò, in opere eo affectu progredi, adeò vt ſi rogaretur quorſum faceret, quò tenderet, vti viator, mox diceret, Eò tendo, ad Dei gloriã operor: & ſi minimum quid obſeruaret in via deuiare ſeſe, regrederetur in viam; Tertiò, non anxium eſſe, & propter agenda variis modis diſtrahi; Quartò, poſt opus collectũ eſſe, neque aliorum iudicia anxiè venari; Quintò, non turbari de euentu minùs ſecundo; Sextò, non habere vanam cogitationem poſt factum; Septimò, non ſpectare anxiè, multi an pauci laudatores, ſpectatores, auditores, &c. Octauò, iudicia hominum contemnere; Nonò, in ſenſualibus omnibus valdè moderatum eſſe, & à curioſis mollibuſque libenter abſtinere; Decimò, priuatim & publicè æquè diligenter ſua facere; Vndecimò, reſignatum ad omnia eſſe, neque optare, neque timere.

Medi-

Meditatio prima de pura intentione.

ORATIO PRÆPARATORIA ſolita.

COMPOSITIO LOCI eſt, conſiderare vniuerſum, & in medio cæli Deum omnia replentem benedictione; & dęmonem, carnem, mundum, & propriam volũtatem omnia confuſione, ſcilicet retrahendo à Deo Domino noſtro ac ſummo bono.

PVNCTVM I. Cõſidera neceſſariò ob aliquem quatuor iſtorum operandum, & ſi quidem non propter Deũ fiant opera, merâ vanitate omnia in fumum abire, quantumuis ea ſint ſancta. O quot rectæ intentionis defectu cùm ad mortem venerint, dormient viri diuitiarum, Monarchæ, & Religioſi multi, & nihil inuenient in manibus ſuis! Immenſa viarum ſpatia viator conficit ſpe quietis & opum parãdarum; quòd ſi verò exhauſtis laboribus plurimis eâ excidat, quãto mœrore ac dolore conficitur! Sic tibi futurum, ſi viam ad æternitatem emenſus, deprehenderis labores inanes, & nihil niſi ſupplicium peperiſſe. Erubeſco, bone IESV, quòd præter te alium vmquam amauerim, verbo, opere, linguâ: poſthac eris mihi, Domine, in Deum, & ponam te ſicut ſignaculum ſuper cor meum, & ſicut ſignaculum ſuper brachium meum. *Pſal. 75.* *Cant. 8.*

PVNCTVM II. Conſidera quaſi ſpeciem eſſe idololatriæ, quando homo, relicto Deo ſibi præſente conuertit ad eum dorſum, faciem ad aliquod idolum, creaturam aliquam, vel propriam voluntatem, aut commodum Deo contempto, & eius voluntate. Huc illa Samuëlis ſententia: Quaſi peccatũ ariolandi eſt repugnare, & quaſi ſcelus idololatriæ nolle acquieſcere: vnde auaritia dicitur idolorum ſeruitus, & ſimiliter auerſio à Deo. Similes autem illis fiunt, vt Pſalmiſta loquitur, omnes qui faciunt ea, & omnes qui confidunt in illis. Tu autem, Deus meus, tu gloria mea, tu finis meus. Omne enim peccatum conuerſio *1. Reg. 15.* *Pſal. 113.*

ſio eſt ad creaturam, quaſi ad idolum. Tibi ergo adhærebo, ſpes mea; tibi adhærere bonum eſt, & ponere in te ſpem, gaudium & amorem meum.

PVNCTVM III. Conſidera hoc ſimile: ſi Rex hominem viliſſimum è ſtercore ſuſtuliſſet, ornaſſet muneribus & dignitatibus, feciſſet eximium, ad pugnandum cum ſuo proprio inimico capitali, & Regis; ſi ille mox, vt eſſet euectus, ſtatim ad capitalem inimicum ſe conuerteret, eique dona Regis largiretur hoc fine, vt Regi, in cuius conſpectu hæc fiunt, ægrè faceret, & cum hoſte conſpiraret; quis dolor Regi foret? Applica. Nec refert an parua an magna offeràs hoſti: nam parua peccata ſunt quaſi arrhæ proditionis, quia via ad illam. Eheu! Domine, quoties hoc illoque ad vanitatem abuſus ſum; & mutaui gloriam in ignominiam, & ludibrium factus ſum inimicis meis! Ecce nũc in puluere dormio, vinctus & captus; da mihi manum tuam; mitte Angelum, vt ereptus de omni expectatione inimicorum, cantem tibi, gloria mea, & viuam tibi, & te in æternum benedicam.

COLLOQVIVM erit, renouatio promiſſi in Baptiſmo facti, in Religione, ſi Religioſus es; & toties in communione & confeſſione, quòd illi ſoli ſeruires & propter gloriam eius.

Secunda meditatio de Pura intentione.

COMPOSITIO LOCI. Conſidera Deum in omnibus creaturis, velut ſolem in omnibus operantem, &c.

PVNCTVM I. Conſidera, quòd Deus in omnibus creatis ad miniſterium hominum ſemper ſit quaſi paratus, nullâ ſuâ vtilitate, ſed tantùm noſtrâ; nos verò ingrati, contempto illo, & præmio æternæ gloriæ, quam nemo concipere poteſt, pro ſtercore malimus laborare. O IESV, quæ noſtra inſania; quæ tua bonitas! pro ſtercore, inquã. omnia enim (ait D. Paulus) arbitratus ſum vt ſtercora. *Philip. 3.*

Quid

Quid enim habemus ex ijs,in quibus nunc erubeſcimus? quàm optaremus pro te laboraſſe, & non in vanum! Ne- *Rom.6.*
que iam ſolùm operaris,ô Deus, ô creator meus, verùm ab omni æternitate pro nobis hæc condere cogitaſti, & ſemper nos amaſti, & à condito orbe hæc omnia pro nobis conſeruaſti; & nos de momento vitæ, non quinquies milleſimum tibi damus. Ex nunc in æternum non declinabo à mandatis tuis; ſed diligam te fortitudo mea, firmamentum meum,& refugium meum.

PVNCTVM II. Conſidera,id quod finis eſt operis,nobis dominari;& nos ei ſeruire. vnde cùm beſtialibus cupiditatibus mancipamur, tunc nos ſponte velut beſtijs in ſeruitutem addicimus. Hinc ſi petatur, quare quis non ſit ſobrius? dicendum,quia ſic caro eum trahit vt ouem herba, vincit eum, & trahit in perniciem quouis pretio redimendam. Vnde ſi moleſtum eſt vni ſeruire,quanta moleſtia tot dominis! Deus verò,in cuius conſpectu hęc fiunt, libertatem veram offert; ſed nos duram ſeruitutem præferimus. O quanta cæcitas noſtra! quæ patiētia tua, Deus! nobiliſſimum,potentiſſimum, amantiſſimum parentem reijcimus, & duris tyrannis nos in ſeruitutem addicimus, & in ſeruitute gloriamur. Vſquequo claudicamus in vtrā- *3.Reg.18.*
que partem? ſi Dominus eſt Deus, ſeruiamus illi: ſi autem creatura alia, abdicemus Dominum. Ecce,Domine, tibi cor meum pacto ſempiterno offero, & commendo omnibus diebus vitæ meæ,æternitatis tuæ.

PVNCTVM III. erit hoc ſimile. Si ſponſa foret maximi Regis, Rex verò in ſignum amoris præmitteret famulos & dona, vt eam ſui amore magis accenderet; illa verò famulos prę́ferret Regi,& regijs donis armaret in ipſum Regem. nónne indigniſſimum facinus omnes iudicarent? Non eſt hoc auditum à ſæculo: & tamen fit quotidie, ô anima,dum creaturis,quas Deus creauit, vt miniſtrarent nobis,& nos pellicerent ad ſui amorem, abutimur ad deſpectum Dei. Quid eſt in quo contriſtauit te Deus tuus?

quid fecit tibi, vt proijceres illum? O omne bonum, clementia immenſa, profugum retrahe, reuertentem ſuſcipe, & volentem adhærere tibi, fons vitæ, ne dimitte ſitientem. Reddo tibi dona tua, & pro creatis omnibus gratias ago, & benedico; ſuſcipe cor meum & amorem meum, &c.

Meditatio tertia de pura intentione.

COMPOSITIO LOCI erit, ſe conſtituere inter Chriſtum inuitantem ad ſe, & dæmonem ab altera parte, cum mundo & carne.

PVNCTVM I. eſt ſimile. Erat qui miniſtros omnes bene ſibi ſeruiētes maximis pœnis afficiebat & morte, ſed perſtringebat oculos ſpecie boni: & ſic pelliciebat omnes, qui volebant ei ſeruire. Contrà erat, qui vitâ immortali donabat, & ęterno honore afficiebat: & omnes detrectabant ei ſeruire. Quid tibi videtur? qui illi ſunt quæ eorū dementia? Hi ſunt filij hominum qui diligunt vanitatem,

Ierem. 2. & quærunt mendacium, &c. Quid fodimus nobis ciſternas, quæ continere non valent aquas, ô fons bonorum? Si ſeruire delectat, non tibi ſeruire regnare eſt, ô Rex regum, & Domine dominantium, qui merces es magna nimis diligentibus te?

PVNCTVM II. Conſidera beneficium creationis, redēptionis, conſeruationis & vocationis, quodq́ue Deus ſe totum toties dederit in cibum, pretium & præmium noſtrarum actionum. & eheu! ſi attendamus, pars maxima non pura eſt; ſed in gratiam alicuius ex hoſtibus operamur, qui (quod ex ſe eſt) deſtruit nos, captiuat, omnia eripit, etiam animam ipſam. O Deus, quid retribui tibi pro omnibus quæ retribuiſti mihi? mala plurima, Pater optime; ſed ecce redeo ſeruus ad Dominum, creatura ad Creatorem. Tu Domine, hereditas mea, Deus meus in

Pſal. 122. æternū eris. Sicut oculi ancillæ in manibus dominæ ſuæ, ita

ita oculi mei erunt ad te, Domine Deus meus. Conſidera Secundò, quietem purè quærentis Deum, & ob eius ſolius voluntatem operantis; nihil appetit, nihil timet: alter verò omnia timet, numquam quieſcit, vt plerique mortaliũ ſæculares, & multi Religioſi. dixit impius: Domine, pax, pax, & non eſt pax. quæſiuit requiem, & ecce turbatio: non eſt vbi requieſcat pes columbæ tuæ, niſi in arca ſanctiſſimæ voluntatis tuæ. *Ierem.6.*

PVNCTVM III. Conſidera tanto ſuperare opus factum ex pura intentione aliud, etiamſi bonum, quantum cælũ nucem, mare guttam, terra arenam. Vide ergo quàm ſtulti mercatores nos ſimus comparati filiis huius ſæculi. Cõſidera Secundò, Sanctorum ſtudium in meritis augendis. Tertiò, quãtum ratione ſingulariũ beneficiorum debeas Deo. Scio, Domine mi, quia ex hoc quòd me feciſti, debeo tibi meipſum; quia me redemiſti, & pro me factus es homo, deberẽ tibi pluſquã me, ſi haberem; quanto tu maior es eo pro quo dediſti teipſum. quid ergo retribuã tibi pro omnibus miſerationibus tuis? Conſidera Quartò, eum qui in intentione errat, in omnibus errare, quia in fine creationis: ac proinde vti qui in via errat, quo magis prouehitur, magis errat: ſic quo quid vehementiùs agitur, vel opus præſtantius, ſi intentio deſit, tanto periculoſius & deteſtabilius eſt, quod agimus. Quid, quæſo, tibi in via Ægypti, ô anima, vt bibas aquam turbidam & peſtilentem? reuertere Sunamitis, & reſpice ad Deum, ad viam, ad terminum & Regem omnium ſæculorum. Amen. *Bernard.*

COLLOQVIVM, prout affectus dictabit.

Meditatio quarta de pura intentione, & maiori Dei gloria quærenda.

COMPOSITIO LOCI, vt ſuprà.

PVNCTVM I. Conſidera Primò, quomodo Do-

minus creauerit hoc vniuerſum, velut pulcherrimum domicilium, & in eo non pauca, ſed innumera, ad vtilitatē mortaliū & recreationem: nos verò in noſtro hoc paruo mundo vix etiam neceſſaria, illiberales erga liberaliſſimū Dominum, ei offerre volumus; neq; quid illi gratius, ſed quid nobis commodius, attendimus. Secundò, conſidera quàm copioſam voluerit eſſe (ideò tantùm, quia nobis vtiliſſima erat) redemptionem, cùm vna ſanguinis gutta eſſet pluſquam ſufficiens; & nos pro noſtra ſalute, & in eo quod ad maiorem eius gloriam pertinet, eheu! quàm ſegnes ſumus & illiberales! Conſidera Tertiò, quàm multa Sacramenta, & alia auxilia ſpiritualia, & gratias largiatur: & confundamur, ſi nos, quod minùs illi gratum eſt, quæramus. Quid enim eſt pulchrum & bonum eius, quod nobis non donarit liberaliſſimus Deus?

Pvnctvm II. Conſidera quòd nobis & carni ſummos honores, commoditatem & vtilitatem quæramus, & quanto zelo: & cùm Domino noſtro plus affectus & amoris debeamus, illi tamen minima aut præferimus, aut negamus, parum de maiore eius gloria ſolliciti. Percurre torporem in iis, quæ Dei ſunt, & videbis te, qui es vile mancipium, Regi dicere: Ego ſplendidè etiam abs te haberi volo, tu contentus eſto vilioribus: Ego illum conſeruum, imò etiā hoſtem tuum honorificè habere, & haberi cupio, tu de tuo honore ſolicitus eſto; & cùm vacabit mihi, tibi loquar, te aliquo honore afficiam. Nónne enim ferè homines magis de hominum captanda gratia, eaq; amiſſa anxij ſunt, quàm Dei? nónne promptiùs iis ſeruiunt, diligentiùs eos honorāt, quàm Deum ac Dominum noſtrum? Conſidera Secundò, Deum vti Regem alicui plurima dona, eaque pretioſa liberaliter dantem, & quòd cùm ipſe nullius habeat opus, repetat quid paruum, vt videat quo ſit is animo qui accepit: quàm verò turpe foret, ſi viciſſim ille viliſſima in omnibus, quæque vix canibus proiiceret daret? Ita facit qui poſt concupiſcentias ſuas

vadit,

vadit, verè canes rabidos, iiſq; optimum tempus, ætatem, vires, ſtudium; Deo verò deteriora concedit, vel potiùs proiicit. Cōſidera Tertiò, à ſęcularibus mundo ita ſeruiri, vtquiſque ſtudeat in diuitiis, voluptatibus, &c. ſummus eſſe: contrà verò Deo à ſeruis eius tepidè ſeruiri, & minima tantùm tribui, quàm turpe?

Pvnctvm III. Conſidera Primò, in conſpectu Dei omnia nihil eſſe, & pudeat ob aliud operari. Secundò, Sanctos & Angelos extollere vocē, & affectus ad laudes intendere, & tamen erubeſcere, quòd tam parum faciant tantæ Maieſtati. Cogita verò te in medio eorū; & quàm deberes erubeſcere de tuo tepore in quærenda maiore Dei gloria, quodq́ue aliquando petas, an tenearis facere hæc, vel illa ad maiorem Dei gloriam? & eheu! quid ſi Deus ea, quæ tenetur, tantùm tibi præſtaret? Conſidera Tertiò, quomodo etiam dederit nobis perduellibus pretioſiſſimum donum ſe, & Filium, & Spiritum ſanctum ex ſummo amore, & ſic dilexit nos; nos ipſe quaſi pluſquam ſe, nos verò non illum æquè ac nos.

Colloqvivm.

Oratio ad puram intentionem impetrandam.

O Iesv, *Rex regum, & Domine dominantium, cui ſeruire regnare eſt, cui omne genu meritò flectitur, cæleſtium, terreſtrium & infernorum; ecce coram te in hoc vniuerſi theatro conſtituti ſumus, à manu tua innumera beneficia accepimus, & accipimus in horas, vt tibi ſeruiamus, te laudemus, & operemur ſalutem noſtram. Quid faciemus, Redemptor mi? ecce adſtāt diabolus, mundus, & caro, hoſtes tui & mei truculentiſſimi & fœdiſſimi, & paratiſſimi, vt ſibi me ſeruire faciant, & membra mea ad iniquitatem, & æternam meam & inexplicabilem calamitatem: tu verò, Creator meus, & Rex meus, & Pater optimus es, & benigniſſimus Deus meus, qui infinities ruiturum in infernum conſeruaſti, & conſeruas, qui ſanguinem mibi in amoris ſignum quoti-* Philip. 2.

die propinas; cui ergo ſeruiam? egóne te relicto aut verbum, aut cogitationem, aut opus hoſtibus dabo, cum tanto meo detrimento, tuo tanto tamq; iuſto dolore? Et quare, precor, id faciam? nónne, vt coram vniuerſo te contemnam, tibi dorſum obuertam, illos, qui inexplicabili odio me proſequuntur, vt idololatra colam, vt exquiſitiſſimis tormentis ab illis afficiar, & iterum pereàm? quid, quæſo, aufero pro his, niſi fumum honoris, quem an habeam verè ſcire nūquam poſſum, neque retinere; vel certè momentaneam voluptatem, quæ cor & conſcientiam poſtea diris tormentis exagitet: tu verò ab æterno infinitè dilexiſti, & pro verbo, cogitatione & opere æternam gloriam mihi promittis, & innumeris beneficijs affeciſti, & afficis; & adhuc illudam tibi, & dona tua, id eſt membra, & potentias in tuam contumeliam & deſpectum tradam? Ne, quæſo, dulciſſime Redemptor mi, ſic me inſanire permittas: ſed da gratiam, vt, ſicut me totum obtuli, velut arborem tibi, & infinitis titulis tuus ſum; ita tibi omnes fructus reddam in tempore ſuo, ne furti arguar, ne illâ die ſis mihi formidini, ne fruſtra cum operarijs veniam, ſi pro mundo & carne & mea peſſima voluntate operatus fuero, tuâ relictâ. Quis enim compenſat eum qui pro ſe non operatur? Sed tu, Domine, merces mea magna nimis: tibi etiam ſine mercede, ſine præmio ſeruire volo. cui enim potiùs? tu enim optimus, ſapientiſſimus, potentiſſimus, benigniſſimus, digniſſimus, & mei infinitis modis amantiſſimus. voluntariè ſacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo, Domine, diligam te ſpontaneè ſiue manducem, ſiue bibam, ſiue quid aliud faciam; omnia in gloriam tuam faciam.

Praxis pro pura intentione.

VT gradus illos ſuperiores gradatim adſcendamus, praxis Prima eſt, ſecū cōſiderare, quid ſit quod amet in ſingulis, illudq; abnegare, ne vitiet intentionem. Deinde aliquo ex motiuis ſe excitare, & videre quàm æquum ſit ad Dei honorem, ob quem creatus ſit, operari potiùs, quàm dæmonis, mundi, vel propriæ voluntatis gratiâ, aliquâ idololatriâ Deum offendere, vt Sancti loquuntur. Hoc meditatione altè priùs imbibere oportet, deinde ſuas offerre actiones, & in Deum dirigere. Primò, manè, Secundò,

cundò, in Sacro; Tertiò, ad horas ſingulas; Quartò, in examine, præuidendo actiones, verba & cogitationes quoad quis poteſt, & diuinæ Maieſtati offerendo, & vniendo actionibus Chriſti Domini: ſic enim gratiores longè erunt in conſpectu Dei veſtitæ auro mundiſſimo caritatis illius. Poſteà ſigno crucis facto ante plures notabiliores actiones, denique ad alias minoris momenti gradatim procedendum.

Igitur manè cùm ſurgit, flectat, & ſibi dicat: Ecce creatus es vt obedias & ſeruias Deo, non dæmoni, mundo, carni, &c. illaque conſideratione offerat quæ poteſt præuidere; ſigillatim omnes actiones, verba, cogitationes, & dicendo, Iesv, cum cæleſtibus, terreſtibus & infernis proponat illi ſoli genu flectere. Veſperi in fine examinis conſideret diem & opera tranſiiſſe, & quantam, ſi ea feciſſet in pura intentione, moriturus forſan hac nocte caperet lætitiam, inſtauret verò optando omnia ad Dei gloriam feciſſe, & iterum ſtatum actioneſque offerat vſque ad alterum examen. Modus offerendi actiones hic eſſe poterit. Primò eleuare mentem ad Deum præſentem, illique offerre ad maiorem illius gloriam, idipſum pronuntiando aliquando, vt plurimùm cogitando. vnire etiam actiones noſtras cum Chriſti Domini actionibus perutile eſt.

IACVLATORIÆ.

HÆc vſurpari poteſt: *Quis ſicut Dominus Deus noſter?* conſiderando eum non quaſi ſit tantùm digniſſimus honore, ſed is cui ſoli omnis honor & gloria debetur. Pſal. 112.

Quid mihi eſt in cælo: & à te quid volui ſuper terram? Vel: *Benedicite omnia opera Domini Domino.* quaſi dicat: *Omnia Dei ſunt, nolo mihi vendicare, nolo abuti ad contumeliam tuam dono tuo, Deus meus.* Pſal. 72. Dan. 3.

Ad maiorem Dei gloriam hoc faciam.

Tibi laus, tibi gloria, tibi gratiarum actio in ſæcula ſæculorum. Amen.

Non nobis, Domine, non nobis, ſed nomini tuo da gloriam. Pſal. 113.

TRIGESIMÆ PRIMÆ IMAGINIS

ANNOTATIO.

Ambula coram Deo, & eſto perfectus.

CRede, atque apprehende firmiter A *Deum vbique præſentem, ſuiſque* B *oculis, clarioribus ſole, omnia, tuoſque renes, & cor intueri ac ſcrutari. videt ille* C *anguſtias noſtras &* D *tentationes, vt adiuuet. Conſiderat* E *epulones, qui hîc recipiunt bona ſua; &* F *pœnitentes, qui plangunt hîc mala ſua; vt præmium his reddat:* G *malos, vt puniat, ſeriùs aut ociùs. Prouide ergo illum in conſpectu tuo ſemper, ſeu* H *negotieris, comedas ac bibas: coram illo* I *lude,* K *ambula cum illo, atque imprimis ſcito eum præſentem in* L *corde tuo: cum eo tracta negotia tua;* M *delige vitæ ſtatum ex voluntate eius, & naturæ etiam inclinationem attende: eſt enim à Deo, vti & omnis* N *ſpiritualis poteſtas, ac* O *temporalis. Deus operatur omnia in omnibus, & attingit à fine vſque ad finem fortiter, ſuauiterque omnia diſponit, pro ſumma ſua potentia, ſapientia ac bonitate.*

CA-

A
B
B
B
C
C
C
D
E
F
G
H
H
I
K
L
M
N
O
31

CAPVT XVI.

Exercitium de Præſentia Dei.

ORATIO PRÆPARATORIA ſolita.

COMPOSITIO LOCI eſt videre quaſi immenſum lumen, quod hoc vniuerſum velut punctum penetrat & perluſtrat; ſiquidem totum hoc gutta eſt roris antelucani. *Sap.11.*

PVNCTVM I. Conſidera, ô anima, omnes vniuerſi partes, terrã, & quidquid in illa vel ſuprà, ſiluas, ſpecus, &c. Secundò aquam; Tertiò, aërem; Quartò, ignem; Quintò, cælum, & quidquid in his; nihilque eſſe quod non occupet & penetret intimè Deus; & hunc locum vbi ſtas, & te ipſum & omnia, imò etiam poſſibilia, & infinita ſpatia imaginaria. O immenſe Deus, & Pater mi, quàm magna eſt domus tua! ſi aſcendero in cælum, tu illic es: ſi deſcendero in infernum, ades: neque te cæli cælorum capere poſſunt. O quàm cæci filij hominum, qui te neque vt Dominum verentur, neque vt Patrem amãt, neque aſpectu tuo vt Regis ſui velut milites animantur. Exerce hîc actum fidei & amoris. *Pſal.138.* *3.Reg.8.*

PVNCTVM II. Conſidera vbiq; eſſe Deum per eſſentiã, potentiam & præſentiam. Per eſſentiam Primò: nam verè vbique tota eſt SS. Trinitas generans Filium, & producẽs Spiritum ſanctũ, adeò vt ſi lumen gloriæ adeſſet, hîc beatus eſſes. Vide ergo vt numquam ſolus ſis: reuerenterque adſta Deo tuo. Secundò, per præſentiam: quia omnia cognoſcit, tẽtationes tuas, & renes tuos & omnia: illi ergo ſoli placere deſidera, illi omnia committe, qui attingit à fine ad finem, cùm noſtræ incertæ prorſus ſint prouidẽtiæ. Tertiò, eſt per potentiam, quæ cum ſapientia & bonitate elucet in creatis, in pondere, numero, & menſura, *Eccleſ.9.*

 modo,

modo,ſpecie & ordine,ſubſtantiâ,virtute & operatione, origine, decurſu & termino. Omnia verò hæc Deus mouet & ſuſtentat aliis largiẽdo eſſe,aliis viuere, aliis vegetari,aliis intelligere; adeò, vt ſi ſe ſubtraheret, omnia in nihilũ redigerentur. deniq; operatur naturalia,& ſupernaturalia, artificialia & moralia; vt ex his velut anima in corpore noſci poſſit. Contemplatur poſtremò, in omni loco bonos & malos,& vnumquemque, ac ſi ſolus eſſet.
Dan. 7. & quis audeat eum,cui decies millies centena millia aſſiſtunt,offendere? Quis te non amet, qui omnia benedictione imples, ô bonitas immenſa, & ſemper ades? quis te non timeat, & abyſſalia iudicia tua? quis pro te non operetur, operante omnia in omnibus pro nobis? denique inuiſibilem tamquam videns tribulatus & tentatus ſuſtineat, cùm omnia opera noſtra ſint veluti ſol in conſpectu tuo?

PVNCTVM III. Conſidera Primò,ô homo, Deum & SS. Trinitatem intra te omnia penetrantem, & intimiùs tibi coniunctã quàm anima tua tibi ſit. Secundò,ſuas perfectiones creatis communicantem,dando tibi eſſe,intelligere,&c. & maximè fidem & gratiam, quâ filius eius es: & te in ipſo euntem,ambulantem. In ipſo enim viuis, & moueris,ſingulæque partes & potentiæ,& omnia mẽbra tua, & ſenſus tui; accipiuntq; ab illo eſſe, & operari; imò circumdaris ab eo, velut infans in vtero, eumq; pro muro,lecto, nutritio habes; atque exiſtis in eo velut in aëre volucris,in aqua piſcis, aut vt in lumine magno,aut igni ſemper ardenti, te tamen non vrenti, rediturus in nihilũ, ſi ſubtrahat ſe. Tertiò, conſidera vt in anima tua omnia ſint, Deus & totus mundus,qui in eam per ſenſuum portas intrat:deinde vt tua mens ſe cognoſcat,amet, memoret, ac Dei imago ſit & ſedes;& fac tibi cubiculum in corde cum Catharina Senenſi, ibi Dominum adora, conſule,vt monuit eam Dominus. ô anima,ora in ſecreto hoc, gaude de theſauro præſente,protectore,luce,& omni bo-

no tuo: reſpue quidquid diſplicet oculis eius multò lucidioribus ſole. Pone me, Domine, iuxta te, & cuiuſuis manus pugnet contra me; non ſit diuiſum cor meũ, & intercam; ſed maneã in caritate, & in te vno, & tu Deus in me. *Iob 17.*

PVNCTVM IV. Conſidera aliquos modos quibus particulariter Deus eſt in aliquibus locis. Primò, in cælo, vbi oſtendit gloriam ſuã, eoq; adſpira. Secundò, in terra ſingulari modo eſt, vbi dat ſignum aliquod præſentiæ ſuæ, vt cùm Iacobo apparuit, qui mox ait, Verè Dominus eſt in loco iſto: & ego neſciebam: ſicut & eſt in templis & oratorijs. hîc varias Dei inſpirationes expende, & gratias age. Tertiò, peculiariter eſt in iuſtis. qui enim manet in caritate, in Deo manet & Deus in eo. Quartò, in Venerabili Euchariſtia. Quintò, in cælo ſecundùm humanitatem exiſtit, & hæc omnia noſtra gubernat. Vides quàm ſit Deus tibi varijs modis præſens, quàm propè, & quàm longè tamen à te, qui peccas, offendis eum, & obliuiſceris eius? O Domine, quid eſt homo (ſine Enos, quod eſt, obliuiſcens: hoc enim nomine meritò vocamur) quòd memor es eius? *Gen. 28.* *1. Ioan 4.* *Pſal. 8.*

PVNCTVM V. Conſidera Primò, quàm turpe, Deum vbique non ceſſare, omnia ſuſtentare pro te, omnibus te allicere ad amorem, & innumera tibi conferre beneficia (nam quæcumque vlli creaturæ, præſtantur hominis gratiâ, & proinde illi præſtantur.) præſeruare te ab innumeris malis (omnia enim accidere tibi poſſunt) & nõn meminiſſe illius! Gregorius Nazianzen. ait, non tam ſæpè reſpirare oportet, quàm Dei meminiſſe. Deus enim continuò & continenter nobis benefacit, &c. Conſidera Secundò, tam vtile hoc exercitium eſſe, vt Dionyſius Rickelius inter omnia hoc præcipuè curandum, & hanc vnam cauſam dicat, quòd tam pauci veniant ad perfectionem, quòd alijs, & non hoc vtantur. & addit: Moueant te ad frequentandum hoc exercitium dicta ſanctorum Patrum, qui omnes communi conſenſu, quaſi ab vno edo- *Greg. Nazianz. orat. de cura pauperibus præſtanda.*

cti magiſtro, videlicet Spiritu ſancto, nos ad hoc ſtudium exhortantur. Conſidera Tertiò, quāti fecerit hoc B.P.N. Ignatius, illud vnum ferè inculcando, & cum omnibus Sanctis, Dauide, & alijs vſurpando. Quartò, quàm com-
Pſal.104. mendet hoc ſacra Scriptura. Quærite Dominum, ait, & confirmamini, quærite faciem eius ſemper. In omnibus vijs tuis cogita Dominum, & ipſe diriget greſſus tuos. & rurſus, quoties vnus magiſter noſter Chriſtus ad oratio-
Luca 18. nem hortatur? imò dixit, Oportet ſemper orare. Quintò, quomodo Angelis ſimiles & Beatis faciat, qui ſemper vident faciem Patris. Contemplatio enim hîc eſt beatitudinis initium. Sextò, cognoſce vtilitatem. Primò, quia puritatem cordis adfert, & à peccatis arcet: nemo enim fur coram iudice peccat, vt Thaidi contigit & Ephremo.
Dan.13. Secundò, tentationes nos ſuperare facit, vt patet in Suſanna. ſine ea verò homo mox fit per luxuriam beſtia, aut per iram dæmon, vt ille. Tertiò, hinc ſtabilitas cordis in oratione naſcitur, & in tribulatione conſtantia, dum omnia à manu eius accipiuntur. Quartò, acquiritur etiā omnium virtutum perfectio. hoc enim exercitio cor Deo vnitur & illuſtratur, vt etiam exteriùs appareat; quemadmodum ſtellæ Soli oppoſitæ lucent. Quintò, amorem Dei maximum parit, & conſolationem ſpiritualem: quia,
Eccli 49. ſicut de Ioſia loquitur Scriptura, In omni ore quaſi mel indulcabitur eius memoria, & vt muſica in conuiuio vini. Denique vide quid in humanis faceret præſentia Regis, patris, iudicis, amici, ſponſi, fontis omnis boni coram ſitiente, panis omne in ſe delectamentum habentis coram famelico: hoc Dei præſentia præſtat hominibus.

Oratio pro præſentia Dei impetranda.

Pſal.18. *CAeli enarrant gloriam tuam, ô immenſe Deus, & omnis creatura clamat in auribus meis, Magnus eſt Dominus, & magna virtus eius. ſed & ratio mea in veſtigijs iſtis tuis deprehendit*

dit te:elucet enim vbiq; ſapientia, potentia, bonitas tua, & nos in te viuimus, mouemur & ſumus, velut ſpongia in mari, in aëre volucris; & quomodo præſentem te non cognoſco? reſpicis me aſſiduè, omnes vias meas oculis tuis multò lucidioribus ſole conſideras; & quid eſt quod te latere poterit? tu es enim verè Dominus, ſolus Deus inuiſibilis, inæſtimabilis, incircumſcriptus, illocalis, immenſus, incomprehenſibilis, vbique totus, vbique præſens, ineffabiliter omnia continens, omnia penetrans, omnia ſciens, cuncta proſpiciens, omnia potens, vniuerſa gubernans, totus in cælo, totus in terra, totus etiam vbique: greſſus meos ſemitaſq; conſideras, & die noctúque ſuper cuſtodiam meam vigilas, omnes ſemitas meas diligenter notans, ſpeculator perpetuus, veluti ſi totius creaturæ tuæ, cæli & terræ oblitus, tantùm me ſolum conſideres; & nihil ſit tibi curæ de alijs. neque enim tibi creſcit lux incommutabilis viſionis tuæ, ſi tantùm vnum adſpicias; neque minuitur, ſi innumera videas, & diuerſa. Sic igitur ſuper cuſtodiam meam ſtas, ſicut ſi omnium oblitus ſis, & mihi ſoli intendere velis; ſemper quippe te præſentem exhibes, ſemper te paratum offers, ſi me paratum inuenis. quocumque iero, tu, Domine, me non deſeres, niſi prior ego te deſeram. Fateor quidem; quia quidquid facio, & quæcumque facio, ante te facio; & illud quidquid eſt quod facio, meliùs tu vides quàm ego qui facio: quidquid enim ego ſemper operor, tu pariter ſemper præſens aſſiſtis, vtpote perpetuus inſpector omnium cogitationum, intentionum, delectationum & operationum mearum. Cumq; hoc diligenter conſidero, Domine Deus meus, terribilis & fortis; timore pariter & ingenti rubore confundor, quoniam nobis magna indita eſt neceſſitas iuſtè recteq; viuendi, qui cuncta facimus ante oculos iudicis cuncta cernentis. Et ita quidem eſt, Saluator mi; ſed longè magis me trahere ad te amor tuus, magis excitare torpentem debet, quòd ſis lux vera illuminans omnia; potentia infinita, quæ operaris omniaq; propter me. Per te enim lucet mihi ſol, & aſtra, ac ſidera palatij tui patriæ meæ: per te me refrigerat aër, & calefacit ignis, & innumera operatur per te: me cantu ſuo vario recreant volucres cæli, & inuitant ad laudem tuam: per te mihi herbam & omne lignum profert terra, & de viſceribus ſuis innu-

August. lib. de ſpec. cap. 3.

Auguſt. Soliloq. cap. 14.

innumera producit. hunc ornatum vniuerſo & pulchritudinem, tu pulchritudo & perfectio ſumma, velut de oceano guttam, & ex ſole radium exiguum tribuiſti, vt qui ex te eſſe iſta videmus, ad

August. in Confeſſ. te fontem omnium ſuſpiremus & veniamus. O quàm ſerò te cognoui, pulchritudo tam antiqua, tam noua, ſerò te amaui! Væ tempori illi, quando non amaui te. Væ mihi & iterum væ, ſi quando non amauerim te. Vtinam potiùs non eſſem, quàm eſſem ali-

Pſal. 41. quando abſque te! eſſent meritò mihi lacrymæ meæ panes die ac

Pſal. 113. nocte, & æternæ, ſi rurſum aliquando diceretur mihi, Vbi eſt Deus

Ioan. 20. tuus? Flebat Magdalena, quòd tuliſſent Dominum, & neſciret vbi poſuiſſent eum: & quid agerem, ſponſe animæ meæ, ſi diſceſſiſſes à me in furore tuo, ob peccata mea, & ſcirem vbi eſſes, & magnum chaos eſſet inter me & te? auertat hoc benignitas tua, neque me à te vnquam ſeparari permittas. Ecce ſum in terra deſerta, inuia &

Pſal 62. inaquoſa; appareat mihi benignitas & humanitas tua, erudiens

Tit. 2. me, vt abnegando impietatem & ſæcularia deſideria, adhæream tibi, & libero corde volem ad te, vt videam virtutem tuam &

Pſal. 122. gloriam tuam. Ecce ſicut oculi ſeruorum in manibus dominorum ſuorum, & oculi ancillæ in manibus dominæ ſuæ, ita & oculi mei ad te, Domine Deus meus, donec miſerearis mei. Miſerere igitur, & da mihi ſemper te præſentem intueri, ſuſpicere, & amare per gratiam tuam: non loquatur mihi deinceps, vt homo, Superior meus, ſed tu mihi, qui docere ſoles vtilia, & optima præcipere: illi enim os tuum ſunt, & oraculum & tabernaculum tuum: & qui eos audit, te audit. Proximos verò meos, membra tua non lædam

Zachar. 2. facto, non tangam verbo, non cogitatione: qui enim eos tangit, tangit pupillam oculi tui. ſed quod tibi nequeo, qui nullius indiges, & omnia largiris, hoc in illis tibi faciam, & quæ dederis retribuam tibi, in illis te complectar, in illis te amabo, te paſcam, ſolabor. ſi quid verò mihi ab vlla creatura proueniat, ad te reſpi-

Iacobi 1. cient oculi mei: omne enim datum optimum, & omne donum perfectum de ſurſum eſt deſcendens à te Patre luminum. Non ſcribit calamus, non pingit penicillus, non canit tuba, non defendit ferrum, ſed tu, Domine, magis facis iſta. tu enim bonorum omnium artifex, & omnia operaris. Atque ita ſicut nullum eſt momentum,

quo

quo homo non vtatur ac fruatur tuâ bonitate & miſericordiâ: ſic nullum debet eſſe momentum, quo te præſentem non habeat in memoria. Prouidebo itaque te, Domine, in conſpectu meo ſemper, & vndique me cingentem, & intimè me penetrantem intuebor, & amabo te, qui vbique es, & intra me habes ſolium tuum, ſupra me thronum regni tui. circumdas me velut aqua, & aër, & ignis, & oceanus omnium bonorum; & quomodo à facie tua fugiam? vel potiùs cur non ambulabo cum timore & tremore in conſpectu tuo, iuſtiſſime iudex, & Pater miſericordiſſime? numquid poteſt obliuiſci homo factoris, & tanti benefactoris ſui? ecce omnia quæ ſunt propter me ſunt, non pro ſe, neque pro te; ſed clamant, vt diligam te, & memor ſim tui. qui inſuper non ceſſas benefacere, neque mei meminiſſe, etſi immemoris tui. quid, quæſo, eſt homo quòd memor es eius? Etſi hæc pauca ſunt, Paſſionis tuæ, & dolorum tuorum nónne refricant memoriam vniuerſa, & ardenter nos prouocat ad tui recordationem, quòd ſemper nobiſcum eſſe in Ven. Sacramento volueris? O amator hominum, quomodo, cùm tot modis te præſentem habeo & credo; attamen te, vt debeo, nec video, nec amo, nec reuereor? quid faciam, Deus meus, refugium meum, ſpes mea, gloria mea, & gaudium meum? tu ſolus ſolari me potes, tu confirmare. Veni, oſtende mihi faciem tuam, & manſionem apud me fac. Pone te vt ſignaculum ſuper cor meum, vt ſignaculum ſuper brachium meum; vt in te perpetuò maneam, & in charitate tua, vt ambulem coram te omnibus diebus vitæ meæ, ac in ſæcula ſæculorum contempler vultum tuum, ô deſiderium oculorum meorum.

Hugo de S. Victore Inſt. l. 3. de anima.

Pſal. 8.

Cant. 8.

Modi præſentiæ Dei & praxes.

PRimò, conſidera animo, & loco quieto, in iis quæ præſentia videris, Deum per eſſentiã, præſentiam & potentiã: Primò, per eſſentiã; quia, vt ſuprà dictum, replet cælum & terram ſubſtantiâ ſuâ, ac magis intimus vnicuique rei eſt, quàm anima humano in corpore. Secundò, per præſentiam; quia omnia clarè & diſtinctè cognoſcit, & ab æterno, ſcrutaturque renes & corda noſtra. Tertiò, per potentiam; quia omnibus dat eſſe, & conſeruat,

ſeruat, & in iis operatur. Idem fac cùm tribulatio ſuperuenit, aut quiſpiam beneficium contulit, vt in auctorem omnia referantur.

Secundò, attende, quomodo in ipſo viuamus, moueamur & ſimus, & reſpiremus, & ambulemus vndique ab eo circumdati.

Tertiò, poſt ſacram communionem peculiariter hanc Dei præſentiam exerce: neque tantùm id credendo, & ratiocinatione ad viuum repræſentando, ſed fidem ſimul, & ſpem, & caritatem coniungendo.

Quartò, vide eum, vt è cælo conſiderantem omnes greſſus & actiones tuas.

Quintò, te vti templum Dei exiſtima, & in corde tuo, velut ſacrario Deum adora, ibique eum velut Moyſes ad tabernaculum conſule. quæ enim eſſet prudentia Sapientiam æternam & veritatem apud ſe habere, & eius conſilium & voluntatem, cùm ſit Rex regum & Dominus dominantium, non exquirere?

Sextò, conſidera diligenter creaturas quibus ſe diuina Sapientia cõparare dignata fuit, vt ſunt leo, agnus, lapis angularis, &c. aut à quibus pati. ita D. Franciſcus ad aſpectum agni tenerrimè afficiebatur, alius omnia ad Paſſionem Chriſti referebat, cùm aut ſcalas videret, aut clamorem aut tumultum audiret, aut malleorum ictus, aut pluuiam adſpiceret: ſanguineæ enim pluuiæ, & inſtrumentorum Paſſionis grato animo memoriam recolebat.

Septimò, creaturæ omnes, vt beneficia Dei, attendi poſſunt, & audiri earum voces: *accipe, redde, caue:* ſi quid enim tribuunt mortalibus à Dei manu, viciſſim poſtulant Deo grates reddi, & caueri abuſum, amoremque in ipſum transfundi.

Octauò, in creaturis rationalibus Deum intueri ad caritatem valet plurimùm & obedientiam, id eſt omnimodam perfectionem, ideoque in Superioribus Eccleſiaſticis & ſæcularibus Deum honora, eorum mandata & Dei vocem accipe. qui enim vos
Luc. 10. audit, ait Dominus IESVS, me audit; & qui vos ſpernit, me ſpernit; & qui poteſtati reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit, ait
Rom. 13. Paulus. non eſt enim poteſtas niſi à Deo. Et Bernardus, Siue,
Lib. 1 de præcept. & diſp. c. 12. ait, Deus, ſiue homo vicarius Dei mandatum quodcumque tradiderit, pari profectò obſequendum eſt curâ, pari reuerentiâ deferendum, vbi tamen Deo contraria non præcipit homo. Similiter conſiderandus eſt Deus in proximo, ita vt quod illi fit, Deo
Matth. 25. nos facere exiſtimemus: Quod enim, ait Dominus, vni ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis: & quidquid ab illis fit, à Deo nobis fieri arbitremur, non huic illive tribuamus; ſed cum Iob

vna

vna ſit nobis vox: Dominus dedit, Dominus abſtulit. Iucundiſſimum verò hoc eſt exercitium, neque parum ad caritatem conducit, quando proximos vti membra Chriſti intuemur & complectimur. Vnde D. Leo: Cùm, inquit, hanc venerabilium meorũ conſacerdotum ſplendidiſſimam frequentiam video, Angelicum nobis in tot Sanctis ſentio intereſſe conuentum; nec dubito nos abundantiore hodie diuinæ præſentiæ gratiâ viſitari, quando ſimul adſunt, & vno lumine micant, tot ſpecioſiſſima tabernacula Dei, tot membra excellentiſſima corporis Chriſti. tabernaculum enim & membrum Chriſti quilibet eſt proximorum noſtrorum. *Iob 1.* *S. Leo ſerm 2. in annunt.*

Nonò, ſuppeditabit praxes varias D. Bonauentura in epiſtola ſua, quę memorabilia vigintiquinque complectitur, Vigeſimum, inquit, ſecundum eſt, quòd Deum ſemper & vbique habeas in memoria, vt ſolutus ab omnibus creaturis, tanto mentis conatu deſiderijque feruore, circa tuum Creatorem intendas, vt quaſi omnium inferiorum oblitus, quidquid agas, & vbicumque ſteteris, & quibuſcumque negotiis impliceris, die ac nocte ex omni momento & horâ Deum ſemper habeas in memoria, credens & cogitans te eſſe veriſſimè coram eo, & ipſum cogitãs vndique te aſpicere. Hæc autem cogita cum magna reuerentia ac timore pariter & amore, & cum magna diſcretione, nunc ante pedes immenſæ maieſtatis eius proſtratus, corde amariſſimo peccatorum veniam poſtulando; nunc ſacratiſſimæ Paſſionis Filij Dei, gladio compaſſionis coram eius cruce vulneratus cum eo lacrymoſus & flebilis apparendo; nunc totius vitæ illius decurſum, obliquitati tuæ velut rectitudinis lineam proponendo; nunc inenarrabilia & immenſa beneficia Dei mente pertractans, gratiatum actionibus inſiſtendo; nunc ſtimulis ipſius amoris ardentiſſimè punctus, ipſum in creaturis omnibus intuendo; nunc potentiam, nunc ſapientiam, nunc bonitatem & clementiam eius attendens, eũ deuotiſſimè in cunctis operibus ſuis collaudando; nunc deſiderio patriæ cęleſtis attractus, ad ipſum gemebundis ſuſpiriis anhelando; nũc circa nos viſcera inæſtimabilis caritatis eius adſpiciens, lætabundâ quadam & exceſſiuâ admiratione, corde & animo, in ipſo deficiendo; nunc te præcipitem, nunc te fugientem, nũc te ruentem; nunc Deum te tenentem, ſubleuantem, retinentem, & attrahentem; nunc Deum te ingratum per omnia conſeruantem conſiderans, ineffabilibus diuinæ miſericordiæ viſceribus tibi patefactis, nimio in eo caritatis ardore te conferens totum te fletibus reſoluendo; nunc verò occultiſſima, profundiſſima, & ſummè arcana nimiumque ſtupenda iudicia iuſtitiæ eius diligenter attendens, eum in omnibus fidelis & cõſtans cum ſummo *S. Bonau.*

amore, ingenti quoque timore ac tremore diſcretus, ſupplex & humilis venerando: præ omnibus autem continuam & viuam memoriam ipſius ſacratiſſimæ Paſſionis in animo & corde tuo ferens, ei quantum potes ſtudeas conformari.

Obſerua circa hoc memoriale, præſentiam illam corporalem circumſpectè eſſe frequentandam, ne imaginatio lædatur, & caput offendatur; ſed gradatim, & abſque magno conatu iſte modus exercendus: ita vt Primò, in cubiculo Chriſtum Dominum cum curia cæleſti præſentem ſtatuamus, adoremus & alloquamur. poſtquam autem facilitatem huius & vſum acquiſiuerimus, ab hoc cubiculo ad alia tranſire, exercitiumque transferre poſſumus, & imaginibus ſanctis animæ noſtræ templum adornare.

Neque valdè laborandum initio, vt hoc vel illo modo præſentem habeamus. Sufficit enim in genere id fieri, & intentionem rectam crebrò innouare, quæ etiam communicationis cum Deo, & præſentiæ illius commodum eſt exercitium.

Moneo tamen plus affectu hîc, quàm ſpeculatione, plus aſpirando, & cum Deo colloquendo fructus, quàm ex conſideratione referri; imò ex affectu plurima conſideratio ſponte germinat, & velut ex fonte promanat.

Humilis in primis oratio, & crebra cum caritate hoc donum impetrare ſolent. Signorum etiam aliquorum externorum vſus conducit, vt eſt annuli, horologij pulſus, imaginis, &c.

IACVLATORIÆ.

Pſalm 26. *NE abſcondas faciem tuam à me, & ne declines in ira à ſeruo tuo.*

Pſalm. 41. *Quando veniam, & apparebo ante faciem tuam?*

Pſalm. 24. *Reſpice in me, & miſerere mei, quia vnicus & pauper ſum ego.*

Pſal. 33. *Ecce oculi Domini ſuper iuſtos, & aures eius in preces eorum.*

Pſalm. 122. *Sicut oculi ancillæ in manibus dominæ ſuæ, ita oculi noſtri ad Dominum Deum noſtrum, donec miſereatur noſtri.*

Pſalm. 138. *Si adſcendero in cælum, tu illic es; ſi deſcendero in infernum, ades.*

Ibidem. *Quò ibo à ſpiritu tuo? & quò à facie tua fugiam?*

Pſalm 79. *Oſtende nobis faciem tuam, & ſalui erimus.*

Pſalm 9. *Vt quid, Domine, receſſiſti longè, deſpicis in opportunitatibus, in tribulatione?*

Gen. 28. *Verè Dominus eſt in loco iſto, & ego neſciebam.*

CA-

CAPVT XVII.

Exercitium de Amore Dei.

OBſerua Primò, amorem eſſe inclinationem voluntatis in bonum aliquod. Secundò, eundem eſſe duplicem: alterum concupiſcentiæ, quo diligimus illud, quod nobis volumus: alterum amicitiæ, quo diligimus illud, cui bonum volumus. Tertiò, cùm ignoti nulla ſit cupido, cognitionem boni amoris eſſe originem. Illa autem triplex eſt; Prima, quâ cognoſcitur bonum, quaſi per auditum, vt cùm narratur mihi vinum eſſe bonum; Secũda, cùm quaſi per viſum percipitur; Tertia, per guſtationem. Audire in amore Dei eſt incipientium, videre proficientium, guſtare perfectorum. Audite, ait Propheta, *Iſaiæ 55.* audientes me, & comedite bonum. Secũdò, monet, Vacate & videte; quod proficientium eſt. Tertiò, Guſtate & *Pſal. 45.* videte.

Obſerua Secundò, hinc ſequi quo aliquod maius bonum eſt, eo magis eſſe amabile, ſi tamen ſatis cognitum fuerit. Cognoſcere igitur oportet. Hæc eſt enim vita *Ioan. 17.* æterna, ait Dominus, vt cognoſcant te, ſolum Deum verum, & quem miſiſti IESVM Chriſtum.

Meditatio de amore Dei.

PRÆLVDIVM I. Conſtitue te coram Deo, & in præſentia ipſius.

PRÆLVDIVM II. Roga vt amorem ſuum tibi largiatur: id omnium donorum maximum.

PVNCTVM I. Conſidera, diuinam maieſtatem tibi tres potentias dediſſe, memoriam, intellectum & voluntatem:

tem: has autem velut tabulas eſſe, & ab obiectis ſuis aut perfici aut corrumpi. nulla autem nobilior eſt voluntate. qualis enim amor, talis homo eſt; talis verò amor, qualis res amata. ſi ergo bonum amas, bonus es; ſi malum, malus; ſi ſummum bonum, valdè bonus & optimus: nam anima verè plus eſt vbi amat quàm vbi animat, illiq; quod amat vnitur, ac velut inſeritur & ſeruit, eiuſque affectiones omnes experitur, velut ſuas. nónne qui opes formamúe amat, eius viciſſitudines in ſe ſentit? perit hæc? perit anima quæ illi adhæret. dolet? dolet & illa. gaudet? congaudet etiam iſta. O quanto beatius Deo coniungi & adhærere, & vnum ſpiritum fieri cũ illo, & quaſi Deum, iuxta illud, Ego dixi, Dij eſtis! Talis enim anima omnia poteſt in eo qui ſe confortat, nihil timet pręter illũ. Ergo apud te ſtatue, optimus eſſe, optimum Deum amando: ſi enim pulcherrima videre poſſes, an fœda ac funeſta optares? ſi audire dulciſſimam melodiam, eligeres abſonam? Si ergo ſenſibus tuis optima eligis obiecta, cur non amori tuo ſummum bonum, vt optimus ſis? ſed reſpuis etiam oblata vbique & præſentia. nullum enim Deo eiuſque bonitate præſentius & præſtantius; ergo toto tibi corde diligendum eſſe propone, anima, ſummum bonum, & ſic ratiocinare: Si honor, ſi voluptas, ſi quies, ſi ſubſtantia aliqua diligēda eſt, Deum tibi præ omnibus eſſe diligendũ: omnia enim quæ deſiderantur, non valent ei comparari.

Cant.8. Immò, ſi dederit homo omnem ſubſtantiam domus ſuæ pro dilectione, quaſi nihilum deſpiciet eã. Si ergo cõpa-

Anſelmus. rari non poteſt, ſummè diligi debet Deus. Si enim aliquid diligo, quia bonum; quod millies melius, magis amare debeo. Cur ergo per multa vagaris, ô homo, quærendo bona animæ tuæ & corporis? Ama vnum bonum, quod omne bonum eſt; & ſatis eſt. Deſidera ſimplex bonum, quod eſt ſummum bonum; & ſufficit. Riuuli bonorum concupiſcibilium diuerſi: fons vnus omnium Deus. ſed melior & concupiſcibilior fons quã riuulus, cauſa quàm

eſſe-

effectus:imò incomparabiliter melior.nolo verò,Domine,te amare,vt te fruar, referre Creatorem ad creaturam; ſed diligere te ſuper omnia;& præ me, & omnibus. Tu enim ſolus bonus es,tu ſolus Dominus,tu ſolus altiſſimus, tu ignis conſumens, tu es qui dixiſti, In igne zeli mei deuorabo terram.& rurſum, Ignem veni mittere in terram, & quid volo niſi vt accendatur ? Accende ergo me frigidam terram,& conſume quidquid terrenum eſt. elegi te hodie,vt ſis mihi in Deum,& omne bonum, & omne deſiderium meum. *Deut.4.* *Sophon.3.* *Luc.12.*

PVNCTVM II.Cõſidera,quare aliquid ames.Primò, ob naturæ cõformitatem;ſic omne animal diligit ſibi ſimile. Et ne quid hîc deeſſet, dignatus eſt immortalis fieri mortalis;æternus,infans diei vnius ſuper terrã. Si igitur amas hominem qui tecum factus eſt homo , quanto magis Deum qui pro te factus eſt homo?

Secũdò,quia præſens eſt is,quem amas. aſt quis magis Deo,qui intimè præſens eſt, & ſemper, & vbique per eſſentiam,pręſentiam & potentiam?Intus,aiebat ille,eras, & ego foris, & ibi te quęrebam,& in iſta formoſa,quę feciſti,irruebam:mecum eras,& tecum non eram:ea me tenebant longè à te,quæ ſi in te non eſſent, non eſſent. *Auguſt.*

Tertiò, amatur aliquis,quia vtilis eſt. aſt quis Deo vtilior?quis tibi digniora dedit in ſubſtantia,maiora in quãtitate, permanẽtiora in duratione, meliora& oportuniora?qui proprio Filio ſuo non pepercit, ſed pro nobis omnibus tradidit illum.imò nullũ bonum niſi ab illo.Omne datum optimum, & omne donum perfectum de ſurſum eſt. Quem potiùs amabis?fontem ex quo manat tibi bonum,an canalem, per quem manat?auctorem Deum,an latorem? auctor in ſe Deus, ille in omnibus operatur, inclinat beneficos, conciliat auerſos, ipſe ſolus aperit manum, & implet omne animal benedictione. *Rom. 8.*

Quartò, amatur aliquis, quia amabilis, affabilis, ſuauis. ſed quis te amabilior, Deus meus? Vidi Dominum,

Gen. 32. aiebat ille, facie ad faciem, & ſalua facta eſt anima mea. Ideò, Domine, tibi dixit cor meum, exquiſiuit te facies mea, faciem tuam, Domine, requiram.

Quintò, amamus hominem, quia conſanguineus, vt parentes: ſed Deus meus, creator meus, nónne à te ſum quod ſum? nunquid, ô anima, non ipſe eſt pater tuus, benignus & prouidus pater, qui poſſedit, & fecit, & creauit te? dignatus eſt inſuper fieri frater noſter, & pro fratribus animam ponere? Imò, ait, quicumque fecerit voluntatē Patris mei, ille meus frater, & ſoror, & mater eſt. Denique ſponſus eſt tuus, qui dixit, Sponſabo te mihi in fide. O Sacramentum verè magnum, & magnum pietatis & amoris argumentum!

Deut. 32.

Oſee 2.

Sextò, amico fideli, ait Sapiens, nulla eſt comparatio. diligitur hic ſæpè ſupra fratrem: fidelis autē amicus Deus meus eſt. ab illius enim amicitia nec nouus ſuperueniens excludit, imò nec à gradu, vel loco, quem in animo ſuo mihi dedit, nec dignitate mutat mores; apud quem non eſt tranſmutatio, nec viciſſitudinis obumbratio: nec indignitas mea eum efficit alienum: quoniam excelſus Dominus, & humilia reſpicit. nec miſeria mea alienat eum: qui Lazarum quem diligebat, in monumento quæſiuit, & Patres quos amabat, de inferno ipſe liberauit. Ne dimittas antiquum amicum, ô anima mea, & ab æterno, & in æternum: nouus enim non erit ei ſimilis. Eccè aſcendit ad Patrem noſtrum, & Deum noſtrum, non eſt oblitus noſtri: quia vbi amor, ibi oculus meus. O quoties nos reſpexit! omni tempore verè diligit, qui amicus eſt: imò ipſe amicus ante omne tempus, qui cùm dilexiſſet ſuos, verè in finem dilexit eos.

Pſal. 37.

Eccli. 9.

Prou. 17.

Ioan. 13.

PVNCTVM III. Conſidera, quas perſonas, quas res in mundo hoc diligas; & rationem exquire, amoremq́ue omnium in auctorem omniū transfer, & dic: Tu enim Domine feciſti ea, qui pulcher es, pulchra ſunt enim; qui bonus es, bona ſunt enim; qui es, ſunt enim: nec ita pulchra ſunt,

Auguſt.

ſunt,nec ita bona ſunt, nec ita ſunt, ſicut tu creator eorũ, cui comparata,nec pulchra ſunt,nec bona ſunt,nec ſunt. Secundò,quanta Deus ab æterno voluerit,& in æternum omnibus creaturis fecerit;magnitudinem,ſpeciem, pondus,numerum & menſuram:& hæc omnia,propter te,illis contulit;vt amares,nõ illas, ſed ſe omnium auctorem, à quo illa non propter ſeipſa facta ſunt, & conſeruantur, ſed propter te. Dicere ergo poſſent temporalia: Si Deus ſanauerit nos à morbo corruptionis, quid ages?In ipſo vſu conſidera; in quo melior ex nobis fias; vel quid inde ſperes in poſterum. Expertus es nos; quid ergo? vis in nos mutari; an nos in te? Quid tibi,& nobis? Quid doles de tranſitu noſtro?maluimus interire ſecundùm Domini voluntatem,quàm manere ſecundùm tuam cupiditatẽ. Nullas tibi,pro hoc amore tuo,referimus gratias; ſed potiùs vt ſtultum irridemus. Cui enim obedire debemus, Deo,an tibi? Dic ſi audes. Nónne hoc eſt ferè totum tuũ officium,nos in putredines,deuorando,conuertere?Hęc tua vtilitas,tua potentia, vt per te, noſtra ſanies tranſeat affluenter:non enim facere vales, vt maneat. Hoc tuum ſtudium, hæc tua beatitudo, vt noſtris non careas ſordibus; quibus votiuè ſuccumbis, corrumpente te,per eas, diabolo; non ſinè ſua voluptate & gaudio de tua deceptione & interitu; eiuſdemque formæ quam amas, imago remanet impreſſa, tamquam ſimulacrum in templo ſuo; cui non bouem,non hircum, ſed animam rationalẽ, & corpus,id eſt teipſum totum,immolas, cum eâ frueris; &amorem tuum tribuis,id eſt,quod habes pretioſiſſimũ, pro vili munere. Tertiò, conſidera beneficia illius,creationis,redemptionis, vocationis,& multiplicis inſpirationis: ac perpende,quòd tam longanimiter te reſpexerit,& exſpectarit,vbi innumeri perierunt; benignè acceperit,cùm plurimos reiecerit; amantiſſimè tractarit,cùm indigniſſimè à te habitus fuiſſet. Quartò, cùm hæc omnia, & ſingula maxima ſint, tamen, quod his omnibus

maius eſt, eſt caritas eius. Amor enim non gignitur, niſi per amorem; nec beneficia, niſi à beneuolo animo æſtimantur. Recogita igitur, quòd ab æterno te amauerit, & ſic dilexerit, vt dederit Filium ſuum vnigenitum Pater, Filius, & Spiritus ſanctus ſemetipſum. Quintò, conſidera magnum incentiuum eſſe amoris, quòd aliquis à nobis diligi velit. vult autem Deus noſter, Deus, inquam, noſter, magnus ille Deus, & laudabilis nimis, cuius magnitudinis non eſt finis, à te vermiculo diligi: & toto corde non amabis eum? atque adeò, hoc eſt eius primum ac maximum mandatum. Tu mandas, vt diligam te bonum meum, & omne & ſolum bonum. O durities humana! mandari nobis oportuit vt amaremus te. Quis odiſſe poteſt, aut auerſari fontem bonorum omnium? Hæc tua poſtulatio: Fili, præbe mihi cor tuum. Neque ſolùm vis ſimpliciter, ſed, ô incomprehenſibilem dignationem! ecce, ecce, velut in omni creatura occurris mihi, Deus meus, & per omnes id petis à me. Si oculos aperio, omnia clamãt, hortantur, vt diligam te. Nihil audio, quo non enarretur gloria tua: quamcumque igitur portam, vel feneſtram aperio animæ meæ, ades amator mi. Si ſentio odorum fragrantiam, ecce odor Dei mei, vt curram in odorem vnguentorum tuorum. Si ſapit cibus, ille, ille eſt, quẽ creauit potentia tua, ſapientia condiuit, bonitas miniſtrauit, vt guſtarem, & viderem, quàm eſſes ſuauis. Oleum verò amoris ſupernatat omnibus creaturis: fons hic irrigat omnem terram: aurum hoc veſtit hunc mundum, templum gloriæ tuæ. Verùm, non dubiâ, ſed certâ conſcientiâ, Domine, amo te. Percuſſiſti cor meum verbo tuo, & amaui te. Sed & cælum, & terra, & omnia quæ in eis ſunt, ecce, vndique mihi dicunt, vt te amem: nec ceſſant dicere omnibus, vt ſint inexcuſabiles. Altiùs autem tu miſereberis, cui miſertus eris; & miſericordiam præſtabis, cui miſericors fueris. Alioquin cælum & terra ſurdis loquũtur laudes tuas. Quid autem amo, cùm te amo? non ſpeciem

Pſal. 145.

Rom 9.

Aug. l. 10. Confeſſ. c. 6.

ciem corporis, nec decus temporis, nec candorem lucis ecce iſtis amicum oculis; non dulces melodias ſuauium cantilenarum omnimodarum; non florum, & vnguentorum, & aromatum ſuaueolentiam; non manna, & mella; non membra acceptibilia carnis amplexibus. Non hæc amo, cùm amo Deum meum: & tamen amo quandam lucem, & quandam vocem, & quendam odorem, & quendam cibum, & quendam amplexum, cùm amo Deum meum, lucem, vocem, odorem, cibum, amplexum interioris hominis mei; vbi fulget animæ meæ, quod non capit locus; & vbi ſonat, quod non rapit tempus; & vbi olet, quod non ſpargit flatus; & vbi ſapit, quod non minuit edacitas; & vbi hæret, quod non diuellit ſatietas. hoc eſt quod amo, cùm Deum meum amo. Et quid eſt hoc? Interrogaui terram, & dixit: Non ſum; & quæcumque in eadem ſunt, idem confeſſa ſunt. Interrogaui mare, & abyſſos, & reptilia animarum viuarum, & reſponderunt: Non ſumus Deus tuus; quære ſuper nos. Interrogaui auras flabiles, & inquit vniuerſus aër, cum incolis ſuis: Fallitur Anaximenes, non ſum Deus tuus. Interrogaui cælum, ſolem, lunam, ſtellas: Neque nos ſumus Deus, quem quæritis, inquiunt. Et dixi omnibus his, quæ circumſtant fores carnis meæ: Dixiſtis mihi de Deo meo, quòd vos nõ eſtis, dicite mihi de illo aliquid: & exclamauerunt voce magnâ, Ipſe fecit nos. Interrogatio mea, intentio mea, & reſponſio eorum, ſpecies eorum. O quot ſunt mihi monitores & ſtimuli, vt amem te! Itáne difficilis & amara res, amor tui, Deus meus? O amor Dei mei ſuauiſſime, verè propitiatorium noſtrũ, verè tabernaculum fœderis, reclinatorium aureum, laborum ſolatium! valdè omnino amandus mihi es, per quem ſum, viuo, ſapio, ſi non ingratus ſim & indignus. Dignus planè eſt morte, qui tibi, Domine IESV, recuſat viuere, & mortuus eſt; qui tibi non ſapit, deſipit; & qui curat eſſe, niſi propter te, pro nihilo eſt, & nihil eſt. Propter temetipſum

Pſal. 99.

Bern. ſerm. 20. ſuper Cant.

Deus, feciſti omnia; & qui eſſe vult ſibi, & non tibi, nihil eſſe incipit inter omnia.

O R A T I O.

QVis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & volabo, & requieſcam in te, Deus meus? vbi enim inueniet pes requiem, niſi in te? ex quo, per quem, & in quo ſunt omnia; qui ſolus immobilis, æternus, optimus, benigniſſimus, & ſuauiſſimus es. quò cæcus ibit, niſi ad te, lumen æternum illuminans omnem hominem? quo ſatiabitur cor meum, niſi te, ô vera ſatietas? Si dulcedinem appetit, tu dulcedo ineffabilis, & totus deſiderabilis. Si pulchritudine capitur, pulcher es, dilecte mi, candidus & rubicundus, ſpecioſus formâ præ filijs hominum, in quem deſiderant Angeli proſpicere. Cur ergo, te fonte omnis boni & pulchritudinis relicto, ibo ad ciſternas, quæ continere non valent aquas, id eſt creaturas vanas? An ijs quibus vſus fui, ſatiatus ſum? nónne irritatus miſer? Si commodo ducitur, tu vera requies mea in ſæculum ſæculi, tu mentis delectatio, tu mea gloriatio. Si amare delectat, cur non ſummum bonum, & me amantem, ô amor ineffabilis & infinite & interminabilis & ineffabilis, qui me ante mundi conſtitutionem dilexiſti, qui tui in his omnibus pignus amoris dediſti, qui mille modis in ſingulis creaturis amorem tuum in me declaras?

Heu mihi, Domine, væ duro cordi meo, ſi non liqueſcat hoc amore, ſi hoc igne non caleſcat. obruis me beneficijs, & tepeo vndique; me conſeruas, & geſtas velut geſtari ſolet infantulus, imò abluis peccata & lepram meam ſanguine tuo. Obſtupeſcite cæli ſuper hoc, portæ eius deſolamini vehementer, quia magnificauit Dominus facere nobiſcum. Venite omnes, qui timetis & diligitis Dominum, & enarrabo vobis, quanta fecit animæ meæ, introduxit me in cellam vinariam, ordinauit in me caritatem. O vos Cherubini & Seraphini, qui tegitis pedes, vultum, quia pudet non ſatis amare tantum bonum, Deum noſtrum; & tamen ille pro vobis mortuus non eſt, nec vos lauit ſanguine ſuo, nec triginta tribus annis pro vobis multa paſſus eſt & dura & indigna, ſed verbo crea-

creauit. O Domine, quaſi ebrius eſſe videri poſſes amore, qui Dalilam iſtam ita proſequeris: neſcis, quia illa iam te prodidit Philiſthæis hoſtibus tuis? ſcis, Domine; ſed patiens es & longanimis ſuper malitia hominum; & poſtquam inſultauimus tibi, & fornicata eſt anima noſtra cum amatoribus multis, ſi reuertatur ad te, ſuſcipis illam. & poterítne fieri, vt vltrà obliuiſcatur tui, & adhæreat creaturæ fallaci? dignus eſt ſanè morte, qui tibi, Domine IESV, *recuſat viuere. viuam tibi, cui omnia viuunt: qui enim tibi non viuit, iam mortuus eſt morte ſecundâ. viuam itaque tibi, qui ſoli mihi vixiſti, laboraſti, mortuus fuiſti, qui mihi hæc omnia, quæ mundus habet, dediſti; &, ſi hæc pauca ſint, adijcies ſine dubio maiora. Sed, ô Domine, quis hæc de manu tua quæſiuit? non ſatiant me, non delectant; ſed cruciant: clamant enim mihi in auribus meis de pulchritudine tua & bonitate: & cùm longè ſis ab oculis carnis, & intra penetrale animæ meæ, anhelans quæro te & non inuenio. Oſtende mihi faciem tuam, & ſufficit mihi, oſtende mihi faciem tuam. veni, quia ad te ſuſpiro, cur auertis faciem tuam? ſi vulneraſti me amore tuo, ſana me dulcedine eius. ſed tamen, ô Domine, voluntas tua fiat, fiat id quod tibi placet, non quod mihi. ſi abis, benedictus eſto, & laudabilis in ſæcula: ſi venis, benedictus eſto. Verumtamen ne me deſeras, neque longè abeas à me; ne me derelinquas ſolum in terra horroris & vaſtæ ſolitudinis; ſed trahe me poſt te, ſitq; ſemper anima mea plus vbi amat, quàm vbi animat. Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus eſt! ſed quoniam ita tibi placet, placet & mihi. Velle enim meum obtuli tibi, tuum eſt. Nolo, Domine, vnquam reſtituas cultrum in manu pueri. Corpus & animam dicaui tibi, conſerua hæc, & impende ſicuti tibi placet in obſequium tuum. vnum tecum eſſe deſidero, & nonniſi propter te eſſe volo, petitionem tam paruulam petam à te, & confido, quia non confundes faciem meã. O Domine, ne derelinquas me, ne vnquam obliuiſcaris mei: ne permitte vt vnquã obliuiſcar tui. veniat mihi mors potiùs, quàm viuam ſine te, aut diſpliceam tibi. ſed da mihi, vt amem te, & omnes omnino trahere poſſim ad amorem. minaris enim nobis, & iubes, etſi indigni ſimus, qui amemus; tu tamen digniſſimus es qui*

ab

Auguſt. *ab omnibus ameris. ſed, Domine mi, quid, quæſo, mihi ſum ipſe, quid tibi, vt amari te iubeas à me, & ni faciam iraſcaris mihi, & mineris ingentes miſerias? paruáne ipſa eſt miſeria ſi non amem te? ô vtinam ſemper ſuſpirem ad te, ſuauitas ineffabilis; ſemper ſitiam ad te, fons aquæ viuæ; ſemper anhelem, deſiderium collium æternorum; ſemper ſuſpiciam ad te, amabiliſſime ſponſe animæ meæ; ſemper viuam tibi, ô vita mea, ſemper moriar pro te; inſatiabiliter appetam te, ſatietas vera; confugiam ad te, refugium meum; ſemper memor ſim tui, amor æterne; ſemper amplectar te vlnis animæ, nec dimittam donec lætitiá inenarrabili te videam, & ſatier, & te ſtringam, & tibi inhæream, & in te liqueſiam, & vnum tecum ſim, & in me eſſe deſinam! Noli vnquam, Pater mi, obliuiſci pueri tui; noli, miſericors Deus, creaturæ tuæ. nihil eſt quidem, & tu omnia. ita eſt; ſed propter me feciſti omnia, & nihil horum odiſti quæ feciſti: ſed pro me tanta feciſti & pertuliſti. ſi deſpicis miſeriam meam, reſpice bonitatem tuam, & amorem tuum. dicet ille tibi, me tuum eſſe, & certè non potes quin illum mihi des, quia promiſiſti, Veritas æterna. Da mihi illum, & da mihi vt illum omnibus prædicare poſſim, & te hic & in æternum laudare. Amen.*

Praxis ad amorem Dei excitandum.

PRima. Eadem huius exercitij praxis eſt quæ præſentiæ Dei, & puræ intentionis. Exercitia item zeli, & Paſſionis Chriſti Domini inprimis meditatio, quemadmodum etiam beneficiorum Dei frequens conſideratio; de quibus omnibus ſuprà variis locis actum eſt Methodus verò ad amorem vera eſt mortificatio, maximè amoris ſui, & vanitatis, & ad Deum ex rebus creatis adſpiratio.

Secunda. Quotidie etiam expedit in meditatione aliquam Dei perfectionem conſiderare, atque eâ in ſe caritatis ignem ſuſcitare ac fouere. Nullum enim exercitium exercitio amoris præſtantius, cùm, vt Apoſtolus declarat 1. Cor. 13. cætera omnia ab hoc nihil proſint; & hoc vnum in ictu oculi nos Deo gratiſſimos efficiat, & ex hoſtibus amicos, ex miſeris feliciſſimos.

Tertia, eaq; admodum vtilis, in proximo Deũ agnoſcere, illiq; præſtare quæcumque beneuolentiæ ac caritatis opera, perinde ac ſi

ſi Chriſto Domino fierent. Dulciſſimum hoc exercitium eſt, quo de Deo benè mereri, eique qui nullius indiget, largiri multa poſſumus. Sed de hoc pluribus, cùm de caritate proximi agetur, dicendum erit.

Quarta erit, Ven. Euchariſtiæ non ex conſuetudine, & negligens frequentatio, ſed deuota ac religioſa. in ea enim ſpiritualis dulcedo, quaſi in fonte ipſo, deguſtatur. Examina te ad proprietates amoris, ſeu gradus, quos vide in D. Bernard. Bonau. Richardo, de gradibus caritatis. Primus gradus eſt, quòd amor ſit inſeparabilis; vt anima cum Apoſtolo dicere poſſit, Quis me ſeparabit à caritate Chriſti? Secundus, quòd ſit inſatiabilis: ignis enim numquam dicit, Sufficit: nihilque ſibi egiſſe vmquam videntur, & ſeruos ſe dicunt inutiles qui eo ſuccenſi. Tertius, quòd ſit inuictus. Fortis enim vt mors dilectio: & aquæ multæ non potuerunt exſtinguere caritatem. Quartus, quòd ſit delectabilis, dicereque anima poſſit amore iſto ſuccenſa, Introduxit me Rex in cellaria ſua. Memor fui, & delectatus ſum. Quintus, quòd vulneret animam ardentibus deſideriis & plurimis, quibus optat vt omnes ei ſeruiant, & omnes trahere ad eum conatur. Sextus, quòd ſemper Deum ſitiat, ſemper eum præſentem habeat, omnis ei creatura memoriam illius reuocet. Septimus, quòd deſideret coniungi & eſſe cum Chriſto, cum tædio vitæ, ſed caritate impulſus, quiſquis eâ fuerit inflammatus.

IACVLATORIÆ.

QVis ſicut Dominus Deus noſter, qui in altis habitat, & humilia reſpicit in cælo & in terra? Pſalm. 112.

Quid mihi eſt in cælo, & à te quid volui ſuper terram? Pſalm. 72.

Benedic anima mea Domino, & omnia quæ intra me ſunt, nomini ſancto eius. Pſalm. 102.

Exaltare ſuper cælos, Deus, & ſuper omnem terram gloria tua. Pſalm. 56.

Non eſt ſimilis tui in dijs, Domine, & non eſt ſecundùm opera tua. Pſalm. 85.

Quoniam magnus es tu, faciens mirabilia, tu es Deus ſolus. Ibidem.

Confiteantur tibi, Domine, opera tua, & Sancti tui benedicant tibi. Pſalm. 144.

Magnus Dominus noſter, & magna virtus eius, & ſapientiæ eius non eſt numerus Pſalm. 145.

Minùs te amat, Domine, qui tecum aliquid amat, quod propter te non amat. Aug. lib. 10. Conf. c. 29.

CAPVT XVIII.

Exercitium & meditatio de Caritate proximi.

COMPOSITIO LOCI, conſiderare Sanctos ex omnium Sanctorum gloria, vt ſua, gaudium captantes, & Chriſtum Dominum fraternè cum illis agentem.

PVNCTVM I. Conſidera Primò, & examina an in te veræ reperias ſigna caritatis. Primum eſt, ſua nō quærere, ſuum commodum non ſpectare; Secundum, bonis proximi congaudere, & malo triſtari; Tertium, bonum illius promouere cuiuſuis generis, & auertere mala; Quartum, defectum eius tolerare potiùs quàm caritati ac beneuolentiæ detrahere, & ſic adimplere legem Chriſti IESV:
Galat.6. hoc eſt enim alterius onera portare; Quintum, affabilem eſſe; Sextum, ſua ſpiritualia & temporalia vltrò etiā communicare. idcirco inter ſæculares rarò poterit eſſe perfecta, niſi animo ſint auguſto ac liberali; Septimum, neminem iudicare temere, nemini obloqui, aut repugnare. Conſidera Secundò, caritatem, amicitiam & concordiam eſſe vnicum vitæ ſolatium, ſine qua nec animalia eſſe poſſunt: quodq́; fuerit omnibus bonis etiam ab Ethnicis prælata, ſolique comparata. Conſidera Tertiò, quāta ex caritate & concordia commoda promanent, nullum ex diſſenſione proueniat: ab illa auxilia mutua aduerſus hoſtes, quibus vndique cingimur: omnium eſt communio bonorum, & ſolatium malorum. denique vbi duo ſunt congregati in nomine Domini; ibi eſt in medio eorum. Quid autem ibi deeſſe poteſt, vbi omne bonum Deus ipſe ſingulari benignitate adeſſe dignatur, omni-
Matt.18. buſq́; poſtulatis annuere? ait enim Dominus IESVS, Si duo

ex vobis conſenſerint ſuper terram, de omni re quamcumque petierint, fiet illis à Patre meo.

Pvnctvm II. Conſidera in proximo Deum, & quâ ratione ille Deo & Chriſtò coniunctus ſit per naturam: ſiquidem opus atque imago Dei eſt, & ſeruus; per gratiam verò filius eius, Chriſtique frater, & miles, & hoſpes, & templum, atque amicus tantus, vt pro eo ſanguinem & vitam dederit ſuam, paratuſque ſit millies pro quoque dare ſi opus foret. Adde dona; fidem, ſpem, & virtutes, & gratias quę in eo ſunt, quas certè negligere, & formam externam attendere, turpiſſimum eſt. Indignum tot cauſas amoris præterire, & leuem næuum qui te alienet, obſeruare. Túne agrum optimum deſpicis, ſi fortè lolium innaſcitur? tu nummum, ſi non ex auro optimo? Tu teipſum ſi inſpexeris, plura comperies, ob quæ meritò deſpiciaris: atque id omnino futurum eſt iuſto Dei iudicio, ſi proximum iudices: vt quâ menſurâ menſus fueris, remetiatur tibi. His conſideratis, vide quis eſt à quo alieniorem te eſſe putes, & rationes allatas appende, amoris ſcilicet cum cauſis auerſionis. Conſidera Secundò, hunc ipſum proximum penetrari à Deo intimè, vti & te tot defectibus plenum, & omnia quæ in eo ac teipſo mala ſunt, conſpici: attamen Deum hominẽ non faſtidire, non deſerere, imò rogare, pulſare, & cum eo conuerſari velle, illumque amare, vt fratrem, militem, filium cariſſimum, ſeipſum illi tradere in cibum & potum. O incomprehenſibilẽ caritatem! Tertiò, conſidera proximum, qualis aliquando futurus ſit in cælo, id eſt, perfectum, & virum, & regem. nũc verò vt pueri infirmi, ignari, &c. imperfectiones ferẽdas, qui aliquando aut dilexit, aut certè diliget nos æternùm in cælis diuinâ miſericordiâ opitulante. Quartò, expende veritatem huius ſententiæ, Quod vni ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis, in extremo iudicio pronuntiandæ. O Iesv, cùm hæc ſciam, poterítne fieri, vt ego ſeruus tuus imaginem tuam deſpiciam? iraſcar *Matt.24.*

ei,

ei, quem tu amas & longanimiter apertis vlnis expectas? aut negabo ei propter amorem tuum, quod tibi debeo infinitis titulis, & ab alijs mihi præſtari opto?

PVNCTVM III. Conſidera præterea, quanta requiratur inter homines coniunctio, ac Primò quidem, Dei præcepto te teneri omnes amare ſicut teipſum, atque hoc qui implet mandatum, legem implere, & nulli magis prodeſſe quàm ſibi, qui eam ſeruat. Omnibus enim charus eſt, fruiturque perpetuâ pace & gaudio, & omnibus bonis; ſiquidem de proximi bonis ac proſperitate æquè gaudet ac ſuis. Conſidera Secundò, quòd non amare tantùm, ſed ita debeamus, ſicut Deus dilexit nos. Mandatum, inquit Dominus IESVS, nouum do vobis, vt diligatis inuicem ſicut dilexi vos. adeò vt Ioannes dicat, Et nos debemus pro fratribus animas ponere: D. Paulus verò, Si quæ, ait, conſolatio in Chriſto, ſi quod ſolatium caritatis, ſi quæ ſocietas ſpiritus, ſi quæ viſcera miſerationis: implete gaudium meum, vt idem ſapiatis, eandem caritatem habentes, vnanimes, id ipſum ſentientes, nihil per contentionem, neque per inanem gloriam; ſed in humilitate ſuperiores ſibi inuicem arbitrantes, non quæ ſua ſunt ſinguli conſiderantes, ſed ea quæ aliorũ. Conſidera Tertiò, ſic voluiſſe Dominum IESVM coniunctos eſſe homines, ſicut Pater & Filius vnum ſunt. ita enim orauit abiturus in cælum, Non pro eis autem rogo tantùm, ſed & pro eis qui credituri ſunt per verbum eorum in me, vt omnes vnum ſint, ſicut tu Pater in me, & ego in te; vt & ipſi in nobis vnum ſint, vt credat mundus quia tu me miſiſti. Conſidera Quartò, communem hoſtem eſſe qui diſſidia ciuilia inter nos molitur, quantaque iniquitas ſit, cum illo in æternam perniciem meam & fratris conſpirare, concordiâque vnitas vires eſſe inuincibiles. Quintò, perpende menſuram, quâ diligimus proximum, eſſe eam, quâ Deum diligimus; adeoque neceſſariam, vt Apoſtolus dicat, Si linguis hominum loquar & Angelorum, caritatem autem non

Matt. 9. *Ioan. 15.* *1. Ioan. 3.* *Philip. 2.* *Ioan. 17.* *1. Cor. 13.*

non habeam, factus ſum velut æs ſonans, & cymbalum tinniens: & ſi habuero prophetiam, & nouerim myſteria omnia, & omnem ſciẽtiam: & ſi habuero omnem fidem, ita vt montes transferam; caritatem autem non habuero, nihil ſum: & ſi diſtribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, & ſi tradidero corpus meum, ita vt ardeam; caritatem autem non habuero, nihil mihi prodeſt.

Pvnctvm IV. Conſidera, quali vinculo coniuncti ſimus proximo, ex illo loco, Obſecro vos vt dignè ambuletis vocatione, quâ vocati eſtis, cũ humilitate & manſuetudine, cum patientia, ſupportantes inuicem, ſolliciti ſeruare vnitatem ſpiritus in vinculo pacis. vnum corpus, cuius caput Chriſtus, vnus ſpiritus, ſcilicet ſanctus, & amor. Itaque vide, vt membra vnita ſe ament. deinde quanta vnio eſſet, ſi anima vna, ſeu ſpiritus proximum informaret: tanta enim inter Chriſti membra meritò eſſe debet. Addit verò, In vna ſpe vocationis veſtræ: vocati enim ſumus omnes vt Deum amemus, & ſeruiamus ei, ibique præmium exſpectemus, vbi omnes gaudent de bono alterius, æquè ac ſuo; vbi in æternum erimus conciues illius Ieruſalẽ, & domeſtici Dei. Et quid, quæſo, eſt quod à caritate nos poterit ſeparare? Vna nobis fides eſt, doctrina & lex, & media omnia ad ſalutem, vnũ baptiſma, per quod eiuſdem nationis, immò patris filij ſumus; eodemque Chriſti ſanguine abluti, cætera quoque omnia Sacramenta eadem; vnus omnium cibus corpus Chriſti, & potus ſanguis eius; vnus Dominus omnium, qui ex vno omnes homines produxit; vnus Deus, gubernans & regens omnia; vnus mediator, Paſtor, dux, & ſignum militiæ, Magiſter, & Dominus; denique idem Pater omnium. Numquid, inquiebat Propheta, non pater eſt vnus omnium noſtrûm, quare ergo deſpicit vnuſquiſque veſtrûm fratrem ſuum? Poſtremò mater omnium eadem Eccleſia, & (ſi Religioſus es) Religio, ex quo capite omnia bona & mala communia ſunt, omnia ſimilia, veſtis, victus, &c.

Epheſ. 4.

Malach. 2.

PVNCTVM V. Conſidera Primò, ſi proximus te lædat, eo ipſo eſſe ſatis miſerum, cùm tu vindicem habeas Deũ, apud quem talis pœnæ reus eſt, quam nemo crudeliſſimo hoſti optaret; imò iam tanto grauiùs punitus eſt à ſe, quo vulnus & mors animæ grauiora ſunt vulnere & morte corporis; atque ita commiſeratione potiùs dignus eſt maximâ, eoque maiore, quo minùs cognoſcit. Secundò, vide quanta incommoda in omni ſocietate, & familia, & anima talis hominis, defectu caritatis oriantur. Tertiò, quantum ſcandalum ſit ſi Chriſtianus, multò magis, ſi Religioſus cum alio diſſentiat & cõtendat. Quartò, Sanctos omnes, & Angelos eius, quem odiſti, eſſe ſinceros amicos, maximè Angelum Cuſtodem, & Deum opt. max. Caue igitur tangere Chriſtum Domini. Quintò, vide quàm turpe, non amare inimicum propter Dei voluntatem, quem amares ob leue beneficium. Sextò, velléſne, Deum odiſſe tuum inimicum? ergo nec tu oderis. Septimò, vis aliquando conciliari? cur non modò? diligendo faciliùs quàm odio vincis inimicitias. & quid ex his tibi vis? fratri & proximo malè, & tibi peſſimè: de bonis eius dolere, & cruciari ijs quibus ipſe gaudeat; eoque magis ſi improbus ſit, & nouerit ſe bonis gaudere, quibus fruſtra tu inuïdeas. Vide, precor, quanta inſania. O caritas infinita, Deus meus, ne permitte, vt malitia mea eò creſcat, vt poſt tot rationes, ob verbulum & nummulum, filios tuos offendam, auerſer, ac præceptum abs te latum violem. Sanguis tuus, quem fudiſti, molliat durum cor meum, vt diligam te ex toto corde meo, & proximum meum ſicut meipſum, propter te ad gloriam nominis tui. Amen.

ORA-

ORATIO.

O IESV, caritas immenſa, Deus meus, quis poteſt ſe abſcondere à calore tuo? quæ poterit glacies cordis reperiri, quæ non liqueſiat amore & ſanguine tuo? Mitte de excelſo ignem in oſſibus meis, tu, cuius ignis eſt in Sion, & caminus in Ieruſalem. Tu, Iſaiæ 31. qui dilexiſti me & proximos meos, & lauiſti in ſanguine tuo, da mihi te diligere ex toto corde, & proximum propter te, vt filium tuum, vt fratrem, amicum, & membrum tuum. talem eum dignatus es efficere, atque adeò aſſerere, quod mihi, quod vlli etiam inimico tuo ſit, tibi fieri, & eum qui nos tangit, tangere pupillam oculi tui. Abſit ergo vt vnquam, etſi ille, vel ille auerſionis dederit occaſionem, & hoc ipſo valdè miſerum ſe fecerit, ego eâ me ſponte lædam, cum communi hoſte conſpirem, contra te & præcepta tua, quæ pro nobis condidiſti. Scio, ſcio, ſi diligentes tantùm diligam, cùm etiam Ethnici & Publicani hoc faciant, mercedem non ha- Matt. 5. biturum me, neque te patrem, qui ſinis ſolem tuum oriri ſuper bonos & malos, & pluis ſuper iuſtos & iniuſtos. O Pater cæleſtis, cupio filius tuus eſſe per gratiam tuam, & amare etiam mihi aduerſantes. Signum tuum, dilecte IESV, hoc gerere volo, vt ſciant omnes, quia diſcipulus tuus ſum, qui pro iniuſtis etiam mortuus es, & nos tuos filios & fratres paſcis tuo corpore & ſanguine: qui cùm maledicereris, non maledicebas; tradebas autem iudicanti te iniuſtè. tu poſuiſti animam tuam pro me, ego gratiâ tuâ pro proximo ponam, nullas alam inimicitias; ſed dimittam debitoribus meis, vt tu mihi, cui millia talentorum debeo, dimittas: & dimitto de corde meo, & obſequium atque amorem, eiuſq; ſingularia ſigna præſtare volo etiam aduerſarijs meis: quia non illi me, ſed ego me læſi; illi oſtenderunt me mihi, qualis eſſem, amator ſcilicet mei, qui ne quidem verbum vnum pro te pati æquanimiter poſſim, pro omnibus doloribus & beneficijs tuis pro tot peccatis meis. Vbi eſt ergo amor meus? vbi fortis vt mors dilectio? dura ſicut infernus æmulatio? amor certè vbi eſt, operatur, & patitur: ſi operari & pati recuſat, amor non eſt. Quanta ſuſtinentur pro amore pe-

cuniæ & formæ vaniſſimæ! dies pauci videntur & labores parui præ amore, & mihi quidquam durum erit agere aut pati pro caritate quæ eſt vinculum perfectionis, finis legis, & maior omnibus
Marc. 12. *holocauſtomatibus & ſacrificijs? O caritas immenſa, Deus meus, concede mihi vt maneam in te, & tu in me: qui enim manet in caritate, in te manet, & tu in eo. Concede mihi, vt numquam ver-*
Bern. ſerm. 24. in Cãt. *bo, neque linguâ offendam proximum meum. omnis enim qui detrahit, vacuum ſeipſum prodit caritate, & ferit eam in omnibus qui ſe audiunt lingua malefica, & quantum in ſe eſt, necat funditus & extinguit. Fodit etiam hæc corpus tuum, & membrum de membro, nec iam exanime fodit, ſed facit exanime fo-*
Bern. ſerm. de Tripl. cuſtod. *diendo. ipſis quoque nocentior eſt ſpinis, quas illi tam ſublimi capiti furor militaris impoſuit: ſeu etiam clauis ferreis, quos ſanctiſſimis illis manibus tuis & pedibus conſummatio Iudaicæ iniquitatis inflixit. Auerte igitur hoc à me, benigniſſime IESV, & laudet te lingua mea, ſitq; lignum vitæ tibi mortuis, ſolatium afflictis, & benedicat tibi anima mea omnibus diebus vitæ meæ. Amen.*

Praxis ad caritatem erga proximos fouendam.

PRimò, cauere diligenter admodum oportet ne radix aliqua amaritudinis aut fibra ſuſpicionis in anima noſtra ſerpere incipiat. Vix credi poteſt quanta ex leui ſuſpicione naſcatur ſæpè animorum alienatio, creſcit in odia magnamque flammam, eò quòd ſcintilla diſſenſionis extincta non fuerit. Hæc autem dæmonis aſtutia eſt, quâ conatur inter ſe coniunctiſſimos ſeparare. Præſentiſſimum huius mali remedium caritas eſt, & magnitudo animi. Si enim ſuſpicione natâ in te adires proximum, & iam non malum in bono vinceres, ſed etiam mali ſuſpicionem; multa mala in ſemine opprimeres: quæ vbi adoleuerunt, ægrè eradicantur. Ex caritatis igitur lege omnia in bonum interpretare: caritas enim non cogitat malum. Sanè ſtultiſſimum eſt fingere ſibi hoſtem, & ſolâ ſuſpicione talem efficere.

Secundò, nulli facilè contradicere. Nihil enim, vt B. Ignatius dicere ſolitus eſt, tanti eſt, vt detrimentum caritatis poſſit compen-

penſare. Ideoque hortatur Sapiens, Fili in manſuetudine opera tua, & ſuper gloriam hominis diligeris.

Tertiò, beneficiis præuenire atque honore, ſed vel maximè amore. nulla eſt maior ad amorem inuitatio, quàm amore præuenire: alio quam ſe, amor non emitur. ideoque ciuilis & amabilis conuerſatio & caritatem gignit & fouet; ruſtica atque aſperior etiam quos natura, aliaque multa nomina coniungunt, ſeparat.

Quartò, examina te, an ſigna caritatis, quæ Apoſtolus ad Corinthios commemorat, in te reperias. Caritas, inquit, patiens eſt, benigna eſt, caritas non æmulatur, non agit perperam, non inflatur, non eſt ambitioſa, non quærit quæ ſua ſunt, non irritatur, non cogitat malum, non gaudet ſuper iniquitate, congaudet autem veritati: omnia ſuffert, omnia credit, omnia ſperat, omnia ſuſtinet. 1. Corinth. 13.

IACVLATORIÆ.

HOc eſt præceptum meum, vt diligatis inuicem, ſicut dilexi vos. Ioan. 15.

Si linguis hominum loquar & Angelorum, caritatem autem non habeam, factus ſum ſicut æs ſonans. 1. Cor. 13.

Quod vni ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis. Matt. 24.

CAPVT XIX.

Exercitium ſeu deliberatio de Inimicis, & iis, qui nobis aduerſantur, diligendis.

PRÆLVDIVM I. Statue te coram Deo inſtar rei diuinæ maieſtatis, vnà cum proximo.

PRÆLVDIVM II. Ora vt, ſicut illi dimittis, ita tibi dimittat iuxta legem ſuam ſempiternam.

HOMO. Ille iniuriam intulit, aut etiamnũ infert; eſt alie-

nus à me: Quid faciam? amore, an odio cum illo certabo? reconciliabor, an alienum fouebo animum?

ANGELVS. Conſidera quis ſit ille, quid ſit quod fecerit, cur, quomodo, vbi, quando, deinde quid reconciliari: & ex ſingulis collige quo lenire malum ac dolorem poſſis. Homo certè eſt, qui nocuit, eiuſdem conditionis & naturæ, ſed improbus, inquis. Ita eſt, morbos ſuos habet perpetuos: eorum aliquando, id eſt paſſionũ, paroxyſmos & acceſſus graues, variis oblatis occaſionibus. Vt enim elephas aſpectu purpuræ furore, leo etiam galli ſolius cantu pauore concutitur: ita homo leui aliquando occaſione ſuæ affectionis prauæ frangitur impetu. Sed nónne etiam ſimilibus laboras?

HOMO. Fateri debeo: ſine vitiis ſiquidem nemo naſcitur, optimus ille eſt qui minimis vrgetur.

ANGELVS. Imò ſi humilis ſis, Maioribus, dices, ego vrgeor. cur igitur non tibi indignaris? ſed fortè te vincis, te coërces. Tuáne hæc virtus eſt? & an à te? nónne à Deo? ſi ita eſt, compatere illi, qui quòd illis armis careret, læſus primò fuit ab hoſte, & tibi obtulit quo te lædere poſſes. Non læſit: ſiquidem nemo niſi à ſe ipſo læditur omnium prudentium iudicio. Contemnere enim iniurias potes, & vanos conatus hoſtium Dei gratiâ ridere, vti etiam in tormentis Sancti fecêre. Si aliter iudices, vlciſci velis, imprudens es & inſipiens. Vnde Boëtius ait: Apud ſapientes locus nullus odio relinquitur. nam bonos quis niſi ſtultiſſimus oderit? malos autem odiſſe ratione caret: ſicut enim corporis languor, ita vitioſitas quaſi quidam morbus eſt animarum.

Boëtius.

HOMO. Cùm ergo ægros corpore minimè dignos odio, ſed potiùs miſeratione iudicemus; multò magis tales miſerandi, vt video, ſunt, non perſequendi, quorum mentis improbitas eſt omni languore atrocior.

ANGELVS. Deinde quid illum vis ſanum reddere, qui teipſum ægro animo vides, & curare nequis? imo ab illius

morbo

morbo afficeris contagione malâ, & ſic participas de malis eius: cumq́; habeat bona plurima, ſi rectè attendas, in nullo cum eo communicas præterquam in malo. O infelicitatem tuam, vel malitiam, qui omne bonum in agro & anima proximi odiſti, quia ſpina vna tibi diſplicet; corpus eius totum, quia næuus in eo vnus eſt! quin potiùs eum amas ob bona & nomina plurima, quàm odiſti eum ob vitiũ aliquod, & ſimul bona in eo plurima? Si hæc autem ratio valet, omnes omnino homines odiſſe debes; quia omnes habent vitium ſuum, & tu, ſi hoc ignoras, longè grauiſſimum. Et quid ſi homines omnes inſaniâ laborarent, velléſne tu ideò laborare? cur igitur, ſi vnus aliquis laboret, tu perturbaris, ſæuis, indignaris? medicinam ei debes potiùs præſtare, quàm exulcerationem. Vides ergo illum læſiſſe ſe, obtuliſſe tibi quo te læderes, teque arripuiſſe ſpinam, & cultrum proieciſſe, quo ſponte manum pedemque indueres. tibi ergo imputa. Ille cœpit errare in via ſalutis, & hoc vides, vis eum ſequi, quod tu vocas perſequi; idque quia cæcus impegit in te. quod quidem non poterat, niſi tu qui videbas, in eum ſponte incurriſſes; cùm verò eum cæcum videres & phreneticum, potiùs miſeratione tangi debebas. Quid ſi frater, filius aut pater phreneticus te percutiat, conſpuat, irrideat, nónne condolebis, morboque tribues? atqui ira breuis furor eſt; longiorem tu efficere vis nolendo reconciliari, & grauiorem, vt & ipſe qui ſe prior læſit, reſpuat medicinam? Age verò, quid fecit ille.

HOMO. Verbo iniurioſo læſit, contempſit, vulnerauit corpus, famam denigrauit, rem abſtulit.

ANGELVS. Sed ſi contemnat quis Deum, neget aurum eſſe aurum, ſplendere margaritas & pretio dignas, quid eis nocuit? ſi tu bonus eras, & te contempſit, ideò malus eſſe vis? ſi læſit, tu iniuriæ tuæ vltor, & tortor fratris eſſe optas? Tu qui Chriſtianum te profiteris, & fortè Religioſum; apud quem aſylum reperire facinoroſi poſſunt &

quietem,& hanc non inueniet frater? Certè ſi bonus eras, non te conturbaſſes; ſi malus, dignus eras qui ſic acciperêre, vt vel ſaltem te cognoſceres. Imò ſi vis vt ille innocentiam erga te ſeruet, non noceat, nónne viciſſim ei patientiam debes? corpus, id eſt veſtem, vt Anacharſis læſit, ſed ipſe priùs animam ſuam. gladius eorum intrat priùs in corda ipſorum, vt tunicam alterius, ſi ipſe permittat, ſcindāt. ſiccíne tibi placet iſta amentia? vt ſimili etiam tibi corripi libeat delirio, vlciſci velis, & ad corporis læſionem, vel famæ aut bonorum, animæ tuæ adiicere perditionem? & quia fortè modicum ſubſtantiæ temporalis, terræ fruſtum, tua denique perdidiſti, vis te, cælum, & æternam proijcere hereditatem, virtutes omnes, patientiā, humilitatem, caritatem? ſi enim vel vnam haberes, animo quieto & beneuolo eſſes. Vbi verò nocuit? coram Deo, & Angelis eius; & tolerauit ille? vtique, quia miſericors eſt ſuper malitia hominum: & tamen mandatum ſuum contemni vidit & præteriri. Aut iuſtè fieri vidit, quòd ſecùs factum arbitraris; & tu iniuſtè iraſceris; aut iniuſtè, & ſi patienter ipſe ſuſtinet, vti & peccata tua plurima; tu audes indignari? optas eum puniri? ex ore tuo te iudicas. ſi puniri oportet, nónne eſt, quia legem non ſeruauit? atqui neque tu ſeruas. & cùm Rex ſummus vindictam ſibi velit ſeruari; tu auſu temerario eam arripis? Quando nocuit? illâ horâ, & momento, quo permiſit Dominus, nec potuït diutiùs. An forſan arguis Deum quòd permiſerit? Ex his & aliis circumſtantijs elicere præclaras, vt vides, virtutis occaſiones oportuit, & virtutis armis indui, ex ſpinis roſas colligere, ex alterius iniuriis ſummam fortitudinis laudem: fortior enim patiens eſt expugnatore vrbium. *Prou.16.*

Pſalm.129. HOMO. De profundis clamaui ad te Domine, Domine exaudi vocem meam: fiant aures tuæ intendentes in vocem deprecationis meæ. niſi enim tu, Domine, adiuueris me, cadam in conſpectu inimicorum meorum; neque

que enim eſt in me iſta fortitudo, vt reſiſtere poſſim. & nunc, Domine, memor eſto mei, & ne vindictam ſumas de peccatis meis, neque reminiſcaris delicta mea, vel parentum meorum.

ANGELVS. Spera in Deo, & confitere illi, & requiem dabit tibi ab omnibus inimicis tuis, & facies cum tentatione prouentum: ſol non occidat ſuper iracundiam tuã, ſed inimicum animæ tuæ citò expelle, diligenterque cõſidera, quis ſit vindictæ odijque effectus, quis patientiæ & pacis. Finge te hominem videre auerſione atque odio vulneratum, quibus illudatur phantaſijs, ſuſpicionibus æmulationibuſque: non quieſcit memoria illius, ſed furoris plena eſt & triſtibus votis, intellectus excæcatur: quid æquum iuſtumque ſit, etiamſi millies ei repræſentetur, non videt: ſi occaſio eſt iræ, rixæ, contentiones ex radice amaritudinis germinantur, & in eas, imò etiam gladios ruitur. Contrà verò ſuauiſſima patientia, & charitas ac manſuetudo, inter aduerſa læta, aduerſarijs benigna, inter medias acies ſecura eſt: in Dei enim protectione commoratur, & in pace in idipſum dormit & requieſcit. Cùm verò omnia ad æternam vitam ordinanda ſint, vide quid eligas. Sed, inquis, conturbata eſt in me anima mea, quid eligam ignoro. Verumtamen, ſi quis ex te percontaretur amicus, ſuaderéſne propoſito fine ſalutis in animo odium alienationemq; fouere? pax, diceres, etiam iuſto bello præponitur, & ſeriùs ociùs quærenda eſt. Si ergo aliquando vis pacem, quorſum ſinis odium inueteraſcere & exulcerari, & crucias te centies, vt ſemel aduerſario offeras, vnde, ſi velit, ſumere poſſit, quo ſe lædat? nónne iſta mera malitia & dementia eſt, de aliena plaga quærere medelam? & pro medicamento alienum velle adhibere tormentum? Inſania eſt teipſum occidere velle, vt iumentũ, quod eſt corpus hoſtis tui, lędas; facem accẽdere, vt domum proximi exuras, quò ſimul pereas, & incidas in foueam quam feciſti, in laqueum quem paraſti. Sic Ephes. 4.

 pu-

putato malitiam eſſe , quaſi ignem. ſi incendere vis aliquid, illud, quod admoues vt ſuccendas, accenſum ſit oportet: cùm faculam apponis igni, illa priùs ardet vt aliud poſſit accendere. Ita ergo impoſſibile eſt vt malitia, quæ procedit ex te, non priùs te vaſtet, antequam alteri noceat. Mori communi omnibus lege debes, nemo euaſit ſpiculum mortis, nemo ſtimulum: neſcis quâ horâ venturus Dominus ſit, immò veniet ille in die quâ non ſperas, & horâ, cùm minimè ignoſcere poteris. quid tum optabis?

HOMO. Plurimùm certè: omnem amaritudinem euomuiſſe, & pacificum fuiſſe, vt inter filios Dei poſſim numerari.

ANGELVS. Quid in iudicio reſpondebis, quando à te leges & conſilia ſua deprehendet eſſe contempta iuſtiſſimus Iudex? quam gratiam ibi ſperabis, vbi ſoli miſericordes miſericordiam conſequentur? vbi ſola caritas, & eius opera mercedem & veniam impetrabunt? Quanta confuſio erit, quòd ob vilem voluptatem, munus, fauorem dilexeris plurimos, & fortè ardenter; & quòd nulla Chriſti merita, nulla mandata id potuerint efficere, vt ex corde dimitteres fratri tuo? Si diligitis eos qui vos diligunt, ait Dominus, quam mercedem habebitis? ſi conſeruo tuo, qui aliquot tibi debet denarios, ignoſcere nolueris, quomodo remittetur tibi debitum multorum talentorum, quod eâ conditione tibi ſe remiſſurum Iudex promiſerat, dicens: Dimittite & dimittemini, miſericordiam volo & non ſacrificium; mihi vindictam, & ego retribuã? tu verò contrà dixiſti: Ipſe retribuam; & in eum fortè qui iam ſecundùm animam mortuus eſt, vltrò ſæuire deſideraſti. Si enim in tempore gratiæ & veniæ, recordatus ad altare, quòd frater habet aliquid aduerſum te, ſacrificium offerre non potes; quomodo veniam impetrabis, ſi in die furoris, iræ & calamitatis argui poſſis de odio erga fratrem tuum? Denique aduerte, aut in æternum tecum hic

Matt. 5. *Ibid.* *Luca 6.* *Oſee 6.* *Matt. 5.*

hic beatus erit, aut certè (quod auertat Deus) damnatus. ſi damnatus, nulla bellua eſt, quæ tali non commiſereatur. ſi æternùm beatus erit, & tu ſalutem ſperas, & æternùm futuri eſtis cōiunctiſſimi, cur iam odia & auerſiones fouere pergis? Non ita Sancti caritate pleni præiuerunt, ſed in bono vicerunt malum, & pro perſequentibus cum S. Stephano orarunt, & nemo inuentus eſt, qui non retribueret bona pro malis. Sciebant enim, quod Gregorius ait, Ianuam omnium vitiorum eſſe iracundiam. Erant filij Dei, pacifici & miſericordes; Dei inquam, qui pacis & nō diſſentionis eſt Deus. Quòd ſi, inquit Apoſtolus, zelum animarum habetis, & contentiones ſint in cordibus veſtris, nolite gloriari, & mendaces eſſe aduerſus veritatem. non eſt enim iſta ſapientia de ſurſum deſcendens; ſed terrena, animalis, diabolica. vbi enim zelus & contentio, ibi inconſtantia, & omne opus prauum. Imò verò quot inter Ethnicos fuerunt duces & victores, quos efferre victoria ſolet, hoſtibus non tantū clementes, ſed & benefici, & victoriâ de hoſtibus partâ verè de ſe animoq; ſuo triūpharunt, pacemq; maiorem in animo, quàm in Republ. pepererunt. Tu verò ſi vis poſſidere animā tuā, nónne ſcis, quia in patientia ſola id poteris? Cor enim fatui ebullit ſtultitiam, & derelinquit illum, ac velut arreptitius aut olla feruens agitur, & non agit. An turpe forſitan putas vincere in bono malum? exue igitur Chriſtiani nomen, quorum eſt mala pati, & fortiter agere: noli ſub Crucifixo militare, cui ille qui tibi iniuriam facit, eo ipſo grauiorem infert, tangitque pupillam oculi eius. Et tamen parcit illi Dominus; non vult ſeruus: iudex; non vult reus: differt ille vindicare, & non eſt dedecus; tibi verò illud ex patientia venturum exiſtimabis? Quid verò dices, ſi adſpexeris in Saluatorem tuum, qui etiam pro inimicis mori dignatus eſt, & ante omnia quaſi ſui & amicorum oblitus, pro ijs cum lacrymis Deum Patrem rogauit? Apparuit caritas & benignitas Paſtoris veſtri, qui pro ouibus ſuis

Actor. 7.

Gregor.

Iacob. 3.

1.Ioan.3. ſuis animam ponere dignatus eſt. Et vos, ait Apoſtolus eius, debetis pro fratribus animas ponere. Ecquis ergo Chriſtianus exoptabit vindicari ſeſe, humiliari aduerſarium, membrum Chriſti affligi? Et cùm ipſe Dominus IESVS ob iniuriam tibi vt pupillæ oculi ſui illatam vulneratus fuerit, tu viciſſim eum atrociori vulnere iterum *Matth. 11.* percutere niteris. Clamat ille, & vulnera eius: Diſcite à me quia mitis ſum & humilis corde. Nec verò iniuriam tibi fieri exiſtima, ſi mitis, ſi humilis eſſe iubearis. Atten- *Matth. 5.* de ad Patrem tuum, qui in cælis eſt, qui pluit ſuper iuſtos & iniuſtos, ſolem oriri facit ſuper bonos & malos, vt tu diligas etiam inimicos tuos, benefacias his qui oderunt te, & ores pro perſequentibus te. Si ſalutaueris, amaueris amicos tuos tantùm, de iis benè ſenſeris, locutus fueris; mercedem non habebis. Imò verò quis credat te amicum verè diligere ob leue beneficium, cognationem aut quid huiuſmodi, quando Dominus IESVS, qui te dilexit ab æterno, ſanguine ſuo redemit, quotidie paratus eſt eodem te alere, & æterna regna promittit, hoc tamen impetrare non poteſt, vt ſe diligas? Siquidem manifeſtè conuinceris, ſi à proximo alienus es, à Deo tuo auerſus eſſe. Qui *1.Ioan.4.* enim ſe dicit diligere Deum, ait diſcipulus eius, fratrem autem ſuum odio habet, mendax eſt, & veritas in eo non eſt.

HOMO. At diligo.

CHRISTVS. Cur ergo vitas alloquium, aſpectum, familiaritatem, aut optas vltionem huiuſmodi? an tali mēſurâ à me amari cupis? Certum enim eſt & æternâ lege fi- *Matth. 7.* xum, Quâ menſurâ menſi fueritis, etiam remetietur vobis. Quid verò, precor, ex vltione, alienatione, obtrectatione petis? gaudere de eo, quòd non impunè alter te læſerit? quàm fœdum, quàm turpe paſci alieno malo, liuere bono, in vlcere, in ſanguine fratris coheredis tui, pro quo animam ponere debueras, gloriari! in ſordibus alienis volutari! Sed age quantum iſtud gaudium? mixtum timore,

timore, perturbatione, periculo, ne alter vicem reddat. quantumuis enim minimus ſit, acerrimè pungere poteſt, & vel linguæ gladio grauiùs, quàm quouis mucrone vulnerare. Et ecce ſi vis condonare, & amicus eſſe Dei, poteris & gaudere, & carior eſſe Deo & hominibus. Denique quis, precor, te ad vindictam impellit? nónne ego Dominus, ego, coram quo tremit totus orbis terrarum, prohibeo, & nullum cupio inter ſeruos meos, qui caritate plenus non ſit? In hoc enim cognoſci eos volui ab omnibus, ſi dilectionem haberẽt ad inuicem. Ad vindictam verò inuitat dæmon, vt per te adigat perditionis gladium in cor fratris tui. Promiſi quòd vbi duo conſentirent ſuper terram, annuerem petitioni eorum, quamcumque poſtularent. Si igitur diſſides à fratre tuo, vana erit oratio tua, imò in peccatum & vindictam prouocans. Sicut enim qui gladio ferit, gladio perit: ita qui odio fratrem lædit, ipſe ſe interimit: qui in gratiam cum altero redire negat, ſibi gratiæ meæ fontem obſtruit. *Ioan. 13.*

Homo. Iuſtus es, Domine, & rectum iudicium tuum, fac cum ſeruo tuo ſecundùm miſericordiam tuam. en, propono in conſpectu tuo proximum diligere, vt meipſum; nec meminiſſe offenſæ, quemadmodum rogo, vt non memineris iniquitatis meæ, vt proiicias poſt tergum tuum omnia peccata mea.

Oratio *eadem quæ ſuprà.*

Praxis ad inimicos diligendos.

PRimò, conſiderare beneficia ab homine illo accepta, cui offenſus es.

Secundò, præteritæ iniuriæ, etſi importunè ſeſe offerentis, memoriam obliterare, & quoties ea recurrit, Deo iniuriam donare, actumque caritatis elicere.

Tertiò, alloqui illum, & eius conſortium nullo pacto vitare: verbum enim dulce multiplicat amicos, & mitigat inimicos. *Eccli 6.*

Quartò,

Quartò, beneficium illi aliquod conferre, tum pro illo orando, tum aliud corporale præſtando. Si eſurierit inimicus tuus, ciba illum; ſi ſitit, da illi aquam bibere. prunas enim congregabis ſuper caput eius, & Dominus reddet tibi. Si id a te fieri nequeat, clàm per alios facito, & fac intelligat beneuolo te in eum eſſe animo.

Prou. 25.

IACVLATORIÆ.

Eccli 28. *Homo homini reſeruat iram, & à Domino quærit medelam.*

Ibidem. *Relinque proximo tuo nocenti te, & tunc deprecanti tibi peccata ſoluentur.*

Ibidem. *In hominem ſimilem ſibi non habet miſericordiam, & de peccatis ſuis deprecatur.*

Marc. 4. *Quâ menſurâ menſi fueritis, remetietur vobis.*

1. Ioan. 3. *In hoc cognouimus caritatem Dei, quoniam ille pro nobis animam ſuam poſuit, & nos debemus pro fratribus animas ponere.*

Gal. 6. *Alter alterius onera portate, & ſic adimplebitis legem Chriſti.*

1 Ioan. 5. *Si quis dixerit, quoniam diligo Deum, & fratrem ſuum odit, mendax eſt.*

CAPVT XX.

Dialogus de Contemplatione.

DESIDERIVS. Complura audiui de meditatione: velim de contemplatione aliquid ediſſeras.

ASCETA. Quod ex variorũ lectione didici, ſine inuidia communicabo: at perſtringam: quid enim opus pluribus? habes fontes, D. Bonauenturam, vtrumque Dionyſium, Gerſonem, & eximios viros, P. Paz, P. Puente, P. Ariam, & alios; habes heroinam illam B. Tereſam. Itaque breuiter accipe quod flagitas. Obſerua autem Primò, vitæ ſpiritualis, & omnium præceptorum ac conſiliorum finem

finem eſſe, voluntatis ac intellectus, & potentiarum animæ noſtræ cum Deo vnionem (ad hoc mortificatio inſtituitur, per orationem & meditationem anima eleuatur, & contemplatione ſuſpenditur) id eſt, vt diligatur Deus ex toto corde, ex tota anima, ex totis viribus noſtris. Vt autem id fiat, ſupra terrena, ſupra ſe eleuari mens debet, quod fit per meditationem; ſed perfectiùs per contemplationem, quâ vti clariùs Deus & diuina videntur, ita ardentiùs amantur.

DESIDERIVS. Quomodo verò differt à meditatione contemplatio?

ASCETA. Meditatio, vt Auguſtinus, eſt occultæ veritatis inueſtigatio. Etenim illa per varios diſcurſus intellectus & ratiocinationis quærit æternam Veritatem, quam amplectatur & amet. Contemplatio verò eſt, vt idem Auguſtin. perſpicuæ veritatis iucunda admiratio; vel, vt Richardus, perſpicax & liber animi contuitus, vſquequaque diffuſus, quādo ſcilicet iam diſcurſu veritas per meditationem inuenta, & oculis quaſi ſubiecta eſt: ſicut ſi vinum in vua conſideratum, deinde ex vua expreſſum in vitro deguſtaretur, vt eleganter P. de Puente.

Aug. lib. de Spiritu & anima.

Lib. de contemplat.

Quid contemplatio.

DESIDERIVS. Audiui aliquando eam ſimili hoc declarari, & perinde eſſe, ac ſi ſit imago aliqua, vt eam cōſiderem, mihi propoſita: duobus enim id poſſe fieri modis. Prior eſt, ſi ſingulas eius partes intentis oculis conſiderem, & examinem vmbrarum & colorum diſpoſitionem, viuacitatem, proportionem, &c. Poſterior eſt, ſi perſpectâ imaginis huius excellentiâ & pulchritudine, oculos in eam defixos teneam, propter voluptatem, quam ex illa percipio; & magno amore in illam ferar; eoque maiore, quo clariùs eam intueor, quo minùs affectu rei alterius diſtrahor. vnde ſequatur ſollicitudo eam conſeruandi, & zelus quiduis potiùs, quàm eam perdendi. Prior modus ſimilis eſſe dicitur meditationi, poſterior contemplationi.

Earum diuerſitas ſimili explicatur.

ASCE-

ASCETA. Aptum eſt ſimile:nam in contemplatione, anima in tranquilla ac ſimplici operatione intellectus, gaudet de veritate laborioſè per meditationem inuenta, vel per fidei lumen nobis manifeſtata. Multò autem ſuauiùs & faciliùs qui videt, res iſtas contemplatur, & earum præſentiâ afficitur, quàm cæcus; etiamſi Philoſophicis & Theologicis diſciplinis inſtructus, de ijſdem diſſerere, atque naturas explicare poſſit: ſic etiam longè faciliùs & fructuoſiùs circa eandem rem verſatur contemplatio, quàm meditatio; quia vnico intuitu contemplans, poſtquam multa audiuit & intellexit, vt Regina Saba, conſiderat noſtri Salomonis in gubernatione vniuerſi, v.g. prudentiam: vel cum D. Bernardo, facit ſibi faſciculum myrrhæ ex omnibus doloribus Domini ſui. ac poſtquam ſingula conſiderauit & quęſiuit, vulneratus amore, dicit, Inueni quem diligit anima mea mea: & abſque labore defixus hæret, velut auis poſt varios gyros, & ſurſum ac deorſum volatus, ſe in aëre librat, humanaque omnia deſpicit. Perſpicuè hæc deſcripſiſſe R.P. Paz videtur, dicens: Contemplatio eſt liber, perſpicax & certus intuitus Dei, ac rerum cæleſtium admirationem inferens, in amore deſinens, atque ex amore procedens. Ille enim eſt principium & finis, vt diligamus omne & ſolum bonum noſtrum Deum, & Dominum IESVM Chriſtum Filium eius. Finis enim legis & contemplationis eſt dilectio. Neque enim, vt ait Dionyſius Carthuſianus, contemplatio induit nomen contemplatiuæ vitæ, niſi in quantum eſt actus à voluntate per caritatem formatus, & per dilectionem vltimo fini, meritoriè delectabiliterque vnitus: machina quippe mentis eſt, vis amoris; quæ dum hanc à mundo extrahit, vt Gregorius, in alta ſuſtollit. *Gregor.*

DESIDERIVS. Eſtne contemplatio ergo actus intellectus, cùm dicatur eſſe intuitus, & ſpiritualis quædam viſio, ſeu aſpectus veritati fidei innixus?

ASCETA. Omnino: ſicut enim oculo corporeo corporea

porea

porea homo ſpeculatur; ſic intellectu mentis oculo cæleſtia,& ſuper omnia, Deum contemplatur: eſtque contemplatio vitalis actio, & voluntaria, ac proinde noſtra, diuinâ gratiâ cooperãte. niſi enim eſſet actio noſtra, quomodo eſſet meritoria? Qui enim, ait rectè Auguſt. fecit te ſine te, non ſaluabit te ſine te.

DESIDERIVS. Vnde ergo contemplatio aliquando vocatur paſſio? & Dionyſius dicit de ſancto Hierotheo, eum diuina pati ſolitum? *Dionyſ. cap. 2 de diuin. nomin.*

ASCETA. Dicitur paſſio, cùm eſt perfecta, humano loquendi more. Primò, quia abſque labore anima videt & amat dum contemplatur; Secundò, quia ſupra vires naturæ eſt contemplatio,& gratuitum ſapientiæ Dei donum, atque ſupernaturale. Trahit enim Dominus animam poſt ſe; ſed tamen voluntate ac intellectu; ſequitur illa, & currit in odorem vnguentorum eius. Contemplatio enim, vt ait Bernard. fit ex condeſcenſione Dei ad humanam naturam per gratiam,& exaltationem humanæ naturæ ad ipſum Verbum per amorem. Nemo autem diligere poteſt, nemo ſequi aliquem, niſi eum nouerit, & videat. ignoti enim nulla cupido. Si ergo contemplatur quis; eleuatur mens eius in Deum, & eundem vnum libero intuitu videt; & amore ſuo, vt pondere, fertur in eum, atque vt in centro & termino conquieſcit. Primò itaque eleuatur mens in Deum, & aſcendit cum Moyſe in montem. Secundò, quaſi ſuſpenſa eſt ſecundùm volũtatem & intellectum; ita vt nihil aliud cogitet & velit, quàm Deum; & duobus his brachiis eum complectatur, vt dicat, Inueni eum, nec dimittam. Sed neceſſe eſt, Tertiò, imaginationem etiam ſuſpendi, vt diſtractio vitetur. Quartò, aliquando ſenſus externi ita alligantur, vt præſentia non aduertantur, & mentem nequeant perturbare. Denique etiam corpus in Sanctis attollitur. Poſt ſuſpenſionem, & attentam illam conſiderationem, admiratio ſequitur, & denique dulcedo. Nota autem or-

Greg. lib. 31. Moralium. dinariam noſtram cõtemplationem, vt Gregor. eſſe breuem,& inſtar ſaltus locuſtarum, quæ euolant, & mox in terram relabuntur, aut piſcium qui exſiliunt, ſed mox in aquam demerguntur: ſic nos ſi Deĩ gratiâ mentem paulùm attollimus, mox ad meditationes redire cogimur.

DESIDERIVS. Iam video, cur cõtemplatio dicatur requies.

ASCETA. Eſt verè,& complementum deſideriorum, perfectio virtutum, præmium abnegationis, finis orationis, & ad aſſequendam mentis puritatem inſtrumentum efficaciſſimum: eſt beatitudo huius vitæ, atque ita appellatur: & quemadmodum ea quæ æterna eſt, in viſione Dei,& amore; ita etiam hæc in vtroque ſuo modo conſiſtit. Viatorum tamen imperfecta eſt, quâ inuiſibilis Deus præſentiam ſuam ſentire facit, mirâ ac ſuaui in anima operatione; colligitque omnes eius affectus in ſe vnum, & ad iucundam quietem perducit.

DESIDERIVS. Quem conatum ad hanc adhibere debeo?

ASCETA. Diſpone te ad eam, ita vt te indignum arbitreris, humilitate, obedientiâ ac reſignatione perfectâ,& roga inſtanter; reliquum verò diuinæ prouidentiæ committe. Non enim omnes, vt Gregor. ait, ad eam vocati, neque ad eam idonei, vt ſunt naturaliter inquieti, etſi Deus naturam corrigere poſſit & perficere. Præſtans enim, nec omnibus commune Dei donum eſt; atque, vt Auguſt. vna & ſola eſt contemplatio, cui meritò omnia iuſtificationum merita, vniuerſa virtutum ſtudia poſtponuntur: comparatque eam auro & gemmis; quia ad caritatem in qua perfectio eſt, maximè accommodata.

Auguſt. ſer. de tempore 43.

DESIDERIVS. Non igitur ſuades, vt aſpirem?

ASCETA. Suadeo: ſed eâ, quâ te Dominus, per obedientiam, ducet viâ. Neque vnam ſolùm eſſe noueris; nemo enim ab ea excluditur: imò ſimplices aptiores, vt cum illis ſermocinetur Dominus. Prima via eſt, quâ quis abnegat

gat amorem ſui, & ſuperbiam, & terrenorum affectum. In maleuolam enim animam non introibit ſapientia. vtque corpus quod corrumpitur aggrauat animam, & terrena cogitatio deprimit ſenſum multa cogitantem; ita nihil magis contemplationis flammam impedit, ac fumus terrenorum affectuum velut exhalationum nebula, vel pondus amoris rei creatæ, quo deorſum anima trahitur. Non inuenitur ſapientia in terra ſuauiter viuentium abſque mortificatione; abyſſus dicit, Non eſt in me; & mare, id eſt occupati hominis cor, loquitur, Non eſt mecum. abſcondita eſt ab oculis viuentium carnaliter, & volucres cæli, id eſt arrogantes, latet. *Rom.12.* *Iob 28.*

Desiderivs. O quis dabit mihi pennas, quas optabat David, ſicut columbæ, & volabo & requieſcam! quomodo perueniam ad quietem quam ita deprædicas?

Asceta. Per ſtudium, vt Richardus, operis, per ſtudium meditationis, per ſtudium orationis, ſeu petitionis. Pete frequenter, non autem coneris, vt quidam, indiſcretè & arroganter, niſi diſponendo te humiliter per alia virtutum & meditationum ac orationum pia exercitia. Per ſtudium ergo operis, maximè mortificationis, & exercitationis virtutum, obſeruationis inſtituti, ad contemplationem perge. Priùs enim mens ab appetitu gloriæ temporalis, atque ab omni carnalis concupiſcentiæ delectatione tergenda eſt, vt D. Gregorius, & tunc ad contemplationis aciem dirigenda. Hinc eſt, quòd in vitis SS. Patrum & monitis, creberrima mentio, monita ac præcepta de virtutibus reperiuntur; rara omnino, etiam à ſummis contemplatiuis, de contemplatione profecta ſunt; ſed humilitatem, obedientiam, reſignationem, munditiem cordis, commendabant. Beati enim mundo corde, quoniā ipſi Deum, hîc, ſuo modo, per ſpeculum in ænigmate; & in æternum facie ad faciem, videbunt. Maximè dixi ſuperbiam mortificandam; ſola enim oratio humiliantis ſe penetrat cælos. Et pro ſigno contemplatiui habe *Richard. in Beniamin min. p. 1. c. 79.* *6. Moral.* *Matth. 5.*

be à D. Bonauentura, obedientiam, humilitatem, alios non iudicare, non ſe præferre; qui verè enim contemplatiui, ſunt humillimi, norunt ſæpè, eos qui Martham agunt, Deo gratiores eſſe, quàm qui Mariam, etſi hæc per ſe optimam partem elegerit. Si humilis ergo fueris, & mortificatus, ſi non impediat ſenſus egens (vt in ægro) cura pungens, vel culpa mordens, vel irruentium phantaſmata cogitationum animam tuam non auocent, introducet te Rex in cubiculum ſuum.

Bern. ſerm 23. in Cant.

DESIDERIVS. Sed quæ exercitia ad contemplationem iuuant ac diſponunt, poſt mortificationem ac deuotam orationem?

ASCETA. Sedere ad pedes Chriſti, cum Maria, illum intueri, meditari, & crucifixum contemplari. Recordaris quem librum S. Bonauentura D. Thomæ oſtenderit? Crucifixus is erat, quem contemplabatur ac lachrymis rigabat. Sanè Chriſtus IESVS, & vita eius, oſtium eſt; ipſe via, veritas & vita.

DESIDERIVS. Sed videntur mihi pleriq; ſtudioſi contemplationis, mox alijs omiſſis ad perfectionum diuinarum conſiderationem prouolare.

ASCETA. Planè ita accidit, maximè in imperitis & arrogantibus. Sedere eos expediret primò in nouiſſimo, donec audirent, Amice, aſcende ſuperiùs: donec illud, Surge, propera, amica mea, columba mea, & veni. Iam enim hiems tranſijt, vitiorum ſcilicet; & imber abijt, irruentium phantaſmatum; flores virtutum apparuerunt in terra noſtra. Valdè tamen vtile imprimis Dei præſentiam (cùm præcipuus contemplationis actus ſit Dei viſio, prout vbique præſens eſt) & diuinas perfectiones meditari; imò in ſingulis meditationibus ad eas digredi, & aſcendere: item, beneficia Dei ſæpè grato animo reuoluere, & ex creatarum rerum contemplatione aſcendere ad Creatorem; maximè tamen, vt dixi, ex meditatione humanitatis Chriſti, B. Virginis, & Sanctorum. Attende autem de

Luce 14.
Cantic. 2.

de perfectionibus diuinis, duobus modis poſſe inſtitui meditationem.

Primus eſt, per affirmationes, affirmando de Deo perfectiones. Eſt enim Omnipotens, Sapiens, Iuſtus, Bonus; Creator, Gubernator, Protector, Pater, Magiſter, Medicus, Saluator; & quidquid præſtantiſſimo patri & protectori tribui poteſt, huic meritò, & infinities ampliùs tribuendum. Et hic modus, pingendi arti ſimilis, quâ ſemper aliquid additur, neque ſatis addi poteſt. Sic dicitur æternus Deus, cuius æternitas, etiamſi aſſiduè addas cogitatione centenis ſæculis millena; adhuc longè omne ſpatium cogitabile ſuperabit.

Secundus modus eſt, per negationes, quo viſis perfectionibus creaturarum, eaſdem negamus de Deo, quia in creatis omnibus limitatæ ſunt, & imperfectionibus permixtæ. v. g. dicimus non eſſe lucem, candorem, pulchritudinem, iucunditatem; ſed quid his infinities excellentius in ſe omnino eminenter continere, & infinitum, immenſum, incomprehenſibilem, ineffabilem eſſe. Sic ait S. Bonauent. lib. de Paruo bono p. 3. Dicitur, Deus nō eſt quid ſenſibile, ſed ſuper ſenſibile; nec imaginabile, ſed ſuper imaginabile; nec intelligibile, ſed ſuper intelligibile; nec exiſtens hoc vel illud, ſed ſuper omne ens. Hic modus eminentior eſt, & ſculpendi arti aſſimilatur. Hæc verò quæ dicta ſunt, ferè ad intellectum pertinent, & conſiderationem. Sed voluntatis longè potiores ſunt partes. Illa enim cùm in Deo omnia infinita ſint, nihilque in rebus humanis quod ei valeat comparari; optat infinitè eum amare, & humana omnia nihil ęſtimat, & vt ſtercora arbitratur. Et ad hoc contemplatio dirigitur, vt anima Deo caritate vniatur, & ab omni inordinato creaturæ affectu abſtrahatur. Varij autem ſunt actus illius. Primus eſt: quo Deo ſuas perfectiones illas quas habet, gratularis, ex amore ardenti, & gaudes; adeò vt ſi qua illi deeſſet, & in tua foret manu, ei liberaliſſimè illam tribueres.

res. Secundus, quo eas ſupra omnia æſtimas, præ Deo omnia deſpicis, omnibuſque, & tibi ipſi renuntias, vt vno illo fruaris, vt vni illi placeas, qui infinities pluris eſt omnibus quæ ſunt, & in infinitis mundis eſſe poſſunt. Tertius actus eſt, quo deſideras illum amare ſummo affectu, ob eius perfectiones, quæ ſingulæ, & infinitæ ſunt, & dignæ amore infinito, & optas omnium creaturarum affectus, quos in Deum effundere toto corde poſſis, eumque totis viribus amare. Quartus, quo gaudes de omnibus quæ Deus fecit & facit, eo maximè nomine, quòd ab illius manu & operâ illius procedant, qui potentiſſimus, ſapientiſſimus & optimus eſt. Quintus, gaudere de honore & gloria, quâ eum afficiunt Angeli in cælo, & optare vt homines & creaturæ eum laudent & honorent. Sextus, deſiderare Deo vniri per cognitionem, & amorem, & frui, & conquieſcere in illa vnione, quâ eſt creaturæ omni coniunctus, per eſſentiam, præſentiam & potentiam.

Verùm perfectiones diuinæ non ſunt ſola contemplationis materia, ſed etiam beneficia Dei, vitæ Chriſti myſteria, & verba illius in quibus verè ſpiritus & vita eſt, æternitatis conſideratio & cæleſtis patriæ, magnus hic mundus viſibilis, nos ipſi, qui paruus mundus appellamur; denique omnis materia meditationis, eſſe poteſt contemplationis, ſi ad amorem Dei referatur, eiuſque præſentis viſionem; qui eſt primus contemplationis actus.

DESIDERIVS. Scire velim, quomodo à creaturis ad Creatorem aſcendere oporteat?

ASCETA. Conſidera eas vt Dei opera, & illius imprimis præſentiam, potentiam, ſapientiam, bonitatem in iis elucentem, cæteraſque illius perfectiones, idque vel per affirmationes vel negationes, vt ſuprà dictum: omnia enim quæ in iis bona, à Deo ſunt eique tribuenda. applicari etiam pleraque poſſunt Verbo incarnato, Chriſto

Do-

Domino, quia bonis pleriſque carere dignatus eſt propter nos,& malis affligi. Potes etiam cæleſti patriæ; vbi mala quæ hîc ſunt, non erunt, & bona erunt in immenſum maiora. Potes etiam ex omnibus gratitudinis arripere occaſionem. nam ſi bona vides tibi data vel alijs, beneficia ſunt tibi collata: ſi ex caritate de bonis proximi, vt tuis gaudeas; ſi mala conſpicis,& ijs cares, magnum eſt etiam beneficium; ſi affligaris, remedium. In his autẽ actus fidei, ſpei, caritatis maximè, facilè exerceri poſſunt; quia quæ data ſunt bona, certò credere debemus, quia à Deo vltrò data ſunt, & ſperare debemus à tanta benignitate maiora. Tertiò, cùm ex ſolo amore ea largiatur, non poſſumus amantem non redamare. Intentionem puram, & perfectam reſignationem in omnibus ac zelum exercere, ad contemplationem medium eſt vtiliſſimum. Vnde videmus zelatores animarum etiam per obedientiam à quiete impeditos, nihilominus maximos in contemplatione fuiſſe. Poſtremò aſpirationibus ad Deum accedere efficax eſt modus ad perfectionem amoris & contemplationis. Vide D. Bonauent. in Itinerario mentis in Deum.

Desiderivs. Finiam ſi de his verbo vno aliquas ſuggeſſeris ad contemplationem induſtrias, ſi quidem moleſtum non eſt.

Asceta. Prima, eſt in exercitijs conſtantia; Secunda, corporis quies, vnde dicitur Maria ſediſſe; Tertia, ſolitudo iuxta ſtatum vitæ cuiuſque: nam quæ vocationis ſuæ ſunt negligere maximum eſt impedimentum. Sedebit (ait Propheta) ſolitarius,& tacebit,& leuabit ſe; Quartò, cura vt omnia decenter & ſecundùm ordinem fiant, ſiue in interioribus, ſiue in exterioribus, ſiue in neceſſarijs corporis; Quinta, defectuum, maximè ſuperbiæ, mortificatio; Sexta, inſtituti vigilans obſeruatio; Septima eſt, libenter aliquid pati. Afflixit, ait Moyſes, te penuria, & dedit tibi cibum manna. Iacob, cùm eum perſequeretur Eſau, vidit Deum, Ioannes in exilio, Stephanus in lapida-

Thren. 3. *Deuter. 8.*

tione; Octaua, gratiarum actio: ſacrificium laudis honorificabit me; illic iter, quò oſtēdam tibi ſalutare Dei; Nona, præſentia omnia, ac ſi quis mortem ob oculos haberet, deſpicere. quod eſt quaſi cum Abrahamo in oſtio tabernaculi ſedere, cùm viſione Angelorum à Domino honoratus eſt; Decima, inſtantia petitionis, & imploratio auxilij à Sanctis atque imprimis à Virgine matre; Vndecima, zelus animarum; Duodecima, puritas intentionis; Decimatertia, frequens meditatio & oratio; Decimaquarta, præſentiæ Dei aſſidua exercitatio; Decimaquinta, zelus & caritas erga proximum.

DESIDERIVS. Ne quid in hoc genere prætermittatur, quod ad contemplationem pertinet: rogo, vt aliquid de affectiua oratione exponas; quid illa, & quomodo inſtituenda.

ASCETA. Oratio affectiua, vocatur ab affectu, qui hic magis exercetur. eſt enim, vt P. Paz ait, conuerſatio, & cum Deo communicatio, quâ anima reiectis diſcurſibus intellectus, & multò magis auocatis ſenſibus ab externis rebus; & imaginatione à corporeis figuris diſtrahentibus; ſtatuit ſe in Dei præſentia, & recordatione eius contenta, in affectus, maximè amoris, incumbit: non tamen eos tantùm, ſed fidei, ſpei, caritatis, gratiarum actionis, laudis, reſignationis; & modò pro ſe, modò pro alijs poſtulat. Sed quid? Ad hanc ſi vocet Deus, vnctione ſuâ præueniet, & erudiet. P. de Puente tamen ſuadet, vt ſe in præſentia Dei colligat anima, & intueatur Deum, vt erat ante mundi creationem, omnia replens, & in ſe ſolus ſibi ſufficiens, & ſe quaſi ſolam cum eo & in eo, vti punctum, qui ſolus omnia eſt, & ſolus ſufficit; & totum in eū ſuum trāsfundat amorem. Vel etiam, inquit, attendat, vt Deus ſeipſum diligat, & comprehendat, & de perfectionibus ſuis gaudeat; & in abyſſo ſapientiæ bonitatiſque poſita, velut guttula in eum, toto affectu, conuertatur. Tertiò, contemplari poteſt, quomodo Deus Pater ſeipſum cognoſcens

Tract. 3 c. 5. §. 2.

noſcens, Filium generet;& vterque ſeſe amantes,producant Spiritum ſanctum, & Patris ac Filij & Spiritus ſancti proprietates,infinitâ perfectione in ſe diuinæ perſonę habeant; & amoris affectus exercere erga tres perſonas, vt vnum ſit cum illis: quandoquidem(ô infinita benignitas!)id ſanctiſſima Trinitas non dedignatur.

Hoc exercitium vtilius eſt, ait P.Paz, ſi nimirum ad hoc vocetur anima, meditatione: quia amor à terrenis fortiùs animum attrahit,virtutes inſerit; meliuſque purgatur,vt D.Bonauent.igne amoris,quàm aqua lachrymarum,& faciliùs. Eſt enim meditatio, ſtudioſa mentis inueſtigatio,quâ aliquid occultum euoluimus, vt affectum excitemus, & ad aliquod bonum ſectandum, vel malum vitandum prouocemur: inueſtigatio autem laborem habet. Verumtamen iſte modus præſupponit ferè exercitationem meditationis,inſignem mortificationem, puritatem cordis,fugam minimorum peccatorum,& virtutis vſum:quò etiá dirigi debet,non ad conſolationem, gulam & vanitatem. Secundò, requirit, vt de contemplatione dictum,naturam quietam ac tranquillam, & Dei vocationem;de qua Magiſter ſpiritus iudicare poteſt, & quiuis videre, quos impulſus ad hunc modum orandi ſentiat,& ex directoris arbitrio eos ſequi. *Bonauent.*

Neq; ſolùm requirit meditationis vſum, ſed ferè cum ea iungitur,&, vti Propheta ad pſaltem prophetabat;ita meditatio præmittitur,aut vitæ, aut mortis Chriſti, aut perfectionum diuinarum: & ſic anima ſubleuatur ad affectiuam orationem: & initio quidem varijs affectibus inſiſtit;poſtea,vni ſoli Deo,& eo diutiùs,quo prouectior eſt. Illuſio, vt in omni oratione, cauenda eſt. Si quis enim ſe gulâ ſpirituali trahi, efferri ſuperbiá, alioſque ſe deſpicere ſentit; aut auocari à zelo, obedientia, reſignatione,mortificatione aſſidua, ac denique ab ijs quæ inſtituti ſui ſunt; manifeſtè illuditur à dæmonio meridiano. *4.Reg.3.*

DESIDERIVS. Velim, exemplo me doceas.

Tom. 5. ASCETA. Pluribus P. Paz hæc tractantem conſule; interea hæc accipe:

Pro exercitio & vſu actuali Fidei.

Aſpice Dominum præſentem, vt primum ens, & cauſſam omnium, & primam veritatem: & crede his, quæ de ſe, de Filio, &c. reuelauit; ac mentalibus verbis coram curia eius confitere; pete, vt tecum ſit Chriſtus; & opta, vt omnes eum cognoſcant & ament.

Pro exercitio ſecundo Spei.

Aſpice Deum præſentem, vt remuneratorem optimum, & auxiliatorem, & fontem omnis boni; & ſpera in eo ob merita Filij, te obtenturum gratiam neceſſariam, & media ad vitam æternam; eaque pete fiducialiter.

Ad exercitium tertium Amoris.

Aſpice Deum præſentem, vt abyſſum bonorum omnium, ex quo omnia; & adora eum, qui à te amari deſiderat: & pete caritatem latiſſimam, vt omnia præcepta impleas, vt omnes eum ament; longiſſimam, optando æternùm eum amare; altiſſimam, quà omnia terrena deſpicias; profundiſſimam, quâ te infra omnes ſtatuas. illi gratulare, & gaude de eius bono; & plenè reſigna voluntatem tuam, vt in omnibus illius ſanctiſſimæ conformis ſit: vnias omnes potentias tuas illi, vt eum vnum cogites & ames.

DESIDERIVS. Quæ mihi explicaſti, vix videor aſſequi poſſe, quia imaginatio in varia diſtracta quietem diuturnam non patitur.

ASCETA. Non ideò tamen te affligas: variæ ad perfectionem viæ ſunt. Quis ſcit enim, ait Iob, per quam viam

Iob 38. ſpargitur lux? Hocque certò tibi perſuade: optimum genus

nus vnionis eſſe, quam ſpectat contemplatio, ſuam voluntatem in omnibus diuinæ conformare, zelo ſincero animarum ardere, communicationem cum Deo habere perpetuam: nulla ferè hîc illuſio, nulla propè fallacia. & ſæpè longè acceptior Deo huiuſmodi anima, quàm quæ contemplationi dedita, in obedientia tarda, in mortificatione ſegnis, in zelo remiſſa. Hanc vnionem præ omnibus, & ſupra omnes, B. Tereſa commendabat; & illuſionem, vt in quiete & contemplatione frequentem, cauerent, monebat ſuas; quâ aliqui in zelo & obedientia deficiunt, vt ſe in quiete orationis, ex amore ſui, & non Dei, delicijs ſpiritualibus oblectent. Neque enim Deus propter ſe laborantes defraudat dimenſo; neque etiam eos, qui quietem volunt, cùm ab eo ad labores mittuntur, viſitare dedignatur. Quod experientiâ ſe comperiſſe B. Tereſa teſtatur: & putare ſe, tot obedientiæ ideò à dæmone ſtrui inſidias; quòd illa vna ſit ad perfectionem, ac plenã vnionem voluntatis noſtræ cum diuina compendium.

Cap. 3.

Lib. de fundation. c. 5.

Oratio complectens omnes amoris affectus.

DOmine Dominus noſter, quàm admirabile eſt nomen tuum in vniuerſa terra! Quis ſicut Dominus Deus noſter? non eſt ſimilis tui in fortibus, Domine, non eſt ſecundùm opera tua. Magnus es, Domine, & magnitudinis tuæ non eſt finis. Potens es, & nemo eſt qui reſiſtere poſſit voluntati tuæ. Bonus es, & miſericordiæ tuæ non eſt numerus. Tu ſolus Dominus: tu ſolus bonus: tu ſolus altiſſimus. Gaudeo de omnibus bonis tuis, ô gaudium meum, ô fons omnium bonorum. Magnificate Dominum omnes mecum; & exaltemus nomen eius in idipſum. Quid eſt verò magnificare te, Domine, cuius magnitudini accedere nulla poteſt quantitas? etenim cælum & terram imples: cuius pulchritudini, nulla venuſtas; bonitati, nulla pietas; potentiæ, nulla facultas? & ſi eſſet vlla, & in mea manu, in te transfunderem, quidquid eſſet; etiamſi creaturæ ſin-

Pſal. 8.
Pſal. 112.
Pſal. 85.
Pſal. 88.
Pſal. 33.

ſingulæ cælum eſſent puriſſimis plenum ſpiritibus; etiamſi omnes arenæ mundi pulcherrimi; darem eos tibi, quia dignus es, quia amor meus es. Si haberem omnium mortalium, & Angelorum, & Sanctorum affectum, te eo complecterer, in te viuerem, mouerer & eſſem. Vtinam omnes miſerorũ pœnas ferre poſſem, vt exaltaretur nomẽ tuũ, vt te omnes cognoſcerent & amarent! breuis enim dolor & leuis illi, quem tuus amor inebriat, & in te transformat. O vita mea, ô ſuauitas ſumma, ô omne bonũ, quàm coarctor donec perficias deſideriũ, quo deſidero vehementer diligere te ex toto corde, ex tota anima, ex tota mente mea, ex totis viribus meis! vtinam vnus eſſem tecum, & tu mecum, idem per omnia velle meum & tuum! Ecce, Domine, qui ſcrutaris corda & renes, tu, ſpero, noſti, quia verè nihil volo extra te: &, ſi omnia voluntati atque electioni meæ tribueres, redderem tibi voluntatem meam, quam tibi millies conſecro. tu enim Dominus, & ego ſeruus: tu ſapientia, & ego infantia: tu bonitas, & ego malitia: tu abyſſus bonorum, & ego malorum. Tu es Deus cordis mei, dulcedo mea, fortitudo mea, timor & amor meus. Ah, vtinam nihil noſſem præter te, nihil cogitaſſem, nihil amaſſem præter te vnquam, ô oceane omnium bonorum! fuiſſem quaſi non eſſem de vtero tranſlatus ad tumulum; mortuus eſſem, & vita mea abſcondita cum Chriſto in te Deo meo! Coloſſ. 3.

Exercitium Aſpirationum, decurrendo per omnia creata, ſecundùm tres vias.

PVRGATIVA.

IN hac via dolor, pudor, & timor de peccatis petitur & excitatur.

ASPIRATIONES EX CONSIDERATIONE INFERNI.

Pſalm. 93. *Niſi, quia Dominus adiuuit me, paulò minùs in inferno habitaſſet anima mea. Vtinam numquam te offendiſſem, Deus meus!*

TERRÆ.

Pſalm. 84. *Ecce Dominus dedit benignitatem, & terra iſta dedit fructũ ſuum: ego autem ſicut terra deſerta, inuia & inaquoſa, protuli ſpinas, quibus te, eheu! amantiſſime* IESV, *coronaui.*

BESTIA-

BESTIARVM.

Beſtia, & vniuerſa pecora, ſerpentes, & volucres pennatæ, & omnia reptilia terræ ſeruiunt tibi: & ego, ſicut equus & mulus vixi, quibus non eſt intellectus, Domine Deus meus. Pſal.148.

HOMINVM.

Quanto prudentiores ſunt filij ſæculi, filiis lucis! quid non adinuenit eorum induſtria, vt falsò beati ſint? & ego adinueni plurima, vt infelix, & tibi ingratus eſſe poſſem. Lucæ 16.

ANIMÆ.

Pretioſa fuiſti in conſpectu Dei mei, quia redempta es ſanguine Filij eius, & ego te vendidi gratis. Heu mihi, quia multùm incola facta es anima mea! Pſal.119.

AQVÆ.

Eleuauerunt flumina vocem ſuam, eleuauerunt flumina fluctus ſuos; ſed aquæ multæ non potuerunt extinguere caritatem tuam, ô IESV, quam, eheu! ego ingratus deſerui, & in me extinxi. Pſalm.9. Cantic 8.

AERIS.

Spiritus vbi vult, ſpirat; adſpira, Domine, vt reſpirem in magnis miſerationibus tuis: & miſerere mei, ſecundùm multitudinem miſericordiæ tuæ. Ioan.3.

IGNIS.

Tu, Deus meus, ignis conſumens es: & quomodo ego liqueſcere non potui, heu! Deus meus? ſed in medio iaculorum ignitorum, id eſt, beneficiorum tuorum, frigere?

CÆLI.

O magna domus Dei, quàm vilis mihi fuiſti! quàm caro ſtetit Domino meo, vt ego te, ſecum fruerer! &, eheu! contempſi.

ANGELORVM.

Gaudium ſit vobis, ô beati ſpiritus ſuper me peccatore pœnitentiam agente, & ſuſpirante ad Dominum Deum noſtrum.

ILLVMINATIVA.

Proficientium Adſpirationes ſeruiunt adeptioni virtutum, & vitiorum extirpationi: quod aſſiduè fieri expedit vt præteritorum peccatorum vanas imagines iis cogitationibus extinguamus.

ASPIRATIONES EX CONSIDERATIONE INFERNI.

Saluaſti me ex ore leonis, & à cornibus vnicornium humilitatem meam, à rugien tibus præparatis ad eſcam: de manu canis vnicam meam: & cui ſeruiam, niſi tibi? Pſalm.21. Eccli 51.

TERRÆ.

Terra ſuper ſe venientem bibens imbrem, & non referens fructum,

male-

Pſalm.83. *maledicto proxima eſt:ſed tu benedictionem dabis legiſlator, & ibo de virtute in virtutem.*

BESTIARVM.

Iſaiæ 1. *Cognouit bos poſſeſſorem ſuum, & aſinus præſepe domini ſui, & ego te non cognoſcam, & nudum nudus ſequar?*

HOMINVM.

Pſalm.147. *Non feciſti, Domine, taliter omni nationi, vt mihi, & iudicia tua*
Pſalm.118. *non manifeſtaſti eis. Idcirco iuraui, & ſtatui cuſtodire iudicia iuſtitiæ tuæ.*

ANIMÆ.

Pſalm.102. *Benedic anima mea Domino, & omnia quæ intra me ſunt, nomini ſancto eius: vt omnes dicant, Ecce ſemen, cui benedixit Dominus.*

AQVÆ.

Daniel.3. *Benedicite aquæ quæ ſuper cælos ſunt Domino: & vtinam augeant vos lachrymæ meæ, vt poſſim ſuper niuem dealbari!*

AERIS.

Pſalm.118. *Os meum aperui, & attraxi ſpiritum; quia in miſericordia tua ſperaui.*

IGNIS.

Suades mihi Domine, vt emam à te aurum ignitum: accende me Deus meus: & qui facis Angelos tuos ſpiritus; fac me miniſtrum
Pſalm 103. *tuum ignem vrentem.*

CÆLI.

Pſalm.101. *Opera manuum tuarum ſunt cæli: ipſi peribunt, tu autem permanes: da mihi, Domine, conſtantiam, vt vitia mea, ſicut veſtimentum veteraſcant.*

ANGELORVM.

Pſalm.90. *Angelis tuis mandaſti de me, vt cuſtodiant me in omnibus viis meis: fac, quæſo, vt in manibus portent me, ne rurſus offendam ad lapides offenſionis pedem meum.*

VNITIVA.

Perfecti, aſpirationibus ferè iis vtuntur, quibus anima accenditur, & Deo vnitur amore.

ASPIRATIONES EX CONSIDERATIONE INFERNI.

Ardent hic inimici tui, & ardebunt, vſque ad inferni nouiſſima; at ex nunc, fortis erit vt mors dilectio mea, & dura ſicut infernus æ-
Cant.8. *mulatio.*

TERRÆ.

Benedicat terra mea Dominum, & proferat fructum in tempore ſuo.

Ho-

HOMINVM.

Venite, & audite omnes qui timetis Deum, & narrabo vobis, quanta fecerit Dominus animæ meæ. O quanta fecit! ô ſolatium meum, dulcis hoſpes, dulce refrigerium! Pſalm.65.

BESTIARVM.

Volatilia cæli non ſerunt, neque nent; ſed tu, Pater cæleſtis, paſcis illa: ita, ſpero, paſces me, ô vnica fiducia mea. Matth.6.

ANIMÆ.

Anima mea templum tuum eſt. Veni, Domine, & manſionem apud me fac. Tu mane in me, & ego in te, vt vnus tecum ſim. ô quando ardentiſſimè te diligam!

AQVÆ.

Anima mea ſicut terra ſine aqua tibi. Sitit illa ad te Deum fontem viuum. quando veniam, & apparebo ante faciem tuam? quando inebriabis me amore tuo? Pſalm.142. Pſalm 41.

AERIS.

O æterna veritas, & vera caritas, & cara æternitas! tu es Deus meus, tibi ſuſpiro die ac nocte, inſpira mihi ſpiraculum vitæ: tu enim es vita mea.

IGNIS.

Ignem veniſti mittere in terram, & nihil vis, niſi vt accendatur: vre me igne illo, vt liqueſcam amore tuo. Lucæ 12.

CÆLI.

Cæli, enarrate gloriam Dei, cæli cælorum laudate Deum: O quando aperiemini mihi, & inueniam eum, quem diligit anima mea? quando eum diligam ex toto corde meo?

ANGELORVM.

O Angeli, qui ſemper videtis faciem Patris mei, quando veniam, & ſatiabor, cùm apparuerit gloria eius? attollite portas, principes, veſtras, & eleuamini portæ æternales, vt guſtem, & videam quàm ſuauis ſit Dominus. Pſalm.23.

Aſpirationes ex Ludouico Bloſio pro ardenti amore excitando.

O Dulciſſime, ſecretiſſime, & præſentiſſime ſanctarum animarum ſponſe, IESV, *accende, quæſo, cor meum vehementer in amorem tui, vt diligam te ex penitiſſimis medullis animæ meæ, viſita me miſericorditer, & mentem meam reple gratiâ tuâ, quia te fontem ſuauitatis valdè expetunt intima mea.*

O Domine, mi IESV, *ô ignis qui dulciter ardes, & ſecretè luces, ſuauiterq́ odoras, occupa totam regionem mentis meæ, ô Rex regum, Rex æternæ gloriæ, vt te ſolum eſuriam & ſitiam, ad te ſuſpirem, tuamq́ mellifluam faciem videre æſtuanter concupiſcam.*

Transfige, amabilis IESV, *medullas animæ meæ ſuauiſſimo dilectionis telo, perſode cor meum igneâ caritate, vt prorſus langueat anima mea tui deſiderio & amore, tota amore reſoluatur, tota liqueſiat, tota in te tranſeat.*

Separa, Domine, mentem meam ab omnibus, quæ ſub cælo ſunt, vt ipſa tibi ſoli liberè intendat, tu ſolus illam, vt proprius poſſeſſor, inhabites. Deſcendat in me ſuauiſſimus odor tuus, veniat mihi diuinæ caritatis tuæ inenarrabilis fragrantia, quæ puras & ſempiternas in me ſuſcitet concupiſcentias.

Da, Domine mi, vt ego totus dulcedine amoris tui plenus, totus flammâ caritatis ſuccenſus, diligam te ex toto corde meo, & ex intimis medullis præcordiorum meorum: diligam te, ô ſuauis amator, diligam te, ô vnica ſalus animæ meæ, diligam te quia prior dilexiſti me.

Præſta, ô pulcherrime & delicioſiſſime ſponſe, IESV, *vt magis magiſq́ te amem, & valida vis amoris tui funditus à me excutiat põdus*
Cant. 1. *omnium terrenorum deſideriorum, & indeſinenter currere me faciat in odorem vnguentorum tuorum.*

Scribe, dilectiſſime mi, in tabula cordis mei dulcem memoriam tui, nullâ vnquam memoriâ delendam, vt tui deſiderio ſemper æſtuem, igne amoris tui totus ardeam, & diluuio caritatis tuæ penitus abſorbear.

O pelagus ſanctæ dilectionis atque dulcedinis, Deus meus, veni & tribue te animæ meæ. Da vt integro corde, pleno deſiderio, flammantiq́ affectu iugiter aſpirem ad te, & ſuauiſſimè reſpirem in te, te omni creaturæ præferam, propter te omni tranſitoriæ delectationi renunciem, ô vera & ſumma exultatio mea.

Paſce me, Domine, eſurientem mendicum tuum iugi influxu diuinitatis tuæ. hoc peto, hoc deſidero, vt vehemens amor me totum penetret, repleat atque in ſe tranſmutet.

Da, benigniſſime Redemptor, vt dilectione tui totus igneſcam, totus à me ipſo deficiam, in te ſolo delecter, te ſolum ſciam & ſentiam. O ſupereffluens abyſſus diuinitatis, trahe & immerge me in te, totam affectionem cordis mei ita abripe, & tibi applica, vt ipſa ad cetera omnia ſit prorſus exanimis.

Te inuoco in animam meam, dulcis Deus, te inclamo, te grandi affectu requiro, ô ſuauis amœnitas intimorum amplexuum. Veni, dilecte mi, veni millies exoptate, vt te intus poſſideam, & vlnis animæ meæ caſtiſſimè complectar.

O lux, quæ ſemper luces & numquam offuſcaris, illumina me; ô ignis, qui ſemper ardes, & numquam extingueris, accende me; ô amor, qui ſemper ferues, & numquam tepeſcis, abſorbe me, & tranſmuta me in te.

O charum lumen oculorum meorum, IESV, *expelle tenebras omnes à domicilio mentis meæ, meq́; totum illuſtra ſplendore gratiæ tuæ. Intra in animam meam, ô dulcedo ſumma, vt dulcia ſapiat, & in te ſolo gaudeat atque quieſcat.*

O dilecte mi, dilecte votorum meorum, concede, vt te inueniam, inuentumq́; teneam, & brachiis ſpiritualibus arctiſſimè conſtringam. Te deſidero & ad te anhelo, ô beatitudo æterna. vtinam te mihi dones, & me tibi intimè vnias, atque mero diuinæ caritatis totum inebries!

Saucia, Domine, interioris hominis arcana iaculo tui amoris, & in medullas frigidæ torpentiſque animæ flammam ſalutarem immitte, vt ego inextinguibili caritatis ardore ſuccenſus, indicibiliq́; ſuauitate ſpiritus tui penetratus, prorſus à me transferar in te.

Recipe me, ô floride ſponſe, IESV, *inter amoris tui ſuauiſſimos amplexus, quibus conſtrictus ſpiritus meus gelidus, totus incaleſcat. Aperi, Domine, aperi pulſanti, & orphanam animam in dilectionis tuæ conclaue admitte, tibiq́; miſericorditer eam copula.*

Hauriam ex te aquam viuam, ô fons mellitiſſime, quâ guſtatâ nihil iam præter te ſitiam. deſcendat in me cæleſtis ros ſuauiſſimæ caritatis tuæ; quo intimè imbutus, purus à terrenis cupiditatibus & adulterinis amoribus conſeruer.

O charorum omnium chariſſime, præſta, vt ego totus tuus ſim, & tu meus in æternum permaneas. Sic me tibi coniunge, ſic tibi agglutina, vt numquam à te ſeparari poſſim; ſic te mihi præbe, ſic communica, vt pacis tuæ dulcedine repletus iugiter in te caſtè delicier.

O tranquilla & ſerena lux, Deus meus, animam meam tuis illuſtrationibus irradia. Iunge me tibi viciniùs, ô ſol rutilantiſſime, vt ad calorem virtutis tuæ flores & fructus ſanctæ dilectionis progerminet terra cordis mei.

Eia, honor meus, gaudium meum, & ſincera voluptas mea, IESV, *tantam, quæſo, amoris tui flammam in penetralibus cordis mei excita, vt deinceps nihil ſub ſole eligam, nihil concupiſcam præter te.*

O Domine mi, cælum, terra, & omnia quæ his continentur, ſine te ſint mihi velut hibernum gelicidium. Tu ſolus me afficias,

ſolus lætifices, tui ſolius amor in intimis viuat & ardeat, ac viuus atque ardens permaneat.

Illuceſce mihi, ô lux fulgida & gratioſa, vt in meridiem clariſſimam vertantur tenebræ cæcitatis meæ. Exorna, *ô bone* IESV, *animam meam illo caritatis decore, quem diligis; impingua eam illo amoris adipe, quo delectaris; aufer ab ea quidquid oculis tuis minus placet, & eam redde tibi per omnia placentem.*

O ardor ſuauiſſime, vora & feliciter conſume puluiſculum ſubſtantiæ meæ. Transfer me in te, vt ego indiſſolubili amoris glutino tibi adhærens, viuam ex te, & tamquam lilium efflore am coram te.

O venuſtiſſime atque vernantiſſime flos IESV, *ô vita perennis, vita per quam viuo, ſine qua morior; vita, per quam gaudeo, ſine qua mœreo; vita dulcis & amabilis, concede vt tibi iungar, te amplectar, & ſuaui caritate ſoporatus in te, qui es pax gratiſſima, ſanctè obdormiam.*

Da, Domine mi, vt anima mea virtute ardentis amoris conflata, & dulcedine penetrantis caritatis liquefacta, tota effluat in te. Poſſide eam, ô ſummum atque incommutabile bonum, poſſide eam, vt ipſa poſſideat te.

Confige, dilecte mi, & tranſuerbera cor meum acutiſſimo dilectionis telo, vt ego amore tui ſalubriter langueam, omnia tranſitoria mihi vileſcant, tu ſolus placeas, ſolus incomparabili pulchritudine tuâ me lætifices.

Dirue, dulcis IESV, *odioſam maceriam tepidæ conuerſationis meæ, & præſta, vt paratus ac liber inextinguibili feruore ſequar te. Produc aſtrum ardentiſſimæ dilectionis, quod me tam valido impetu impellat in te, vt ſpiritum non habeam extra te.*

O vnice cordis mei conſolator IESV, *demitte, quæſo, in me iugiter gratiarum tuarum ſtillicidia. Attrahe me potenti virtute amoris tui, mihique tuæ propitiationis oſculum imprime; quo conſignatus nihil poſthac diligam præter te; quia tu es tota poſſeſſio, totaque beatitudo animæ meæ.*

CA-

CAPVT XXI.

Exercitium de Conformitate voluntatis noſtræ cum diuina; & Pace vera animi, ad quam omnis ſpiritualis exercitatio dirigitur, quâ cæleſtis vitæ dulcedo delibatur.

PErfectionem conſiſtere in amore, ſæpè iam dictum: hic verò eſt, idem cum Deo velle ac nolle; & quiſquis hoc conſecutus eſt, vti Dauid, vir eſt ſecundùm cor Dei: ſiquidem eiuſmodi paſſiones habet mortificatas, & in altiſſima pace conquieſcit: factus eſt in pace locus eius, & habitatio eius in Sion. Immò conformitas iſta voluntatis eſt methodus & compendium ad perfectionem, quâ ſe ad illam pertigiſſe Thauleri inſtructor reſpondit. Idem Cæſarius narrat de quodam miraculis claro; qui nullâ aliâ exercitatione quàm iſtâ perfectionem fuerat conſecutus. Ex hac autem oritur pax; quæ eſt ſtatus animæ, quo neque aduerſis, neque ſecundis inordinatè mouetur; ſed in Deo fixa, quaſi rerum vertice, vnum vndique Deum, & ſupra omnia; ſubtus ſe appetitum ſuum, omniaque cetera intuetur, & in diuina voluntate conquieſcit. Nam ſicut pax eſt inter eos, qui vnum volunt & nolunt; ita nobis cum Deo, ſi id, quod ipſe vult, hoc vnum velimus. Qui hoc modo ſtat, vt ita dicam, ad perpendiculum, in Deo firmiter ſtare videtur. Vel pax eſt, cùm ſenſus & voluntas, & omnia rationi parent, & ipſa Deo. Pax enim verè multa eſt diligentibus legem tuam, Domine. E contrario dicit impius: Pax, Pax; & non eſt pax impijs.

1. Reg. 13. — *Pſal. 75.* — *Bloſ. in app. c. 5.* — *l. 10. dial. c. 6.* — *Pſal. 118.* — *Ierem. 8.*

Meditatio de Pace animi, ſeu conformatione voluntatis noſtræ cum diuina: diuiſa in partes decem.

PRÆLVDIVM I. erit, ſtatuere ſe magnâ quiete corporis atque animi, quantum fieri poteſt, in conſpectu Dei.

PRÆLVDIVM II. erit, petere à Domino hunc pretioſum animæ theſaurum, & veram in hac vita beatitudinem.

PARS I. Conſidera Primò, præterita, atque hæc infecta eſſe nõ poſſe, & vide quâ pace fruereris ſi in iis te reſignaſſes, quid te turbando lucratus ſis; nihil certè, niſi vt malũ maiori malo augeres, quod poteras pace ſeruatâ depellere, & tandem ſemper oportere & oportuiſſe ad reſignationem, velut morbi curationem venire. Quanto ſatius venienti occurſum fuiſſet malo citò adhibitâ medicinâ? Idem deinde cogita de præſentibus, & rurſum de futuris, & in omnibus volũtati Dei te cõforma: cùm enim omnia ferè ſint extra poteſtatem tuam, & vix quidquam prouidere poſſis, nihilq́; ferè omnino niſi precibus præcauere; quomodo meliùs tibi conſules, quàm te Deo committendo? præterita enim infecta, vt dixi, eſſe nequeunt, quibus futura connectuntur, incerto prorſus euentu. *Sufficiat ergo diei malitia ſua.* Certè ſi conſideres cauſarum naturalium ordinem, & operationem perpetuam, ſi mille reuolutiones, ſi attendas omnes homines eſſe liberos, eorumq́ue mille machinationes, & dæmonum mille dolos; facilè videbis innumeris caſibus omnia eſſe obnoxia, quorum certè nullum prouidere, nullum mutare poſſis. Quemadmodum autem in pluribus nõ te torques, quia aliter fieri non poſſe cernis; ſic etiam in paucis quæ te tangunt te reſigna, & in voluntate Dei conquieſce, & ab ea ſolùm

ſolùm moueare. quod vt fiat, fac vt vndiquè libera ſit voluntas tua, nulli affixa, nulli obnoxia. Eiuſmodi erat in Paulo cõuerſo in vas electionis, ita vt exclamaret, Domine, quid vis me facere! *Actor. 9.*

Conſidera deinde, quanta ſit ea felicitas. reſignatione enim homo ſibi Deum obligat, vt, dum in eius manu ſe ſuaque ponit, fiat vas ex luto illo quod ſibi placuerit in gloriam; vel dum eius ductum ſequi toto animo deſiderat, vt dirigat in viã pacis & proſperitatis; vel dum ſe proijcit in paternas eius manus, vt eum labi non permittat. Nihil ergo ſolliciti ſimus, ſed ſollicitudinem noſtram *Philip. 4.* proijciamus in eum; tantummodò agamus, vt hoc mo- *1. Pet. 5.* mento vni Deo noſtro placeamus, ſecuri de omni ſucceſſu. Quiſquis hunc vel illum ſucceſſum optat, anxiè ſe turbationi fruſtra exponit: ſiquidem, vt dixi, incertum exitum omnia habent, ac proinde vix eſt quod ſperemus, vix eſt quod timeamus: quia ſæpè quod timendum videtur, ſperãdum; & contrà. Perieramus ſæpè niſi periiſſemus, infelices eramus niſi miſeri fuiſſemus. filios Iſraël Deus per ambages deſerti in terram ſanctam duxit, quia ſic expediebat: Ioſephum ad regnum per aduerſa, vti & Dauidem. Conſidera præterea Deum ſemper in omnibus habere propoſitum ſibi finem ſuum, quem ſemper ſpectet & conſequatur; conſecuturos & nos, ſi omnino eius voluntati noſtram accommodemus; alias non, aliàs quieſcere mens, aut quod expedit conſequi non poteſt. Quemadmodũ igitur in tribulatione poſiti nos reſignare debemus, ita ante omnem euentum nihil velle, niſi fieri Dei voluntatem. Nota tamen faciendum ex parte noſtra, quod poſſumus, vt nautæ omnia ad nauigandum cõparant, ventum deinde à Deo præſtolantur; is nouit quãdo, & quis ſpirare debeat. poſt eam diligentiam de euentũ nihil curandum: fruſtra enim foret, cùm in noſtra ille poteſtate non ſit: & certo certiùs feliciorem quiſque ſit habiturus, ſi neglexerit, & voluntatem ſuam diuinæ ac-

commodarit. Et certè æquum eſt vt ipſe potiùs qui Dominus eſt, ſuam voluntatem, quę bona & ſancta & vtiliſſima nobis eſt, ſequatur, quàm nos noſtra vota cæca. Caue
3. Reg. 23. igitur Deum orare vel conſulere vt Achab, & velle tibi reſponderi ſecundùm tuam ſcientiam & voluntatem: & ſi aliud fiat, vt ille Micheam malè accepit, ſic Deo obmurmurare & Superioribus.

Conſidera Tertiò, decurſus ſęculorum, varioſq; euentus rerum, non rarò nubilos ac triſtes poſt ſerena principia, felices poſt triſtia, vt in Saule, Dauide, Salomone, &c. Secundò, decurſum vitæ tuæ, & eadem obſerua: neque proinde certum quid deſigna niſi Dei fieri voluntatem. Tertiò, præſentem ſtatum, & vide num quid in eo felicitatis, quamque varijs modis infauſtum exitum habere poſſit; & contrà. Hæc enim indifferentiam valdè iuuant. Conſidera denique, Deum initio creaſſe & ordinaſſe ad finem omnia in pondere, numero & menſura, atque ita Sapientiam æternam in minimis & maximis facere, vt ne arena quidem abſque eius nutu moueatur. Cùm ergo neque curſum mundi, neque eius ordinem mutare poſſis, immò iuſtum & certum arbitreris, cur diffides Deo tuam gubernationem? O altitudo diuitiarum ſapientiæ
Rom. 11. & ſcientiæ Dei, quàm incomprehenſibilia ſunt iudicia eius, & inueſtigabiles viæ eius!

PARS II. Conſidera Quartò, Deum minima quæque æquè ac maxima ad finem ſuum ordinare, quem ipſe ſo-
Sap. 8. lus nouerit. attingit enim à fine vſque ad finem fortiter, ſuauiterque omnia diſponit, quodque decreuit aut facere aut permittere, certum id neminem poſſe impedire, quo minùs vti & quo voluit modo aſſequatur, & ad ſuum illum finem omnia etiam minima ſubordinata habere. Si ergo omnia ita sūt ſubordinata, ac minima etiam eius prouidentiæ ſubiacent ab æterno, ſi paſſeres nō ſunt
Luc. 12. in obliuione coram eo, ſi folium arboris temerè non
Matth. 10. mouetur, ſi capilli omnes numerati, ſi ſortes nullæ mit-
tantur

tantur in vrnam, niſi à Deo temperentur; omnia illius *Prou.16.*
prouidentiæ aſſignanda ſunt vt pacem habeamus, & reſignare noſtram voluntatem debemus. quis enim reſtitit ei, & pacem habuit? Hinc Eremitæ ad pacem ſic ſuos in- *Iob 9.*
ſtituebant vt cogitarent Deum & ſe ſolos in mundo eſſe. Doroth. doctr. 7. Hoc item magnum exercitium vocabãt *Doroth. doct. 7.*
à Dei manu omnia accipere. Nos, ait ille, vt canes lapidem mordemus, iacientem non aduertimus, nos calamo, penicillo artem, non artifici tribuimus. aliter certè
Scriptura loquitur. Si erit malum, inquit, in ciuitate quod *Amos 3.*
Dominus non fecerit; ſpiritus, inquit, malus arripiebat *1. Reg. 16.*
Saùl. Dominus dedit, Dominus abſtulit. Eſto igitur cum *Iob 1.*
Dauid ſecundùm cor Dei, faciendo omnes voluntates *Act. 13.*
eius, neque queraris quòd hoc vel illo inſtrumento Deus vtatur ad opus ſuum faciendum: ipſe eſt artifex, nouit
quæ qualiaq; conueniant, & bona & mala, vita & mors, *Eccli 11.*
paupertas & honeſtas à Deo ſunt.

Conſidera Quintò, Deum eſſe velut optimum architectum; ſcire proinde Primò, quo fine ſingula à ſe prouidentiſſimè & ſumma ſapientia ſint aptata & creata, & pro illo indidiſſe vires & robur animæ & corporis, virtutes & dona largiri. ſicut enim in mundi machina partibus eius, & in corpore humano ſingulis membris ſuam menſuram, ſitum & vires tribuit, ita hominibus in Eccleſia, republica, Religione, vt corporis alicuius membris ſua dona ac talenta diſpertitus eſt; ſuntque ijſdem tributa ſitus, forma, menſura, vires, iuxta proportionem operis, cui inſeri debent. quocirca ſi ſapis ne ęmuleris in alijs dona Dei, ſed chariſmata ſola meliora, fidem, ſpem, caritatem, idque animo tranquillo: omnia enim operatur vnus atque idem ſpiritus, diuidens ſingulis prout vult. Fortè ſi plura talenta haberes, plus ſuperbires, cùm neque iam ſatis humilis ſis, & altiora æmuleris. quid tũc fieret? Quid alta profuerunt Salomoni? meritò proinde dicebat Dauid, Ab altitudine diei timebo, etenim cadunt à latere ſi- *Pſalm 55.*

Pſalm. 90. niſtro mille,& à dextris,id eſt in proſperitate,decem millia. Quid profuere Sauli & talenta & ſacrificia? Inuidere certè dignitatem, honorem & opes,quid eſt aliud quàm inuidere,ſi verè inſpicias, ſalutis ac bonæ mentis impedimenta, cupiditatis,incurabilis morbi fomenta,emplaſtra & medicamina ? quæ ſi variare poſſint homines, beati putantur. nónne autem meliùs morbo carere & pharmacis?non ſitire, quàm vario potu debere ſitim exſtinguere? non famere,non indigere pleriſque, ac proinde non appetere? vt adnaſcuntur Regio patrimonio onera ferè maiora,ita talenta dolor & afflictio comitantur.Denique quorſum petuntur ea ſæpè talenta, quæ indifferentia ad Dei gloriam,& negligitur vera virtus & caritas, quâ vnâ plus Deus honoratur quàm omnibus alijs? Accedit quòd haberi hæc & licitè expeti poteſt. quæruntur autẽ ea ferè quibus vt plurimùm Deus inhonoratur, vt ſunt ſcientia inflans,&c. Certè ſi omnino res inſpiciatur, non tam vt apud Deum , quàm homines magni ſimus, quæruntur. Conſidera autem omnia membra, & partes vniuerſi non eundem actum habere, neque, niſi omnia perturbentur, æquè præſtantia eſſe poſſe, vti nec in pictura omnia æquè magna,propinqua, illuminata; ita etiam in alijs varietatẽ magnam omnino neceſſariam & proportionem, quam ſolus ipſe Deus optimus architectus nouit , vti etiam ſolus finem , ad quem ſingula à ſe ordinata ſint ab æterno. Caue igitur arguere opera Dei,qui omnia in ſummo benè facit,magni, inquã, architecti,pictoris, Regis,ducis,medici, tu qui nec ideam noſti, nec finem operum eius nec conſiliorum:& quoties fueris egreſſus, cogita tibi maximi artificis inſpiciendam imaginem, ſummâ arte varijs locis inumbratam,& laudandam , non temerè iudicandam.

Conſidera Sextò,an non contentus eſſes, ſi omnia ex voluntate tua fierent, & tamen nónne illa eſſent improuida? ſæpè etiam mala? Cur ergo nõ potiùs gaudes quòd

Dei

Dei volũtas fiat, ſancta,& bona & vtiliſſima? Nónne puderet dicere, Volo potiùs meam, quàm tuam fieri voluntatem, Deus meus, quia mihi vtiliorem eſſe iudico: nolo tibi Sapientia æterna, in ancipiti hac via electionem tribuere, nolo ductum tuum, quem mihi offers, ſequi, etſi ſolùm te nouerim & viæ & termini peritum.

PARS III. Conſidera Septimò, quàm gratum ſit videre cælum & omnia tranquilla, ordinem cælorum, & curſum perpetuum; & ſimiliter quantum ex pace reſpublica gaudium, quantam ex pace anima hauriat iucunditatem, & dic cum Propheta, In pace in idipſum dormiam & requieſcam. *Pſalm. 4.* Vide præterea, vt pacem omnia quærant. quid enim ſeruus propriæ voluntatis ex ipſa ſperat, volendo hoc agere, hoc omittere, hîc eſſe, inde abeſſe, niſi quietem? atqui hoc eſt inquietudinem quærere, & fontem eius augere. Tu igitur primò, vide quid vtile ad ſalutem tuam iudices, deinde adhibe diligentiam, Deoque pro gratia ſupplica; nullum verò ſucceſſum aut exitum pete niſi certum, hoc eſt, fieri diuinam voluntatem, alioquin inquietus eris, &, vt morbidus, verſabis te aſſiduè fruſtra. Proprium, inquit Seneca, eſt nihil diu pati, mutationibus vt remedijs vti, inde peregrinationes ſuſcipiuntur vagæ, & littora peragrantur, & modò mari ſe, modò terrâ experitur: ſemper præſentibus infeſta leuitas, ſemper ſe fugit homo, non effugit. ſi te ad ſtudium reuocaueris, omne vitæ faſtidium effugeris, nec noctem fieri optabis tædio lucis, nec tibi grauis eris, nec alijs ſuperuacuus, multos in amicitiam attrahes, affluet ad te optimus quiſque. Numquam enim quamuis obſcura virtus latet, ſed mittit ſua ſigna, quiſquis dignus fuerit, veſtigijs eam colliget. *Seneca de tranquillitate animi.*

Conſidera Octauò, amorem pacis anxium eam ipſam turbare, & idem in alijs virtutibus: itaque etiam te reſignabis in gradu virtutis & gloriæ, & tantùm voles Dei voluntatem fieri, non quærere hoc vel illud non ſuccedere. faciliùs impetrat filius ſedulus, contentus ijs quæ patri

placent. Gratior mendicus, qui vbi ſcit clamorem ſuum exauditum, in ſilentio patienter exſpectat, quàm impatiens & indignabundus; faciendum tamen id quod poſſumus, & præmiſſæ, vt ita loquar, ponendæ, concluſio Deo relinquenda.

Conſidera Nonò, num aliquid ſit quod te à propoſito & inſtituto tuo impediat, & ſimul an repelli poſſit, vel debeat; quòd ſi non poſſis, aut non debeas, licèt videantur bona opera impediri, vide quàm tranquillo animo te eſſe oporteat & dicere cum Propheta, Conſerua me, Domine, quoniam ſperaui in te: dixi Domino, Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges. Nec eſt quòd te angat offenſa Dei. Deus bone, quanto plura & grauiora committuntur! Accedit: ſi hoc emendare velis, primũ eſſe, vt te alieno non inquines malo, perturbationi animę ſuccumbendo. Quid enim vult huiuſmodi zelator? nónne pacem eſſe in animo proximi ſecum & cum Deo? turpe igitur pacem alteri optare, & ſuam negligere: hoc eſſet enim cadentem alium ſuſtentare, aut alium è luto extrahere velle, & ſe ei immergere. Conſidera defectus animæ, vti corporis morbos; in illa enim oculum intellectus ſæpè cæcum eſſe, & voluntatem prauam, magnam eſſe ſtultitiam; habitus malos quaſi furorem. optimum tamen in aliena facta dictáue, niſi muneris ratio id exigat, non inquirere. ſi vltrò in oculos incurrant, excuſa, & in optimam partem accipe: ſaltem cogita ſic illi viſum eſſe; nec mirare ſi aliter ac tu ſentiat. habet ille iudicium ſuũ, oculos ſuos quibus ſe dirigere debet, & tuis non poteſt vti neque oculis, neque pedibus: & ſi humiliter de te ſentias, illius etiam iudicio tuum poſtpones. Quæcumque autem vides corrigi non poſſe; ſine animo pacato cum patrefamilias creſcere vſque ad meſſem. ſic Sancti, etſi videant innumeros perire, nihil tamen commouentur, ſed in Domino gaudent, quorum felicitatem anima pacata quàm proximè aſſequitur.

Pſal. 15.

PARS

PARS IV. Conſidera Decimò, eum qui Dei voluntatem ſemper fieri optat, poſſe in omnibus facere voluntatem ſuam, & ſic ſemper lætum eſſe: nihil enim illi poteſt reſiſtere: quicumque autem ſuam fieri deſiderat, cùm quot ſunt capita, totidem ſint ſententiæ, plurima illi aduerſari: qui verò propriam non habet voluntatem, ſuam ipſius ſemper aget voluntatem. Dorotheus doctr. 8. Manè igitur, vel ad horas ſingulas, vel quoties foras eũdum, fac te opus curaſſe per architectum præſtantiſſimum, & ire vt videas id quod certò ſcis eſſe omni ex parte perfectiſſimum, quod omnes ſapientes laudent: neque enim tunc qui te omnino ignarum noſti, aliquid in eo, id eſt in mundo, arguere audebis, ſed in Dei voluntate conquieſces. *Doroth. doct, 8.*

Conſidera Vndecimò, eum, qui pacem in re vlla humana quærit, non magis eam habere poſſe, quàm eâ ſatiari: non ſatiatur autem oculus viſu, nec auris auditu, nec anima cùm ſit ſpiritualis, vllâ re temporali; neque tamen refert an hæc res ſpiritualis, an temporalis, vt ſi deſolatus & aridus petas anxiè conſolationem: nam & in hac opus eſt ad pacem magna reſignatione. Imò ſæpè per deſolationem, id quod per conſolationem quæri debet, meliùs obtinetur, nempe cognitio ſui, & humilitas. vnde Propheta, Bonum mihi quia humiliaſti me: adeò vt & D. Paulo ſtimulus carnis datus fuerit, ne reuelationum magnitudo illum extolleret. quocirca in omni euentu ſic ratiocinare: Illud à Deo eſt, ergo optimum mihi, ſi voluntatem meam eius voluntati adiungam. *Eccleſ. 1.* *Pſal. 118.* *2. Cor. 12.*

Conſidera Duodecimò, dominos fidelibus ſeruis ita omnia committere, vt ignorare velint quid in domo ſua habeant, vt in Geneſi de Ioſephi domino Scriptura teſtatur. ſi ſapis, tu qui ſeruus es, tibi omnino illud imitandum propone, neque quid de te futurum anxiè quæras. hoc vnum ſufficiat, quòd in manibus Domini benigniſſimi ſint ſortes noſtræ. Huiuſmodi eodem vultu ſemper in pace *Gen. 39.* *Pſalm 30.*

pace ſumma vitam agunt; qui verò propriam voluntatem amant, ſtultorum inſtar, ſicut luna mutantur, & mille ſubeunt viciſſitudines atque affectus. è contrario reſignatus vnum formale in omnibus intuetur, diuinam ſcilicet voluntatem, cetera materialia eum non afficiunt; non queritur de vllo, non miratur hoc vel illud accidiſſe præter ſuam voluntatem, cùm diuerſam à Deo nō habeat: non optat hunc vel illum euentum, ſed ſolam Dei voluntatem, & in ea conquieſcit. Ad quod Auguſt. hortatur dicens: Ama vnum bonum, in quo omnia ſunt, & ſufficit; ſcilicet Dei voluntatem, & quidquid eueniat ei tribue: atque adeò deprecare, ne id quod tibi vis obueniat præter eius voluntatem, vt filijs Iſraël carnes poſcentibus.

PARS V. Conſidera Decimotertiò, Dominum ſe tibi quotidie offerre, & te crebrò omnia illi obtuliſſe, quocirca & gratitudinis nomine, & ſpontaneâ oblatione omnem tui curam eſſe deponendam. ſi enim id non feceris, furtum & ſacrilegium committis. Dic igitur in omnibus; Fac, Domine, quod bonum eſt in oculis tuis: tua enim ſunt omnia, & non eſt qui poſſit reſiſtere voluntati tuæ. Quod cùm ita ſit, certo certiùs numquam voluntatem tuam exequi poteris, ſi illius voluntati repugnet; ac proinde fruſtra voles, ſi tecum miſericorditer agat, aut certè miſerè rues, ſi te permittat abire vagum, quocumque libuerit, quaſi equum effrænem inter mille præcipitia.

Conſidera Decimoquartò, hanc pacem & animi tranquillitatem ante omnia opera habendam: perturbato enim animo nihil rectè fit, vt nec diſſonis inſtrumētis muſica, nec diſtortis menſuris opus laudabile, nec oculo perturbato, qui eſt intellectus, videri res in ſe poteſt: & cùm tantum bonum pax ſit, quidquid tolerandum eſt ſcias & pretium eius eſſe paruum, & potiùs paruum incommodum tolerandum, quàm pacem quæ exuperat omnem (vt Apoſtolus) ſenſum, amittendam. Numquam *Philip. 4.* igitur margatitam iſtam, quæ omnia bona ſuperat, in alterius

terius poteſtate eſſe permitte. Sed cum Apoſtolo dicito, Omnia mihi licent, ſed ego ſub nullius redigar poteſtate; atque ita ſtabilis eſto, vt, quamuis fractus illabatur orbis, impauidum feriant ruinæ: neque huius vel illius offensâ, etiamſi iuſtâ, moueare. Sed conare quod æquum eſt illi præſtare, de cetero nulla tibi res pacem & tranquillitatem eripiat, nihil dignum tanto impendio repoſitura. *1.Cor.6.*

Conſidera Decimoquintò, illam haberi non poſſe ex rebus humanis, ſi vel vna deſit: vt patet in Aman, qui ſic aiebat, Et cùm hæc omnia habeam, nihil me habere puto quamdiu videro Mardochæum ſedentem ante fores regias. Expende & ſcito quietum te eſſe non poſſe, etiamſi omnem omnino creaturam etiam angelicam haberes. Quid ergo fruſtra laboras hoc vel illud ab homine impetrare, ſeu fauorem, honorem, opes, & vnâ aliquâ te re exſatiare, ſi nec omnibus id potes? Ad quod pulchrè D.Auguſt. Creaſti nos, Domine, ad te, & inquietum eſt cor noſtrum donec requieſcat in te. & in primis Sapientia æterna, Quid prodeſt homini ſi mundum vniuerſum lucretur, & animæ ſuæ detrimentum patiatur? Ratio autem prima eſt, quòd omnis creatura mille modis varietur, & maximè cor hominis, qui numquam in eodem ſtatu permanet. itaque anima, quæ creaturæ adhæret, perpetuò moueri & inſtabilis eſſe debet. Secunda, quòd creatura omnis, vtpote tranſitoria & terrena, ſpiritualem animam ſatiare nequeat, non magis quàm ſonus oculum, aut res viſa auditum, aut lapides ſtomachum, aut ventus famem, vt conſideratione XI. attigimus. *Eſther 5.* *Matth.16.*

PARS VI. Conſidera Decimoſextò, quanto, & quàm longo labore paruum illud è creatura ſolatium hauriendum & quærendum ſit, idque quàm vile & caducum: vix enim acquiſitum ſępè perditur, aut ſi non, timore perdendi magis cruciat, quàm præſentiâ eius animus recreetur. Accedit quòd ſæpè irrito conatu illud aſſequi coneris: deinde vide quomodo illam voluptatem ex pio ali-

quo

quo exercitio & ſtudio longè minore labore haurire poſſes. trahit enim ſua quemque voluptas, ſiue ea ex honore, ſiue fauore, ſiue cenſibus quæratur. Denique illa ipſa paruo labore ex Deo fonte & mari bonorum omnium, & vbique præſenti hauriri veriſſimè poteſt, ac certò, & quidem ita vt non poſſit ab inuito tolli. Certè ſi vel decimam partem temporis deuotioni dares, quantam huic vel illi rei, aut ſolatio vano acquirendo, liquidiorem ex Deo voluptatem, æterno deinde præmio & gaudio cumulandam caperes: eſt enim ille vbique præſens, & vltrò ſe offert fons omnis boni, & ſolâ cogitatione ferè haberi po-
Eccli 6. teſt. Id egregiè Spiritus ſanctus confirmat: Quaſi is qui arat & ſeminat, accede ad ſapientiam, & ſuſtine bonos fructus illius: in opere enim ipſius exiguum laborabis, & citò edes de generationibus illius. Et cap. 15. Videte oculis veſtris, quia modicum laboraui, & inueni mihi multam requiem. Comparate vobis ſine argento, & collum veſtrum ſubiicite iugo, & ſuſcipiat anima veſtra diſciplinam: in proximo eſt enim inuenire eam, ſcilicet ſapientiam; cum qua illi omnia bona pariter venerant,
Pſal. 118. quam regius Propheta tam dulcem ſenſerat, vt diligeret eam ſuper aurum & topazium, & gauderet ſicut qui inuenit ſpolia multa: pax enim Dei exſuperat omnem ſenſum, & ſecura mens quaſi iuge conuiuium.

Conſidera Decimoſeptimò, neminem ex vlla creatura ſolatium verum capere poſſe, niſi anima eius in Dei voluntate quieſcat; alioquin enim ægra eſt & inquieta. Quemadmodum autem ægram animam nihil iuuat, nec cantus, nec epulæ, nec honor, vti nec ægrum oculum lux, aut aurem quamuis ſuauis ſonus, aut ſtomachum cibus: ita nec inquietam animam oblectat verè vllum creaturæ ſolatium. neque enim illud aliud, quàm alterius cupidi-
Eſther 5. tatẽ excitat: quæ ſi deſit, ceteræ nihil proſunt. Sic Aman, vt dixi, ait omnibus enumeratis bonis, Et cùm hæc omnia habeam, nihil me habere puto, quamdiu videro

Mar-

Mardochæum ſedentem ante fores regias. & egregiè ſuo exemplo docet, quòd tribulatio & anguſtia ſit in omnem animam operantis malum; gloria autem, honor & pax in omnem animam operantis bonum. Semper enim læta eſt talis anima, cùm Dei & ſuam in omnibus videat compleri voluntatem. Collige igitur, ante omnia neceſſe eſſe, in Deo quærere quietem, etiam vt creatis benè vti & frui poſſis. id ergo ſtatue primò curare, cùm labor omnis aliàs ſit inanis.

Conſidera Decimo octauò, quàm ſtultum foret per ambages multas eaſque laborioſiſſimas hominem ſitientem ire, & viam breuem ad fontem relinquere, maximè ſi tandem vt ad fontem perueniat ſit illâ redeundum, & ambages illæ non tantùm viam longiorē faciant, ſed etiam viam ad quam tandem neceſſariò veniendum, obſtruant. Applica illud creaturæ, & eius amori, quo quis in illa ſibi quærit quietem: neque enim anima in vlla re quietem niſi in Deo capere poteſt; ad illum redeundum eſt ipſi, vt columbæ ex arca demiſſæ, quia non inuenit vbi quieſcat pes eius, nihilque aliud agit hoc vel illud præter vnam Dei voluntatem optando, quàm fruſtra quærere pacem per ambages multas & remoras cogitationum, verborum & actionum. Reſignatus verò quieſcit, neque anxius eſt quid agat; hoc an illud: vnam enim cogitat, & optat fieri Dei voluntatem, & reſpuit inanem voluptatem, eò quòd in Deo fonte omnis boni habeat ſemper eandem & vbique paratam.

Conſidera Decimonono, creata, quæ cùm abſunt & deſiderantur, ſui nos deſiderio cruciant, id magis factura cùm præſentia aderunt. Magis tum ſpinæ illæ pungent, cōcupiſcentiam accendent admiſſa in animum, & vt hoſtes nocebunt, cùm ſolo adſpectu & affectu & cogitatione nudâ percepta id fecerint. Nec mirum cùm & cor hominis per hoc quòd creaturam inordinatè amat, vt ſic loquar, collocetur extra centrum ſuum, quemadmodum etiam

etiam illa creatura, quam petimus vt nobis iungatur vel afficiatur, ſimiliter extra centrum ſuum trahitur aut locatur. Omnia enim, gloria, honor, amor, ad ſolum Deum referenda ſunt, propter quem omnia creata ſunt.

Lucæ 14. Conſidera Vigeſimò, illa Chriſti verba;, Niſi quis renuntiet omnibus quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus. Si ergo renuntiandum omnibus, ſaltem affectu; quomodo ea quæremus, quorum abſentium affectum abnegare nequimus?

Conſidera Vigeſimoprimò, animam externis bonis vti nec meliorem poſſe eſſe, ita nec quietiorem, vt nec parietem album albedine longè poſitâ, nec corpus ſanum multis ſanis corporibus circumſtantibus: malum enim & bonum, ex ipſa & in ipſa eſt.

PARS VIII. Conſidera Vigeſimoſecundò, nihil poſſe quietam animam reddere niſi id ab ea teneatur, & poſſidere illud ſe ſciat, aut videat: atqui potiſſima bona mundi, vt fauor, amicitia, honor, laus numquam haberi certò poſſunt, aut ſaltem non diu. Hæc enim certè numquam homo ſcire poteſt ſe poſſidere. & vt vno momento id ſciret, tamen incertum quàm diu, quia inſcrutabile cor hominis, & in momenta mutatur. Et verò quid amicitia, fauor, honor, &c. ſunt, niſi ferè nuda alterius de nobis cogitatio, eaque vt plurimùm falſa? quia verè iudicare de homine ſolus Deus poteſt: ſed quidquid ſit, iudicium hominum de virtute mea & eius æſtimatione, non me meliorem reddit, vti nec rem vllam; ſed ſi tantùm fecero vt ſincerè Deo placeam, verè bonus ero, & quietem poſſidebo & felicitatem certam. tantus enim quiſque eſt, quantus in oculis Dei.

Conſidera Vigeſimotertiò, quanta vanitas rerum ſit, cùm ferè idem ſit in creatis non neceſſarijs, habere & putare ſeſe habere; & habuiſſe omnino idem, ac putare ſeſe habuiſſe. Quod cùm ita ſit, quanto melius, vera & certa gaudia & quietem ex Deo haurire?

Con-

Cõſidera Vigeſimoquartò, Deum omnia creaſſe propter ſe, ac proindè nihil optandum, quàm vt ad illius maximam gloriam omnia fiant & impendantur ac conſumantur, velut in ſacrificio, nullâ habitâ noſtri ratione; cùm infinita eius dignitas, præſtantia ac bonitas id planè exigat, vt omnia ad illius obſequium, honorem, gloriam, voluntatẽ referantur. cetera enim omnia nihil ſunt, nullius pretij. itaq; roga Dominum, vt numquam aliquid ſecundùm tuã voluntatem faciat, aut fieri permittat, nullã tui habeat rationẽ, ſed ſui. Quomodo enim, quãdo Deus omnia fecit verbo virtutis ſuę, & ſuſtentat, idque propter gloriam ſuam, & vt faciant voluntatem ſuam, & omnia ſibi ſeruiant; viliſſimus vermiculus cupiet non propter quod creata ſunt, hæc & illa impendi; ſed propter ſe, & ſecundùm voluntatem ſuam, atque ita ſe Deo æquare volet & comparare? optabit (inquam) hoc vel illud fieri, hoc vel illo in loco & officio eſſe, quaſi Deus non nouerit eos qui ad obſequium ſuum, in hoc vel illo loco, pulpito, officio, conuerſatione magis ſunt apti, eligere.

Pars IX. Conſidera Vigeſimoquintò, pacem illam vel oblectationem, quam creatum aliquod retinendo, vel acquirendo habere vis, abnegando illud ex Dei amorę & propter regnum cælorum, idque vnum quærendo, faciliùs longè comparari: dicit enim Veritas, Quærite primùm regnum Dei, & hæc omnia adijcientur vobis. Si hoc verum eſt, quid ſtultius, quàm aliquid quærere ingenti labore fruſtra, quandoquidem vnum regnum Dei, id eſt eius voluntatem, quærendo (quod facile) hæc vltrò omnia adijcienda ſint? Vnde alio loco: Nolite ſolliciti eſſe, dicentes, Quid manducabimus, aut quid bibemus? hæc enim omnia Gentes inquirunt. conſiderate volucres cęli, & lilia agri, &c. Cùm ergo prohibeamur etiam de neceſſarijs ſolliciti eſſe, & nos, Religioſos maximè, ſine omni cura eſſe oporteat, vt cæli volucres, quas Pater cæleſtis paſcit; certè non curabit ille nos, ſi contra eius mãdatum

Matt. 6. *Ibid.*

curioſi ac ſolliciti fuerimus de vlla re etiam neceſſaria: hoc enim meritò illi diſplicet, quaſi aut nolit, aut non poſſit abſque nobis ſufficienter prouidere, poſtquam omnem curam noſtri ſibi ſumpſerit, & nos ei toties commiſerimus.

Conſidera Vigeſimoſextò, quid ſit facilius, contemnere omnia an acquirere, vt pacem inuenias. certè contemnere omnia. Id docent Eremitarum & monaſteriorum millia, quæ ideò repleta ſunt; vt pax inueniretur, quam nec in regnis & delicijs quiſquam inuenire potuit. Adeoque id notum ratione naturali, vt etiam idcirco Philoſophi in paupertate veram animi beatitudinem cōſtituerint: immò idcirco deos nudos, nihil habentes, & omnia largientes fingebant & pingebant. Sed quod certius eſt, *Matt. 5.* Veritas ipſa in paupertate primam beatitudinem poſuit, & abneganti aliquid, centuplum pro eo promiſit: atque adeò, cùm omnes inuitarit, vt ad ſe venirent & reficerentur, *Matt. 11.* & diſcerent mites eſſe & humiles corde, vt requiem inuenirent animabus ſuis; *Luca 14.* addidit tamē: Niſi quis renuntiauerit omnibus quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus. *Ibid.* & rurſus, Qui non odit patrem & matrem, &c. inſuper & animam ſuam, non poteſt meus eſſe diſcipulus, nec per conſequens quietem animæ ſuæ inuenire, niſi hoc & illud & omnia ſincerè abnegauerit. quo enim quiſque minùs terrenis amore adhæret, eaque tangit, eo faciliùs animus ad Deum, ad centrum ſuum euolat & omne gaudium.

Conſidera Vigeſimoſeptimò, non tantùm quietem animi abnegando omnia faciliùs impetrari, ſed etiam (omitto quòd nobiliùs longè & eminentiùs in Deo vbique præſenti ſint) ea ipſa quæ petimus. nónne enim ijs, qui Chriſti amore pauperes facti, quotidie centuplum dari videmus? nónne eos, qui honores ſincerè fugiunt (quod neceſſariò etiam facit ſuperbus, ſed fictè & fruſtra) maiores & ſecuriores adipiſci? qui reſpuunt delicias amaras abſti-

abſtinentiæ & ſobrietatis munere quaſi perpetua agitare conuiuia, vt Cornarius ſuâ & multorum experientiâ declarat? Immò ſanitas, abſtinendo à ſuperfluis & noxijs, magis quàm omnibus medicamentis & delicijs acquiritur. Non aliter faciliùs quàm abnegando rem hanc N. pacem inuenies ſummum omnium bonorum, & non quærendo. Neque dubitandi locus eſt cùm Veritas ipſa centuplum, abneganti propter ſe aliquid etiam in hoc mundo promiſerit: cui diffidere omnino impium foret & ſacrilegium. *Matt. 19.*

PARS X. Conſidera Vigeſimooctauò, an rem illam N. & ſimul ex ea pacem ac voluptatem veram (eò enim omnia diriguntur) cupias à Deo velut optimo parente? ita omnino exiſtimo; ſcito igitur illam te ab eo non impetraturum, niſi illam abnegaueris, contempſeris, abſque vlla anxietate optaris. Quemadmodum enim bonus pater filio non tantùm non porrigit, ſed nec proponit pro pane lapidem, pro piſce ſcorpionem, pro pharmaco venenum, aut id quod morbum foueat, aut cultrum furioſo; ita neque Deus optimus maximus dabit nobis id cui videt nos affici immoderatè. illud enim nos ab amore eius impediret, & ſummo bono, eoque magis, quo magis eſſet præſens: quod enim vel ſolâ cogitatione perceptum afficit, viſum, habitum, vſurpatum magis afficiet & nocebit, vti ſuprà dictum. *Lucæ 11.*

Conſidera Vigeſimononò, hæc verba: Sapientia attingit à fine vſque ad finem fortiter, & diſponit omnia ſuauiter; & attende, quomodo neutrum finem ſciamus, & quàm incertæ ideò ſint omnes prouidentiæ noſtræ. Præterea aduerte, vitam hanc quaſi ſcenam eſſe; in qua is laudatur ſolùm, qui partes ſuas rectè agit, quales quales illæ ſint. Deinde cùm Dominus IESVS dederit ſe tibi, & propter te abnegauerit voluntatem ſuam, etiamſi ſanctiſſima eſſet; & venerit non facere ſuam, ſed Patris; quanto amore etiam te reſignare debeas. *Sap. 8.*

Conſidera Trigeſimò, omnes creaturas à ſummo deorſum, omnes parere ſuo modo diuinæ voluntati; & quàm id dignum ſit; quamq; indignum, coram omnibus vermiculum ſeſe attollere. ideoque toto cordis affectu te diuinæ bonitati reſigna, & cum ſingulis choris Sanctorum idipſum facito, tuamque reſignationem cum eorum perfectiſſima vni & coniunge; & voluntatem cum diuina, vt nihil velis, niſi quod Deus vult, & quia ille vult: immò nihil prorſus velis, nec eſſe, nec viuere, ſed vnum Dei

Serm. 38. beneplacitum & voluntatem. Talis conformatio, ait Bernardus, maritat animam cum Verbo. Talis amor per ſe ſufficit; is per ſe placet, & propter ſe: ipſe meritum, ipſe præmium ſibi, eſt amor: præter ſe, non requirit cauſſam, non fructum: fructus eius, vſus eius. Amo, quia amo. Amo vt amem, &c.

O R A T I O.

O Omne bonum, Deus meus, ô fons bonorum, vnicum & dulciſsimum ſolatium, ac quies & centrum animæ meæ: crea-

Auguſt. *ſti enim nos ad te, & inquietum eſt cor noſtrum donec requieſcat in te, & nihil quærat aut optet extra te; nihil enim ſatiare aut prodeſſe homini poteſt, etiamſi vniuerſum mundum lucretur, nec cognoſcere vmquam alicui datum eſt quid ſibi expediat, quam viam eligat, in multiuio hoc vitæ noſtræ. quomodo igitur aut timebo aut optabo, dolebo vel gaudebo, niſi de te, & propter te? Laborarunt ab orbe condito mortales omnes, vt quietem inuenirent extra te, & non potuerunt, etiamſi vt Salomon aliqui nihil negaſſent oculis & concupiſcentiis ſuis; nihil inuenerunt præter laborem & dolorem, momentaneam & amaram vanitatem. Puta-*

Daniel. 4. *bat Nabuchodonoſor ad momentum exultare cogitatione ſolâ, poſt multos labores, & ſecum dicebat: Nónne hæc eſt Babylon magna, quam ædificaui in domum regni, & in robore fortitudinis meæ, & in gloria decoris mei? cumq; adhuc ſermo eſſet in ore eius, ablatum eſt ab eo cor hominis, & cor feræ datum eſt ei. Dicebat il-*

le,

le, Habes multa bona poſita in annos plurimos, requieſce, &c. & câdem nocte repetita eſt ab ipſo anima ſua. Et vanitatem iſtam quis non eſt expertus in ſe? vbi vmquam quiſquam inuenit requiē extra te? cur ergo demens ibi eam quæret, vbi nemo inuenit, nec inuenire poteſt, & ſtulto labore conſumetur? & licet inuenire poſſem, ecce audio & credo, quòd niſi quis renuntiauerit omnibus quæ poßidet, non poteſt eſſe tuus, ô IESV *Chriſte, diſcipulus. Si ergo renuntiare, ſi relinquere, ſaltem affectu oportet, ſi tuus, vti volo, diſcipulus eſſe velim; quid quæro, quod mox relinquendum? quid quæro, quod inueniri nequit? & ſi poſſet, ſaltem affectu, & fortè etiam reipsâ morte aduenienteˊ relinquendum. Et ſi quietem quæro, ac nihil præterea, quomodo prudens eam quæram in eo quod quærendo, & ſolo deſiderio inquietat? Nam ſi res abſens quietum me nō ſinit, aut quia ſperata, aut quia ablata; & præſentiâ creſcit affectus & amor, ac proinde ſimul creſcet inquietudo & timor; ecce quomodo incaſſum laborāt, & vias ambulāt verè difficiles omnes viri huius ſæculi; & nihil cùm dormierunt, inueniunt in manibus ſuis? Cur ergo eos fruſtra imitabor, & requiem quæram in honore, fauore aut voluptate, cùm in te ſolo, etiamſi omnia creata haberē, quieſcere poßim? Quòd cùm ita ſit, quæ inſania in vna creatura illam quærere vel in omnibus, cùm hoc nihil aliud ſit, quàm per cogitationum, verborum & actionum ambages, ſponte ire, & quærere fruſtra, quod in te fonte omnis boni, qui vbique præſens es, in te, inquam, tantummodò habeo paratum, niſi illæ impediant? & quid volo mihi in via Aegypti, vt bibam aquam turbidā, cùm te habeam, ô fons aquarum viuentium, abyſſus inexhauſta bonorum omnium? Benigniſsime* IESV, *aſpice in me, & miſerere mei, nihil vltrà peto & quæro extra te, cùm ex te, & in te, & per te ſint omnia: tu es pax mea, & gaudium meum & gloriatio mea; nihil cupio aut volo præter te. quid enim ſenſualis voluptas, niſi abſynthium propinat? quid eſt honor niſi momentanea & inanis & ferè falſa hominis de homine cogitatio & æſtimatio? ſolus enim tu Deus ſcrutaris cor; neque quiſquam maior eſt quàm ſit in oculis tuis; neque cuiquam honos & gloria niſi tibi tribuenda: tu enim omnia operaris. vnde non eſt quòd ſibi honorem vendicet homo,*

Lucæ 12.

Ierem. 2.

vaniſsimum honorem, externum bonum, quo non eſt quiſquam melior futurus, neque magis ſatur quàm famelicus cibis longè à ſe poſitis. externum enim eſt, & in alterius ſemper manu, & in ſingula momenta fragile & mutabile (vti etiam homo) difficillimum acquiſitu, facillimum vt amittatur; quod nemo certò vnquam
Ierem. 17. *poſſedit, vel retinuit vno momento: inſcrutabile enim eſt cor hominis, & quis cognoſcet illud: diuitiæ verò quid ſunt niſi terra vilis, quibus commoditates quidem multæ parantur, ſed ſpinoſæ, adeò vt beatiſsimus ſit qui te imitatur, & quàm minimis indiget pharmacis & ſubſidijs alienis, quando nullius indigere in hac miſera vita non poteſt? Et verè miſer eſt, qui omnia adhibet, vel ſaltem plurima, eaq; conſectatur, cùm ſola beatitudo ſit & quies, plurimis & velle & poſſe carere. Numquam igitur deinceps optabo, vt hoc vel illud eueniat, ſed vt tua ſolùm ſanctiſsima voluntas fiat, quia ſola vtilis, iucunda & ſalutaris. Si meam illi coniunxero, pacem inuenire potero. nemo enim ei reſtitit, & pacem habuit: cùm tu ſis ſolus Dominus, & nos inutiles ſerui. Tu ſolus Rex potens & ſapiens, qui ab æterno à fine ad finem & prudentiſsimè & pro tua voluntate optimè omnia diſpoſuiſti; tu ſolus noſti finem, quem rebus omnibus ſtatuiſti; quomodo igitur media eligere potero vel audebo? tu optimus architectus ſolus ideam habes, & omnia in pondere, numero & menſura ordinaſti; quomodo igitur ego deſignare in animo meo aliquid poſſum, niſi imprudentiſsimè? quemadmodum enim in mundo partes eius ordinaſti, & in corpore noſtro membra, & vtriſque vires, & formam, & ſitum ad finem propoſitum tribuiſti: ita facis, Deus meus, & feciſti de nobis, vt ædifices Ieruſalem cæleſtem, ad quam lapides viui coaptamur. Fac, quæſo, ſicut optimè conuenire noſti, & quibus expediat inſtrumentis, & quadra, & poli, & colloca, ô Sapientia æterna: omnem ſollicitudinem meam in te proijcio, & hoc vnum opto, vt fiat de me ſanctiſsima voluntas tua; ſucceſſum non hunc vel illum voueo in quauis re, ſed ſanctiſsimam fieri voluntatem tuam; imò nec opto ſcire, quia tibi ſcio eſſe curam de me, neque ſcientiam meam vtilem eſſe, cùm incertæ ſint omnes prouidentiæ noſtræ, &*
Sap. 8. *tu ſolus attingas à fine vſque ad finem, ſuauiterq; omnia diſponas,*

nas, nec ſit qui poßit reſiſtere voluntati tuæ. Certò etiam noui eo te maiorem mei curam ſuſcepturum, quo ego minùs de me anxius fuero, & magis paternæ curæ confiſus altiora me non quæſiero, ſed ea quæ ſunt placita coram te. Quòd ſi tunc gauderem, cùm omnia pro arbitrio facere poſſem, & viam quamlibet cæcus, miſer & inſipiens deligere; quanto magis gaudere debeo, quòd tu, Sapientia æterna, digneris curam de me ſuſcipere? tamquam ſi ſolus eſſem in vniuerſo? Abſit ergo vt vnquam aliquid cupiam præter tuam ſanctißimam fieri voluntatem. meam illi conſecraui & conſecro, vt inueniat in te dulcißimam, ſuauißimam & ſecurißimam pacem, quæ exſuperat omnem ſenſum, cui nihil comparari poteſt, nullum eius pretium inueniri: ſic enim homo incipit guſtare beatitudinem, & videre quàm ſuauis ſis, ô Domine, & quòd voluntas tua ſuper mel & fauum, & ſuper aurum & topazium, & tu ſuper omnia, & in te omnia, & extra te nihil, ô Deus meus, qui es benedictus in ſæcula.

Alia breuior.

AGnoſco, Domine, quòd in pace factus ſit locus tuus; cupio igitur illam ſeruare, vt tu, Domine mi, mecum maneas, & in te quieſcat anima mea, & delectetur in te; nihil ſcio eſt, quod paci illi quæ in te eſt, comparari valeat, & pluſquam iuge conuiuium eſt ſecurum cor quod inhabitas. Abſit ergo, Domine mi, vt iſta res me turbet, N. hanc petam, de illa doleam. quæ enim adferre vllum mihi bonum poteſt, ſi pace caream? & cur præ ſordibus his, ſummum hominis bonum perdam, pacem inquam animæ meæ? habeant ſibi omnia quæ volunt huius ſæculi filij, ego autem in te gaudebo, & exultabo in Deo IESV *meo. & tu diſpulſâ nube, lucidißimo radio vultus tui facies vt tu ſolus ſis amabilis animæ meæ. Numquid, etſi omnia haberem, omnia abijcere deberem, ſi bonum meum vnicum tollerent, pacem meam? equidem ideò petuntur & quæruntur, vt quieſcat cor noſtrum; ſed inquietum ſemper erit donec in te ſolo quieſcat. Cur ergo non reſpuam, quod dum longè eſt, & extra muros eſt, velut hoſtis, aſpectu ſolo & af-*

fectu turbat animam meam? Abſit, Domine, auerte hoc à ſeruo tuo, cuius certè pax & omne bonum eſt in voluntate tua conquieſcere. tu noſti quid expediat gloriæ nominis tui, & meæ ſaluti: & quidquid eueniat, nihil, ſcio, fit, non capillus de capite cadit, non arena mouetur abſque prouidentia tua: vnde nec mirari poſſum, nec vnquam queri. facta enim eſt & fiet volũtas tua & mea, quia toties eam obtuli, & eam offero iterum, & humillimè rogo, vt nunquam, ô Sapientia æterna, quidquam ſecundùm meam voluntátem facias, aut fieri permittas. renuntiaui illi & renuntio, quia ita tibi placet, vt fiat mihi ſecundùm beneplacitum tuum, & ſic velut in tranquillo nauigans, ad te, Domine, & portum ſecuriſſimum æternitatis peruenire valeam. Amen.

Praxis ad acquirendam conformitatem voluntatis noſtræ cum diuina, & pacem.

1. Threni. PRimò, peccata, etiam minima, diligenter vita, & leges ſerua. Peccatum enim, vt ait Ierem. peccauit Ieruſalem, propterea inſtabilis facta eſt. Omne enim peccatum inſtabilitatem adfert, & turbationem & confuſionem; vt patet in Caim, Adamo; atq; Iſaia 57. adeò impius, quaſi mare feruens, quod quieſcere non poteſt. Vtinam, ait Dominus, attendiſſes mandata mea, facta fuiſſet ſicut flumen pax tua: at verò non eſt pax impiis.

Secundò, fortiter ſupera te, & abſtine ab iis quæ pacem turbant. Si enim hoſti reſiſtis, & tranquillitatem reipublicæ turbanti; cur non omnibus viribus niteris, pacis animi impedimenta tollere?

Tertiò, pius eſto erga proximum; nec facilè iudica, aut durê Matt. 11. habeas. Diſcite enim, inquit Chriſtus IESVS, à me, quia mitis ſum, & humilis corde, & inuenietis requiem animabus veſtris.

Quartò, conſtanter tua age, & nihil niſi conſultò, maturè ac temperatè. tum enim, neque vrgere conſcientia, neque angere nos pœnitudo, néque arguere meritò quiſquam poteſt. Præcipitantia omnis ferè harmoniam animæ perturbat.

Quintò, ex omnibus aliquid collige ad pietatem & virtutem: hinc enim magna pax, cùm nihil propè in animam ingrediatur, quod eam turbet: quæ enim extra nos, nihil nos mouere poſſunt. quod diligenter expende.

Sextò,

Sextò, diuinam prouidentiam & pręſentiam in omnibus conſidera, Deoque omnia tribue. idque eſt præcipuum omnium, & ſolidiſſimum, & à ſanctis Patribus laudatiſſimum & vſitatiſſimum iiſdem exercitium.

Septimò, aliorum iudicia contemne. Nihil enim ita pacem turbat, atque illa vereri, ad ea ſe fingere, vitamque inſtituere.

Octauò, nihil ſpera, aut time in tranſitoriis: ſed reſignatus eſto; & magna cum libertate in voluntate Dei conquieſce, nec cum tranſitoriis mutabere. Etenim cùm ſemper Dei voluntas ſit effectum ſuum habitura, quidquid fiat; ſeu proſpera, ſeu aduerſa, tibi certò bona erunt, & ſemper habebis quod optas; tibique diligenti Deum, omnia cooperabuntur in bonum.

Nonò, ſæpè te reſigna. quod hac iaculatoriâ, vel ſimili etiam fieri poteſt: O ſuauiſſima pax, & gaudium meum, Deus meus: ex quo, & in quo, & per quem ſunt omnia: nihil cupio extra te, quia inquietum eſt cor noſtrum, donec requieſcat in te: fiat in omnibus ſanctiſſima voluntas tua. vel, Fiat voluntas tua ſicut in cælo, & in terra. Quam petitionem trecenties ſexagies quinquies aliquando beata illa Gertrudis pientiſſimè pronuntiabat, *Bloſ.* Deoque gratiſſimum eſſe ſacrificium intelligebat. Vt autem id vtiliùs fiat; repetam, quod tetigi ſuperiùs: non ſufficere, ſi in genere nos reſignemus; ſed oportere ad particularia deſcendere; & in ſingulis, tamquam ſi neceſſe foret, vel Deus à nobis peteret, nos reſignare; & tamdiu nos exercere, donec iidem ſimus in proſperis & aduerſis, & vultus noſter non ampliùs in diuerſa mutetur. Imò, omne gaudium exiſtimemus, cùm in tentationes varias inciderimus.

Praxis huius eſſe poterit: Si fingamus iam hac vel illâ re carēdum, conſolatione, honore, ſcientiâ, commodis, quibus alii abundent; imò virtutibus & gloriâ in cælo; hanc vel illam tentationem, aut iniuriam tolerandam; huc vel illuc migrandum; ſanitatem auferendam, opes, honores, famam, amicitiam, recreationem, vel etiam vitam. & mox, non quaſi ab homine auferenda ſint, ſed quaſi a Deo repetenda, illi libentiſſimè, totoque animo reſignare voluntatem noſtram magno amoris affectu. Neque ceſſandum, donec, vt B.P.N. cùm de electione agit, monet, ſentiamus indifferentiam, & reſignationem perfectam. Quam expreſſit beata Gertrudis, iuſſa eligere à Domino ſanitatem aut mortem; reſpondit enim: Vehementiſſimè deſidero, vt non facias voluntatem meam. Et hoc pacto in altiſſima pace ac gaudio permanere conſueuerat. Nam qui in Deo ſcit ſe habere omnia, cæteraque nihil æſtimat, & attendit voluntatem eius eſſe optimā

 &

& vtiliſſimã, omnino conquieſcit. vnde Thom. à Kempis lib. 1. c. 30. cui omnia vnũ ſunt, & omnia ad vnũ trahit, & omnia in vno videt, poteſt ſtabilis eſſe corde, & in Deo pacificus permanere.

Secundò, percurre aliquando, vt initio anni, menſis, hebdomadæ, ſemel atque iterum per diem, imò ad ſingulas horas, breuiter quæ accidunt in mundo triſtia, atque tibi accidere etiam poſſe attende, atque voluntati Dei te reſigna. & quæcumque in mundo fiunt contemplare, vt ab illo facta aut permiſſa; perſæpe hoc modo, maximè dum oras, in hac auri fodina, te exerce. Neque tantùm aduerſa prouideas, verùm etiam proſpera; & vide an, ſi tibi obtingerent, ineptâ lætitiâ de ſtatu mentis deiicerere. Nam vt Poëta: Si vis lumine claro cernere verum, tramite recto carpere callem; gaudia pelle, pelle timorem, ſpemque fugato, nec dolor adſit. Nubila mens eſt, vinctaque frænis, hæc vbi regnant.

Tertiò, conſidera omnes actiones & tempora (vt fit in omni Ordine) eſſe rite diſtributa, & ſerua, quemadmodum vides bonos Religioſos factitare, & fabros omnes menſuras ad amuſſim obſeruare; tempore enim omnia metiri conuenit. Neque hoc ſolùm; cura inſuper tua ordine recto & bono poſita eſſe etiam minima, cum numeris, vt facilè reponantur, vti docent Notarij & procuratores. Statue ergo quid, & quomodo hoc menſe, ſeptimanâ, die, horâ agere velis, quoad fieri poteſt: ita enim in omni diſciplina & iudiciis fieri cernis. Anxietas tamen abeſſe debet. Hinc B. Tereſa nolebat taxam fieri aut dari, vt illa tolleretur. Et ſanè cũ neſcias, quando vocandus ſis à Domino, in id quod præſens eſt, tãtùm te incumbere oportet, & id curare quoad fieri poterit, vt nihil fortuitò facias. non enim decet ſapientẽ dicere, Non cogitabã; nõ filiũ patris æterni, qui ab æterno omnia ordinauit & diſpoſuit, à fine vſque ad finem. Atque adeò prudentis eſt, quid dicat, bis ad limam reuocare, antequam ad linguam. & meritò, cùm & de otioſo verbo ſit reddenda ratio; & videamus tãto ſtudio phraſes & loquendi modos elegantiores ab hominibus conquiri, quanto igitur magis prouidendũ, quomodo Chriſtianè, & vt filij Dei loquamur? Inſuper cogitationes ordinare, certaſq; admittere, atque imaginationẽ figere tantùm in re vtili ſuadent ſpirituales magiſtri, ideoque communicationem cum Deo, & præſentiam eius adeò commẽdant. Et quidem S. Bernardus & Hugo Lincolnienſis, eximii hac in re fuere, quippe qui extra oratorium curas manere tam facilè iubebant, atque Abraham famulos & aſinos ad pedem montis, dum ſacrificium compleſſet, opperiri.

Quartò. modeſtum & quietum te ſerua & extra turbas: ſiquidẽ corporis quies & ſolitudo ad animi quietem plurimùm facit. vti enim

enim vaſe moto turbatur aqua; ita corpore agitato anima quietem retinere vix poteſt.

Quintò, ad pacem etiam conducit alterius quietem non turbare, vt Albert. c. 13. de pace.

Sextò, alienis te rebus ac muneribus nequaquam immiſce, neque de iis percunctare, aut ſermones temerè admitte, maximè de nouis, quòd ſpe metuque animum agitare iſta ſolita ſint imperfectorum.

Septimò, ſimiliter reſpectus humanos contemne, cogitando te Deo ſeruire, & ab eo mercedem exſpectare & non ab hominibus.

Octauò, mutatio locorum crebra, exercitiorum, librorũ, quieti obſunt plurimũ, vti & citò credere: quia is leuis eſt corde, Sapiẽtis teſtimonio. deniq; quãdiu irreſignatus eris, quietẽ non inuenies.

IACVLATORIÆ.

Calicem, quẽ dedit mihi Pater, non vis, ô anima mea, *vt bibã illũ?* Ioan. 18.

Non haberes (ô aduerſitas) *poteſtatem aduerſum me vllam, niſi tibi datum eſſet deſuper.* Ioan. 19.

Domine, vt ſcuto bonæ voluntatis tuæ coronaſti nos. Pſalm. 5.

Qui tetigerit vos, tangit pupillam oculi mei. Zach. 2.

Domine, quid vis me facere? Act. 9.

Omnem ſolicitudinem veſtram proijcite in eum, quoniam ipſi eſt cura de vobis. 1. Pet. 5.

CAPVT XXII.

De Notis ſalutis, quibus in tanta incertitudine cognoſcere quis poteſt in vitæ ac viæ termino an rectam tenuerit.

HOrtatur nos Apoſtolus Petrus, vt per bona opera certam faciamus vocationem noſtrã: nihil enim maiori ſtudio faciẽdum eſt; nihil maiori ſolatio cognoſcitur in tanta ſalutis incertitudine. idcircò poſt longam tractationem variorum exercitiorum, poſt decurſas vias tres, vitæque piæ nauigationem, portus ſecuri atque ſalutis ſigna iuuat conſiderare. *1. Pet. 1.*

Primum eſt, fides viua & ſimplex: quâ corde creditur ad iuſti- *Rom. 10.*

iuſtitiam, & ore fit confeſſio ad ſalutem : hac credidit Abraham Deo, & reputatum eſt ei ad iuſtitiam, & ſalui facti ſunt cum Noë, quotquot teſtimonio fidei probati inuenti ſunt. Indicium huius eſt, zelus eam propagandi, abhorrere hæreſim, in credendo ſimplicitatem ſeruare, & eam quam lingua loquitur, vita ac moribus fateri.

Secundùm, mãdata Dei conſtanter obſeruare, & grauiora peccata deuitare, ac ſincerè cũ Deo ambulare: ſcriptũ eſt enim: Si vis ad vitã ingredi, ſerua mandata, & ſi cor noſtrũ nõ reprehenderit nos, fiduciã habemus ad Deũ, & quidquid petierimus, accipiemus ab eo: caritas enim huiuſmodi certiſſimum habet ſignũ iuxta id æternæ Veritatis: Qui habet mandata mea, & ſeruat ea, hic eſt qui diligit me. Dixi ſincerè ambulare ſignum eſſe: ideò enim Dauid dicitur fuiſſe vir ſecundùm cor Dei: ideò acceptus illi fuit Ezechias, & exaudita illius oratio, cũ ſic oraret: Obſecro, Domine, memento, quæſo, quomodo ambulauerim corã te in veritate. Ideò odibiles Deo Phariſæi, & publicanis ac meretricibus poſtpoſiti in regno cælorum: ſimulatōr enim & callidus prouocant iram Dei; & contrà, vbi veritas de terra orta eſt, iuſtitia de cælo proſpicit.

Matth. 19. *1. Ioan. 3.* *Ioan. 14.* *Iſaiæ 38.* *Iob 36.* *Pſal. 84.*

Tertium eſt, tribulatio: ſi enim oportuit Chriſtum pati, & ita intrare in gloriã ſuã: & quia acceptus Deo erat Tobias, neceſſe fuit vt tẽtatio probaret eum; & ſi per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei; beati vtique erimus cum SS. Martyribus, ſi cõpatimur Chriſto & Sanctis, vt & conglorificemur. Tribulatio enim patientiã operatur, patiẽtia probationem, probatio ſpem, ſpes autem non confundit. Id D. Paulus egregio ſimili exprimit, dicẽs Deum flagellare omnem filium, quem recipit: imò ipſe Dominus: Ego, quos amo, arguo & caſtigo. Impoſſibile eſt, ait Hieron. vt præſentibus quis & futuris fruatur bonis, vt hîc ventrẽ & illic mentem impleat, & de deliciis tranſeat ad delicias. Hilarius de Trinitate, Proprium hoc, ait, Eccleſię eſt, vt tũ vincat, cùm lęditur; tũ intelligat, cùm argui-

Lucæ 24. *Tob. 12.* *Act. 13.* *Rom. 8.* *Rom. 5.* *Hebr. 12.* *Apoc. 3.*

arguitur; tũ obtineat, cùm deſeritur. Sanctus autẽ Ambr. in hãc ſententiã ſic ait: Vt vinea dũ ligatur, erigitur, & reciſa nõ minuitur, ſed augetur; ita sãcta plebs dũ ligatur, erigitur; dũ humiliatur, attollitur; dũ reſcinditur, coronatur.

Quartum eſt, eleëmoſynæ addictũ eſſe. viri enim miſericordiarũ Dei filij dicuntur. imò Nyſſenus: Si, inquit, miſericordis appellatio Deum decet, ad quid aliud te ſermo Christi hortatur, niſi vt Deus fias, tamquam inſignitus propriâ notâ deitatis? Subſcribit Nazianz. dicitque, Nihil tam diuinũ homo habet, quàm de aliis benè mereri. Beati ergo miſericordes, quia miſericordiã conſequẽtur. Quod confirmat Propheta Dauid: Beatus, inquit, qui intelligit ſuper egenum & pauperem, in die mala liberabit eum Dominus: in die certè iudicij liberabit eum. Eleëmoſyna enim à morte liberat, & ipſa eſt quæ purgat peccata, & facit inuenire vitam æternã: &, vt Gregorius, Tanto quiſq; perfectior eſt, quanto perfectiùs alienos dolores ſentit. *Greg. Nyſſen. lib. de beatitud.* *In orat. de pauperum amore.* *Pſal. 40.* *Tob. 12.* *Gregor. 24. Moral.*

Quintum eſt, pauperẽ eſſe ſpiritu, & diuitiis cor non apponere. Prima enim beatitudo pauperũ eſt, & Dominus, Vę vobis, ait, diuitibus quia habetis hîc conſolationẽ veſtrã. vſque adeò verò id adſtruit, vt faciliùs camelũ dicat trãſire per foramen acus, quàm diuitẽ intrare in regnũ cęlorũ: ideoq; pauperes elegit in hoc mundo, aut eiuſmodi diuites, qui gratiâ eius ita cõparati erãt, vt nuntiũ opibus ſtatim remitterẽt: adoleſcentem autẽ illum repulit, quia multas habebat poſſeſſiones, iiſque corde adhærebat. *Matth. 19.*

Sextum eſt, humilitas: in ea enim oſtendit ſe Chriſtianus Chriſti diſcipulũ dicẽtis: Diſcite à me, quia mitis ſum, & humilis corde. Imò id aſſeruit Dominus dicens: Amen dico vobis, niſi conuerſi fueritis, & efficiamini ſicut paruuli, non intrabitis in regnũ cælorũ Stude igitur quiſquis es recũbere in nouiſſimo loco: omnis enim qui ſe humiliat, exaltabitur; & qui ſe exaltat, humiliabitur; neq; ſuper vllum requieſcet ſpiritus Domini, niſi ſuper humilem & quietum. Gregorius: Euidentiſſimum ſignũ reprobòrũ, eſt ſuperbia, electorum verò humilitas. Auguſtinus verò, *Matt. 11.* *Lucæ 14.* *Iſaiæ vlt.*

Quem

Quem ſuperbū videris, filium eſſe diaboli non dubites.

Septimū eſt, caritas erga proximū: in hoc enim cognoſcent omnes, ait Dominus, quòd diſcipuli mei eſtis, ſi dilectionem habueritis ad inuicem; maximè verò inimicis
Luc.6. ignoſcere, iiſq; benefacere. Dimittite, ait Dominus, & dimittetur vobis; & Sapiens, Relinque proximo tuo nocēti
Eccli 28. te, & tunc tibi deprecanti peccata ſoluētur. Quotidie itē in oratione Dominica id nobis inculcatur, quòd quâ
Luc. 6. menſurâ menſi fuerimus, eâdem remetietur nobis: nolite iudicare, & non iudicabimini. Pertinet verò hoc ſignū ad
Iudith 5. manſuetudinem; manſuetorum verò & humilium ſem-
Chryſoſt. per Domino placuit deprecatio. Signum huius, mala de proximo grauatè audire & credere. ſicut difficilè aliquis ſuſpicatur malum, qui bonus eſt; ſic difficilè aliquis ſuſpicatur bonum, qui malus eſt. in quo enim quis alium iudicat, in eo ſeipſum condemnat. Bonis eius congratulari. Scias, ait rectè Seneca, eum multis virtutibus abundare, qui alienas virtutes amat.

Octauum, frequentare Sacramenta confeſſionis & cō-
Ioan.6. munionis. dixit enim Dominus, Qui manducat meā carnem, & bibit meum ſanguinē, in me manet, & ego in eo: & iterum, Qui manducat hunc panem, viuet in æternum. Id verò accipe, ſi piè ac deuotè fiat; ſi enim negligenter, verendum ne in iudicium manducet & bibat potiùs, quàm ſalutem.

Nonum eſt, libenter audire ac meditari verbum Dei, maximè de Chriſti paſſione: non enim ſinit irremuneratū
Ioan.8. Deus, quidquid ſuæ paſſioni fuerit oblatum? Qui ex Deo
Ioan.6. eſt, ait Dominus, verba Dei audit. Impiis durus eſt is ſermo; &, Quis, inquiunt, poteſt cū audire? at verò piæ men-
Pſal.118. tes cùm Dauide exclamant, Quàm dulcia faucibus meis eloquia tua! ſuper mel ori meo. oueſque Chriſti gratanti animo vocem eius audiunt, & cognoſcunt eam, ac ſequuntur, non verò vocem alienorum. Neque audiunt tā-
Matth.4. tùm, ſed paſcuntur verbo eius. non enim in ſolo pane vi-

uit homo, ſed in omni verbo, quod procedit de ore Dei.

Decimum eſt, reſignatum eſſe & paratum, ad Dei ſequendam voluntaté: idem enim velle ac nolle, certum amicitiæ cum Deo eſt argumentũ. ideò Dominus: Quicũque fecerit voluntaté Patris mei qui in cęlis eſt, ipſe meus frater, & ſoror, & mater eſt. Ideò Dauid dicitur eſſe vir ſecundùm cor Dei, quia faceret omnes voluntates eius. Ad quod B. Auguſt. appoſitè dixit Domino; Optimus miniſter tuus eſt, qui non magis intuetur hoc à te audire, quod ipſe voluerit; ſed potiùs hoc velle, quod à te audierit. *Matth.12.* *Actor.13.&* *1.Reg.13.*

Vndecimum eſt, actum aliquem heroicum ex caritate, vel zelo ſemel facere, vt in Abrahamo accidit, cui ob pręclarum illud facinus, ſic Dominus loquitur: Per memetipſum iuraui, quia feciſti hãc rem, & nõ pepercisti filio tuo vnigenito propter me, benedicã tibi, & multiplicabo ſemen tuũ, ſicut ſtellas cæli, &c. Ita etiã Phinees zelatus eſt pro Deo ſuo, expiauitq; ſcelus filiorũ Iſraël, & reputatum eſt ei in iuſtitiã, in generationẽ & generationem in ſempiternum. Huc pertinet Religionẽ ex caritate & zelo honoris Dei ingredi, omniaq; relinquere, vt Chriſtum ſequamur. Hoc enim pacto de mundo, de carne, de cognatione, de libertate, de vita ſua victoria obtinetur; ideoque Dominus Apoſtolis, Apoſtolicamq; vitam ſequentibus, dixit, Vos qui reliquiſtis omnia, & ſecuti eſtis me, centuplum accipietis, & vitam æternam poſſidebitis. *Gen.22.* *Pſal.105.&* *Num.25.* *Matth.19.*

Duodecimum eſt, cultus beatiſſimæ Virginis ſingularis, idque communi conſenſu Sanctorum: ideò ſtella maris, ciuitas refugij, mater miſericordiæ appellatur. Memorare, ait Bernard. eam compellans, ô piјſſima Virgo, à ſæculo non eſſe auditum, ad tua currentem præſidia, tua implorantem auxilia, tua petentem ſuffragia eſſe derelictum. Poteſt verè Domina noſtra illud Sapientiæ ſibi vſurpare: Beatus vir qui vigilat ad fores meas quotidie, & obſeruat ad poſtes oſtij mei; qui me inuenerit, inueniet vitam, & hauriet ſalutem à Domino. *Prou.8.*

TRIGESIMÆ SECVNDÆ IMAGINIS

ANNOTATIO.

Bonauent. Sicut, ô Beatiſſima, omnis à te auerſus & deſpectus, neceſſe eſt vt intereat; ita omnis ad te conuerſus, & à te reſpectus, impoſſibile eſt vt pereat.

Conſidera, quantum Beatiſſima Virgo & mater A *Maria, à Deo, eiuſq́ curia cæleſti honoretur: tu imitare; ama vt Matrem, venerare vt Dominam, cole vt Patronam, tum* B *votiuâ peregrinatione, tum multâ oratione: ſuſpende illi, & dedica arma vanitatis tuæ, tuaq́ pia ac ſancta deſideria commenda; vti fecit* C *B. Ignatius. hæc eſt enim aduocata noſtra, conſolatio* D *afflictorum, refugium in omni* E *tentatione, portus* F *naufragantium, & auxilium in cunctis malis omnium in ſe ſperantium. Verùm vt impetres, ait Bernardus, orationis eius ſuffragium, non deſeras eius conuerſationis exemplum; & reſpiremus (vt Bonauentura loquitur) ad illam in omni actione noſtra, & reſerabit nobis atria triumphantium.*

CA-

A
F
E
D
B
B
B
32

CAPVT XXIII.

Meditatio de B. Virginis imitatione.

COMPOSITIO LOCI. Contemplare Beatam Virginem in medio paradiſi ampliſſimi, ſtipatam vndique Angelorum & Sanctorum agminibus.

PRÆLVDIVM II. Roga illam, vt tibi dignetur ſingularem erga ſe affectum impetrare.

PARS I. Conſidera, quomodo Beata Virgo erga ſe affecta fuerit; vtque mox creata abyſſum erga ſe diuinæ bonitatis intuita, ſe velut nihilum & abyſſum miſeriarum contempſerit: etſi enim cognoſceret pleno intellectu, ſe tantis donis ornatam; videbat tamen manifeſtè cuius illa eſſent, Dei ſcilicet, ac nihil eorum ſibi deberi; ſed potuiſſe in omnes miſerias, quemadmodum ceteri hominum, cadere, ac proinde non eſſe quòd alicui ſe præferret, ſed Deo præ omnibus plurimum debere: neque quidquam poſſe perſoluere. ita extra ſe in Deo poſita cantabat ex tũc, *Magnificat anima mea Dominum*; eò certè magis, quo ſe magis annihilabat. Scrutare & tu originẽ tuam, ac nihilũ, & diuinæ bonitatis abyſſum erga te contemplare. Secundò, cùm verò iam nata eſſet, nihil niſi infantile præ ſe ferebat, etiamſi vndique virtus eluceret. Aſpice vt anima illa beatiſſima ſe erga Deum, erga parentes, alioſque omnes habebat, quo ſenſu ex tunc ſacra omnia & cæleſtia corpora intueretur. Tertiò, contemplare quomodo trimula in templum aſcenderit, erga Superiores, æquales ibi ſe habuerit: ancillaria opera cuiq; deferebat, in omnibus promptiſſima cum geſtu humili, facie ad omnem modeſtiam compoſita, ita vt quotquot illam viderent, humilitatis & caſtitatis affectum induere cogerentur. Quartò,

Cognitio ſui & humilitas.

Lucæ 1.

Præſentatio.

Obedientia.

cùm autem nubilem ſe ſciret, contemplationi altiſſimæ dedita, ſi legi parendum foret, valdè optabat ſaluâ virginitate humilem & abiectum ſponſum, eique deſeruire, vti etiam reipsâ præſtitit, & in omnibus obediens fuit: &, ne ſe fortè honoraret, ſecretum omne reticuit incarnationis Filij Dei; verùm cùm illud declaraſſet Deus ſanctæ Eliſabethæ, omnia Deo tribuere, eumque magnificare cœpit. Ex hac eadem humilitate in congreſſibus primum vbique locum cedebat, vltro officijs omnes & honore præueniebat, vt dum Eliſabetham viſitauit: leges etiam quæ peccatum ſupponebant, vt purificationis, libenter ſeruabat. Quia verò creſcebat cum filio ætate & gratiâ coram Deo & hominibus; ipſo nato humilitatem maiorem & inde paupertatem in Bethleem, in Nazareth, & Ægypto ſeruabat: Regibus omnibus, & omnibus etiam inferioribus libenter parebat, neque petebat ſedere à dextris vel ſiniſtris; ſed, cùm potuiſſet diſpenſatione filij, Apoſtoli & ſacerdotis munus conſequi, maluit in humilitate ſeruire, quàm priuilegio exaltari. Tandem in morte Domini iuxta crucem ſtetit, vt particeps iniuriarum fieret, & in corde ſuo filij dolores altiùs imprimeret. Cùm verò poſt aſcenſionem cum Apoſtolis exſpectaret Spiritum ſanctum, humiliter poſtremo ſe loco collocauit, & deinceps cum pauperibus viduis humillimè vixit. Percurre nunc diem cum illa, & vide ſingula opera. v.g. quomodo in oratione, cubiculo, per domum, ambulando, colloquendo, edendo, dormiendo, &c. ſe habuerit. Ex hac virtute, puriſſima ſequebatur intentio, cuius defectu vide quàm ſępè tua opera inficiantur. Nullius creaturæ amore tenebatur, ſed ſenſualitati vbique reſiſtebat. quod vnicum impedimentum amoris Dei in te recognoſce.

Puritas. *Luca 1.* *Profectus.*

Caritas proximi. PARS II. Conſidera Primò, quomodo B. Virgo erga homines omnes afficiebatur, ſummo ſcilicet affectu, tum ex naturæ ſimilitudine, tum quòd eſſent imago Dei ſuique

ſuique filij, hereditas eius, & proinde etiam ſuo ſanguine redempti. Vide quo affectu bonos intuebatur, nempe vt ſubditos, amicos & filios ſibi in cruce commendatos. nec vlla mater ſic filios, vt ipſa eos, amabat, & amat: vti amantiſſima mater ijs gratulabatur, & eorum vt ſua bona reputabat, & ad Deum omnium fontem recurrebat, & gratias agebat. Verùm, vt eſt amor ſollicitus, videns poſſe deficere, vehementi oratione Deum Patrem Filiumque rogabat; Conſerua hoc Deus quod operatus es in nobis, &c. Secundò, ſi malos videbat, multâ amaritudine cordis, ſed cum dulcedine ijs compatiebatur: omnia in melius interpretabatur; patienter tolerabat, cogitans ſibi idem accidere potuiſſe; vt imagines Dei diligebat, vt ambulantes in crepidine putei infernalis, circumdatos vinculis peccati & dæmonibus videbat, & animare conabatur: & ad Deum conuerſa ardentiſſimo zelo ſuccenſa æſtuabat, atque cum Paulo optabat anathema eſſe; cum Moyſe, deleri de libro vitæ, vt illi viuerent, In me, aiebat, ſit maledictio; fili mi, parce, parce. Poſteà vbi poterat, ſereniſſimo vultu, & ſuaui eloquio ſuper mel & fauum prodeſſe, hortari & trahere conabatur: ſic Magdalenam ſuſcepit, ſic Petrum lapſum, &c. Tertiò, ſi videbat pauperes, eos particulariter amabat, vt filio ſimiliores: vti Reges regum filios maiori beneuolentiâ proſequuntur: cum ijs libenter verſabatur, filium imitata, qui paſtores, piſcatores & pauperes vocabat, euangelizabat. Si diuites & potentes, illorum ſortem miſerabatur, cogitando, Væ vobis diuitibus; &, Quàm eſt difficile diuites intrare in regnum filij mei! Erga Superiores admodum erat affecta, ac proinde magnâ reuerentiâ eos proſequebatur; cum amore & gaudeo parebat ad nutum, vt declarauit primò in parentibus, inde Præfectis templi, tum S. Ioſepho: nihil quoad poterat, ſine eorum faciebat arbitrio, ſed per plenam abnegationem in voluntatem Dei ſe reſignabat, eam me-

Quomodo erga bonos afficeretur.

Quomodo erga malos.

Patientia.

Zelus animarum.

Quomodo erga pauperes affecta.

Quomodo erga Superiores.

 dul-

dullitus ampleĉtebatur cum magna in Deum fiducia: vt clariſſimè docuit in Incarnatione, item dum in Ægyptum eundum, & inde fuit redeundum, &c.

Quomodo erga creata affecta.

PARS III. Erga omnia creata ſic erat affecta, vt nihil appeteret, fugeret, optaret, niſi in quantum Deus vellet, & ad eius purum honorem pertineret; vnde quocumque euentu quieta & libera erat: nihil enim creaturis, ſed Deo immediatè, & Dei prouidentiæ aſſignabat, eiq́; ſe æquo ac imperturbato animo ſupra viciſſitudines rerum humanarum ſecura committebat; ſiue paupertas in natiuitate, ſiue exilium, ſiue perſecutio toleranda eſſent. Secundò conſidera, quanta hinc in omnibus ſenſibus mortificatio ſequeretur, quomodo eorum oblectamenta fugeret. vide hîc ambulantem, loquentem, laborantem, orantem; & contemplare oculorum modeſtiam, ſilẽtium, aut breuem, ſuauem & pacificum ſermonem. vnum enim quærebat, & in vno omnia inueniebat. O quàm beata anima, quæ Reginam cæli in iſtis imitari conatur!

Mortificatio.

Caritas Dei.

Poſtremò, hinc ſequebatur erga Deum puriſſimus amor, quo vanis omnibus phantaſijs excluſis, libero mentis volatu in omni occaſione mentem leuabat, vnam Dei voluntatem volebat, & collectis animæ viribus intra ſe habitabat, & ſimul in Deo manebat: nihil amabat niſi Deum, quaſi Deus ſolus & ipſa ſola in mundo eſſent, ſiue domi, ſiue foris, vbique Deo intenta, & ſemper, vt Angeli, videbat faciem Patris, habendo cor eleuatum (quod perfectionis compendium omnes dicunt.) Conſidera, etiam quos affectus amoris in Chriſti infantia exercuerit, in Bethleem, in Ægypto, in Nazareth, amplexus, oſcula, obſequia dulciora ſuper mel & fauum. Tertiò, conſidera iam quanta maieſtas & dignitas B. Mariæ: & finge tibi hominem ſecundùm corpus, pulcherrimum mortalium & abſolutiſſimum; ſecundùm animam, eiuſq́ue potentias, perfectiſſimum, quiq́ue omnes omnium Sanctorum virtutes, v.g. humilitatem S. Franciſci, Pauli

Dignitas B. Virginis.

çari-

caritatem longè ſuperaret; & gratiam haberet, quâ in Deum planè transformaretur; & decorem, quo omnes Angelos & Sanctos ſuperaret; quanti hunc faceres? quid ſi illum inſuper Deus ſummis honoribus dignaretur, & in eo ornando totus foret, eique omnes ſubijcere vellet, quantus is foret! Cùm hæc cogitaris, leuiſſimè adumbraſſe te noueris abyſſum gratiæ, pulchritudinis oceanum, gratiarum theſaurum, Dei (inquam) matrem, quo titulo nullus eſſe maior poteſt: ac proinde ſcias Deo gratius, hanc vnam coli, quàm omnes Angelos & Sanctos: hancq; vnã eſſe Deo gratiorem & magis caram (eſt enim mater Dei) quàm omnes ſimul, vt luna plus omnibus ſtellis lucet. ac proinde ei te conſecra: ſi enim quod vni ex minimis eius fit, illi fit, quanto magis quod Matri ſanctiſſimæ. Conſidera, quæ beneficia à B. Virgine acceperis tu & tui in omni ætate, & vide, vt nullus propè ſit angulus orbis, vbi non clareat miraculis. Conſidera, quæ non Sancti ab illa impetrarint, & quem affectum erga eam geſſerint, vt meritò dicatur, illius peculiari cultui deditum eſſe, ſignum eſſe prædeſtinationis certiſſimũ. Conſidera denique, quomodo ſanctus Spiritus Eccleſiæ inſpirarit hunc cultum Hyperduliæ, vt apparet Primò, in *Salue Regina*: Secundò, in templis, feſtis, Sodalitatibus, Ordinibus ad hoc erectis, in omni Officio, Miſſis, Horis, pſalterijs, roſarijs, in pulſu trino per diem, &c.

Oratio ad B. Virginem.

O Maria, Regina cæli & terræ, tu es ſpes omnium in te ſperantium, & refugium omnium miſerorum; ne auerſeris ergo miſerum me, miſericordiæ mater; qui miſericordiâ tuâ de miſerorum numero in filiorum tuorum ſortem ſperat trãſire. ad te enim ſicut ad medium, ſicut ad arcam Dei, ſicut ad rerum cauſam, ſicut ad negotium ſæculorum reſpiciunt & qui in cælo habitant, & qui in inferno; & qui nos præceſſerunt, & nos qui ſumus, & qui ſe- Bernard.

 quuntur,

quuntur, & nati natorum, & qui naſcentur ab illis. Illi qui ſunt *in cælo, vt reſarciãtur; & qui in inferno, vt eripiantur; qui præceſſerunt, vt Prophetæ fideles inueniantur; & qui ſequuntur, vt glorificentur. Eò beatam te dicunt omnes generationes, genitrix Dei, Domina mundi, cæli Regina, quæ omnibus generationibus vitam & gloriam genuiſti. In te enim Angeli lætitiam, iuſti gloriam, peccatores veniam inueniunt in æternum. Meritò in te reſpiciunt oculi totius creaturæ; quia per te, & in te, & de te, benigna manus Omnipotentis quidquid creauerat recreauit. Ego tali animatus fiduciâ, Mater pientiſſima, venio ſicuti ad vnicum aſylum & refugium meum: reſpice, precor, ad ſerui tui & filij ancillæ tuæ preces: reſpice ad neceſſitates meas, & dirige pedes in ſemitam mandatorum filij tui.*

Prou. 8. *Ab æterno ordinata es, & antequam terra fieret, vt ad te oculos attolleret quem culpa premeret, deprimeret afflictio; peccati reus, ſalutis incertus, & ab omnibus derelictus; vt in te, & per te, inueniret reus veniam, afflictus conſolationem, derelictus aſylum, inſipiens ſapientiam, peccator iuſtitiam, iuſtus perſeuerantiam.*

Bernard. hom. 2. ſuper Miſſus. *Vrbs verè refugij, portus naufragantium, & ſolatium omnium in te ſperantium. Tu ſtella maris, cuius radius vniuerſum orbem illuminat, cuius fulgur & perfulget in ſupernis, & inferos penetrat, terras etiam perluſtrans, & calefaciens magis mentes quàm corpora, fouet virtutes, excoquit vitia. Tu, inquam, es præclara & eximia ſtella, ſuper hoc mare magnum & ſpacioſum neceſſariò ſubleuata, micans meritis, illuſtrans exemplis. O anima mea, quæ intelligis te in ſæculi huius profluuio magis inter procellas & tempeſtates fluctuare, quàm per terram ambulare; ne auertas oculos à fulgore huius ſideris, ſi non vis obrui procellis. ſi inſurgant venti tentationum, ſi incurras ſcopulos tribulationum, reſpice ſtellam, voca Mariam; ſi iactata ſuperbiæ vndis, ſi ambitionis, ſi detractionis, ſi æmulationis, reſpice ſtellam, voca Mariam; ſi acedia, iracundia aut auaritia, aut carnis illecebra nauiculam concuſſerit mentis, reſpice ad Mariam; ſi criminum immanitate turbata, conſcientiæ fœditate confuſa, iudicis horrore perterrita, barathro incipias abſorberi triſtitiæ, deſperationis abyſſo, cogita Mariam. In periculis, in anguſtijs, in rebus dubijs*

bijs Mariam cogita, Mariam inuoca: non recedat ab ore, non recedat à corde, & , vt impetres eius orationis ſuffragium, ne deſeras eius conuerſationis exemplum: ipſam ſequens, non deuias; ipſam rogans, non deſperas; ipſam cogitans, non erras; ipsâ tenente, non corruis; ipsâ protegente, non metuis; ipsâ duce, non fatigaris; ipsâ propitiâ, peruenis, & ſic in temetipſo experiris, quàm meritò dictum ſit, Et nomen Virginis Maria. *Verè ſtella maris es, ô Domina mea, & pulcherrima aurora cõſurgens, nuncia ſolis Domini* IESV, *nuncia veræ ſalutis. O felix ſidus ſedentibus in regione & vmbra mortis! Tu Domina es; nam & hoc ſonat nomen tuum, nos ſerui tui; tu regina es, nos clientes tui; tu es ſpes vniuerſæ terræ, tu honorificentia gentis noſtræ, tu gloria Ieruſalem. multæ* Prou. 31. *filiæ congregauerunt diuitias, tu ſupergreſſa es vniuerſas. Tu ſola, velut Eſther Aſſuerum, Deum Patrem placaſti, & inueniſti gra-* Eſther 2. *tiam in oculis eius. Tu ſola Iudith vera Holofernem diabolum ſuperaſti. Recordare, Domina, quòd propter nos, & ex nobis exaltata ſis: tu ſoror, tu mater noſtra es, tu tota pulchra es, formoſa, &* Cant. 4. *macula non eſt in te, vt, cùm inueneris gratiam apud Deum, nos eheu! miſericordiam inueniamus per te, Mater noſtra, apud Patrem miſericordiarum, & Deum totius conſolationis filium tuũ, redemptorem noſtrum. Quomodo poſſes obliuiſci nos qui ſumus de familia & de domo Patris tui? introduxit enim te Rex in cellam vinariam, & ordinauit in te caritatem, vt quantum exaltata es ſuper cælos, tantũ miſericordiæ radijs ſplendeas in terris. Tu es enim mater pulcræ dilectionis, & timoris, & agnitionis, & ſanctæ* Eccli 24. *ſpei: in te gratia omnis vitæ & veritatis, in te omnis ſpes vitæ & virtutis. meritò igitur ad te leuaui oculos meos, quæ habitas in cælis, & omnia gubernas in terris. Tu, ſi vis, potes me iuuare: omnia tibi data ſunt à filio tuo; vt dicat iure ſeruus quidam tuus, Ex ore* Bernard. *tuo pendet conſolatio miſerorum, redemptio captiuorũ, liberatio* hom. 4. ſu- *damnatorũ, ſalus deniq; vniuerſorum. Altiùs ergo intueor quãto* per Miſſus. *deuotionis affectu à nobis te voluerit honorari, qui totius mundi* Bern. ſer. de *pulchritudinem in te poſuit, ô Maria: vt ſi quid ſpei, ſi quid gratiæ,* nat. Virg. *ſi quid ſalutis in nobis ſit, à te nouerimus redundare. Totis ergo medullis cordium, totis præcordiorum affectibus, & votis omnibus*

Mariam hanc veneremur, anima mea, quia ſic eſt voluntas eius, qui totum nos habere voluit per Mariam; hæc, inquam, voluntas eius eſt, ſed pro nobis. In omnibus ſiquidem benignitas eius, & per omnia prouidens miſeris, tentationem noſtram ſolatur, fidem excitat, ſpem roborat, diffidentiam abigit, erigit puſillanimitatem. Virgo, regia via eſt, per quam ad nos Saluator venit, procedens ex eius vtero, tamquam ſponſus de thalamo. Tenentes ergo viam, ô anima mea, ſtudeamus & nos per eam ad ipſum aſcendere, qui per ipſam ad nos deſcendit; per eam venire in gratiam ipſius, qui per eam in noſtram miſeriam aduenit. quæramus gratiam, & per Mariam quæramus, quia qui quærit inuenit, & fruſtrari non poteſt. Aduocatum vis habere ad Chriſtum, ô anima? ad Mariam recurre: exaudiet certè matrem filius. Cæterũ quidquid illud eſt, quod offerre paras, Mariæ commendare memento, ſi non vis ſuſtinere repulſam. Hæc peccatorum ſcala, hæc mea, ô Domina, maxima fiducia eſt, hæc tota ratio ſpei meæ. Sileat, miſericordiã tuam, Virgo beata, ſi quis eſt qui inuocatam te in neceßitatibus ſuis ſibi meminerit defuiſſe. A ſæculo non eſt auditum, quemquam ad tua currentem præſidia, tua implorantem auxilia, tua petentem ſuffragia à te eſſe derelictum. Sit igitur pietatis tuæ, Virgo benedicta, ipſam quam apud Deum inueniſti gratiam, notam facere mundo, reis veniam, medelam ægris, puſillis corde robur, afflictis conſolationem, periclitantibus adiutorium, & liberationem ſanctis tuis precibus obtinendo. Amen.

Bernard. Serm. de Aduent.

De aſſump. B. V. ſerm. 4.

Praxes colendi B. Virginem.

PRima. Habere in numerato beneficia, quæ per eam obtinuimus, atque his ignem caritatis eius fouere in pectore noſtro, & diebus eius feſtis ſolemnem memoriam facere, ac gratitudinem animi declarare.

Secunda. Ex gratitudinis & amoris affectu Sodalitati nomen dare, & leges ſeruare, ac conari aliquos inducere ad illius peculiarem cultum, maximè Sodalitatis erectionem, aut propagationẽ curare. Triſte certè eſt, videre honori duci, & ambitioſè peti, aliquâ ratione aſſcribi Principum familiæ, ſocietati ſagittariorum, & eiuſmodi; & ægrè adduci poſſe vt B. Virginis Sodalitati ſe quis

quis adiungat. Moleſtiam fingere, & fugere aliquam, eſt affe-ctum exiguum erga ſalutis certiſſimum præſidium profiteri.

Tertia. Sæpè Salutationem Angelicam recitare. Sancta Margareta Hungarica ad ſingulas imagines B. Virginis accurrens flexis genibus eam pronunciabat: B. Catharina Senenſis, etiam infantula, ad ſingulos gradus: idque gratulando ei maternitatem Dei, in quo priuilegio omnia continentur. Ideò S. Odilo ad illum Hymni *Te Deum*, verſum, *Tu ad liberandum ſuſcepturus hominem non horruiſti Virginis vterum*; demiſsè ſe flectebat: poſſetque quis in ſecreto terram oſculari. Quamuis autem vario fine illam Salutationem frequentare licet; tamen cùm Maria Virgo ſola cunctas hæreſes interemerit in vniuerſo mundo; pro iis extirpandis, & Eccleſiæ defenſione, ſæpè id faciendum eſt.

Quarta. Nihil aggredi, quin illi & per illam primitiæ Deo offerantur.

Quinta. Manè & veſperi, ac in prandio, dum pulſatur, eam ſibi præſentem facere, benedictionem ab ea petere: cui enim illa benedixerit, erit benedictus: & iterum per orationem, *Sancta Maria*, eam in patronam eligere: & vota, qui Religioſus eſt, mente renouare in manibus eius.

Sexta. Tria quotidie facere ad eius honorem. Primum, legere aliquas preces, v g. quinque Pſalmos, quorum initiales litteræ reſpondent litteris nominis eius, vel Antiphonam, vel Pſalterium D. Bonauēturæ, vel Horas B. Virginis: ſalutare eā in egreſſu & ingreſſu cubiculi, domus, & occurrēte imagine eius: Litanias recitare pro felici morte; *Magnificat* pro gratulatione de gloria, & dignitate eius. Pontifex Paulus V. conceſſit recitantibus *Aue* ad horæ pulſum centum dies Indulgentiarum. Secundum, facere aliquam mortificationem, tum corporalem, tum animi, vt ſequaris conuerſationis Mariæ exemplum, maximè verò imagines turpes eliminare, & pias ſubſtituere. Ieiuniū Sabbatinum ab omnibus ferè probis vſurpatur, imò in pluribus regnis ab omnibus ſeruari ſolitum. Tertium, facere aliquam eleēmoſynam corporalem, aut ſpiritualem, dotare virgines nubiles, aut ad Religionem adſpirantes ſanè laudabile, vti & facere ſermonem crebrò de miraculis & cultu B. Virginis, cùm publicè dicendum. Roſarium recitare, ad orationem quidem refertur, ſed peculiarem tractationem deſiderat, quam longiorem cum aliis, vt breuior ſim, in aliud tempus reiicio, cùm Domino viſum fuerit: tantummodò ſubiiciam Ludouici Bloſij peritiſſimi veri Roſarium. Primò, quia multis id arridere video; Secundò, vt ſuggeram hac ratione meditari volentibus materiam, poſtquam meditationis modum ex-

 poſui:

poſui: nam in eo myſteria vitæ Chriſti recenſentur, quæ in quinque partes diſtributa, vel plures crebrò percurrere commendat S Bonauentura.

Septima. Circa lectionem roſarij verbum tantùm addam, nimirum, vt in aliis orationibus, ſic & in hac præparationem aliquam neceſſariam videri: ac Primò, præſentiæ Dei renoua memoriam; Secundò, myſterium aliquod breui ſpatio expende. Primò ad *Credo*, fidem viuam excita, deinde in tribus Salutationibus primis ſpem, reſignationem & caritatem: ad orationem Dominicam, vt aliqui, intentionem etiam potes renouare, vel ſalutare vulnera Chriſti: deinde Salutationem Angelicam, vt B. Virgini præſenti, recita. Potes etiam cum variis Sanctorum choris id facere. v.g. in Prima decade, cum Angelis; Secunda, cum Patriarchis; Tertia, cum Apoſtolis; Quarta, cum Martyribus; Quinta, cum Confeſſoribus; Sexta, cum Virginibus. Sunt qui virtutem aliquam, per eam vt matrem optimam, in ſingulis myſteriis petunt, & eandem ab illa commodant: ac, cùm dicunt *Aue Maria*, mente addunt, *humillima*, v. g. Myſteria vulgò hæc aſſignantur:

Gaudij.

1. Annuntiatio Dominicæ incarnationis.
2. Viſitatio Eliſabeth.
3. Natiuitas Domini.
4. Oblatio Chriſti in templo.
5. Inuentio pueri IESV inter doctores.

Doloris.

1. Oratio & captiuitas Chriſti in horto.
2. Flagellatio.
3. Coronatio.
4. Baiulatio crucis.
5. Crucifixio, & mors Chriſti.

Gloriæ.

1. Reſurrectio Domini.
2. Aſcenſio eius in cælum.
3. Miſſio Spiritus ſancti.
4. Aſſumptio B Mariæ in cælum.
5. Coronatio B. Mariæ.

Ludo-

Ludouici Bloſij Roſarium, ſeu ſertum B. Virginis Mariæ quinque-partitum, vitâ & geſtis IESV *Chriſti pulchrè exornatum.*

PARS I.

PAter noſter, *&c.* Aue Maria, *&c. O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſſimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *quem tu Virgo puriſſima Angelo nunciante de Spiritu ſancto in ciuitate Nazareth concepiſti, ac nouem menſibus in caſtiſſimo vtero tuo geſtaſti. Fac vt ipſi dulciſſimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq́; videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, *&c. O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſſimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *quo concepto, tu Deo plena ad Eliſabeth cognatam tuam cum feſtinatione perrexiſti, & eam ſalutaſti, eiq́; humiliter ſeruiuiſti. Fac vt ipſi dulciſſimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq́; videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, *&c. O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſſimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *quem in Bethleem, in vili ſtabulo tu Virgo inuiolata non ſolùm ſine dolore, ſed etiam cum ineffabili gaudio peperiſti, natumq́; mox vt verum Deum deuotâ mente adoraſti. Fac vt ipſi dulciſſimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq́; videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, *&c. O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſſimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *quem infantulum vagientem virgineo lacte pauiſti, panniculiſq́; inuolutum in præſepio ſuper fœnum & ſtipulas reclinaſti. Fac vt ipſi dulciſſimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq́; videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, *&c. O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſſimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *quem recèns natum Angeli paſtoribus gratulabundi nunciauerunt: & eum lætis vocibus collaudantes, pacem hominibus bonæ voluntatis cecinerunt. Fac vt ipſi dulciſſimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq́; videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, *&c. O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſſimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *quem paſtores feſtinanter pergentes in Bethleem, inuenerunt poſitum in præſepio, & eum adorauerunt cum ingenti admiratione & gaudio. Fac vt ipſi dulciſſimo filio*

tuo IESV *Chriſto placeamus, & eum téque videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, *&c. O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſſimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *qui octauo à natiuitate ſuâ die dignatus eſt puriſſimum ſanguinem pro nobis fundere & circumcidi, atque ad noſtram conſolationem* IESVS *nominari. Fac vt ipſi dulciſſimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum téque videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, *&c. O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſſimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *quem Magi ab Oriente venientes piè quæſierunt, & magno gaudio perfuſi ſtellâ duce in Bethleem inuenerunt: ibique illum humiliter adorantes, aurum, thus & myrrham deuotè ei obtulerunt. Fac vt ipſi dulciſſimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq; videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, *&c. O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſſimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *quem die quadrageſimo in templum iuxta legis præſcriptum detuliſti, & hoſtia pauperum redemptum Deo Patri gratiſsimo corde obtuliſti. Fac vt ipſi dulciſſimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq; videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, *&c. O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſſimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *quem in Aegyptum propter metum Herodis, monitu Angeli mater fideliſsima deportaſti, tandemq; eum inde in ciuitatem Nazareth retuliſti. Fac vt ipſi dulciſſimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq; videre mereamur in cælis, Amen.*

Laus Trinitati fulgidæ, Patri, Nato, Paracleto, laus Virgini Deiparæ, nunc & per omne ſæculum, Amen.

PARS II.

Pater noſter, *&c.* Aue Maria, *&c. O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſſimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *quem tu Virgo mater, cùm eſſet annorum duodecim, in Ieruſalem perdidiſti, & eum mœſta requirens, poſt triduum in templo læta inueniſti. Fac vt ipſi dulciſſimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq; videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, *&c. O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſſimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *quem tibi ſubditum maternâ curâ ſedulò enutriſti, & nihilominùs ei tamquam altiſsimo Deo ſanctam reuerentiam ſemper exhibuiſti. Fac vt ipſi dulciſsimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq; videre mereamur in cælis, Amen*

Aue

Aue Maria, *&c. O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſſimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *qui anno ætatis ſuæ triceſimo, in Iordane flumine humilitèr à ſeruo ſuo Ioanne baptizari voluit, cùm tamen ipſe innocens Agnus Dei nullam vmquam peccati maculam contraxerit. Fac vt ipſi dulciſſimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq́ʒ videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, *&c. O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſſimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *qui in deſerto quadraginta diebus & quadraginta noctibus nihil mãducans ieiunauit, ſicq́ʒ cum feris Dominus cæli & terræ habitauit. Fac vt ipſi dulciſſimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq́ʒ videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, *&c. O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſſimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *qui pro ſalute noſtra tentari à diabolo non recuſauit, & quomodo Satanam vincere nos oporteat, demonſtrauit. Fac vt ipſi dulciſſimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq́ʒ videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, *&c. O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſſimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *qui per vrbes, vicos & caſtella iter faciens, Euangelium regni cælorum ſtudioſè prædicauit, & labores fatigationemq́ʒ corporis propter nos libenter ſuſtinuit. Fac vt ipſi dulciſſimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq́ʒ videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, *&c. O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſſimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *qui crebrò in oratione pernoctauit; & famem, ſitim, frigus, æſtum, variaſq́ʒ perſecutiones mitiſſimo corde noſtri cauſâ pertulit. Fac vt ipſi dulciſſimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq́ʒ videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, *&c. O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſſimum Redemptorem noſtrũ* IESVM, *qui cõuerſans inter homines omnibus afflictis miſericorditer ſubuenit, ac ſigna plurima fecit, & Mariæ Magdalenæ, aliiſq́ʒ peccatoribus verè pœnitentibus veniã promptiſsimè dedit, ſeq́ʒ eis familiarem præbuit. Fac vt ipſi dulciſſimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq́ʒ videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, *&c. O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſſimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *qui coram tribus diſcipulis in monte transfiguratus, facie ſicut ſol refulſit, & excellentiam glorioſi corporis magnificè oſtendit. Fac vt ipſi dulciſsimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq́ʒ videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, *&c. O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſsimum Redemptorem noſtrũ* IESVM, *qui veniens Hieroſolymam vt pro nobis pateretur, rex humilis & manſuetus aſinæ inſedit, atque inter lan-*

laudes, quæ ei à populo canebantur, videns ciuitatem lachrymas effudit. Fac vt ipſi dulciſſimo filio tuo IESV *Chriſto placeamus, & eum teq; videre mereamur in cælis. Amen.*

Laus Trinitati fulgidæ, Patri, Nato, Paracleto, laus Virgini Deiparæ, nunc & per omne ſæculum, Amen.

PARS III.

PAter noſter, &c. Aue Maria, &c. *O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſſimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *qui in cœna nouiſſima pedes diſcipulorum ſuorum poſitus genibus humiliter lauit: & præcellentiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum inenarrabili caritate inſtituit. Fac vt ipſi dulciſſimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq; videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, &c. *O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſſimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *qui ingreſſus cùm diſcipulis ſuis in hortum Olii eti, maximâ triſtitiâ propter nos correptus fuit: & prolixè orans, ſudorem ſanguineum præ vehementia anguſtiarum toto corpore ſudauit. Fac vt ipſi dulciſſimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq; videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, &c. *O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſſimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *qui inimicis ſuis obuiàm proceſſit, eiſq; vltrò ſe obtulit, & à Iuda proditore oſculum accipere non renuit. Fac vt ipſi dulciſſimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq; videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, &c. *O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſſimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *quem viri impij irreuerenter comprehenderunt, & tamquam malefactorem ac latronem duris vinculis ignominiosè ligauerunt. Fac vt ipſi dulciſſimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq; videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, &c. *O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſſimum Redemptorem noſtrum Ieſum, qui vinctus ad pontificem cum opprobrio adductus fuit, & ab vno miniſtrorum eius atrocem alapam ſuſcepit. Fac vt ipſi dulciſſimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq; videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, &c. *O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſſimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *qui in domo Caiphæ falſis teſtibus fuit preſſus, & putẽtibus ſputis fœdatus, & ludibriosè velatus, & colaphis alapiſq; inhumaniter cæſus, ac blaſphemijs indigniſſimè affectus. Fac vt ipſi dulciſſimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq; videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, &c. *O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſſimum*

mum Redemptorem noſtrum IESVM, *qui contemptibiliter ductus ad Pilatum, demiſſo placidoq́ vultu coram eo ſtetit, & ad falſas Iudæorum accuſationes humiliter tacuit. Fac vt ipſi dulciſsimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq́ videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, *&c. O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſsimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *quem Herodes ad ſe miſſum ſapienterq́ coram ſe ſilentem ſpreuit, & albâ ridiculáque veſte tamquam fatuum induit. Fac vt ipſi dulciſſimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq́ videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, *&c. O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſſimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *qui in prætorio fuit dedecoroſè nudatus, & ad columnam inclementer ligatus, & flagris crudeliſſimè conſciſſus, proprioq́ ſanguine miſerabiliter cruentatus. Fac vt ipſi dulciſſimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq́ videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, *&c. O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſsimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *quem homines iniqui chlamyde purpureâ ad maius ludibrium veſtierunt, & acutis ſpinis coronauerunt, & nugatoriè adorauerunt atque ſubſannauerunt, & arundine percuſſerunt, ac fœdè conſpuerunt, & diris alapis ceciderunt. Fac vt ipſi dulciſsimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq́ videre mereamur in cælis, Amen.*

Laus Trinitati fulgidæ, Patri, Nato, Paracleto, laus Virgini Deiparæ, nunc & per omne ſæculum, Amen.

PARS IV.

PAter noſter, *&c.* Aue Maria, *&c O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſsimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *qui geſtans coronam ſpineam & purpureum veſtimentum, è prætorio fuit à Pilato productus, & Iudæis oſtenſus, atque ab eis ad mortem crucis magno turbulentóque clamore poſtulatus Fac vt ipſi dulciſsimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq́ videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, *&c. O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſsimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *quem Pilatus morti iniuſtè adiudicauit, voluntatiq́ Iudæorum tradidit. Ipſe ergo mox ab eis trabe crucis oneratus, ignominioſum hoc lignũ laceris humeris ſuis cum ingenti cruciatu patiẽter baiulauit, factuſq́ opprobriũ hominũ & abiectio plebis humiliter ad Caluariã perrexit. Fac vt ipſi dulciſsimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eũ teq́ videre mereamur in cælis, Amẽ.*

Aue

Aue Maria, *&c. O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſſimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *qui in loco Caluariæ myrrhato fellitóque vino fuit potatus, ac veſtibus probroſè nudatus, & manus ac pedes clauis atrociter perterebratus cruciq́; affixus. Fac vt ipſi dulciſſimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq́; videre mereamur in cælis. Amen.*

Aue Maria, *&c. O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſſimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *qui nudus, vulneratus & contemptus in ligno crucis pro nobis pependit, amariſſimoſq́; dolores pertulit, ac pretioſum ſanguinem ſuum fudit. Fac vt ipſi dulciſſimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq́; videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, *&c. O benigna & ſuauis Maria, Placa clementisſimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *qui cùm medius inter duos latrones in cruce penderet, & à Iudæis ſubſannaretur, blaſphemiiſq́; impeteretur, humillimam patientiam exhibuit, & inſuper pro blaſphemis crucifixoribus ſuis Patrem exorauit. Fac vt ipſi dulciſſimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq́; videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, *&c. O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſſimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *qui latroni verè pœnitenti peccata omnia miſericorditer condonauit, & paradiſi gaudia liberaliſſimè promiſit. Fac vt ipſi dulciſſimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq́; videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, *&c. O benigna & ſuauis Maria, Placa clementisſimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *qui tibi dilectiſſimæ genitrici ſuæ ſub cruce ſtanti atque acerbè dolenti intimè compaſſus eſt, & te Ioanni diſcipulo commendauit, eiq́; ac nobis omnibus in matrem dedit. Fac vt ipſi dulciſsimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq́; videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, *&c. O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſsimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *qui ſuam paſsionem ſine aliquo ſenſibilis conſolationis releuamine tolerauit: vnde & grauitatem cruciatuum ſuorum indicans, ſe derelictum voce magnâ clamauit. Fac vt ipſi dulciſsimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq́; videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, *&c. O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſsimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *qui exanguis in cruce pendens, ſe vehementer ſitire eſt teſtatus, ſed felle & aceto in extrema illa calamitate fuit potatus. Fac vt ipſi dulciſsimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq́; videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, *&c. O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſsimum*

mum

mum Redemptorem noſtrum IESVM, *qui morti vicinus ſpiritum ſuum in manus Patris commendauit: iamꝗ; redemptionis noſtræ opere conſummato, bonus paſtor animam pro ouibus ſuis ex puro amore poſuit. Fac vt ipſi dulciſsimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teꝗ; videre mereamur in cælis, Amen.*

Laus Trinitati fulgidæ, Patri, Nato, Paracleto, laus Virgini Deiparæ, nunc & per omne ſæculum, Amen.

PARS V.

PAter noſter, &c. Aue Maria, &c *O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſsimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *qui morte pro nobis in cruce guſtatâ, mox ad inferna ſecundùm animam ex ſumma caritate deſcendit, & electos ſuos potenter inde eripuit. Fac vt ipſi dulciſsimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teꝗ; videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, &c. *O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſsimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *cuius ſanctiſsimum latus, te præſente, lanceâ apertum, & amoroſum cor vulneratum fuit, vnde nobis ſanguis purpureus & aqua ſalutaris profluxit. Fac vt ipſi dulciſſimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teꝗ; videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, &c *O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſſimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *quem de cruce depoſitum in ſinum gremiúmque tuum (vt piè credimus) ſuſcepiſti, & lachrymis vbertim rigaſti, eiꝗ; oſcula amanter impreſſiſti Fac vt ipſi dulciſſimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teꝗ; videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, &c. *O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſſimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *cuius corpus ſacratiſsimum Ioſeph & Nicodemus piâ deuotione aromatibus condierunt, & ſindone inuoluerunt, atque in ſepulchro poſuerunt. Fac vt ipſi dulciſsimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teꝗ; videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, &c. *O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſsimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *qui tertiâ die victor è clauſo ſigillatoꝗ; ſepulchro prodiens, à mortuis virtute propriâ ſurrexit, & te dilectam matrem ſuam caeteróſque amicos ſuos optatiſſimo gaudio lætificauit. Fac vt ipſi dulciſsimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teꝗ; videre mereamur in cælis, Amen*

Aue Maria, &c. *O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſsimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *qui quadrageſimo poſt reſurre-*

ctionem ſuam die, in cælum glorioſè aſcendit, & ad dexteram Patris triumphator nobilis conſedit. Fac vt ipſi dulciſſimo filio tuo IESV *Chriſto placeamus, & eum teq́ videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, &c. *O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſſimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *qui Spiritum ſanctum in Apoſtolos alioſq́ fideles miſit, & eos illo mirificè conſolatus eſt, confortauit, illuminauit atque inſtruxit. Fac vt ipſi dulciſſimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq́ videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, &c. *O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſſimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *qui te chariſſimam genitricem ſuam in cælum aſſumptam ſupra choros Angelorum exaltauit, Reginamq́ & Imperatricem celſiſsimam conſtituit. Fac vt ipſi dulciſsimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq́ videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, &c. *O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſſimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *qui in fine ſæculi venturus eſt iudex in maieſtate magna, vt reddat reprobis horrenda ſupplicia, & iuſtis æterna gaudia. Fac vt ipſi dulciſsimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq́ videre mereamur in cælis, Amen.*

Aue Maria, &c. *O benigna & ſuauis Maria, Placa clementiſſimum Redemptorem noſtrum* IESVM, *qui eſt amabilis & deſiderabilis gloria Beatorum, atque cum Patre & Spiritu ſancto viuit & regnat Deus in ſæcula ſæculorum. Fac vt ipſi dulciſsimo filio tuo* IESV *Chriſto placeamus, & eum teq́ videre mereamur in cælis, Amen.*

Laus Trinitati fulgidæ, Patri, Nato, Paracleto, laus Virgini Deiparæ, nunc & per omne ſæculum, Amen.

CAPVT XXIV.

Diarium, ſiue actionum per diem diſtributio.

CVm ſanctitas in eo ſita ſit & perfectio, quòd cogitationes, verba & opera, in pondere, numero & menſura, coram Deo & ad gloriam eius ſanctè ac perfectè fiant; id imprimis curandum eſt, & Deus ac Dominus noſter imitandus. Quemadmodum enim ille omnia opera ſua in ſummo benè fecit, ita ſingula

opera

opera noſtra quantum vmquam meliùs poſſumus, facere debemus ex omni virtute Domini noſtri IESV Chriſti, & cum omni deſiderio triumphantis & militantis Eccleſiæ, & ſub nomine Creatoris, quaſi tota ſalus noſtra, & omnis laus Dei, & vniuerſitatis vtilitas, ex vno opere pendeat, quaſi numquam ad id opus reuerſuri, neque opus aliud poſtmodum incepturi. Non quòd ad ſingula tot conſiderationes adhibendæ ſint, ſed prout ſpiritus dictauerit, quiſq; ſibi ſuarum actionum modum præſcribere debet. Ideò quæ hîc videbis, exempli gratiâ allata eſſe exiſtima. Duo tãtùm moneo. Primum, vt actio bona ſit, nullâ circumſtãtiâ vitiari debere, ſed purè ad Dei gloriam fieri; vt verò melior, poſſe illam quaſi coram Deo fieri, ei offerri, Chriſti & Sanctorum actionibus vniri, in genere vel in particulari, indieſque maiori affectu fieri. De præſentia Dei, Sanctorum hæc eſt ſententia; eam actionum noſtrarum eſſe animam, & pietatis fontem atque compendium, ſine qua mox in beſtiam vel dæmonem homo conuertatur. Secũdum, cauendum in his valdè, ne ſe quis obruat, ne multiplicitate cogitationum caput affligat, &, quod tum fieri ſolet, profectum retardet. *S.Th. lib. de diuinis moribus.*

Oratio, quâ actiones ad Deum dirigi, Chriſti actionibus vniri, homo confundi, & Dei præſentia exerceri poteſt.

O omne bonum, Deus meus, virtus mea, ego puluis & cinis; offero opus hoc N. tibi, vbique præſenti, ad gloriam tuam, in vnionem meritorum Chriſti IESV*: ex te enim, & in te, & pro te ſunt omnia.*

Hæc oratiuncula diffidentiam ſui, & humilitatem, oblationem, puram intentionem, vnionem continet, & conſiderationem præſentiæ Dei in omnibus, cùm ex illo & in illo omnia profiteatur. Imò ſola hæc poſtrema pars vtilis eſt iaculatoria, quâ omnia Deo tribui, & coram eo agi, illique dicari poſſunt, & ſufficit.

Diſtributio totius diei.

Primo manè, poſtquam euigilaueris, imaginare quaſi cælum apertum, & à Sanctiſſima Trinitate, & Chriſto Domino petitâ benedictione, dic: *Benedicta ſit ſancta Trinitas, atque indiuiſa*

vnitas: confitebimur ei, quia fecit nobiſcum miſericordiam ſuam; & ſigno crucis te ſigna. Poſtea actu fidei, ſpei, & caritàtis amplexu, adora quo potes affectu Deum, vt omne bonum, vulnera Chriſti oſculare, & ſeruire ipſi ſtatue, non hoſtibus tuis.

Conſidera deinde Primò, omnia creata, & gratias age pro beneficijs acceptis à larga Dei manu Secundò, vide ad quid ſis creatus: quò eundum tibi, nempe vt Deo ſeruias, & toto corde adhæreas, omnibus potentijs & ſenſibus tuis; & attende ad defectus conſuetos, & feruenter ſtatue Deum non offendere; maximeque vitare id, contra quod examen facis particulare. Tertiò, conſidera, quænam agenda illo die, & quid vocatio tua exigat: ſi Religioſus es, attende ad vota tua, omniaque Deo offer puriſſimâ intentione, & amore. Quartò, conſidera, quæ aduerſa euenire poſſent, à Deo & ab homine, in anima & corpore, fama, opibus, & plenè te diuinæ voluntati reſigna in tempore & æternitate. Deinde Sanctos velut præſentes inuoca, maximè B. Virginem; & Patronos cum Angelo Cuſtode, gratulando eis, & virtutem certam petendo: tum ſubiunge *Credo, Pater, Aue*, decem præcepta, votaque renoua, ſi Religioſus es, & propoſita prima.

ORATIO.

Credo tibi, ô Deus meus, & omne bonum meum; confido in te, ô ſpes vnica, & te toto corde diligo, & tibi ſincerè, totis viribus meis ſeruire ſtatuo; tu omne, & ſolum bonum meum es: quid extra te, cùm incerta ſint omnia, deſidero, aut timere poſſum; vel de quo gaudere, & dolere? (hìc percurre propoſita, & quæ occurrere poſſent aduerſa) *da gratiam vt creatis omnibus, donis tuis vtar, ne tibi diſpliceam. Ecce nihil appeto, cùm quid proſit ignorē; ſed in omnibus te, qui omnia es, laudo, & gratias ago tibi, ex toto corde pro omnibus beneficijs tuis, & offero tibi intellectum, voluntatem, memoriam, ſenſus, membra, cogitationes, verba & opera, & omnia mea, in vnione meritorum Chriſti, ad tuam vnius gloriam, non hoſtium meorū. Aduerſa item omnia de manu tua accepto N. Superioribus, vt tibi obedire volo: omnes pro te diligere, & tibi, ô Deus meus, amor æterne, per amorem & orationem adhærere. Vtinam ego & omnes te diligant, ac ardeant amore tuo, ô Regina Angelorum, miſericordiæ mater, & mea vnica fiducia! O vos omnes ſancti Angeli, impetrate mihi veram caritatem, & amorē omnis boni, Dei noſtri; & tu Angele cuſtos, præſentiam illius; Apoſtoli, reſignationem; Martyres, patientiam; Confeſſores, abnegationem omnium ſenſualium; Virgines, puritatem: & tu Patrone mi N.* * *& vt moriar amore eius, qui amore mei dignatus eſt mori.*

* Nomen Patroni menſtrui & virtutis ſententiam, in memoriam reuoca.

Veſperi

Veſperi poſt examen; cuius quinque puncta ſuprà poſita ſunt: nempe Primum, actio gratiarum; Secundum, poſtulatio gratiæ; Tertium, diſcuſſio ſui; Quartum, dolor de peccatis; Quintum, propoſitum emendationis. Poſt hoc igitur

Percurre Primò, puncta poſtridie meditanda, ſi meditandum tibi eſt. Secundò, diſpone de die ſequenti, purificando intentionem: & præuide, quid agere, dicere, &c. velis, niſi in examine id feceris, atque attende ad examen particulate. & Tertiò, oſculare terram; Primò, cogitando te hac nocte in puluerem fortè rediturum; Secundò, quia Verbum caro factum eſt, totum te ei reſignãdo, & inuitando vt cras ad te veniat; Tertiò, quia peccatis tuis infimum locum tibi deberi putas, & contritionem excita: tum exue te, & exerce gratiarum actionem, vel confuſionem, commemorando, ſi libet, paſſionem Chriſti Domini. v.g. ad togam, gratias agere potes pro denudatione in flagellatione: ad aliã veſtẽ, repræſentate poſſes tunicam, quæ integra manſit, & petere caritatem: ad calceos, & caligas, petere greſſus rectos, & affectus & amorem: ad cætera meditari depoſitionem corporis Chriſti, & mortem, vti & de tua cogitare. Poſtea Sanctos ſtatue circa lectũ, eoſque inuoca, & dic, *Credo*, vt iam moriturus, *Pater & Aue. Veni ſancte Spiritus.* Saluta etiam Angelum Cuſtodem. *Modus ſe exuendi.*

Dum lectum aperis, cogita ſepulcrum, ac fore vt breui illud intres, alteram ex æternitatibus ſortiturus: & cogita, ſi ita nunc foret, quid ſupereſſet ex vanitate, quid ex ſancta conuerſatione. Deinde dic: *In manus tuas, Domine, commendo ſpiritum meum*; cum oratione de contritione vel actu illius, & mox petitâ à Sanctiſſima Trinitate, B. Virgine, & Angelo Cuſtode benedictione, exerce vt moriturus actum fidei, ſpei & caritatis, & vota, ſi Religioſus es, renoua, ac ſimul Chriſti vulneribus oſculum fige. Poſtea aliquid circa meditationem volue, aut aliquam certam cogitationem, quâ amorem Dei excites, & deſiderium communionis, conuertendo oculos vel ad Venerabile Sacramentum, vel ad cælum.

ORATIO.

Fiat hic vt manè.
Po es hic viſa & audita piè applicare.
Fiat hic diſpoſitio de die ſequenti, & attende ad communionem.

Vtinam, ô Deus meus, vita mea, cras perfectiùs tibi viuam, feruenti oratione te laudem, omniáque creata ſpernam, te vnum timeam, & diligam! Quid enim ex ijs colligam, aut quid collegi hodie N. niſi bonitatem tuam, qui omnia in omnibus operaris?

Tu ſolus bonus; tu ſolus animam meam potes ſatiare. quando te ſuſcipiam, & perfectiſſimè omnes actiones ad gloriam tuam exequar, N? En vita mea breuis, & tuus amor infinitus, & peccata præterita vrgent me, o IESV, *vt diligam te, & ſeruiam tibi Adiuua me per dolores tuos, vitam & mortem tuam. O Beata Virgo, & vos omnes Angeli Dei, Apoſtoli, &c. adeſte mihi nunc, & in hora mortis meæ. En vitæ incertus & ſalutis velut ſepulcrum ingredior: vtinam te, Deus meus, numquam offendiſſem! doleo ex animo, Redemptor mi, & propono per tuam gratiam præcepta & regulas ſeruare, crucem libenter ferre, & me mortificare, N. te & proximum ex corde diligere. quid enim ſunt omnia tranſitoria ſine te, & nonne hæc omnia clamant vt diligam te; cùm ſis vnicum & omne bonum meum?*

Examen particulare.

Poſt hoc poſſes lecta & audita piè applicare, & meditationem ruminare.

Meditatio matutina.

Primò, præpara te, vt ſuprà dictum eſt, & vide quos affectus velis excitare, quomodo meditationem applicare defectibus & examini particulari, & ad eliciendum amorem Dei perfectionibus eius conſideratis, vel aliquâ earum. Iturus ad meditationẽ, ad aquam luſtralem contritionem excita de peccatis in genere; & mox te humiliando conſidera Deum præſentem, & adora, fidei, ſpei & caritatis actu, & ex pura intentione offer tres potẽtias, ac gratiam pete ad rectè meditandum, oratione eâ quæ ſuprà c. 1. lib. 1. poſita eſt, aut hâc: O *Domine tu mihi per eſſentiam, præſentiã & potentiam præſens es; eſto etiam quæſo per gratiam: credo enim tibi, & in te ſpero, & toto corde te diligo, me & omnia opera tibi offero ad gloriam tuam; potentias animæ meæ conſecro tibi, vt ſis tu meditatio mea, ſpes mea, & amor meus, & exardeſcat, & creſcat ille in me, & ego in te, qui es Deus meus, & omne bonum meum.*

Cùm verò non omnibus meditatio conueniat, ſaltem lectio pij alicuius libri, qui de myſterijs vitæ Chriſti tractat, aut inſtitutionem aliquam ſpiritualem, numquam omittenda eſt, aut

ſaltem lectio eorum quæ ſibi quis facienda aut cauenda propoſuit.

Nota, meditationem aut lectionem omnibus negotijs anteponendam, quia per illam miſericordia Dei ad nos deſcendit, vt indicat Dauid dicens: Benedictus Deus, qui non amouit orationem meam, & miſericordiam ſuam à me: vt Auguſtinus in illud Pſalmi 65. ſed loco, horâ, ſitu commodis & quietis faciendam & abſoluendam, neque quidpiam omnino, nec pilum quidem de hoc holocauſto eſſe detrahendum; affectui & propoſitis, pluſquam intellectus diſcurſui & conſiderationibus inſiſtendum. *Pſalm. 65.*

De audienda exhortatione.

Primò, quia ſapientia non habitat in anima ſubdita peccatis, breuiter eleua cor ad Deum, dolendo de peccatis præteritis, & curas reiiciendo.

Secundò, diligenter & deuotè attendito, velut Deum loquentem & te monentem. nam, vt Auguſtinus, qui audit negligenter, & ſinit verbum Dei cadere in terram, æquè culpandus, ac qui ſinit cadere corpus Chriſti. Et alius: Accipienda verba Dei, vt ſanguis Chriſti, & aliæ Sanctorum reliquiæ.

Tertiò, in fine tibi applica, & facere proponas.

Oratiuncula continens ſupradicta.

Munda cor meum, Domine, vt ſemen verbi tui cadat in terram bonam, & fructum afferat. Deſidero illud in manſuetudine ſuſcipere deuotè, vt edicta tua, & ſanguinem tuum, & vt æger medicinam, & propono mihi applicare, & firmiter exequi, ad honorem & gloriam nominis tui. Amen.

Poſt exhortationem.

Gratias age Deo, & propone audita exequi, conſideratâ occaſione, his ſi libet verbis: *En, Domine, hæc eſt voluntas tua, ſed non eſt volentis, neque currentis, ſed tui Deus miſerentis: propono itaque hoc facere* (tali tempore, &c.) *per gratiam tuam. Amen. Veni ſancte Spiritus, reple*, &c. Rom 16.

Recollectio ante ſingulas horas.

Singulis horis recollige te: examina Primò, prætetitam horam coram Deo. Secundò, propoſita matutina renoua in genere; & virtutem examinis particularis, repræſentatâ occaſione, exerce, hoc modo: O IESV, *pro me,* v.g. *flagellate, quid retribui tibi? quid retribuam dilige te ex toto corde, & omnia tibi offero, & committo, quando venies? quando per te humilis ero* N. Poteſt eadem fieri recollectio recitando Pater noſter, cum pia aliqua reflexione. v.g. renouando præſentiam Dei verbis illis, *Pater noſter qui es in cælis.* Primâ petitione, puram intentionem, cùm ipſa eâdem contineatur; Secũdâ, gratiæ poſtulationem; Tertiâ, reſignationem; Quartâ, fiduciam de paterna prouidentia, & ſuſpirium ad SS. Euchariſtiam; Quintâ, caritatem erga proximum; Sextâ, humilitatem, cùm tot periculis cincti nullum euadere abſque Deo poſſimus; Septimâ, propoſitum vitandi peccata ac defectus, maximè illum, quem examine particulari ſuperare contendimus.

Exercitium ſeu opus manuale.

In hoc exerce communicationem cum Deo: ex creaturis ad eum cor eleuando, abſque contentione animi. Initio autem offeras Deo, & vni Chriſti meritis opera tua, & opere peracto gratias age, eique offer.

Oratio ante inchoationem operis manualis.

Domine Deus, cui omnia ſeruiunt, denuò offero me hac horâ, forſitan vltimâ, tibi in holocauſtum, & opus hoc in vnione meritorum & laborum Chriſti IESV: *dignare hoc per me operari, ad gloriam tuam. Amen.*

Poſt opus.

Tu Domine principium & finis, gratias ago tibi, qui nemine indiges, quòd dignatus es me vocare in familiam tuam, & hæc per me facere, ſine quo factum eſt nihil. Sit tibi laus de bono tuo, ignoſce malum meum & imperfectiones meas, & ſuſcipe in vnione omnium actionum Chriſti filij tui, ad tui ſolius, non mei gloriam, Amen.

Inter

Inter laborandum ſententiam aliquam ex his, quæ ſequuntur, memoriâ repetere poteris.

Iaculatoriæ pro laborantibus.

Labores manuum tuarum manducabis, beatus es, & bene tibi erit. Pſal. 127.

Vſque in hanc horam eſurimus & ſitimus, & nudi ſimus, & colaphis cædimur, & inſtabiles ſumus, & laboramus operantes manibus noſtris. 1. Cor. 4.

Si quis non vult laborare, non manducet; beatus verè qui manducabit panem in regno Dei. 2. Theſſ. 3. Luc. 14.

Benedictio Domini diuites facit, nec ſociabitur eis afflictio. Prou. 10.

Vult, & non vult piger, anima autem operantium impinguabitur. Prou. 13.

Labora ſicut bonus miles Chriſti. 1. Timoth. 2.

Beati mortui qui in Domino moriuntur: amodò iam dicit ſpiritus, vt requieſcant à laboribus ſuis. Apoc. 14.

Mitte ſapientiam de cælis ſanctis tuis, vt mecum ſit, & mecum laboret. Sap. 9.

Noli laborare, vt diteris; ſed prudentiæ tuæ pone modum. Prou 23.

Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos. Matth. 11.

Pauper ſum ego, & in laboribus à iuuentute mea. Pſalm. 86.

Pro legendis Horis.

Para te ad has vt ad meditationes, horâ & tempore competenti; nec noctem, & opera eius verte in diem, ſeu diurna opera; & contrà. Etiam ſitus magnam rationem habe, cum Deo collocuturus. Et poſt recitationem te collige. Vide Richardum de ſecuritate conſcientiæ cap. 26.

Lectio vel ſtudium.

Priuſquam ſtudere incipias, ora, & contritionem excita offerendo opus tuum Chriſti actionibus vnitum, diuinæ maieſtati, & dic: *Veni ſancte Spiritus, & emitte cælitus lucis tuæ radium: ex te enim, & in te, & pro te ſunt omnia, Deus meus, & omnia.* Lege verò quotidie pium aliquem librum, vt ſapientiſſimi viri ſoliti fuerũt, D Dominicus, D Thomas, D. Bonauentura: non tamen ſit fortuita lectio, aut præcipitata, ſed attenta ac deuota, ad mediam vt minimùm horam.

Scriptio litterarum.

Magna hæc eſt occupatio nonnullis; ex ea autem fructum colligent, ſi præmeditatè & piè ſcribant, meminerintque, quod vulgò dicitur, litteram ſcriptam manere, ac ſcribi, vt ſic loquar, æternitati.

IACVLATORIA.

O IESV, *qui in manibus tuis, & libro vitæ deſcripſiſti me, da mihi præmeditatè, piè & prudenter ſcribere æternitati, ad gloriam tuam, ex te enim, &c.*

Examen.

Quo pacto tam generale, quàm particulare ſit inſtituendum, vide ſupra: & caue, ne prætermittas; ſed crebrò fac, bis ſaltem in die, & ad horas ſingulas breuiter. Iam iudica te ipſum, cùm abſolui, ſi vis, potes. Certè, vt Gregor. quanto ſe quis minùs videt, tanto ſibi minùs diſplicet; & tanto magis, quo crebriùs ſe in conſpectu Dei intuetur. Ad quod aptè Propheta dixit: Spiritus leuauit me, & aſſumpſit me: & abij amarus, in indignatione ſpiritus mei.

Gregor. l. 35. moral. c. 5.

Ezech. 3.

Ad menſam.

IACVLATORIA.

Lucæ 15.

Beatus qui manducabit panem in regno Dei.

Dum lauas te, propone ſeriò temperantiam; & cogita, vel de lauacro ſanguinis Chriſti, vel vanitate mundi, vel de menſa cæleſti, & ad eam aſpira. Inter comedendum, ſemper diſſimulanter in aliquo te mortifica, id eſt, aliquid, quod magis arridet, Chriſto Domino offer, & gulæ eripe, vt eo ille & tu fruaris in æternũ: vel inſulſum comede, propter fel Chriſti Domini, de nullo querere: & ſi libet attende in prandio ad aliquod myſteriũ, v. c. ad conuiuium in quo Chriſtus Dominus accumbit: vel certè ad primum ferculum cogita de morte, eiuſque ferculo, vel de ferculis inferni; ad ſecundum, de cæna Chriſti, & Euchariſtico epulo; ad tertium,

tertium, de cæleſti. Singularitatem & delicias euita. Sufficiat, vt Bernard. ait, comeſtibilia ſint, non concupiſcibilia: ſufficit enim concupiſcentiæ malitia ſua. Vita etiam voracitatem & præcipitantiam; ideoque initio ſaltem dic vnum *Pater*, pro benefactoribus, vel defunctis; & attende lectioni, aut ſermoni, ne totus comedas. *Bernard.*

A menſa.

Remitte pauliſper animum: ſed ante colloquium renoua præſentiam Dei, ac puram intentionem. tardus ad loquendum eſto, & circumſpectus, & ora cum Propheta: *Pone Domine cuſtodiam ori meo, & oſtium circumſtantiæ labijs meis: ex te enim, & in te, & pro te ſunt omnia.* Tunc certè magis, quàm aliàs, periculum. Penè enim epulas loquacitas ſequitur, vt Gregor. ait. In colloquio, vtere pulcherrimâ, quam habes, humilitatis, oportunè ſilendo, non interpellando; caritatis, alium recreando; & zeli, bona narrando, occaſione. Poſt illud, examina te, & prouide in futurum, ac roga Dominum, vt errata corrigat, pro miſericordia ſua. *Greg. 1. Mor. c. 5.*

Salutatio Venerabilis Sacramenti.

Si Sancti, & Religioſi ferè aſſiduè coram Domino adſtent, æquum eſt alios ſaltem ſemel, ſcilicet, in Laudibus, Dominum in Ven. Euchariſtia ſalutare. Ad hoc igitur conſidera breuiter Primò, peccata præterita, & contritionem excita; Secundò, beneficia, & gratias age; Tertiò, propoſitorum tuorum, &, ſi Religioſus es, votorum renouationem facito; Quartò, in honorem paſſionis Chriſti Domini ad toleranda te offer; Quintò, fidei, ſpei & caritatis actus exerce. Oratiunculâ vti potes, quæ ante Sacrum, aut ante Horas recitandas propoſita eſt.

Ad pulſum Salutationis Angelicæ manè, in meridie, & veſperi.

Primum *Aue* recita gratias agendo pro creatione; ſecundũ pro incarnatione; tertium pro redẽptione: offer te, & omnia tua tanto benefactori: &, ſi libet, ſubiũge poſt tertium *Aue*: *Benedictus ſit Deus Pater, qui me creauit; vnigenitúſque Dei Filius, qui pro me deſcendit è cælo; ſanctus quoque Spiritus, qui vocauit me, & fecit mecum*

mecum miſericordiam ſuam. Ex te enim, & in te, & pro te ſunt omnia, Deus meus, & omnia.

Litaniæ.

In his ſtatue Primò, te coram Deo, ac curia cæleſti, & pete à B. Virgine, amorem Dei: ab Angelis, puram intentionem: ab Apoſtolis, obedientiam: à Martyribus, patientiam: a Confeſſoribus, paupertatem: & à Virginibus, caſtitatem. Ad *libera nos Domine*, cogita quàm multa mala te circumſtent, & pete liberari. Ad *te rogamus*; vide quàm multis egeas: eaque poſtula a fonte omnis boni tibi præſente.

Exercitium tempore vacuo.

Nunc lege, nunc ora, nunc lecta aut ſcripta reuolue:
Vel pugna, vel cerne Deum, vel cuncta rèſigna.

Pugna, id eſt, reuoca in memoriam occaſiones exercendæ virtutis, quam examine particulari ſtudes acquirere, & exerce eam, aut vitium contrarium deteſtare. *Reſigna*, id eſt, propone tibi varios caſus, quibus fama, bona, amici eripiantur, & voluntatem tuam cum diuina coniunge.

Dum conuerſandum.

Primò, ad Deũ reſpice, qui poteſt ſolus animas conuèrtere, & dirigere negotia; Secundò, te, & miſeriam tuam, & gratiam pete. Illius quocum agendum Angelum inuoca, ac tuum, vt negotia cum eo homine tractanda feliciter expedias. ſis in ſermone parcus, ſuauis, conſideratus, numquam de alterius loquere defectibus, vel de tuis laudibus, contentionemque omnem deuita.

Dum foras eundum.

Ex obiectis viſis atque auditis, ad Deum cor tuum eleua. Si Religioſus, & nomen tibi ſignandum, ora vt maneat in libro vitæ, & gratias age pro vocatione. Salutare potes Chriſtum in occurrentibus pauperibus, eleëmoſynamque à Deo iis petere, tribue verò ſi potes Modeſtiam, ſi Religioſus es, maximè ſerua, cùm ex vno omnes iudicentur.

Ante omnes actiones notabiles.

Collige te, intentionem renoua, Deo confidendo, tibique diffidendo, & perfice, tamquam ſi vltima foret & æterna: ſemel enim factum, æternum eſt.

IACVLATORIA.

O virtus mea, Deus meus, tibi viuo. O omne bonum, dignare hoc vltimum, & æternum per me operari ad tuam gloriam, non hoſtium meorum. Amen.

Antequam vllam cogitationem penitus admittas.

Diſpice qualis ſit, neque blandis nimis afficiare, quia fallaces; neque alias time, quia ſæpè ſalutares.

IACVLATORIA.

Tu noſti quid expediat, gaudium meum: tu timor meus, extra te, nihil volo, ô Deus meus, & omnia.

Tranſeundo templum dicito:

Adoro te Sanctiſſima Trinitas, cum omni creatura, & pro omnibus, qui te ignorant & blaſphemant. Credo tibi, ô Veritas æterna; ſpero in te, & ex toto corde meo te amo, ô bonitas infinita. Amen.

Egrediendo cubiculum luſtrali aquâ te aſperge, & dic:

Nos cum prole pia, benedicat virgo Maria.

Redeundo.

Quaſi inuenias ibi Deum exſpectantem, cum B. Virgine, dic: *Quis mihi det, vt inueniam te ſolum & omne bonum, & cetera arbitrer vt ſtercora, vt te lucrifaciam?*

Ad mortificationem ſe offerentem.

Cogita, te Deo petenti vt facias ſic, oportere reſpondere: *Tu pro me, à me hoc petis, Domine* IESV, *& cùm poſsim, quare id nolim, cum damno meo, cum dolore tuo, gaudio hoſtium meorum?*

Dum

Dum mortificationem aliquam facis.

Primò, intentionem renoua: deinde offer & vnias actionibus aut doloribus Chriſti IESV.

Ludus.

Primò, omnis is vitandus, qui ſpeciem auaritiæ habet, cor inquietat, animum nimis occupat: aliàs non eſt ludus, ſeu remiſſio. Secundò, moderatio hîc maximè adhibenda: ac nihil turpius, etiam Ethnicis viſum eſt, quàm huic multum temporis tribuere, atque inertem vitam ducere. Tertiò, vitanda omnis ſcurrilitas & contentio.

IACVLATORIA.

Adhæreat lingua mea faucibus meis, ſi non meminero tui, IESV *in principio lætitiæ meæ.* vel: *O Sapientia æterna, cuius deliciæ ſunt eſſe cum filiis hominum, ecce, ego coram te ludam, vt non illudam tibi, & vulnerem te; vt oblectem me, offendam te, & iniuriam inferam pro donis tuis; ſed ad gloriam tuam, animum Chriſtianè remittam, vt alacriùs tibi ſeruiam. Amen.*

Itinerarium.

Pridie omnia diſpone, vt manè primum Sacrum audire, & à Chriſto Domino benedictionem accipere poſſis. In itinere, primò Itinerarium, & Litanias, & Pſalmum, *Benedicite omnia opera,* &c. lege: deinde meditationem inſtitue, tum colloquium pium; poſt hoc roſarium. neque examen particulare, aut generale omittendum. In fine itineris, recita *Te Deum laudamus,* &c. & inuoca Angelos loci, ad quem peruenturus es.

Dum veneris ad locum, coram Ven. Euchariſtia, ſi potes, ita orabis:

Adoro te, Sanctiſſima Trinitas, vbique æquè præſentem, æquè prouidum patrem, & credo tibi, & in te ſummè confido, & diligo te ex toto corde meo. Ignoſce peccata mea, & da vt in hoc loco eâ humilitate, prudentiâ ac caritate conuerſer, vt neminem abſentem aut præ-

ſentem

ſentem lædam, ſed bonus Chriſti odor in eo ſim, & ſanctificem nomen tuum. Quando introibo in domum tuam; & amodò dicetur, vt requieſcam à laboribus meis?

De die, quo quis ſtatum in Eccleſia Dei ſuſcepit, vtiliter celebrando.

Religioſus certè Sanctorum exemplo hunc ſolemnem habere debet; ſed & alij etiam matrimonio iuncti, ac tum conſiderare defectus circa ſtatum admiſſos, & de iis humiliter confiteri, ac deinde communicare; aliorum preces & ſacrificia poſtulare; gratias Deo pro beneficiis agere; eleëmoſynas elargiri, exemplo ſenis illius, qui natali ſuo quo in Religione renatus erat, nihil petentibus negabat.

CAPVT XXV.

Exercitium, ſeu praxis Præparandi ſeſe ad mortem.

VItæ noſtræ vltimus actus, eſt mors: quæ vt felix & fortunata nobis ſit, cogitationes omnes atque actiones, dieſque illius huc dirigi debent. Non poteſt enim malè mori, qui bene vixerit: bene autem & feliciter viuet, quicumque bene mori didicerit: bene autem mori nouerit, qui in omni vita mortis memor fuerit, & ad eam ſe comparauerit. Cùm igitur omnis ſcientia atque doctrina, omnis exercitatio, & dies omnes eò referantur, vt nouiſſima beata ſit; de illa etiam tamquam triumphali, tamquam æterna, tamquam columine, & termino peregrinationis noſtræ, à qua felicitas dierum omnium & æternitatis pendeat, diſſerendum eſt. Ideò varias præparationes ad eam accipe.

Primò, frequenter mortis recordare; quod Eccleſia initio Quadrageſimæ monet: atque (etiamſi nos omnia eius admoneant, cùm vbique ortus ſit & occaſus) aliquod confer memoriale, vt nonnumquam fieri videmus. Immò D. Damaſcenus dicit, ea de cauſa (non ſolùm ob cultum religioſum) oſſa Sanctorum ſolita cir-

circumferri. Si malis, domi ſignum ante te ſtatue; vel etiam tibi viuo, vt S. Ioannes Eleëmoſynarius, vt viri principes, in templo ſepulcrum erige, illudque crebrò adi, & conſidera; aut denique in cœmiterio, aut templo quaſi deſigna. In Claraualle eſſe fertur ſepulcrum apertũ primo morituro, quod memoriæ mortis causâ quotidie viſitant Religioſi. In alio Ordine ſinguli habent in cubiculo ſarcophagum. In alio ſalutare ſe inuicem ſoliti erant, hoc pacto: *Frater debemus mori*; reſpondebat alter, *neſcimus quando.* Vides quam fuerit cordi viris ſanctis mortis perpetua recordatio.

Secundò, quotidie aliquam ex notis prædeſtinationis acquirere ſtude, maximè illam miſericordiæ erga proximum: quia quâ menſurâ menſi fuerimus, eâdem remetietur nobis: & beati miſericordes, quoniam ipſi miſericordiam conſequentur. De ea, prima quæſtio in iudicio inſtituetur. Meditari autem de ſingulis potes hoc pacto: Primò conſidera, an habeas eam, & quid impediat; Secundò, qualiter beatus aliquis ſe, per eam, ſecurum reddiderit; Tertiò, quo pacto ad eam deinceps incumbes.

Lucæ 12. Tertiò, cùm peregrinus ſis ſuper terram, tranſmittas opes hîc perituras, in patriam. ſit ibi theſaurus tuus, vbi fur non appropiat, neque tinea corrumpit. immò habe arculam in quam coniicias eleëmoſynas dierum: vt nulla dies abeat quin linea ducta ſuperſit, quin tuum in cælis theſaurum virtutibus adaugeas. has autem potiſſimùm exerce, quæ in morte ſunt neceſſariæ; Primò, fidei; Secundò, ſpei; Tertiò caritatis; Quartò, contritionis, patiẽtiæ & mortificationis actus: quia impatientiâ infirmi plurimi tentantur. quæſo autem te, vt habitus prauos bonis euincas; diſcas tentationibus reſiſtere, ne, cùm defecerint vires, ſuperent te, & in portu facias naufragium. Sic non ita pridem, quidam ritè confeſſus, ſupremâ nocte, reſpirare à morbo cœpit, & ſuſpirare conſuetũdine prauâ retractus, velut ſeruus è fuga, ad præterita flagitia mox oppreſſus fuit: poſtridie, qui confeſſionem exceperat, mortuum audiens, ad ſacrificium pro eo offerendum conſurgit; ſed ad pedem altaris adſtitit vmbra, & vetuit, damnationem ſuam, & cauſſam illius, inueteratam peccandi conſuetudinem denuntiauit.

Quartò, negotia ita ſuſcipe, vt breui moriturus. Itaque ea gere, Epictetus ait, quemadmodum in nauigatione, ſubducto nauigio,
Epict. Enchir. cap. 12. ſi aquatum exieris, obiter fortaſſis etiam cochleolam colliges, aut bulbum: animo autem in nauigium intento eſſe oportet, ac continenter ſollicito, ne gubernator vocet: ac tum illa omnia relinquere, vt ne vinctus, tamquam oues, in nauim coniiciaris. ita

in

in vita, ſi tibi vice cochleæ, aut bulbi, detur vxorcula & puer: nihil impediet; at ſi gubernator vocarit, curres ad nauem, relictis illis omnibus, neque reſpicies. Quòd ſi ſenex es, caue vnquam à naue recedas longiùs, ne, quando vocatus, deficias

Quintò, quotidie cubitum iturus, quaſi ad mortem te para; & cogita, an verè ad eam ſis paratus, qualiter te in ea vixiſſe optabis. Quis enim ſcit, non ſolùm quid ventura dies, ſed nox pariat? O quam horrendum eſt cogitare, ſubitò dormientem oppreſſum catharro, incidere in manus Dei viuentis, a ſomno ad iudicium, ad ſupplicium, ad mortem trahi ſempiternam! O quomodo fieri poteſt, bone IESV, vt quis credat mille pericula ſibi & ſuis ab hoſte, qui in portis ſit, imminere famæ, vitæ, bonorum omnium, & ne ſemel de eo libeat cogitare! Quotidie manè,

Omnem crede diem tibi diluxiſſe ſupremum.

Quotidie lege preces aliquas, Litanias v.g. B. Virginis, pro felici morte, & ſanctos Patronos cole.

Sextò, obſerua diligenter, vt aſſueſcas ad omnia ſubita, ceſpitationes, lapſus, fragores, excitare actus contritionis, fidei, ſpei, caritatis, verbo vno, v.g *doleo, credo, ſpero, diligo*, &c. ſic enim tales affectus, quos ex conſuetudine pia didiciſti, dilatare poteris, & quaſi in ictu oculi eoſdem repræſentare Sic noui Religioſum, qui dicebat ſe, nominando *Ieſus*, vel *Maria*, ad ſingulas litteras; actus nobiliſſimos virtutum exercere ſolitum. Vtinam hoc pacto milites inſtructi forent, & in omnibus periculis, timoris Domini clypeo eſſent tecti! Sanè ſic inſtrui omnino eos oporteret, & quidem diligentiſſimè, vt crebrò contritionem & intentionem rectam, aduerſus ſubitos mortis caſus innouarent.

Septimò, ſingulis ſaltem annis bis ita te diſpone, quaſi moriendum tibi foret, ad honorem mortis Chriſti IESV, & vt a ſubitanea morte libereris. Suadet quidem Thomas à Kempis, vt ad ſingula ſolemnia feſta id fiat: & ſanè vtiliter. Imò, & ſingulis ſaltem menſibus id conduceret, atque ita animum colligere & renouare, rationes ſecum ſubducere: ſed ſolemniùs bis per annum, id fieri expediet: quaſi dictum tibi à Propheta eſſet, *Diſpone domui tuæ, quia morieris, & non viues*. Ad hoc videtur accommodus dies Veneris ſanctus, vt cum Chriſto moriamur: dies item omnium Sanctorum & animarum, ob ritus Eccleſiæ tum vſurpari ſolitos. atque his ita te diſpones, vt ſi verè moriturus eſſes, & cõfeſſionem etiam generalem, ſi videtur, à poſteriore facies; eaque diligentiâ & curâ, ac ſi poſtrema futura eſſet. Atque ita etiam die Iouis ſancto, & die omnium Sanctorum SS. Euchariſtiâ reficieris. die autem Iouis ſancto ac Veneris ad ſepulchrum Domini; *Iſaiæ 38.*

vel ad ſepulchrá maiorum, in die animarum, ſi ſint eo loco; ſi nō, ad aliorum, repræſenta tibi mortem tuam, anguſtias & exequias. Eleēmoſynas pro ſtatu largire; & quæcūque alteri debes, reſtitue; aut ſi res non ferat, iam ſaltem ſcripto annota. Denique, tamquam ſi valedicendum omnibus creaturis foret, talem animum indue, & noua deſideria diuinæ bonitati ſeruiendi. Neque hoc tantùm, ſed quoad potes, habe omnia diſpoſita, teſtamentum, &c. O quàm ſalutare, cùm mors incerta ſit, & omni loco nos expectet, velut certâ die venturā opperiri; & omnibus locis & horis eamdem exſpectare! Cùm autē dies Veneris ſanctus, deuotioni maximè ſit accommodatus, tum maiori cum affectu, tempore longiore, impende te pietatis ſtudio, & accende te ad amorem Domini; & ſcripta recèns propoſita, aut recognita, iterum die Paſchæ relege. Si die vno atque altero poſſes in ſeceſſu, aut domi tibi vacare, aut in domo aliqua Religioſa; vtilius longè foret, vt ſic cum Chriſto morereris ac reſurgeres. ſi enim complantati facti ſimus ſimilitudini mortis eius, participes erimus reſurrectionis illius.

Nota.

Octauò, cogita ſæpè, ſaltem quothebdomadis ſemel, quomodo diem mortis, & agoniam illam peragere velis. Si enim ad nuptiarum diem, aut triumphalem te comparares, aduerte, iudicij ſubeundi hunc eſſe, illumque, qui aut te in æternum beatum, aut infelicem faciet; quo ad nuptias Agni, aut ad carcerem inferni perpetuum, eundum; quo in triumphum, aut ad ſupplicium, ducendus ſis: denique diem, qui de omnibus iudicat, propter quem ſunt omnes dies, anni, luſtra, & vniuerſa vita & actiones noſtræ. Idcirco, de præparatione proxima ad eam pauca habe.

Cùm ſubitò aliqui moriuntur, ſuadeo vehementer, vt ſtatim actum contritionis, fidei, ſpei & amoris excitent; & ſi ex vulnere, condonent aduerſario. Vocent ſtatim confeſſarium, dicendo, ſe vehementer dolere, & petere confeſſionem, vt ſic abſolui poſſint, etiamſi poſtea loqui nequeant: ſicut etiam cùm cœperunt grauiora ſcilicet confiteri, & periculum eſſe apparet, ſtatim abſolutio danda eſt, ne præoccupet mors; ſi ſpatium detur, perficienda erit confeſſio. In communi periculo belli, naufragij, ruinæ, ſimul confiteri clarè aliquod peccatum, v.g. mendacij poſſunt, & ſimul abſolui.

Propinqua præparatio iſta eſſe poterit:

Cùm primùm in morbum incideris, recordare cum accipere de

de manu Domini, & gratias age; immò offer te ad maiora, & in manus eius te proiice. Neque fiduciam in medico colloca, ſed in Deo: vocari tamen is debet; ſed animi primò confeſſarius. ſi quod periculum, ſaltem ſimul vocentur; & medicum roga, vt liberrimè periculum indicet, liberè te curet: nam Deo grata iſta reſignatio. Vtinam medici ſe diſcipulos Chriſti oſtenderent, & eũdem finem ſe cum illo habere, qui ſolet per corporis morbos animam perſanare! vtinam tempeſtiuè ſemper, etſi periculum nullum ſit, monerent de anima curanda! tunc enim ex conſuetudine pia non terrerent vnquàm infirmos. Stupenda verò res; agitur de æterna vita, & momentanea; pro hac omnia, & ardenter, pro illa ſæpè vix aliquid, & cum mora, libet adhibere. Neque refert, an periculum ſit: cùm enim incerta ſint omnia, non deeſt vnquam. Saltem placandus Deus, qui ſæpè iratus, morbos infligit, nec ſanat, niſi animâ perſanatâ. Prætereà curandum eſt vt ſimus in ſtatu gratiæ, vt mereri per ea, quæ patimur, poſſimus. *Nota.*

Oratiuncula initio morbi.

In manibus tuis ſortes meæ: ſiue viuimus, ſiue morimur, tui bone IESV, *ſumus. Fiat voluntas tua. Sana me, Domine, & ſanabor; ſaluũ me fac, & ſaluus ero. Tu enim mortificas & viuificas, non medicorũ operá; tu deducis ad inferos, & reducis. O Pater æterne, tuum hoc eſt donum, & tua voluntas ſancta, beneplacens, & perfecta. Benedico te, & me reſigno ad omnia quæ tibi, ô Sapiẽtia æterna, placuerint, in tempore, & in æternitate.* Vel dic cum ſancto Andrea: *O bona crux quæ decorem ex membris Domini ſuſcepiſti, diu deſiderata, ſollicitè amata, ſine intermiſſione quæſita, & aliquando cupienti animo præparata, accipe me ab hominibus, & redde me magiſtro meo: vt per te me recipiat, qui per te me redemit.* Vel: *Paratum cor meum Deus, paratum cor meum: ego ſeruus tuus, & filius ancillæ tuæ: ego lutum, tu figulus; fac de me vas in honorem, ad gloriam nominis tui; vre, ſeca, ſed parcas in æternum.*

Pſalm. 30. Rom. 14. Matth. 6. Ierem. 17. 1. Reg. 2. Pſalm 56. Pſalm. 115.

Alia de hac re longior pro opportunitate.

O Pater, ô medice animæ meæ, tu noſti quid expediat. omnia in vero iudicio feciſti, ex amore ſummo, & ſapientia æterna: tu, quæſo, mecum ſis in tribulatione, vt in patientia poſſideam animam meam: ſi de manu tua bona ſuſcepimus, mala quare non ſuſtineamus momento Iob 2.

 vno

Lucæ 24. *vno pro gloria æterna? Si oportuit te pati & ita intrare in gloriam tuam, nónne & me ſine murmure & querela oportet? cùm tot peccatis meis infernum promeritus ſim; cùm tanta mihi paraueris; cùm amore mei, ô immenſa bonitas & infinita caritas, dignatus ſis mori!*

Caueat æger ne queratur apud inuiſentes, ſed obedientiæ erga medicum, & eis qui curam ſui gerunt, patientiæ & humilitatis exempla relinquat, quibus animos ad imitationem inuitet, ac
Tobiæ 13. cum Tobia dicat, *Ipſe caſtigat nos propter iniquitates noſtras: & ipſe ſaluabit nos propter miſericordias ſuas* ſi occurrat quòd ſolitis exercitiis vacare non poſſit, hunc verſiculum ruminet, *Deus bo-*
Pſalm. 15. *norum noſtrorum non eget, ac gratius illi nos facere voluntatem ſuam patiendo, quàm noſtram operando.*

Secundò, diligens ſit in confeſſione facienda, & excitanda contritione, (ſæpè enim peccata noſtra morbus expiat) & Indulgentias quas poteſt, promereatur. Moleſtias medicorũ & medicinæ ſuſcipiat cum humilitate, ac toleret: ſi vena ſecanda, de ſanguinis Chriſti effuſione cogitet, & totum ſeſe offerat illi: ſi medicina ſumenda, & adſit Sacerdos, eam benedici petat; ſi non, ipſe cruce ſignet, & non tam in medicina, quàm Dei auxilio cõ-
2. Paral. 16. fidat, ne arguatur vt Aza, de quo Scriptura ait: *Nec in infirmitate ſua quæſiuit Dominum, ſed magis in medicorum arte confiſus eſt.* Et
Sapient. 16. Sapientia idem monet dicens, *Neque herba, neque malagma ſanauit eos, ſed tuus, Domine, ſermo, qui ſanat omnia* itaque iaculatoriâ
Ierem. 17. tali vti poteſt, *Sana me Domine, & ſanabor; ſaluum me fac, & ſaluus ero, quoniam laus mea tu es.*

Tertiò, cùm viſitatur ab amicis, oſtendat ſe morbum de manu Dei accipere, querimoniis abſtineat, vt dixi: petat moriturus ab iis pro ſe opera aliqua ſatisfactoria, & maximè communionem & confeſſionem.

Quartò, examen conſcientiæ poteſt bis in die facere, aut in horas ſingulas, ſi aſſueuit, imò etiam tum aſſueſcere, & in breui explere tempora multa. Magnum ex hoc accipiet corporis animæque ſolatium.

Quintò, quotidie ante & poſt meridiẽ, humiliter legi ſibi aliquid petat ex vitis Patrum, ex Thoma à Kempis, vitis Sanctorũ, de exercitiis eorũ in morte & fortitudine, quæ proſequitur P. Buſæus tit. de ſtatu morientium: vel ex Patre Aria, de tribulatione, de Paſſione Domini, maximè è S. Bernardo: vel pſalmos, vel meditationes de patientia, de Dei prouidentia. P. Binet de conſolatione infirmorum; & habeat horologium Paſſionis, maiuſculis ſcriptum, ad lectum, vt ſi poſſit ſingulis horis ſeſe colligat, ſeque Deo offerat.

Sextò, ſententias etiam in promptu habeat aliquot quas ruminet. his ſeſe conſoletur: maximè doloribus creſcentibus.

Sicut Domino placuit, ita factum eſt, ſit nomen Domini benedictum. Iob 1.

Fiat voluntas tua ſicut in cælo & in terra. Matth.6.

Perfectius eſt aduerſa tolerare patienter, quàm bonis operibus inſudare. Bonauent.

Melior eſt patiens viro forti. Prouer.16.

Hîc vre, hîc ſeca, hîc nihil mihi parcas, vt in æternum parcas. Auguſt.

Oportuit Chriſtum pati, & ita intrare in gloriam ſuam. Lucæ 24.

Peccaui, & verè deliqui, & vt eram dignus, non recepi. Iob 37.

Dominus eſt, quod bonum eſt in oculis ſuis, faciat. 1.Reg 3.

Sicut fuerit voluntas in cælo, ſic fiat. 1.Machab.3.

Iuſtus es, Domine, & rectum iudicium tuum. Pſalm 118.

Quis mihi det, vt qui cupit affligere me dolore, ipſe me conterat, ſoluat manum ſuam, & ſuccidat me! Iob 6.

In omnibus exhibeamus nos ſicut Dei miniſtros in multa patientia, in tribulationibus, in neceſsitatibus. 2.Cor.6.

Domine, vim patior, reſponde pro me. Iſaiæ 38.

Pater, ſi poſsibile eſt, tranſeat à me calix iſte; verumtamen non ſicut ego volo, ſed ſicut tu. Matth.26.

Benedicam Dominum in omni tempore, ſemper laus eius in ore meo. Pſalm.33.

Miſerere mei Domine, quoniam infirmus ſum; ſana me Domine, quoniam conturbata ſunt oſſa mea: ſed tu Domine, vſquequo? Pſalm.6.

Verumtamen Deo ſubiecta eſt anima mea; quoniam ab ipſo patientia mea. Pſalm.61.

Septimò, vt propiùs ad mortem te præpares; Primò, de temporalibus maturè prudenterque diſpone, teſtamentum æquum & perſpicuum, concordiæ & non litium ſeminarium conde, atque in eo primò animæ tuæ ratione͂ habe; aliena reſtitue, tranſmitte per manus pauperum quæ potes in terram viuentium, vt ibi viuere & recipi poſſis in æterna tabernacula, etſi melius longè eſt largiri cùm frui iis potes. Siquidem illud eſt quaſi ſtomacho pleno quod non adlubet edulium, aut non potes deuorare, proiicere, aut rapienda mox ab hoſte potiùs permittere vt amici nobis ſeruent, & hoc pro gratia illis imputare: vel aliena, cùm ampliùs poteſtati illius, qui verus dominus eſt, reſiſtere non potes, tandem illi permittere aut reſtituere, ſed inuitum. Vide an non rem exponat ſimile hoc. Pia legata, quæ relinqui propterea poſſunt, ſunt, legare pauperi, alimenta Religioſis viris, ſtudioſis, dotem pauperibus, Eccleſiæ ornamenta & inſtaurationem, &c. Si eam tibi dignatus fuerit Dominus dare mentem, vt è

terris excedens, heredem eum relinquas, benè tecum agetur; erit enim ſic tibi heres, & tu illi, ac tibi etiam ipſi ſimiliter, ſi, cùm in cælo perpetuò laudaturum Dominum te ſperes, hîc, vbi ſæpiùs offendiſti eum & inhonoraſti perituris bonis, laudatorem diuinæ bonitatis tibi ſufficias; & ſi propugnatorem regni eius, ac zelatorem honoris illius, quique propaget fidem apud infideles, & apud hæreticos, pro te in terra relinquere Dei gratiâ poſſis, erit vnde in æternum gaudeas Fiet hoc per poſteros ſtirpis tuæ, quos ſi bonis auges, augere poſſes & veris bonis, & ad pia aliqua exercitia obligare, ſeu eleëmoſynas, ſeu menſtruam communionem; vt hereditas non ſit profana, ſed ſacra. Vides legari & relinqui poſteris amplas hereditates, vt inſignia gerant gentilitia, vt nomen: vides inſtitutos ſacros Ordines militares, id eſt poſſeſſiones aliquas eo fine nobilitati tributas, vt ad exercitia pietatis inuitarentur dulci eſcâ vtilitatis; cur non imitari potes in tua familia, & æmulari, vt ſic etiam pietatis ſtudium foueas in poſteris? Religioſus quid aget? plurima habet; quærat ille quos conuertat ad Dominum, quærat qui loco ſuo militent Deo, eoſque non ſolùm inuitatione, ſed exemplo & oratione: quem vel quos hoc modo nactus fuerit heredes, vt ſic loquar, iuuet quoad fieri poteſt, in ſpiritu; efficiatque vt ipſi eandem probent tibi & ſibi induſtriam.

Octauò, legare etiam ſuadeo ſuo aduerſario, atque ita oſtendere ſeſe filium Patris ſui cæleſtis, ad quem properat æger; quia
Rom. 3. plenitudo legis, dilectio eſt.

Nonò, inter temporalia ſunt munia quæ geſſimus, de quibus videndum, vti & de bonis, vt iis relinquantur, qui idonei ſunt, quibuſque ſit ad ſalutem futurum, non vitiorum, aut improbitatis auxilium.

Decimò, de liberis eorumque educatione maior ſit cura, & quoad humanitus licet, prouide vt ſalui æternùm ſint.

Vndecimò, animam ſincerè per confeſſionem, etiam generalem ſi ita videtur confeſſario, expurga tempeſtiuè. Si quos habes aduerſarios, concilia tibi; & a tuis etiam veniam pete. ideoque per Canonem ſancitum, vt medicus tertiò non reuertatur ad eum, qui animæ ſuæ curam deſpicit.

Duodecimò, ſacram communionem etiam publicè poſtula, neque videndum quid homines dicant, ſed quid animæ tuæ expediat. domus tua ardet, & non vis publicè aquam adferri? corpus ægrum eſt, nec pudet medicum ſæpiùs te viſitare: anima ægra eſt, & veremur, ne accedat medicus & paſtor animarum noſtrarum, ſalus & liberator noſter? At dicent te mori. Ad hoc natus

tus es, & viuis. Aliud ſæpè in Principibus, à quibus ſalus publica penderet: verùm in priuatis nónne videtur eſſe hoc, erubeſcere Dominum confiteri; quem paulò pòſt optabis, vt te confiteatur coram curia ſua, & in die iudicij coram orbe terrarum?

Decimotertiò, ſacram vnctionem poſtula, dum adhuc vigent ſenſus, & reſponde, ſi potes, ad preces Eccleſiæ: ſaltem ad ſingulas vnctiones contritionem excita; poſt eam gratias age, & proteſtationem ſequentem tibi legi cura. Obſerua autem, vt dixi, diligenter occaſiones, quas habes promerendi Indulgentias, ratione ſacrorum numiſmatum, aut congregationis, ſiue Ordinis cui adſcriptus es. Magna certè imprudentia eas negligere; & quas breui oratione redimere poſſes, pœnas grauiſſimas malle experiri. Neque ſolùm ipſe Indulgentias promerearis; ſed pete, vel cura peti ab aliquo, vt defuncto mox, ratione numiſmatum, tibi applicent Indulgentias. Neque omitte occaſionem confitendi, non ex ſcrupulo, ſed deſiderio placendi Deo, & augendi gratiam. Itaque quando copia eſt confeſſarii, etiam quotidie confiteri poſſes, & maximè ſub exitum vitæ.

Decimoquartò, obſerua, ſi Religioſus es, Primò, obedientiam in omnibus accuratè: gratiſſimum id Deo ſacrificium. Secundò, numquam querere de vllo; nihil particulare pete nec admitte, ſed paupertatem exerce. reculas verò omnes Superiori reſigna tempeſtiuè. Tertiò, caue, quoad potes, ne denuderis; & hoc à Domino poſtula amore caſtitatis. Quartò, roga eos, qui te viſitant, vt pro te officia faciant, quæ præſtare nequis: vt ſunt, meditari, cantare, ſalutare Ven. Sacramentum, officia humilia obire. Quintò, quotidie, ſi potes, confitere, & communica. Pòſt generalem confeſſionem, & Litanias recita. Sextò, pete, vt aliquid pii legant qui accedunt, maximè ex Euangelio, & de beata vita. Septimò, a ſacerdote, vel Superiore, manè & veſperi pete benedictionem, quemadmodum etiam quoties potio ſumenda eſt.

Decimoquintò, cura, vt in conſpectu tuo ſint piæ imagines, maximè crucifixi, & ſæpè cor eleua in Deum. D. Auguſtinus ſeptem Pſalmos pœnitentiales deſcriptos habebat, & magna cum contritione recitabat, dicens: non oportere Chriſtianum ſine pœnitentia mori. Poſt hæc, imò citius, excludunt aliqui à ſe vxorem, & liberos, vt ſe totos cum Deo iungant, vt ſæcularium omnem curam deponant. Quem enim, ait Auguſt. morbus vrget, & pœna terret, ad veram vix veniet ſatisfactionem; maximè, cùm filij, quos illicitè dilexit, ſint præſentes; & vxor, & mundus ad ſe vocet. Admitte verò tum viros verè bonos, qui te ad mortem iuuent comparare: committe iis animam tuam, qui non negligunt ſuam. *Auguſt. de pœnit. diſt. 7. c. Nullus.*

ſuam. Sanè laudabile omnino eſt: immò oportet hos non otioſè adeſſe, ſed dum tempus eſt mercatus, ſuauiter actibus virtutum, quoad res patitur, infirmum ditare, & confirmare. Sanctos fingere potes lecto adſtare, imprimis B. Virginem ſolatium noſtrum: & obſerua diligenter, piamque conſuetudinem, dum ſanus es, indue, quotidie dum incumbis, ſic Sanctos quaſi præſentes compellandi, & iis te commendandi.

Decimoſextò, prouide, vt aliquis te ſæpiùs aquâ benedictâ adſpergat, & tibi pias iaculatorias in aurem pronuntiet, quibus refocilleris; etiamſi vitæ ſignum non dederis. Sæpè enim eiuſmodi rebus infirmi valdè recreãtur, etiamſi id ſignificare nequeant. Exercendi verò potiſſimùm actus fidei, ſpei, & maximè caritatis & contritionis: ideoque Symbolum Apoſtolorum conuenit recitare, & pias aſpirationes & ſuſpiria ad Deum, maximè ex Pſalmis collecta, quæ amorem in Deum, fiduciam & contritionem ſpirent, vel ſimiles affectus; vtpote, *Credo, Domine, in te ſpero, & diligo te ex toto corde meo, ex tota anima mea, ex tota mente mea, ex totis viribus meis O vtinam te numquam offendiſſem! ex te enim, & in te, & pro te ſunt omnia.*

Matth 5.

Nota, vtile eſſe, dum quis ſanus eſt, quotidie dum incumbit, imaginari crucifixum ante ſe; & deoſculari Primò, pedes cum Magdalena, ex amariſſima & amoroſa contritione; Secundò, genua, quæ pro me flexit Rex regum in incarnatione & paſſione, & fidei actum exercere; Tertiò, manus, quas aperuit, & impleuit nos benedictione; ac ſpem erigere, Quartò, cor ſeu latus, & amoris actus elicere toto corde, & proiicere ſe in manus eius, cum plena reſignatione; votaque, ſi Religioſus es, renouare.

Nota diligenter, quia hoc, etiamſi alia deſint, ſolùm ad ſalutem ſufficit.

Nota præterea, expedit quotidie dum incumbis, paciſci cum Domino, & proteſtari vt omnes reſpirationes ſint & amoris aſpirationes, & tui oblationes, fiant in vnione omnium meritorũ Chriſti Domini; vti & petitiones eorum quæ ad ſalutem neceſſaria; & gratiarum actiones pro innumeris beneficiis, vt ſic in via incipias, quod perpetuò facturus es in patria.

Deniq; cùm venerit tempus, propter quod omne datũ eſt, vnde pendebit æternitas, ſtudeat vnire ſe Deo infirmus, & ad hoc, crucifixũ ſtringat, ſi poteſt, animo & brachiis, & candelã alterâ manu teneat, & corde dicat: *Diligo te* IESV, *toto corde meo*, in eoque actu perſeueret, *in finem, & in æternum. Amen.* Sæpè autem repetat, *Ieſus, Maria*, vt indulgentiam obtineat.

De

De tentationibus in morbo occurrere ſolitis & remediis.

Prima eſt fidei: quæ contemnenda, nullaque argumenta admittenda, ſed ad Deum oculi attollendi, dicendo magno cum amore: *Credo Domine, adiuua incredulitatem meam. Credo quod Eccleſia* Marc. 9. *credit, præterea nihil.* Secunda, deſperationis, ſed confeſſione factâ ſincerè, & contritione excitatâ, nihil eſt quòd anxii ſimus; plures pro nobis quàm contra nos. & cùm impoſſibile ſit hominem præterita omnia in memoriam reuocare, præſentes circumſtantias omnes ob diſtractiones atque ignorantias attendere; futura verò minimè prouidere queat; diſce hoc vnum requiri, vt bonâ fide, & ſincerè quæ ſalutis ſunt agas, & cætera diuinæ bonitati cōmitte. Superuacua anxietas numquam prodeſt; tum quia magis perturbat, minuſque ſinit ea quæ ſalutis conſiderare; tum quia Dei iuſtitiæ fieri ſatis à nobis non poteſt vnquam, ſed confidere bonitati eius oportet; tum denique quòd poſtquam omnia fecerimus, æquè inutiles ſerui ſimus, idque ſolùm habituri, oportere nos in bona fide, & morali diligentia acquieſcere. Secundò, cogita Angelum Cuſtodem, ſanctos Patronos quaſi adſtantes, ante omnes B. Virginē ſolatium noſtrum, certoque loco, ſicut lectulum Salomonis ſeptuaginta fortes ambiunt, eoſque inuoca; Tertiò, vel maximè Dominum præſentem, & ſæpè eiuſmodi iaculatoriis vtere quæ fiduciam prouocent: vt ſunt,

In te Domine ſperaui, non confundar in æternum. Pſalm. 30.

Etiamſi occideris me, Domine Iesv, *in te ſperabo.*

Recordare, Domine, quanto pretio emeris me, tuus ego ſum, ſaluum me fac.

O Iesv, *ſpes mea & refugium, ſuſceptor meus & liberator meus, etiamſi conſiſtant aduerſum me caſtra, non timebit cor meum: ſi conſurgat aduerſum me prælium, in hoc ego ſperabo.* Pſal. 26.

Mihi autem adhærere Deo bonum eſt, ponere in Domino Deo ſpem meam. Pſalm. 72.

In te confirmatus ſum ex vtero, de ventre matris meæ: tu es protector meus. Pſalm. 26.

Alia eſt tentatio præſumptionum & illuſionum, quibus reſponde cum Propheta: *Ego autem mendicus ſum & pauper* (quaſi dicat, Non ſum ex iis quibus iſta debentur) *Dominus ſollicitus eſt mei; videbo Dominum in terra viuentium, & id ſufficit mihi.* Præ-

ſumptio verò, ſi cogites, quòd neſciat homo, amore an odio dignus ſit, Dei gratiâ reprimi poteſt. Deus bone, cùm iuſtitiæ no-
Eccl. 5. ſtræ ſint vt pannus menſtruatæ, cùm de peccato propitiato iubeamur à Spiritu ſancto non eſſe ſine metu, cùm agatur de æternitate, cùm nihil ex nobis quaſi ex nobis poſſimus, ac proinde quaſi furtum & rapina ſit, ſibi præfidere; quis iam iam ad iudicem trahendus, peculatus aut maieſtatis læſę crimine ſe obſtringet, & Dei ac iudicis ſui gloriam rapiet ſibi, de qua dixit, Gloriam meam alteri non dabo? dic igitur cum Propheta:

Pſalm. 113. *Non nobis, Domine, non nobis, ſed nomini tuo da gloriam.*

Omnia in nobis operatus es, Domine.

Luc. 17. *Cùm omnia feceritis, dicite, Quia ſerui inutiles ſumus.*

Pſalm. 8. *Domine, quid eſt homo, quòd memor es eius; & filius hominis, quia reputas eum?*

Vtile amplecti Chriſtum Dominum, ſtringere illum amoroſis amplexibus, & ſic in manus eius commendare ſpiritum ſuum.

Proteſtatio moribundi.

O Pater miſericordiſſime, Deus meus, ecce ego creatura tua, redempta ſanguine vnigeniti filij tui ad te venio, creatorem meum, ob quem creatus ſum, ob quem vixi, propter quem & in quo mori cupio: venio ad te ad quem millies ſuſpiraui: ad te venio, quies mea, ſpes mea,
Pſalm. 119. *amor meus & deſiderium oculorum meorum. Hei mihi quia incolatus meus prolongatus fuit, multùm incola fuit anima mea! Vti-*
2. Timoth. 2. *nam cum Apoſtolo dicere poſſem: Bonum certamen certaui, curſum conſummaui, in reliquo repoſita eſt mihi corona iuſtitiæ, quam reddes mihi iuſte iudex! O pater miſericordiarum, quamuis ſim minimus diſcipulorum tuorum, & indignus vocari filius; venio tamen magna cum fiducia, & me proijcio in amplexus & brachia ſuauiſſimæ prouidentiæ & miſericordiæ tuæ, & quantum poſſum doleo, quòd te aliquando dereliquerim fontem aquæ viuæ, à te receſſerim vita mea, tui oblitus fuerim, qui omni momento quaſi omnium oblitus eſſes, numquam oblitus es mei. O vtinam numquam te offendiſſem, Deus meus, Deus cordis mei, & omnia! Suſcipe hoc ab intimo cordis mei ardens votum, ac deſiderium meum; dum tempus eſt miſerendi, reſpice ad illud, & miſerere mei. Scis enim, Domine, vti ſpero, quia amo te plus quàm me, & ſuper omnia, quæ ſunt, & eſſe poſſunt. Scio cui credidi, ſcio quia potens es depoſitum cordis mei ſeruare, ſcio quia*
2. Tim. 1. *cor contritum & humiliatum non deſpicies, neque vmquam proij-*
cies

cies me: paratum enim cor meum Deus, paratum cor meum, facere voluntatem tuam. Etiam ſcio quòd diligentem te diligis, & ad eum venies, & accipies ad te ipſum. O felix hora! quando liberabor de corpore mortis huius? quando veniam ad te, quando venies, & conſolaberis me? Priuſquam autem abeam, & ampliùs non ero, cupio diuinæ bonitati tuæ in hac lacrymarum valle toto corde incipere offerre ſacrificium laudis, vt deinde oſtendas mihi ſalutare tuum. Gratias igitur ago tibi infinities, quòd ab æterno dignatus fueris de me amanter cogitare, & in tempore creare ad imaginem tuam; &, quando venit plenitudo temporis, redimere ſanguine vnigeniti filij tui, toties mihi parcere, & de tenebris peccati toties me reuocare in admirabile lumen tuum. Quid verò, ó Domine IESV, *pro laborioſa vita & acerbiſſima morte tua, & quòd toties me paſcere dignatus es corpore & ſanguine tuo; quid tibi inquam retribuam, ſponſe & deliciæ animæ meæ? abyſſus nihili mei, & miſeriarum mearum inuocat abyſſum bonitatis & immenſæ caritatis tuæ, in voce quinque cataractarum, & vulnerum tuorum: in his enim tota ſpes, & fiducia mea: propter hæc, & oceanum miſericordiarum tuarum, etiamſi occideris me, in te ſperabo. & ſcio, ô caritas immenſa, Deus meus, non confundes faciem meam, ſed adorabo ad templum ſanctum tuum, & confitebor nomini tuo. Quis mihi tribuat, vt cum omni affectu cæleſtis curiæ, omnium Angelorum, & Sanctorum, & ſanctiſſimæ Matris tuæ, te pro hoc arctiſſimè amplecti poſſem; vt omnium earum, & omnium creaturarum vocibus te laudem atque glorificem? Accipe, Domine, cor meum in holocauſtum, quod iam totum tibi præſto: oculos meos, vt te ſolum videant, & in te omnia; aures meas, vt non audiant vocem alieni; linguam meam, & labia mea, vt cantent tibi, gloria mea; manus meas, vt amplectantur te, pedes meos, vt gradiar ad te: omnia denique membra & oſſa mea dicant: Domine, quis ſimilis tibi? Benedicat anima mea Domino, & omnia quæ intra me ſunt nomini ſancto eius: benedic anima mea Domino, & noli obliuiſci omnes retributiones eius. Abnego omnia terrena hæc, quia in te vno omnia habeo; abnego me, quia tuus ſum ego, & viuo ego, iam non ego; viuis autem in me Chriſte* IESV. *& diligo te ex toto corde meo, ex tota anima mea, ex tota mente mea, ex totis viribus meis. Pone ergo me iuxta te, & cuiuſuis manus pugnet contra me: & ſi fortè contingeret vi morbi, aut hoſtis fallaciâ, aliena ab his me cogitare, vel loqui, ea reuoco & abrenuntio, & conteſtor coram te, Deus meus, & te, ô Beatiſſima Mater mea, & virgo Maria, & vobis, Angeli mei, quia in fide Romana Catholica viuere volo & mori: & in Deo ac Domino meo ſolo confido & meritis eius, & amo illum ſuper omnia,*

nia toto corde, totâ animâ meâ, & vſque ad extremum ſpiritum, amare volo. Quidquid contra hæc tam ſanctè, tantaq́; voluntate concepta mihi hoſtis ſuggeſſerit, nullum cupio eſſe in tribunali tuo, ô Deus, atque omnino abominor, execror, & abiuro, hocq́; teſtamentum in die iudicij ſolum volo validum eſſe, quod paratus ſum ſanguine meo ſignare, pro quo, & pro te, ô Deus meus, millies mori opto, vt tibi viuam, cui omnia viuunt; tibi moriar, dulciſſime IESV, *qui amore mei dignatus es mori.*

Sententiæ, quibus fidei, ſpei & caritatis actus exercere poteſt infirmus.

FIDEI ET FIDVCIÆ ACTVS.

Iob 19. *Scio enim quòd Redemptor meus viuit, & in nouiſſimo die de terra ſurrecturus ſum. Et rurſum circumdabor pelle meâ, & in carne mea videbo Deum meum; quem viſurus ſum ego ipſe, & oculi mei conſpecturi ſunt, & non alius. repoſita eſt hæc ſpes mea in ſinu meo.*

Marci 9. *Credo, Domine, adiuua incredulitatem meam.*

Iſaiæ 54. *Noli timere, quia non confunderis, neque erubeſces: non enim te pudebit, quia confuſionis adoleſcentiæ tuæ obliuiſceris, & opprobrij viduitatis tuæ non recordaberis ampliùs.*

Ierem. 29. *Ego ſcio cogitationes, quas ego cogito ſuper vos, ait Dominus, cogitationes pacis, & non afflictionis: vt dem vobis finem & patientiam. & inuocabitis me, & ibitis: & orabitis me, & ego exaudiam vos: quæretis me, & inuenietis.*

Ezech. 33. *Viuo ego, dicit Dominus, nolo mortem impij, ſed vt conuertatur impius à via ſua, & viuat.*

Ioan. 3. *Sic Deus dilexit mundum vt filium ſuum vnigenitum daret, vt omnis qui credit in illum, non pereat, ſed habeat vitam æternam.*

Iſaiæ 50. *Iuxtà eſt qui iuſtificat me, quis contradicet mihi? ſtemus ſimul, quis eſt aduerſarius meus? accedat ad me. Ecce Dominus Deus meus, auxiliator meus, quis eſt qui condemnet me?*

Ioan. 5. *Qui credit in filium, habet vitam æternam: qui autem incredulus eſt filio, non videbit vitam, ſed ira Dei manet ſuper eum.*

ACTVS SPEI.

Iuſtorum animæ in manu Dei ſunt, & non tanget eos tormentum mortis. Sap.3.

Ego ſum reſurrectio & vita: qui credit in me, etiamſi mortuus fuerit, viuet: & omnis qui viuit & credit in me, non morietur in æternum. Ioan.11.

Confortate manus diſſolutas, & genua debilia roborate. Dicite puſillanimis, Confortamini & nolite timere. Iſaiæ 35.

Vbi abundauit delictum, ſuperabundauit & gratia. Rom.5.

Noli timere; plures enim nobiſcum ſunt, quàm cum illis. 4.Reg.6.

Clamauit ad me, & ego exaudiam eum: cum ipſo ſum in tribulatione, eripiam eum, & glorificabo eum. Pſalm.90.

Quoniam Angelis ſuis mandauit de te, vt cuſtodiant te in omnibus viis tuis. Ibid.

Etſi ambulauero in medio vmbræ mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es. Pſalm.22.

Inuoca me in die tribulationis: eruam te, & honorificabis me. Pſalm.49.

Ecce oculi Domini ſuper metuentes eum, & in eis qui ſperant ſuper miſericordia eius, vt eruat à morte animas eorum. Pſalm.32.

Iuxtà eſt Dominus his, qui tribulato ſunt corde, & humiles ſpiritu ſaluabit. Pſalm 33.

Multæ tribulationes iuſtorum, & de omnibus his liberabit eos Dominus. Ibid.

In Deo ſalutare meum, & gloria mea: Deus auxilij mei, & ſpes mea in Deo eſt. Pſalm.61.

Reſpicite filij nationes hominum, & ſcitote quoniam nullus ſperauit in Domino, & confuſus eſt. Eccli.2.

Noli timere, ego ſum primus & nouiſſimus; & viuus, & fui mortuus. Eſto fidelis vſque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ. Apoc.1.

Non eritis vos qui dimicabitis, ſed tantummodò confidenter ſtate, & videbitis auxilium Dei ſuper vos: credite in Domino Deo veſtro, & ſecuri eritis. 2.Paral.20.

ACTVS CARITATIS.

Quid enim mihi eſt in cælo, & à te quid volui ſuper terram? defecit caro mea, & cor meum: Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum. Pſalm.72.

Clamaui ad te, Domine; dixi, Tu es ſpes mea, portio mea in terra viuentium. Pſal.141.

Pars

Pars mea Dominus, dixit anima mea, propterea expectabo eùm.
Thren 3. *Bonus eſt Dominus ſperantibus in eum, animæ quærenti illum.*
Pſal.41. *Tranſibo in locum tabernaculi admirabilis vſque ad domum Dei. In voce exultationis & confeſſionis ſonus epulantis. Quare triſtis es anima mea, & quare conturbas me? ſpera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi; ſalutare vultus mei, & Deus meus.*
Pſal.114. *Conuertere anima mea in requiem tuam, quia Dominus benefecit tibi, quia eripuit animam meam de morte, oculos meos à lacrymis, pedes meos à lapſu. Placebo Domino in regione viuorum.*
Pſal.117. *Non moriar, ſed viuam, & narrabo opera Domini:*
Rom.14. *Siue viuimus, Domino viuimus; ſiue morimur, Domino morimur. ſiue ergo viuimus, ſiue morimur, Domini ſumus.*
Philip 3. *Saluatorem expectamus Dominum noſtrum* IESVM *Chriſtum, qui reformabit corpus humilitatis noſtræ, configuratum corpori claritatis ſuæ.*
Iſaiæ 12. *Ecce Deus ſaluator meus, fiducialiter agam, & non timebo: quia fortitudo mea, & laus mea Dominus, & factus eſt mihi in ſalutem.*
Matth. 28. *Ecce ego vobiſcum ſum omnibus diebus, vſque ad conſummationem ſæculi.*
Exodi 23. *Ecce ego mittam Angelum meum, qui præcedat te, & cuſtodiat in via, & introducat in locum quem paraui tibi.*
Pſal.41. *Quemadmodum deſiderat ceruus ad fontes aquarum: ita deſiderat anima mea ad te Deus.*
Apoc.21. *Abſterget Deus omnem lacrymam ab oculis eorum, & mors vltrà non erit, neque luctus, neque clamor; neque dolor erit vltrà, quia prima abierunt.*
Pſal.30. *Quàm magna multitudo dulcedinis tuæ, Domine, quam abſcondiſti timentibus te!*
Pſal.83. *Quàm dilecta tabernacula tua, Domine virtutum! Concupiſcit & deficit anima mea in atria Domini.*

Cor meum, & caro mea, exultauerunt in Deum viuum. Beati qui habitant in domo tua, Domine, in ſæcula ſæculorum laudabunt te. Beatus vir, cuius eſt auxilium abs te, aſcenſiones in corde ſuo diſpoſuit; in valle lacrymarum, in loco quem poſuit.
Sap.12. *Quàm bonus & ſuauis eſt, Dominè, ſpiritus tuus!*
Sap.11. *Diligis omnia quæ ſunt, & nihil odiſti eorum quæ feciſti: parcis autem omnibus, quoniam tua ſunt Domine, qui amas animas.*
Matth.11. *Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos.*
Ioan. 3. *Sic Deus dilexit mundum, vt filium ſuum vnigenitum daret.*
Ierem.31. *In caritate perpetua dilexi te, attraxi te miſerans.*

Ego

Ego autem in Domino gaudebo, & exultabo in Deo IESV *meo. Dominus Deus fortitudo mea, & ponet pedes meos quaſi ceruorum, & ſuper excelſa mea deducet me victor in pſalmis canentem.* Abacuc 3.

Viuo ego, iam non ego: viuit verò in me Chriſtus. Quòd autem viuo in carne, in fide viuo filij Dei, qui dilexit me, & tradidit ſemetipſum pro me. Gal. 2.

CAPVT XXVI.

Contemplatio de Vita æterna, fine ac termino viæ noſtræ.

PRÆLVDIVM I. Contemplare cælum apertum, vt ſuprà in imagine de æternitate, vel gaudio virtutis expreſſum habes.

II. Roga Dominum, vt viam tuam ſic dirigat, vt ad vitam peruenire poſſis ac creationis tuæ terminum.

PVNCTVM I. Conſidera cælum apertum, & in terra ſtudia omnium hominum, velut ex editiſſimo monte, & vide, quæſo, quorſum tot labores ſuſcipiantur, tam longa ſtudia totque pericula adeantur. Videbis aliquos ex ijs quaſi ſpecioſâ viâ tēdere gradatim ad honores, etiam ad regna ſuſpirare: tum conuerte ad cælum apertum oculos, & audi Dominum dicentem, Veni & poſſide regnum tibi *Matth.* 25.
paratum à conſtitutione mundi, quod quotidie tibi aduenire poſtulas. Quale autem id regnum, attēde. Primò, quàm frequens populo; Numquid (ait Iob) eſt numerus *Iob* 25.
militum eius? Aſpice Angelorum choros, & totidem ab altera parte Sanctorum, neque hos vt ciues tātùm intuere, ſed ſingulos vt Reges prudentiſſimos & ſapientiſſimos & potentiſſimos eſſe certò ſcias, & latiſſimè dominari. Vnde dicitur Rex regum Chriſtus IESVS, ipſeque promittit tibi dicens: Qui vicerit, poſſidebit hæc, & *Apoc.* 3. 21.
ero illi Deus, & ille erit mihi filius. & rurſum, Qui vicerit

dabo

dabo ei ſedere mecum in throno meo, ſicut & ego vici, & ſedi cum Patre meo in regno eius. Secundò, vide quanta bona regni illius. poteſtas ibi ſumma: omnia enim quæ
Apoc.2. volunt Beati, verbo vno faciunt ac habent. vincenti, ait Dominus, ac cuſtodiẽti vſque ad finem opera eius, dabit Dominus poteſtatem ſuper gentes. ô quantæ illic opes, deliciæ, diuitiæ! Et hæc ibi omnia pura ſine vlla miſeriarum commixtione: hîc verò, quanta mala permixta bo-
Hom.66. ad pop. Antioch. nis! Ne diadema reſpicias (ait Chryſoſtomus) ſed curarũ tempeſtatem: neque purpuram intuere; ſed animam, ipsâ purpurâ magis nigreſcentem. non ita corona caput circumdat, ſicut animam ſollicitudo. Iam vide quanto nihilominus ſtudio per fas & nefas terrarum regna petantur, & tu etiam regno cælum vim facito, & cum vio-
Matt.11. lentis rapias illud. Ac propone illud omnibus, & pri-
Matt.6. mùm quære, perque paupertatem ſperne omnem mundi gloriam & vanitatem.

PVNCTVM II. Conſidera Primò, alios in hoc orbe immenſâ cupiditate aurum congregare, & numquam dicere Sufficit: tu verò aſpice in ciuitate Dei tui quantæ tibi
Tob 13. paratæ ſint opes. Portæ Ieruſalem ciuitatis tibi promiſſæ
Apoc.21. ex ſapphiro & ſmaragdo ædificabũtur, & ex lapide pretioſo omnis circuitus murorum eius. Et erat ſtructura eius ex lapide iaſpide, ipſa verò ciuitas aurum mundum, ſimile vitro mundo, & fundamenta muri ciuitatis omni lapide pretioſo ornata, & ſingulæ portæ erant ex ſingulis margaritis, & plateæ ciuitatis aurum mundum; & hæc tibi parata ſunt & oblata. Si vera hæc, vbi es auare, & conquiſitor huius ſæculi? cur eligis terram mortuorum pro terra viuentium? terræ fruſtum pro ciuitate Ieruſalem? Conſidera Secundò, quomodo Dominus Deus, vt animum auocaret humanum ab opibus coaceruandis, comparauerit regnum cælorum theſauro abſcondito in agro, quem qui inuenit homo, abſcondit, per humilitatem ſcilicet, & pre gaudio illius vadit, & emit agrum illum. The-

ſaurus

ſaurus autem ille eſt diuinitas. Rurſum eum comparauit margaritæ, quam vt quis emere valeat, neceſſe habet omnia diuendere. Si igitur in vna margarita, in vno theſauro omnia habeas in æternum parata bona, cur, quæſo, Chriſtiane, turbaris erga plurima, cùm vnum ſit neceſſarium? cur momentaneas opes æternis & præparatis præponis?

PVNCTVM III. Conſidera alios tendere incredibili inſaniâ & cupiditate ad voluptatem, & pro ea honores, opes, Deum repudiare; tu verò aſpice tibi paratum in cælo paradiſum, & quæ in eo parauit Pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis ſolatia, & liquidiſſimas voluptates, de quibus Pſalmiſta, Inebriabuntur ab vbertate domus tuæ, & torrente voluptatis tuæ potabis eos. Cibabit illos Dominus pane vitæ & intellectus, & aquâ ſapientiæ ſalutaris potabit illos. Conſidera ibi nuptialem cænam tam opiparè paratam, adeò vt Iſaias dicat, Oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit, quæ præparauit Deus ijs qui diligunt eum. Appende in ſtatera iuſta & non mendaci mundi ſolatia & æterna, & intra in gaudium Domini tui. Vt meliùs autem intelligas bonorum cæleſtium magnitudinem, collige te & expende, quæ ſit longitudo, latitudo, altitudo, profunditas eorum. Longitudo: erunt enim æterna, erunt ſecuriſſima & immutabilia bona, numquam totâ æternitate quidquam aut tempore aut vſu aut tædio ijs detrahetur. Latitudo verò tanta eſt, vt omnem omnino complectatur felicitatem, quam intellectus concipere, aut voluntas poteſt deſiderare. Intellectus enim replebitur Deo ſummo bono: hæc etenim eſt vita æterna, vt cognoſcant te ſolum Deum verum, & quem miſiſti IESVM Chriſtum. Cùm igitur obiectum ſit nobiliſſimum, & clariſſimè videatur, & in eo omnia, & ardentiſſimè ametur; ſummum omnino gaudium eſſe oportet. Voluntas certè gaudio implebitur & ſatietate incomparabili, vt nihil vltrà deſiderare poſſit;

Pſal. 35.

Iſaiæ 64.

Ioan. 17.

ſed erit plena Deo quaſi deificata. Memoria verò plena bonis omnibus, ex recordatione Dei, quem vnum cogitabit, & beneficiorum illius. Imò ex hac viſione ſimilis erit Deo anima: memoriâ enim cum lumine gloriæ quaſi ſimilis Patri, ſe ab æterno ex vi luminis cognoſcenti; verbo intellectus ſeu viſione, Filio ſeu Verbo Patris; volũtate & amore anima Spiritui ſancto aſſimilatur. Nec ſolùm hæ potentiæ implebuntur gloriâ Dei, ſed inſuper accedent perfectiſſima ſenſuum omnium oblectamenta. Iuſti omnes fulgebunt ſicut ſol, & videbunt ciuitatis ſanctæ Ieruſalem ſplendorem: audient perpetuum illius Alleluia & ſuauiſſimam ſymphoniam, audient laudes Dei perpetuas, & ſuas, iuxta illud Euge ſerue bone & fidelis, *Matt. 25.* quia ſuper pauca fuiſti fidelis, intra in gaudium Domini tui: guſtabunt verò, & videbũt quàm ſuauis ſit Dominus, & panem Angelorum omne delectamentum in ſe habentem comedent in regno Dei: odorabuntur thymiama ſuauiſſimum: & quod ad tactum attinet, nullâ aſperitate ille offendetur, ſed ſuauiſſimè, abſque turpitudine afficietur. Sublimitas verò gaudiorum cæleſtium quanta ſit, attende ſedulò; nullum certè creatum ijs comparari poteſt. gaudent enim beati de Deo, eiuſque bonis; Primò, intrinſecis, potentia, ſapientia, bonitate, liberalitate, dulcedine ac pulchritudine eius; Secundò, extrinſecis, id eſt de gloria, quæ illi prouenit ex dignitate humanitatis Chriſti, ex B. Virginis perfectione, ex Eccleſiæ triumphantis ſplendore, ex fortitudine & victoria militantis, denique ex pulchritudine vniuerſi. De his bonis Dei ſui gaudet anima magis quàm ſi ſua eſſent; amat enim illum pluſquam ſe totis viribus ſuis. Poſtremò vide quæ ſit profunditas theſauri cæleſtis, & abyſſi bonitatis; infinita planè eſt, atque ita ex ea, totâ & longiſſimâ æternitate ſemper noua Beatis gaudia dimanabunt.

PVNCTVM IV. Conſidera Primò, non vnum regnum cælorum te in cælo habiturum; ſed totidem quot ſunt

ſanctæ

ſanctæ ac beatæ animæ. nam præterquam quòd illæ ſint verè cæli, & ſedes Dei præſtantiſſimæ; ita de illarum felicitate ac tua ipſius ob caritatem perfectam lætaberis. Aſpice igitur agmina Angelorum & Sanctorum, gratulare illis de numero & tibi, zeloque animarum ſucceuſus eundem augere ſtudeas. Secundò conſidera, quos illic notos & patronos iam habeas: contemplare, vt intentis oculis luctantem in mari ipſi in portu apertis vlnis expectent, inuitent, & celeuſma cantare incipiant.

PVNCTVM V. Conſidera quanta ſit corporum beatorum futura excellentia: fulgebunt enim iuſti ſicut ſol in regno patris eorum, eruntque abſque ruga, & abſque macula. erunt impatibilia, neque eſurient, neque ſitient ampliùs: erunt agilia, & ſicut ſcintillæ in paradiſo Dei ſui diſcurrent: erunt ſubtilia, & ſicut Angeli Dei. Poſt hæc expende quàm æquum ſit exiſtimare Patrem cæleſtem filijs & electis ſuis immenſa bona in patria præparaſſe; cùm in hoc mundo tanta tribuere reis, exulibus & blaſphemis dignatus ſit. Deinde Dei Filij infinitam caritaté; qui pretio tanto redimere nobis ea voluerit, & Spiritum ſanctum de cælo mittere. Obſtupeſce ad hæc, ô anima mea, ſuſpira ad illum, & dilige eum ex toto corde tuo; & ſic ratiocinare: Veráne hæc gaudia ſunt, & ego torpeo? Falſane mundi, & ego ea ambio? Quid me facere pro æternis oporteret, ſi ea crederem, ſi ſperarem, ſi amarem?

Matth 13. Epheſ. 5.

O R A T I O.

QVàm dilecta tabernacula tua, Domine virtutum! concupiſcit, & deficit anima mea in atria tua. ſitiuit anima mea ad te Deum fontem viuum: quando veniam, & apparebo ante faciem tuam? ecce defecit in ſalutare tuum, & anhelat ad te, anima mea: cucurri enim in viam mandatorum tuorum, & laboraui in vinea tua, Deus meus. O requies mea, quando requieſcam in te? quando abſterges omnem lacrymam ab oculis meis? O fons aquæ Pſalm. 41.

vitæ, quando inebriabor ab vbertate tua? O quàm magna eſt multitudo dulcedinis tuæ, quam abſcondiſti timentibus te! etiãſi liceret vnâ horâ tãtùm eam guſtare, liberè deberem omnia mundi gaudia ſæculis plurimis abnegare. At verò æterna ſunt, & regni tui Deus meus non erit finis, gaudij nullus terminus, & feli-
Aug.l.22. de Ciuit. Dei. *citatis menſura bona & conferta & coagitata. Ibi tota virtus erit videre, ô anima, quod amas; & ſumma felicitas, amare quod vides: & ibi beata vita in ſuo fonte bibitur, vbi veritatis viſio cla-*
Aug. ſup. Ioannem in Homil. *ego ſum paſtor bonus.* *riſsimè aperitur. Ibi hymnidici Angelorum chori, ibi ſocietas ciuium ſupernorum, ibi dulcis ſolemnitas à peregrinationis huius labore redeuntium, ibi feſtiuitas ſine fine, æternitas ſine labe, ſerenitas ſine nube. Ibi quĩdquid amabitur, aderit; nec deſiderabitur, quod non aderit. Omne quod ibi erit, & quod eſt, bonum erit, & tu, ſumme Deus, ſummum bonum eris omnino beatiſsimum. Ibi vacabimus & videbimus, videbimus & amabimus, amabimus &*
Aug.l.22. de Ciuit. Dei. *laudabimus Eſſe, quod erit in fine ſine fine. Quod enim, ô Deus, præparaſti diligentibus te, fide non capitur, ſpe non attingitur, caritate non apprehenditur, deſideria & vota tranſgreditur, ac-*
Bern. in ſerm. *quiri poteſt, æſtimari non poteſt. O verè felix & glorioſa ſocietas! ô ſanctum conuiuium, ô deſiderabiles epulæ! vbi nimirum anxietas nulla, nullum poterit eſſe faſtidium, quin ſatietas ſumma, & ſummũ inerit deſiderium. O beata regio paradiſi! ô beata regio deliciarũ! ad quam ſuſpiro de valle lacrymarum: vbi ſapientia ſine ignorãtia, memoria ſine obliuione, intellectus ſine errore, ratio ſine obſcuritate fulgebit: vbi homo videbit Deũm ad voluntatem, habebit ad voluptatem, fruetur ad iucunditatem: in æternitate*
Hug. Vict. de Anima c.4.l.1. *vigebit, in veritate fulgebit, in bonitate gaudebit. Quæ ergo nos tangit veſania, vitiorum ſitire abſynthium, huius mundi ſequi naufragium, vitæ labentis pati infortunium, impiæ tyrannidis ferre dominium, & non magis conuolare ad Sanctorum felicitatem, ad Angelorum ſocietatem? Ibi vacabimus, & videbimus quàm dulcis ſit Dominus, & quàm magna multitudo dulcedinis eius. O beata viſio, videre Deum in ſeipſo, videre in nobis, & nos in*
l.4.c.4. *eo, felici iucunditate, & iucundâ felicitate! O vita, vita vitalis, vita ſempiterna, & ſempiternè beata; vbi gaudium ſine mœrore,*

requies ſine labore, dignitas ſine tremore, opes ſine amiſsione, ſanitas ſine languore, abundantia ſine defectione, vita ſine morte, perpetuitas ſine corruptione, beatitudo ſine calamitate! O bone Iesv,*in domo Patris tui manſiones multæ ſunt, & abiiſti parare* Ioan.14.
mihi locum; ſine igitur, precor, poſtquam deſertum peregrinationis huius peragrauero, peruenire in regnum tuum; fac vt permaneam in te, ô vitis vera, & bibam vinum nouum in regno Patris tui. Aduena ſum & peregrinus; ſed memento, quia apprehendiſti Iſaiæ 41.
me ab extremis terræ, & à longinquis vocaſti me. Dic ergo mihi, cùm feſſus de via & vita hac venero, Seruus meus es tu, elegi te, & non abieci te: ne timeas, quia ego tecum ſum; ne declines, quia ego Deus tuus. Ex quo honorabilis factus es in oculis meis, & glo- Iſaiæ 43.
rioſus; ego dilexi te, ego ſum, ego ſum Dominus, & non eſt abſque me Saluator. Sitiam, & veniam ad fontem aquarum viuentium, & potabis me; famebo, & ſatiabis me; non eſurient, neque ſitient, & non percutiet ſeruos tuos æſtus & ſol, quia miſerator eorum reges eos, & ad fontes aquarum potabis eos; lugebo, & abſterges lacrymam ab oculis meis; pauper ero, & dabis mihi diadema ſpeciei, miſer ero, & beabis me; nudus, & indues veſtimentis lætitiæ; deſolatus, & conſolaberis me: & iam non erit ampliùs luctus, neque dolor, ſed triſtitia mea vertetur in gaudium, & videbo te, & deliciꝭs affluam, & mirabitur & dilatabitur cor meum, & ſciam quia tu es Dominus, ſuper quo non confundentur qui exſpectant Iſaiæ 49.
eum. Exſpecto, Domine, & expeto vt ponas deſertum noſtrum in delicias, & ſolitudinem eius quaſi hortum tuum: credo videre bona Domini in terra viuentium: gaudium enim & lætitia inuenientur in ea, gratiarum actio, & vox laudis & lætitia ſempiterna ſuper capita eorum. In te, Domine, ſperaui: fac, quæſo, miſericordiam cum ſeruo tuo, vt non confundar in æternum. Amen.

Praxis ad amorem cæleſtis patriæ concipiendum.

QVæcumque in hoc mundo bona vides, alia ac infinitè meliora te habiturum Dei benignitate confide; Secundò, quæ-

cumque mala, iis omnibus te ęternùm cariturum; Tertiò, ſi quæ tibi eripiantur, æterno theſauro per patientiam ſcias concludi: ſi quæ verò abneges, aut ex Dei amore largiaris, ea non ſolùm conſeruare te tibi perſuadere debes, ſi te fidelem profitearis, ſed centuplum tibi reddendum à Domino Deo tuo.

IACVLATORIÆ.

1 Cor. 2. *Oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit, quæ præparauit Deus his qui diligunt eum.*

2. Tim. 4. *Repoſita eſt mihi corona iuſtitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die iuſtus iudex, non ſolùm autem mihi, ſed & his qui diligunt aduentum eius.*

Pſal. 26. *Credo, videre bona Domini in terra viuentium.*

Iob 19. *Rurſum circumdabor pelle meâ, & in carne mea videbo Deum Saluatorem meum.*

CAPVT XXVII.

De officio Sacerdotis.

QVinque capita huius mihi eſſe videntur. Primum, præire populo vitâ ac moribus; Secundum, docere populum; Tertiũ, curare illius infirmitates; Quartum, orare pro eodem; Quintum & maximum, pro illo & mundo vniuerſo ſacrificare. Hęc peculiari tractatu proſequar, & quidem poſtremo loco; tum quòd cetera omnibus ferè communia ſint; tum quòd muneris dignitas, quam etiam indigniſſimo mihi Dominus eſt conferre dignatus, compellat ſingulariter zelare pro principibus populi Dei.

SECTIO

SECTIO I.

Exercitium de officio Sacerdotis in partes ſeptẽ, pro ſeptem diebus hebdomadæ diuiſum.

PRÆLVDIVM I. COMPOSITIO LOCI. Conſtitue te coram Deo, vnà cum vniuerſo hominum genere, eorumque multitudine innumerabili, vt eſt arena in littore maris.

PRÆLVDIVM II. Pete humillimè gratiam, vt ſcias quod ſcit officium Sacerdotis, & exequaris.

PVNCTVM I. Conſidera coram Deo vniuerſum, vt dixi, genus hominum; & obſerua, vt ſingulis ſua munia Rex ſummus, Dominus, & Paterfamilias tribuat: ſummũ autem inter ea eſſe ſacerdotium. Primò, reſpectu populi: Omnis namque Pontifex ex hominibus aſſumptus, pro hominibus conſtituitur in his quæ ſunt ad Deum, vt offerat dona & ſacrificia pro peccatis. Secundò, reſpectu Dei: quia cùm alij circa alia verſentur, Sacerdotes circa perſonam Regis ſummi; quam quotidie veſtiunt ſpeciebus ſacramentalibus, deferunt ac diſtribuunt. Vide, quãta dignitas Sacerdotum! Hinc viri Sancti, vt Antonius, manus Sacerdotum deoſculari cupiebant; S. Franciſcus priùs illos, quàm Angelum venerari; Cõſtantinus in Cõcilio, non niſi iuberetur, conſidere; S. Catharina Senenſis eorum veſtigia deoſculari ſolebat: & in veteri teſtamento, ſumma illis reuerentia, vt ab Abrahamo Melchiſedec, & ſumma priuilegia deferebantur; adeò, vt etiam morte moreretur, qui obedire nollet Sacerdotis imperio. O Rex regum, & Domine dominantium, quanto te amore ac honore proſequi debemus; qui de ſtercore elegiſti nos, vt collocares cum principibus populi tui! Quàm vereri debemus, ne qui plus ceteris in hoc mundo accepiſſe cernimur,

Hebr. 5. *Deut. 17.* *Greg. hom. 9 in Euang.*

nimur, à te, auctore mundi, grauiùs inde iudicemur! O quàm triſte tibi accidit eſſe multos, qui neſciunt te Dominum, neque officium ſacerdotale; qui in taberna vendunt primogenita ſua, vt Eſau pro pulte, ſic hi pro vino! propter quod olim lex mandabat: Qui altari ſeruiunt, vi-
Iudic.13. num & ſiceram non bibant. Sed quid dico primogenita? te etiam pro nummo vendunt, & animam ſuam gratis: gratis venundantur ſub peccato.

PVNCTVM II. Conſidera, quibus comparari Sacerdotes poſſint. Primò, veteris teſtamenti Prophetis; per quos Dominus conſulebatur, & loquebatur. Secundò, ſancto Ioanni Baptiſtæ; qui præcurſor Domini, eum ſemel tetigit & abluit: cùm Sacerdos quotidie conſecret, contrectet eum, eoque paſcatur. Tertiò, Angelis; quia, ſicut hi Loth de Sodoma, Iſraëlitas per deſertum duxerunt, Eliæ panes tulerunt: ita Sacerdotes ſpiritualiter facere opor-
Malach. 2. tet. Labia Sacerdotis, inquit Malachias, cuſtodient ſcientiam, & legem requirent ex ore eius: Angelus enim Domini exercituum eſt. Quòd ſi ita eſt, & ſacerdotale cor, vt
Gregor. Gregor. arca teſtamenti, in quo ſpiritualis doctrina vide-
Hieron. tur, & procul dubio tabulæ legis iacent: ſi, vt Hieron. Dei & hominum ſequeſter eſt, eiuſque ad populum nuntiat voluntatem; nónne, ſi ignorat legem, ipſe ſe arguit non eſſe ſe Sacerdotem? ſi non faciat, cùm ſciat, ex ore ſuo ſe iudicat? Quartò, comparantur Moyſi; quia educunt populum de Ægypti, id eſt peccati, ſeruitute, & præeunt exemplo? Quid igitur? an non iudicium ſeueriſſimum fiet, ſi quis verbis prædicet voluntatem Dei, & non faciat? & pœnitentiam, patientiam, caritatem & humilitatem, & factis contraria faciat? Quintò, B. Virgini etiam aliquâ ratione aſſimilantur; quia inter manus Sacerdotis quotidie Verbum caro fit. Imò Sextò, diuinitas aliqua eſt hæc di-
Pſal. 81. gnitas. vnde dicitur: Ego dixi, Dij eſtis: Dijs nō detrahes.
Exod. 2. & iterum: Afferte Domino filij Dei, afferte Domino fi-
Pſal. 28. lios arietum. Hos iam non ſacrificat Sacerdos, ſed Filium Dei.

Dei. O dulciſſime Iesv, tu per nos ſacrificium offers, peccata dimittis, cælum aperis, & claudis; imò & amicos nos appellas! O mira diuinę bonitatis dignatio! ſerui digni nõ ſumus, & amici vocamur. & per hanc amicitiam, vis omnia nobis communia: quæcumque enim audiſti à Patre, nota feciſti; & dixiſti: Diſpono vobis, ſicut diſpoſuit mihi Pater meus, regnum, vt edatis & bibatis ſuper menſam meam. O ſanguineis digna res lachrymis, quòd ſæpè amici tui oſculo te tradant; qui edunt non panes tuos, ſed te quotidie; aluntur patrimonio tuo, & illud diſſipant; paſtores ſunt, & diſpergunt exemplo greges; amici dicuntur, & ſunt, qui alios exemplo ad inimicitias tecum prouocant; immò auertunt aliquando à te, & vix ſinunt ad amicitiam tuam vmquam redire! *Gregor.* *Ioan. 15.* *Lucæ 22.*

Pvnctvm III. Conſidera verba illa Saluatoris: Vos eſtis ſal terræ: quòd ſi ſal euanuerit, in quo ſalietur? ad nihilum valet vltrà, niſi vt mittatur foras, & conculcetur ab hominibus. vide igitur, qui à corruptione luxuriæ, auaritiæ, ſuperbiæ alios ſeruare debes; quantopere cauendum tibi ſit, ne infatueris, & cõculceris; & quo pacto id facturus ſis. Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontẽ lachrymarum? Quid dicam, Deus meus? cithara mea cõuerſa eſt in luctum, & cantica in lamentationẽ. Multum enim datum eſt nobis: ſed cui multum datum eſt, multũ quæretur ab eo; & cui commendarunt multum, plus petent ab eo. Certè; de Sacerdotibus enim illud ſcriptum video, & exemplis probatum: Impoſſibile eſt eos, qui ſemel ſunt illuminati, guſtauerunt etiam donum cæleſte, & participes facti ſunt Spiritus ſancti, & prolapſi ſunt; rurſus renouari ad pœnitentiam; rurſum crucifigentes ſibimetipſis filium Dei, & oſtentui habentes. Nónne verò ita contingit tibi, benigniſſime Iesv; dum te audent illi aliquãdo cælo euocare, & tractare filium Virginis, qui paulò antè contrectarant membra meretricis? Neſcitis, quoniam corpora veſtra membra ſunt Chriſti? tollens ergo *Matth. 5.* *Ieremiæ 9.* *Iob 30.* *Lucæ 12.* *Hebr. 6.* *1. Cor. 6.*

membra Chriſti facies membra meretricis? abſit. Quæ participatio iuſtitiæ cum iniquitate? aut quę ſocietas luci ad tenebras? quæ autem conuentio Chriſti ad Belial? aut quæ pars fideli, cum infideli? quis autem conſenſus templo Dei cum idolis? Vos enim eſtis templum Dei viui, ſicut dicit Deus: Quoniam inhabitabo in illis, & inambulabo, & ero illorum Deus, & ipſi erunt mihi populus: propter quod exite de medio eorum, & ſeparamini, dicit Dominus, & immundum ne tetigeritis, & ego recipiam vos. vide Bellarm. l. 2. de Gemitu columbæ c. . & . Conſidera Secundò, quantum debeat paſtor, ab oue diſtare; dux, à milite; Rex à cerdone; magiſter, à diſcipulo; qui aliũ portat, ab infirmo; Angelus, ab homine: & hoc tibi ô Sacerdos, applica. Cogita, cur à plebe officio, fori priuilegio, & libertate vectigalium ſeparatus ſis. Nónne vt moribus etiam diſtes? Vides, ait Ambroſius, in Sacerdote nihil plebeium requiri, nihil populare, nihil commune cum ſtudio atque vſu & moribus multitudinis? ſobriam à turbis grauitatem, ſeriam vitam, ſingulare pondus dignitas ſibi vendicat ſacerdotalis. Quomodò poteſt obſeruari à populo, qui nihil habet ſeparatum à populo? Hieron. verò, Vulgus, ait, indoctum in die iudicij, tamquam gith, & cyminum corripietur virgâ & baculo; Sacerdotes autem magnis ſupplicijs torquebuntur. Appendit enim Dominus dona ſua, & talentorum vſuras repetit, & pondere ſanctuarij trutinat opera noſtra: niſi illa tantum diſtiterint à vulgo, quantum dignitate anteimus; tamquam minus habentia reiicientur.

2. Cor. 6. *Ambroſ l. 1. epiſt. 6. ad Iren.* *Hieron ſup. Iſaia 32.*

Matth. 6. PVNCTVM IV. Conſidera verba illa: Vos eſtis lux mundi, non poteſt ciuitas abſcondi ſupra montem poſita. Cogita te pharon eſſe nauigantibus in mari non verbo, ſed opere. Quantum tibi paratum iudicium, & mihi, ſi exemplo in deuia & ſyrtes & charybdes animas ducamus? Quid putas faceret Rex, ſi quis exaltatus ab illo de ſtercore, & miſſus, vt ad ſe populum conuertat, auerteret; vt eum

eum conciliet, ad ſeditionem cõtra ſe, ſeu peccatũ exemplo prouocaret? Nos enim legatione fungimur pro Chriſto. Beati, ait Bernar. pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur. Conſidera, ait, non pacidicos, ſed pacificos commendari. Timeamus ergo vehementiſſimè, ait Gregor. fratres chariſſimi, & curemus, vt cõueniat actioni noſtræ ipſum miniſterium noſtrum. De peccatorum quotidie relaxatione cogitemus: conſideremus ſine ceſſatione, quid ſumus. Sanè, ait Bernard. ſi altiorem, & non meliorem eſſe delectat; non præmium, ſed præcipitium expectamus. *Greg. hom. 17. in Euãg.*

PVNCTVM V. Conſidera illa verba: Vos autem genus electum, regale ſacerdotium, gens ſancta, populus acquiſitionis, qui vos de tenebris vocauit in admirabile lumen ſuum. Vide, an verè Rege dignos mores habeas, animo tuo modereris, & ſanctus ſis. Quòd ſi in lege veteri Sacerdos ſine macula eſſe debebat; id multò magis in noua oportet, & non cæcum eſſe ignorantiâ, non claudum incõſtantiâ, vt ſic nos exiſtimet homo quaſi miniſtros Chriſti, vt diſpenſatores miniſteriorum Dei. Et ad hoc, conſidera ceremonias veteris legis, quibus Sacerdos ſacris aptabatur. Primò, veſtibus ordinariis exuebatur; vt ſciamus & nos oportere deponere, ſecundùm priſtinam conuerſationem, veterem hominem, qui corrumpitur ſecundùm deſideria erroris. Inde albâ veſtiebatur; quâ puritas ſignificatur. Secundò, hyacinthinâ tunicâ; quâ cæleſtis vita. Sacerdotes enim oportet verè poſſe dicere cum Apoſtolo, Noſtra conuerſatio in cælis eſt. Ex hac pendebãt tintinnabula de auro puriſſimo, & inter hæc malogranata; quia incitare omnes exemplo ad pietatẽ debẽt. Deinde ornabatur rationali de auro, hyacintho, purpura, coccoque bis tincto, & byſſo retorta, opere polymitario; quod quatuor elementorũ colores præferebat. vnde colligunt Doctores, ex hoc intelligendum, Sacerdotẽ velut Atlantem, totum mundũ ſacrificiis & ſanctitate ſuſtinere debere. Hìc igitur attende, quot toto orbe peccent & pericli- *1. Pet. 2.* *Leuit. 21.* *1. Cor. 4.* *Philip. 3.*

riclitentur animæ; quibus tu ſacrificio adeſſe, ſi velis, potes,& caritatẽ ac zelum excita. Hoc indicabant lapides duodecim pretioſi,in quibus erãt nomina filiorum Iſraël poſita in rationali. quemadmodum & per verba Vrim & Thumim,id eſt, doctrinam & veritatem,eum memorem reddebant,in his populo præire debere Sacerdotẽ. Si autẽ in figura tanta obſeruantia,quanta in veritate? In fronte habebat laminã de auro puriſſimo: ſcriptum in ea erat opere gemmario, Sanctum Domini: eratq; hæc in fronte Sacerdotis , vt vita tota ſanctitatem præ ſe ferret. Sancti ergo ſimus Deo noſtro , & Sacerdotes Dei induamur iuſtitiam. Sanctus Chryſoſt. Eum, inquit, qui pro ciuitate tota; quid dico, pro ciuitate? imò verò pro vniuerſo orbe terrarũ, legatus intercedit, deprecaturque, & apud Deũ, vt hominum omnium,non viuentium modò , ſed etiam mortuorum , peccatis propitius fiat; qualem quæſo eſſe oportet? Imputandum ergo timeamus nobis,ſi ſtare inter mortuos & viuentes, cum Aaron , & plagam orando auertere digni non ſimus, immò fortè prouocemus.

PVNCTVM VI. Conſidera,quibus cæremonijs Dominus IESVS Sacerdotes noui Teſtamenti crearit. Primò, pridie, quàm pateretur, ſummam omnium operum, magnâ voluptate (quam indicat illud: Deſiderio deſideraui hoc paſcha manducare vobiſcum) facere voluit, priuſquam opus redemptionis paſſione cõſummaret , ſanguine ſignaret. Ingreſſus eſt cænaculum grande ſtratum, pretioſamque adhibuit (quæ etiamnum viſitur) ſupellectilẽ, vt exigebat myſterium, & ſurrexit æqualis Patri, à cœna, & ipſe ponit veſtimẽta ſua,& proſtratus, ô dignatio ſumma! pedes lauit diſcipulorum;& exhortatus eſt eos ad humilitatem, caritatem,& omnimodam perfectionem. Vides quomodo ponere faſtum, pedes aliorum ,& affectus erga terrena lauare debeas,exemplo tuo? quàm mundum te eſſe oporteat? quàm pretioſa vaſa cordis afferre? quàm grande cœnaculum & latum præbere caritate, & omni

Luca 22.

Ioan. 13.

vir-

virtute ornatum? Ideò poſtquam triennium in ſchola virtutis ſuos exercuiſſet Dominus IESVS, tum demum Sacerdotes ordinauit, & quidem in pectore decumbente Ioanne virgine. Nam ſi panes propoſitionis in menſa aurea ponebãtur, immò etiam in clibano aureo, vt Liranus, coquebantur; denique in auro puriſſimo ſeruabantur; quantâ hîc puritate opus? quàm arctè renes conſtringendi? nihil enim tã aduerſarium filio Virginis quàm impuritas, qui omnibus quidem infirmitatibus noſtris ſe ſubiecit, de virgine tamen naſci voluit. Quantum ergo ei diſplicet impuris animis ſuſcipi, pollutis manibus tractari, templum ſuum libidine violari? Neſcitis, ait Apoſtolus, quia templum Dei eſtis, & Spiritus Dei habitat in vobis? Si quis autem templum Dei violauerit, diſperdet illum Deus. Lauamini igitur, & mundi eſtote: mundamini qui fertis vaſa Domini; maximè, cùm etiam Ethnici Sacerdotes venere, carnibus & vino abſtineant. Ad quod meritò exclamat Auguſt. O grandis Chriſtianorum miſeria! ecce Pagani, doctores Fidelium facti ſunt; & peccatores ac meretrices præcedent nos in regno Dei. Illi certè, vt Niniuitæ, ſurgent in iudicio, & condemnabunt noſtram inertiam & laſciuiam. Grauiùs enim peccant indignè offerentes Chriſtum regnantem, quàm qui eum crucifixerunt ambulantem in terris. Vti pro fauo mellis, & manna cæleſti, dant, & dederunt in eſcam Chriſti fel; & in ſiti eius potauerunt eum aceto, & ſuper dolorem vulnerum eius addiderunt. Quis non contremiſcat audiens Ozam percuſſum, volentem ſuſtinere arcam? Quis non admiretur ſeueritatem diuini iudicij in Moyſe dubitante, & prohibito cum Aarone intrare terram ſanctam?

Exod. 25. *2. Cor. 6.* *Iſaiæ 1.* *Iſaiæ 52.* *Auguſt.* *Matth. 21.* *Auguſt. ſup. Pſalm. 88.* *2. Reg. 6.*

PVNCTVM VII. Cõſidera, quâ deuotione accedere debeant Sacerdotes ad SS. ſacrificiũ. Primò, quia curâ rerũ humanarũ liberati ſunt: Dominus enim hereditas illorũ eſt. Hi enim verè dicere poſſunt: Dominus pars hereditatis meæ; &, Funes ceciderunt mihi in præclaris; etenim here-

Pſal. 15.

hereditas mea præclara eſt mihi. verè enim præclara eſt, vt meritò Auguſtinus dicat, quæ cõuentio Chriſti ad Belial? Qui poſſeſſiones terrenas relinquere nolunt, cur peccata populi comedunt? ſi decimas cum filiis Leui accipiunt, quomodo inter ceteras tribus partes accipient? Si ergo hereditas noſtra Dominus; cur militantes Deo multi, implicant ſe ſæcularibus? cur plus nugis & fabulis tempus teritur, quàm meditatione & oratione? Conſidera deinde illa verba: Spiritus poſtulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus, id eſt, poſtulare facit. & vide quo dicendi ſint ſpiritu agi, qui ſacroſancta iſta agunt minùs ſæpè reuerenter & accuratè, quàm domeſtica negotia ſua & aliorum agere ſoliti ſunt? Conſidera Tertiò, ſacrificium hoc eſſe illud, Primò, quo Deus maximè honoratur; Secundò, gratiæ pro omni creatura aguntur, & Deus propitiatur; Tertiò, quo beneficia pro toto orbe petuntur. Si ergo adorare & honorare pro omni creatura, vitæ & mortis imperium habentem debes; quâ par eſt deuotione offerre hoc acceptiſſimum & nobiliſſimum ſacrificium, & maius omnium Sanctorum meritis? Offers enim, ô Sacerdos, Chriſtum; immò ipſe ſe offert per te: quod maius longè eſt, & acceptiùs Deo, quàm ſint omnes omnium Sanctorum laudes. Atque idcirco nihil gratius ſanctiſſimæ humanitati Chriſti, quàm ſi id repetatur, quo maximè Deo placuit: nihil B. Virgini, quàm ſi illius amplexibus de nouo filius in cõmunione offeratur: nihil Sanctis, quàm ſi pro beneficiis illis collatis, Deo litetur. Equidem ſacrificium hoc reſpondet magnitudini beneficiorum; immò maius eſt. Si ergo pro omnibus orare, partes Chriſti IESV agere (qui quoties Miſſa peragitur, ipſe vulnera oſtendit Deo Patri, & pro nobis vermiculis etiam aduocati partes agere dignatur, & interpellat pro nobis) ſi propitiare oportet Deum pro vniuerſis; quantam adferre innocentiam neceſſe eſt! O tremendum, terribile, diuinum, deificum, ſacroſanctum, plenum

Rom. 8.

num diuinitate, honorificum, ſummum, ſingulare ſacrificium! quis fidelium, ait Gregor. habere dubium poſſit, in ipſa immolationis hora, ad Sacerdotis vocem cælos aperiri? in illo Chriſti IESV myſterio, Angelorum choros adeſſe? ſummis ima ſociari? terrena cæleſtibus iungi? vnumque ex viſibilibus & inuiſibilibus fieri? Conſidera Quartò, quâ præparatione opus planè maximâ. & tamen, eheu! toti aliquando dies abeunt in negotia; &, quod maximum eſt, otiosè etiam agitur quandoque à Religioſis.

O R A T I O.

QVis ſum ego, & quæ domus patris mei? quis es tu, Domine, Deus meus? Magnus es, Domine, & laudabilis nimis, & magnitudinis tuæ non eſt finis. vnde ergo recordatus es nominis mei; vt faceres me genus electum, regale ſacerdotium? Quis ſum ego, vt memor ſis mei? elegiſti me, vt fungerer ſacerdotio, & haberem laudem in nomine ipſius, & offerrem tibi incenſum in odorē ſuauitatis; vt eſſem ſal terræ; vt quiſquis mihi Sacerdoti iungitur, quaſi ex ſalis tactu, æternæ vitæ ſapore condiretur; vt eſſem lux mundi, vt lucerem ſic coram hominibus, vt viderent opera mea bona, & glorificarent te Patrem meum, qui in cælis es. Sed quoties iuſtè queri poſſes, & dicere: Filios enutriui, *& exaltaui; ipſi autem ſpreuerunt me!* Filius honorat patrem, *& ſeruus Dominum ſuum: ſi ergo ego Pater ſum, vbi eſt honor meus? & ſi ego Dominus ſum, vbi eſt timor meus? & tamen talem eſſe oportet Sacerdotē, vt ſicut Auguſt. loquitur, quod populus pro ſe apud te Domine, non valet, ipſe pro populo mereatur, quod popoſcerit, impetrare. Quia ſcriptum eſt, Si peccauerit populus, orabit pro eo Sacerdos. Quâ autē fiduciá pro peccatis alienis ad Deum interceſſor venio, qui de proprijs ſecurus non ſim? Miſerere mei, Deus, miſerere mei; & mūda me ab iniquitatibus meis. Ecce ſacerdotalem animū ſolaribus radijs puriorē eſſe oportet, vt dicere illi liceat: Viuo ego, iam non ego; viuit verò in me Chriſtus. Cor igitur mundum crea in me Deus, &*

Tob. 13. Eccli 45. Greg. Iſaiæ 1. 2. Malach. 1. Aug. ſer. 2. in pſal. 36. Galat. 2. Pſal. 50.

ſpiri-

ſpiritum rectum innoua in viſceribus meis; ſpiritum ſancti timoris, ſapientiæ ac ſcientiæ; ſpiritum amoris, ac filiorum tuorum, vt inueniam gratiam in oculis tuis. Vtinam, qui venio vt repræſentem ſacrificium, vbi caro tua in veritate ſumitur, & ſanguis tuus in veritate bibitur; vbi ſummis ima iunguntur; vbi adeſt præſentia Sanctorum; vbi tu es Sacerdos, & ſacrificium, mirabi-
Hebr. 5. *liter & ineffabiliter conſtitutus; in quo, cum clamore valido preces ſupplicationeſq; offerens, exauditus es pro reuerentia tua, vtinam exaudiar per merita, & multitudinem miſerationum tuarum! Ecce, qui in igne purgatorio torquentur; iniuſti, qui de æterna vita periclitantur; iuſti, qui de perſeuerantia; afflicti, qui ſolatium præſtolantur; exſpectant eleuationem manuum mearũ, ſacrificium hoc veſpertinum. legatione pro omnibus fungor, omnium peccatorum, quorum primus ipſe ſum, delicta porto; pro om-*
Pſal. 140. *nibus loquor & oro. Dirigatur ergo, obſecro, oratio mea, ſicut incenſum in cõſpectu tuo: & reſpice, Domine, ad vnigenitum tuũ, reſpice in faciem Chriſti tui: & per illius amariſſimam paſſionem, & memoriale eiuſdem, concede reis veniam, defunctis ſolatium, medelam ægris, afflictis conſolationem, peccatori conuerſionem, iuſtis perſeuerantiam, & mihi vt te diligam toto corde & animâ meâ, & nunc & per infinita ſæcula. Amen.*

Praxis præparandi ſeſe ad Sacrum: ſeu octo gradus, quibus anima aſcendat ad tabernaculum Dei cum hominibus, ſanctiſſimam Euchariſtiam.

ANte omnia confeſſionem inſtituere, vel ſaltem examine cor mundare conuenit, ad aduentum illius, cuius oculi mundiſſimi ſunt, & ad iniquitatem reſpicere non poſſunt. Deinde aliquo temporis ſpatio, ante Sacrum octo his velut gradibus aſcende ad tabernaculum. Primò, fidem viuam excita tum præſentiæ Dei, ſi in vlla oratione, tum realis corporis Chriſti in Ven. Sacramento, & cogita quâ intentione illi offerre ſacrificium velis.

Secundò, defectus ac peccata vitæ præteritæ vniuerſim deplo-

ra,

ra, optando vehementer totâ eâ præparaſſe te habitaculum cordis tui, Domino tuo. Si tempus ferat, defectus, quos iam adhuc experiris, coram Deo deteſtare; maximè eum, contra quem te examine particulari exerces; & virtutum ornatum pete.

Tertiò, conſidera mundum vniuerſum, & lamenta ac deſideria animatum in Purgatorio, & viuentium pericula; multorum item in terra feruorem; eoque accende teporem tuum. Potes etiam aliquod motiuum addere, ad varietatem, ex ijs, quæ infrà ponentur.

Quartò conſidera, quidquid eſt in vlla creatura, in Deo, vt fonte atque abyſſo, infinities perfectiùs contineri: quantoque affectu mortales ad illas ferantur; quanto tepore ad Deum ſequendum feraris, omnemque affectum in eum transfer: vt nihil ames, nihil timeas, extra illum.

Quintò, cogita quo feruore ſancti Apoſtoli, Martyres, & Virgines communicarint, dum viuerēt, quo in morte, & quo Deum, recepti in cælum, affectu complexi, quoque iam complectantur; eumque æmulare, & ſupplex eos roga vt tibi adeſſe dignentur.

Sextò, attende ſimiliter quo id fecerint & faciant Angeli puriſſimi ſpiritus, iam nacti poſt prælium cum dracone æternam ſecuritatem; & imprimis Regina eorum ſancta Maria. eodem ſuſcipere Dominum opta, & ad eum ſuſpira; ac B.V. inprimis patrocinium implora.

Septimò, conſidera beneficia Dei quibus te præuenit, generalia, & particularia; & iis te accende: ſpemque diligenter excita obtinendi cætera ad ſalutem neceſſaria.

Octauò, admirare potentiam, ſapientiam, & inprimis bonitatem Dei, & amorem æternum hic elucentem: ac fidei, ſpei & caritatis affectus exerce.

Poſt hæc, vade collecto animo ac ſilentio ad locum ſacrificii. Ad aquam luſtralem, excita contritionem; & oratiunculam ante lectionem Horarum, vel Sacri auditionem poſitam recita.

Oratio quæ ſuperiora ferè complectitur.

O Rex Regum, Domine dominantium, ſitiuit anima mea ad te fontem viuum, ad te principium meum. Tu me ex nihilo eduxiſti, & quod ſum, poſſum, ſcio, tuum eſt, ô Paſtor bone, ô Creator meus. Quare vmquam dereliqui te, tot peccatis & defectibus meis, quibus vrgeor in ruinam æternam? Miſerere ô IESV *pupilli, & filij prodigi tui, pulſantis viſcera miſericordiæ tuæ; vt poſſim hac N. emendare gra-* Pſalm. 41.

tià tuâ; tecum terrena omnia deſpicere; in nouiſſimo loco recumbere; pauper, & contemptus eſſe: non enim ſum viliſſimus ſeruus, maior te Domino, & præpotenti Deo meo. Da voluntatem, & tuam vnius gloriam quærere, tibi in omnibus obedire. O potentiſſime, ſapientiſſime & optime Deus meus, gratulor tibi, & gaudeo de omni bono tuo: & gratias ago pro omnibus beneficiis tuis: & quia pro me natus, crucifixus & mortuus es, ô vita noſtra. Quia me feciſti, debeo me tibi; & quia me refeciſti, pluſquam me. Quid ergo retribuam tibi, quòd tot opprobriis improborum te in hoc Sacramento exponere dignatus ſis amore mei? Toties me paſcis, ad nutum Sacerdotis omni horâ & momento obedis. Quorſum hæc? nónne, quia deliciæ tuæ ſunt eſſe mecum? Quia deſiderio deſideras hoc paſcha mecum celebrare? Deſidero etiam Domine, cum gratia tua, te millies ſuſcipere & complecti, ex puriſſimo amore, ad gloriam tuam; pro remiſſione peccatorum, impetratione gratiarum neceſſariarum, liberatione à malis, & defunctorum ſolatio: ſed ante omnia, vt tibi intimè vniar, & vnum tecum ſim, ô vita, ô ſponſe animæ meæ. Accipe cor meum, quod reſigno ſanctiſſimæ voluntati tuæ. O vtinam te, cum omnium Sanctorum & Angelorum affectu, cum B. Virginis, velut immenſo amore, & omnium creaturarum ſuſcipere poſſem, qui tot benedictionibus immeritum præueniſti, Deus meus! O quanta hîc potentia elucet, Veritas æterna! quanta emicat ſapientia! ſed ſuper omnia bonitas tua confortata eſt; & non potero ad eam? Credo tibi igitur, Veritas æterna, quia in hoc memoriali paſſionis, & mortis tuæ, potentiæ, ſapientiæ & bonitatis tuæ verè es, & vides, & audis. & ſcrutaris intima mea: ſic totus in toto, vt etiam in ſingulis partibus, indiuiſibilis & immutabilis, vt me vermem paſcas, ſanes, & doceas humilitatem, obedientiam, patientiam, caritatem & perſeuerantiam. In te ſolo ſpem omnem colloco, me reſigno diuinæ prouidentiæ tuæ. Ex toto corde & anima te diligo; & offero tibi hoc ſacrificium laudis, in vnione ſacrificii cruenti, & omnium meritorum tuorum, & me, & omnia propoſita mea; & commendo eos, & ea pro quibus orare debeo: & ſincerè toto corde ſtatuo, ô IESV amor æterne, tibi viuere & mori. Da mihi ad hæc omnia gratiam, ſine qua nihil omnino poſſum, ô Deus meus, Deus cordis mei, & omnia. Amen.

Mo-

Motiua varia, pro affectu vario ac tempore conſideranda, expendendo ſimul primò; quis veniat; ſecundò, ad quem; tertiò, quare.

PRimum eſt, magnitudo amoris Chriſti in hoc Sanctiſſimo Sacramento. Secundum, miracula, circa hoc facta, & beneficia ab aliis per hoc ipſum impetrata. Tertium, magnificentia, quâ vbique colitur. Quartum, effectus Sanctiſſimi Sacramenti; qui ſunt, illuminatio, vnio, & confortatio. Quintum, inſtitutio illius. Sextum, quòd ſit medicina omnium malorum, atque per hoc myſterium omnia miracula à Chriſto Domino facta, innouentur. Septimum, finis huius, qui eſt deificatio noſtra. Octauum, hæc ſententia: *Probet autem ſeipſum homo, & ſic de pane illo edat, & de calice bibat: qui enim mãducat & bibit indignè, iudicium ſibi mãcat & bibit*, &c. 1.Cor.11. Nonum, conſideratio, quaſi quis præ omnibus ſolus ad cœnam Chriſti Hieroſolymæ vocatus eſſet, & facta ei forent quæ cæteris Apoſtolis. Decimum, Zachæi hiſtoria. Vndecimum, conſideratio horum verborum: *Ecce panis Angelorum, factus cibus viatorum; non mittendus canibus.* Duodecimum, conſideratio, quam frequenter communicaueris; quanto oportuerit fructu, quàm paruo tamen. Decimumtertium, meditatio horum verborum: *Deliciæ meæ, eſſe cum filijs hominum*; vel iſtorum, quod erit Decimumquartum, *Quid eſt, quod debui vineæ meæ facere, & non feci*: Iſaiæ 5. vel Decimumquintum, *Deſiderio deſideraui hoc paſcha manducare vobiſcum, antequam patiar.* Luc.22. Decimumſextum, applicatio ſenſuum, ſuper quinque ſenſibus B Virginis communicantis, vel Deum concipientis. Decimumſeptimum, conſideratio, quid ſit, peccatorem demittere Chriſtum Dominum in ſtomachum: nónne enim hoc eſt regem velut in ſterquilinio collocare? Decimumoctauum, Paſtorum ad Chriſtum vocatio. Decimumnonum, adoratio Magorum. Vigeſimum, trãſfiguratio. Vigeſimumprimum, Magdalenæ conuerſio. Vigeſimũſecundum, cæci illuminatio. Vigeſimumtertium, Samaritanæ conuerſio. Vigeſimumquartum, Lazari ſuſcitatio. Vigeſimumquintum, ingreſſus in Ieruſalem. Vigeſimumſextum, apparitionem poſt reſurrectionem B. Virgini, aut alteri factam meditari. Vigeſimumſeptimum, erit figuram aliquam conſiderare, & ap-

plicare. ſunt autem: arbor vitæ, ſacrificium Abelis, Melchiſedec ſacrificium, Abrahami, & ſacrificium Agni Paſchalis, manna, arca fœderis, panes propoſitionis, panis Eliæ ſubcinericius, ſacrificium propitiatorium, farina Eliſæi, quæ ſuſtulit amaritudinem ollæ, miraculum quinque panum. Vigeſimumoctauum, meditatio perfectionis alicuius diuinæ. ſunt eæ: Æternitas Dei, Iuſtitia, Amor, Liberalitas, Longanimitas, Miſericordia, Patientia, Pulchritudo eius.

Praxis colligendi ſe in Miſſæ ſacrificio.

NOTANDVM Primò diligenter, ſecundùm tres vias, diuerſaſq; diſpoſitiones, varios à Spiritu ſancto modos ſuggeri; eoſque quemlibet ſequi oportere.

NOTANDVM Secundò, quoſdam variis imaginibus animum collectum ſeruare; quod quia quandoque nocet, cautè vſurpandum. Tamen poſt præparationem ſuperiorem, & recitationem iſtius, *Ego volo celebrare Miſſam*, &c. prodeſt compoſitionem aliquam facere. V. g pro via purgatiua; conſiderare Chriſtum iudicem, clementem tamen adhuc, dum tempus eſt miſerendi. Pro illuminatiua; Chriſtum videre in ſolio cum B. Virgine, & Angelis; à quo, vſque ad altare radius luciaiſſimus, per quem Angeli, velut ſcalam Iacob aſcendant, & preces adſtantium offerant Pro via vnitiua; conſiderare curiam cæleſtem ardentem amore Dei, & illam, & omnes creaturas nos hortantes ad eundem; & audire Chriſtum Dominum dicentem: *Veni dilecta mea, veni ſponſa mea.* Cant. 2.

In ipſo ſacrificio quater te colligere potes. Primò, in initio; Secundò, offertorio; Tertiò, conſecratione; Quartò, cõmunione. In initio tibi affectuosè repræſenta Chriſtum in horto, ad ſacrificium crucis ſe parantem, ac proſtratum; Secundò, euntem ad montem Caluariæ, ibique exſpectantem dum crux paretur, & immoletur; Tertiò, eleuationem crucis, & Chriſti immolationem; Quartò, mortem illius & ſepulturam.

NOTA, non oportere à verborum intellectu deflectere, ſed ea ad Chriſtum præſentem dirigere, eumque adorare. Si enim aliena cogites, quid intereſt, quæ verba ſacra, citra præceptum tamẽ dixeris? Partibus his quatuor, perfectiones diuinas, Iuſtitiam, Potentiam, Sapientiam, Bonitatem attribuere, & pro quatuor beneficiis præcipuis eas Domino offerre etiam quis poterit.

Cùm certum ſit memoriam rei bonæ, æquè ac malæ refricari ſæpè verbo vno; vtile mihi viſum ſemper fuit, non ſolùm Pſalmo-

morum varios ſenſus explicare, ſed etiam officii Miſſæ; vt, ſicut in illis, ſic hîc, mens minùs eo pacto diſtrahatur; neque tamen cùm multis id noxium ſit, alligetur: ſed cogitationes & reflexiones paucas hìc ſuggero, vt, quocumque modo alea, vt ſic loquar, cogitationis cadat, cadat bene. Quàm facile ſit, conſuetudo magiſtra docere debet. Certum eſt mentem vel ad verba, vel rem aduertere, vel ad vana cogitationem euagari, ſi piis non aſſueſcat. Cùm ergo accedis, vt laues; excita contritionem. Cùm hoſtiam patenæ imponis: per illã orationem, *Ego volo*, renoua intentionẽ. Ad amictum: ſtatue feruenter, nullum incurſum dæmonis, vel diſtractionem admittere, dicendo: *Impone, Domine (pro me velate) capiti meo galeam ſalutis, ad expugnandos diabolicos incurſus.* addere mente poteris: *Iuraui enim, & ſtatui cuſtodire iudicia iuſtitiæ tuæ.* Ad albam: pete virtutum ornatum, & ſuſpira ad Chriſtum, dicendo, *Dealba me, Domine (pro me illuſe) & munda cor meum,* &c. Ad cingulum: *Præcinge mẽ, Domine (quem alligauerunt peccata mea) cingulo,* &c. Ad manipulum: reſigna te ad omnia aduerſa, dicens, *Merear, Domine (vulnerate pro me) portare,* &c. Ad ſtolam: aſpira ad Deum, & dic, *Redde mihi, Domine (qui hìc te in pignus gloriæ dediſti) ſtolam,* &c. Ad caſulam: propone viuere & mori in Dei amore, dicendo, *Domine, (qui baiulaſti crucem pro me) & dixiſti,* &c. Egreſſurus, ſaluta crucifixum, & renoua intentionem dicendo: *Gloria Patri,* cuius hìc ſcilicet potentia; *& Filio,* cuius ſapientia; *& Spiritui ſancto,* cuius hic infinitus amor elucet. Incedendo, excita viuam fidem, & mox adora ad altare Deum cum Angelis præſentem, vt complures SS. Patres aſſerunt, dicendo iterum, *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui ſancto,* ac fidei, ſpei, caritatis actum mente eliciendo; v g. *Credo, Domine, in te, ſpero, & ex toto corde te amo.* Tum accede ad altare, manendo in Dei præſentia. Librum aperi, memor libri, quem aperuit Agnus, & ſeptem ſignacula eius. Et iterum in medio, pro defunctis, viuis omnibus, & ad gloriam Sanctorum, intentionem reuoua, cum actu fidei, ſpei & caritatis. Ad pedem altaris idem facias, & humilia te valdè, cũ Chriſto deſcendẽte ad ima, & adora pro omni creatura. Pſalm. 118.

Cùm ad verba veneris, non properè, ſed clarè & diſtinctè pronuntia, affectuſque indue, quos illa continẽt. v. g. Ad *Introibo*, excita fiduciam. Ad *Confiteor*, cõtritionem, & firmum propoſitum. Ad *Miſereatur*, ex zelo mente opta, vt omnes ſanctificent Dei nomen. Oſculum altari ſemper fige ex magno amore; & ſtatue adhærere Deo. Ad *Gloria Patri*, magno affectu adora Sanctiſſimam Trinitatem; & opta, vt omnes ei ſeruiãt. Ad *Kyrie*, ora pro te, pro peccatoribus, & purgandis. Ad *Gloria in excelſis*, fac vt in *Gloria*

Patri; ac omnia auctori Deo tribue. Oratio Prima ſemper ſit pro primaria intentione. Secunda, ad libitum. Tertia, pro commẽdatis. Ad *Per Dominum*, offer Deo omnia merita Chriſti, & ingẽtẽ
Ioan. 14. fiduciam excita: ſcriptum eſt enim, *Quidquid petieritis Patrẽ in nomine meo, dabit vobis*. Lege Epiſtolam velut a Deo tibi miſſam ex ſummo amore, cum implẽdi præcepti voluntate. Ad *Dominus vobiſcum*, opta, vt ſicut Dominus vbique per eſſentiam præſens eſt, ita cum omnibus dignetur eſſe per gratiam. Ad benedictionẽ, pete zelum, & animarum conuerſionem. Euangelium, vt a Chriſto audi; in fine oſculãdo librum gratias age; & factor verbi eſſe propone, non auditor tantùm. Ad *Credo*, eliciendo actus fidei honora Deum. pro eo quòd Ethnici & hæretici incredulitate ſuâ eum inhonorant; & gratulare, cum B. Tereſa, Chriſto, quòd regni eius non erit finis. in cæteris ſicut vnctio docebit, fidei, ſpei & caritatis actus miſce. Ad *Oremus*, omnimodam tui diffidentiam & humilitatem excita. Ad Offertorium, reſpice in cęlum, ad Deum Patrem; Secũdò, ad te & nihilum tuum; Tertiò, toto cordis affectu offer te & vota, & poſtea dic: *Suſcipe*, &c. Dum vinum infundis, gratias age Deo, quòd in his ſpeciebus vilibus ſit dignatus ſe præ amore tui occulere. Dum aquam, opta ſic vniri Deo. Ad oblationẽ calicis offer te iterum, & puriſſimam intentionem renoua Ad *In Spiritu humilitatis*, ex animo contrito humilia te, & conterere. Ad *Lauabo*, iterũ cõterere, & gratias age quòd ablutus ſis ſanguine Chriſti. Ad *Suſcipe ſancta Trinitas*, fac vt in oblatione. Orationes recita, vt ſuprà. Ad *Surſum corda*, attentionem renoua. Ad *Gratias agamus*, gratias age, vt Indulgentiam centum dierum promerearis. Ad *Benedictus qui venit*, &c. inuita Dominum omnium Sanctorum affectu in animam tuam. Ad *Memento*, ora Primò, pro te ipſo, vt libereris a defectibus tuis, eoſque deteſtare; Secundò. virtutes certas, v. g. amorẽ, humilitatẽ, pacem, Dei præſentiam, perſeuerantiam pete; Tertiò, exerce actus fidei, ſpei, caritatis & reſignationis, votaq; renoua, ſi Religioſus ſis. Deinde ora Primò, pro parentibus & Superioribus; Secundò, pro commendatis tibi, & ſubditis; Tertiò, pro benefactoribus; Quartò, inimicis; Quintò, vocatis ad religionem, & fidem; Sextò, pro tota Eccleſia. Hæc per caſus Latinos retinentur, aut per IESV Chriſti crucifixi mẽbra; ita vt in capite, Superiores; in dextra, ſubditi, & commendati; in ſiniſtra, benefactores; in corde, inimici; in pede dextro, conuertendi; in ſiniſtro, vniuerſa Eccleſia collocetur. Ad *Communicantes* inuoca Sanctos, B. Virginẽ, & ſponſum eius, &c. Ad *Hanc igitur, obſequium ſeruitutis*, proponere quis poteſt, omnia, etiam minimas regulas, ſeruare, vt ſeruus fidelis. Ad *Dilectiſſimi*, excita amorem Chriſti.

Chriſti. Ad *Qui pridie,&c. accepit panem*, fidem. Ad *Eleuatis oculis*, præſentiã Dei renoua. Ad *Gratias agens*, eas age. Ad *Benedixit, fregit, deditq́;*, exerce fidem, ſpem, caritatẽ, ita vt deſideres quantum potes, & quanto affectu omnes creaturæ poſſent, Deo hoc ſacrificio gratificari. Mox prolatis verbis omni excipe venientem affectu, illique gratulare, & trinâ eum adoratione adora pro omnibus qui blaſphemant, fide, ſpe, caritate. Ad calicem, idem fac. Ad *Vnde*, &c. exerce gaudii actus de aſcenſione Chriſti, & gratias age Deo pro Sacramẽti huius inſtitutione. Ad *Iuſti Abel & Abrahæ*, offer omnia ſacrificia vetera. Ad *Per manus ſancti Angeli*, roga vt etiam auxilio ſint, & ſanctus Michaël imprimis. Ad *Memento etiã, Domine, famulorum*, cogita neceſſitatem eorum, & obſecra Dominum, per paſſionem eius; & propone ſic viuere, velut hodie moriturus. Ad *Nobis quoque*, ſub omnibus te humilia, & inuoca Sanctos. Quoties autem ſanctiſſimam hoſtiam tangis, toties omni omnium affectu id facias, & complectaris Dominum tuum. Ad *Omnis honor & gloria*, intentionẽ renoua. Ad *Audemus dicere*, excita fiduciam, & recita attentè ſingulas petitiones, quibus omnis intentio continetur, quâ communio ſuſcipi poteſt. Ad *Per eundem*, mortui Chriſti memoriam renoua, vitam tuam illi dedica. Ad *Agnus Dei*, Iesvm velut in præſepio iacentem, vel in ſanguine ſuo, vel vt in throno cæleſti ſedentem adora. Ad orationem de pace excita dolorem. Ad Secundam, fiduciam, & pete liberari à peccatis. Ad Tertiam *Perceptio*, pete perſeuerantiam. Ad Primũ *Domine, non ſum dignus*, humilia te ob peccata ſub omni creatura, & dole de iiſdem; ad Secundum, conſidera beneficia Dei, & humilia te, quòd iis non reſponderis; ad Tertium, abyſſum perfectionum Dei intuere, & tuam miſeriarum & peccatorum, & collige omnes affectus ex omni creatura in Deum, & vide Chriſtum te omniaque tua inſpicientem: deinde renoua vota, ac fide, ſpe & caritate ſummâ Deum amplectere, optans affectum omnium Sanctorum Poſtea ſumendo, ardentiſſimum Chriſti amorem attende, & quaſi os lateri admouendo, amplectere arctiſſimè, ac opta, vt omnes eum laudent, teque ei viciſſim trade. Ad calicem, immenſum rurſus amorem Dei conſidera, eique te totum deuoue, manendo in gratulationibus, & amoris actibus, abyſſum maieſtatis Dei, & tuæ vilitatis attendendo, leui oculi mentis coniectu. Ad cætera, vt ſuprà. Ad *Ite, Miſſa eſt*, gratias age. Ad *Placeat tibi*, iterum offer cum omni deſiderio triumphantis & militantis Eccleſiæ puriſſimâ intentione, vt verba docent. Ad benedictionem, humilia te, & pete efficaciter pro te, præſentibus, & commiſſis. *In principio* totum dicatur, conſiderando myſte-

rium ſanctiſſimæ Trinitatis, & gratulando, & amplectendo, maximè cùm legitur, *In propria venit, & ſui eum non receperunt.* In genu flexione, gratias age pro omnibus: & rurſus in medio, incipiendo *Trium puerorum.* Ad *Benedicite*, ad ſingula te humilia, eò quòd indignus ſis & inſufficiens; & ſimul omnia ad laudandum Deum, tamquam te aptiora inuita. Ad *Actiones noſtras*, omnes offer. adde *Pater*, & *Aue*, pro defunctis.

Poſt ſacrificium Miſſæ.

PRimò, conſiderare potes iterum maieſtatem Dei, teque eâ plenum, & Angelis cinctum, eique gratulari potentiam, ſapientiam & bonitatem, humiliando te ſub potenti manu eius, ei te reſignando, eum ſuper omnia amando, omnemque creaturę affectum in eum refundendo. nihil enim boni, niſi a fonte bonorum. Secundò, vide vt te ſub omnibus colloces, & humilies; ideoque percurre, & aperi Chriſto indignitatem & miſerias tuas, & eum quaſi has ſcrutantem conſidera, & propone vnam potiſſimùm ſeriò emendare, atque ad hoc pete gratiam. Tertiò, gratias age omnibus Sanctis ad hoc inuocatis, & eorum affectu aſſumpto, quo ipſi Deo gratias pro ſua ſalute egerunt ingreſſi in cælum, æternumque agunt, illum amplectendo, & ora vt pro vitiorum exſtirpatione intercedant: cum quibus etiam colloquia exercere aliquando poſſes. Quartò, offer Domino Deo filium, & percurre ſingula paſſionis & vitæ myſteria; & per illa poſtula pro te & amicis gratias: teque & omnia offer ad eius gloriam, animam ſcilicet, & corpus, proponendo ejus ſenſus, maximè oculos, aures & linguam cuſtodire. Quintò, conſidera quaſi Deum omnia in corde luſtrantem; & vota, ſi Religioſus es, renoua: pauperrima elige, voluptates reſpue, Superiores recognoſce pro vicariis Dei; & offer omnes actiones tuas, dehinc beneficia Dei percurre, generalia & particularia; & vt in omni creatura omnia pro nobis, & in nobis operetur, & præſens ſit, & omnia præ eo contemne. eius item ſummum amorem erga nos perpende; & gaude iterum de eius bonis, teq; totum ei reſigna. propone verò quantum poteris, omnes ad illum trahere, & iterum omnia ad eius honorem facere.

Diſtri-

Diſtributio Communionis.

SAnè ſi verbis ſacris in ea proferri ſolitis, attendas, abunde eſt. Poteris tamen, dum hierothecam, ô Sacerdos, accipis, actum fidei, ſpei ac caritatis excitare, vt in eleuatione. Quid enim aliud tunc animo volues? Ad *Miſereatur*, contritionem renoua; ad *Agnus Dei, & Domine, non ſum dignus*, fac vt in Sacro. Singulas hoſtias preme amoris affectu. Inter diſtribuendum, caue, oculis animoque euagari: ſed aliquamdiu modò fidem, modò ſpem, modò caritatem excita; modò imitare Chriſtum, ſe tradentem homini, & te ei reſigna; modò potentiam, ſapientiam & bonitatem eius admirare. Cæterùm, vt ſuprà de aliis dictum, Spiritus ſancti vnctio ſequenda eſt, neque his, niſi per ſe ſic fluant aromata gratiæ Dei, inſiſtendum.

SECTIO II.

Exercitium de Lectione Horarum.

PRÆLVDIVM I. Conſtitue te coram Deo, & curia cæleſti, eum laudante.

PRÆLVDIVM II. Roga vt dignitatem vocationis tuæ cognoſcere valeas, & pſallere mente ac ſpiritu.

PVNCTVM I. Conſidera Dei Maieſtatem, & quomodo omnis ſpiritus laudet Dominum, & omnia opera eius benedicant ei: atque æmulare. Conſidera Secundò, te conſtitutum, vt pro ſæcularibus, diſtractis, captiuis, infantibus periclitantibus de Baptiſmo, & omnibus de ſalute, Deum ores; quàm ſit proinde æquum, vt deuotè id facias. Cogita voces & lachrymas multorum ſuſpirantium in dira ſeruitute peccati, in æternæ damnationis periculis. Tertiò, quantum id deſideret Deus, cùm ſub peccato graui id præcipiat, & quàm proinde perperam priuatæ preces deuotè, publicæ diſtractè recitentur; cùm has ritè perſolui infinities plus, vt ſic loquar, deſideret Dominus.

Quid enim eſt, Domine Deus, te præcipere ſub peccato, vt loquar tibi; niſi dicere, Niſi mihi loquaris, eò quòd delecter alloquio tuo, in æternum non loquar tibi? O quàm debet iſta conſideratio cor eius, qui te amat, accendere; qui te vix timet, percellere! De hoc præcepto ſic loquitur Innocentius III. Strictè præcipimus in virtute obedientiæ, vt diuinum officium nocturnum pariter & diurnum, quantum eis Deus dederit, ſtudiosè celebrent & deuotè. Quartò, conſidera, quanto poſſes fructu & gaudio Horas legere, ſi intellectui pſalmorum, quos Spiritus ſanctus dictauit, deuotè intenderes; vt eos, non tamquam à Propheta, vt Caſſiani verbis vtar, compoſitos, ſed velut à te editos, quaſi orationem propriam, profundâ cordis compunctione, depromeres; vel certè ad tuam perſonam æſtimares eos eſſe directos: quos viri ſancti magno affectu & fructu recitare ſoliti ſunt. O quàm diſplicet tibi, benigniſſime Deus, ea quæ inſpiraſti, vt iis poſtulare nos faceres gemitibus inenarrabilibus, recitari quandoque cum fabulis & riſu, aut ſaltem vanis cogitationibus, id eſt ſordibus, ſacratiſſima verba, quibus longè maior, quàm Sanctorum reliquiis, veneratio debetur, miſceri! Quàm Sanctis diſplicet, ea, quibus ipſi Deum honorarunt, verba per te inhonorari; iiſque vanas ac turpes cogitationes ſubnaſci: vt fiat deteſtabile illud, Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longè eſt à me! Quintò, conſidera, Deum ad hoc tibi de ſuo patrimonio largiri alimenta, vt ritè id officium ſibi præſtes; & quàm turpe, in eo negligenter verſari!

c. 3. de celeb. Miſſarum.

Caſſian. coll. 10. c. 10

PVNCTVM II. Conſidera Primò, orationem canalem eſſe, quo ad nos Dei gratia deriuatur; & quàm turpe, illam tibi fieri, per negligentiam, in peccatum, & gratiæ detrimentum. Secundò, eſſe ſacrificium, quod, ſicut Eliæ, igne cælitus miſſo accendi debeat, vt fiat illud Pſalmiſtæ: In meditatione mea exardeſcet ignis. Sed quemadmodum Abel optima quæque offerebat, Cain deteriora; ita tem-

tempus & locum deteriora aliqui eligunt; cōmodiora vilibus rebus, ſtudiis & fabulis tribuunt. Tertiò, eſſe quaſi ſacrificium thymiamatis, quod ex ſuauiſſimis aromatibus conflatum: de quo Apocal. 5. dicitur, Angelos apparuiſſe, habentes phialas aureas plenas odoramentorũ; quæ ſunt orationes Sanctorum. Quidquid ergo virtutis in nobis eſt, in oratione ſuccendi Deo debet, vt placeant verba noſtra in conſpectu ſummi principis. Sapiens ait: Aurum tuum & argẽtum confla, & verbis tuis facito ſtateram, & frænos ori tuo rectos: & attende, ne fortè labaris in lingua, & cadas in conſpectu inimicorum inſidiantium tibi, & ſit caſus tuus inſanabilis in mortem. Quomodo enim ſanabitur, qui orationem, quâ omnia mala auertuntur, efficit ſuâ negligẽtiâ peccatum? Quàm autem turpe blaſphema, turpia, vana cum ſacris admittere. Hinc collige, quòd videantur huiuſmodi vnà manu Deo ſupplicare, alterâ necem intentare: eſt enim diſpoſitio ad peccatum mortale, per quod crucifigitur filius Dei. Quantâ autem attentione opus ſit, iam patet, quòd nihil ex his, quæ per hanc vitam coluntur, vt Nyſſenus, & in pretio ſunt, orationi præſtet. Tantam autem exigebat B. Antonius, vt dicat Caſſianus ex eius ore diuinam, cæleſtem, & pluſquam humanam ſententiam: Non eſt perfecta oratio, in qua ſe monachus, vel hoc ipſum, quod orat, intelligit. Quid enim eſt, ait Auguſt. oratione præclarius? quid vitæ noſtræ vtilius? quid animo dulcius? quid in tota noſtra religione ſublimius? Quantâ autem reuerentia te pſallere par eſt, qui pro omnibus, qui Deum inhonorant & ignorant, venis vt adores & honores? O quantâ nos meritò verecundiâ affici debemus, quos pudet irreuerenter agere cum hominibus, & non cum Deo, Rege regum, etſi is ſub peccato mortali præcipiat, vt attendamus! Quid enim grauius eſt? quod ſignum manifeſtius, quàm Deum velle ſibi deuotè abs te pſalli mente, & non voce tantùm? Imò omnis oratio, ad hanc publicam perfectè

Eccli 28.

Greg. Nyſſ. de orat. Domin.

Auguſt. in tract. de miſer. tom. 10.

fectè faciendam, & vt voluntatem Dei faciamus, dirigenda eſt.

PVNCTVM III. Conſidera qualem ei locum ac tempus deputare oporteat: quàm accommodum, ſi rei grauitas & vtilitas expendatur. Quòd ſi in templo nequeamus (quid enim potius? quid magis Sanctis in votis, & in deliciis, quàm accedere ad tabernaculum fœderis, & iuxta illud habitare?) locum ſaltem quæramus pietati potiùs, quàm diſtractioni accommodum. Nunc quod ad tempus

Lucæ 18. ſpectat, attende verba illa: Oportet ſemper orare, & numquã deficere. & rurſum, Sine intermiſſione orate. Quòd ſi ita eſt, quid eſt, quòd omnia tempus habere videantur, ſola oratio & meditatio, quæ omne tempus habere debet, nullum aliquando inueniat? Sanè, pudere debet eos, qui ſolùm priuatim Horas legunt; ſi, cùm multis horis pſallant alij deuotè, ipſi curſim, breui tempore, & diſtractè eas decurrant potiùs, quàm legant Imò, quæ ceremoniis, & multorum in oratione conſociatione in choro conciliatur deuotio, compenſari in priuato deberet inſigni attentione. Nónne omne tempus vitæ ad orationem hîc deuotè faciendam, animumque in Deum erigendum, & contemplationem in cęlo perpetuam dirigitur? Conſidera, precor, cui rei propter vtilitatem & recreationem, tempus impendas; & aduerte omnes cauſas in lectione Horarum concurrere; auxilia omnia, & quaſuis gratias impetrari. Dicit enim Dominus: Petite,

Matth. 7. & dabitur vobis; quærite, & inuenietis; pulſate, & aperietur vobis. Omnis enim qui petit, accipit; & qui quærit, inuenit; & pulſanti aperietur. Oratio enim iuſti, clauis

Aug. lib. ſalut. mon. cap. 28. eſt cæli: aſcendit precatio, & deſcendit Dei miſeratio, vt ait Auguſtinus.

Oratio ante Horas Canonicas.

O Immenſe Deus & Pater benigniſſime, Pater miſericordiarum, doleo vehementer de his, & omnibus peccatis meis: & cùm dixeris, Quidquid petieritis, fiet vobis; ecce ego vermiculus, ſalutis incertus, in tot mortis periculis, inter tot hoſtes inermis, venio ſupplex, vt diligenter, (maledictus enim, qui ſecùs facit opus tuum) ſummo affectu & amore te laudem, pro omni creatura tua. Ad hoc enim creatus ſum, viuo, & in æternum viuam tuâ gratiâ, ô Creator, Redemptor, & vocator, & infinitis modis benefactor mi. Vtinam te laudare queam, ſicut te laudant Angeli tui in cælo, & in terra electi tui; inter quos frigidus adſto! ſicut faceret ereptus ab inferis: pro quibus, & omnibus maledicentibus tibi, & mutis creaturis laudare te deſidero; & pro ſatisfactione peccatorum meorum, & emendatione defectuum N. & commendatis mihi, & Eccleſia vniuerſa. Deſidero ſoli tibi intendere, vitæ filij tui miſerijs, perfectionibus, beneficijs, & doloribus illius. O omne bonum, & requies mea, ſuſcipe in vnione orationum, quas filius tuus, & Sancti tui fuderunt, laudem ex ore peccatoris. Admitte me intra ſacrariū exauditionis tuæ, intra chorum laudantium te, & collaudantium nomen tuum. Adſint, quæſo, mihi Angeli ſancti tui, vt pro me miſero, & mecum tibi pſallant, gratias agant pro omnibus donis tuis; vt pſallam ſapienter, pſallam ſpiritu, pſallam mente; vt vnum te cogitem, te amem: ceteraq; curæ tuæ Maieſtatis relinquam, Pater benigniſſime: tu enim de me, velut vnico, & velut vniuerſo ſollicitus es: & ſcio, quia non obliuiſceris mei, quem in manibus tuis deſcribere dignatus es.

Praxis ad Horas bene recitandas.

PRimò, locus aptus quærendus, & tempus deſignandum. Tu autem cùm orare vis, intra in cubiculum tuum, & clauſo oſtio, ora Patrem in abſcondito, ait Dominus. Quòd ſi id fieri ne-

nequit, ſaltem collige pauliſper animum, occupationibus diſtractum; deinde ſitu decenti vtere; varium imitari priuatim potes, qui publicè in Eccleſia ordinatur.

D. Thom. 2. 2. q. 83. a. 13. Variæ induſtriæ à viris piis excogitatæ ſunt, vt animum in diuino ſeruitio collectum ſeruarent, ne, vt D. Thomas loquitur, Deum deridere viderentur. Triplex autem eſt attentio: ad verba, quæ neceſſaria; Secundò, ad ſenſum, melior; Tertiò, ad perſonam, & rem quæ petitur, præſtantiſſima. Quidquid hic dicetur, ad aliquam harum ordinatur. Ego pauca ſuggeram, non preſcribo. Vnctio quemque docet, & Spiritus vbi vult ſpirat. & quomodo vult ſpirat: quem ſequi oportet. Qui enim Spiritu Dei aguntur, hi filij Dei ſunt. Tria autem ſunt quæ ad collectionem animi conferunt. Primum eſt, præparatio; Secundum, memoriæ & imaginationis ſtabilitas; Tertium, poſt Horas recollectio.

Ad præparationem valet, Primò, legiſſe pium aliquem in Pſalmos commentarium, qualis certè eſt Illuſtriſſimi Cardinalis Bellarmini. Plus tamen de iiſdem meditationem ſenſuum inſtituiſſe. Secundò, meditatio matutina, & cum Deo communicatio perpetua. Semper enim, maximè Sacerdotes, oportet orare, & non deficere, atque animum collectum ſeruare. Mirum certè eſt, quot ex affectu orationis matutinæ ſenſus pij in pſalmorum recitatione à Spiritu ſancto, vt venæ aliquæ auri ſuggerantur. Tertia eſt, & magis propinqua; Primò, conſcientiam excutere, & contritionem excitare. Non eſt enim ſpecioſa laus in ore peccatoris. Secundò, omnia negotia ſeponere, & de iis cogitationem velle excludere, Deo omnia tribuendo; Tertiò, locum, ſitum, tempus definire. Si enim locuturi cum homine, quid, & quomodo attendimus; quanto magis cauſſam coram Deo noſtram acturi?

In ipſa lectione tria item fac: Primò, memoriam præſentiæ Dei, & Chriſti Domini in Vener. Sacramento exerce. Secundò, vti in meditatione dictum eſt, compoſitionem loci fac, vel vnam, vel ad pſalmos ſingulos. Tertiò, pete gratiam aliquam ſingularem, vel in ſingulis pſalmis, vti exponetur, vel vniuerſis.

Nota, quod dicitur præſentiam Dei primò excitandam, in ſingulis pſalmis renouari poſſe, idq; valdè expedire. omnino enim oratio, vix eſt oratio, abſque ea, ſiue cum Deo colloquium. quis enim abſenti loquitur? Secundò, quod verò ad compoſitionem loci, quâ & memoria & imaginatio alligatur, attinet: Nota, eam variis modis fieri, vt ex iis, quæ de meditatione myſteriorum (eadem enim ratio eſt) dicta, conſtare poteſt. Myſteria, quæ reſpon-

ſpondent ſeptem Horis,ſunt:pro Matutino & Laudibus,geſta in horto vſque ad domum Caiphæ; Prima, nox in domo Caiphæ, & prima condemnatio; Tertia,flagellatio, & coronatio; Sexta, condemnatio, & baiulatio crucis; Nona, exaltatio in crucem; Veſperis,depoſitio; Completorio,ſepultura. Hæc autem ante eas breuiter,iam antè meditata;(neque enim tunc meditandum eſt, ſed quaſi in contemplatione, ac Dei præſentia orandum) recolantur; & Chriſto Domino præſenti, cum variis affectibus,compunctionis,contritionis,gratiarum actionis,admirationis,compaſſionis,gaudij, ſpei,amoris,recitentur. Non enim applicari omnia poſſunt,ſed recitari Domino IESV præſenti, qui cum ſancta Catharina Senenſi etiam Horas aliquando recitare dignatus eſt. Hoc verò ſpectat ad tertiam intentionem. Huc pertinet, quòd aliqui coram Deo, cum aliquo Sanctorum ex choris recitant Horas,aut etiam pſalmos, ſuumque affectum & vocem cõiungunt. Hi numerari decem poſſunt. B.Virgo enim vnum per ſe facit;Secundum,Angeli;Tertium,Patriarchæ;Quartum,Prophetæ; Quintum, Apoſtoli; Sextum, Euangeliſtæ; Septimum, Martyres; Octauum,Pontifices & Confeſſores; Nonum,Sacerdotes & Leuitæ; Decimum, Virgines & viduæ. Alij ex caritate per ſeptem Horas,pro ſeptem ſtatibus Eccleſię orant.hi ſunt:Primus, Prælati & Clerus;Secundus,Principes; Tertius,Religioſi; Quartus,Doctores; Quintus,ſæculares,cælibes,coniugati; Sextus pueri & infantes; Septimus defuncti, vt Deus omnium miſereatur,omnium pericula auertere dignetur. Alij ſic diuidunt,vt orent Primò,pro Eccleſia vniuerſa; Secundò, pro Superioribus; Tertiò, pro ſubditis, aut commendatis; Quartò,pro benefactoribus; Quintò, pro aduerſariis; Sextò, pro conuerſione infidelium ad fidem;& peccatorum, ad pœnitentiam; Septimò, pro defunctis: & hoc, quaſi coram Chriſto crucifixo; cuius corpus, eſt Eccleſia; in cuius capite, Superiores; dextera, ſubditos; ſiniſtra,benefactores;in corde,aduerſarios,in dextro pede,peccatores;in ſiniſtro,defunctos locant. Atque ita ſalutantur etiã membra Chriſti Domini. Alij pro ſe ſeptem virtutes, capitalibus peccatis contrarias, per ſeptem Horas petunt. Poterit etiam quis capita illa meditationis, ſuprà poſita, applicare, & imagines libro inſerere, iiſque ſe excitare.

Thoma Camp. de diſc. clauſt. c.u.

Verùm quò anima magis ad vnum tendit Deum, vtilius eſt,& oratio ea ſublimior, quâ aliqui,quaſi in vnitiua ſeſe exercent; & Sanctiſſimæ Trinitati, ac tribus perſonis eiuſdem, ſingulos pſalmos offerunt; ſecundæ tamen perſonæ, cùm geminas habeat naturas, geminos etiam pſalmos. Huc ſpectat, Primò Horas ſingulas

gulas in gratiarum actionem Deo offerre, pro ſeptem beneficiis præcipuis: Matutinum, pro creatione; Laudes, redemptione; Primam, vocatione; Tertiam, iuſtificatione; Sextam, conſeruatione; Nonam, glorificatione; Veſperas, & Completorium, pro Ven. Euchariſtiæ inſtitutione. Secundò, perfectiones diuinarum laudum, per Horas diuidere: vt in Matutino & Laudibus, potentia; Prima, ſapientia; Tertia, bonitas; Sexta, iuſtitia; Nona, prouidentia; Veſperis, amor; Completorio, liberalitas extollatur. Tertiò, conſiderare præſentem Deum, per eſſentiam, præſentiam & potentiam; Primò, in inferno; Secundò, in terra; Tertiò, aqua; Quartò, hominibus; Quintò, nobis ipſis; Sextò, aëre; Septimò, igne; Octauò, cælo; Nonò, aſtris; Decimò, Angelis & Beatis.

Hos modos paucis, vt breuior ſim, vniuerſim ſuggero, vt vnum ex ſuperioribus conflatum. Hoc verò eſt: Primò, conſcientiâ excuſsâ cum contritione, in præſentia Dei tui te conſtitue; Secundò, inſuper finge, ſi libet, Chriſtum Dominum myſterium aliquod coram te gerere, cui ſic præſenti aut Horam, aut pſalmum recita; Tertiò, gratiam ab eo breuiſſimè, ad orandum pete oratiunculâ ſequenti: *Credo, ô Maieſtas infinita, te in corde meo, & vbiq; præſentem, & in te ſpero, & confido petita N. obtinere. Omnia tibi committo; & diligo te ex toto corde meo & deſiderio: pro innumeris beneficijs tuis, & peccatis meis quæ deteſtor; & quia digniſſimus es, offero hoc ſacrificium, vltimum fortè, coram curia tua, & cum omni creatura tua. Da mihi gratiam ad hoc vocato, & ſuſcipe me in vnione meritorum filij tui, & omnia mea, & hoc quoque propoſitum. Amen.* Quartò, recita *Pater*, & ſeptem intentiones, ſeptem petitionibus renoua. per B. Virginē, dicendo *Aue Maria*, gratiam pete, teque offer; & deinde ad *Gloria Patri*, &c. gratias age, & intentionem rectam exerce. Initio verò alterius Pſalmi, mente dicito: *Ex te, & in te, & pro te ſunt omnia.* Pro pręſentia Dei, & amoris actu, ſi lubet, & affectus ſuggerit, adde mente epitheton ad vocem *Deus*; in aliis attende ad verba Pſalmorum. Myſteria autem Pſalmis attributa, habe. Dominica, recita coram Domino, Primò, lauante pedes; Secundò, Sanctiſſimam Euchariſtiam inſtituente; Tertiò, orante in horto; Quartò, in agonia poſito; Quintò, capto; Sextò, accuſato apud Annam; Septimò, apud Caipham; Octauò, illuſo ibidem; Nonò, accuſato apud Pilatum; Decimò, ſpretò ab Herode; Vndecimò, Barabbæ poſthabito; Duodecimò, flagellato; Decimotertiò, coronato; Decimoquartò, populo oſtenſo; Decimoquintò, crucem amplexanti; Decimoſextò, eā baiulanti; Decimoſeptimò, crucifixo; Decimooctauò, eleuato in crucem. Feriato die, Primò, orante in horto; Secundò, accuſato

apud

apud Annam; Tertiò, apud Caipham; Quartò, illuſo; Quintò, accuſato apud Pilatum; Sextò, ab Herode ſpreto; Septimò, Barabbæ poſtpoſito; Octauò, flagellato; Nonò, coronato; Decimò, populo propoſito; Vndecimò, baiulante crucem; Duodecimò, crucifixo. Feſtis diebus, Primò, orante in horto; Secundò, accuſato apud Annam; Tertiò, apud Caipham; Quartò, apud Pilatum; Quintò, illuſo ab Herode; Sextò, flagellato; Septimò, coronato, Octauò, baiulante crucem; Nonò, crucifixo. Ad Primam, Primũ Pſalmum recita Chriſto apparenti Matri; Secundum, Magdalenæ; & Tertium, tribus Mariis. hanc priuſquam incipias, actiones diei percurre, & in confeſſione contritionem excita. Secundò, ante *Pretioſa*, Sanctorum memoriam recole. Ad *Deus in adiutorium*, a Deo Patre potentiam, a Filio ſapientiam, à Spiritu ſancto voluntatem pete faciendi præcepta illius. Ad orationem, actiones omnes offer. Ad Tertiam, Primũ, Petro apparenti, Secundũ, in Emaus; Tertium, omnibus ſe oſtendenti Ad Sextam, Primum, Thomæ; Secundũ, piſcantibus; Tertiũ, in Thabor ſe manifeſtanti. Ad Nonam, Primum, in menſa; Secundum, in monte oliuarũ; Tertium, B. Paulo. Ad Veſperas, Primum, nato; Secundum, circumciſo; Tertium, apparenti Magis; Quartum, præſentato; Quintum, fugienti in Ægyptum; Sextum, *Magnificat*, inuento in templo. Ad Completorium, diſpone te quaſi ad mortem per confeſſionem, & contritionem. Primum pſalmum recita, vt in lecto mortis; Secundum, vt in articulo; Tertium, vt in via ad iudicium; Quartum, vt ingreſſus in cælum, eoque aſpira, & ex illo affecta dic: *Nunc dimittis*, &c.

Oratio poſt horas.

Dirigatur oratio mea ſicut incenſum in conſpectu tuo, ô Rex regum potentiſſime, ſapientiſſime, optime; & errores & euagationes ignoſcat clementia tua: & ſuſcipe eam in vnione omnium orationum Chriſti Domini, & Sanctorum in cælo & in terra; ex omni affectu triumphantis & militantis Eccleſiæ, *ad gloriam tuam, & laudem* B. *Virginis, & Sanctorum omnium, & eorum, quos hodie colendos ſuſcepi, ad memoriam paſſionis, gratiarum actionem, pro omnibus beneficijs tuis, ad ſalutem omniũ qui ſe mihi commendarunt, in ſatisfactionem pro peccatis, & gratia tua impetranda, & hac virtute* N. *& concede, vt ſicut ſem-* Pſal. 140.

per laus tua eſt in ore noſtro, ita etiam in opere te prædicemus, modeſtiâ, zelo, deuotione, reſignatione, obedientiâ & patientiâ noſtrâ, vt omnes te ament & glorificent, Amen.

Leo X. conceſſit recitanti poſt officium ſequentem orationem, remiſſionem omnium negligentiarum admiſſarum in recitatione officii:

Sacroſanctæ ac indiuiduæ Trinitati, crucifixi IESV *Chriſti Domini noſtri humanitati, & beatiſſimæ & glorioſiſſimæ Virginis Mariæ fœcunditati & integritati, ac omnium Sanctorum Sanctarumq; vniuerſitati, ſit ſempiterna laus, honor, virtus & gloria, ab omni creatura, nobiſq; remiſſio omnium peccatorum, nunc & ſemper, & per infinita ſæcula ſæculorum. Amen.*

Beata viſcera Mariæ Virginis, quæ portauerunt æterni Patris Filium: & beata vbera, quæ lactauerunt Chriſtum Dominum. Pater noſter. Aue Maria. Diuinum auxilium maneat ſemper nobiſcum. Amen. Suſcipe clementiſſime Deus, &c.

SECTIO III.

Exercitium de officio Concionatoris.

PRÆLVDIVM I. Conſtitue te coram Domino, & maieſtatem illius intuere.

PRÆLVDIVM II. Pete, vt, ſicut labia Iſaiæ Prophetæ, ita etiam tua mundet calculo ignito amoris ſui.

PVNCTVM I. Conſidera, concionatorem Apoſtolo-
1. Cor. 1. rum atque Epiſcoporum munus obire (qui non baptizare, ſed euangelizare ſe miſſos dicebant) imò Angeli, qui filios Iſraël cum Moyſe, per deſertum dixit. Vnuſquiſque
Gregor. veſtrûm, in quantum ſufficit, quantum gratiam ſupernæ aſpirationis accepit, ſi à prauitate proximum reuocat; ſi exhortari ad benè operãdum curat; ſi æternum regnum, vel ſupplicium denuntiat; cùm ſanctæ deuotionis verba impendit, profectò Angelus eſt. Vide igitur an Angelica vita,

vita,tua ſit; an cum Moyſe, cum Apoſtolis, cum Vincentijs,Xauerijs, contemplatione & oratione cum Deo ſis coniunctus; an virtutibus, ad exemplum ornatus. Dic enim, quo pacto amore virtutis humilitatis & caritatis accēdes alios,ſi ipſe eo non ardeas? Qui ſibi nequam,cui bonus erit? Quomodo fidelis diſpenſator multiformis gratiæ Dei qui eam negligit? Quomodo tepidus illuminare per noctem poterit, eſſe fermentum bonum, & columna in templo Dei? Quomodo inſtrumentum atque organum fieri gratiæ ac gloriæ Dei?

Pvnctvm III. Conſidera, concionatorem, legatione fungi pro Deo; vt populos rebelles conciliet; quid ſi eiuſmodi legatus pacis à Rege miſſus, belli incētor foret? negotium Regis agere iuſſus, ſuum ageret, gloriam quæreret ſuam? ſi, cùm conuertere ad Deum animas deberet, auerteret manu,ore ſimulatè aduocaret? ſi, cùm quęrere deberet ſponſam Domino ſuo, ipſe exemplo eam corrumperet? ſi, cùm paſcere verbo, ipſe vanitatis vento eius famem accenderet? nónne magni criminis reus foret? Concionator id agit, qui benè dicit,agit verò malè. Docere, ait Gregor. & non facere, non ſolùm nihil lucri (Nota) ſed etiam damni plurimum cōfert. Grandis enim condemnatio eſt,componenti quidem ſermonem ſuum, at opere negligenti. Immò Ariſtoteles ait, ab his, qui non perinde viuunt, vt loquuntur, tolli & interimi veritatem. Seneca verò, Nullos,inquit, peiùs mereri de omnibus mortalibus iudico; quàm qui Philoſophiam,velut aliquod venale artificium didicerunt: qui aliter viuunt, quàm viuendum eſſe præcipiunt. Exempla enim inutilis diſciplinæ circumferunt. Hi enim duplici modo animas perdunt. Primò, quia alios magis idoneos, ambitione ſuà pulpitis excludunt. Secundò, quia exemplo retrahunt à Deo, quem verbo ſequendum denuntiant: laudant humilitatem, obedientiam, reſignationem, caritatem vt vtilem, facilem,iucundam; ſed factis contrarium,

Greg. hom. lib. 10. Moral. c. 1.

longeq́ue potentiùs teſtantur. Litteram habent,& non
1.Cor.2. ſpiritum: littera autem occidit, ſpiritus viuificat. Prædicatio eorum in perſuaſibilibus humanæ ſapientiæ verbis; non in oſtenſione ſpiritus & virtutis. Si applaudentium
Chryſoſt. homil.30. multitudinem habent, quaſi regnum adepti, ait Chryſoſt. exiliunt gaudio; ſi autem ſilentio ſermo eorum claudatur, maior illis ex ſilentio, quàm ex gehenna mœror. Obſerua autem vocationem Dei ad hoc munus, & miſ-
Epheſ.4. ſionem præcedere debere, qui alios quidem dat Prophetas, alios Apoſtolos, alios doctores; & mittit, dicente Apoſtolo, Quomodo prædicabunt, niſi mittantur? Quòd
Ierem.23. ſi miſſi non fuerint, exprobrabit illud eis Dominus: Non miſi eos, neque præcepi, neque locutus ſum ad eos, & ipſi currebant; non vocabam eos, & ipſi reſpondebant. Signum autem vocationis eſt, non ambitione propriâ, ſed Superiorum voluntate hoc munus ſuſcipere, fructum facere, animas conuertere, & in ſe humilitatem experiri ac caritatem. Neque enim in maleuolam animam introibit ſapientia; neq; Satanas Satanam eijcit, ſuperbiam ſuperbus, auaritiam cupidus. Et, vt Gregorius, inflammare auditores ſuos nequeunt verba, quæ frigido corpore proferuntur.

PVNCTVM III. Conſidera Chriſtum IESVM exemplar concionatorum, quomodo, & quando ad conciones proceſſerit: poſt baptiſmum, & ad annum vſque trigeſimum in humilibus exercitatus, poſt ieiunium atque ora-
Actor.1. tionem quadraginta dierum. Cœpit enim IESVS facere, & docere. Humilitas autem maximè neceſſaria eſt, ne fiat quod Gregor. deflet: Oſſa ieiuniis atterimus, & mente turgemus; corpus deſpectis veſtibus tegimus, & elatione cordis purpuram ſuperamus; iacemus in cinere, & excelſa ſuſcipimus; doctores humilitatis, duces ſuperbiæ; ouinâ facie, lupinos dentes abſcondimus. Conſidera Secundò, quàm ſeuerum erit eorum iudicium in die nouiſſimo, qui tot, perperam viuentes, protulerunt ſententias contra

contra ſe, & toties ex ore ſuo iudicabuntur, quoties alios ad humilitatem & caritatem hortati fuerint. Propter *Rom.1.* quod, ait Apoſtolus, inexcuſabilis es, ô homo omnis qui iudicas: in quo enim iudicas alterum, teipſum condemnas. Quare, inquiet, Dominus enarraſti iuſtitias meas, & aſſumpſiſti teſtamentum meum per os tuum: tu verò *Pſal 49.* oderas diſciplinam, & cum adulteris portionem tuam ponebas? Hos enim adulterare verbum Dei dicit Apo- *2 Cor.2.* ſtolus, quia, vt Gregor. non Deo filios gignere, ſed ſuam *Greg l.8.* ſcientiam deſiderant oſtentare; plurima cum Phariſæis *Moral.c.25.* onera aliis imponunt, quæ digito nolunt attingere. Conſidera Tertiò, quantam gloriam verus verbi Dei prædicator conſecuturus ſit, iuxta illa Matth. 5. Qui fecerit, & docuerit, magnus vocabitur in regno cælorum: fulgebit certè vt ſplendor firmamenti, & qui ad iuſtitiam *Daniel.3.* erudiunt multos, quaſi ſtellæ in perpetuas æternitates.

Oratio ante concionem.

DOmine Deus, in cuius manu ſunt omnes fines terræ, in cuius conſpectu totus mundus, quaſi gutta roris antelucani; priuſquam me formares in vtero, noſti me. Sed, ah! priuſquam exirem de vtero, plurimis peccatis ſpreui infinitam Maieſtatem tuam. Quis igitur ſum ego, vt enarrem iuſtitias tuas, cuius os & polluta ſunt labia; cuius peccatis plures in infernum deturbari potuerunt; qui vniuerſum orbem, quod B. Catharina Senenſis de ſe, ſanctiſsima, inquam, virgo fatebatur, meâ malitiâ potui, velut peſtis, inficere. Quomodo aſſumam teſtamentum tuum per os meum? Quis ſum ego canis mortuus, vt reſpicias ad me, & loquaris mihi? Audio te per ſeruum tuum loquentem: Feci ego cælum & terram; eâ conditionis facultate te dono, vt terram facias cælum: accendi ego luminaria; accende & tu clariora illis: namque potes his, qui in errore ſunt, lumen veritatis accendere. maius iſtud beneficium eſt, quàm ſolem intueri. hominem facere non vales; at

iuſtum gratumq́ mihi potes efficere: ego ſubſtantiam feci; tu exorna propoſitum. vide quàm te diligam, qui maiora tibi faciendi poteſtatem tribuo. Video, Domine, ſed, vt nouit diuina bonitas tua, neſcio loqui; & ſcio certiſsimè, quòd nihil poſsim ſine te, nullum verbum proferre; quia puer ſum ego, & miſer, & miſerabilis abſque te: & verè ſine te peccator grauiſsimus, peſtis certiſsima futurus, vt non ſit, vnde me extollam. ſine te enim verè nihil poſſumus; & nemo poteſt venire ad te, etiamſi omnia adhibeantur, niſi gratia tua traxerit illum. Mitte ergo, Domine, manum tuam, & tange labia mea, vt auferatur iniquitas mea; tange os meum, & pone verba tua, ſicut gladium acutum, in eo. Sis tu, Domine, in
Ierem. 1. *ore meo; doce me quid loquar, vt euellam, deſtruam, diſperdam, diſsipem, ædificem & plantem, non aſperè aut ſuperbè, ſed in viſceribus caritatis & amoris. Ecce bone paſtor,* IESV *dulciſsime, mittis me ante faciem tuam, ad oues, quæ perierunt, domus Iſraël: concede mihi gratiam, coram populo iſto, vt eundo fructum adferam, & fructus maneat, & ſemen centuplum afferat in virtute tua. Pater ſancte, ſanctifica nos in nomine dilecti Filij tui, vt ſimus vnum, ſicut & vos. Sanctifica nos in veritate, quia pro nobis Dominus* IESVS *ſanctificauit ſemetipſum, vt ſimus & ipſi ſanctificati in veritate. Zelus honoris tui comedat me, vt te conculcantes, vel eò properantes amouere ſtudeam; caroq́ ſanguine redemptas ſponſas, tuoſq́ filios de hoſtium captiuitate educam in brachio tuo, qui ſceleribus meis eos perdere, & exemplo potui & conuerſatione. Ecce video ſtantes in crepidine abyſsi, & audio te, Domine, vocantem, vt ſuccurram. hoc ſitis, Domine* IESV*: pro hoc mortuus es, & ego eo fine vocatus. Da mihi Domine, in ijs tuum ſanguinem intueri, tuam imaginem, non autem accipere perſonam hominum, ſed te, dulciſsime Redemptor mi; te, qui vbique es; cui fieri ſcio, quod vni ex mininis factum fuerit. Da mihi gloriam tuam ſpectare, non meam quærere. Abſit, vt ego videri velim, vel laudari, & eſſe Luciferi mancipium, à curia cæleſti, & ab ipſis hominibus in die iudicij cõdemnandus. Propter te igitur, & tuam ſolius gloriam, quia ita placitum eſt tibi per obedientiam iubere, clementiſsime, amantiſsime, miſericordiſsime, hoc aggredior, in con-*

conſpectu tuo: adiuua me protector meus, & tu beatiſsima Virgo Maria, refugium meum, & vos Angeli Cuſtodes, & ſancti loci Patroni quotquot adeſtis, date veniam mihi peccatori enarranti iuſtitias Domini mei; benedicite mihi, & veſtris orationibus ſuccurrite. Amen. Aue Maria. Veni Creator. Benedictionem pete à Domino, & B. Virgine. *Nos cum prole pia,* &c. *Angeli ſancti Dei,* &c.

Oratio poſt concionem.

MAgnificat anima mea Dominum. Tua enim, bone IESV, manus fecit omnia: neque enim verbum poſſumus ſine te, neque ſufficientes ſumus aliquid ex nobis facere, tamquam ex nobis, ſed ſufficientia noſtra à te eſt. In quo ergo infelix gloriabor? Dixi, fateor; ſed ſi non habueris opera, dixit mihi ſeruus tuus Chryſoſt. non tantùm loquens non profuiſti, ſed & potiùs læſiſti. meliùs eſt tacere. Quare? quoniam opus mihi reddis impoſsibile. cogito namque, quòd ſi tu tanta differens non efficis, multò magis ego veniâ dignus. In quo ergo gloriabor infelix homo? an quòd homuncioni placeam, quod incertiſsimum eſt; & tibi, ac curiæ tuæ & omnibus Sanctis diſpliceam in æternum, & mercedem perdiderim ſempiternam? Tibi gloria, Deus meus; tibi gratias ago, Domine, qui dignatus es me vti ad miniſterium tuum, indigniſſimo ſeruo tuo, ore ſuperbo, & impuris labijs, ad annuntiandum in populo veritatem tuam. Ecce enim hoc, N. & illud N. feci: vide defectus commiſſos, neque zelo tuo vnico ſatis me moueri ſentio, neque huic miniſterio dignè me paraui. O quot ſententias in tremendo iudicio recitandas, hîc contra me tuli! Etenim aliud facio, aliud dico, ſepulchrum dealbatum. Impono grauia onera alijs, quæ digito nolo attingere. Hypocrita, trabem in meo oculo negligens, in alieno feſtucam eruere nitor: & quam alijs viam oſtendo, ipſe miſer negligo. Quomodo ergo poterit, Domine, arbor hæc mala bonos fructus facere, non niſi per te, qui radix es, qui me portas, qui iuſsiſti vt facerem? Obſecro te, ne pro-

Lucæ 1.

Chryſ. homil. 38. ad pop.

pter me affligatur, aut impediatur in bono populus iſte: ſed errata mea emendet bonitas tua. ſi autem per eos ſtat, nec audiant me,
Matth. 10. *ſcio quia non eſt ſeruus maior Domino ſuo, neque diſcipulus maior illo qui miſit illum: ſi te perſecuti, dæmoniacum vocarunt;*
Matth. 3. *quid querar ego? potens es tamen, Domine, de lapidibus his ſuſcitare filios Abrahæ. Benedic igitur, Domine, & da benignitatem, vt terra afferat fructum ſuum; & ſuſcipe obſequium meum manibus & meritis B. Virginis, & omnium Sanctorum, maximè Angelorum Cuſtodum huius loci, & Patronorum; & in vnione prædicationis & paßionis, & laborum Chriſti IESV: & à tentatione me libera protector meus, cui me totum, vſque ad extremâm ſanguinis guttam conſecro & deuoueo, licet indignus nimis tuâ Maieſtate.*

Oratio breuior ante concionem.

DIgnus es, Domine, accipere omnem gloriam & honorem. vtinam omnes ad te creatorem ſuum conuertam! Eia, Domine, en infiniti pereunt, tuo ſanguine & laboribus empti; & nemo poteſt venire ad te, niſi tu traxeris eum: quid ergo pollutis labijs & corde præſtare potero ſine te? da mihi gratiam ad hoc, ad quod vocaſti; & adſint mihi Angeli tui, vt ad tuam vnius gloriam fiant vniuerſa.

Oratio breuior poſt concionem.

Lucæ 1. *MAgnificat anima mea Dominum. Tuum eſt, ô Deus, à quo omnis ſufficientia noſtra. Ignoſce imperfectionibus meis, ne conuertendis obſint, & repetas eos de manu mea. Benedic, Domine, vt terra hæc afferat fructum ſuum, & vos Angeli ſancti Dei intercedite pro nobis. Amen.*

Praxis

Praxis ritè concionandi.

PRima. Numquam ambi locum, pulpitum, aut cathedram, ſed humillimè admitte; minùs frequentes opta; ex humilitate, aliis maiores cede, quòd alios te meliores æſtimes, ac proinde Dei inſtrumenta aptiora. Vehementiſſimè autem abhorret Dei ſeruu s impedire, quo minùs gloria Dei per alium promoueatur.

Secunda. Nullam vnquam concionem habere, quin priùs ipſe imbiberis affectum erga illam virtutem, quam aliis commendatam eſſe deſideras. maximè zelum exacue, & caritatem excita erga proximum & humilitatem: vt dicere poſſis cum Apoſtolo, Teſtis mihi eſt Deus, quomodo cupiam vos omnes in visceribus Iesv Chriſti. *2. Cor. 9.*

Tertia. Pœnitentijs atque mortificatione Dei gratiam, ante concionem implora: grauiſſimam enim rem tractas, ſalutem plurimarum animarum, quam oratione multâ & lachrymis à Domino impetrare debes, non dictione tuâ. ſtulto itaque labore conſumeris, ſi multum dictioni, parum orationi tribuas. Hinc videmus concionatores multos aliquando annos multos ſtudere & concionari fructu paruo; qui ſi ſpiritum orationis haberent, magnum facerent. Qui, vt Gregorius, afferre ſoliti, *Greg. l. 8. Moral c. 26.* quæ auditorum corda ad rependendas laudes excitent, non autem ad lachrymas accendant. Munus ſuum vt præſtet, ait Auguſtinus, magis pietate orationum opus eſt, quàm oratoris facultate. *Aug. l. 4. de doct. Chriſt. c. 5.* Gregorius verò imitandum Chriſtum Dominum proponit, qui nocte orabat, per diem docebat, vt quieti contemplantes ſorbeant, quod occupati erga proximos, loquentes refundant appoſitè: *Greg. lib. 6. Moral. c. 17.* ipſi enim haurire aſſiduè debent de fontibus Saluatoris, quod in pectora auditorum transfundant. Accedit, fruſtra concionatorem dicere, niſi Spiritus ſanctus cor præparet, & in te loquatur, & ad illud. Proponere quidem poteſt, ſed non aptè, neque quod expedit, niſi per gratiam illius, qui omnium corda videt, & omnium corda habet in manu ſua. Ad hoc ſtatas habeat preces; quotannis, vt minimùm ſemel, in ſeceſſu, exercitiis vacet. Denique ſemper oret, & non deficiat; & maiorem ſciat curam in oratione, quàm in præparatione ponendam. Etenim dicit Chryſoſtomus: Cùm video quempiam *Chryſoſt. l. 1. de orando Deo.* non amantem orationis ſtudium, neque huius rei feruidâ vehementique curâ teneri; continuò mihi palàm eſt, eum nihil

egregiæ dotis in anima poſſidere. Rurſum: vbi quem conſpexero inſatiabiliter adhærentem cultui diuino, idque in ſummis damnis numerantem, ſi non continenter orauerit; coniecto talem omnis virtutis eſſe meditatorem, ac Dei amicum. D. Bernardus ſeptem requirit quaſi gradus ad ſuggeſtum: Primus eſt, contritio; Secundus, deuotio; Tertius, pœnitentiæ labor; Quartus, pietatis opus; Quintus, orationis ſtudium; Sextus, contemplationis otium; Septimus, plenitudo dilectionis.

Serm. 18. in Cant.

Quarta. Primò, oratione præmiſsâ, & intentione innouatâ, materiam diligenter conquire, & diſtribue ſcopo ſeu intentione deſtinata, ac deinde de illa meditationem inſtitue. Obſerua, eo pacto vtilem fore concionem, ſi formam meditandi ſuprà poſitam ſecutus, ex aliquo loco ſtimulum petieris ad excitandos auditorum animos: certum enim eſt, ſi in præſentia Dei, & compoſitione loci factâ dixeris, ad Deum ſæpè etiam inter dicendum oculos & animum attuleris, efficaciter te dicturum. Præparatione igitur præmiſsâ, cùm tempus inſtat, ad orationem confuge: & Primò, conſidera Dei Maieſtatem, & intentionem rectam. Secundò, peccata tua, & ineptitudinem tuam, & te humilia ſub omni creatura, omnes te æſtima meliores; tibique prorſus diffide, Deoque confide. Habet, inquit Gregorius, doctrina arrogantiam, vt humiliter nequeat inferre quod docet; in verbis enim eorum proditur, quod cùm docent, quaſi in quodam ſibi videntur ſanctitatis culmine reſidere. Tertiò, conſidera miſerias hominum, & peccata plurima, & numerum innumerum propè pereuntium, & dolores ac labores Chriſti IESV, & zelum excita. Conſcenſurus ſuggeſtum, iterum te humilia; Secundò, intentionem ardenter renoua, dicendo: *Munda cor meum, ac labia mea,* &c. Tertiò, inuoca omnes Angelos præſentes auditorum. Inter dicendum, Dei præſentiam, quoad potes, habe; ad eum ſæpè animos attolle. Numquam concionem deſeras, quin efficias, vt auditores aliqua proponant, & ipſe pro iis, quaſi Deo offeras; qui vnus eſt & perpetuus fructus concionis, ſicut eleëmoſyna, & oratio. Verbi gratiâ, dixiſti de caritate inimicorum, offer Deo aliquos actus virtutis illius ex parte auditorij, quia legatione fungeris pro eo, obiectiones dilue coram Domino, per apoſtrophem, vel aliter. Poſt concionem, gratias age Deo, eique totum tribue, & roga, vt dignetur benedicere opera manuum tuarum. Diligenter autem vita plauſum, eiuſque locum, & tempus. Ad omnem laudem cogita, *Non ego, ſed gratia Dei mecum*; vel ſimilem aliquam ſententiam. Certè qui ſe laudat, ferè ex ignorantia Deo detrahit, & quaſi

Gregor. l. 3. Moral. c. 12.

1. Cor. 15.

quaſi calamo tribuit, quod ſcriptori debetur. Secundò, ad vitupe-ria, ſi cauſſam nõ dederis, gaude: illud enim certũ ſignũ eſt pro-fectus tui, & alieni. Numquam de tuis loquere. Tota Chriſtia-næ ſapientiæ diſciplina, non in abundantia verbi, non in aſtu-tia diſputandi, neque in appetitu laudis & gloriæ, ſed in ve-ra & voluntaria humilitate, conſiſtit. Superbum enim Deus & homines deſpiciunt. Huc pertinet, gratulationes non admit-tere, quoad licet. Tertiò, paupertatem ſic colas, vt particularia non admittas: Gratis accepiſtis, gratis date, ait Dominus: & *Matth. 10.* ſic libertatem ſerua Chriſtianam, & contentus eſto paucis, pau-ciſque indigebis, viueſque nulli obnoxius, & omnibus carus. Neſcio enim, ait Hieronymus, quomodo etiam ipſe qui depre- *Hieron. epiſt.* catur vt tribuat, cùm acceperis, viliorem te iudicat, & mirum *2. ad Nepot.* in modum, ſi eum rogantem contempſeris, plus te poſteà vene-ratur. Et ſic faciendo omnino, plus opere, quàm verbo; tacen-do, quàm loquendò proficies; ſicut plus confert virtutis, quàm doctrinæ opinio. latronem de iuſtitia dicentem ſpernimus: ita quemuis ea patrantem, vel appetentem, quæ vitanda procla-mat. conuiuia, ſpectacula, ſæcularia negotia, per ſe patet quàm ſint vitanda.

Videre complura poteris in inſtructione R. P. Franciſci Bor-giæ; item in Oratore R.P. Caroli Regij.

IACVLATORIÆ.

SEruus, qui ſcit voluntatem domini ſui, & non facit, plagis vapulabit multis. Lucæ 12.

Ego non quæro gloriam meam, ſed eius qui miſit me. Ioan. 8.

Si ego gloriam meam quæro, gloria mea nihil eſt. Ibidem.

In verbo tuo Domine laxabo rete. Lucæ 5.

Si quis loquitur, quaſi ſermones Dei: ſi quis miniſtrat, tamquam ex virtute quam adminiſtrat Deus. 1. Petri 4.

Non nobis Domine, non nobis, ſed nomini tuo da gloriam. Pſalm 113.

Et ſi tentatio ſurrepat:

Vade retro Satana. Dominum Deum tuum adorabis, & illi ſoli ſeruies. Matth 4.

SE-

SECTIO IV.

Exercitium de ſancto Pœnitentiæ Sacramento.

PRÆLVDIVM I. Conſidera te coram Deo, vt vndique miſerum & leproſum.

PRAELVDIVM II. Gratiam pete, vt hoc Sacramentum non ſit tibi in perniciem, quod inſtitutum eſt omnibus ad ſalutem.

PVNCTVM I. Conſidera Deum, ſapientiſſimum & optimum, cùm haberet infinitas vias, quibus ſibi reconciliare hominem poſſet, delegiſſe hoc medium, tamquam conuenientiſſimum & ſuauiſſimum. Quid enim facilius, quàm reum fatendo, non vni, ſed alicui ex innumeris propè ſacerdotibus poteſtatem habenti, abſolutionem impetrare? Quid autem magis conueniens, quàm vt peccator, qui cor, linguam ac manus à Deo auertit, contritione, confeſſione & ſatisfactione ſe ad Deum conuertat? Gratias age Deo Patri, qui omne iudicium filio *Ioan. 5.* ſuo vnigenito dedit; & Deo Filio, quòd illud Sacramentum inſtituerit; Spiritui ſancto, quòd tantâ benignitate grauiſſima ſcelera confitenti condonet. Conſidera Secundò, quis in republica crimen condonet læſæ Maieſtatis? ipſe Princeps. & quanta ſit Chriſti benignitas, qui poteſtatem à Patre acceptam cum hominibus communicarit. & rurſum quanta dignitas, quòd ad illam poteſtatem vocatus ſis à Deo, dicente per Epiſcopum: Ac- *Ioan. 20.* cipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta ſunt. Conſidera Tertiò, relapſis & naufragis poſt baptiſmum hanc ſecundam tabulam, & arcam alteram in diluuio peccatorum ſupereſſe: & vide, precor, quantopere curandum tibi

tibi ſit, ne auertas quemquam ab illa; vt idoneus ſis, vt porrigas illam, & viam aperias: Primò, integritate vitæ; Secundò, doctrinâ; Tertiò, induſtriâ.

PVNCTVM II. Conſidera, tres eſſe partes Pœnitentiæ, videlicet, contritionem, confeſſionem & ſatisfactionem: quodque hiſce iuuare neminem rectè poteris, niſi ipſe verè contrito corde, & ſincerè confitearis; (in multis enim offendimus omnes) atque pœnitentiæ operibus deditus ſis. Non enim vſus eſt Deus ſuperbis, auaris, luxurioſis; ſed humilibus, pauperibus & caſtis diſcipulis, vt humilitatem, paupertatem ac caſtitatem doceret. Noluit enim dici ſeruis ſuis: Medice cura teipſum. Secundò, *Luca 4.* quanta eſſet infidelitas aut malitia illius, qui à Rege miſſus, vt amiciſſimo pharmacum, etiam regio ſanguine paratum ex infinito amore deferret, illud in venenum verteret? Hoc verò fit, quoties hoc Sacramentum perperam adminiſtratur; negligentiâque, aut etiam aliquando malitiâ Confeſſarij, aut in integritate illius, aut contritione aliquid deficit. Tertiò, vide quàm miſerum ſit, medicum animarum, dum alium curare vult, & ad vitam reuocare, ſe perimere, etiam malâ vitâ ſuâ alijs ad mortem ducatum præbere. Quartò, ſicut qui in ciuitate puteum vnicum veneno inficit, grauiſſimi criminis reus eſt; ſic qui Pœnitentiæ Sacramentum, aut aſperitate videri facit horridum, aut prauitate ſuâ inficit, grauiſſimè peccat. Hic enim fons eſt & balneum factum ex ſanguine Agni immaculati, qui dilexit nos, & lauit à peccatis noſtris. *Apoc. 1.* Hic eſt, de quo ſcriptum: Fons patens domui Dauid, & *Zachar. 13.* omnibus habitantibus Ieruſalem, in ablutionem peccatorum & menſtruatæ. Et exiſtimo, talem vix vmquam ſeriò conuerti ad Dominum, qui tabulas pœnitentiæ excuſſit è naufragorum manibus; qui panem famelicis è manibus eripuit; qui paruulis & ſimplicibus tantum poſuit offendiculum.

PVNCTVM III. Cōſidera Primò, quomodo Confeſſarius

rius præterea in hoc Sacramento offendat. Primò, ſi indoctus ſit, & cæcus cæco ducatum præſtare velit, ita vt ambo in foueam cadant. O quantam Deo ſui reddent rationem, qui ſtudia negligunt, & medicinam animarum profitentur, cùm illi vix ſtudeāt! An illi vellent tali corporis medico vti, in extremo diſcrimine mortalis vitæ? Idem de exercitatione & induſtria dicendum, quam omnes conquirere oportet. Secundò, ſi vitâ non verè ſanctâ, neque circumſpectus ſit, maximè in verbis & oculis. Quomodo enim mundabit, qui ſordidus ipſe eſt? ad ſanctitatem & perfectionem præibit, quam ipſe neſcit, & non amat? Vnde Gregor. Nazianzen. Mundari priùs oportet, & ſic alios mundare; ſapientem priùs fieri, & ſic alios facere ſapientes; lumen fieri, & ſic alios illuminare; ad Deum accedere, & ſic alios ad Deum inducere; ſanctificari, & ita ſanctificare. Ideò faciem mulieris non intuea-

Abacuc 1. ris, quia, vt dicit Abacuc, facies eius, ventus vrens. Tertiò, conſidera, te ſuſtinere Chriſti perſonam. Non itaque

Deut. 16. conſideres perſonam pauperis, nec honores vultum potentis. Non accipias perſonam, nec munera; quia munera excæcant oculos ſapientum, & mutant verba iuſtorum. Iudicis enim partibus fungeris, ac medici. Et verò, Domine Iesv, nónne pauperes, præ alijs, iuuare voluiſti?

Iacob. 2. nónne elegiſti pauperes in hoc mundo? Nónne dixiſti,

Luca 4. Spiritus Domini ſuper me, propter quod euangelizare pauperibus miſit me? Nónne hoc ſignum aduentus tui,

Matth. 11. & tuorum: Cæci vident, claudi ambulant, pauperes eu-

Deut. 1. angelizantur? Dixiſti per Moyſem, in iudicio de re quauis, Ita audietis paruum ac magnum; nõ accipietis cuiuſquam perſonam, quia Dei iudicium eſt. Sanè, qui pauperes negligit, Chriſtum negligit, & deſpicit. Nónne enim & ipſum negligeret, ſi inter pauperes compareret, vti contigit D. Gregorio? videtur facere, vt chirurgi & medici corporis, qui lucrum ſpectāt, non animas; aut quemadmodum is qui Regem nollet curare, eò quòd non ſe

ſplen-

ſplendidè induiſſet. Animæ enim omnes regale ſacerdotium ſunt. Immò verò Chriſtus in pauperibus ſe offert, dicens: Quod vni ex his minimis meis feciſtis, mihi feciſtis. Quartò, conſidera, benignitatem, manſuetudinem & modeſtiam Chriſti induere te oportere, vt dicere poſſis cum eo, in perſona illius: Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos. Tollite iugum meum ſuper vos, & diſcite à me, qui mitis ſum, & humilis corde, & inuenietis requiem animabus veſtris: iugum enim meum ſuaue eſt, & onus meum leue. Ideò Dominus roganti Petro, quoties condonaret, reſpondit: Non dico tibi vſque ſepties, ſed vſque ſeptuagies ſepties, id eſt, innumeris vicibus. Et certè cùm Deus adeò clemens ſit, quid faciet vicarius eius, & reus ipſe & debitor plurimorum talentorum? & verò, præſtátne perire animam, & pretium ſanguinis Chriſti; an eam in Purgatorio detineri? ſi benignitate ad crebram confeſſionem adducitur, ſalua eſt; ſi parum ſatisfaciat Deo, ſalua eſt, ſed per ignem.

Matth. 11.

Matth. 18.

Oratio ante confeſſionem audiendam.

O Domine IESV *Chriſte, Pater amantiſſime, ſcio quantus ſis zelator animarum noſtrarum: ſunt enim omnes, & ſponſæ tuæ, & pretium ſanguinis tui. Tu pro iis natus & circumciſus es, ſudaſti, fleuiſti; ligatus, flagellatus, damnatus, illuſus, opprobrium hominum factus, crucifixus, & mortuus es. Sciebas vtique Sapientia æterna, quanti eſſent tibi; videbas æterna mala, quibus damnandæ erant: quid igitur ego, ad hoc vocatus infinitâ miſeratione tuâ ad hanc vineam, facere debeo? Cupio igitur Domine, ſecundùm voluntatem tuam, eis me totum impendere. ſed, quia nihil mihi prodeſt; ſi vniuerſum mundum lucrer, & animæ patiar detrimentum: ecce proteſtor, quia non communico delictis eorum, ſed ex puro tui amore & zelo me applico: neque erit*

mihi

mihi acceptio perſonarum, ſed animas & pauperes (quas tu, Domine, elegiſti) præ alijs quæram. verumtamen, quia ſine te nihil poſſum, & nemo poteſt venire ad te, niſi tu traxeris eum; trahe nos poſt te, & doce nos. ſolus enim qui per te audiuit à Patre, venit ad te, neque poteſt homo à ſe facere quidquam, niſi ei datum fuerit de cælo. Da ergo nobis ſpiritum & cor verè contritum & humiliatum; quia id deſpicere non potes. Doleo, Domine, quòd illi & ego te Patrem offenderimus benigniſſimum, qui me & eos tot bonis præueniſti, tot alia præparaſti diligentibus te. Sed cuius erunt hæc, niſi miſerearis noſtri? Ecce omnes morimur, & velut aquæ dilabimur in abyſſum. Adiutor noſter eſto; ne deſpicias nos, opus manuum tuarum. O bonitas inexhauſta, reſpice vulnera mea, & excita, quæſo, ſepultos in medijs ſerpentibus, ſomniantes in crepidine inferni. Quære errantes oues, IESV dulciſſime: ſpiritum rectum innoua in cordibus noſtris, collige reliquias populi tui. Suſcipe, Pater ſancte, illos in nomine dilecti filij, & da mihi, vt humiliter & amanter eos excipiam, vt tu me prodigum quotidie; & patienter feram, qui tam longanimiter nos exſpectas, & tot mala toleras; neque tantùm iam, ſed in futurum per me caueas illis, ſalutari pœnitentiâ, feruore ignis caritatis tuæ, & gratiâ tuâ ad gloriam diuinæ Maieſtatis tuæ. Amen.

Praxis ad Pœnitentiæ Sacramentum rite adminiſtrandum.

PRima eſt, vitam integerrimam ducere; & numquam ad confeſſionale accedere, quin hæc tria faciat: Primò, ſaltem conteratur; ſi quid grauius ſit, confiteatur de peccatis. quod Deus per Moyſem indicat, ſtatuens, vt ad tabernaculum labrum æneum faceret, in quo Sacerdotes abluerent manus ſuas & pedes, quando ingreſſuri erant tabernaculum. Secundò, gratiam poſtulare, & intentionem puriſſimam acuere ſatagat. Tertiò, naturam conſideret ac diſpoſitionem, vt medicus peritus conſueuit. *Exod. 30.*

Secunda. Habere, vt decet medicum, in promptu malorum remedia, eaque inaurare: ita vt ſemper vinum & oleum in vulnera

nera infundatur,ſed plus olei: cùm eâ menſurâ, quâ menſi fuerimus, remetietur nobis. Cauenda autem tria: Primum, ne numero quis gaudeat potiùs, quam fructu. Secundum,ne interrogatione,maximè in materia turpitudinis,laqueum tendat innocentibus. Certè graue iudicium ſubit,quiſquis eiuſmodi eſt. Tertium,ne perſonarum acceptor ſit, ſed omnibus paratus, vtque poſſit dicere cum Chriſto Domino: Inuentus ſum a non quærentibus me, palàm apparui iis qui me non interrogabant. Vltrò ſe maximè pauperibus & crebrò offerat. *Iſaia 65.*

Tertia. Videre in pœnitentiis imponendis, vt vtiles & faciles imponantur. Quales ſunt varij modi orandi, vt habes cap. 9.l.1. eleëmoſynæ, cilicia,ieiunia, ſilentium, ſolitudo, lectio libri pij, examen conſcientiæ aliquando faciendum, Sacri auditio, eleëmoſyna certa, quoties in aliquod vitium pœnitens labetur, quam alicui fido(non expedit Sacerdoti) conſignet; & ſupra omnia crebra confeſſio, & communio.Obſerua autem,cùm diſciplinis aut ciliciis aliquid aduertitur puritati Angelicæ contrarium,iis abſtinendum. Manifeſtas dæmonis præſtigias nouiſſe poteſt, qui aliquâ experientiâ valet. Pro orationibus autem obſerua,vt eas imponas (quemadmodum & opera) quibus Indulgentias pœnitens promereri queat, ratione numiſinatum.

Quarta. Aduerte diligenter, magis ſolicitum eſſe oportere Confeſſarium de contritione, quàm vllâ aliâ re. Hic enim defectus, eſt fons recidiuæ. Hoc Beatus Franciſcus Xauerius valdè cordi habebat; & vt ſemel confeſſo, vitæ normam daret perpetuam.

Quinta. Non tantùm curandum, vt abſoluatur pœnitens, ſed vt proficiat, vt induatur Dominum IESVM Chriſtum, & veſtes virtutum eius.Viuo ego,dicit Dominus,quia omnibus his,velut ornamento, veſtieris,& circumdabis tibi eos, quaſi ſponſa. Veſtis præcipua eſt, caritatis, eaque nuptialis. *Iſaia 49.* *Matth.20.*

Sexta Inter confitendum, ſæpè humilia te, quòd deteriora feciſſes, niſi Deus te ſeruaſſet. Secundò, eleua cor ad Deum, & conuerte te ad Sanctiſſimam Euchariſtiam, ſi potes, & roga vt det tibi prudentiam, & virtutem: etiam ad hoc Angelum pœnitentis inuoca. Tertiò, zelum excita, dum dicit *Confiteor*, conſideratâ Chriſti iniuriâ, & animæ periculo. dimitte autem illam, quemadmodum ſi illius vltima foret confeſſio,à qua ſalus eius dependeret vniuerſa.

Iaculatoria, quâ quis ad ſingulos pœnitentes vti poteſt.

O IESV, ſola ſalus, ſana, quæſo, hanc animam per me in omne peccatum lapſuram ſine te. En pretium ſanguinis tui, ſponſa tua, ab hoſte vulnerata. Doce me, vt prudenter & humaniter cæcum & ægrum, pro tua vnius gloria, ad te adducam. Et tu, ô Angele ſancte, adiuua me. Amen.

Aliæ.

Pſalm.98. *Confiteantur nomini tuo magnò, quoniam terribile & ſanctum eſt, & honor Regis iudicium diligit.*

Iob 14. *Quis poteſt facere mundum de immundo conceptum ſemine? Nónne tu qui ſolus es?*

Pſalm.144. *Suauis Dominus vniuerſis, & miſerationes eius ſuper omnia opera eius.*

Pſalm 24. *Deus noſter, Deus ſaluos faciendi: propter hoc, legem dabit delinquentibus in via.*

Ibidem. *Vniuerſæ viæ Domini miſericordia & veritas, requirentibus teſtamentum eius, & teſtimonia eius.*

Pſalm.84. *Conuerte nos Deus ſalutaris noſter, & auerte iram tuam à nobis.*

Pſalm.85. *Reſpice in me, & miſerere mei. Da imperium tuum puero tuo, & ſaluum fac filium ancillæ tuæ.*

SECTIO V.

Exercitium de Studiis, & præcipua hominum occupatione.

PRÆLVDIVM I. COMPOSITIO LOCI eſt, ſtatuere ſe coram Deo patre luminum, velut cęcum & inopem, &c.

SECVNDVM. Orare vt Dominus illuminare & accendere te dignetur.

PVNCTVM I. Conſidera Primò, quanta ſit in homine ignorantia: quod in pueris, & pleriſque mortalium patet. Sed & ſapientiſſimus Socrates hoc magnum putabat, quòd

Socrates.

quòd ſciret ſe nihil ſcire: & vix quidquam in Philoſophia, etſi maximè obuium, plenè cognoſcitur, & multò plura ignoramus quàm ſcimus. quod ſi quis, vti debet, credit, ſe vilipendet, alios libenter audiet, non interpellabit; Dei gratiæ, ſi quid perceperit, animo & ore tribuet. Conſidera Secundò, in ſcientijs, artibus & opibus velut viliſſimis rebus, Dominum Ethnicis principatum dediſſe, adeò vt nullus ad eos iā accedat: omnes verò eos cum pleriſque doctiſſimis damnatos, vt fidem etiam facere fortè Salomon ſapientiſſimus, eheu! poteſt. ex quo vanitatem ſcientiæ agnoſce. Tertiò, Deum cum ſimplicibus ſermocinari, & contemptibilia mundi ſemper ſolere eligere; ſcribas & ſapientes ſæculi ferè proieciſſe: & modo mulierculis familiariùs (vt B. Tereſæ dixit) vti quàm doctis, ob ſuperbiam illorum. quid ergo habet ſapiens vnde glorietur? Quartò, omnia creata eſſe ad Dei gloriam, & ſalûtem noſtram conſequendam; vtque ex cognitione creaturarum, ad Creatoris perueniremus cognitionem & amorem. Deteſtare igitur ſtudium, quo à Deo receditur, à vera ſapientia, & inſaniam iſtam, quâ, vt ſcientia vana habeatur, caritas deſtruitur; vt lumen tenue habeatur, ſol excluditur Chriſtus IESVS ab animis noſtris.

PVNCTVM II. Attende cur iam in ſcientia prouectiores, ſæpè, eheu! arrogantiores ſibi plus tribui velint, difficiliùs regantur, priuilegia vindicent: in diſputando alacres, in regulari vita remiſſi: & videbis primam cauſſam eſſe ſuperbiam, & ambitionem tacitam. Sed attendite miſeri: ſi linguis hominum loquamini & Angelorum, caritatem autem non habeatis, nihil vobis prodeſt. Et videte Secundò, quid proſit homini, ſi vniuerſum mundum non dico ſciat, ſed lucretur, & animæ ſuæ detrimentū patiatur, ac ſe ignoret? Quod in morte optabitis viaticum? quod in iudicio? an ſcientiâ, quàm virtute magis vos ornatos, vbi plagis multis ſeruus ſciens voluntatem domini

1. Cor. 13.

Matth. 16

mini vapulabit; & tanto grauiùs vapulabit, & damnabitur, quanto plus ſciuerit. Facite ergo muranulas primò aureas, bonæ vitæ vobis; deinde vermiculatas argento doctrinæ.

PVNCTVM III. Conſidera homines eiuſmodi vmbram, folia, & pictam pro vera ſapientia colligere: hinc tales dum intellectum implent ſcientiâ, gratiam & Deum tandem eijciunt, & vocationem ſæpè perdunt poſt orationes & vitam diſtractionibus plenam. Conſidera Secundò, inſaniam huius, qui de Deo & virtutibus bene diſſerit, vt contra ſe ſententiam pronunciet mortis: alijs oſtendit iter, & ipſe deuiat: alios paſcit, & ipſe eſurit: lucet alijs, & ipſe in tenebris eſt. Triſtatur, ſi de nugis, vel etiam virtute diſſerendo alteri cedat; ſi virtute cedat, non curat; dum pecunias alteri numerat, ipſe pauper ſolo ſono recreatur. hinc clamoribus omnia complet, quibus, & impatientiæ ſignis dum ſtudet, vt pòſt aliquando, ſi viuat, homines ad Deum trahat, iam illos ab eo, vti & à doctrina ſua (cùm ex patientia viri cognoſcatur de doctrina eius) auertit; neque quiſquam hortanti, vt bene faciat, credat, niſi ille ſibi fidem habeat, & ipſemet intelligat (ſecundùm Pſalmiſtam) vt bene agat. Conſidera Tertiò, talem vti furem gloriam Dei ſibi tribuere; & ſicut iniuſtè eam acquirit, etiam veriſimile, quòd ea ſic vtetur.

COLLOQVIVM.

Meditatio poſterior de ſtudio Chriſtianè inſtituendo.

COMPOSITIO LOCI, vt ſuprà.

PVNCTVM I. Conſidera illum neglectum ſpiritus oriri ex nimio affectu in ſtudia; quòd putent ſe per ea poſtea Primò, gloriam Dei; & Secundò, ſalutem proximi promoturos, & quod ad ea plurimùm iuuat, auctoritatem

tem ſe comparaturos. Et ad primum errorem, conſidera beatitudinem noſtram hîc, & in cælo in Dei contemplatione conſiſtere, etiam Philoſophorum iudicio. Quàm ergo ſtultum, velle variarum rerum imagines cõtemplari, & ſic ſtudere, vt Dei imaginẽ recipere, & ei inhærere, & beatus eſſe nõ poſſis. Deinde attende Spiritum Dei numquam ſibi contrarium. Cùm ergo eos qui virtute & doctrinâ maximè claruerunt, vt D. Bonauenturam, & S. Thomam, & plurimos alios docuerit, vt ſcirent plus eſſe ab oratione, quàm ſtudio, luminis & ſapientiæ exſpectandum; certè qui Spiritu Dei agitur, idem ſentiet. Conſidera Secundò, numquam Spiritum Dei eſſe inordinatum. Tertiò, eum qui priuato ſtudio ex affectu nimio rapitur, vanitate aut delectatione trahi, pluſquam oportet; neque veriſimiliter poſteà malè partis benẹ vſurum. Quartò, ſtudia omnia & opera ad orationem perfectam, vt ſcopum dirigi; ergo cauendum ne huic officiant. Quintò, Religionem non ſcholam litterarum eſſe, ſed maximè, & ferè vnius virtutis. Sextò, quòd ea ob quę Religioſi aptiores ſtudijs habentur à P. Plato, ſint oratio, & puritas animi: itaque primò hæc quærenda. Septimò, eum qui tanto affectu & impetu tanto tempore in propriam laudem, vel ex ſui amore in ſtudia fertur, ægerrimè poſſe poſtea habitu iam contracto, Dei purè gloriam quærere, vel ſalutem proximi curare: quia qui à Deo remotior, id eſt cauſsâ primâ, eo minùs operari poteſt; cùm Deus trahere debeat: imò talis verè furari videtur, vt dein holocauſtum faciat. Quòd ſi ſpectes auctoritatem, pietas & virtus ad pietatem & virtutem commendandam magis tribuunt: Deuſq; humilibus dat os & ſapientiam, cui omnes aduerſarij reſiſtere nequeunt, qui ſi intus non trahat, fruſtra vox exteriùs ſonat. Poſtremò, non eſt inter Chriſtianos tam ſcientiæ, quàm bonæ voluntatis defectus; immò & Ethnicorum facilis ferè conuerſio, niſi vitio alicui affecti ſint: atque ita virtute magis, quàm

ſcientiâ conuertendi: & vide in vtra excellas, & magis excellere ſtudeas.

PVNCTVM II. Conſidera Primò, quis ex omnibus in omnem æternitatem doctior ſit futurus; nónne qui humilior? meliùs enim ille omnia in lumine videbit. itaque ſic dirigenda ſtudia, vt virtus non patiatur detrimentum. Ad hoc imprimis intentio recta habenda, & quidem ſuper omnia in ſtudijs, cùm potiſſima parte vitæ noſtræ tractentur. & ſicut nemo prudens pergere incipit, niſi ſit in via; ita nemo ſtudere debet, niſi amore Dei & proximi ſe ſentiat, id eſt puriſſimâ intentione, impelli. Secundò, puritas & tranquillitas animi quærenda; vt velut purum ſpeculum, radios plenæ lucis meliùs percipiat: nam perturbatio oculos obfuſcat, &c. Conſidera Secundò, ſigna, quibus cognoſcere poſſis, an purâ intentione feraris ad ſtudia: ea ſunt, ſi non intempeſtiuè, non nimis feruidè, ſed deuotè ea aggrediaris; nullā orationem omittas, nullam regulam negligas; immò ſi inter ſtudendum ſæpè ad lumen æternum, fontem ſapientiæ præſentem confugias: Deum, Angelum & Sanctos inuoces, & conſulas; ad Deum à creatis aſcendas. Tertiò, ſi poſt ſtudia oratio & colloquia de Deo ſapiant; ſi, quando Dei gloriam, & propriam ſalutem per hæc cognita promouere poſſis, attēdas, Deo gratias agas; humiliter de te loquaris; Deo totùm tribuas: non te de ingenio, facilitate & plauſu iactes. Conſidera Tertiò, eum qui contrà facit, & non impellitur ſolâ voluntate Dei ad ſtudendum; Primò, præuaricari ei voluntati, & ſtudere vt illi aduerſetur: hic enim poſtea ſcientiâ aduerſus Deum inflatur, & velut gladio ſuo ſe iugulat & interficit. Secundò, operam perdere, & ſcopum: cùm Deus tunc non miſericorditer, etſi naturaliter concurrat, & talem tendendo ad Deum, auerti ab eo, & viliſſimæ rei cognitionem numquam perfectam, Deo, eiuſq; cognitioni & amori præponere.

PVNCTVM III. Conſidera Primò, quantâ diligentiâ homo

homo Religioſus ſtudere debeat. Primò, ex parte Dei, qui id poſtulat. Secundò, ex parte proximorum, qui eum alunt, vt ſe doceat, & præluceat factis & verbo. Tertiò, ex parte Ordinis: ne alioqui otioſus panem pauperum edat. Quartò, quia tantam commoditatem habet. Quintò, quia in Religionem ad hoc vocatus, vt bonitatem & diſciplinam & ſcientiam diſcat. Sextò, quia plurimùm ad Dei gloriam promouendam pius ac doctus præſtat, quia felicitas humana aliquo modo in ſcientia conſiſtit. Pretioſior enim eſt ſapientia cunctis opibus; & omnia quæ deſiderantur, huic non valent comparari. Ideoque Cyrillus ait, Semper oportet addiſcere, & in extremis horis, fundum ſapientiæ inueſtigare. Conſidera Secundò, vnde contingat id non fieri. Primò, quia dum vnum agere deberet, ad futura, quæ deſtinat animo, ſe ſtolidè (cùm ea fortè numquam ſit conſecuturus) præparat, contra Dei voluntatem; & ſic numquam perfectè alicuius rei ſcientiam conſequitur. Secundò, quia velox ad loquendum, curioſus, vagus, ſolitudinis non amans; ſed in familiaritates & recreationes pronus, parum de ſcientiæ veræ magno theſauro augendo, eſt ſollicitus. Denique otiatur, vt puer; & cùm tot pro gloria, & vili nummo Iuriſconſulti, litterati in Vniuerſitatibus, & ſæpè totos propè dies & noctes abſumant cum voluptate (quam P. Platus propriam in Religioſis, & eximiam voluptatem commendat) ipſe miſer hanc non percipit; ſed ad recreationes anhelat. Statue igitur exemplo eorum, & omnium mercatorum, ſcientiæ ſecundùm Deum vacare, & videre per illam, quàm ſuauis ſit Dominus. *Prouerb. 3.*

ORATIO.

Eccli 36. O Sapientia æterna, ô lux quæ illuminas omnem hominem venientem in hunc mundum, te quæro, te deſidero; reſpice in me, & oſtende mihi lucem miſerationum tuarum. Ecce enim in tenebris ſumus, & difficilè æſtimamus, quæ in terra ſunt; & quæ
Sap. 9. in proſpectu ſunt, inuenimus cum labore; quæ autem in cælis ſunt, quis inueſtigabit? Nemo, Domine, niſi cui tu dederis, vt nouerit ſe, & nouerit te: niſi ſimplex & rectus, quocum eſt ſermocinatio tua. Vtinam igitur ſim cum multis ſeruis tuis potiùs ſapienter indoctus, quàm cum ſæculi filiis inſipienter doctus! qui dicunt ſe eſſe ſapientes, & ſtulti facti ſunt; qui exiſtimant ſe ſcire aliquid, non tamẽ cognoſcunt, quomodo oporteat eos ſcire. Quid ergo glo-
Rom. 1. riari poterit ſapiens in aſtutia ac ſapientia ſua, niſi nouerit te; in quo cognoſcet humilis & modeſtus ſæpè in æternum eo plura, quo pauciora hic intellexerit? Sed quanta vanitas hìc etiam nobis illudit! ſcire cupiunt, & te ac ſe ignorant: diſputant de humilitate, caritate, patientia, & acerrimè pro iis digladiantur, & factis fortiùs oppugnant: ſententias ſuas tuentur & tuas, ac præcepta tua deſpiciunt: damnant alios ignorantiæ, & ſe malitiæ. Quid prodeſt, quæſo, ſi vniuerſum mundum nouerint, & lucrentur, ſi cras, vel perendie inde grauiùs damnentur? Nónne omnis ſcientia ad virtutem accommodanda eſt? cur igitur nunc ſæpè ſeruit ad contentionem, ad æmulationem? quæ de ſurſum eſt
Iacob. 1. ſapientia, primùm quidem pudica eſt, modeſta, ſuadibilis, bonis conſentiens; & qui per eam ſapiens, oſtendit ex bona conuerſatione operationem ſuam, in manſuetudine ſapientiæ. Quòd ſi, ait Apoſtolus tuus, zelum animarum habetis, & contentiones ſint in cordibus veſtris; nolite gloriari, & mendaces eſſe aduerſus veritatem. Non poteſt enim ſpiritus tuus dulcis & humilis, ô bone IESV, ſpiritus veritatis, ſimul eſſe cum ſpiritu vanitatis: neque
Sap. 1. in maleuolam animam introibis, ô Sapientia æterna. Bonitatem
Pſal. 118. itaque & diſciplinam & ſcientiam doce me. Oſtende mihi viam, quâ ad te ambulem: quia hoc tantùm ſcire cupio, te Dominum

minum meum, Iesvm crucifixum. Tolle à me Deus meus ſcientiam, quâ inſler; da mihi ſapientiam, quâ mitis ſim & humilis corde; vt non pigeat me, ſicubi hæſito, quærere; nec pudeat, ſicubi erro, diſcere. Da diſputare de veritate, & factis ei non contradicere; concupiſcere ſapientiam, & iuſtitiam conſeruare, & caritatem proximi, & tuam. Amen.

Praxis ſtudendi.

PRima eſt, initio ſtudiorum gratiam Dei inuocare, & intentionem renouare. Secunda, inter ſtudendum ſæpè, maximè in dubiis, cor ad Deum eleuare. Tertia, vt humilitate contra vanitatem ſcientiæ ſe muniat, ſæpè alios conſulere. Quarta, pauca legere, & bene intelligere, & euoluere auctorem (Faſtidientis enim, ait Seneca, ſtomachi eſt, multa deguſtare) eiuſque gnomas, velut gemmas colligere, & memoriæ commendare: tantum enim quiſque ſcit, quantum memoriâ tenet. Quinta, poſt ſtudium gratias Deo agere, & videre, quis vſus eſſe poſſit eorum, quæ didicit, Deoque offerre, &, vt ait S. Bonauentura de iiſdem quaſi in orationem redactis (vt in pſalmis factum videmus) cum Deo colloqui; veſperi autē aptè diſtributa omnia memoriæ commendare. Exemplum habes in Confeſſionibus S. Auguſtini lib. 2. c. 12. Sexta, interponere aliquando ſtudiis lectionem librorum piorum ac ſimpliciorum, vti in more habuit D. Thomas.

Oratio ante ſtudia.

O Aeterna Sapientia, lumen mentis, loquere, quia audit ſeruus tuus, & paratum cor eius: inflamma illud; obſcura explica. Propter te enim, & tecum, & coram te cupio legere, quæ tua Maieſtas inſpirauit, & dedit: & quæ agnouero, facere ad gloriam tuam, & ſalutem animarum; non vt doctus ſim, vel habear, ſed vt te amem. Quid enim ſcire & ſciri in iudicio proderit. Suſcipe hoc opus, in vnione omnium operum tuorum, Deus cordis mei, & omnia. Deo Patri memoriam, Filio intellectum, Spiritui ſancto voluntatem offer, † faciendo ſignum crucis.

Oratio poſt ſtudium.

Scio, Domine, hanc eſſe voluntatem tuam N. & gratias ago. Da mihi gratiam, vt faciam illam: neque enim aliter poſſum. ſed eâ fretus propono N. ſcienti enim, & non facienti, peccatum eſt illi. O vtinam his omnibus N. vtar ad gloriam tuam! Amen.

Secunda. Quòd ſi docendum tibi eſt: poſtquam benè paratus es, ingreſſurus ſcholam, Deum ſupplex roga, & intentionem renoua, ac ſtatue captare occaſionem pietatem inſinuandi; eaque inter docendum vtere. Cùm autem diſcipuli, quorum affectum tibi conciliare debes, plurimùm etiam præceptori debeant, & tribuere, ſi boni, ſoliti ſint; vide, vt auctoritate & ſcientiâ vtaris, ad eos magis in ſpiritu iuuandos, quos Dei obſequio iudicas eſſe vtiliores. Plures induſtrias vnctio docebit.

Oratio, antequam ad ſcholam docturus eas.

O potentiſſime IESV, *qui me ab æterno dilexiſti, & de me ordinaſti optimè, pro tua ſapientia & bonitate: ecce mittis me vt doceam, eamq́ ſcio eſſe voluntatem tuam. & licet ob malitiam meam deſtruere, quàm ædificare magis paratus ſim velùt peſtis; tamen quia iubes, ad tuam ſolius gloriam hoc aggredior, & offero hunc laborem in vnione doctrinæ tuæ in præſentia tua, & has animas, ſeminarium Eccleſiæ tuæ, ſponſas & filios tuos; fac vt zelo honoris tui ductus, rationis reddendæ memor, vt oportet, eas inſtruam, pietateq́ ſemper informem. Et vos Angeli ſancti adeſte, vt exemplo præeam, N. defectus hos vitem, hac vltimâ forſan horâ, & viſcera caritatis impetrate, per Chriſtum Dominum noſtrum.*

Poſtquam docuiſti, lauda Dominum, roga vt ſemini det incrementum, & Angelis id commenda. *Laudate Dominum omnes gentes,* &c.

ORATIO.

Gratias ago tibi, IESV *Sapientia æterna, cui hæc per me operari placuit. Da, Domine, incrementum; ignoſce defectus illos meos N. & ſuſcipe in vnione actionum tuarum, ad gloriam tuam. Et vos Angeli ſancti, irrigate ſemen, fouete, vt fructum afferam, & fructus maneat; & Dominus noſter glorificetur, & ametur, & delectetur in operibus manuum mearum. Amen.*

Ter-

Tertia. Quòd ſi diſputandum, præparatione præmiſsâ atque oratione, cogita te velut in theatro ſtare, & ab omnibus iudicandum, ſed maximè à Deo primò de vita, deinde de doctrina. Secundò, cogita, vtrum præſtet, alios contentione auertere, an caritate deuincere! Tertiò, numquam cenſeas, arguas alios, aut interpelles. Hæc aut arrogantis, aut impudentis, aut fatui ſigna habentur, qui non poteſt in loquendo cohibere ſpiritum ſuum.

IACVLATORIÆ.

Confiteor tibi, Domine cæli & terræ, quia abſcondiſti tua à ſapientibus, & prudentibus, & reuelaſti ea paruulis. Matth.11.

Ecce timor Domini, ipſa eſt ſapientia; & recedere à malo, intelligentia. Prou.3.

Mitte ſapientiam de cælis ſanctis tuis, & à ſede magnitudinis tuæ, vt mecum ſit, & mecum laboret. Sap.9.

Nonne ſtultam fecit Deus ſapientiam mundi huius? 1.Cor.1.

EPILOGVS OPERIS
ET
ORATIO AD B. VIRGINEM MARIAM.

EMenſus ſum, ô ſtella maris, Beatiſſima Mater, hanc triplicem Viam, non meis viribus; ſed tuo vnius poſt Deum præſidio. te prælucente quaſi ad portum appuli, ſed ſtylo, non vitâ; non facti ſpatio, ſed voto ac deſiderio. Hoc verò ne inane ſit, ne, cùm alijs prædicauero, ac viam oſtendero, ipſe reprobus efficiar, obſecro te, vt efficiat per te Chriſtus IESVS, *via vitæ, & veritas, & vita: non ſolùm autem in me, ſed in omnibus qui hæc legerint, & oculos ad te ſuos exules filij Euæ leuarint. Et verò quò eos leuare, quò ſe poſſunt conuertere tempeſtate iactati niſi ad te, quæ es portus omnium in te ſperantium? quò luctantes cum contrarijs tentationum ventis in nocte triſtitiæ, niſi ad te, quæ es ſtella matutina, & aurora conſurgens? quò peregrini & aduenæ, niſi ad te, ô ianua cæli? vt per te in terram promiſſionis, in patriam, ad quam vocati ſumus cæleſtem perueniant, & hauriant ſalutem à Domino. Accipe, precor, hæc vota mea, & omnium qui ad te ſuſpirant, accipe quod Dominus hîc per me operari dignatus eſt: tibi enim ea accepta fero atque offero, vt per* viam *iſtam & veritatem quotquot ambulamus, perueniamus ad* vitam æternam, IESVM *Chriſtum filium tuum. Amen.*

FINIS.

ELENCHVS.

Eorum quæ tribus hiſce libris continentur.

LIBER PRIMVS.

PRIMÆ IMAGINIS ANNOTATIO. 2

CAPVT I.

Conſideratio de fine hominis. 3

Oratio præparatoria cuiuis orationi longiori vel meditationi communis. 4

Meditatio de fine, ob quem homo creatus eſt. 5

Oratio. 9

Praxis de fine ſibi præſtituendo. 10

Iaculatoria ad affectum excitatum in meditatione per diem fouendum. 11

CAPVT II.

Deliberatio de primo ac præcipuo ad finem medio, fide. 12

Oratio. 18

Praxis pro animabus conuertendis. 19

Praxis diſputandi cum hæreticis. 21

Iaculatoriæ, quibus affectus deliberationis per diem foueatur. ibid.

CAPVT III.

Deliberatio de ſecundo medio, ſeu de ſtatu vitæ eligendo vt finem conſequamur. 22

Oratio. 27

Praxis in vitæ ſtatu eligendo. ibid.

Iaculatoriæ, quibus deliberans ſe per diem excitare poterit. 29

SECVNDÆ IMAGINIS ANNOTATIO. 30

CAPVT IV.

Deliberatio de matura conuerſione ad Deum, & finem noſtrum, poſtquam deuiauimus. 31

Oratio conuertentis ſe ad Deum ex S. Auguſtino. 35

Praxis ad maturam conuerſionem. 38

Conſiderationes breues pro conuerſione & vita bona, ſæpè & maximè ſub noctem, breuiter expendendæ. ibid.

Iaculatoria. 40

CA-

CAPVT V.

De pœnitentia vera ſalutis ſemita, quâ homo ad Deum, & ſalutis viam reuertitur, eiuſq; parte prima contritione. 41
Colloquium Chriſti IESV *cum anima peccatrice pro contritione excitanda.* 42
Oratio ſeu actus contritionis. 47
Praxis de contritionis frequentioris vſu. ibid.
Iaculatoriæ. 48

CAPVT VI.

De confeßione ſecunda parte pœnitentiæ, ac primo de generali, eiuſq; vtilitate. 48
Oratio ante confeßionem. 51
Praxis ſeu methodus examinandi conſcientiam. 53
Oratio poſt confeßionem. 61
Quæ agenda poſt confeßionem generalem peractam. 62
Exemplum propoſitorum poſt confeßionem generalem ad vitæ emendationem. 63
Oratio pro perſeuerantia in bonis propoſitis. 65
Iaculatoriæ. 66

CAPVT VII.

De ſatisfactione tertia parte pœnitentiæ. ibid.
Meditatio de ieiunio primo opere ſatisfactorio. 67
Oratio pro pœnitentia, & ieiunij virtute impetranda. 70
Praxis ad ieiunium ſeruandum. 72
Iaculatoriæ. 74

CAPVT VIII.

Meditatio de eleëmoſyna, ſecundo opere ſatisfactorio. ibid.
Oratio. 78
Praxis in eleëmoſynis erogandis. 79
Iaculatoriæ. 81

CAPVT IX.

De oratione tertio opere ſatisfactorio, & illius vſu ac fructu. ibid.
TERTIÆ IMAGINIS ANNOTATIO. 86
De præparatione ad orationem, maximè ad meditationem. 87
Meditatio de oratione ritè ac reuerenter inſtituenda. 90
Oratio pro reuerentia in oratione habenda. 93

Praxis præparationis ad orationem, & recollectionis poſt eam. 94
Oratio poſt orationem longiorem aut meditationem. 95
Iaculatoriæ, quibus orationis factæ pia deſideria per diem renouentur, & ad eam anima præparetur. 96

LIBER SECVNDVS.

QVARTÆ IMAGINIS ANNOTATIO. 98
Præfatio in librum ſecundum de progreſſu, eiuſq; impedimentis, ſiue tentationibus. 99

CAPVT I.

De modo deliberandi. 100
Conſideratio, ſeu meditatio prima de notis ſpirituum. 103
Conſideratio ſeu meditatio ſecunda de notis ac diſcretione ſpirituum. 104
Oratio ſeu proteſtatio ſequendi bonum ſpiritum. 106
Praxis in deliberatione adhibenda. 107
Iaculatoriæ, quibus directio S. Spiritus exquiritur. ibid.

CAPVT II.

Deliberatio de perfectionis ſeu quotidiani progreſſus ſtudio, poſtquam quis in viam reuerſus eſt. 108
Capita nonnulla exempli gratia allata, in quibus deliberationis modus vſui eſſe poteſt. 113
Pro principibus viris in republica. ibid.
Pro ijs qui in ſecundis conſiſtunt, ac media fortuna. ibid.
Pro alijs. 114
Oratio pro perfectionis ſtudio. ibid.
Praxis perfectionis acquirendæ. 116
Iaculatoriæ. ibid.

CAPVT III.

De impedimentis progreſſus in via Dei, peccato veniali, & tentationibus. 117
Meditatio de peccato veniali. ibid.
Dialogus in tentatione legendus, ex locis Scripturæ concinnatus. 120
Oratio contra tentationem. 126

Pra-

Praxis. Regulæ 12. Ioannis Pici Mirandulæ, partim excitantes, partim dirigentes hominem in pugna ſpirituali. 128
Aliæ praxes ac remedia. 129
Aliæ praxes ſeu remedia contra vitia capitalia. 131
In omni tentatione hac oratiunculâ vti potes. 132
Alia remedia. ibid.
Iaculatoria. 133
Alia remedia per modum dialogiſmi propoſita. 134

CAPVT IV.

De ardenti profectus & orationis deſiderio, per ſeptem conſiderationes ſeu ſtimulos excitando, quorum primus eſt conſideratio finis, & præſentiæ Dei. 145
Oratio ſuprà dicta motiua complectens. 147
Meditatio de tepiditate & acedia. 148
Praxis ad teporem abijciendum. 150
Iaculatoria. 151
QVINTÆ IMAGINIS ANNOTATIO. 152

CAPVT V.

De ſecundo ſtimulo perfectionis, qui eſt de morte, ac fugacitate vitæ meditatio. 153
Oratio pro actionibus piè ac rectè perficiendis. 155
Praxis ordinandarum actionum. 156
Iaculatoria. 157
SEXTÆ IMAGINIS ANNOTATIO. 158

CAPVT VI.

De tertio ſtimulo timoris Domini, qui eſt meditatio de periculis huius vitæ. 159
Oratio vt à multis vitæ huius periculis liberemur. 160
Praxis conſiderandi pericula. 161
Iaculatoria. ibid.
SEPTIMÆ IMAGINIS ANNOTATIO. 162

CAPVT VII.

Meditatio de quarto ſtimulo ſanctæ æmulationis, qui eſt feruor Sanctorum. 163
Oratio ad feruorem Sanctorum impetrandum. 156

Pra-

Praxis ad feruorem Sanctorum conſequendum. 166
Iaculatoriæ. 167
OCTAVÆ IMAGINIS ANNOTATIO. 168
CAPVT VIII.
De quinto ſtimulo caritatis erga Eccleſiam matrem, qui eſt meditatio de Eccleſiæ afflictione. 169
Oratio pro Eccleſia. 172
Praxis iuuandi Eccleſiam laborantem. 173
Iaculatoriæ. ibid.
NONÆ IMAGINIS ANNOTATIO. 174
CAPVT IX.
De ſexto ſtimulo caritatis erga animas in Purgatorio exiſtentes, ſeu meditatio de Purgatorio. 175
Oratio pro animabus Purgatorij. 176
Praxis iuuandi animas in Purgatorio. 177
Iaculatoriæ. ibid.
DECIMÆ IMAGINIS ANNOTATIO. 178
CAPVT X.
Meditatio de ſeptimo ſtimulo, zelo animarum. 179
Oratio pro zelo animarum impetrando. 180
Praxis exercendi zelum animarum. 181
Iaculatoriæ. 183
CAPVT XI.
De exercitijs ad quæ proficientes ſtimulantur, quorum primum eſt mortificatio. 184
Meditatio de mortificatione. 188
Oratio pro ſpiritu mortificationis impetrando. 191
Praxis mortificationis. 192
Iaculatoriæ. ibid.
CAPVT XII.
De paſsionibus edomandis. 193
Meditatio prior de paſsionibus edomandis. 197
Meditatio poſterior de iiſdem. 199
Meditatio prima de odio ſui. 201
Meditatio ſecunda de odio ſui. 203
Meditatio tertia de odio ſui. 204

Meditatio prior de curioſitate, inſigni progreſſus in via Domini impedimento. 205
Meditatio poſterior de eadem. 206
Alia oratio. 208

CAPVT XIII.

Deliberatio de mediocritate tenēda, auxilio primo in via Dei. 209
Oratio 215

CAPVT XIV.

Meditatio de ſuperbia. 216
Meditatio de humilitate. 219
Secunda pars. 221
Oratio. 223
Praxis humilitatis exercendæ. 225
Gradus humilitatis. 228
Alij, quos S. Benedictus aſſignat. ibid.
Signa humilitatis ex Caſſiano. ibid.
Praxis pro ſui cognitione R.P. Roberti Sotovvelli. 229
Iaculatoriæ. ibid.

CAPVT XV.

Meditatio prima de obedientia humilitatis filia. 230
Meditatio ſecunda de obedientia. 232
Oratio. 235
Praxis obedientiæ exercendæ. 237
Iaculatoriæ. ibid.

CAPVT XVI.

Deliberatio de moderanda cupiditate bonorum, ſecundo in via perfectionis auxilio. 238
Meditatio de auaritia. 246
Meditatio de paupertate. 248
Oratio. 251
Praxis ad paupertatem colendam. 252
Examen quo defectus paupertatis noſcuntur. 253
Iaculatoriæ. 254
Exercitium ſeu conſideratio de bonorum vſu. ibid.
Exercitium primum de bonorum diſpoſitione. 258

Exer-

Exercitium ſecundum de eadem. 260

CAPVT XVII.

Deliberatio de delectationum appetitu moderando, tertio auxilio in via Dei. 265

Meditatio prima de caſtitate. 268

Meditatio ſecunda de caſtitate. 270

Oratio. 271

Praxis caſtitatis conſeruandæ. 273

Iaculatoriæ. 275

CAPVT XVIII.

Meditatio de modeſtia. 276

Conſideratio de ratione conuerſandi cum proximo. 279

Monita quædam B.P. Ignatij circa conuerſationem. 281

Oratio pro modeſtia, & ſancta conuerſatione impetranda. 283

Praxis ad modeſtiam morum comparandam. 284

Iaculatoriæ. ibid.

CAPVT XIX.

Meditatio de temporis ratione habenda. ibid.

Oratio pro temporis habenda ratione. 287

Praxis pro temporis ratione habenda. 288

Iaculatoriæ. ibid.

CAPVT XX.

Meditatio de monitore aliquo eligendo, auxilio magno in via Dei. 289

Oratio pro monitore, & correptione libenter ſuſcipienda. 294

Praxis in monitore adhibendo. 296

Iaculatoriæ. 297

CAPVT XXI.

Meditatio de amicorum delectu. 298

Oratio pro amicitia fideli & vera conſequenda. 302

Praxis in ſinceris amicis deligendis. 303

Iaculatoriæ. 305

CAPVT XXII.

Meditatio de familiæ delectu, atque eius gubernatione, magno in via Dei præſidio. 306

Oratio ad Deum pro ſe & familia. 309

Praxis ad familiam ritè ordinandam. 311
Iaculatoria. 314

CAPVT XXIII.

Meditatio de ſolitudinis bono. 315
Oratio pro ſolitudinis ac ſilentij virtute impetranda. 320
Praxis ad ſolitudinis amorem ingenerandum. 321
Iaculatoria. 326

CAPVT XXIV.

Meditatio de perſeuerantia, ſingulari auxilio in via virtutis. 326
Pars ſecunda. 328
Pars tertia. 330
Oratio pro perſeuerantia in via virtutis. 332
Praxis ad perſeuerandum in bene cœptis. 334
Iaculatoria. 335

CAPVT XXV.

Meditatio de lectione pia magno ad meditationem & perfectionem auxilio. 336
Oratio poſt lectionem. 341
Praxis ad librum ſpiritualem legendum. ibid.
Iaculatoria. 343

CAPVT XXVI.

De meditãdi methodo, quâ anima à terrenis eleuatur in Deũ. 344
De modo meditandi. 346
VNDECIMÆ IMAGINIS ANNOTATIO. 358

CAPVT XXVII.

Meditatio de natiuitate Chriſti, quâ praxis methodi ſuprà dictæ oſtenditur, & ad caritatem accendimur. 359

CAPVT XXVIII.

De modo meditandi per fidei, ſpei & caritatis actus. 365
Exercitium ſpei. 368
Exercitium caritatis. 369
Compendium horum. 371
Sententia, in quibus exerceri hic modus vtiliter poterit. 372
Meditatio de verbis illis: Omnis qui ſe exaltat, humiliabitur, &c. complectens exercitium fidei, ſpei, caritatis, & modum meditandi

tandi per tres virtutes Theologicas. 373
DVODECIMÆ IMAGINIS ANNOTATIO. 384

CAPVT XXIX.

Meditatio de confidentia in Deo, & diffidentia ſui in omni oratione exercenda. 385
Oratio. 387
Praxis ad fiduciam in Deum, & diffidentiam ſui in quacunq; oratione & re concipiendam. 390
Iaculatoriæ. 391
DECIMÆ TERTIÆ IMAGINIS ANNOTATIO. 392

CAPVT XXX.

De primo medio meditationem atque affectus eius ampliandi: ſiue meditatio de ponderatione virtutis ac vitij, & illius electione. 393
Oratio ad æternam Sapientiam, ne cum mundo in virtutis pretio erremus. 397
Praxis ad virtutem ac vitium ex merito ponderandum. 398
Iaculatoriæ. 399
DECIMÆ QVARTÆ IMAGINIS ANNOTATIO. 400

CAPVT XXXI.

De ſecundo medio meditationem atque affectus eius ampliandi, ſiue de prudentia filiorum ſæculi imitanda in electione virtutis. 401
Oratio. 404
Praxes de prudentia ſæculi. 406
Iaculatoriæ. 407
DECIMÆ QVINTÆ IMAGINIS ANNOTATIO. 408

CAPVT XXXII.

De tertio medio meditationem atque affectus eius ampliandi, ſiue de morte, & conſideratione eius, quòd tunc nos elegiſſe optabimus. 409
Oratio de morte. 411
Praxis pro memoria mortis. 412
Iaculatoriæ. 413
DECIMÆ SEXTÆ IMAGINIS ANNOTATIO. 414

CAPVT XXXIII.

De quarto medio meditationem atque affectus eius ampliandi, ſiue de extremo iudicio. 415
Oratio. 419
Praxis ad iudicij memoriam recolendam. 420
Iaculatoriæ. 421
DECIMÆSEPTIMÆ IMAGINIS ANNOTATIO. 422

CAPVT XXXIV.

De quinto medio meditationem atque affectus eius ampliandi, ſiue de æternitate. 423
Oratio. 425
Praxis vt æternitatis memoria altè menti inſigatur. 426
Iaculatoriæ. 427
DECIMÆOCTAVÆ IMAGINIS ANNOTATIO. 428

CAPVT XXXV.

De ſexto medio meditationem atque affectus eius ampliandi, ſiue de imitatione Sanctorum. 429
Oratio pro impetranda imitatione Sanctorum. 432
Praxis pro cultu Sanctorum. 434
Iaculatoriæ. 435
DECIMÆNONÆ IMAGINIS ANNOTATIO. 436

CAPVT XXXVI.

De ſeptimo medio meditationem atque affectus eius ampliandi, ſiue de pace & ſecuritate animæ, quæ ex virtute promanat. 437
Oratio. 441
Praxis ad ſecuritatem animæ comparandam. 443
Iaculatoriæ. *ibid.*
VIGESIMÆ IMAGINIS ANNOTATIO. 444

CAPVT XXXVII.

De octauo medio meditationem atque affectus eius ampliandi, ſiue de gaudio, ob quod virtutem ſequi oporteat. 445
Oratio. 449
Praxis ad gaudium è virtute captandum. 450
Iaculatoriæ. 451
VIGESIMÆPRIMÆ IMAGINIS ANNOTATIO. 452

CA-

CAPVT XXXVIII.

De nono medio meditationem atque affectus eius ampliandi, ſiue de imitatione Chriſti. 453
Oratio. 456
Praxis ad Chriſti imitationem dirigens. 458
Iaculatoriæ. 459
VIGESIMÆ SECVNDÆ IMAGINIS ANNOTATIO. 460

CAPVT XXXIX.

De decimo medio meditationem atque affectus eius ampliandi, ſiue de beneficijs Dei quibus ad perfectionem nos inuitat. 461
Oratio pro beneficijs. 464
Praxis agendi Deo gratias ob beneficia. 466
Iaculatoriæ. 467
VIGESIMÆ TERTIÆ IMAGINIS ANNOTATIO. 468

CAPVT XL.

De vndecimo medio meditationem atque affectus ampliandi, ſiue de perfectionibus Dei, quibus meritò prouocamur, vt ei per virtutem ſeruiamus. 469
Oratio. 473
Praxis exercendi ſe circa perfectiones diuinas. 475
Iaculatoriæ. ibid.
VIGESIMÆ QVARTÆ IMAGINIS ANNOTATIO. 476

CAPVT XLI.

Exercitium petitionis. 477
Praxis ad petitionem in oratione exercendam. 478

CAPVT XLII.

Exercitium poſt meditationem. 481
Oratio poſt meditationem. 482
Alia oratio poſt meditationem. ibid.
Praxis eorum quæ poſt meditationem facienda ſunt, ac primò de diſtractionibus, & eorum remedijs. 484
Iaculatoriæ, quibus cuiuſuis meditationis fructus ruminare aſceta per diem poterit. 488

LIBER TERTIVS.

VIGESIMÆ QVINTÆ IMAGINIS ANNOTATIO. 490
Præfatio. 491

CAPVT I.

De perfectione: in quo ea conſiſtat. 493
Praxis perfectionis aſſequendæ. 499
Regula breuis, ſeu via ad perfectionem, reſpondens petitionibus orationis Dominicæ. ibid.
Dialogus breuis ſanctæ Catharinæ Senenſis conſummatam continens perfectionem. 500
Documenta, ſeu conſilia ſaluberrima, in quibus ſe exercere debet qui vult euadere laqueos diaboli, ex tractatu ſancti Vincentij de vita ſpirituali deprompta. 508
Documenta ad perfectionem ex D. Bernardi formula honeſtæ vitæ. 511
Epiſtola cohortatoria S. Thomæ ad quemdam, in qua ponit idoneum modum ſalubriter acquirendi ſcientiam, ſiue humanam, ſiue diuinam. 513
Breuis regula B. P. Ignatij pro perfectione conſequenda. 514
Deſcriptio viri ſpiritualis. 515

CAPVT II.

Exercitium de magno perfectionis deſiderio excitando. 516
Oratio pro perfectionis deſiderio augendo. 519
Praxis pro perfectionis deſiderio augendo. 520
Iaculatoriæ. 521

CAPVT III.

Exercitium pro ſui renouatione quot hebdomadis faciendum. 522
Oratio pro profectu. 525
Oratio D. Thomæ Aquinatis. 526
Praxis ad mentis renouationem inſtituendam. 527
Alia methodus colligendi ſeſe, & praxis. ibid.
Signa profectus. 528
Iaculatoriæ. 531
VIGESIMÆ SEXTÆ IMAGINIS ANNOTATIO. 532

CA-

CAPVT IV.

Exercitium de gratiarum actione. 533
Canticum Ieſu filij Sirach. 535
Praxis ad gratias Deo datori agendas. 536
Iaculatoriæ. 537
VIGESIMÆ SEPTIMÆ IMAGINIS ANNOTATIO. 538

CAPVT V.

De examine generali. 539
Exercitium de examine generali. ibid.
Oratio pro examine, complectens præcepta decalogi. 543
Praxis peragendi examinis generalis. 545
Praxis examinis particularis. ibid.
Iaculatoria, quæ cuiuis virtuti applicari poteſt. 551
Meditatio pro vitio in genere. 552
Meditatio pro virtute acquirenda. 553
Iaculatoriæ. 555.
VIGESIMÆ OCTAVÆ IMAGINIS ANNOTATIO. 556

CAPVT VI.

Exercitium de conſideratione rerum agendarum. 557
Oratio quâ quis actiones ſuas Deo offert. 559
Praxis ad rerum agendarum conſiderationem. 561
Iaculatoriæ pro oblatione actionum ſuarum. 563
S. Bonauenturæ exercitia quædam ſpiritualia. 564
Diarium breue conflatum ex ſacris Literis. 566
VIGESIMÆ NONÆ IMAGINIS ANNOTATIO. 570

CAPVT VII.

Exercitium de conſideratione malorum quæ nobis accidere poſſunt, ac primò de tolerantia alienorum defectuum. 571
Exercitium primum de eodem. 572
Exercitium ſecundum. 573
Oratio. 577
Praxis ad tolerantiam exercendam. ibid.

CAPVT VIII.

Exercitium de patientia in proprijs malis, & meditatio. 578
Oratio. 582

Praxis ad malorum propriorum exercendam tolerantiam. 585
Iaculatoriæ. ibid.

CAPVT IX.

Exercitium ſeu deliberatio de contemnendis hominũ iudicijs. 586
Oratio. 594
Praxis ad iudicia hominum contemnenda. 595
Iaculatoriæ. 596

CAPVT X.

Exercitium ſeu deliberatio de ſincera ac frequenti confeßione. ibid.
Oratio pro confeßione ritè inſtituenda. 600
Praxis ad peccatorum confeßionem peragendam. 602
Iaculatoriæ. 604

CAPVT XI.

Exercitium ſeu deliberatio de pia ac frequenti communione. 605
Oratio pro communione. 611
Praxis ad piè communicandum. 612
Iaculatoriæ. 614

CAPVT XII.

Exercitium pro ſacra communione religioſis, & deuotis minùs occupatis accommodatum. 615
Oratio manè recitanda. 618
Aliud exercitium ante ſacroſanctam communionem. 619
In communione. 620
Poſt communionem. ibid.
Oratio ante & poſt communionem. ibid.
Alia oratio poſt communionem. 622
Praxis pro pia deuotaq; communione. 623
Iaculatoriæ. ibid.

CAPVT XIII.

Aliud exercitium pro communione, quo anima à Chriſto, & viciſſim Chriſtus ab anima inuitatur, cum commemoratione variorum beneficiorum, titulorum & miraculorum in Ven. Euchariſtia, & contritione, & gratiarum actione, reſignatione, fidei, ſpei & caritatis actu. 626
Oratio corã Ven. Sacramento, pro ſui renouatione, & vitæ emendatione, quæ etiã ante & poſt cõmunionem vſurpari poteſt. 632

Col-

Colloquium animæ cum Chriſto pro Sacro audiendo, & communione, maximè pro ijs qui lecta non intelligunt, & diſtractis. 635
Alia oratio Chriſtiani hominis officia, & omnium propè virtutum actus complectens. 641
Praxis audiendi Sacrum. 644
Oratio pro communione ſpirituali. 645
Iaculatoriæ. 647

CAPVT XIV.

Peregrinatio cum Chriſto patiente, ſiue exercitium de paßione Domini, quo ad amoris affectum homo diſponitur. 648
De inſtitutione Ven. Sacramenti. 649
De oratione Chriſti in horto. 652
De Chriſti ad Annam deductione. 654
De Chriſti apud Caipham accuſatione, & illuſione. 655
De Chriſti apud Pilatum, & Herodem accuſatione. 656
De reditu Chriſti ad Pilatũ, & flagellatione, & coronatione. 657
De baiulatione crucis & crucifixione. 659
Praxis in paßione Domini ſeſe exercendi. 663
Iaculatoriæ. 665
TRIGESIMÆ IMAGINIS ANNOTATIO. 666

CAPVT XV.

Exercitium de pura intentione. 667
Meditationes quatuor de pura intentione, & maiori Dei gloria quærenda. 671. 672. 674. 675
Oratio ad puram intentionem impetrandam. 677
Praxis pro pura intentione. 678
Iaculatoriæ. 679
TRIGESIMÆ PRIMÆ IMAGINIS ANNOTATIO. 680

CAPVT XVI.

Exercitium de præſentia Dei. 681
Oratio pro præſentia Dei impetranda. 684
Modi præſentiæ Dei, & Praxes. 687
Iaculatoriæ. 690

CAPVT XVII.

Exercitium de amore Dei. 691
Meditatio de amore Dei. ibid.
Oratio. 698
Praxis ad amorem Dei excitandum. 700
Iaculatoriæ. 701

CAPVT XVIII.

Exercitium, & meditatio de caritate proximi. 702
Oratio. 707
Praxis de caritate erga proximos ſeruanda. 708
Iaculatoriæ. 709

CAPVT XIX.

Exercitium ſeu deliberatio de inimicis, & ijs qui nobis aduerſantur, diligendis. ibid.
Praxis ad inimicos diligendos. 717
Iaculatoriæ. 718

CAPVT XX.

Dialogus de contemplatione. ibid.
Oratio complectens omnes amoris affectus. 731
Exercitium aſpirationum decurrendo per omnia creata ſecundùm tres vias. 732
Aſpirationes ex Ludouico Bloſio pro ardenti amore excitãdo. 735

CAPVT XXI.

Exercitium de conformitate voluntatis noſtræ cum diuina, & pace vera animi, ad quam omnis exercitatio ſpiritualis dirigitur, quâ cæleſtis vitæ dulcedo delibatur. 739
Meditatio de pace animi, ſeu conformitate voluntatis noſtræ cum diuina diuiſa in partes decem. 740
Oratio. 756
Alia breuior. 759
Praxis ad acquirendam conformitatem voluntatis noſtræ cum diuina, & pacem. 760
Iaculatoriæ. 763

CAPVT XXII.

De notis ſalutis, quibus in tanta incertitudine cognoſcere quis poteſt in vitæ ac viæ termino an rectam tenuerit. ibid.

TRI-

TRIGESIMÆ SECVNDÆ IMAGINIS ANNOTATIO. 768

CAPVT XXIII.

Meditatio de B. Virginis imitatione. 769
Oratio ad B. Virginem. 773
Praxes colendi B Virginem. 776
Ludouici Bloſij Roſarium, ſeu ſertum B Virginis Mariæ quinquepartitum, vitâ & geſtis Ieſu Chriſti pulchrè exornatum. 779

CAPVT XXIV.

Diarium, ſiue actionum per diem diſtributio. 786

CAPVT XXV.

Exercitium ſeu praxis præparandi ſeſe ad mortem. 799
Propinqua ad eamdem præparatio. 802
Oratiuncula initio morbi. 803
Alia de hac re longior pro opportunitate. ibid.
De tentationibus in morbo occurrere ſolitis, & remedijs. 809
Proteſtatio moribundi. 810
Sententiæ, quibus fidei, ſpei & caritatis actus exercere poteſt infirmus. 812

CAPVT XXVI.

Contemplatio de vita æterna, fine ac termino viæ noſtræ. 815
Oratio. 819
Praxis ad amorem cæleſtis patriæ concipiendum. 821
Iaculatoriæ. 822

CAPVT XXVII.

De officio ſacerdotis. ibid.
SECTIO I. *Exercitium ſacerdotis in partes ſeptem, pro ſeptem diebus hebdomadæ diuiſum.* 823
Oratio. 831
Praxis præparandi ſe ad Sacrum, ſeu octo gradus, quibus anima aſcendat ad tabernaculum Dei cum hominibus Sanctiſſimam Euchariſtiam. 832
Oratio, quæ ſuperiora ferè complectitur. 833
Motiua varia pro affectu vario ac tempore. 835
Praxis colligendi ſe in Miſſæ ſacrificio. 836
Et poſt Sacrificium. 840
Diſtributio communionis. 841

SE-

SECTIO II. *Exercitium de lectione Horarum.* 841
Oratio ante Horas Canonicas. 845
Praxis ad bene recitandas Horas. ibid.
Oratio poſt Horas. 849
SECTIO III. *Exercitium de officio concionatoris.* 850
Orationes ante & poſt concionem. 853.855
Aliæ breuiores ante & poſt concionem. 856
Praxis rite concionandi. 857
Iaculatoriæ. 859
SECTIO IV. *Exercitium de ſancto Pœnitentiæ Sacramento.* 860
Oratio ante confeſſionem audiendam. 863
Praxis ad hoc Sacramentum rite adminiſtrandum. 864
Iaculatoriæ. 866
SECTIO V. *Exercitium de ſtudiis & præcipua hominum occupatione.* ibid.
Meditatio poſterior de ſtudio Chriſtiano. 868
Oratio. 872
Praxis ſtudendi, & oratio ante ſtudia. 873
Oratio poſt ſtudium, & antequam ludum adeas docturus. 874
Alia oratio. ibid.
Iaculatoriæ. 875
Epilogus operis, & oratio ad B. Virginem. 876

ERRATA SIC LECTOR CORRIGAT.

Pag.4. v.9. *ſe excitari ſentiat* : leg. *te excitari ſentias.*
pag.81. in margine *Luc.6.Eccli.*17. leg.*Luc.*17.*Eccli,6.*
pag.89. v.4. à fine *decies* add. *millies.*
pag.144. v.vlt. *amicis* leg. *inimicis.*
pag.167. v.vlt. *Pſal.*19. leg.91.
pag.229. in margine *Pſal* 8. leg. *Iob* 7.
pag.233. in margine *Matth.*12. leg. *Ioan.*4.
pag.283 in margine *Coloſſ.*3 leg. *Phil.*2.
ibid. in margine *Luc.*16. leg. *Matth.6.*
pag.284. in margine *Luc* 11. leg *Matth.6.*
pag.395. v.7. à fine *haber;e* leg. *habere;*
pag.478. v.8. à fine *Filio*,add. *& Spiritu ſancto.*
pag.601. v.6. à fine *conſilium*, add. *niſi,*
ibid. v. vlt. *omnibus* add. *diebus.*

SVMMA PRIVILEGII CÆSAREI.

FERDINANDVS, diuina fauente clementia, electus Rom. Imperator, ſemper Auguſtus diplomate ſuo ſanxit, ne quis librum cui nomen VIA VITÆ ÆTERNÆ, *auctore R. P. Antonio Sucquet, Soc.* IESV *ſacerdote*, per totum Romanũ Imperium, aut regna ac prouincias Imperio ſubiectas præter Typographi, quem ad hoc ipſe deligere voluerit, voluntatem, intra decennium imprimat, vel imprimi curet. Qui ſecùs faxit, præter exemplarium confiſcationem, decem marcharum auri puri fiſco Cæſareo inferendarum pœna multabitur, vti latiùs patet in litteris datis Viennæ, die VI. Martij, anno M.DC.XX.

Signat

FERDINANDVS.

Ad mandatum S. Cæſar. Maieſtatis proprium

Vt. I. L. Von Vlm.

R. Queſtenberg.

SVMMA PRIVILEGII PRINCIPVM BELGARVM.

ALBERTVS & ISABELLA CLARA EVGENIA, Archiducés Auſtriæ, Duces Burgundiæ, Brabantię, &c. Sereniſſimi Belgarum Principes, diplomate ſuo ſanxerunt, ne quis librum cui titulus VIA VITÆ ÆTERNÆ, *à R. P. Antonio Sucquet, Soc.* IESV, *in Prouincia Flandro-Belgica Prouinciali compoſitum*, præter eiuſdem voluntatem vllo modo in Belgio intra decennium imprimat, aut alibi terrarum impreſſum in has inferioris Germaniæ ditiones importet, venalemve habeat. Qui ſecùs faxit, confiſcatione librorum, & alia graui pœna multabitur, vt latiùs patet in litteris datis Bruxellæ XIII. Decembris, anno M.DC.XIX.

Signat

Steenhuyſe.

SPECIAL 87-B
8274
v.2

THE GETTY CENTER
LIBRARY

